Mötesbok: KSNAU (2025-11-04)

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott

Datum: 2025-11-04

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Beslutsärenden

318/25 Upphandling: Konferensanläggningar, dnr 25159 3

319/25 Upphandling: Ramavtal tekniskt stöd, inspektion byggnadsverk, dnr 25160 37

320/25 Upphandling: Förvaltning av Umeå kommuns skogar, dnr 25025 85

321/25 Upphandling: Konsulentstödda familjehem förfrågningsunderlag 96

322/25 Umeå kommuns åtaganden inom Umeå klimatfärdplan, 2026-2028 134

323/25 Klimatkontrakt 2030, version 2025/2026 159

324/25 Förvärv av Schablonen 1 (tomträtt) 177

325/25 Förlängning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå – 1 januari–30 april 2026 185

326/25 Svar angående dialog om frivillig återvandring 190

327/25 Anmälningsärenden 2025-11-04 194

Till KS/KF

328/25 Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg (C) 492

329/25 Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C) 497

330/25 Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V) 504

331/25 Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C) 515

332/25 Motion 8/2025: Återinför ”Krogar mot Knark” i Umeå; Veronica Kerr (KD) 519

333/25 Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun 530

334/25 Taxa för byggnadsnämndens verksamheter 590

335/25Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026 658

336/25 Översyn styrdokument hösten 2025 687

337/25 Revidering av Anvisning för nämndernas rapportering T3 2025 689

338/25 Finans- och kraftrapport september 2025 730

339/25 Avslut av stiftelse: Invalid och beväringsfonden 738

340/25 Valärende; Ombud enligt begravningslagen 743

Samråd/information

341/25 Samråd/information om ekonomiska förutsättningar 2027 746

342/25 Samråd Kommunstyrelsens internkontrollplan 2026 747

343/25 Stadsdirektören informerar 748

Umeå klimatfärdplan

Ett partnerskap och ramverk för Umeås klimatomställning 2026-2028

UMEÅ KOMMUN

Umeå klimatfärdplan – ett partnerskap och ramverk för Umeås klimatomställning har i år reviderats av Umeå kommun i dialog med andra partners i Umeå klimatfärdplan för fortsätta arbetet med att nå ambitiösa klimatmålsättningar och tillsammans i Umeå ta ansvar för Umeås del av genomförande av Parisavtalet. Inspiration har hämtats nationellt och internationellt med tyngdpunkt på arbetet inom Uppsala klimatprotokoll.

I dokumentet nämns ”Umeå” en hel del. Om inte annars specificerat, så syftar ”Umeå” till Umeå som geografisk plats, dvs. staden såväl samhällen utanför tätorten. ”Umeå kommun” syftar däremot till kommunen som organisation / administrativ aktör.

www.umea.se/klimatfardplan

Umeå, 2025-09-25

Innehåll

INLEDNING 3
PARTNERSKAP OCH GEMENSAMT ARBETE INOM UMEÅ KLIMATFÄRDPLAN .. 3
FOKUSOMRÅDEN OCH KLIMATUTMANINGAR 7
Mobilitet och transporter 8
Energi och byggd miljö 11
Konsumtion och cirkulär ekonomi 14
Mat och jordbruk 17
Kompletterande klimatutmaningar 19

INLEDNING

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Kraftfulla och koordinerade åtgärder för att minska klimatutsläppen måste genomföras inom de närmaste åren av alla aktörer, stora som små. För att lyckas med en effektiv klimatomställning krävs omfattande samarbete mellan aktörerna, så även i Umeå.

Umeå klimatfärdplan pekar ut de viktigaste områdena och insatserna för att minska klimatutsläppen i Umeå = ett ramverk för Umeås klimatomställning. Genom att ansluta sig till Umeå klimatfärdplan åtar sig organisationer, företag och offentliga verksamheter att arbeta tillsammans i partnerskap för att skynda på Umeås klimatomställning och kraftfullt minska klimatutsläppen i enlighet med Parisavtalet. Arbetet inom färdplanen bidrar samtidigt till ett långsiktigt hållbart Umeå i enlighet med Agenda 2030.

Klimatomställningen skapar även möjligheter i Umeå att utveckla samarbeten mellan olika aktörer, skapa nya initiativ, projekt och affärsmöjligheter liksom att utveckla förutsättningar för ett fortsatt gott liv för alla som bor och verkar i Umeå.

PARTNERSKAP OCH GEMENSAMT ARBETE INOM UMEÅ KLIMATFÄRDPLAN

Organisationer ansluter sig till Umeå klimatfärdplan och blir en partner genom att skriva under en avsiktsförklaring. Därmed åtar sig organisationen att arbeta tillsammans i partnerskap för att skynda på Umeås klimatomställning och kraftfullt minska klimatutsläppen i enlighet med Parisavtalet. Organisationen ställer sig även bakom målen om ett klimatneutralt Umeå 2040 och en minskning av de konsumtionsbaserade klimatutsläppen i Umeå till 2 ton CO_2 per person 2040 och 1 ton 2050.

Som partner i Umeå klimatfärdplan åtar sig även varje organisation att delta aktivt i arbetet med gemensamt lärande och dialog, dela information årligen om genomfört arbete samt arbeta aktivt med att minska sina klimatutsläpp i linje med sitt klimat- och hållbarhetsarbete och kopplat till minst fem klimatutmaningar i Umeå klimatfärdplan.

Umeå kommun åtar sig specifikt att vara systemvärd för Umeå klimatfärdplan, vilket innebär att driva partnerskapet, leda arbetet med utveckling av

partnerskapsmodellen och gemensamt lärande och dialog, koordinera gemensamma aktiviteter samt samla och tillgängliggöra gemensamma resultat och milstolpar på vägen mot målet.

Gemensamt lärande och dialog

Som partner i Umeå klimatfärdplan åtar sig varje organisation att delta aktivt i gemensamt lärande och dialog inom partnerskapet. Det innebär att organisationen specifikt åtar sig att vara med i en eller flera av följande aktiviteter:

- Delta i gemensamma aktiviteter som det årliga klimattoppmötet och partnerskapsdagar liksom kommunikativa insatser som pressutskick, presentationer och artiklar i lokala och nationella kanaler för att inspirera partners och andra organisationer med sitt ledarskap inom klimatomställning
- Delta i och/eller leda tematiska grupper och initiativ inom klimatfärdplanens fokusområden och/eller åtaganden, relevanta för organisationen i deras klimatarbete. Inom grupperna och initiativen byggs och delas kunskap och nya kraftfulla åtgärder tas fram och genomförs
- Delta i strategisk grupp för utveckling av partnerskapet och det gemensamma arbetet, ex. utveckling av arbetssätt, strategi, struktur och innehåll för att skynda på Umeås klimatomställning

Gemensamt lärande och dialog inom partnerskapet ska bidra till ökad tillit och ökat lärande mellan partners liksom en ökad förståelse och kunskap om klimatomställning, generellt och specifikt i Umeå. Det ska hjälpa partners i klimatarbetet, både inom färdplanens olika tematiska fokusområden och inom ex. organisering av arbetet, uppföljning och kommunikation. På så sätt kan fler klimatåtgärder genomföras snabbare av fler partners och minskningen av klimatutsläppen skyndas på.

Dela information årligen

Som partner i Umeå klimatfärdplan åtar sig varje organisation att dela information årligen om aktiviteter och resultat från deras klimatarbete. Det innebär att organisationen åtar sig att delta i en årlig uppföljning av hur de arbetat med sina specifika åtaganden, både inom fokusområden och övriga åtaganden, samt hur arbetet inom partnerskapet fungerar.

Den årliga uppföljningen är viktig just som en uppföljning av hur klimatarbetet går hos partners och i Umeå i stort, men den årliga uppföljningen är även en central del av det gemensamma lärandet och dialogen. Genom uppföljningen samlas information om partners aktiviteter och åtgärder, som sedan delas och sprids inom partnerskapet och kan kommuniceras externt.

Arbeta aktivt för minskade klimatutsläpp

Som partner i Umeå klimatfärdplan åtar sig varje organisation att arbeta aktivt med att minska sina klimatutsläpp i linje med sitt eget klimat- och hållbarhetsarbete, där varje organisation väljer själv inom vilka områden och på vilket sätt klimatarbetet genomförs. Som partner i Umeå klimatfärdplan åtar sig organisationen att koppla det egna klimatarbetet till minst fem klimatutmaningar i Umeå klimatfärdplan och aktivt delta i arbetet inom de valda klimatutmaningarna.

Alla partners i Umeå klimatfärdplan och andra organisationer kan minska sina klimatutsläpp och bidra till Umeås klimatomställning, både de som precis börjat och de som har kommit långt i sitt klimatarbete. Gemensamt för de mer erfarna organisationerna är att de arbetar på ett strukturerat och systematiskt sätt för att kunna genomföra de viktigaste och mest effektiva klimatåtgärderna.

För att visa hur arbetet i Umeå klimatfärdplan hänger ihop med ett sådant strukturerat, systematiskt klimatarbete ges nedan ett exempel på ett möjligt arbetssätt för partners i Umeå klimatfärdplan.

1. Kartlägga: Kartlägga nuläget för sina klimatutsläpp, både direkta och indirekta.
2. Målsätta: Anta en skyndsam, specifik minskningstakt för sina klimatutsläpp

1. Anta utmaningar: Anta och arbeta aktivt med minst fem av de klimatutmaningar från Umeå klimatfärdplan som gör störst skillnad för Umeås klimatomställning

3. Anta branschstandard: Anta och arbeta aktivt med eventuell klimatfärdplan som är relevant för organisationen, till exempel en av Fossilfritt Sveriges branschfärdplaner

4. Handlingsplan: Ta fram och genomföra en handlingsplan för minskning av sina klimatutsläpp. Handlingsplanen baseras på genomförd kartläggning, antagen minskningstakt, antagna klimatutmaningar och ev. antagen branschfärdplan

5. Uppföljning: Årligen följa upp och rapportera genomförda åtgärder för antagna klimatutmaningar och en uppskattning av minskade klimatutsläpp.

6. Revidering: Årligen utvärdera resultat och ev. revidera arbetssätt, målsättning, handlingsplan etc.

Förklaring till 4. Anta branschstandard:

Umeå klimatfärdplan är ett ramverk för *Umeås* klimatomställning och beskriver vilka fokusområden som är viktigast för att minska utsläppen i *Umeå*. Därför omfattas inte de områden som varje organisation/bransch internt behöver fokusera på, dessa områden finns redan beskrivna i Fossilfritt Sveriges branschfärdplaner och liknande initiativ.

FOKUSOMRÅDEN OCH KLIMATUTMANINGAR

Umeå klimatfärdplan som ramverk är uppdelad i olika fokusområden, där de fyra första speglar klimatutsläppen i Umeå och där det finns både stora behov av och stora möjligheter för utsläppsminskning. De fyra första fokusområdena är Mobilitet och transporter, Energi och byggd miljö, Konsumtion och cirkulär ekonomi samt Mat och jordbruk.

Inom varje fokusområde finns det ett antal definierade klimatutmaningar – konkreta sätt att minska klimatutsläppen. Underlag till fokusområdena och klimatutmaningarna är en kombination av lokala data och nationell statistik.

Det sista fokusområdet Kompletterande klimatutmaningar innehåller också definierade klimatutmaningar, men handlar om de mer indirekta insatserna som behövs för att på bästa sätt kunna minska klimatutsläppen.

Mobilitet och transporter

Transporter står för över hälften av alla utsläpp i kommunen, dit räknas allt från persontransporter till godstransporter och inrikes och utrikesflyg. Av dessa står persontransporter för ca 20 procent av utsläppen och persontransporter är därmed en av de absolut största utmaningarna inom Umeås klimatomställning.

När det gäller persontransporter måste gång, cykling och användning av kollektivtrafik öka och fossilbränsledrivna bilar måste bytas ut mot exempelvis utsläppsfria bilar. För godstransporter gäller det att välja hållbara alternativ vad gäller transportslag och ställa om den fossilbränsledrivna fordonsflottan.

I ett större perspektiv handlar det också om att ändra vårt förhållningssätt till resande, dels så att den mest hållbara resan blir det givna förstahandsvalet, dels så att behovet av resor minskar, till exempel genom att arbeta på distans och utnyttja digitala mötesformer.

Klimatutmaningar

- Underlätta för lokalt hållbart resande
- Skifta till hållbar personbilsflotta
- Skapa resepolicy för färre och mer hållbara tjänsteresor
- Välj hållbar godstransport
- Skifta till hållbar lastbilsflotta samt energieffektivisera lastbilstransporter

Underlätta för lokalt hållbart resande

Åtgärder som underlättar för gående, cyklister och de som åker kollektivt till och från arbetet kan minska de transportrelaterade utsläppen väsentligt samtidigt som de bidrar till en tryggare och trivsammare stadsmiljö.

Organisationen kan rikta åtgärder till medarbetare, besökare, kunder och studenter för att främja hållbart resande till och från verksamheten, dvs. en resa som görs med kollektivtrafik, till fots eller med cykel.

En intern resevaneundersökning kan vara en bra start för att först identifiera vilka åtgärder som har störst potential och sedan mäta effekten av de genomförda åtgärderna. En resevaneundersökning kan exempelvis visa antal pendlingar till/från arbetsplatsen med cykel, gång, kollektivtrafik.

Skifta till hållbar personbilsflotta

Organisationernas fordonsflottor står för en betydande andel av Umeås alla bilar. Kan dessa göras mer hållbara är det en viktig pusselbit i Umeås klimatomställning.

En hållbar personbilsflotta omfattar alla bilar som organisationen köper in, hyr och leasar och som drivs med fossilfria eller utsläppsfria drivmedel. Befintliga fordon i fordonsflottan som idag drivs med fossila bränslen ska i stället drivas med fossilfria och förnybara bränslen.

Organisationen kan också överväga att övergå från egen fordonsflotta till att ansluta sig till eller utveckla en bilpool i närområdet.

Skapa resepolicy för färre och mer hållbara tjänsteresor

Att resa mindre ofta och mer hållbart vid tjänste- och affärsresor kan minska transportrelaterade utsläpp väsentligt och bidra till en utveckling av olika typer av hållbara färdsätt.

Organisationen kan därför börja med att kartlägga tjänsteresorna för att sedan ta fram, anta och genomföra en plan för att främja tjänsteresor med fossilfria, förnybara och utsläppsfria transportmedel.

Välj hållbar godstransport

Godstransport står för ungefär 8% av Umeås territoriella utsläpp och för att minska utsläppen handlar det om att välja transportslag med låga klimatutsläpp. Samtidigt är det varken önskvärt eller möjligt att skifta all godstransport till ex. sjöfart och järnväg – nya ellastbilar och hållbara bränslen för godstransport kan också erbjuda klimatsmarta logistiklösningar.

Organisationen kan därför se över sina närings- och leveranskedjor samt upphandlingar och i största möjliga mån välja att transportera gods med järnväg, sjöfart eller med lastbilar och andra transportmedel som drivs med el, biodrivmedel eller vätgas.

Skifta till hållbar lastbilsflotta samt energieffektivisera lastbilstransporter

Åkerier och andra organisationer med egna lastbilar spelar en nyckelroll i övergången till en hållbar och klimatneutral godstransport. Det handlar om dels att välja lastbilar som drivs med drivmedel med låg klimatpåverkan, dels att effektivisera godslogistiken, dels att uppnå höga fyllnadsgrader och tillämpa eco-driving.

Organisationens egna lastbilar, både lätta lastbilar och tunga lastbilar, ska därför drivas i största möjliga mån med el, biodrivmedel eller vätgas. Det är även viktigt att göra själva godstransporten så effektiv som möjligt.

Mer information om potential för utsläppsminskning inom åkeribranschen finns i Fossilfritt Sveriges färdplan för åkerinäringen.

Energi och byggd miljö

Energi som el och energiåtervinning av avfall som blir fjärrvärme genererar utsläpp motsvarande en femtedel av Umeås territoriella utsläpp. Därför är energieffektivisering kombinerad med förändrad produktion av energi viktiga åtgärder för omställningen.

Hur vi planerar och bygger har också stor påverkan på våra klimatutsläpp. Inom byggsektorn genereras utsläpp från byggmaterial, transporter, arbetsmaskiner för exempelvis grundläggning och schaktning samt energianvändning. För Umeå som en växande stad och kommun är detta därför ett extra viktigt område.

Det handlar konkret om att bygga mer energieffektivt, både i fråga om material och förväntad energianvändning samt att byta till hållbara arbetsmaskiner. Det handlar också om att energieffektivisera och använda befintliga byggnader så bra som möjligt samt byta till hållbara uppvärmningssätt. Också viktigt är mer samarbete och kunskapshöjning i byggbranschen.

Klimatutmaningar

- Bygg i klimatsmarta material
- Bygg bostäder och lokaler som lågenergihus
- Skifta till hållbara arbetsmaskiner
- Energieffektivisera lokaler och bostäder
- Effektivisera lokalanvändning
- Välj hållbar uppvärmning
- Producera och konsumera mer hållbar energi

Bygg i klimatsmarta material

För att minska utsläppen från byggandet måste användningen av material med låg klimatpåverkan öka. Det kan vara nya typer av betong och stål men framför allt trä, som även skapar klimatsmarta kolsänkor. Trä är dessutom ett förnybart,

lätt material och finns lokalt vilket leder till lägre transportrelaterad klimatpåverkan.

Organisationer som utför eller beställer byggprojekt kan därför påbörja nya projekt i trä eller andra klimatsmarta material och som ett minimum ska byggnadens stomme konstrueras i trä eller andra klimatsmarta material.

Bygg bostäder och lokaler som lågenergihus

Att bygga mer energieffektivt bidrar till minskad energianvändning för uppvärmning och därför är det viktigt att bygga lågenergihus och -byggnader.

Organisationer som utför eller beställer byggprojekt kan därför uppföra lågenergihus i nya projekt, exempelvis med minst energiklass A.

Skifta till hållbara arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner står för ungefär 6% av Umeås utsläpp. En övergång till fossilfria och mer hållbara arbetsmaskiner är därför en nödvändig del av en effektiv klimatomställning.

Organisationen kan därför sätta ett målår då alla arbetsmaskiner ska vara hållbara och identifiera delmål längs vägen. Hållbar arbetsmaskin definieras som en arbetsmaskin som drivs med el eller biodiesel (exempelvis HVO).

Energieffektivisera lokaler och bostäder

Även om tillväxten är stark i Umeå är de flesta byggnader redan uppförda. Därför är det viktigt att fokusera på att energieffektivisera befintliga bostäder och lokaler, så att klimatutsläppen från energianvändning blir så låg som möjligt.

Organisationen kan därför arbeta systematiskt med energieffektiviseringar och med fördel involvera medarbetare och kunder i att minska energianvändningen.

Effektivisera lokalanvändning

Att nyttja de lokaler som redan finns i första hand ger en större positiv klimatpåverkan än att bygga om och bygga nytt, alltså lokalanvändningen behöver effektiviseras.

Organisationen kan därför kartlägga nyttjandegrad på lokalytan och arbeta med att öka den innan eventuella beslut tas om om- eller nybyggnation.

Välj hållbar uppvärmning

Uppvärmning med direktel och fossila bränslen är inte långsiktigt hållbar, här behöver uppvärmningen i stället ske med andra lösningar. Uppvärmning med fjärrvärme är en energieffektiv metod i Umeås tätorter där det finns ett utbyggt fjärrvärmenät. Produktion av fjärrvärme genom energiåtervinning av avfall orsakar klimatutsläpp i dagsläget och är därför ett viktigt område där åtgärder behöver genomföras. Utanför tätorterna kan uppvärmning med exempelvis värmepumpar vara en hållbar och ofta kostnadseffektiv lösning.

Organisationen kan därför fasa ut mindre hållbara och ineffektiva uppvärmningskällor och i stället använda metoder som fjärrvärme, värmepumpar eller bioenergilösningar.

Producera och konsumera mer hållbar energi

Att producera energi för uppvärmning eller olika processer ger upphov till klimatutsläpp och för att minska utsläppen kan det användas lösningar som att producera egen el via solceller eller att köpa el producerad av förnybart material. Solceller minskar utsläppen direkt, medan köp av ex. ursprungsmärkt energi minskar utsläppen indirekt via en ökad efterfrågan på förnybara energikällor.

Organisationen kan därför undersöka möjligheter till installation av solceller i egen regi eller på annat sätt, inköp av så kallad grön eller ursprungsmärkt el liksom klimatkompenserad fjärrvärme.

Konsumtion och cirkulär ekonomi

Nuvarande konsumtionsmönster i Umeå är inte hållbara och bidrar till höga klimatutsläpp – lokalt i Umeå och framför allt i andra delar av världen där varorna produceras. Därför måste konsumtionsmönstren förändras så att de i stället bidrar till minskade klimatutsläpp.

Det handlar bland annat om att få en mer effektiv och cirkulär användning av olika typer av resurser med särskilt fokus på plast, att utmana ägande som norm och i stället använda delningstjänster samt att investera och placera kapital fossilfritt och hållbart.

Klimatutmaningar

- Minska klimatpåverkan från resursanvändning
- Använd mindre och mer hållbar plast
- Använd och utveckla delningstjänster inom mobilitet och service
- Skifta till fossilfria finansiella investeringar och kapitalplaceringar

Minska klimatpåverkan från resursanvändning

Användning av material och resurser som möbler, plast, textilier, metall, elektronik etc. innebär stora indirekta klimatutsläpp för de flesta organisationer och resursanvändningen behöver i stället bli mer effektiv och cirkulär.

Organisationen kan därför genomföra en kartläggning av resursflöden, både direkta flöden i den egna verksamheten och mer indirekta hos ex. leverantörer. Utifrån kartläggningen kan organisationen sedan ta fram en handlingsplan och genomföra åtgärder för att utveckla inköps- och användningsrutiner i en resurssnål riktning samt minska avfall och klimatpåverkan.

Använd mindre och mer hållbar plast

Både plastproduktion och förbränning av plast leder till betydande klimatutsläpp. Plast utgör också en risk för både ekosystem och människor på grund av nedskräpning och läckage i naturen. Därför är det viktigt utifrån ett konsumtionsperspektiv att minska plastanvändningen samt se till att den plast som används är återvunnen. För att undvika nyproduktion av plast är det även viktigt att plasten återvinns och cirkuleras efter användning.

Därför kan organisationen se över sin plastanvändning och identifiera områden där plastanvändningen kan minimeras eller där plasten kan ersättas med alternativa material och sedan hitta nya sätt att minska användningen av plastprodukter, ex. engångsartiklar. Organisationen kan även genomföra åtgärder för att öka andelen använd plast som kommer från återvunnen råvara liksom öka andelen plast som återvinns eller återanvänds.

Mer information finns hos Naturvårdsverket – Hållbar plastanvändning.

Använd och utveckla delningstjänster inom mobilitet och service

Genom att konsumenter delar produkter som bil, cykel, verktyg och prylar minskar resursförbrukningen och klimatpåverkan samtidigt som de kan få tillgång till fler, nya och ekonomiskt fördelaktiga produkter. Det kan också ge tidsvinster och skapa nya sociala mötesplatser på arbetsplatser, i kvarter och bostadsområden.

Organisationen kan därför börja använda olika delningstjänster inom mobilitet och service och även bidra till utvecklingen av tjänsterna.

Skifta till fossilfria finansiella investeringar och kapitalplaceringar

Hur kapital placeras och vilka investeringar som görs av organisationer spelar stor roll för klimatet. Investeringar i fossila verksamheter som ex. utvinner och förbränner kol, olja, och gas genererar indirekt stora klimatutsläpp. Därför är det viktigt att skifta dessa kapital bort från fossila verksamheter och till gröna

investeringsalternativ som påskyndar klimatomställningen, såsom gröna obligationer och hållbar placering av tjänstepension.

Organisationen kan därför göra en kartläggning av nuvarande investeringar och placeringar samt ta fram en placeringspolicy med kriterier som främjar hållbara och fossilfria investerings-och placeringsalternativ.

Mat och jordbruk

Produktion och konsumtion av livsmedel bidrar till klimatutsläppen lokalt som globalt: produktion av vissa livsmedel orsakar stora utsläpp och en stor del av livsmedel slängs helt i onödan. För att bidra till klimatomställningen måste därför arbete ske både med ändrad produktion och konsumtion av livsmedel.

Det handlar bland annat om att övergå till konsumtion av livsmedel med låg klimatpåverkan, att minska matsvinnet och att använda mindre, mer hållbar gödsel.

Klimatutmaningar

- Konsumera större andel klimatsmart mat
- Minska matsvinn
- Använd mindre och mer hållbar gödsel

Konsumera större andel klimatsmart mat

Val av mat och livsmedel utgör en stor del av den konsumtionsbaserade klimatpåverkan och att välja mer klimatsmart, framför allt växtbaserad mat, är därför viktigt. Val av lokal och närproducerad mat stöttar lokalt jordbruk och den lokala ekonomin i Umeå med omnejd och minskar transportbehovet.

Organisationen kan därför i egen verksamhet i första hand öka andelen växtbaserade och klimatsmarta maträtter och inköpta råvaror, i andra hand även öka andelen närproducerad mat. Andra åtgärder kan vara att efterfråga klimatsmart och/eller närproducerad mat vid konferenser och sammankomster.

Minska matsvinn

Matsvinn utgör en stor del av de totala konsumtionsbaserade klimatutsläppen i Sverige och så även i Umeå. Så om matsvinnet minskar, minskar också matens klimatpåverkan.

Organisationen kan därför regelbundet mäta och aktivt arbeta för att minska matsvinnet inom den egna verksamheten. De kan även efterfråga ett systematiskt arbete med att minska matsvinn hos leverantörer av varor och tjänster inom mat.

Använd mindre och mer hållbar gödsel

Produktion av mineralgödsel är i dagsläget fossilintensiv och en betydande källa till växthusgasutsläpp, samtidigt som övergödning påverkar miljön och den biologiska mångfalden negativt.

Organisationen kan därför både minska sin användning av gödsel och i största möjliga mån använda mer hållbara alternativ. Mer information finns i Fossilfritt Sveriges färdplan för lantbruksbranschen.

Kompletterande klimatutmaningar

De kompletterande klimatutmaningarna avser åtgärder som kompletterar – och alltså inte ersätter – mer direkta åtgärder för minskning av klimatutsläpp. De har en indirekt eller mindre direkt påverkan på de egna utsläppen hos organisationerna, men är viktiga pusselbitar i Umeås klimatomställning. Därför uppmanas partners i Umeå klimatfärdplan att anta minst en kompletterande klimatutmaning.

Kompletterande klimatutmaningar

- Skydda och stärk lokala ekosystemtjänster
- Utbilda och engagera i klimat- och hållbarhetsfrågor
- Strukturera och systematisera klimatarbetet

Skydda och stärk lokala ekosystemtjänster

Lokala ekosystemtjänster erbjuder möjligheter att skapa kolsänkor, förbättra klimatanpassningen, bevara och bidra till biologisk mångfald, skapa nya grönområden och förbättra livskvaliteten.

Organisationen kan därför genomföra åtgärder som exempelvis att investera i lokala naturvårdsprojekt som våtmarker och skapa grön infrastruktur på egen fastighet. På sätt kan organisationen främja den lokala biologiska mångfalden samtidigt som de bidrar till klimatomställning och andra nyttor.

Utbilda och engagera i klimat- och hållbarhetsfrågor

Kunskap och engagemang är en viktig del i organisationers omställning till att jobba mer effektivt med klimat- och hållbarhetsfrågor. Genom inkludering i omställningsprocessen och hållbarhetsarbetet kan intresse för klimat- och hållbarhetsfrågor öka och värdefull kunskap produceras – viktigt för organisationen att ta vara på.

Organisationen kan därför exempelvis starta upp arbetet med en enkät-undersökning riktad till medarbetare, kunder, studenter osv. som handlar om deras kunskap, attityder och engagemang i klimat- och hållbarhetsfrågor. Utifrån resultatet kan organisationen sedan genomföra kunskapshöjande insatser och skapa engagemang.

Strukturera och systematisera klimatarbetet

För att identifiera och genomföra de mest effektiva klimatåtgärderna är det viktigt att ha ett strukturerat och systematiskt klimatarbete. Likt annat kvalitetsarbete omfattar det arbetet regelbunden kartläggning, målsättning, handlingsplan, uppföljning och utvärdering liksom ev. revidering och förbättring. Viktiga delar att lyfta är även tydliga arbetssätt, ledningens mandat och kunskapshöjning inom organisationen.

Förutom att ge verktyg för prioritering av klimatåtgärder kan ett strukturerat och systematiskt klimatarbete underlätta samarbetet med andra verksamheter som omfattas av ex. CSRD och uppfyllandet av kraven som ingår där.

Organisationen kan därför starta upp / fortsätta utveckla sitt strukturerade och systematiska klimatarbete, exempelvis genom att kartlägga de direkta och indirekta klimatutsläppen inom olika områden eller genom att skapa ett tydligt mandat från ledningen för det fortsatta klimatarbetet.

Avsiktsförklaring för

Umeå klimatfärdplan

Ett partnerskap och ramverk för Umeås klimatomställning

Härmed ansluter vi oss, UMEÅ KOMMUN, till Umeå klimatfärdplan. Därmed åtar vi oss att arbeta tillsammans i partnerskap med andra företag, offentliga verksamheter och organisationer för att skynda på Umeås klimatomställning och kraftfullt minska klimatutsläppen i enlighet med Parisavtalet.

Vi ställer oss bakom målen om ett klimatneutralt Umeå till 2040 och en minskning av de konsumtionsbaserade klimatutsläppen i Umeå till 2 ton CO_2 per person 2040 och 1 ton 2050.

Inom Umeå klimatfärdplan åtar vi oss att under perioden 2026-2028

1. delta aktivt i gemensamt lärande och dialog
2. dela information årligen om aktiviteter och resultat
3. arbeta aktivt för minskade klimatutsläpp i linje med vårt klimat- och hållbarhetsarbete och kopplat till minst fem av klimatfärdplanens klimatutmaningar

Åtagandena specificeras i bilaga 1.

……

Ort och datum

……

Signatur

Hans Lindberg

Kommunstyrelsens ordförande

Umeå kommun

UMEÅ KOMMUN

Bilaga 1 Specifika åtaganden för varje underskrivande organisation

Delta aktivt i gemensamt lärande och dialog

Antagna aktiviteter *(obligatoriskt – välj minst en)*:

- ✓ Delta i gemensamma aktiviteter och kommunikativa insatser
- ✓ Delta i tematisk grupp och initiativ inom fokusområden och/eller åtaganden
- ✓ Leda tematisk grupp och initiativ inom fokusområden och/eller åtaganden
- ✓ Delta i strategisk grupp för utveckling av partnerskapet Umeå klimatfärdplan och det gemensamma arbetet

Dela information årligen om aktiviteter och resultat

Antagen aktivitet (*obligatorisk):*

- ✓ Delta i årlig uppföljning av antagna åtaganden samt partnerskapsarbete

Arbeta aktivt för minskade klimatutsläpp

Antagna klimatutmaningar i Umeå klimatfärdplan kopplade till organisationens klimat- och hållbarhetsarbete *(obligatoriskt – välj minst fem)*:

Mobilitet och transporter

- ✓ Underlätta för lokalt hållbart resande

Energi och byggd miljö

- ✓ Bygg i klimatsmarta material
- ✓ Skifta till hållbara arbetsmaskiner

Konsumtion och cirkulär ekonomi

- ✓ Minska klimatpåverkan från resursanvändning

UMEÅ KOMMUN

Mat och jordbruk

- ✓ Minska matsvinn

Kompletterande klimatutmaningar

- ✓ Strukturera och systematisera klimatarbetet
- ✓ Egen kompletterande klimatutmaning:
  Utveckla upphandling och inköp som strategiska verktyg för kraftfull klimatomställning

Umeå kommun åtar sig dessutom att vara systemvärd för Umeå klimatfärdplan, vilket innebär att driva partnerskapet, leda arbetet med utveckling av partnerskaps-modellen och gemensamt lärande och dialog, koordinera gemensamma aktiviteter samt samla och tillgängliggöra gemensamma resultat och milstolpar på vägen mot målet.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00861

Klimatkontrakt 2030, version 2025/2026

Förslag till beslut
Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

Att ställa sig bakom förslag till Klimatkontrakt 2030 version 2025/2026

Ärendebeskrivning
Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 undertecknades i december 2020 vid det årliga Viable Cities European Day och årets kontrakt är således det sjätte i ordningen.

Klimatkontrakt 2030 anger i korthet de åtaganden som kommunen resp. nationella myndigheter och det nationella strategiska innovations-programmet Viable Cities gör inom klimatområdet och det partnerskap och stöd kommunen kan räkna med från svenska staten och nationella myndigheter. Det handlar om att ställa om hur vi tar oss an och finansierar klimatomställning och möjliggör innovationer för att snabbare nå klimatneutralitet och minska konsumtionsbaserade utsläpp, vilket krävs för att nå Parisavtalet och Agenda 2030.

Partnerskapet innebär en kraftsamling från flera nationella myndigheter liksom Viable Cities för att stötta städerna att genomföra klimatomställningen. Eftersom det inte finns någon glasklar väg framåt, så utvecklas Klimatkontrakt 2030 över tid och revideras varje år, både på lokal nivå och på den nationella nivån.

I version 2025/2026 har innehållet bland annat kortats ned kraftigt för att bli mer lättläst och förståeligt och samtidigt har kontraktet utökats med möjligheten till åtaganden med andra kommuner inom den nationella Klimatneutrala städer 2030-satsningen. Totalt finns 10 möjliga gemensamma åtaganden varav de tre första är obligatoriska för alla kommuner.

Förslaget är att Umeå kommun förutom de obligatoriska åtagandena väljer att arbeta gemensamt med andra kommuner kring integrering av social hållbarhet och rättviseaspekter, utveckling av upphandling och inköp,

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00861

utsläppsfria entreprenader samt gröna resplaner (fler hållbara persontransporter och främjande av ett lokalt hållbart resande).

Likt förra årets kontrakt är version 2025/2026 av Klimatkontrakt 2030 linjerat med formuleringar och åtaganden i Umeås Climate City Contract med EU. Kontraktet är också som tidigare i linje med inriktningsmålet Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 med tillhörande program, Umeå kommuns miljömål samt ramverket och partnerskapet Umeå klimatfärdplan.

Det reviderade Klimatkontrakt 2030 kommer signeras vid Viable Cities European Day den 5 december i Stockholm av resp. kommuns kommunstyrelseordförande, programchef för Viable Cities och av generaldirektörer för Energimyndigheten, Formas, Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova.

Beslutsunderlag

Klimatkontrakt 2030 version 2025_2026 Umeå

Beredningsansvariga

Annika Myrén
Vanja Östman

Beslutet ska skickas till

Annika Myrén
Vanja Östman

Vanja Östman
hållbarhetschef

Annika Myrén
utvecklingsstrateg

Viable Cities

A Swedish strategic innovation program jointly funded by the Swedish Energy Agency, Vinnova and Formas.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Umeå kommun och myndigheterna Energimyndigheten, Formas, Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova samt Viable Cities.

Version 2025/2026

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 2
Klimatneutrala Umeå 2030 3
1. Klimatkontrakt 2030 3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030 4
3. Gemensamt åtagande och partnerskap 5
3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy 5
3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning 5
3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller 5
4. Parter 6
5. Kommunens åtaganden 6
5.1. Klimatmål 2030 6
5.2. Klimatfärdplan 2030 7
5.3. Klimatinvesteringsplan 2030 8
5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030 9
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden 10
6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning 11
6.2. Samordnande insatser kring finansiering 11
6.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ 11
7. Viable Cities åtagande 11
7.1. Mobilisering och lärande för snabbare klimatomställning 12
7.2. Förstärkt samordning för ett ständigt vassare Klimatkontrakt 2030 12
7.3. Medverka till gränslös kraftsamling för klimatet – inom EU och utanför 13
7.4. Stöd till förändringskommunikation för snabbare klimatomställning 13
Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument 14
Bilaga 2. Omställningskartan 15

Klimatneutrala Umeå 2030

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för nuvarande och framtida generationer. Den kräver att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska nå noll nettoutsläpp av växthusgaser med bibehållen eller ökad livskvalitet för invånarna. För att uppfylla detta behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen.

Arbetet med missionen är en del av ett större globalt åtagande. Det ligger i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också utgör en central utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan ses som en genomförandeplan för Parisavtalet, vars kärna är åtaganden för klimatomställning.

Missionen är också i linje med nationella och europeiska mål. Den stödjer Sveriges miljömål och det klimatpolitiska ramverket med målet om att nå nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045, liksom EU:s målsättning om klimatneutralitet senast 2050 och EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030.

De svenska städer som deltar i detta arbete gör det inte ensamma. De är del av en växande global rörelse där städer i hela Europa och världen mobiliserar för att gemensamt accelerera klimatomställningen.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan kommuner och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

I arbetet med Klimatkontrakt 2030 version 2025/26 deltar 48 kommuner – en kraftig ökning från de 23 som signerade kontraktet förra året. Bland dessa finns 10 nya pionjärstäder och 15 tvillingar som del av processen. Tillsammans driver vi en bredare och mer kraftfull mobilisering för klimatneutralitet. I syfte att förstärka sättet som vi tar tillvara kraften i att agera som många, innehåller också version 2025/26 gemensamma åtaganden mellan kommuner. Dessa åtaganden kompletterar det övergripande åtagande som alla signatärer av kontraktet i likhet med tidigare år gör.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten för städernas invånare och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär att anta en högre ambition för hållbar stadsutveckling än vad det nationella klimatpolitiska ramverket anger. Denna höga ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer samt invånare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Gemensamt åtagande och partnerskap

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap mellan kommuner, myndigheter och Viable Cities, med målet att nå klimatneutrala och hållbara städer senast 2030. Detta innebär att alla parter aktivt bidrar till att utveckla och pröva nya sätt att styra, leda och samverka – med aktörer på alla nivåer i samhället.

Att tillsammans lära och innovera, samt hitta nya former för att göra, dela och skala, är en grundläggande princip för allt arbete i programmet. Det stärker också parternas roll som motorer och innovationsnav för omställningen. Viktiga forum för detta är mötesplatser och initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno. Alla signerande aktörer åtar sig därför att bidra och samskapa på dessa.

Som en del av det gemensamma åtagandet har parterna identifierat tre centrala utvecklingsprocesser . Dessa processer är gemensamma för samtliga signerande parter och uttrycks gemensamt här i kontraktets inledning, för att sedan konkretiseras i varje parts eget arbete och förstärkas genom de nya gemensamma åtagandena mellan kommunerna i syfte att tydliggöra lokala prioriteringar, ansvar och genomförandekraft.

3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet. En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas. För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla tillgången på och insamling av data samt strukturer, metoder och kompetens för klimatanalyser och klimatberäkningar. Detta innefattar identifiering av good practice för klimatberäkningar till grund för styrning och ledning av klimatomställningsarbetet.

3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Umeå kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities[1].

5. Kommunens åtaganden

Umeå kommun väljer att ingå i partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 därför att kraftfullt omsätta befintliga och nya strukturer och arbetssätt till snabb klimatomställning tillsammans med aktörer från lokal till internationell nivå.

5.1. Klimatmål 2030

Klimatförändringarna är en av vår tids mest kritiska utmaningar och för att bromsa dessa krävs ambitiösa omställningsåtgärder lokalt av alla som bor, lever och verkar i Umeå liksom aktörer regionalt, nationellt och internationellt. För att möjliggöra hållbar tillväxt och säkerställa ett gott liv för alla inom planetens gränser har kommunen därför satt upp ambitiösa mål i linje med Parisavtalet och EU:s missionen om klimatneutrala städer 2030.

Klimatmål	**Gap**
Klimatneutral kommun 2040. Delmål: - Klimatneutral stad 2030. - Klimatneutral kommunkoncern 2025.	Utifrån en minst 85 %-ig minskning jämfört med basår 1990 är utsläppsgapet för att nå klimatneutral kommun ca 250 000 ton CO_2e och för att nå klimatneutral kommunkoncern ca 90 000 ton CO_2e. Resterande utsläpp ska hanteras med kolsänkor/ kompensation.
Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO_2e per person till 2040 och 1 ton 2050.	Idag är utsläppen ca 9 ton, dvs. utsläppsgapet är 7 resp. 8 ton CO_2e för nå målen 2040 resp. 2050.
Transporter: Fossilfria drivmedel 2030 samt 65 % hållbara resor 2025 inom tätorten.	Idag är utsläppen från transportsektorn ca 165 000 ton CO_2e och andelen hållbara resor i tätorten 52%, dvs. både andelen fossilfria drivmedel och de hållbara resorna behöver öka för att nå målen.
Inriktningsmål / mål rättvis omställning	
- Umeås tillväxt ska vara hållbar med en vision om 200 000 medborgare år 2050 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	

[1] Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värdorganisation är KTH.

Klimatomställningen ska bidra till social och ekonomisk hållbarhet med multipla nyttor som förbättrad luftkvalitet, hälsa, fler jobb och lokala affärsmöjligheter. Samhällsekonomiska vinster från bättre hälsa och luftkvalitet uppskattas till ca €130 miljoner fram till 2050.

Utmaningar, insatser för Umeå kommun *som geografiskt område* (utsläpp enligt GPC):

Scope 1 [283 kton CO_2e]	Ca 57% av klimatutsläppen kommer från transportsektorn, även utsläpp från sektorerna energiproduktion, industriella processer och produktanvändning räknas in. Den absolut största utmaningen är att minska användningen av fossila bränslen och de viktigaste insatserna är elektrifiering inom sektorerna, minska energiåtervinning av fossil plast och öka industriell symbios, ex. inom Umeå Eco Industrial Park.
Scope 2 [7,7 kton CO_2e]	Omfattar framför allt Umeås elanvändning. Ny energiplan för Umeå ska möjliggöra och snabba på omställningstakten inom bl.a. elektrifiering. Reviderad vindkraftsplan och inriktning för solkraft ska främja utbyggnad av förnyelsebar elproduktion.
Scope 3 [TBD]	Omfattar utsläpp från inköp av varor och tjänster producerade utanför Umeå (resor, livsmedel, byggande). Åtgärder: hållbart resande, minskat matsvinn, cirkulära lösningar.

Strategier för att minska klimatutsläpp är systemperspektiv och innovation kombinerat med beteendeförändringar och bred samverkan och partnerskap mellan aktörer: invånare, näringsliv, akademi och det offentliga.

5.2. Klimatfärdplan 2030

Umeås omställningsportfölj kombinerar beteendeförändringar, social innovation, tekniska lösningar och systemförändringar. Portföljen bygger på samverkan med företag, universitet och civilsamhälle samt regionala, nationella och internationella aktörer. Projekt nationellt och internationellt inom ex. Horizon Europe stärker Umeås kapacitet genom lärande, finansiering och nätverk.

Umeås strategiska prioriteringar för klimatarbetet är:

1. FOSSILBRÄNSLEFRIA TRANSPORTER OCH SMART MOBILITET. Fokus är att minska bilanvändning, främja hållbara färdsätt samt elektrifiera fordon, maskiner och tunga transporter. Arbetet med hållbar stadsutveckling stärker samtidigt social inkludering.
2. CIRKULÄRA SYSTEM OCH RESURSFLÖDEN. Fokus är att minska fossilt plastinnehåll i avfall, utveckla återvinning och återbruk samt klimatvänliga byggmaterial. Projekt som School Food for Change och Cirkulära Västerbotten driver beteendeförändringar och cirkulära lösningar.
3. HANTERA KVARVARANDE UTSLÄPP. Fokus är att utforska naturbaserade lösningar och tekniska alternativ (CCU/CCS). Samarbete mellan Umeå Energi och Liquid Wind för användning av biogen CO_2 för produktion av elektrobränslen är ett exempel liksom universitetens arbete med lokala kolsänkor.

I bild nedan visas ett urval av pågående och planerade satsningar inom Umeå kommuns klimatomställningsportfölj.

5.3. Klimatinvesteringsplan 2030

De viktigaste investeringsbehoven för att genomföra Umeås klimatomställning inkluderar investeringar i energieffektivisering, utbyggnad av hållbara transportsystem och förstärkning av elnätet. I kommande planering och budgetprocesser bör fokus framför allt ligga på följande investeringsstrategier:

- Investeringar som möjliggör elektrifiering av transportsektorn och mer effektivt resande.
- Utveckling av urban och industriell symbios, uppskalning av initiativ inom cirkulär ekonomi.
- Fortsätta förstärka infrastruktur för att hantera ett planerat ökat elbehov och skapa förutsättningar för en snabb omställning till förnybara energikällor.
- Utveckla nya arbetssätt för att överbrygga ”the messy middle” – gapet mellan planering/pilotprojekt och faktisk implementering.

Inledande analyser av aktörers rådighet över nödvändiga investeringar visar på att ca 80% av investeringsbehovet finns hos privata intressenter, både näringsliv och invånare. Resterande investeringsbehov på ca 20% finns hos offentlig sektor, framför allt kommunkoncernen.

Det finns inte tillräckligt utrymme inom Umeå kommunkoncerns befintliga verksamhets- och investeringsbudgetar för de investeringar som krävs för att uppnå klimatmålen. Initiala uppskattningar av finansieringsgapet visar att gapet är betydande, särskilt vad gäller större infrastrukturprojekt och satsningar på elektrifiering. För att minska finansieringsgapet planerar Umeå att använda en kombination av strategier, dessa inkluderar:

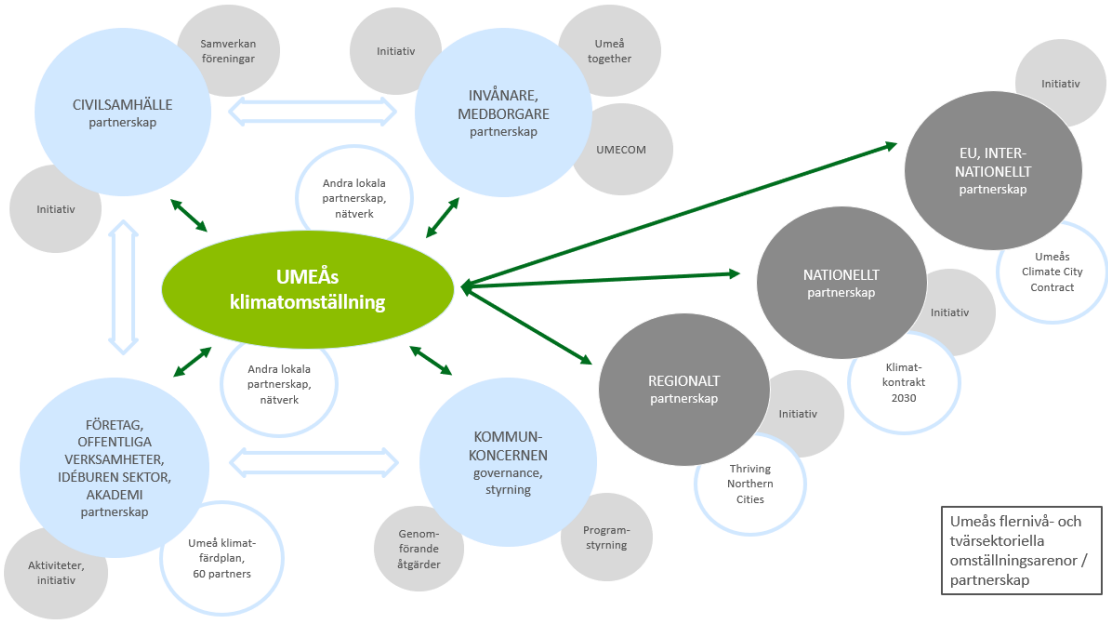
- Aktivt söka efter externa finansieringskällor, såsom EU-bidrag och nationella bidrag.
- Utforska innovativa finansieringsmodeller som ex gröna obligationer och ev. offentlig-privata partnerskap (PPP).
- Öka samarbete med lokala företag och organisationer, särskilt inom ramen för Umeå klimatfärdplan med syftet att mobilisera privata investeringar för klimatomställning.
- Samarbeta med akademiska institutioner för att utveckla teknologiska lösningar och nya affärsmodeller, som kan dra nytta av befintliga resurser och förbättra effektiviteten i omställningsarbetet.

Det finns också ett tydligt fokus på att synliggöra och visualisera de mervärden som omställningen till en klimatneutral framtid innebär, inklusive bättre folkhälsa, minskade energikostnader och förbättrad livskvalitet för invånarna.

5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030

För att påskynda omställningen till en klimatneutral och hållbar framtid – genom skalning, lärande och kraften av att agera tillsammans – väljer Umeå att ingå i följande gemensamma åtaganden tillsammans med andra kommuner i satsningen Klimatneutrala städer 2030:

Åtagande 1 - Vi åtar oss att ta nästa steg i att **bygga upp/förstärka styrning och ledning** som möjliggör systemförändrande klimatomställning och effektivt resursutnyttjande genom att utveckla och lära till/från omställningsarenor och partnerskap på alla nivåer, se bild.

Åtagande 2 - Vi åtar oss att fördjupa och samordna vårt arbete med **datainsamling, klimatanalyser och klimatberäkningar** för att stärka vår förmåga att styra och följa upp klimatomställningen – och bidra till en gemensam nationell kapacitet.

Åtagande 3 - Vi åtar oss att **förstärka vårt arbete med att finansiera klimatomställningen** genom att rikta om resurser, bygga gemensamma investeringsportföljer och påverka normer för klimatinvesteringar.

Åtagande 4 - Vi åtar oss att **integrera social hållbarhet och rättviseaspekter** som grund i beslut, åtgärder och uppföljning för att säkerställa att klimatomställningen är inkluderande, rättvis och långsiktigt hållbar.

Åtagande 6 - Vi åtar oss att utveckla **upphandling och inköp** som strategiska verktyg som driver klimatomställning genom styrning, kravställning och samverkan – lokalt och bortom den egna organisationen.

Utöver dessa gemensamma åtaganden mellan kommunerna, ser vi i Umeå ett behov av att fördjupa samarbetet mellan kommunerna inom ett antal tematiska områden. Dessa insatser kopplar till vår färdplan och bidrar både till lokala klimatmål och till missionens övergripande riktning.

Vi välkomnar möjligheten att tillsammans med andra kommuner under 2026 samverka inom följande prioriterade områden, i syfte att identifiera gemensamma utmaningar, lösningar och skalbara arbetssätt:

- Transport och mobilitet: Gröna resplaner – att arbeta för fler hållbara persontransporter och att främja ett lokalt hållbart resande
- Anläggning: utsläppsfria entreprenader

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kapitel 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för levande städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Syftet är också att öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk och hur dessa kan användas för att arbeta för omställning. Arbetet ska fortsätta långsiktigt och bygga på en proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att underlätta för kommuner att erhålla finansiellt stöd genom att koordinera insatser, tillhandahålla ändamålsenlig information och skapa en samlad bild av finansieringsmöjligheter, uppdrag och satsningar som rör klimatneutrala städer. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska sammanhang kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030 och det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition.

7. Viable Cities åtagande

Det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities åtar sig att, tillsammans med ett stort antal aktörer, skapa bättre förutsättningar att radikalt snabba på omställningen till

klimatneutrala städer år 2030. Programmets åtagande ligger i linje med Sveriges klimatmål och Parisavtalet.

Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja den lokala klimatomställningen på nationell, europeisk och global nivå, med missionen som yttersta syfte och mål.

Det innebär i klartext att programmet tar på sig att – lyhört och framåtblickande – främja gemensamt lärande och gynna konkret handling som gör stor skillnad.

Inom ramen för Viable Cities som strategiskt innovationsprogram prioriteras följande:

7.1. Mobilisering och lärande för snabbare klimatomställning

Viable Cities stärker sin roll som drivande aktör och samlande kraft i ekosystemet kring missionen för **lärande, innovation, genomförande och spridning** på flera sätt:

- **Stöd till kommuner:** Viable Cities tillhandahåller kompetensnätverk, processtöd och verktyg som hjälper kommuner och deras omställningsarenor att genomföra och följa upp en portfölj av innovativa åtgärder.
- **Gemensamt lärande:** Programmet arrangerar årliga mötesplatser för kommuner och aktörer, där de kan dela erfarenheter, bygga relationer och sprida lösningar. Det driver också aktiviteter för att accelerera lärande och implementering inom specifika teman.
- **Synliggöra framsteg:** Genom att lyfta fram konkreta resultat och verkningsfulla åtgärder stärks både mandat och handlingskraft, och kommuner får stöd i att prioritera åtgärder som gör skillnad.

Klimatförändringarna är globala, och klimatomställningen sker på alla nivåer, från förändrade resvanor i kvarteret till internationellt klimatarbete för hela planeten. För att nå missionen om klimatneutrala städer behöver initiativ och organisationer på alla nivåer med liknande målbild arbeta tillsammans. Viable Cities åtar sig att agera intermediär och öka det ömsesidiga utbytet med och emellan ett stort antal aktörer på nationell, regional och internationell nivå för att förstärka kraften av många.

Klimatförändringarna är en av flera sammankopplade kriser som i högre grad kräver integrerade strategier och lösningar från den lokala till den internationella nivån. Viable Cities åtar sig att stödja och utveckla ett koordinerat arbete och lärande kring klimatneutralitet, klimatanpassning och beredskap.

7.2. Förstärkt samordning för ett ständigt vassare Klimatkontrakt 2030

Viable Cities åtar sig att, genom den samordningsfunktion som är integrerad i programkontoret, hålla samman och driva arbetet med Klimatkontrakt 2030 i nära samverkan med myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer. Ett särskilt fokus framåt ligger på att stödja och facilitera de gemensamma åtagandena mellan städer – ett kraftfullt verktyg för att strukturera, konkretisera och skala upp lösningar i omställningen.

I takt med den ökande mobiliseringen för klimatomställning på lokal, nationell och internationell nivå fungerar Klimatkontrakt 2030 som ett nav för samverkan och

systemförändring. Genom samordningsfunktionen ska Viable Cities bidra till skarpare åtaganden, effektiv implementering och ökad uppskalning av insatser som påvisat effekt i att accelerera klimatomställningen.

Viable Cities förstärker arbetet med uppföljning av det lokala omställningsarbetet. Det sker i samverkan med andra aktörer på nationell och regional nivå och med arbetet som sker på europeisk nivå inom EUs mission om klimatneutrala städer (exempelvis NetZeroCities).

Programmet förstärker också arbetet med klimatberäkningar och klimatanalys för att hjälpa städerna att mäta och jämföra utsläpp av växthusgaser samt att få framdrift i processerna för governance. Detta utvecklingsarbete strävar också efter att påvisa multipla nyttor av klimatinsatser samt öka förståelsen av socioekonomiska och beteendemässiga skillnader och möjligheter att agera tillsammans med, och involvera, olika grupper av medborgare. Detta ska möjliggöra en mer kraftfull styrning av portföljer av åtgärder både hos enskilda städer och i hela mobiliseringen kring missionen.

7.3. Medverka till gränslös kraftsamling för klimatet – inom EU och utanför

Viable Cities är en aktiv medspelare i stödstrukturerna för EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities verkar också i det europeiska partnerskapet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Utanför EU driver och verkar Viable Cities för att stärka globala allianser, organisationer och sammanhang för klimatneutrala städer genom insatser kring exempelvis aggregerad köpkraft i städer, systemdemonstratorer och en fond för klimatomställning. Bland mer prioriterade samarbeten kan nämnas UN-Habitat, World Economic Forum, Global Environment Facility, C40 Cities, Global Covenant of Mayors, Urban Transitions Mission, Cities Climate Finance Leadership Alliance, World Resources Institute samt stora konferenser som World Urban Forum, Innovate4Cities och COP. För dessa sammanhang är Viable Cities roll som koordinator för Sveriges medverkan i klimatsamarbetet CHAMP (The Coalition for High Ambition Multilevel Partnerships) central, liksom Viable Cities koordinerande av Team Sweden Smart Cities.

Programmets internationella arbete ska gynna portföljerna av insatser och de lokala omställningsresorna i svenska städer, stärka flernivåstyrning mellan lokal, nationell och internationell nivå samt sprida svenska lärdomar för att bidra till att accelerera klimatomställningen från det lokala till det globala.

7.4. Stöd till förändringskommunikation för snabbare klimatomställning

Kommunikation är ett strategiskt verktyg för att bygga en kraftfull rörelse framåt bland många aktörer. Viable Cities åtar sig att stödja städernas nyttjande av detta verktyg på flera sätt: genom att driva och underhålla en arena för kommunikationssamverkan mellan städer, stärka

kommunikationens roll i arbetet med klimatomställning lokalt, nationellt och internationellt samt genom att sprida erfarenheter och goda exempel från svenska och internationella städer. Det kan ske genom att samskapa och erbjuda verktyg och metoder som stärker städernas förmåga att kommunicera om klimatomställning på ett effektivt sätt, genom att underlätta samordnade kommunikationsinsatser som lyfter både lokala initiativ och det nationella arbetet mot klimatneutralitet 2030, samt genom att främja partnerskap mellan kommuner, myndigheter, civilsamhälle och andra aktörer. Allt för att bidra till att kommunikationen når ut, engagerar och mobiliserar för missionen om Klimatneutrala städer till 2030, med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument

Här lägger ni in länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Umeå.

LÄNKAR TILL RELEVANTA DOKUMENT	
Umeå klimatfärdplan - Umeå kommun Rapporten INVESTERINGAR FÖR TILLVÄXT OCH VÄLFÄRD inkl. scenarioanalys	Umeås lokala miljömål - Umeå kommun Planeringsdirektiv och budget för 2026 samt plan för 2027–2029.pdf, framför allt sid 42 och framåt

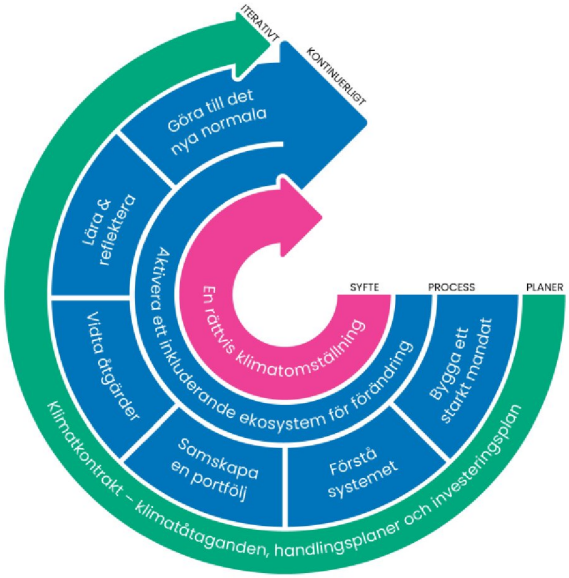
Bilaga 2. Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

Umeås omställningskarta

För att ha bästa möjliga styrning och ledning och arbeta med alla delar som behövs för en effektiv klimatomställning har vi i Umeå tagit fram en lokal version av omställningskartan. Den är baserad på omställningskarta / climate transition map hos både Viable Cities och Climate City Contract/NetZeroCities, se bild nedan.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00910

Förvärv av Schablonen 1 (tomträtt)

Förslag till beslut

- att godkänna bifogat avtal avseende förvärv av tomträtten till fastigheten Umeå Schablonen 1 samt att ge mark- och exploateringschefen i uppdrag att underteckna det upprättade köpeavtalet.

- att ge mark- och exploateringsingenjör, Anders Ottosson, fullmakt att för Umeå kommuns räkning genomföra affären och såväl betala överenskommen handpenning som på tillträdesdagen hantera kvarvarande ersättning från kommunens förvaltningskonto 8420-2,924 294 515-3 i Swedbank.

- att förvärvet finansieras via medel avsatta för förvärv av fastigheter till kommunens markreserv.

Ärendebeskrivning

Fastigheten Umeå Schablonen 1 ligger på Östtegs industriområde. Den omgärdas av kommunal mark och ses därför som ett strategiskt förvärv för framtida tillväxt i området. Vi förvärvar tomträtten så att vi får full rådighet över fastigheten.
Förvärvet ingår som en del i MEX uppdrag att förvärva fastigheter för framtida kommunala behov.

Beslutsunderlag

Köpeavtal, förslag till
Översiktskarta

Beredningsansvariga

Helen Nilsson
Anders Ottosson

Beslutet ska skickas till

Helen Nilsson, Mark och exploateringschef
Anders Ottosson, Mark och exploateringsingenjör

Mäklarhuset.

Köpekontrakt - kommersiell fastighet

Säljare	Trollporten Entreprenad AB Box 4004, 904 02 Umeå	556799-8256	1/1-del
Köpare	Umeå Kommun Mark och Exploatering c/o Mark och Exploatering Centrala Ekonomifunktionen, 901 84 Umeå Telefon: 070-384 16 99 E-post: anders.ottosson.2@umea.se	212000-2627	1/1-del

Köpeobjekt Tomträtten till UMEÅ SCHABLONEN 1 med adressen Lärlingsgatan 26, 904 22 Umeå, nedan kallad fastigheten

Överlåtelseförklaring Säljaren överlåter härmed fastigheten till köparen

Köpeskilling Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskilling av

SEX MILJONER FEM HUNDRA TUSEN KRONOR 6 500 000 SEK

Tillträdesdag Tillträdesdagen ska vara den 2025-12-23, eller, om Säljaren då inte har fullgjort sina åtaganden enligt § 11, den dag som infaller 14 dagar efter att nämnda åtaganden uppfyllts och Köparen har godkänt åtgärderna ("Tillträdesdagen").

§1 Betalning av köpeskilling

Köparen betalar köpeskillingen till säljaren på följande sätt:

1. Betalar handpenning 2025-10-20 genom insättning på

Mäklarens klientmedelskonto Plusgiro PG - 197 65 25-4. Handpenningen ska i enlighet med villkoren i bifogat depositionsavtal omhändertas och förvaltas av mäklaren med anledning av i detta köpekontrakt intaget villkor. 600 000 SEK

2. Betalar på tillträdesdagen 5 900 000 SEK

Summa: 6 500 000 SEK

På tillträdesdagen ska likvidavräkning upprättas. Om lån som ska övertas minskat på grund av amortering ska kontantlikviden ökas i motsvarande mån.

§2 Inteckningar och pantbrev

Säljaren garanterar att

fastigheten på tillträdesdagen är intecknad till: 1 305 000 SEK

fastigheten på tillträdesdagen inte är pantsatt

§3 Rättigheter och belastningar

Säljaren garanterar att

fastigheten inte belastas av servitut, nyttjanderätter, ledningsrätter, utmätnings- eller kvarstadsanteckningar.

Köpekontrakt - kommersiell fastighet - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

MÄKLARHUSET Umeå
Renmarkstorget 11
903 26 Umeå

Plusgiro 196 55 14 -1

Telefon 090-13 90 00
F-skattebevis nr F-916594-2708
Momsreg.nr SE916594270801

§4 Fastighetens skick

Fastigheten överlåts i det skick den är på kontraktsdagen med undantag för vad som anges i 11.1 nedan och om inte annat överenskommits.

§5 Ansvar för skada

Skadas eller försämras fastigheten mellan kontraktsdagen och tillträdesdagen ansvarar säljaren för skadan eller försämringen om den beror på säljarens vanvård, på att säljaren orsakar denna eller om den beror på olyckshändelse som ingen av parterna kunnat råda över.

Ansvaret övergår på köparen från och med den avtalade tillträdesdagen, även om köparen vid den tidpunkten på grund av köparens dröjsmål inte tillträder fastigheten.

Säljaren förbinder sig att hålla fastigheten fullvärdes försäkrad till och med tillträdesdagen .

§6 Äganderättens övergång samt fördelning av intäkter och kostnader

Parterna är överens om att äganderätten till fastigheten övergår på köparen på tillträdesdagen.

Intäkter och kostnader (inklusive driftskostnader och övriga kostnader) hänförliga till fastigheten för tiden före tillträdesdagen svarar säljaren för medan köparen svarar för intäkter och kostnader som uppkommer från och med tillträdesdagen.

Avräkning av intäkter och kostnader ska ske på tillträdesdagen och justeras mellan parterna.

Vad avser fastighetsskatt är parterna införstådda med att betalningsskyldigheten belastar den av dem som är ägare av fastigheten den 1 januari respektive år. Parterna är överens om att avräkning och fördelning av fastighetsavgiften/fastighetsskatten ska ske parterna emellan på tillträdesdagen på sätt som angivits ovan.

§7 Myndighets beslut, rådighetsinskränkning, anslutningsavgifter

Om inget annat anges i detta kontrakt med bilagor garanterar säljaren, att på fastigheten belöpande
- gatukostnadsersättning
- el-anslutningsavgifter
- VA-anslutningsavgifter

erlagts, om sådan ersättningsskyldighet inträtt.

Säljaren garanterar även att annat åläggande från miljö- och hälsoskyddsnämnd eller annan myndighet inte föreligger än vad som angivits i detta kontrakt. se bilaga underrättelse.

§8 Lagfarts- och lånekostnader

Köparen ska betala alla lagfarts- och inteckningskostnader i anledning av köpet. Kostnader vid lösen av säljarens lån, som inte ska övertas av köparen, ska betalas av säljaren.

Kostnader aviserade från säljarens bank vid lösen av lån ska betalas av säljaren.

I det fall köparens bank tar ut en avgift för att vara behjälplig med överföringen av köpeskillingen, och i förekommande fall lösen av säljaren lån, är parterna överens om att köparen ska betala denna. En sådan avgift kan bland annat bli aktuell när köparen inte tar några lån för att finansiera köpet.

För det fall köparens bank kräver en bankvärdering för att bevilja lån skall köparen bekosta denna.

Köpekontrakt - kommersiell fastighet - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

MÄKLARHUSET Umeå
Renmarkstorget 11
903 26 Umeå

Plusgiro 196 55 14 -1

Telefon 090-13 90 00
F-skattebevis nr F-916594-2708
Momsreg.nr SE916594270801

§9 Kontraktsbrott

Skulle någon part inte fullgöra sina skyldigheter enligt detta kontrakt, har motparten rätt till skälig ersättning. Är kontraktsbrottet av väsentlig betydelse för part har denne dessutom rätt att häva köpet. Omedelbar hävningsrätt föreligger inte om köparen är privatperson och kan hänvisa till sådana extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.

Vid köparens kontraktsbrott, som leder till hävning av köpet, ska ersättning i första hand regleras ur betald handpenning. Överstiger säljarens skada handpenningen ska köparen snarast betala mellanskillnaden. Är säljarens skada mindre än handpenningen ska säljaren snarast återbetala mellanskillnaden till köparen. Vid köparens kontraktsbrott ska ersättningen till säljaren även innefatta säljarens kostnad för mäklarprovision i samband med försäljningen av fastigheten.

§10 Momsregistrering

Säljaren är skattskyldig för moms för lokaluthyrning.

§11 Säljarens åtagande

§ 11 Säljarens åtaganden

11.1 Säljaren åtar sig att, på egen bekostnad och eget ansvar, före tillträdesdagen
1. riva befintliga byggnader som markerats med A och B i bilaga 1, inklusive tillhörande grund- och betongplatta,
2. bortforsla samtliga rivningsmassor, byggnadsrester, avfall och övriga föremål som uppkommer eller finns kvar på fastigheten,
3. säkerställa att allt avfall omhändertas på godkänd mottagningsanläggning alternativt nyttiggörs för anläggningsändamål med för ändamålet erforderliga tillstånd, och
4. utföra åtgärderna fackmannamässigt och i enlighet med gällande lagstiftning.

Om mindre föroreningar i mark upptäcks i samband med rivningsarbetet åligger det Säljaren att gräva upp och omhänderta dessa samt anmäla detta till tillsynsmyndigheten.
Säljaren ska tillse att befintliga ledningar för vatten, avlopp och el samt den oljeduk vars ungefärliga läge har markerats med C i Bilaga 1 lämnas kvar i oförändrat skick.

När Säljaren har fullgjort samtliga åtaganden enligt denna punkt 11.1 ovan ska Säljaren skriftligen underrätta Köparen och bereda Köparen tillfälle att inspektera och godkänna åtgärderna.

11.2 Om större föroreningar påträffas i samband med Säljarens åtgärder enligt punkten 11.1, ska Säljaren omedelbart informera Köparen och anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Om Säljaren bedömer att påträffade föroreningar kan medföra betydande saneringskostnader ar Säljaren rätt att häva köpet. Säljaren har dock inte rätt att häva köpet efter det att underrättelse enligt punkten 11.1 sista stycket har lämnats.

11.3 Säljaren garanterar att

Utan köparens medgivande intet nu gällande avtal, av vad slag det vara må, förändrats eller nya avtal träffas rörande fastigheten,

Åläggande från miljö- och hälsoskyddsnämnd eller annan myndighet inte föreligger än vad som angivits i detta kontrakt,

Från och med tillträdesdagen överlåter säljaren på köparen sina rättigheter och skyldigheter förenade med innehavet av fastigheten.

Köpekontrakt - kommersiell fastighet - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

MÄKLARHUSET Umeå
Renmarkstorget 11
903 26 Umeå

Plusgiro 196 55 14 -1

Telefon 090-13 90 00
F-skattebevis nr F-916594-2708
Momsreg.nr SE916594270801

§ 12 Villkor

Detta avtal är för sin giltighet beroende av att det godkänns av Umeå kommun i behörig ordning. I det fall Umeå kommun ej godkänd avtalet senast 2025 12 01 äger säljaren rätt att häva avtalet om han begär det.

§13 Köparens skyldighet

Från och med tillträdesdagen övertar köparen säljarens rättigheter och skyldigheter enligt alla för fastighetens behöriga skötsel träffade avtal, vilka köparen tagit del av, såsom rörande renhållning, leverans av vatten och el, allt i den mån dessa avtal inte kan sägas upp att upphöra på tillträdesdagen.

§14 Överlämnande av handlingar samt nycklar

Sedan köpeskilling betalats enligt de i 1 § angivna villkoren, ska säljaren till köparen överlämna bevittnat kvitterat köpebrev avseende fastigheten och övriga handlingar som behövs för att köparen ska få lagfart. Säljaren ska även till köparen överlämna de nycklar säljaren har samt aktuellt utdrag ur fastighetsregistret, obelånade pantbrev, gällande tomtkarta om sådan finns och andra handlingar rörande fastigheten, vilka är av betydelse för köparen som ägare av denna.

§15 Pantförskrivning

Om det krävs för köparens finansiering av köpet, förbinder sig säljaren att på köparens bekostnad ansöka om nya inteckningar och hjälpa till vid köparens pantförskrivning av pantbrev avseende fastigheten innan köparen beviljats lagfart.

§16 Skriftliga meddelanden

Skriftliga meddelanden med anledning av detta kontrakt ska ske genom personligt överlämnande/överlämnande genom bud, brev, rekommenderat brev eller e-post till den/det adress/ som angetts för motparten på kontraktets första sida samt med kännedomskopia till ansvarig mäklare.

Meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda:

a) om avlämnats personligen/bud: vid överlämnandet;

b) om avsänt med brev: vid mottagandet;

c) om avsänt med e-post: vid avsändande;

Utväxling av kontraktet

Detta kontrakt är upprättat i tre likalydande exemplar, varav vilka säljare och köpare tagit var sitt och det tredje exemplaret utgör fastighetsmäklarens arkivexemplar.

Säljarens underskrift

För Trollporten Entreprenad AB
Umeå 2025-10-13

Underskrift och namnförtydligande
LEIF DANIELSSON

Köpekontrakt - kommersiell fastighet - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

MÄKLARHUSET Umeå
Renmarkstorget 11
903 26 Umeå

Plusgiro 196 55 14 -1

Telefon 090-13 90 00
F-skattebevis nr F-916594-2708
Momsreg.nr SE916594270801

Köparens Underskrift

För Umeå Kommun 212000-2627

Umeå 2025

Helen Nilsson Anders Ottosson
Mark och Exploatering Mark och Exploatering

Köpekontrakt - kommersiell fastighet - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

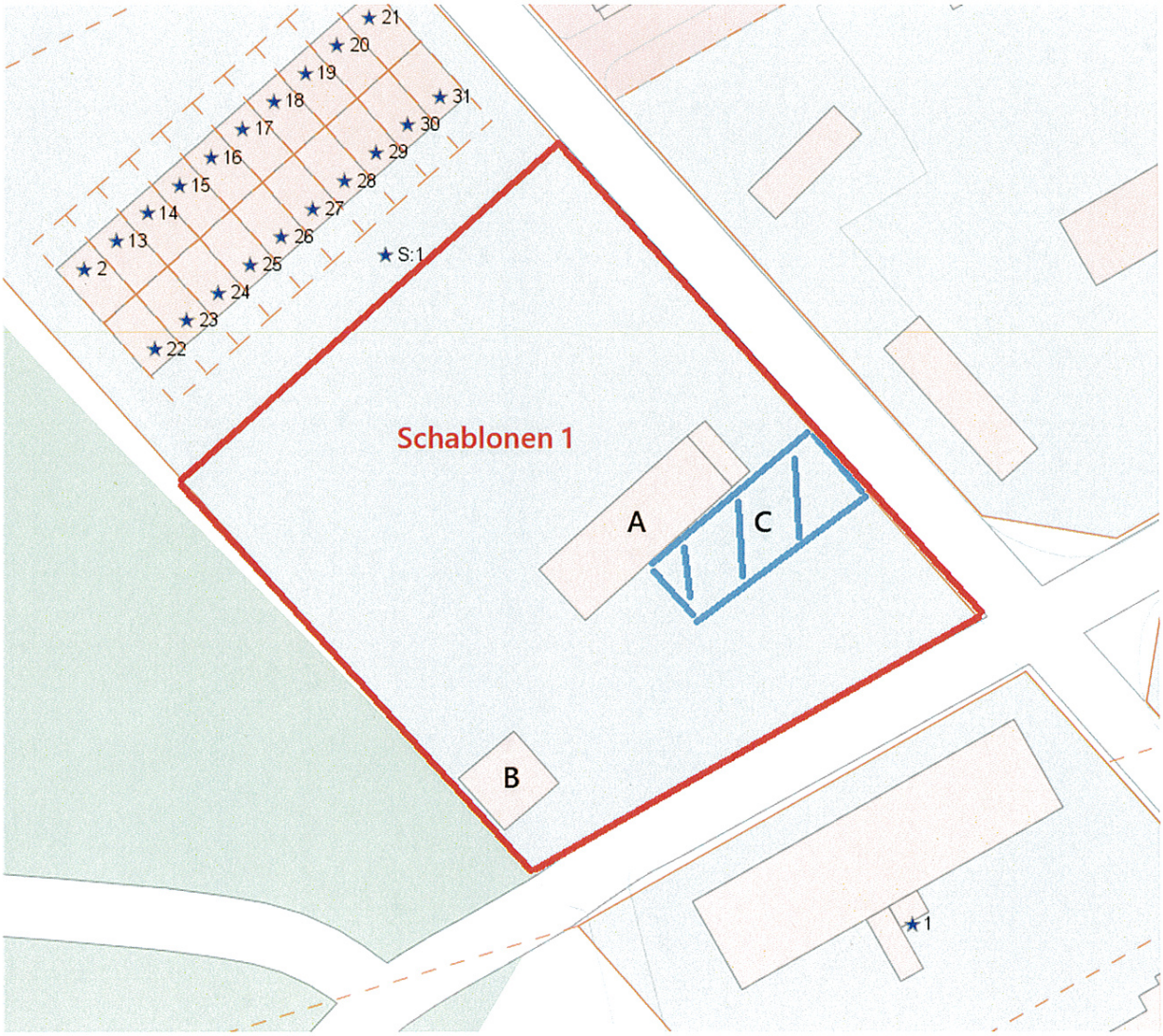
MÄKLARHUSET Umeå
Renmarkstorget 11
903 26 Umeå

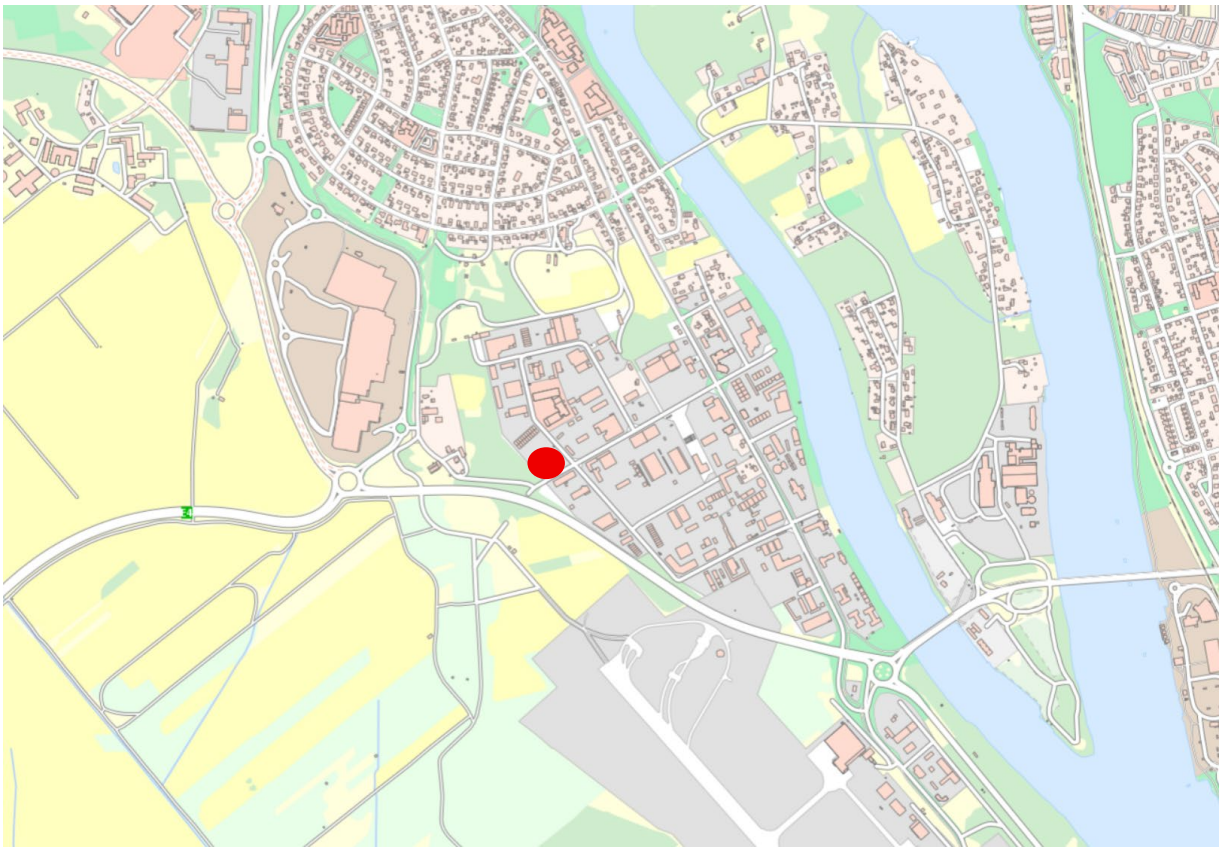
Plusgiro 196 55 14 -1

Telefon 090-13 90 00
F-skattebevis nr F-916594-2708
Momsreg.nr SE916594270801

Bilaga 1

Tomträtten på fastigheten Umeå Schablonen 1

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-23

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00898

Tillfällig förlängning IOP Vän i Umeå

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott beslutar

Att Umeå kommun förlänger den gällande överenskommelsen om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Vän i Umeå för tiden 1 januari – 30 april
2026 enligt nedanstående beskrivning. Umeå kommuns finansiering för perioden uppgår till 707 tkr, vilket tas från kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov för år 2026.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Umeå kommun och Vän i Umeå har sedan tidigare ett etablerat idéburet offentligt partnerskap som syftar till att stärka social hållbarhet, delaktighet och civilsamhällets engagemang. Genom samarbetet skapas möjligheter för människor med olika bakgrund att mötas, bygga gemenskap och bidra till ett mer inkluderande Umeå där civilsamhällets kraft tas tillvara som en central del i det gemensamma samhällsbyggandet.

För att säkerställa kontinuitet till dess att en nytt längre överenskommelse beslutas, föreslås en tidsbegränsad förlängning till 30 april 2026 med oförändrade villkor i sak och ordinarie uppföljning. Förlängningen möjliggör en fortsatt nära och förtroendefullt samarbete mellan Umeå kommun och Vän i Umeå.

Genom partnerskapet skapas mötesplatser där människor med olika bakgrund kan mötas, utvecklas och känna tillhörighet. Samarbetet bidrar till att stärka språkutveckling, studiestöd och social gemenskap – men också till att främja förståelse, delaktighet och tillit i samhället. Tillsammans verkar parterna för ett Umeå där alla ges möjlighet att vara en aktiv del av samhället och där civilsamhällets kraft tas tillvara som en viktig resurs i det gemensamma integrationsarbetet.

Ärendebeskrivning och bakgrund

Den gällande överenskommelsen om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och Vän i Umeå omfattar perioden 2024–2025 och beslutades av Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott (§384, dnr

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00898

KS-2023/00867). Vän i Umeå bedriver inom ramen för partnerskapet en bred verksamhet som inkluderar språkcaféer, studiehjälp, fritidsaktiviteter, matchning och samhällsguidning, med omfattande ideella insatser och extern medfinansiering.

Inför överenskommelseutgång pågår diskussioner om en vidareutveckling och eventuell breddning av partnerskapet med fokus på social inkludering. För att slutföra beredningen av en nytt flerårig överenskommelse och säkerställa kontinuitet i verksamheten krävs en kortare övergångsperiod, därav att denna förlängning föreslås.

Bedömning

Förlängningen bedöms vara ändamålsenlig och proportionerlig i avvaktan på beslut om 2026–2028. Den säkrar kontinuitet i pågående insatser, särskilt för unga, nyanlända och seniorer, samt bibehåller etablerade samverkansstrukturer (styrgrupp, samverkansgrupp, rapportering). Förlängningen innebär inte någon utvidgning av uppdraget utan är en tidsmässig förlängning av befintlig överenskommelse.

Finansiering och budget

För perioden 1 januari – 30 april 2026 föreslås att finansieringen sker enligt 2026 års basnivå, vilket innebär en indexuppräkning jämfört med föregående år om 2,9%. Detta motsvarar en kommunal medfinansiering om cirka 707 tkr (beräknat utifrån 2 120 tkr per helår, proportionerat för fyra månader).

Parternas samfinansiering inklusive ideella insatser, extern finansiering och övriga bidrag, kvarstår minst på samma nivå som i gällande överenskommelse.

Uppföljning och rapportering

Rapportering sker till styrgrupp och samverkansgrupp enligt gällande modell. Delrapport för perioden (verksamhet, indikatorer, ekonomi) lämnas senast 15 maj 2026.

Konsekvensbedömningar

Juridik: Överenskommelsen är en ideell samverkansform enligt modellen för Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) och utgör inte ett upphandlingskontrakt. Förlängningen förändrar inte uppdragets karaktär.

Verksamhet: Förlängningen säkerställer kontinuitet i de pågående insatserna och bevarar etablerade samverkansstrukturer mellan kommunen, föreningen och andra aktörer. Genom att bibehålla det gemensamma arbetet under övergångsperioden skapas stabilitet och

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00898

förutsättningar för att vidareutveckla verksamheten i linje med de mål som planeras för kommande flerårig överenskommelse (2026–2028). Förlängningen möjliggör även fortsatt samordning av insatser som bidrar till språkutveckling, social delaktighet och stärkt gemenskap i lokalsamhället.

Jämställdhet och likabehandling: Verksamheten genomsyras av ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv där alla individer, oavsett kön, ålder, bakgrund eller livssituation ges möjlighet att delta och bidra på lika villkor. Insatserna syftar till att stärka delaktighet, egenmakt och social inkludering i samhället.

Folkhälsa och social hållbarhet: Partnerskapet bidrar till att främja goda livsvillkor och stärkt psykisk och social hälsa genom att skapa mötesplatser där människor kan knyta kontakter, utbyta erfarenheter och känna delaktighet i samhället. Genom aktiviteter som språkcaféer, gemenskapsfrämjande initiativ och olika former av stöd som stärker individers självständighet och välbefinnande motverkas ofrivillig ensamhet, isolering och segregation. På så sätt bidrar samarbetet till ett mer inkluderande och hållbart Umeå, där social sammanhållning och tillit mellan människor stärks.

Beslutsunderlag

Tilläggsöverenskommelse – Förlängning IOP 1/1 – 30/4 – 2026

Beredningsansvariga

Arbetsmarknad- och Integrationsavdelningen
Helén Andersson, verksamhetschef
Ismail Al-Mansoury, processledare

Beslutet ska skickas till
Arbetsmarknad- och Integrationsavdelningen
Vän i Umeå: kontakt@vaniumea.se
Ekonomienheten
Ledningskoordinator

Förnamn, Efternamn	Annika Dalén
Befattning	Utvecklingsstrateg

UMEÅ KOMMUN

TILLÄGGSÖVERENSKOMMELSE / FÖRLÄNGNING

Parter

Umeå kommun, org.nr 212000-2623

Vän i Umeå, org.nr 802519-9863

1. Bakgrund

Parterna har en gällande överenskommelse om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) avseende integration och social hållbarhet för perioden 2024–2025. För att säkerställa kontinuitet i verksamheten i avvaktan på ny längre överenskommelse, enas parterna om denna tidsbegränsade förlängning.

2. Syfte

Att genom fortsatt samverkan, bidra till samhällsnyttiga mål inom integration, inkludering, studiestöd, folkhälsa, social inkludering och social sammanhållning, där båda Parter bidrar med resurser och samfinansiering.

3. Omfattning och inriktning

Verksamheten bedrivs med oförändrad inriktning jämfört med 2025 och omfattar bl.a. språkcaféer och studiehjälp, matchning, nätverksbyggande och fritidsaktiviteter för folkhälsa och mot ofrivillig ensamhet, samt social inkludering. Målgrupperna inkluderar utrikesfödda vuxna och ungdomar, samt seniorer i Umeå kommun.

4. Överenskommelsens period

Överenskommelsen gäller 1 januari 2026 – 30 april 2026.

5. Styrning, uppföljning och rapportering

Styrning och uppföljning sker genom styrgrupp och samverkansgrupp enligt gällande modell. Föreningen lämnar delrapport för perioden (verksamhet, indikatorer, ekonomi) senast 15 maj 2026. Parterna träffas löpande för avstämningar.

6. Samfinansiering och resurser

Parterna bidrar gemensamt med resurser i enlighet med principerna för Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP).

UMEÅ KOMMUN

7. Ekonomi och utbetalning

För perioden 1 januari – 30 april 2026 sker finansieringen enligt 2026 års basnivå, med indexerad uppräkning jämfört med föregående år om 2,9%. Detta motsvarar en kommunal medfinansiering om cirka 707 tkr (beräknat utifrån 2 120 tkr per helår, proportionerat för fyra månader). Utbetalning sker kvartalsvis mot faktura i efterskott. Föreningen följer god redovisningssed och tillämpar intern kontroll samt rutiner för hantering av volontärer.

8. Kommunikation, värdegrund och etik

Parterna kommunicerar partnerskapet gemensamt och i enlighet med gällande grafisk profil respektive föreningens riktlinjer. Verksamheten bedrivs i en anda av demokrati, jämställdhet, icke-diskriminering och antirasism.

9. Sekretess, personuppgifter och säkerhet

Parterna hanterar personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR) och tillämplig rätt. Sekretess och informationssäkerhet beaktas i all uppföljning och rapportering.

10. Force majeure

Vid omständigheter utanför parternas kontroll som väsentligen försvårar genomförandet, ska detta meddelas skyndsamt. Parterna samråder om nödvändiga åtgärder.

11. Hävning och tvist

Vid väsentligt avtalsbrott som inte åtgärdas inom skälig tid efter skriftlig anmodan får den andra parten häva överenskommelsen. Tvist hanteras i första hand i styrgruppen; i andra hand enligt svensk rätt vid allmän domstol i Umeå.

12. Övrigt

I övrigt gäller villkoren i 2025 års överenskommelse oförändrade i tillämpliga delar. Denna förlängning utgör ett tillägg och ska läsas tillsammans med gällande överenskommelse.

13. Underskrifter

Denna överenskommelse är upprättad i två (2) likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Umeå

Umeå kommun	**Vän i Umeå**
Namn:	Namn:
Titel:	Titel:

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-30

Kommunstyrelsens närings- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00949

Svar på inbjudan till dialog om frivillig återvandring

Förslag till beslut
Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att Umeå kommun avböjer deltagande i den av Regeringskansliet initierade dialogen om frivillig återvandring.

Ärendebeskrivning
Regeringskansliet (Ju 2025:14) har via den nationella samordnaren för frivillig återvandring inbjudit Umeå kommun till dialog om arbetet med frivillig återvandring.

Umeå kommun har tagit del av inbjudan till dialog om frivillig återvandring från den nationella samordnaren (Ju 2025:14).

Kommunen har i nuläget inte bedömt frågan om frivillig återvandring som prioriterad inom sitt strategiska utvecklingsarbete. Detta utifrån att frågan inte har tydlig bäring på kommunens övergripande inriktningsmål eller aktuella utmaningsbild, där fokus ligger på tillväxt, social hållbarhet och klimatomställning. Umeå har också en jämförelsevis låg arbetslöshet och god etablering, vilket påverkar behovsbilden.

Mot bakgrund av detta avböjer Umeå kommun att delta i den föreslagna dialogen.

Beslutsunderlag
Inbjudan

Beredningsansvariga
Mikael Brändström, Utvecklingsdirektör

Beslutet ska skickas till
Regeringskansliet

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00413

Elin Pietroni
stadsdirektör

Mikael Brändström
utvecklingsdirektör

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

2025-09-30

Nationell samordnare för arbetet med frivillig återvandring
Ju 2025:14
Nationell samordnare
Teresa Zetterblad
+46765345186
teresa.zetterblad@regeringskansliet.se

Hej,

Regeringen utsåg den 5 juni en nationell samordnare (Ju 2025:14) med uppdrag att stärka förutsättningarna för frivillig återvandring. Som en del av uppdraget ingår att föra dialog med kommuner, länsstyrelser, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer.

Kommunen som viktig aktör i arbetet med frivillig återvandring har erfarenhet och kunskap inom området som bidrar till att stärka förutsättningar för att arbeta med stöd till frivillig återvandring.

Nationella samordnaren önskar att träffa er på kommunlednings- och förvaltningschefsnivå för att:

- informera om kommittéuppdraget och vad som avses med frivillig återvandring,
- föra en dialog om förutsättningarna för att arbeta med stöd till frivillig återvandring,
- initiera ett samtal om hur arbetet med frivillig återvandring kan stärkas.

Jag ser fram emot att träffas och hoppas att ni kan planera in oss i möteskalendern för det kommande halvåret.

Vänligen återkoppla med förslag på möjliga datum.

Med vänlig hälsning,

Terésa Zetterblad
Nationell samordnare
Ju 2025:14
Tfn 08-4058693
teresa.zetterblad@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

Från: Camilla Wendel <camilla.wendel@regeringskansliet.se>
Skickat: den 30 september 2025 13:35
Till: JU frivillig_återvandring
Ämne: Dialog kring frivillig återvandring
Bifogade filer: Brev kommuner.docx

Du får inte ofta e-post från camilla.wendel@regeringskansliet.se. Läs om varför det här är viktigt

Hej,

Översänder på uppdrag av nationell samordnare för frivillig återvandring inbjudan till dialog.

Med vänlig hälsning,

Camilla Wendel
Kommittésekreterare
Ju 2025:14
Tfn 08-4058978
camilla.wendel@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00024

KSNAU Anmälningsärenden 2025-11-04

Förslag till beslut

Remisser

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034. Strategisk utveckling för handläggning senast 23 december 2025

eHälsomyndigheten - Äldrenämnden för eget yttrande till senast 30 november 2025

Finansdepartementet - En ny lag om kommunal hamnverksamhet. Umeå hamn för eget yttrande till Finansdepartementet senast den 23 december 2025

Utbildningsdepartementet - Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, U2025/01933. Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden för eget yttrande till Utbildningsdepartementet. Sista dag för att besvara remissen är 8 januari 2026

Klimat- och näringslivsdepartementet - En ny miljöprövningsmyndighet - Dnr KN2025/01878. Miljö – och hälsoskydd för eget yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet. Sista dag för att besvara remissen är 8 december 2025. Kopia på nämndens protokollsutdrag inkl. yttrande skickas till ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/00926.

Livsmedelsverket - Livsmedelsverkets föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar - Dnr 2025/03653. Miljö – och hälsoskyddsnämnden för eget yttrande till Livsmedelsverket senast 17 november 2025

Regional utveckling – Remiss av aktualiserad regional utvecklingsstrategi 2020-2030 för Västerbottens län. Strategisk utveckling för eget yttrande till regionalutveckling@regionvasterbotten.se senast 23 december 2025

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00024

Skolverket - Förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå. Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden för eget yttrande till Skolverket senast 10 november 2025

Regional utveckling - Förslag till länstransportplan för Västerbotten 2026-2037. Strategisk utveckling för eget yttrande till Regional utveckling senast 20 november 2025

Förnamn, Efternamn
Befattning

Therese Stellén

Från: Lena Runesdotter <lena.runesdotter@regeringskansliet.se> för LI EU-fonder 28 <li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se>
Skickat: den 26 september 2025 14:47
Till: LI EU-fonder 28; li.eu-fonder@regeringskansliet.se
Kopia: Tobias Olsson; Åsa Wolgast Broberg; Agnes Völlo; LI KOM; LI Registrator; Regeringskansliet@atta45.se
Ämne: Omskickning av Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 Svar senast 23 december
Bifogade filer: Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 20282034.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Läs om varför det här är viktigt

Skickar om detta remissmissiv då diarienumret fallit ur texten, vi beklagar detta.

Länkar till förordningarna finns under respektive förslag remissmissivet.

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

— det av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) .... [NRP-fonden] (COM/2025/559)
— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) […] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden]

och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028–2034 (COM/2025/540)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028–2034) (COM/2025/542)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028–2034 (COM/2025/541)

Observera dock att COM/2025/245, som behandlar frågor om det övergripande ramverket för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter är föremål för en egen remiss.
I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i förslagen. Materialet är omfattande och aktörer berörs i olika utsträckning av förslagen. Remissinstanserna ombeds vänligen att tydligt ange vilken förordning och artikel eller skäl som eventuella synpunkter avser. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen ett erbjudande att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI2025/01620 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.
Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.
Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Tobias Olsson
Departementsråd

Från: Lena Runesdotter **För** LI EU-fonder 28
Skickat: den 25 september 2025 16:45
Till: 'li.eu-fonder@regeringskansliet.se'
Ämne: Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Länkar till förordningarna finns under respektive förslag remissmissivet.

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

- det av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) .... [NRP-fonden] (COM/2025/559)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) […] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028–2034 (COM/2025/540)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028–2034) (COM/2025/542)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028–2034 (COM/2025/541)

Observera dock att COM/2025/245, som behandlar frågor om det övergripande ramverket för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter är föremål för en egen remiss.
I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i förslagen. Materialet är omfattande och aktörer berörs i olika utsträckning av förslagen.
Remissinstanserna ombeds vänligen att tydligt ange vilken förordning och artikel eller skäl som eventuella synpunkter avser. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på

remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen ett erbjudande att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI2025/01620 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.
Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.
Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Tobias Olsson
Departementsråd

Med vänlig hälsning,

Lena Runesdotter
Assistent
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för Skog, Miljö och Forskning
Enheten för Jordbruk och Livsmedelsföretagande
103 33 Stockholm
Tel. 08-405 85 91
076-7641465
lena.runesdotter@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Från: Lena Runesdotter <lena.runesdotter@regeringskansliet.se> för LI EU-fonder 28 <li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se>
Skickat: den 25 september 2025 16:45
Till: li.eu-fonder@regeringskansliet.se
Kopia: Tobias Olsson; Åsa Wolgast Broberg; Agnes Völlo; LI KOM; LI Registrator; Regeringskansliet@atta45.se
Ämne: Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034
Bifogade filer: Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 20282034_ (002) (002).pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Läs om varför det här är viktigt

Länkar till förordningarna finns under respektive förslag.

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

— det av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) .... [NRP-fonden] (COM/2025/559)
— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) […] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)
— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens

stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028–2034 (COM/2025/540)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028–2034) (COM/2025/542)
- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028–2034 (COM/2025/541)

Observera dock att COM/2025/245, som behandlar frågor om det övergripande ramverket för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter är föremål för en egen remiss.
I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i förslagen. Materialet är omfattande och aktörer berörs i olika utsträckning av förslagen. Remissinstanserna ombeds vänligen att tydligt ange vilken förordning och artikel eller skäl som eventuella synpunkter avser. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen ett erbjudande att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.
Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.
Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Tobias Olsson
Departementsråd

Med vänlig hälsning,

Lena Runesdotter
Assistent
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för Skog, Miljö och Forskning

Enheten för Jordbruk och Livsmedelsföretagande
103 33 Stockholm
Tel. 08-405 85 91
076-7641465
lena.runesdotter@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Regeringskansliet

Remiss LI2025/01620

2025-09-23

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

Remissinstanser

1. 2030-sekretariatet
2. Agrifood
3. Almi AB

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: li.registrator@regeringskansliet.se

4. Arbetsförmedlingen
5. Arbetsgivarverket
6. Arjeplogs kommun
7. Arla
8. Betodlarna
9. Biodlarna
10. Biodlingsföretagen
11. Birdlife
12. Blekinge tekniska högskola
13. Bodens kommun
14. Bottenviksbågen
15. Boverket
16. Branschråd för Lantbrukets Rådgivningsföretag
17. Brottsförebyggande rådet
18. Brottsoffermyndigheten
19. Coompanion
20. De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige
21. Diskrimineringsombudsmannen
22. Djurens rätt
23. Djurskyddet Sverige
24. Eda kommun
25. Ekobrottsmyndigheten
26. Ekologiska lantbrukarna
27. Ekonomistyrningsverket
28. Eksjö kommun
29. Energimyndigheten
30. Euroregion Baltic
31. Falu kommun
32. Fellesrådet
33. Fiskbranschens Riksförbund

34. Folkbildningsrådet
35. Folkhälsomyndigheten
36. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
37. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
38. Fremia
39. Funktionsrätt Sverige
40. Fåravelsförbundet
41. Förbundet Svensk Fäbodkultur
42. Företagarna
43. Försäkringskassan
44. Gislaveds kommun
45. Gotlands kommun
46. Greater Copenhagen
47. Gränskommitén Innlandet-Dalarna
48. Gård & Djurhälsan
49. Gällivare kommun
50. Göteborgs kommun
51. Halmstads kommun
52. Hampaodlarnas Riksförbund
53. Haninge kommun
54. Havs- och vattenmyndigheten
55. Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation
56. Hela Sverige ska leva
57. Heby kommun
58. Hofors kommun
59. Hultsfreds kommun
60. Hushållningssällskapens Förbund
61. Hylte kommun
62. Härjedalens kommun
63. IF Metall

64. Industriarbetsgivarna
65. Innovatum Science Park
66. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
67. IUC (Industriella utvecklingscentra)
68. IVL Svenska miljöinstitutet
69. Jämställdhetsmyndigheten
70. Kalmar kommun
71. Karlskrona kommun
72. Karlstads kommun
73. Katrineholms kommun
74. Kiruna kommun
75. Klippans kommun
76. Krav
77. Krokoms kommun
78. Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien
79. Kungsbacka kommun
80. Kungl. Tekniska högskolan
81. Kustbevakningen
82. Kvarkenrådet
83. Kött- och Charkföretagen
84. Lammproducenterna
85. Landsorganisationen i Sverige
86. Lantbrukarnas Riksförbund
87. Lantmännen
88. Laxå kommun
89. Leader Sverige
90. Lekebergs kommun
91. Lessebo kommun
92. Linköpings kommun
93. Linköpings universitet

94. Linnéuniversitet
95. Livsmedelsverket
96. Ljusnarsbergs kommun
97. Lokal utveckling Sverige
98. LRF Ungdomen
99. Ludvig & Co
100. Ludvika kommun
101. Luleå kommun
102. Luleå tekniska universitet
103. Lunds universitet
104. Länsstyrelsen i Blekinge län
105. Länsstyrelsen i Dalarnas län
106. Länsstyrelsen i Gotlands län
107. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
108. Länsstyrelsen i Hallands län
109. Länsstyrelsen i Jämtlands län
110. Länsstyrelsen i Jönköpings län
111. Länsstyrelsen i Kalmar län
112. Länsstyrelsen i Kronobergslän
113. Länsstyrelsen i Norrbottens län
114. Länsstyrelsen i Skåne län
115. Länsstyrelsen i Stockholms län
116. Länsstyrelsen i Sörmlands län
117. Länsstyrelsen i Uppsala län
118. Länsstyrelsen i Värmlands län
119. Länsstyrelsen i Västerbottens län
120. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
121. Länsstyrelsen i Västmanlands län
122. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
123. Länsstyrelsen i Örebro län

124. Länsstyrelsen i Östergötlands län
125. Malmö kommun
126. Malmö universitet
127. Markaryds kommun
128. Matfiskodlarna
129. Melleruds kommun
130. Migrationsverket
131. MidtSkandia
132. Mittuniversitetet
133. Mora kommun
134. Myndigheten för kulturanalys
135. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
136. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
137. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
138. Myndigheten för yrkeshögskolan
139. Mälardalens universitet
140. Nationella Landsbygdsnätverket
141. Nationellt Centrum för Marin Vattenbruksforskning
142. Nationellt kompetenscentrum för vattenbruk
143. Naturskyddsföreningen
144. Naturvårdsverket
145. Nordkalottrådet
146. Nordiska ministerrådet
147. Norrbottens Kustfiskares Producentorganisation
148. Norrköpings kommun
149. Norsjö kommun
150. Organic Sverige
151. Ovanåkers kommun
152. Pajala kommun
153. Perstorps kommun

154. Polismyndigheten
155. Post- och telestyrelsen
156. Producentorganisationen Kustfiskarna Bottenhavet
157. Ragunda kommun
158. Region Blekinge
159. Region Dalarna
160. Region Gävleborg
161. Region Halland
162. Region Jämtland Härjedalen
163. Region Jönköpings län
164. Region Kalmar län
165. Region Kronoberg
166. Region Norrbotten
167. Region Skåne
168. Region Stockholm
169. Region Sörmland
170. Region Uppsala
171. Region Värmland
172. Region Västerbotten
173. Region Västernorrland
174. Region Västmanland
175. Region Örebro län
176. Region Östergötland
177. Riksantikvarieämbetet
178. Riksgälden
179. Riksföreningen Sveriges stadsmissioner
180. Riksidrottsförbundet
181. RISE Research Institutes of Sweden AB
182. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
183. Rädda barnen

184. Röda korset
185. Sala kommun
186. Sametinget
187. Sigtuna kommun
188. Simrishamns kommun
189. Skara kommun
190. Skellefteå kommun
191. Skogsstyrelsen
192. Skärgårdarnas Riksförbund
193. Skärgårdssamarbetet
194. Skövde kommun
195. Socialstyrelsen
196. Sollefteå kommun
197. Specialpedagogiska skolmyndigheten
198. Statens jordbruksverk
199. Statens skolverk
200. Statens Veterinärmedicinska Anstalt
201. Statistikmyndigheten SCB
202. Statskontoret
203. Stiftelsen Lantbruksforskning
204. Stockholms kommun
205. Storumans kommun
206. Strömsunds kommun
207. Sundsvalls kommun
208. Surahammars kommun
209. Svenska Fåravelsförbundet
210. Svenska Insjöfiskares Centralförbund
211. Svenska Köttföretagen
212. Svenska Samernas Riksförbund
213. Svenska Tornedalingars Riksförbund

214. Svenska Ägg
215. Svensk Fågel
216. Svensk Mjölk
217. Svenskt näringsliv
218. Svenskt Vattenbruk och Sjömat
219. Sveriges akademikers centralorganisation
220. Sveriges Biodlares Riksförbund
221. Sveriges Fiskares Producentorganisation
222. Sveriges Fiskevattenägareförbund
223. Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare
224. Sveriges Grisföretagare
225. Sveriges hembygdsförbund
226. Sveriges Jordbruksarrendatorer
227. Sveriges Jordägareförbund
228. Sveriges Kommuner och Regioner
229. Sveriges Lantbruksuniversitet
230. Sveriges Mjölkbönder
231. Sveriges Nötköttsproducenter
232. Svenska bonde och småbrukarförbundet
233. Sveriges Spannmålsodlarförening
234. Svinesundskommittén
235. Sveriges Sportfiske och Fiskevårdsförbund
236. Sweden Food Arena
237. Swedish Pelagic Federation Producentorganisation
238. Säkerhetspolisen
239. Söderhamns kommun
240. Sölvesborgs kommun
241. Teknikföretagen
242. Tierps kommun
243. Tillväxtbolaget för Sveriges Lantbrukare

244. Tillväxtverket
245. Tjänstemännens centralorganisation
246. Trafikverket
247. Torsby kommun
248. Tranemo kommun
249. Trollhättans kommun
250. Trosa kommun
251. Tullverket
252. Umeå kommun
253. Umeå universitet
254. UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna
255. Uppsala kommun
256. Vadstena kommun
257. Vansbro kommun
258. Verket för innovationssystem (Vinnova)
259. Vetenskapsrådet
260. Visita
261. Världsnaturfonden WWF
262. Västerviks kommun
263. Västerås kommun
264. Västra Götalandsregionen
265. Växa
266. Åklagarmynidgheten
267. Älvdalens kommun
268. Öckerö kommun
269. Örebro kommun
270. Örebro universitet
271. Örnsköldsviks kommun
272. Östersunds kommun
273. Österåkers kommun

Den 16 juli 2025 antog Europeiska kommissionen ett förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034. Förslaget innehåller bland annat ett gemensamt grundläggande regelverk för en övergripande EU-fond under delad förvaltning (NRP-fonden), COM(2025) 565 final, där sammanhållningspolitiken, den gemensamma jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken liksom de s.k. inrikesfonderna ingår. Förordningen består av två huvuddelar: Nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) samt regelverk för EU-faciliteten. Förslaget till förordning för NRP-fonden kompletteras av ett övergripande ramverk för genomförandet, samt 8 sektorsspecifika regelverk. Se lista nedan.

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU,Euratom) 2024/2509

  EUR-Lex - 52025PC0565 - SV - EUR-Lexresource.html

  Resource.html

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM/2025/560)

  EUR-Lex - 52025PC0560 - SV - EUR-Lex

— Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) nr 1370/2013 vad gäller stödordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk vid utbildningsanstalter (EU:s skolprogram) (COM/2025/554)

  EUR-Lex - 52025PC0554 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan (EU:s skolprogram), sektorsspecifika interventioner, inrättandet av en

proteinsektor, krav på hampa, möjligheten till handelsnormer för ost, proteingrödor och kött, tillämpning av tilläggsimporttullar, regler om försörjning i nödsituationer och vid allvarliga kriser samt säkerheter (COM/2025/553)

EUR-Lex - 52025PC0553 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande för perioden 2028–2034 av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) .... [NRP-fonden] (COM/2025/559)

EUR-Lex - 52025PC0559 - SV - EUR-Lex

— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) […] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)

EUR-Lex - 52025PC0552 - SV - EUR-Lex

— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)

EUR-Lex - 52025PC0558 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028–2034 (COM/2025/540)

EUR-Lex - 52025PC0540 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028–2034) (COM/2025/542)

EUR-Lex - 52025PC0542 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028–2034 (COM/2025/541)

EUR-Lex - 52025PC0541 - SV - EUR-Lex

Observera dock att COM/2025/245, som behandlar frågor om det övergripande ramverket för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter är föremål för en egen remiss.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i förslagen. Materialet är omfattande och aktörer berörs i olika utsträckning av förslagen. Remissinstanserna ombeds vänligen att tydligt ange vilken förordning och artikel eller skäl som eventuella synpunkter avser. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen ett erbjudande att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI2025/01620 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Tobias Olsson
Departementsråd

Regeringskansliet

Remiss

2025-09-25

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

Remissinstanser

1. 2030-sekretariatet
2. Agrifood
3. Almi AB

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: li.registrator@regeringskansliet.se

4. Arbetsförmedlingen
5. Arbetsgivarverket
6. Arjeplogs kommun
7. Arla
8. Betodlarna
9. Biodlarna
10. Biodlingsföretagen
11. Birdlife
12. Blekinge tekniska högskola
13. Bodens kommun
14. Bottenviksbågen
15. Boverket
16. Branschråd för Lantbrukets Rådgivningsföretag
17. Brottsförebyggande rådet
18. Brottsoffermynidgheten
19. Coompanion
20. De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige
21. Diskrimineringsombudsmannen
22. Djurens rätt
23. Djurskyddet Sverige
24. Eda kommun
25. Ekobrottsmyndigheten
26. Ekologiska lantbrukarna
27. Ekonomistyrningsverket
28. Eksjö kommun
29. Energimyndigheten
30. Euroregion Baltic
31. Falu kommun
32. Fellesrådet
33. Fiskbranschens Riksförbund

34. Folkbildningsrådet
35. Folkhälsomyndigheten
36. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
37. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
38. Fremia
39. Funktionsrätt Sverige
40. Fåravelsförbundet
41. Förbundet Svensk Fäbodkultur
42. Företagarna
43. Försäkringskassan
44. Gislaveds kommun
45. Gotlands kommun
46. Greater Copenhagen
47. Gränskommitén Innlandet-Dalarna
48. Gård & Djurhälsan
49. Gällivare kommun
50. Göteborgs kommun
51. Halmstads kommun
52. Hampaodlarnas Riksförbund
53. Haninge kommun
54. Havs- och vattenmyndigheten
55. Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation
56. Hela Sverige ska leva
57. Heby kommun
58. Hofors kommun
59. Hultsfreds kommun
60. Hushållningssällskapens Förbund
61. Hylte kommun
62. Härjedalens kommun
63. IF Metall

64. Industriarbetsgivarna
65. Innovatum Science Park
66. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
67. IUC (Industriella utvecklingscentra)
68. IVL Svenska miljöinstitutet
69. Jämställdhetsmyndigheten
70. Kalmar kommun
71. Karlskrona kommun
72. Karlstads kommun
73. Katrineholms kommun
74. Kiruna kommun
75. Klippans kommun
76. Krav
77. Krokoms kommun
78. Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien
79. Kungsbacka kommun
80. Kungl. Tekniska högskolan
81. Kustbevakningen
82. Kvarkenrådet
83. Kött- och Charkföretagen
84. Lammproducenterna
85. Landsorganisationen i Sverige
86. Lantbrukarnas Riksförbund
87. Lantmännen
88. Laxå kommun
89. Leader Sverige
90. Lekebergs kommun
91. Lessebo kommun
92. Linköpings kommun
93. Linköpings universitet

94. Linnéuniversitet
95. Livsmedelsverket
96. Ljusnarsbergs kommun
97. Lokal utveckling Sverige
98. LRF Ungdomen
99. Ludvig & Co
100. Ludvika kommun
101. Luleå kommun
102. Luleå tekniska universitet
103. Lunds universitet
104. Länsstyrelsen i Blekinge län
105. Länsstyrelsen i Dalarnas län
106. Länsstyrelsen i Gotlands län
107. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
108. Länsstyrelsen i Hallands län
109. Länsstyrelsen i Jämtlands län
110. Länsstyrelsen i Jönköpings län
111. Länsstyrelsen i Kalmar län
112. Länsstyrelsen i Kronobergslän
113. Länsstyrelsen i Norrbottens län
114. Länsstyrelsen i Skåne län
115. Länsstyrelsen i Stockholms län
116. Länsstyrelsen i Sörmlands län
117. Länsstyrelsen i Uppsala län
118. Länsstyrelsen i Värmlands län
119. Länsstyrelsen i Västerbottens län
120. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
121. Länsstyrelsen i Västmanlands län
122. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
123. Länsstyrelsen i Örebro län

124. Länsstyrelsen i Östergötlands län
125. Malmö kommun
126. Malmö universitet
127. Markaryds kommun
128. Matfiskodlarna
129. Melleruds kommun
130. Migrationsverket
131. MidtSkandia
132. Mittuniversitetet
133. Mora kommun
134. Myndigheten för kulturanalys
135. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
136. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
137. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
138. Myndigheten för yrkeshögskolan
139. Mälardalens universitet
140. Nationella Landsbygdsnätverket
141. Nationellt Centrum för Marin Vattenbruksforskning
142. Nationellt kompetenscentrum för vattenbruk
143. Naturskyddsföreningen
144. Naturvårdsverket
145. Nordkalottrådet
146. Nordiska ministerrådet
147. Norrbottens Kustfiskares Producentorganisation
148. Norrköpings kommun
149. Norsjö kommun
150. Organic Sverige
151. Ovanåkers kommun
152. Pajala kommun
153. Perstorps kommun

154. Polismyndigheten
155. Post- och telestyrelsen
156. Producentorganisationen Kustfiskarna Bottenhavet
157. Ragunda kommun
158. Region Blekinge
159. Region Dalarna
160. Region Gävleborg
161. Region Halland
162. Region Jämtland Härjedalen
163. Region Jönköpings län
164. Region Kalmar län
165. Region Kronoberg
166. Region Norrbotten
167. Region Skåne
168. Region Stockholm
169. Region Sörmland
170. Region Uppsala
171. Region Värmland
172. Region Västerbotten
173. Region Västernorrland
174. Region Västmanland
175. Region Örebro län
176. Region Östergötland
177. Riksantikvarieämbetet
178. Riksgälden
179. Riksföreningen Sveriges stadsmissioner
180. Riksidrottsförbundet
181. RISE Research Institutes of Sweden AB
182. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
183. Rädda barnen

184. Röda korset
185. Sala kommun
186. Sametinget
187. Sigtuna kommun
188. Simrishamns kommun
189. Skara kommun
190. Skellefteå kommun
191. Skogsstyrelsen
192. Skärgårdarnas Riksförbund
193. Skärgårdssamarbetet
194. Skövde kommun
195. Socialstyrelsen
196. Sollefteå kommun
197. Specialpedagogiska skolmyndigheten
198. Statens jordbruksverk
199. Statens skolverk
200. Statens Veterinärmedicinska Anstalt
201. Statistikmyndigheten SCB
202. Statskontoret
203. Stiftelsen Lantbruksforskning
204. Stockholms kommun
205. Storumans kommun
206. Strömsunds kommun
207. Sundsvalls kommun
208. Surahammars kommun
209. Svenska Fåravelsförbundet
210. Svenska Insjöfiskares Centralförbund
211. Svenska Köttföretagen
212. Svenska Samernas Riksförbund
213. Svenska Tornedalingars Riksförbund

214. Svenska Ägg
215. Svensk Fågel
216. Svensk Mjölk
217. Svenskt näringsliv
218. Svenskt Vattenbruk och Sjömat
219. Sveriges akademikers centralorganisation
220. Sveriges Biodlares Riksförbund
221. Sveriges Fiskares Producentorganisation
222. Sveriges Fiskevattenägareförbund
223. Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare
224. Sveriges Grisföretagare
225. Sveriges hembygdsförbund
226. Sveriges Jordbruksarrendatorer
227. Sveriges Jordägareförbund
228. Sveriges Kommuner och Regioner
229. Sveriges Lantbruksuniversitet
230. Sveriges Mjölkbönder
231. Sveriges Nötköttsproducenter
232. Svenska bonde och småbrukarförbundet
233. Sveriges Spannmålsodlarförening
234. Svinesundskommittén
235. Sveriges Sportfiske och Fiskevårdsförbund
236. Sweden Food Arena
237. Swedish Pelagic Federation Producentorganisation
238. Säkerhetspolisen
239. Söderhamns kommun
240. Sölvesborgs kommun
241. Teknikföretagen
242. Tierps kommun
243. Tillväxtbolaget för Sveriges Lantbrukare

244. Tillväxtverket
245. Tjänstemännens centralorganisation
246. Trafikverket
247. Torsby kommun
248. Tranemo kommun
249. Trollhättans kommun
250. Trosa kommun
251. Tullverket
252. Umeå kommun
253. Umeå universitet
254. UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna
255. Uppsala kommun
256. Vadstena kommun
257. Vansbro kommun
258. Verket för innovationssystem (Vinnova)
259. Vetenskapsrådet
260. Visita
261. Världsnaturfonden WWF
262. Västerviks kommun
263. Västerås kommun
264. Västra Götalandsregionen
265. Växa
266. Åklagarmynidgheten
267. Älvdalens kommun
268. Öckerö kommun
269. Örebro kommun
270. Örebro universitet
271. Örnsköldsviks kommun
272. Östersunds kommun
273. Österåkers kommun

Den 16 juli 2025 antog Europeiska kommissionen ett förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034. Förslaget innehåller bland annat ett gemensamt grundläggande regelverk för en övergripande EU-fond under delad förvaltning (NRP-fonden), COM(2025) 565 final, där sammanhållningspolitiken, den gemensamma jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken liksom de s.k. inrikesfonderna ingår. Förordningen består av två huvuddelar: Nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) samt regelverk för EU-faciliteten. Förslaget till förordning för NRP-fonden kompletteras av ett övergripande ramverk för genomförandet, samt 8 sektorsspecifika regelverk. Se lista nedan.

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU,Euratom) 2024/2509

  EUR-Lex - 52025PC0565 - SV - EUR-Lexresource.html

  Resource.html

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM/2025/560)

  EUR-Lex - 52025PC0560 - SV - EUR-Lex

— Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) nr 1370/2013 vad gäller stödordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk vid utbildningsanstalter (EU:s skolprogram) (COM/2025/554)

  EUR-Lex - 52025PC0554 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan (EU:s skolprogram), sektorsspecifika interventioner, inrättandet av en

proteinsektor, krav på hampa, möjligheten till handelsnormer för ost, proteingrödor och kött, tillämpning av tilläggsimporttullar, regler om försörjning i nödsituationer och vid allvarliga kriser samt säkerheter (COM/2025/553)

EUR-Lex - 52025PC0553 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande för perioden 2028–2034 av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) .... [NRP-fonden] (COM/2025/559)

EUR-Lex - 52025PC0559 - SV - EUR-Lex

— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) […] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)

EUR-Lex - 52025PC0552 - SV - EUR-Lex

— Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)

EUR-Lex - 52025PC0558 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för asyl, migration och integration för perioden 2028–2034 (COM/2025/540)

EUR-Lex - 52025PC0540 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för inre säkerhet för perioden 2028–2034) (COM/2025/542)

EUR-Lex - 52025PC0542 - SV - EUR-Lex

— Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionsstödet för Schengenområdet, för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och för den gemensamma viseringspolitiken, för perioden 2028–2034 (COM/2025/541)

EUR-Lex - 52025PC0541 - SV - EUR-Lex

Observera dock att COM/2025/245, som behandlar frågor om det övergripande ramverket för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter är föremål för en egen remiss.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i förslagen. Materialet är omfattande och aktörer berörs i olika utsträckning av förslagen. Remissinstanserna ombeds vänligen att tydligt ange vilken förordning och artikel eller skäl som eventuella synpunkter avser. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen ett erbjudande att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Tobias Olsson
Departementsråd

Från: Äldrenämnden
Skickat: den 1 oktober 2025 16:41
Till: KS Diarium
Ämne: KS-2025/00867 - Remissomgång 2 för TEHDAS 2

Hej,

Äldrenämnden inte kommer att yttra sig kring detta. Det är ej möjligt att prioritera.

med vänlig hälsning

Anneli Silverhav
Registrator
Nämndkansli
Äldreomsorgs-/Stöd- och omsorgsförvaltningen
090-16 10 12

Umeå kommun
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31 A
www.umea.se/kommun

Undvik personnummer och annan känslig information/personuppgifter i mejl som skickas!
Läs mer om GDPR och behandling av personuppgifter: www.umea.se/gdpr

---

Från: Umeå kommun
Skickat: den 1 oktober 2025 14:42
Till: Äldrenämnden
Ämne: VB: Välkommen att besvara remissomgång 2 för TEHDAS 2

Hej!

Kommunstyrelsen överlämnar denna remiss till Äldrenämnden för eget yttrande till eHälsomyndigheten senast **30 november 2025.** Kopia på nämndens protokollsutdrag inkl. yttrande skickas till ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/00867.

Med vänlig hälsning
Registrator
090 – 16 10 00
umea.kommun@umea.se

Umeå kommun
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

---

Från: servicedesk <servicedesk@ehalsomyndigheten.se>
Skickat: den 30 september 2025 12:48
Ämne: Välkommen att besvara remissomgång 2 för TEHDAS 2

> Du får inte ofta e-post från servicedesk@ehalsomyndigheten.se. Läs om varför det här är viktigt

Välkommen att svara på den andra omgången av remisser inom TEHDAS2

TEHDAS2 utvecklar vägledningar och tekniska specifikationer för att möjliggöra effektiv användning av hälsodata i hela EU enligt den nya förordningen om det europeiska hälsodataområdet (EHDS). Alla intressenter i medlemsländerna, i detta fall Sverige, har möjlighet att påverka de olika vägledningarna och specifikationerna genom att besvara de ställda frågorna. Nu har den andra omgången av remisser publicerats, elva st.
Alla som vill påverka möjliggörandet av en effektiv användning av hälsodata är välkomna att svara på remisserna. Sprid gärna informationen i ert nätverk. Sista svarsdatum är 30 november 2025.
I svenska delen av TEHDAS2-projektet ingår E-hälsomyndigheten, Karolinska institutet, Region Skåne-Genomic Medicine Sweden, Region Stockholm, Socialstyrelsen, Vetenskapsrådet och Uppsala Universitet-NBIS.
Mer information och länkar till remisserna: https://samarbetsyta.ehalsomyndigheten.se/tehdas2
Här kan du läsa mer om TEHDAS 2 och anmäla dig till ett informationsmöte:
https://www.ehalsomyndigheten.se/om-oss/evenemang/
Vid frågor kontakta servicedesk@ehalsomyndigheten.se

eHälsomyndigheten

www.ehalsomyndigheten.se

Besöksadress
Kalmar: Södra Långgatan 60
Stockholm: Sankt Eriksgatan 117

Postadress
E-hälsomyndigheten
Box 913
391 29 Kalmar

Läs om hur vi hanterar dina personuppgifter

Från: servicedesk <servicedesk@ehalsomyndigheten.se>
Skickat: den 30 september 2025 12:48
Ämne: Välkommen att besvara remissomgång 2 för TEHDAS 2

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från servicedesk@ehalsomyndigheten.se. Läs om varför det här är viktigt

Välkommen att svara på den andra omgången av remisser inom TEHDAS2

TEHDAS2 utvecklar vägledningar och tekniska specifikationer för att möjliggöra effektiv användning av hälsodata i hela EU enligt den nya förordningen om det europeiska hälsodataområdet (EHDS). Alla intressenter i medlemsländerna, i detta fall Sverige, har möjlighet att påverka de olika vägledningarna och specifikationerna genom att besvara de ställda frågorna. Nu har den andra omgången av remisser publicerats, elva st.
Alla som vill påverka möjliggörandet av en effektiv användning av hälsodata är välkomna att svara på remisserna. Sprid gärna informationen i ert nätverk. Sista svarsdatum är 30 november 2025.
I svenska delen av TEHDAS2-projektet ingår E-hälsomyndigheten, Karolinska institutet, Region Skåne-Genomic Medicine Sweden, Region Stockholm, Socialstyrelsen, Vetenskapsrådet och Uppsala Universitet-NBIS.
Mer information och länkar till remisserna: https://samarbetsyta.ehalsomyndigheten.se/tehdas2
Här kan du läsa mer om TEHDAS 2 och anmäla dig till ett informationsmöte:
https://www.ehalsomyndigheten.se/om-oss/evenemang/
Vid frågor kontakta servicedesk@ehalsomyndigheten.se

eHälsomyndigheten

www.ehalsomyndigheten.se

Besöksadress
Kalmar: Södra Långgatan 60
Stockholm: Sankt Eriksgatan 117

Postadress
E-hälsomyndigheten
Box 913
391 29 Kalmar

Läs om hur vi hanterar dina personuppgifter

Från: Jonna Söderman <jonna.soderman@regeringskansliet.se>
Skickat: den 30 september 2025 14:31
Till: bolagsverket@bolagsverket.se; registraturen@boverket.se; registrator; kundservice@far.se; gavle.kommun@gavle.se; stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se; direkt@halmstad.se; kontaktcenter@helsingborg.se; info@karlshamn.se; karlskrona.kommun@karlskrona.se; registrator; konkurrensverket; kundcenter@lm.se; lulea.kommun@lulea.se; kommun@lysekil.se; malmostad@malmo.se; kommun@monsteras.se; kontakt@norrkoping.se; kontaktcenter@norrtalje.se; kontaktcenter@nynashamn.se; info@nnr.se; Johan.Fall@svensktnaringsliv.se; servicecenter@oskarshamn.se; kommun@oxelosund.se; stockholms.tingsratt.patentmarknad@dom.se; kommun@pitea.se; Regelrådet; region@regionblekinge.se; region@skane.se; regiongotland@gotland.se; registrator.rlk@sll.se; rkr@rkr.se; sjofartsverket@sjofartsverket.se; skatteverket@skatteverket.se; kundtjanst@skelleftea.se; info@skargardsredarna.se; kommun@stenungsund.se; registrator; kommun@stromstad.se; kommunstyrelsen@stockholm.se; kontakt@svenskhandel.se; info@sweship.se; info@advokatsamfundet.se; info@transportforetagen.se; kansli@hamn.nu; remisser@svensktnaringsliv.se; registrator@skr.se; kommunstyrelsen@soderhamn.se; sodertalje.kommun@sodertalje.se; info@solvesborg.se; tillvaxtverket; trafikanalys; trafikverket; registrator@transportstyrelsen.se; kontaktcenter@trelleborg.se; Umeå kommun; registrator; ks; kontaktcenter@vasteras.se; regionstyrelsen@vgregion.se; kommunen@ystad.se; kontaktcenter@ornskoldsvik.se; osthammardirekt@osthammar.se
Ämne: Remittering av Promemorian En ny lag om kommunal hamnverksamhet, svar oss tillhanda 23 december 2025
Bifogade filer: 250930 Remisslista.pdf; PM En ny lag om kommunal hamnverksamhet.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej!

Härmed remitteras Promemorian ”En ny lag om kommunal hamnverksamhet”
Svar oss tillhanda den 25 december 2025. Se bifogat PM samt remissmissiv.
Fi2025/01804

Med vänliga hälsningar,

Jonna Söderman
Enhetsassistent
Finansdepartementet
Skatte -och tullavdelningen.
103 33 Stockholm
Tfn. 08-405 592 70

Regeringskansliet

Remiss

2025-09-30
Fi2025/01804

Finansdepartementet

Promemorian En ny lag om kommunal hamnverksamhet

Remissinstanser

1. Bolagsverket
2. Boverket
3. Ekonomistyrningsverket
4. FAR
5. Gävle kommun
6. Göteborgs kommun
7. Halmstad kommun
8. Helsingborg kommun
9. Karlshamn kommun
10. Karlskrona kommun
11. Konjunkturinstitutet
12. Konkurrensverket
13. Lantmäteriet
14. Luleå kommun
15. Lysekil kommun
16. Malmö kommun´
17. Mönsterås kommun
18. Norrköping kommun
19. Norrtälje kommun
20. Nynäshamn kommun

Telefonväxel: 08-405 10 00

Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

21. Näringslivets Regelnämnd
22. Näringslivets Skattedelegation
23. Oskarshamn kommun
24. Oxelösund kommun
25. Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)
26. Piteå kommun
27. Regelrådet
28. Region Blekinge
29. Region Gotland
30. Region Skåne
31. Region Stockholm
32. Rådet för kommunal redovisning
33. Sjöfartsverket
34. Skatteverket
35. Skellefteå kommun
36. Skärgårdsredarna
37. Stenungssund kommun
38. Stockholms universitet (juridiska fakultetsnämnden)
39. Strömstad kommun
40. Stockholms kommun
41. Svensk Handel
42. Svensk Sjöfart
43. Sveriges advokatsamfund
44. Sveriges Hamnar
45. Svenska Hamnarbetarförbundet
46. Svenskt Näringsliv
47. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
48. Söderhamn kommun
49. Södertälje kommun
50. Sölvesborg kommun

51. Tillväxtverket
52. Trafikanalys
53. Trafikverket
54. Transportföretagen
55. Transportstyrelsen
56. Trelleborg kommun
57. Umeå kommun
58. Upphandlingsmyndigheten
59. Uppsala universitet (juridiska fakultetsnämnden)
60. Varberg kommun
61. Västerås kommun
62. Västra Götalandsregionen
63. Ystad kommun
64. Örnsköldsvik kommun
65. Östhammar kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 23 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till elin.sedin@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2025/01804 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Johan Lindqvist
Kansliråd

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Fi2025/01804

En ny lag om kommunal hamnverksamhet

September 2025

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 3

2 Förslag till lag om kommunal hamnverksamhet 4

3 Inledning 5

4 Bakgrund och gällande rätt 5
- 4.1 Den kommunala självstyrelsen och ramarna för kommunal verksamhet 5
  - 4.1.1 Allmänt om den kommunala kompetensen 5
  - 4.1.2 Särskilt om självkostnadsprincipen 7
  - 4.1.3 Specialreglerad kommunal näringsverksamhet 7
  - 4.1.4 Beskattning av kommuner och kommunala bolag 8
- 4.2 Hamnverksamhet 9
  - 4.2.1 Allmänt om hamnverksamhet i kommunal regi 9
  - 4.2.2 EU-rättslig reglering m.m. 9
  - 4.2.3 Svensk reglering av hamnar och hamnverksamhet 10
- 4.3 EU-rättens statsstödsregler 11
  - 4.3.1 Allmänt om statsstödsregelverket 11
  - 4.3.2 Statsstöd och hamnar 13

5 Behovet av en reform 15

6 En ny lag om kommunal hamnverksamhet 15
- 6.1 Bolagiseringsskyldighet 15
- 6.2 Affärsmässiga villkor 18
- 6.3 Undantag från bolagiseringsskyldigheten för vissa verksamheter 19

7 Tillsyn 20

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 21

9 Konsekvensanalys 21
- 9.1 Offentligfinansiella effekter 22
- 9.2 Effekter för kommuner och regioner 23
- 9.3 Effekter för företagen 23
- 9.4 Effekter för Konkurrensverket och Patent- och marknadsdomstolen 24
- 9.5 Övriga effekter 24

10 Författningskommentar 25

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås en ny lag om kommunal hamnverksamhet. Förslaget lämnas för att de svenska bestämmelserna om kommunal hamnverksamhet ska anses vara förenliga med det EU-rättsliga statsstödsregelverket. När en kommun eller en region bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska den överlåta driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag (bolagiseringsskyldighet). Ett sådant bolag ska bedriva verksamheten på affärsmässig grund trots självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen (2017:725). Trots bolagiseringsskyldigheten får kommunen eller regionen bedriva hamnverksamhet som en del av den kommunala förvaltningen om hamnen främst nyttjas av lokala användare och verksamheten inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026. En kommun eller en region som vid ikraftträdandet bedriver hamnverksamhet i egen regi i ett konkurrensläge på marknaden ska, förutsatt att verksamheten inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet, senast före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag. Alternativt ska kommunen eller regionen anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen, t.ex. genom att verksamheten i stället lämnas över till en privat utförare.

2 Förslag till lag om kommunal hamnverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

Bolagiseringsskyldighet

1 § När en kommun eller en region bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska den överlåta driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag.

Om ett kommunalt aktiebolag bedriver sådan verksamhet som avses i första stycket, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund trots bestämmelserna i 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (2017:725). Verksamheten ska redovisas särskilt.

Undantag från bolagiseringsskyldigheten

2 § Trots bolagiseringsskyldigheten får kommunen eller regionen bedriva sådan hamnverksamhet som avses i 1 § första stycket i egen regi, om hamnen främst nyttjas av lokala användare och verksamheten inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.
2. En kommun eller en region som vid ikraftträdandet bedriver sådan hamnverksamhet som avses i 1 § första stycket i egen regi och som inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet i 2 §, ska före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag eller annars anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen.

3 Inledning

I flera europeiska länder har det tidigare funnits särskilda skattebefrielser för hamnar och hamnverksamhet. Europeiska kommissionen inledde under 2013 en större undersökning av europeiska hamnars funktionssätt och beskattning. Undersökningen ledde fram till flera beslut där dylika skattebefrielser befanns utgöra stödordningar (statsstöd) som är oförenliga med den inre marknaden, vilket tvingat fram förändringar av lagstiftningen i de berörda medlemsstaterna (se vidare om detta i avsnitt 4.3.2).

Vad gäller svenska hamnar har det, inom ramen för kommissionens undersökning, uppmärksammats att vissa kommunala hamnar drivs i egen regi (förvaltningsform) och att dessa hamnar därmed är befriade från inkomstbeskattning, medan övriga hamnar, inklusive sådana som drivs av kommunala bolag, beskattas enligt allmänna regler. Detta har väckt frågor om det svenska systemets förenlighet med statsstödsregelverket.

I denna promemoria behandlas de frågor som aktualiserats på grund av kommissionens undersökning av hamnarna i Sverige och andra medlemsstater.

4 Bakgrund och gällande rätt

4.1 Den kommunala självstyrelsen och ramarna för kommunal verksamhet

4.1.1 Allmänt om den kommunala kompetensen

Inledning

Kommunernas och regionernas kompetens att bedriva olika slags verksamhet följer av bestämmelser i regeringsformen, kommunallagen (2017:725), förkortad KL, och ett stort antal författningar för specialreglerad verksamhet. Även EU-rätten har betydelse för vad kommuner och regioner får ägna sig åt. Såsom vidareutvecklas nedan i avsnitt 4.3, kan exempelvis reglerna om statsstöd begränsa utrymmet för kommunala åtgärder.

Av grundläggande betydelse för kommunernas och regionernas kompetens är att de utöver sina lagreglerade åligganden har en fri sektor inom vilken de kan ombesörja sina angelägenheter, s.k. frivillig verksamhet. Frivilligheten ligger i att staten inte ställer upp några särskilda krav vad gäller t.ex. kvalitet och omfång. Inom detta område finns således utrymme för en kommunal initiativrätt som är ett viktigt inslag i den kommunala självstyrelsen.

Regeringsformen

I regeringsformen finns flera bestämmelser av betydelse för den kommunala självstyrelsen. Av 1 kap. 1 § regeringsformen, förkortad RF, framgår principen om den kommunala självstyrelsen, vilken innebär en självständig och inom vissa ramar fri bestämmanderätt för kommunerna.

Med kommuner avses i regeringsformen både kommuner och regioner. I denna promemoria avses hädanefter både kommuner och regioner när kommun nämns. Kommunerna, i denna vidare bemärkelse, regleras särskilt i 14 kap. RF. Där fastslås bl.a. att kommunerna sköter lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse på den kommunala självstyrelsens grund och att närmare bestämmelser om det finns i lag. På samma grund sköter kommunerna även de övriga angelägenheter som bestäms i lag (14 kap. 2 § RF). Det fastslås vidare att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den (14 kap. 3 § RF).

Kommunallagen

Kommunernas allmänna befogenheter regleras i 2 kap. KL. Av 2 kap. 1 § KL, som ger uttryck för den s.k. lokaliseringsprincipen, framgår att kommuner själva får ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar. Vid sidan av den allmänna kompetensbestämmelsen finns en bestämmelse om kommunernas kompetens vad avser näringsverksamhet i 2 kap. 7 § KL (det s.k. förbudet mot spekulativ verksamhet). Där framgår vad som är kompetensenlig näringsverksamhet för kommuner. För att kommunal näringsverksamhet ska få bedrivas krävs dels att den drivs utan vinstsyfte, dels att den går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna. Bestämmelsen ger uttryck för vad som brukar kallas sedvanlig kommunal affärsverksamhet och innebär att en stor sektor av näringslivet är förbehållen privata aktörer (det egentliga näringslivet). Exempel på sedvanlig kommunal affärsverksamhet är bostadsföretag, el-gas- och värmeverk, renhållningsverk, parkeringsanläggningar, buss- och spårvägs- och sjötrafikföretag, hamnar, flygplatser samt rörelser för att tillhandahålla idrottsarenor och olika fritids- och nöjesanläggningar. Förbudet mot att driva verksamhet med vinstsyfte är inte ett strikt förbud mot att göra vinst, utan ska förstås så att det huvudsakliga syftet med verksamheten inte får vara att generera vinst.

Kommunallagen innehåller inte några bestämmelser om föreskriven organisationsform för näringsverksamhet som kommuner bedriver. Grundprincipen är att kommunerna själva får bestämma hur de vill organisera sin verksamhet. Kommuner får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till kommunala bolag, stiftelser och föreningar enligt 3 kap. 11 § KL. Överlämnande av kommunala angelägenheter regleras närmare i 10 kap. KL. Enligt 10 kap. 1 § KL får kommuner under vissa förutsättningar lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en annan juridisk person. Om överlämnande sker till ett helägt kommunalt bolag ska fullmäktige bl.a. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen (10 kap. 3 § KL). Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas

över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av motsvarande villkor i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. Gränserna för den kommunala kompetensen styr således inte bara verksamheten inom ramen för den egna juridiska personen utan även till viss del verksamheten inom ramen för de kommunala bolagen.

4.1.2 Särskilt om självkostnadsprincipen

Inom kommunalrätten finns vissa grundprinciper som i de flesta fall begränsar den kommunala kompetensen. De kommunalrättsliga principerna utgörs dels av kompetensbegränsande principer, dels av vissa principer som aktualiseras när en kommun agerar inom ramen för sin kompetens. De kommunalrättsliga grundprinciperna är generellt tillämpliga och för undantag från dessa krävs lagstöd.

De kompetensbegränsande principerna anger den yttre ramen för kommunernas handlingsfrihet. Till dessa kompetensbegränsande principer hör bl.a. lokaliseringsprincipen i 2 kap. 1 § KL och förbudet mot att driva spekulativa företag i 2 kap. 7 § KL, vilka behandlats i föregående avsnitt.

När en kommun agerar inom ramen för sin kompetens, dvs. företar en enligt de kompetensbegränsande principerna tillåten åtgärd, är kommunen bunden av vissa andra principer, bl.a. självkostnadsprincipen.

Självkostnadsprincipen, som regleras i 2 kap. 6 § KL, gäller som huvudregel för all kommunal verksamhet. Av bestämmelsen följer att kommuner inte får ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller. Principen syftar bl.a. till att hindra att kommunen utnyttjar den monopolsituation som ofta finns vid avgiftsfinansierad kommunal verksamhet.

Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för all verksamhet som kommuner bedriver, vare sig det är fråga om frivillig eller specialreglerad verksamhet. Den kommunala förmögenhetsförvaltningen eller enskilda kommunala affärsuppgörelser berörs dock inte av principen.

I samband med att självkostnadsprincipen skrevs in i kommunallagen uttalades i förarbetena att principen som huvudregel också omfattar konkurrensutsatt verksamhet, om inte annat är särskilt föreskrivet eller accepterat enligt rättspraxis (se prop. 1993/94:188 s. 84). Som behandlas i följande avsnitt har det på flera områden ansetts motiverat med lagstadgade undantag från självkostnadsprincipen.

4.1.3 Specialreglerad kommunal näringsverksamhet

Som följer av redogörelsen ovan är en kommun som bedriver s.k. sedvanlig affärsverksamhet i egen regi som utgångspunkt bunden av självkostnadsprincipen. För verksamhet som en kommun bedriver i bolagsform följer vidare av regleringen i 10 kap. KL att de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten, exempelvis självkostnadsprincipen, ska anges i bolagsordningen.

I flera speciallagar som reglerar kommunal näringsverksamhet finns dock bestämmelser om att verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund. På dessa områden finns konkurrerande privata aktörer på samma

marknad. Begreppet affärsmässig grund har ansetts innebära ett undantag från såväl självkostnadsprincipen som förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen (se prop. 2008/09:21 s. 26). Verksamheter som berörs av dylik särreglering är bl.a. sjuktransporter, kollektivtrafik, lokalhållning för näringslivet och tjänsteexport (jfr 1 kap. 3 § lagen [2009:47] om vissa kommunala befogenheter), samt även specialreglerade tekniska tjänster som exempelvis elverksamhet (jfr 7 kap. 2 § ellagen [1997:857]). Ett annat exempel på sådan kommunal verksamhet är allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Sådana bolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

Att verksamheten ska drivas på affärsmässig grund innebär främst att företaget ska tillämpa affärsmässigt beteende och en korrekt prissättning. En viss vinstmarginal ska inräknas i priset, om inte annat undantagsvis är särskilt motiverat. Verksamheten får inte bli beroende av stöd eller korssubventioner. De villkor som gäller för det privata näringslivets affärsdrivande verksamhet ska alltså vara vägledande.

I flera specialregleringar görs även undantag från lokaliseringsprincipen. Vidare har lagstiftaren i olika utsträckning valt att knyta villkor till undantagen, t.ex. krav på att verksamheten ska bedrivas i egen juridisk person samt krav på särredovisning. Ett exempel på sådan speciallagstiftning är regleringen i 7 kap. ellagen, enligt vilken kommuner får bedriva viss typ av verksamhet utanför kommunens område enbart om det sker genom en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen. Verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt, dvs. särredovisas från annan verksamhet i redovisningen. Syftet är att uppnå konkurrensneutralitet och att undvika att kommunerna subventionerar verksamheten.

Undantagen i speciallagstiftningen, som har tillkommit vid olika tillfällen och av olika anledningar, har inte samordnats utan har utformats på flera olika sätt. I prop. 2008/09:21 lämnas därför vissa riktlinjer för framtida undantag. Regeringen uttalar där att undantag från självkostnadsprincipen bör ske i de fall en kommun ges befogenhet att agera på en konkurrensutsatt marknad. Detta ska göras i syfte att åstadkomma konkurrensneutralitet. Vid undantag från självkostnadsprincipen bör särskilt övervägas om villkor ska uppställas på att verksamheten ska bedrivas i egen juridisk person, respektive särredovisas. Vid undantag från självkostnadsprincipen bör det vedertagna begreppet affärsmässiga grunder användas i lagtexten (se prop. s. 24 ff.).

4.1.4 Beskattning av kommuner och kommunala bolag

Vissa juridiska personer, däribland kommuner, är enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, helt undantagna från skattskyldighet till inkomstskatt (7 kap. 2 § IL). Staten, kommunerna och andra menigheter har alltid varit undantagna från skattskyldighet för vissa inkomster. Helt undantagna från skattskyldighet för inkomstskatt har de varit sedan den kommunala taxeringen slopades 1984.

Om en kommun har överlämnat skötseln av en kommunal angelägenhet till en annan juridisk person enligt 10 kap. KL, t.ex. till ett helägt

aktiebolag, omfattas den verksamheten inte av det undantag från skattskyldighet till inkomstskatt som enligt IL gäller för kommunerna. I stället gäller de vanliga reglerna i IL för den aktuella associationsformen, dvs. ett kommunalt aktiebolag är skattskyldigt för bolagsskatt på samma sätt som privatägda aktiebolag.

4.2 Hamnverksamhet

4.2.1 Allmänt om hamnverksamhet i kommunal regi

Hamnverksamhet är till största delen en oreglerad kommunal angelägenhet. Det rör sig alltså om s.k. frivillig verksamhet där kommunerna har en stor frihet att bestämma formerna för verksamheten. Av tradition har hamnverksamhet varit en viktig form av s.k. sedvanlig kommunal affärsverksamhet. De hamnar som är helt kommunalt ägda drivs i nästan samtliga fall som självständiga kommunala bolag. Det finns dock några hamnar som drivs i egen regi, dvs. som en del av den kommunala förvaltningen.

Utöver den kommunalrättsliga regleringen styrs verksamheten i kommunala hamnar av EU-rättslig och svensk reglering av hamnar i allmänhet. Denna reglering, som beskrivs närmare i följande avsnitt, innehåller bl.a. bestämmelser om avgiftsuttaget i hamnverksamheten som kompletterar den kommunalrättsliga regleringen.

4.2.2 EU-rättslig reglering m.m.

Det saknades länge en allmän EU-rättslig reglering av verksamheten i och finansieringen av hamnar. I mars 2017 trädde emellertid Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamntjänstförordningen) i kraft. Förordningen reglerar bl.a. frågor om rätt till tillträde till en hamn för att utföra hamntjänster och villkoren för detta samt frågor om finansiell insyn i hamnens verksamhet. Vidare innehåller förordningen bestämmelser om hur hamnavgifter och hamninfrastrukturavgifter ska bestämmas.

Endast vissa utpekade hamnar omfattas av hamntjänstförordningens bestämmelser. Av artikel 1.4 framgår att förordningen tillämpas på alla kusthamnar inom det transeuropeiska transportnätet, enligt förteckningen i bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010/EU. De svenska hamnar som därmed omfattas är Gävle, Göteborg, Grisslehamn, Halmstad, Helsingborg, Kapellskär, Karlshamn, Karlskrona, Köping, Luleå, Malmö, Norrköping, Oskarshamn, Oxelösund, Stenungssund, Stockholm (inklusive Nynäshamn), Strömstad, Sundsvall, Trelleborg, Umeå, Varberg, Västerås, Visby och Ystad. Enligt artikel 1.6 får medlemsstaterna tillämpa förordningen på andra kusthamnar. Sverige

har valt att inte utöka tillämpningsområdet för förordningen (se prop. 2018/19:39 s. 20).

För svensk del kompletteras hamntjänstförordningen av lagen (2019:152) med kompletterande bestämmelser till EU:s hamntjänstförordning. I förarbetena till lagen finns en allmän beskrivning av hamnverksamheten inom EU. Av redogörelsen framgår bl.a. att den europeiska hamnsektorn går mot en ökad autonomi när det gäller hamnarnas relation till offentliga ägare. Det tar sig bland annat uttryck i att en ökande andel av hamnbolagen struktureras som aktiebolag och drivs på affärsmässiga grunder. De flesta hamnar i Europa lyder under privaträttsliga lagar. Endast en liten del av hamnarna lyder helt under offentligrättslig lagstiftning. Huvudregeln för de europeiska hamnarna är att de hamntjänster som erbjuds till fartygen såsom lossning och lastning av gods och lagerhållning tillhandahålls av privata företag. Lotsningstjänsten är dock ett undantag, då den tjänsten i nästan alla europeiska länder kontrolleras av ett offentligt organ och innebär att ett fartyg måste använda sig av en lots för att anlöpa eller lämna en hamn (se prop. 2018/19:39 s. 8 f.).

4.2.3 Svensk reglering av hamnar och hamnverksamhet

Till skillnad från många andra europeiska länder har Sverige inte någon allmän hamnlagstiftning. Det finns inte heller någon särskild reglering om ansvaret för och driften av hamnarna. Däremot finns en mängd speciallagar som reglerar skilda aspekter av hamnväsendet.

I rättsligt hänseende görs åtskillnad mellan allmänna och privata hamnar. Allmänna hamnar regleras i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Av lagen följer att en allmän hamn får inrättas om hamnen är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln. Beslut om att inrätta en allmän hamn fattas av Sjöfartsverket, jfr förordningen (1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Den rättsliga innebörden av att en hamn är en allmän hamn är bl.a. att hamninnehavaren får viss rådighet över området inom hamnen även om hamninnehavaren inte äger hela området. Hamninnehavaren får t.ex. vidta åtgärder i vattnet och ta ut avgifter av fartyg som passerar genom hamnen utan att angöra hamnens anläggningar. Närmare bestämmelser om uttag av avgift i dylika fall finns i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn. Av lagen framgår att bestämmelserna i fråga inte ska tillämpas på avgifter som ska tas ut enligt lagen (2019:152) med kompletterande bestämmelser till EU:s hamntjänstförordning. Som redogjorts för i föregående avsnitt ska hamntjänstförordningen tillämpas för vissa utpekade svenska hamnar. Bland dessa finns vissa av de allmänna hamnarna samt även några få privata hamnar.

I Sverige finns ett femtiotal allmänna hamnar. De flesta allmänna hamnar ägs av kommuner. Ungefär hälften av de allmänna hamnarna är helt kommunalt ägda medan resterande även har privata ägarintressen i varierande grad. Det finns också helt privatägda allmänna hamnar. Utöver de allmänna hamnarna finns det ett stort antal s.k. industrihamnar som i

första hand är knutna till industriföretag. Det finns även många hamnar för fritidsbåtar, fiskehamnar och liknande.

4.3 EU-rättens statsstödsregler

4.3.1 Allmänt om statsstödsregelverket

Regleringen i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Reglerna om statligt stöd är en del av EU-rättens konkurrensregler. Om en åtgärd inte uppfyller kriterierna för att vara ett statligt stöd finns det inte några statsstödsrättsliga hinder mot att genomföra åtgärden. Om en åtgärd däremot uppfyller kriterierna för att vara ett statligt stöd är åtgärden bara tillåten om någon undantagsbestämmelse är tillämplig och som huvudregel om kommissionen, efter anmälan, har godkänt åtgärden. Kriterierna vad avser statligt stöd framgår av den grundläggande statsstödsbestämmelsen i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som, med förbehåll för särskilda undantagsregler i fördraget, föreskriver att statligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, är oförenligt med den inre marknaden om det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Samtliga kriterier måste vara uppfyllda för att det ska vara fråga om ett statligt stöd.

Stöd som kommer från offentliga medel, bl.a. stat, kommuner, regioner, offentligt ägda bolag eller stiftelser, eller privata bolag som hanterar offentliga medel, omfattas av begreppet. Som offentligt stöd räknas alla insatser av ekonomisk art som på något sätt gynnar eller ger en ekonomisk fördel för ett eller flera företag, inklusive reducerade avgifter eller skatter. Endast stöd till företag omfattas av begreppet statligt stöd. Med företag avses enheter som bedriver ekonomisk verksamhet. Med begreppet ekonomisk verksamhet avses all verksamhet som går ut på att erbjuda varor eller tjänster på en marknad. Detta innebär att även icke-vinstdrivande företag omfattas av statsstödsreglerna om de bedriver någon form av ekonomisk aktivitet där det finns kommersiella konkurrenter. Företagsbegreppet används även för offentliga myndigheter eller förvaltning när de utövar ekonomisk verksamhet. Däremot inte när de agerar genom myndighetsutövning eller i egenskap av offentliga myndigheter.

Kriteriet att stödet ska snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen innebär att det potentiellt eller faktiskt ska stärka mottagaren i förhållande till konkurrenterna. Nästan allt selektivt stöd är konkurrenssnedvridande, oavsett omfattning eller stödmottagarens marknadsandelar (jfr kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt [2016/C 262/01], hädanefter kommissionens tillkännagivande).

Stödet utgör vidare ett statligt stöd endast om det påverkar handeln mellan medlemsstaterna, det s.k. samhandelskriteriet. Av rättspraxis framgår att det räcker att stödet kan påverka sådan handel. Om ett statligt stöd förstärker ett företags ställning i förhållande till andra konkurrerande

företag i handeln inom unionen ska handeln anses påverkas av stödet (jfr kommissionens tillkännagivande).

Trots att artikel 107.1 i EUF-fördraget förbjuder snedvridande statligt stöd, finns det ett flertal undantag och bestämmelser som gör det möjligt för medlemsstaterna att bevilja stöd under vissa förutsättningar. Om en medlemsstat vill införa ett statligt stöd är huvudregeln enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget att kommissionen, utifrån EU:s regler om statligt stöd, måste pröva och godkänna åtgärdens förenlighet med den inre marknaden innan den kan träda i kraft. Detta förbud kallas för genomförandeförbudet. Kommissionen har dessutom med stöd av artikel 109 i EUF-fördraget bemyndigats att anta förordningar om undantag från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3. Bemyndigandet finns i rådets förordning (EU) 2015/1588 av den 13 juli 2015 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa slag av övergripande statligt stöd. I förordningen anges vilka grupper av stöd som kommissionen får undanta från anmälningsskyldigheten och vilka krav på insyn och kontroll som ställs på medlemsstaterna i fråga om stöd som undantagits från denna skyldighet. Kommissionen har med stöd av bemyndigandet antagit bl.a. Europeiska kommissionens förordningar om stöd av mindre betydelse och kommissionens allmänna gruppundantagsförordning.

Kommissionens regelverk om stöd av mindre betydelse och den allmänna gruppundantagsförordningen

Av kommissionens förordning (EU) 2023/2831 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, den s.k. allmänna förordningen om stöd av mindre betydelse, framgår att stödåtgärder som uppfyller samtliga villkor i förordningen inte anses utgöra statligt stöd och därför inte omfattas av anmälningsskyldigheten. Vidare framgår att det totala stöd av mindre betydelse som beviljas ett enda företag av en medlemsstat inte får överstiga 300 000 euro under en period av tre år, det s.k. individuella taket. Det individuella taket gäller per företag, men av förordningen framgår att med uttrycket ”ett enda företag” avses inte endast företaget utan också andra företag som står i intressegemenskap med företaget på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet (artikel 2.2 i förordningen). Förordningen innehåller även bestämmelser om övervakning och rapportering. Bland annat ska medlemsstaten kontrollera att nytt stöd inte medför att takbeloppet överskrids och att samtliga villkor i förordningen är uppfyllda innan nytt stöd av mindre betydelse beviljas (artikel 6.4 i förordningen). Medlemsstaterna ska se till att information om beviljat stöd av mindre betydelse registreras från och med den 1 januari 2026 i ett centralt register på nationell nivå eller unionsnivå (artikel 6.1 i förordningen). Medlemsstaten ska registrera uppgifterna i det centrala registret inom 20 arbetsdagar från det att stödet beviljades. Det centrala registret ska bidra till att minska den administrativa bördan för företagen. Till dess att det centrala registret har upprättats och omfattar en period på tre år ska medlemsstaten, innan stöd beviljas, få en redogörelse från det berörda företaget avseende allt annat stöd av mindre betydelse enligt

någon av förordningarna om stöd av mindre betydelse som mottagits under en period av tre år (artikel 7.4 i förordningen).

Kommissionen har även på olika områden antagit förordningar varigenom vissa kategorier av stöd har ansetts förenliga med EUF-fördraget under förutsättning att vissa villkor uppfylls, s.k. gruppundantagsförordningar. En av dessa förordningar är kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, den s.k. allmänna gruppundantagsförordningen, förkortad GBER. Medlemsstaterna kan, i de fall och på de villkor som anges i förordningen, införa åtgärder inom ramen för förordningen utan att behöva iaktta det normala förfarandet med en formell anmälan och kommissionens godkännande av åtgärderna. Det är dock medlemsstaternas uppgift att uppfylla olika regler om informationsskyldighet för de stöd som genomförs inom ramen för en gruppundantagsförordning. Bland annat ska medlemsstaten sända sammanfattande information till kommissionen om varje stödåtgärd som är undantagen enligt förordningen inom 20 arbetsdagar efter det att stödåtgärden har trätt i kraft (artikel 11.1a i GBER). Stöd till hamnar är en kategori av stöd som kan lämnas med stöd av GBER. Stöd till hamnar kan lämnas som stöd till kusthamnar (artikel 56b i GBER) och stöd till inlandshamnar (artikel 56c i GBER).

4.3.2 Statsstöd och hamnar

Som redogjorts för i avsnitt 3 har det tidigare funnits särskilda skattebefrielser för hamnar och hamnverksamhet i flera europeiska länder. I juli 2013 översände kommissionen en enkät till samtliga medlemsstater om hur deras hamnar fungerar och beskattas. Syftet var att få en helhetsbild i frågan och att klargöra hamnarnas ställning i förhållande till EU:s regler om statligt stöd. Undersökningen ledde fram till flera beslut där dylika skattebefrielser befanns utgöra stödordningar som är oförenliga med den inre marknaden, vilket tvingat fram förändringar av lagstiftningen i de berörda medlemsstaterna. Kommissionen fann i flera beslut som behandlas närmare nedan att hamnar, oavsett om de utgör offentliga eller privata organ, är företag som bedriver ekonomisk verksamhet på en marknad och att skattebefrielserna för hamnar utgör en selektiv fördel som snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Som ekonomisk verksamhet räknar kommissionen flera olika verksamheter som bedrivs av hamnar. För det första att hamnarna ger fartyg tillträde till hamninfrastrukturen i utbyte mot ersättning. För det andra att vissa hamnar tillhandahåller specifika tjänster för fartyg, såsom lyftning, lasthantering och förtöjning, även detta mot betalning. För det tredje att hamnarna, likaså mot betalning, gör viss infrastruktur eller mark tillgänglig för företag som använder infrastrukturen eller marken för att tillgodose sina egna behov eller för att tillhandahålla vissa av de omnämnda specifika tjänsterna till fartyg (se t.ex. dom Havenbedrijf Antwerpen och Maatschappij van de Brugse Zeehaven/kommissionen, T-696/17, EU:T:2019:652, punkt 48).

Flera av besluten ledde till processer i tribunalen, varvid kommissionens beslut i stor utsträckning upprätthölls (se t.ex. dom Groningen Seaports m.fl./kommissionen, T-160/16, EU:T:2018:317; dom UPF/kommissionen, T-747/17, EU:T:2019:271; dom Chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-Ouest (port de Brest)/kommissionen, T-754/17, EU:T:2019:270; dom Port autonome du Centre och de l'Ouest m.fl./kommissionen, T-673/17, EU:T:2019:643; dom Le Port de Bruxelles och Région de Bruxelles-Capitale/kommissionen, T-674/17, EU:T:2019:651 och dom Havenbedrijf Antwerpen och Maatschappij van de Brugse Zeehaven/kommissionen, T-696/17, EU:T:2019:652). Dock ansåg tribunalen, till skillnad från kommissionen, att viss tillståndsverksamhet som bedrevs av italienska hamnar inte kunde anses utgöra ekonomisk verksamhet i statsstödshänseende (se dom Autorità di sistema portuale del Mar Ligure occidentale m.fl./kommissionen, T-166/21, EU:T:2023:862).

Kommissionen har, utom ramen för den aktuella undersökningen, i flera fall haft anledning att ta ställning till om stöd till viss typ av hamnverksamhet, såsom exempelvis småbåtshamnar, utgör statligt stöd enligt fördraget. Av dessa beslut framgår att kommissionen ser småbåtshamnars verksamhet som vanlig ekonomisk verksamhet inom turistsektorn. Däremot har kommissionen i flera fall bedömt att stöd till sådan verksamhet inte är ägnat att påverka handeln mellan medlemsstaterna och därför inte utgör statligt stöd i fördragets mening. Kommissionen har bl.a. beaktat att hamnarna i dessa fall främst betjänat lokala användare och därigenom begränsat konkurrensen om de tjänster som erbjuds till en lokal nivå (se exempelvis kommissionens beslut den 29 oktober 2003 i statsstödsärende C10/2003, den 29 april 2015 i statsstödsärende SA.39403 (2014/N) och den 20 juli 2017 i statsstödsärende SA.45220 (2016/FC)). Övriga omständigheter som lett till slutsatsen att samhandelskriteriet inte varit uppfyllt i dessa fall har bl.a. varit verksamheternas begränsade art sett till omsättning och marknadsandelar. Liknande bedömningar har gjorts avseende fiskehamnar som främst nyttjats av lokala fiskare (se kommissionens beslut den 29 april 2015 i statsstödsärende SA.39403 (2014/N)).

I kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (2016/C 262/01) anger kommissionen att det inte går att ange allmänna kategorier av åtgärder som uppfyller kriterierna för rent lokal påverkan, men att tidigare beslut ger exempel på situationer där kommissionen mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i ärendet konstaterat att ett offentligt stöd inte varit ägnat att påverka handeln mellan medlemsstaterna. Som exempel lyfts bl.a. små hamnar som främst betjänar lokala användare och därigenom begränsar konkurrensen om de tjänster som erbjuds till en lokal nivå, och för vilka inverkan av gränsöverskridande investeringar är rent marginell.

5 Behovet av en reform

Bedömning: Det bör skapas en ny reglering av kommunal hamnverksamhet som är förenlig med EU-rätten.

Skälen för bedömningen: Som redogjorts för i föregående avsnitt inledde kommissionen under 2013 en större undersökning av europeiska hamnars funktionssätt och beskattning, vilket lett fram till förändrad lagstiftning i flera medlemsstater. När det kommer till svenska hamnar har det inom ramen för kommissionens undersökning uppmärksammats att vissa kommunala hamnar drivs i egen regi och därmed är befriade från inkomstbeskattning, medan övriga hamnar, inklusive sådana som drivs av kommunala bolag, beskattas enligt allmänna regler. Kommissionen har starkt ifrågasatt huruvida detta förhållande är förenligt med statsstödsreglerna samt uppmanat Sverige att vidta åtgärder.

Det framgår tydligt av praxis från EU-institutionerna (jfr redogörelsen i avsnitt 4.3.2) att den verksamhet som bedrivs i hamnar många gånger utgör ekonomisk verksamhet och att en kommun som bedriver sådan verksamhet därför ska anses utgöra ett företag i EU-rättens mening. Om hamnverksamheten bedrivs i vinstsyfte eller inte har ingen betydelse för statsstödsreglernas tillämpning. I många fall är den verksamhet som bedrivs i hamnarna vidare av sådan art att eventuella stöd kan riskera att snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna. Som beskrivits i avsnitt 4.3.1 ovan utgör avvikande villkor för en urskiljbar grupp företag i fråga om beskattning som utgångspunkt ett statligt stöd som är oförenligt med EU-rätten. Den befrielse från inkomstbeskattning som kommunal hamnverksamhet i egen regi åtnjuter kan anses utgöra ett sådant selektivt statligt stöd.

Av det anförda följer sammanfattningsvis att dagens regelverk, där kommuner som bedriver hamnverksamhet i egen regi åtnjuter befrielse från inkomstbeskattning medan det motsvarande inte gäller för privata aktörer eller kommunala bolag, torde stå i strid med EU-rätten. Det bör därför skapas en ny reglering för kommunal hamnverksamhet som innebär likvärdiga konkurrensvillkor för kommuner och privata aktörer.

6 En ny lag om kommunal hamnverksamhet

6.1 Bolagiseringsskyldighet

Förslag: Det ska införas en ny lag om kommunal hamnverksamhet som föreskriver bolagiseringsskyldighet för kommuner som bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden.

Skälen för förslaget: På flera områden där kommuner konkurrerar med privata aktörer finns speciallagstiftning som föreskriver att verksamheten

under vissa förutsättningar ska bedrivas affärsmässigt och i viss associationsrättslig form (jfr avsnitt 4.1.3 ovan). Dessa regleringar syftar till att kommunerna i förekommande fall ska verka under likvärdiga former som privata aktörer på samma marknad.

När det gäller hamnverksamhet saknas speciallagstiftning i detta hänseende, vilket innebär att de allmänna befogenheterna enligt kommunallagen gäller för kommunernas hamnverksamhet. Kommunerna kan således välja om de vill bedriva verksamheten i egen regi eller om de vill bolagisera verksamheten och därmed om verksamheten kommer att bli beskattad eller inte. Detta förhållande innebär, som redogjorts för i föregående avsnitt, ett problem ur statsstödshänseende, varför det bör införas en reglering av kommunal hamnverksamhet som tillser att verksamheten bedrivs under likvärdiga former som privata aktörers verksamhet.

Ett sätt att undanröja den konkurrenssnedvridning som i detta hänseende kan uppstå till följd av beskattningen är att föreskriva att verksamheten ska bedrivas genom annan juridisk person enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen. Detta skulle visserligen innebära ett ingrepp i en viktig del av den kommunala självstyrelsen, nämligen kommuners rätt att själva bestämma hur de vill organisera sin verksamhet. Bedömningen är emellertid att ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen är motiverat utifrån syftet att tillse att den svenska regleringen står i överensstämmelse med EU-rättens regler om statligt stöd. En sådan lösning är vidare i linje med hur flera tidigare speciallagstiftningar rörande kommunal näringsverksamhet har utformats (se avsnitt 4.1.3).

Av 14 kap. 3 § regeringsformen följer att en proportionalitetsbedömning ska göras i lagstiftningsärenden som innefattar inskränkningar i den kommunala självstyrelsen. En sådan proportionalitetsprövning innefattar en skyldighet att undersöka om det ändamål som regleringen avser att tillgodose kan uppnås på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås. Om olika möjligheter finns för att nå samma mål bör riksdagen av hänsyn till principen om den kommunala självstyrelsen välja den reglering som lägger minst band på den kommunala självbestämmanderätten. Detta förutsätter att det i lagstiftningsprocessen har gjorts noggranna analyser av den påverkan olika förslag har på den kommunala självstyrelsen (prop. 2009/10:80 s. 212).

I det aktuella fallet bedöms det inte finnas någon möjlig lösning på den statsstödsrättsliga problematiken som är mindre ingripande för kommunerna än den ovan föreslagna bolagiseringsskyldigheten.

Vad inledningsvis gäller de undantag som finns i EU-rätten från det principiella förbudet mot statligt stöd (jfr avsnitt 4.3.1) så är de inte tillämpliga eller eliminerar inte helt den statsstödsproblematik som finns.

För att kunna tillämpa undantaget i den allmänna förordningen om stöd av mindre betydelse på kommunal hamnverksamhet skulle en reglering behöva tas fram som tillser att villkoren i förordningen om bl.a. uppgiftslämnande, information och beloppsgränser uppfylls. Som redogjorts för i avsnitt 4.3.1 är det ett grundläggande villkor att det totala stöd av mindre betydelse som beviljas ett företag av en medlemsstat inte får överstiga 300 000 euro under en period av tre år, det s.k. individuella taket. Då skattebefrielsen för kommuners hamnverksamhet i egen regi kan

komma att överskrida den beloppsmässiga begränsningen skulle regler om skattskyldighet för kommuner behöva införas. Detta bedöms av skäl som redogörs för närmare nedan inte som en lämplig lösning.

När det gäller den allmänna gruppundantagsförordningen så är villkoren för att ge statsstöd enligt förordningen inte uppfyllda i det aktuella fallet. Att kommuner inte är skattskyldiga för den kommunala hamnverksamheten är inte en investering i byggande, ersättande eller uppgradering av hamninfrastruktur eller infrastruktur för tillgänglighet som de stödberättigade kostnaderna ska avse enligt villkoren för stöd till kusthamnar eller inlandshamnar i artikel 56 b eller 56 c i förordningen.

Vad gäller alternativa lösningar i intern rätt bör beaktas möjligheten att göra kommunerna skattskyldiga för kommunal hamnverksamhet i egen regi genom särskilda bestämmelser i inkomstskattelagen. Det alternativet eliminerar emellertid inte helt risken för statsstödsproblematik då det finns andra konkurrensfördelar än skattebefrielsen kopplat till hamnverksamhet i kommunal regi, såsom den omständigheten att svenska kommuner inte anses kunna gå i konkurs. Det bedöms inte heller finnas några andra möjliga alternativa lösningar i intern rätt som helt skulle eliminera statsstödsproblematiken.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms det sammanfattningsvis nödvändigt att införa regler om bolagiseringsskyldighet för viss typ av kommunal hamnverksamhet för att göra svenska regler förenliga med EU-rätten. Även Finland har valt denna lösning vad avser sin kommunala hamnverksamhet (RP 32/2013 rd, Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunallagen).

Det bedöms inte finnas någon lämplig gällande lagstiftning där den nu aktuella regleringen kan införas. Regleringen bör därför införas i en ny lag om kommunal hamnverksamhet. Bolagiseringsskyldighet bör föreskrivas för sådan kommunal hamnverksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden. De juridiska personer som verksamheten kan överlåtas till är hel- eller delägda kommunala aktiebolag (jfr 10 kap KL). Med hänsyn till hur redan bolagiserad hamnverksamhet bedrivs saknas anledning att lagstifta om andra företagsformer.

Med hamnverksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden avses all verksamhet i en hamn som går ut på att erbjuda varor och tjänster på en marknad, motsvarande ekonomisk verksamhet enligt det statsstödsrättsliga regelverket. Det omfattar framför allt den verksamhet som bedrivs i affärshamnar, såsom hamnar för gods- och persontransporter, och som består av tillgängliggörande av hamninfrastrukturen mot ersättning liksom olika typer av hamntjänster som bedrivs där såsom exempelvis lyftning, lasthantering och förtöjning. Även annan hamnverksamhet omfattas som utgångspunkt om den kan anses bedrivas på en konkurrensutsatt marknad. Som behandlas nedan i avsnitt 6.3 föreslås dock ett undantag från bolagiseringsskyldigheten för hamnverksamhet som inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna, varmed främst avses verksamhet i små hamnar av typen småbåtshamnar och dylikt.

Myndighetsutövning och offentliga myndigheters uppgifter som inte utförs på en konkurrensutsatt marknad omfattas inte av begreppet ekonomisk verksamhet. En kommun kan i enlighet med det sagda inte anses bedriva hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden när den

arrenderar ut fastigheter och denna verksamhet är kopplad till kommunens uppgift att planera mark- och vattenområden enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL. Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (1 kap. 2 § PBL) och med stöd av det s.k. kommunala planmonopolet reglerar kommunen med bindande verkan vilken markanvändning som ska tillåtas genom att anta en detaljplan eller områdesbestämmelser för ett område. Kommunerna ansvarar också för att ta fram översiktsplaner som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. De flesta kommuner har även en roll som fastighetsägare. Kommunen kan t.ex. äga och förvalta mark som utgör allmän plats, till exempel parker och gator. Vidare kan kommunen äga och bygga ut infrastruktur som vägar, vatten och avlopp samt torg och parker. Kommunerna har således i många fall en central ställning när det gäller utarrendering av fastigheter inom kommunen och då kan kommunen inte anses fullgöra uppgiften i ett konkurrensläge på marknaden.

Lagförslag

Förslaget medför att det införs en ny lag om kommunal hamnverksamhet. Vidare medför förslaget införandet av 1 § första stycket i den nya lagen om kommunal hamnverksamhet.

6.2 Affärsmässiga villkor

Förslag: Kommunal hamnverksamhet som bolagiseras ska bedrivas på affärsmässig grund och därmed undantas från självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen. Verksamheten ska särredovisas från annan verksamhet.

Skälen för förslaget: Avgiftsuttaget i svenska hamnar är till viss del särreglerat (jfr redogörelsen i avsnitt 4.2.2 och 4.2.3). I övrigt gäller för kommunal hamnverksamhet i egen regi att verksamheten styrs av de vanliga kommunalrättsliga principerna, inklusive självkostnadsprincipen. För bolagiserad verksamhet gäller som utgångspunkt att fullmäktige ska se till att de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen (jfr avsnitt 4.1.1).

Som redogjorts för i avsnitt 4.1.3 har utvecklingen gått mot att allt fler kommunala verksamheter som konkurrerar med privata aktörer genom speciallagstiftning har fått åläggande om att verksamheten ska drivas på affärsmässig grund, dvs. på marknadens villkor. Begreppet affärsmässig grund har ansetts innebära ett undantag från såväl självkostnadsprincipen som förbudet mot att driva spekulativa företag i kommunallagen. Undantagen har motiverats med att kommunen på en avreglerad marknad ska kunna konkurrera på lika villkor som andra aktörer, men också med att de speciella villkor som gäller för kommunal verksamhet inte ska snedvrida konkurrensen till nackdel för privata aktörer.

Av redogörelsen i avsnitt 4.3.2 framgår att kommissionen räknar flera olika typer av verksamheter som bedrivs av hamnar som ekonomisk verksamhet. För sådan kommunal hamnverksamhet föreslås i

promemorian en huvudregel om bolagiseringsskyldighet. Utöver kravet på bolagisering bör ett krav införas på att den bolagiserade verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund i stället för med iakttagande av självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte. Detta är i linje med tidigare specialregleringar av kommunal verksamhet på konkurrensutsatta marknader.

Att verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund innebär främst att företagen ska tillämpa ett affärsmässigt beteende och en korrekt prissättning. En viss vinstmarginal bör normalt inräknas i priset. Verksamheten får inte heller bli beroende av stöd eller korssubventioner. De villkor som gäller för det privata näringslivets affärsdrivande verksamhet ska normalt vara vägledande. Affärsmässighet behöver inte innebära en strävan efter kortsiktig vinstmaximering, men utgångspunkten bör likväl vara en strävan efter i varje fall långsiktig vinst (jfr t.ex. prop. 1993/94:162 s. 167 och prop. 2009/10:185 s. 47).

Bolagiserad hamnverksamhet som bedrivs med undantag från självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva spekulativa företag ska särredovisas från annan verksamhet. Detta för att det ska vara möjligt att kontrollera att korssubventionering inte sker.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 1 § andra stycket i lagen om kommunal hamnverksamhet.

6.3 Undantag från bolagiseringsskyldigheten för vissa verksamheter

Förslag: Trots bolagiseringsskyldigheten får kommuner bedriva hamnverksamhet i egen regi om verksamheten främst betjänar lokala användare och inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Skälen för förslaget: Offentligt stöd till företag utgör statligt stöd enligt statsstödsregelverket endast i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna (se avsnitt 4.3.1). Kommissionen har i ett antal beslut, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i de berörda ärendena, ansett att åtgärden haft en ren lokal verkan och därför inte påverkat handeln mellan medlemsstaterna. I dessa ärenden har kommissionen särskilt konstaterat att mottagaren levererade varor eller tjänster till ett begränsat område inom en medlemsstat och sannolikt inte lockade kunder från andra medlemsstater, och att det inte kunde förutses att åtgärden skulle ha mer än en marginell verkan på villkoren för gränsöverskridande investeringar eller etableringar. Av kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (2016/C 262/01) framgår att det inte går att ange allmänna kategorier av åtgärder som särskilt uppfyller dessa kriterier, men att tidigare beslut ger exempel på situationer där offentligt stöd inte varit ägnat att påverka handeln mellan medlemsstaterna. Bland de exempel på ärenden som nämns finns små

hamnar som främst betjänar lokala användare och därigenom begränsar konkurrensen om de tjänster som erbjuds till en lokal nivå, och för vilka inverkan av gränsöverskridande investeringar är rent marginell.

För verksamheter av det aktuella slaget bör det införas ett undantag från den bolagiseringsskyldighet som föreslås i promemorian. Undantaget bör gälla för verksamheter som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden men som främst betjänar lokala användare och inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom EU. Stöd till sådan verksamhet faller nämligen utanför den statsstödsrättsliga regleringen. Närmare ledning om när en verksamhet är av sådant slag att stöd till densamma kan anses påverka handeln inom EU finns att hämta i praxis från EU-institutionerna (jfr redogörelsen i avsnitt 4.3.2). Av denna praxis framgår att stöd till verksamhet som bedrivs i små hamnar av typen småbåtshamnar och fiskehamnar i många fall inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 2 § i lagen om kommunal hamnverksamhet.

7 Tillsyn

Bedömning: Det behövs inte några särskilda tillsynsbestämmelser. Konkurrensverkets tillsyn enligt konkurrenslagen får anses vara tillräcklig.

Skälen för bedömningen: Konkurrensverket utövar tillsyn för att säkerställa att aktörer inte bryter mot konkurrenslagen (2008:579). Enligt konkurrenslagen kan staten, en kommun eller en region förbjudas att i en säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande om det snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens eller om det hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens på den svenska marknaden. Förbud får dock inte meddelas när det gäller förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt. Utöver det allmännas agerande på marknaden kan även konkurrenssnedvridande verksamheter förbjudas om verksamheten bedrivs av en kommun eller en region. Är verksamheten förenlig med lag kan något förbud dock inte meddelas.

Enligt konkurrenslagen är det även förbjudet att missbruka en dominerande ställning på marknaden. Sådant missbruk kan särskilt bestå i att direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor, begränsa produktion, marknader eller teknisk utveckling till nackdel för konsumenterna, tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner, varigenom vissa handelspartner får en konkurrensnackdel, eller ställa som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

För det fall en kommun underlåter att bolagisera sin hamnverksamhet enligt förslaget kan detta prövas enligt konkurrenslagen. Om förutsättningarna enligt konkurrenslagen är uppfyllda kan Konkurrensverket förbjuda verksamheten eller förfarandet eller förelägga kommunen att upphöra med överträdelse av ett förbud. Konkurrensverkets tillsyn enligt konkurrenslagen får anses vara tillräcklig. Mot bakgrund av ovanstående lämnas inte förslag på några särskilda tillsynsbestämmelser.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2026. En kommun som vid ikraftträdandet bedriver hamnverksamhet i egen regi i ett konkurrensläge på marknaden ska, förutsatt att verksamheten inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet, senast före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag, alternativt anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen.

Skälen för förslaget: Den nya lagen bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 augusti 2026.

För kommuner som bedriver bolagiseringsskyldig hamnverksamhet när lagen träder i kraft kommer det att behövas en övergångsperiod för att möjliggöra en kontrollerad övergång av berörda verksamheter till drift på marknadsvillkor. Att omorganisera verksamhet som bedrivs i egen regi till bolagsform bedöms kräva minst ett år och i vissa mer komplicerade fall ännu längre tid. Särskilda övergångsbestämmelser av följande innebörd föreslås därför. En kommun som vid ikraftträdandet bedriver sådan hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden som inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet, ska senast före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag. Alternativt ska kommunen anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen. Med det sistnämnda avses t.ex. att verksamheten övergår till en privat utförare eller att den ändrar inriktning så att den inte längre bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden.

9 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

9.1 Offentligfinansiella effekter

De offentligfinansiella effekterna uppstår i huvudsak av att de intäkter från hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden som bedrivs som kommunal näringsverksamhet till följd av förslaget kommer att beskattas. Då dessa intäkter inte beskattades när hamnverksamheten skedde i kommunal regi kan detta innebära ökade bolagsskatteintäkter för staten i vissa fall. Bedömningen av den offentligfinansiella effekten baseras på ett antagande om fasta priser och volymer. I detta avsnitt antas berörda hamnverksamheterna bedrivas på samma sätt som idag men i ett aktiebolag och de intäkter och kostnader som uppstår i verksamheten antas vara oförändrade. Eventuella dynamiska effekter för kommuner och företag till följd av förslaget berörs under avsnitt 9.2 och 9.3.

Det är inte möjligt att särskilja exakt vilka intäkter som är kopplade till sådan hamnverksamhet som omfattas av den föreslagna bolagiseringsskyldigheten och från hamnverksamhet som skulle vara undantagen då den främst betjänar lokala användare och inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen. Det är dessutom inte möjligt att på förhand helt veta vilka delar av verksamheten som kommer bolagiseras till följd av förslaget. Även delar av sådan hamnverksamhet som är undantagen från bolagiseringsskyldigheten enligt förslaget kan komma att bolagiseras och ingå i samma aktiebolag som den bolagiseringsskyldiga delen av kommunens hamnverksamhet. Valet av vilken hamnverksamhet som inkluderas i aktiebolaget till följd av bolagiseringsskyldigheten påverkar de beskattningsbara intäkterna eftersom positiva och negativa intäkter kvittas om de uppstår i samma aktiebolag.

En uppskattning av de intäkter som kommer att beskattas till följd av förslaget kan göras baserat på information från kommunerna om intäkter från deras hamnverksamheter som bedrivs i kommunal regi. Uppskattningen baseras på ett förenklat antagande om att de kommuner som i sin rapportering har särredovisat intäkter från kommersiell hamnverksamhet i kommunal regi från annan hamnverksamhet kommer att bolagisera den kommersiella hamnverksamheten i ett bolag. De kommuner som inte har särredovisat intäkter från olika typer av hamnverksamheter antas bolagisera hamnverksamheten i sin helhet till ett aktiebolag. Ett ytterligare antagande är att den verksamhet som kommunerna definierar som kommersiell hamnverksamhet motsvarar sådan hamnverksamhet som omfattas av bolagiseringsskyldigheten.

De totala överskotten från hamnverksamheter som kan antas komma att uppstå inom aktiebolag till följd av bolagiseringsskyldigheten enligt ovan uppskattas ligga på ca 11 miljoner kronor per år framräknat till 2026 års priser. Den beskattningsbara inkomsten från dessa verksamheter kan däremot antas vara lägre än så, även vid oförändrat beteende. Bland kommunalt kontrollerade aktiebolag är det beskattningsbara resultatet efter skattemässiga justeringar 45 procent av resultatet enligt resultaträkningen. Med ett antagande om att liknande justeringar skulle göras vid deklarationen för de aktiebolag med hamnverksamhet som bolagiserats skulle totalt under 5 miljoner kronor tas upp till beskattning som inkomst av näringsverksamhet i dessa bolag.

Baserat på detta bedöms den offentligfinansiella effekten av förslaget vara försumbar.

9.2 Effekter för kommuner och regioner

Förslaget medför inga åligganden för kommunerna som innebär nya kostnader. I den mån förslaget innebär en förändring för de kommuner som idag driver sådan hamnverksamhet som omfattas av förslaget kan vissa organisatoriska och ekonomiska konsekvenser antas uppstå. De eventuella kostnader som detta medför uppstår inom ramen för kommunens frivilliga verksamhet.

Bolagisering kan medföra förändrade arbetssätt och ökade krav på affärsmässig styrning, exempelvis vad gäller redovisning, prissättning och konkurrensneutralitet. Det är möjligt att detta leder till viss ökad flexibilitet och tydligare ansvarsfördelning, men det kan också innebära ökade administrativa krav som är resurskrävande. Effekten på verksamhetens effektivitet är svår att förutse. I vissa fall kan affärsmässiga strukturer underlätta beslutsfattande, men det finns också en risk att administrativa kostnader ökar i förhållande till intäkterna. Den totala påverkan bedöms vara begränsad, men kan variera beroende på hur omställningen genomförs.

För kommunerna innebär bolagisering att verksamheten flyttas ut från den kommunala organisationen. Det kan påverka möjligheten till styrning och insyn, då kontrollen i stället sker genom ägarstyrning i bolagsform. Detta kräver andra processer och kompetenser än vid direkt kommunal drift. Bolagisering kan i vissa fall även påverka förutsättningarna för hur verksamheten bedrivs, då beslut i högre grad behöver grunda sig på affärsmässiga överväganden, där krav på kostnadstäckning och avkastning får större betydelse. Detta kan i sin tur påverka hur resurser fördelas, vilka tjänster som prioriteras, och på sikt även om verksamheten anses motiverad att driva vidare i sin nuvarande form. Om viss hamnverksamhet inte bär sina kostnader på lång sikt finns möjligheten att den inte anses ekonomiskt motiverad och den kan därför komma att avvecklas när den bedrivs i bolagsform med affärsmässiga principer.

Att verksamheten efter bolagisering blir skattepliktig kan också påverka den ekonomiska kalkylen. Skatten minskar det ekonomiska utrymmet för återinvesteringar eller utdelning till kommunen. För mindre verksamheter med begränsade marginaler kan detta få viss betydelse och innebära en ökad press att motivera fortsatt drift utifrån affärsmässiga principer. Det kan dessutom uppstå vissa engångskostnader kopplade till omstrukturering och överföring av tillgångar. Det är i nuläget svårt att bedöma om detta i praktiken kan leda till större förändringar eller avveckling.

9.3 Effekter för företagen

I avsnitt 9.2 diskuteras hur förslaget förväntas leda till att vissa hamnar i kommunal regi nu bedrivs i bolagsform och att detta innebär att dessa

hamnar kan behöva förändra sin organisationsstruktur och sin prissättning. Detta skulle kunna leda till att hamnar som bedrivs av andra företag får en förbättrad konkurrenssituation om de tidigare konkurrerade med hamnar som bedrevs i kommunal regi. Det är inte möjligt att identifiera några enskilda verksamheter som berörs på detta sätt. Det är heller inte möjligt att kvantifiera hur deras verksamhet berörs, om något.

Ett annat sätt förslaget kan komma att påverka andra företag är om förslaget leder till att de hamnar som bedrivs i kommunal regi idag förändrar verksamheten på ett sätt som påverkar andra företag direkt, till exempel för att de lastar och lossar varor från hamnen. Från diskussionen i avsnitt 9.2 skulle det kunna antas att vissa verksamheter begränsas på olika sätt. Detta skulle i så fall kunna påverka dessa företag negativt. De största konsekvenserna för kopplade företag skulle uppstå om verksamheten i någon av hamnarna skulle upphöra helt.

En kvantifiering av dessa konsekvenser har inte kunnat göras men en bedömning är att de bör vara begränsade. Det kan antas att i det fall det finns stor efterfrågan på hamnverksamheten i de berörda hamnarna så kommer verksamheten att kunna bedrivas effektivt i bolagsform och fortsätta i samma utsträckning som idag. De flesta företagen som skulle kunna tänkas vara beroende eller gynnas särskilt av att hamnverksamheten bedrivs i kommunal regi är troligtvis små företag inom transportbranschen.

9.4 Effekter för Konkurrensverket och Patent- och marknadsdomstolen

Förslagen bedöms endast medföra marginella förändringar för Konkurrensverket och Patent- och marknadsdomstolen då det är fråga om ett lagförslag som endast kommer att gälla ett fåtal kommuners hamnverksamhet. Vidare omfattas kommunernas hamnverksamhet redan av Konkurrensverkets tillsyn. Eventuella tillkommande kostnader för Konkurrensverket och Patent- och marknadsdomstolen ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

9.5 Övriga effekter

Förslaget bedöms inte innebära några effekter för miljön, för enskilda eller för sysselsättningen. Förslaget väntas inte heller innebära några effekter för inflationen eller för den ekonomiska jämställdheten. Inte heller väntas några fördelningseffekter uppstå.

10 Författningskommentar

Förslaget till lag om kommunal hamnverksamhet

Bolagiseringsskyldighet

1 § *När en kommun eller en region bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska den överlåta driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag.*

Om ett kommunalt aktiebolag bedriver sådan verksamhet som avses i första stycket, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund trots bestämmelserna i 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (2017:725). Verksamheten ska redovisas särskilt.

I paragrafen finns huvudregeln om hur kommuner och regioner ska organisera hamnverksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden.

Enligt *första stycket* ska kommuner och regioner överlåta driften av sådan verksamhet till ett kommunalt aktiebolag (bolagiseringsskyldighet). Med hamnverksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden avses all verksamhet i en hamn som går ut på att erbjuda varor och tjänster på en marknad, motsvarande ekonomisk verksamhet enligt det statsstödsrättsliga regelverket. Det omfattar framför allt den verksamhet som bedrivs i affärshamnar, såsom hamnar för gods- och persontransporter, och som består av tillgängliggörande av hamninfrastrukturen mot ersättning liksom olika typer av hamntjänster som bedrivs där såsom exempelvis lyftning, lasthantering och förtöjning. Även annan hamnverksamhet omfattas som utgångspunkt av bolagiseringsskyldigheten om den kan anses bedrivas på en konkurrensutsatt marknad. För mindre verksamheter som inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom EU föreskrivs dock ett undantag från huvudregeln i 2 §.

Det statsstödsrättsliga begreppet ekonomisk verksamhet är ett vidare begrepp än begreppet näringsverksamhet enligt skattelagstiftningen. Samtliga kriterier för näringsverksamhet i skattelagstiftningen behöver således inte vara uppfyllda för att det ska vara fråga om en ekonomisk verksamhet. Myndighetsutövning och offentliga myndigheters uppgifter som inte utförs på en konkurrensutsatt marknad omfattas dock inte. I enlighet med detta kan en kommun inte anses bedriva hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden när den arrenderar ut fastigheter och denna verksamhet är kopplad till kommunens uppgift att planera mark- och vattenområden enligt plan- och bygglagen. Kommunerna har i många fall en central ställning när det gäller utarrendering av fastigheter inom kommunen och då kan kommunen inte anses fullgöra uppgiften i ett konkurrensläge på marknaden.

Enligt *andra stycket* ska bolagiserad hamnverksamhet bedrivas på affärsmässig grund. Att verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund innebär att företaget ska tillämpa ett affärsmässigt beteende och en korrekt prissättning. En viss vinstmarginal ska följaktligen inräknas i priset om inte annat är särskilt motiverat. De villkor som gäller för det privata

näringslivets affärsdrivande verksamhet ska således vara vägledande. Bestämmelsen utgör ett undantag från självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen. Bolagiserad verksamhet som bedrivs på affärsmässig grund ska särredovisas.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

Undantag från bolagiseringsskyldigheten

2 § *Trots bolagiseringsskyldigheten får kommunen eller regionen bedriva sådan hamnverksamhet som avses i 1 § första stycket i egen regi, om hamnen främst nyttjas av lokala användare och verksamheten inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.*

I paragrafen regleras undantag från den bolagiseringsskyldighet som föreskrivs i 1 §.

Undantaget gäller för verksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden men där hamnen främst nyttjas av lokala användare och verksamheten inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom EU. Stöd till verksamhet som inte kan anses påverka handeln inom EU faller nämligen utanför den statsstödsrättsliga regleringen. Närmare ledning om när en verksamhet är av sådant slag att stöd till densamma inte kan anses påverka handeln inom EU finns att hämta i praxis från EU-institutionerna. Av denna praxis framgår att stöd till den typ av verksamhet som bedrivs i småbåtshamnar och fiskehamnar som främst nyttjas av lokala användare i många fall inte uppfyller samhandelskriteriet. Omständigheter som lett till slutsatsen att samhandelskriteriet inte varit uppfyllt är bl.a. att endast en begränsad andel av båtplatserna nyttjas av utlänningar samt verksamheternas begränsade art sett till omsättning och marknadsandelar (jfr redogörelsen i avsnitt 4.3.2).

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

2. En kommun eller en region som vid ikraftträdandet bedriver sådan hamnverksamhet som avses i 1 § första stycket i egen regi och som inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet i 2 §, ska före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag eller annars anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen.

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 augusti 2026.

Av *andra punkten* framgår att en kommun eller en region som vid ikraftträdandet bedriver bolagiseringsskyldig hamnverksamhet i egen regi, senast före utgången av december 2027 ska överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag. Alternativt ska verksamheten anordnas så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen. Med det sistnämnda avses att verksamheten ändrar inriktning så att den inte längre bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden eller att driften av verksamheten övergår till en privat utförare.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Från: Anna Sandell <anna.sandell@regeringskansliet.se> för U UH Remissvar <u.uh.remissvar@regeringskansliet.se>
Skickat: den 6 oktober 2025 16:00
Till: info@academedia.se; info@almegautbildning.se; registrator; arboga.kommun@arboga.se; kommun@askersund.se; info; kommunen@bollebygd.se; registrator@bra.se; burlovs.kommun@burlov.se; registrator@chalmers.se; info@crd.org; do; info@elevernasriksforbund.se; eskilstuna.kommun@eskilstuna.se; kommun@falkenberg.se; flenskommun@flen.se; info@folkbildningsradet.se; info@funktionsratt.se; info@foraldraalliansen.nu; stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se; registrator; gotene.kommun@gotene.se; asa.natterlund@hermods.se; huddinge@huddinge.se; registrator; registrator; registrator@hkr.se; registrator; han; info@ideburenskola.se; registrator; registrator@ivo.se; imy; linda.oholm@engelska.se; eva.andersson@engelska.se; registrator; kommun@kalix.se; registrator; registrator; forbundet@kommunal.se; hk; kommunen@kristinehamn.se; registrator; registrator; kopings.kommun@koping.se; info@kunskapsskolan.se; mauritz.danielsson@ladok.se; kommun@landskrona.se; info@lo.se; info; registrator; registrator@lnu.se; registrator@lu.se; kommunstyrelsen@malmo.se; registrator@mau.se; registrator@mchs.se; motala.kommun@motala.se; mora.kommun@mora.se; info; registrator; registrator; kommun@nykoping.se; ks@olofstrom.se; kommun@pajala.se; registrator kansli; regelradet@regelradet.se; justitieombudsmannen@jo.se; student@saco.se; sameskolstyrelsen; kansliavdelningen@sjobo.se; info@sapu.se; kontakt@sobona.se; socialstyrelsen; info@shh.se; spsm; skolinspektionen; registrator; kommun@stenungsund.se; registrator@ju.se; info@rkh.se; lotta.nordgren@vrg.se; kommunstyrelsen@stockholm.se; registrator; registrator; kommun@strangnas.se; kansli@sulf.se; remisser@svensktnaringsliv.se; kansli@saco.se; info@sverigeselevkarer.se; info@sverigeselevrad.se; sfs@sfs.se; registrator@skr.se; remiss@sverigeslarare.se; styrelsen@sverigeslararstudenter.se; info@sverigesskolledare.se; pia.vallgarda@suhf.se; sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se; teknikhogskolan@plushogskolan.se; info; Umeå kommun; registrator; registrator; registrator; registrator; info@visnet.se; marie.egerstad@visnet.se; info@vardforbundet.se; info@yhf.se; kundtjanst@are.se; Kommun@orebro.se; registrator; kommun@osteraker.se; info@slf.se
Kopia: U Registrator; U UH Remissvar; Lovisa Gattberg; regeringskansliet@atta45.se
Ämne: Remiss av Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, U2025/01933 - Svar senast 8 januari 2026
Bifogade filer: U2025-01933 Remissmissiv 251003.pdf; Promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från u.uh.remissvar@regeringskansliet.se. Läs om varför det här är viktigt

Länk:
Remiss av Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, och Universitetskanslersämbetets rapporter (se nedan) - Regeringen.se

Remiss av Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, Universitetskanslersämbetets delrapport 2023:1 En översyn av bestämmelserna i antagningsregistret, och Universitetskanslersämbetets slutrapport 2023:22 En översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor

Remissinstanser

1. AcadeMedia AB
2. Almega utbildning
3. Arbetsgivarverket
4. Arboga kommun
5. Askersunds kommun
6. Barnombudsmannen
7. Bollebygds kommun
8. Brottsförebyggande rådet
9. Burlövs kommun
10. Chalmers tekniska högskola AB
11. Civil Rights Defenders
12. Diskrimineringsombudsmannen
13. Elevernas riksförbund
14. Eskilstuna kommun
15. Falkenbergs kommun
16. Flens kommun
17. Folkbildningsrådet
18. Funktionsrätt Sverige
19. Föräldraalliansen
20. Göteborgs kommun
21. Göteborgs universitet
22. Götene kommun
23. Hermods Yrkeshögskola
24. Huddinge kommun
25. Högskolan Dalarna
26. Högskolan i Gävle
27. Högskolan Kristianstad
28. Högskolan i Skövde
29. Högskolans avskiljandenämnd
30. Idéburna skolors riksförbund
31. Institutet för mänskliga rättigheter
32. Inspektionen för vård och omsorg
33. Integritetsskyddsmyndigheten
34. Internationella Engelska Skolan i Sverige AB
35. Justitiekanslern
36. Kalix kommun
37. Karolinska institutet
38. Karlstads universitet
39. Kommunal
40. Kriminalvården
41. Kristinehamns kommun
42. Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
43. Kungl. Tekniska högskolan
44. Köpings kommun
45. Kunskapsskolan i Sverige AB
46. Ladokkonsortiet
47. Landskrona kommun
48. Landsorganisationen i Sverige (LO)
49. Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer
50. Linköpings universitet

51. Linnéuniversitetet
52. Lunds universitet
53. Läkarförbundet
54. Malmö kommun
55. Malmö universitet
56. Marie Cederschiöld högskola AB
57. Motala kommun
58. Mora kommun
59. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
60. Myndigheten för yrkeshögskolan
61. Mälardalens universitet
62. Nyköpings kommun
63. Olofströms kommun
64. Pajala kommun
65. Polismyndigheten
66. Regelrådet
67. Riksdagens ombudsmän (JO)
68. Saco studentråd
69. Sameskolstyrelsen
70. Sjöbo kommun
71. Skandinaviens Akademi för Psykoterapiutveckling AB
72. Sobona
73. Socialstyrelsen
74. Sophiahemmet ideell förening
75. Specialpedagogiska skolmyndigheten
76. Statens skolinspektion
77. Statens skolverk
78. Stenungsunds kommun
79. Stiftelsen Högskolan i Jönköping
80. Stiftelsen Röda Korsets Högskola
81. Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor
82. Stockholms kommun
83. Stockholms konstnärliga högskola
84. Stockholms universitet
85. Strängnäs kommun
86. Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)
87. Svenskt näringsliv
88. Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)
89. Sveriges elevkårer
90. Sveriges elevråd
91. Sveriges förenade studentkårer
92. Sveriges Kommuner och Regioner
93. Sveriges Lärare
94. Sveriges Lärarstudenter
95. Sveriges Skolledare
96. Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)
97. Säkerhetspolisen
98. Teknikhögskolan
99. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
100. Umeå kommun
101. Umeå universitet
102. Universitetskanslersämbetet
103. Universitets- och högskolerådet
104. Uppsala universitet
105. ViS, Vuxenutbildning i Samverkan
106. Vårdförbundet
107. Yrkeshögskoleförbundet

108.Åre kommun
109.Örebro kommun
110.Örebro universitet
111.Österåkers kommun

Vänligen observera att regeringen tidigare har remitterat
- Betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter, SOU 2021:83. Remisstiden har löpt ut.
- Promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126). Remisstiden har löpt ut.

De flesta av er har fått dem på remiss och de kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Den promemoria som nu remitteras, Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar (U2025/01933), kompletterar förslagen i ovan nämnda betänkande och promemoria.

Samtidigt remitteras Universitetskanslersämbetets rapporter 2023:1 och 2023:22. Rapporterna innehåller förslag inom ramen för en översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Förslagen berör bl.a. direktåtkomst till uppgifter i antagningsregistret för statliga universitet och högskolor och för enskilda utbildningsanordnare som vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska jämställas med myndigheter. Frågan om direktåtkomst för övriga enskilda utbildningsanordnare behandlas i den tidigare remitterade promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter. Vissa delar av de förslag som lämnas i rapporterna har omhändertagits genom en ändring i förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor, som beslutades den 19 juni 2025 (SFS 2025:723) och som trädde i kraft den 1 augusti 2025.

Promemorian Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar och Universitetskanslersämbetets rapporter kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet **senast den 8 januari 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till u.uh.remissvar@regeringskansliet.se.
Ange diarienummer U2025/01933 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

När det gäller remissvaret bör följande beaktas:

- Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.
- Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.
- Använd gärna följande rubriker:
  − inledande sammanfattande synpunkter bör lämnas under rubriken ”Sammanfattning”
  − övergripande synpunkter som inte lämnas under sammanfattningen bör lämnas under rubriken ”Övergripande synpunkter”
  − vid synpunkter på ett förslag eller en bedömning i ett avsnitt eller delavsnitt bör betänkandets avsnittsrubrik (inklusive numrering), användas som rubrik
  − synpunkter avseende konsekvensanalysen bör lämnas under rubriken ”Konsekvenser”.

  Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.. För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter. Angela Öst Departementsråd

1. inledande sammanfattande synpunkter bör lämnas under rubriken ”Sammanfattning”

2. övergripande synpunkter som inte lämnas under sammanfattningen bör lämnas under rubriken ”Övergripande synpunkter”,
3. vid synpunkter på ett förslag eller en bedömning i ett avsnitt eller delavsnitt bör betänkandets avsnittsrubrik (inklusive numrering), användas som rubrik,
4. synpunkter avseende konsekvensanalysen bör lämnas under rubriken ”Konsekvenser”.

Ytterligare råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i promemorian och Universitetskanslersämbetets rapporter.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Rapporten kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Angela Öst
Departementsråd

Kopia till
Åtta45, e-postadress: regeringskansliet@atta45.se

Regeringskansliet

Remiss

2025–10–06
U2025/01933

Utbildningsdepartementet

Remiss av Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, Universitetskanslersämbetets delrapport 2023:1 En översyn av bestämmelserna i antagningsregistret, och Universitetskanslersämbetets slutrapport 2023:22 En översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor

Remissinstanser

1. AcadeMedia AB
2. Almega utbildning
3. Arbetsgivarverket
4. Arboga kommun
5. Askersunds kommun
6. Barnombudsmannen
7. Bollebygds kommun
8. Brottsförebyggande rådet
9. Burlövs kommun
10. Chalmers tekniska högskola AB
11. Civil Rights Defenders
12. Diskrimineringsombudsmannen
13. Elevernas riksförbund
14. Eskilstuna kommun
15. Falkenbergs kommun
16. Flens kommun
17. Folkbildningsrådet

18. Funktionsrätt Sverige
19. Föräldraalliansen
20. Göteborgs kommun
21. Göteborgs universitet
22. Götene kommun
23. Hermods Yrkeshögskola
24. Huddinge kommun
25. Högskolan Dalarna
26. Högskolan i Gävle
27. Högskolan Kristianstad
28. Högskolan i Skövde
29. Högskolans avskiljandenämnd
30. Idéburna skolors riksförbund
31. Institutet för mänskliga rättigheter
32. Inspektionen för vård och omsorg
33. Integritetsskyddsmyndigheten
34. Internationella Engelska Skolan i Sverige AB
35. Justitiekanslern
36. Kalix kommun
37. Karolinska institutet
38. Karlstads universitet
39. Kommunal
40. Kriminalvården
41. Kristinehamns kommun
42. Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
43. Kungl. Tekniska högskolan
44. Köpings kommun
45. Kunskapsskolan i Sverige AB
46. Ladokkonsortiet
47. Landskrona kommun
48. Landsorganisationen i Sverige (LO)
49. Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer

50. Linköpings universitet
51. Linnéuniversitetet
52. Lunds universitet
53. Läkarförbundet
54. Malmö kommun
55. Malmö universitet
56. Marie Cederschiöld högskola AB
57. Motala kommun
58. Mora kommun
59. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
60. Myndigheten för yrkeshögskolan
61. Mälardalens universitet
62. Nyköpings kommun
63. Olofströms kommun
64. Pajala kommun
65. Polismyndigheten
66. Regelrådet
67. Riksdagens ombudsmän (JO)
68. Saco studentråd
69. Sameskolstyrelsen
70. Sjöbo kommun
71. Skandinaviens Akademi för Psykoterapiutveckling AB
72. Sobona
73. Socialstyrelsen
74. Sophiahemmet ideell förening
75. Specialpedagogiska skolmyndigheten
76. Statens skolinspektion
77. Statens skolverk
78. Stenungsunds kommun
79. Stiftelsen Högskolan i Jönköping
80. Stiftelsen Röda Korsets Högskola
81. Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor

82. Stockholms kommun
83. Stockholms konstnärliga högskola
84. Stockholms universitet
85. Strängnäs kommun
86. Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)
87. Svenskt näringsliv
88. Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)
89. Sveriges elevkårer
90. Sveriges elevråd
91. Sveriges förenade studentkårer
92. Sveriges Kommuner och Regioner
93. Sveriges Lärare
94. Sveriges Lärarstudenter
95. Sveriges Skolledare
96. Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)
97. Säkerhetspolisen
98. Teknikhögskolan
99. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
100. Umeå kommun
101. Umeå universitet
102. Universitetskanslersämbetet
103. Universitets- och högskolerådet
104. Uppsala universitet
105. ViS, Vuxenutbildning i Samverkan
106. Vårdförbundet
107. Yrkeshögskoleförbundet
108. Åre kommun
109. Örebro kommun
110. Örebro universitet
111. Österåkers kommun

Vänligen observera att regeringen tidigare har remitterat

- Betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter, SOU 2021:83. Remisstiden har löpt ut.
- Promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126). Remisstiden har löpt ut.

De flesta av er har fått dem på remiss och de kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Den promemoria som nu remitteras, Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar (U2025/01933), kompletterar förslagen i ovan nämnda betänkande och promemoria.

Samtidigt remitteras Universitetskanslersämbetets rapporter 2023:1 och 2023:22. Rapporterna innehåller förslag inom ramen för en översyn av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Förslagen berör bl.a. direktåtkomst till uppgifter i antagningsregistret för statliga universitet och högskolor och för enskilda utbildningsanordnare som vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska jämställas med myndigheter. Frågan om direktåtkomst för övriga enskilda utbildningsanordnare behandlas i den tidigare remitterade promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter. Vissa delar av de förslag som lämnas i rapporterna har omhändertagits genom en ändring i förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor, som beslutades den 19 juni 2025 (SFS 2025:723) och som trädde i kraft den 1 augusti 2025.

Promemorian Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar och Universitetskanslersämbetets rapporter kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet **senast den 8 januari 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till u.uh.remissvar@regeringskansliet.se. Ange diarienummer U2025/01933 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

När det gäller remissvaret bör följande beaktas:

• Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format

(t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

• Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

• Använd gärna följande rubriker:

- inledande sammanfattande synpunkter bör lämnas under rubriken ”Sammanfattning”
- övergripande synpunkter som inte lämnas under sammanfattningen bör lämnas under rubriken ”Övergripande synpunkter”,
- vid synpunkter på ett förslag eller en bedömning i ett avsnitt eller delavsnitt bör betänkandets avsnittsrubrik (inklusive numrering), användas som rubrik,
- synpunkter avseende konsekvensanalysen bör lämnas under rubriken ”Konsekvenser”.

Ytterligare råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i promemorian och Universitetskanslersämbetets rapporter.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Angela Öst
Departementsråd

Kopia till

Åtta45, e-postadress: regeringskansliet@atta45.se

Regeringskansliet

Promemoria

U2025/01933

Utbildningsdepartementet

Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar

Innehållsförteckning

Sammanfattning 4

1 Författningsförslag 5
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434) 5
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina 6
1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2026:000) om kontroll i belastningsregistret inför antagning till vissa högskoleutbildningar 7
1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2026:000) om ändring i högskoleförordningen (1993:100) 11

2 Fler utbildningar bör omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning 12
2.1 Förslag har lämnats om att belastningsregisterkontroll bör införas vid antagning till vissa utbildningar 12
2.2 Tidigare förslags omfattning 13

3 Nuvarande reglering 14
3.1 Allmänt om regleringen av högskoleverksamhet 14
3.2 Tillträde till högskoleutbildning 14
3.3 Avskiljande från högskoleutbildning 15
3.4 Allmänna bestämmelser om examina 15

4 För vilka utbildningar ska belastningsregisterkontroll vara en förutsättning för antagning? 16
4.1 Vilka utbildningar som leder till behörighet till vissa yrken inom skolväsendet ska omfattas av belastningsregisterkontroll? 16
4.2 Vilka utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom hälso- och sjukvården ska omfattas av belastningsregisterkontroll? 19
4.3 Följdändringar behöver göras i högskolelagen och examenstillståndslagen 21
4.4 Avskiljande av studenter som dömts för vissa brott 22

5 Ingen skyldighet för domstolar att meddela lärosäten om domar som kan leda till avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden 23

6 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med dataskyddsregleringen 26

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 31

8 Konsekvenser 31
8.1.1 Vilka problem syftar förslagen till att lösa? 32

8.1.2 Vad händer om ingen åtgärd vidtas? 32
8.1.3 Alternativa lösningar 32
8.1.4 Ekonomiska konsekvenser 33
8.1.5 Konsekvenser för olika aktörer.....33
8.1.6 Övriga konsekvenser 35

9 Författningskommentar 37
9.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434) 37
9.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina 37

Sammanfattning

Denna promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). I promemorian lämnas förslag på vilka högskoleutbildningar som ska omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning. Vidare beskrivs att en följd av de förslag som lämnas i promemorian är att studenter på utbildningarna ska kunna avskiljas om de under utbildningen begår ett sådant brott som också kan leda till nekad antagning. Slutligen redogörs för bedömningen att det inte bör införas en skyldighet för domstolar att underrätta universitet och högskolor om domar avseende brott som kan leda till avskiljande från vissa högskoleutbildningar, och att det inte bör införas någon möjlighet för lärosäten att inhämta uppgifter från belastningsregistret. Förslagen i denna promemoria kompletterar de förslag som lämnats i betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) och promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången vid antagning till utbildning som börjar efter den 31 december 2027.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskolelagen (1992:1434)

dels att 4 kap. 3 a § i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att punkt 1 och 2 i ikraft- och övergångsbestämmelserna till lagen (2026:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2021:83	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
3 a §	
En förutsättning för att bli antagen till *vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.	En förutsättning för att bli antagen till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.
Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka utbildningar och brott som avses i första stycket.	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om hur registerkontrollen ska gå till.	
1. Denna lag träder i kraft den 1 *januari 2024 i fråga om 4 kap. 3 a och 6 b §§ och i övrigt den 1 januari 2023.*	1. Denna lag träder i kraft den 1 *juli 2026*.
2. *Bestämmelserna i 4 kap. 3 a § första stycket* tillämpas första gången vid antagning till utbildning som börjar efter *utgången av juli 2024.*	2. *Lagen* tillämpas första gången vid antagning till utbildning som börjar efter *den 31 december 2027*.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter	*Föreslagen lydelse*
16 §	
En förutsättning för att bli antagen till *vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.	En förutsättning för att bli antagen till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka utbildningar och brott som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § meddela ytterligare föreskrifter om hur registerkontrollen ska gå till.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2026:000) om kontroll i belastningsregistret inför antagning till vissa högskoleutbildningar

Härigenom föreskrivs att 1–5 §§ förordningen (2026:000) om kontroll i belastningsregistret inför antagning till vissa högskoleutbildningar ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter	*Föreslagen lydelse*
1 §	
I denna förordning finns det bestämmelser om den registerkontroll inför antagning till *vissa lärarutbildningar och hälso-och sjukvårdsutbildningar* som ska göras enligt 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) och 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.	I denna förordning finns det bestämmelser om den registerkontroll inför antagning till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* som ska göras enligt 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) och 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.
Med högskola avses i denna förordning både universitet och högskolor.	
Med enskild utbildningsanordnare avses i denna förordning en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda vissa examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda examina.	

Lydelse enligt SOU 2021:83	*Föreslagen lydelse*
2 §	
De *lärarutbildningar* som avses i 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) är:	De *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet* som avses i 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) är:
– utbildningar som leder till förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen *eller* yrkeslärarexamen, *med undantag för utbildning enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och pedagogisk personal inom försko-*	– utbildningar som leder till förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, *speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller studie- och yrkesvägledarexamen*, och

lan som leder till lärar- eller förskollärarexamen, och	
– utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som förskollärare, grundlärare, ämneslärare *eller* yrkeslärare.	– utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som förskollärare, grundlärare, ämneslärare*,* yrkeslärare, *speciallärare, specialpedagog eller studie- och yrkesvägledare.*
3 §	
De *hälso- och sjukvårdsutbildningar* som avses i 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) är:	De *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom hälso- och sjukvården* som avses i 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) är:
– utbildningar som leder till fysioterapeutexamen, läkarexamen, psykologexamen, röntgensjuksköterskeexamen *eller* sjuksköterskeexamen, och	– utbildningar som leder till *apotekarexamen, arbetsterapeutexamen, audionomexamen, barnmorskeexamen, biomedicinsk analytikerexamen, dietistexamen,* fysioterapeutexamen, *hälso- och sjukvårdskuratorexamen*, *logopedexamen,* läkarexamen, *optikerexamen, ortopedingenjörsexamen,* psykologexamen, *psykoterapeutexamen, receptarieexamen,* röntgensjuksköterskeexamen*, sjukhusfysikerexamen,* sjuksköterskeexamen, *tandhygienistexamen eller tandläkarexamen*, och
– utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till *yrkeslegitimation enligt 4 kap. 2 § patientsäkerhetslagen (2010:659) för* barnmorska, fysioterapeut, läkare, psykolog, röntgensjuksköterska *eller* sjuksköterska.	– *utbildningar som motsvarar* utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till *behörighet som apotekare, arbetsterapeut, audionom,* barnmorska, *biomedicinsk analytiker, dietist,* fysioterapeut, *hälso- och sjukvårdskurator, logoped,* läkare, *optiker, ortopedingenjör,* psykolog, *psykoterapeut, receptarie,* röntgensjuksköterska, *sjukhusfysiker,* sjuksköterska, *tandhygienist eller tandläkare*.

Lydelse enligt promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter	*Föreslagen lydelse*
4 §	
De *lärarutbildningar* som avses i 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina är:	De *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet* som avses i 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina är:
– utbildningar som leder till förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen *eller* yrkeslärarexamen, *med undantag för utbildning som motsvarar utbildning enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och pedagogisk personal inom förskolan som leder till lärar- eller förskollärarexamen*, och	– utbildningar som leder till förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, *speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller studie- och yrkesvägledarexamen*, och
– utbildningar som motsvarar utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som förskollärare, grundlärare, ämneslärare *eller* yrkeslärare.	– utbildningar som motsvarar utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som förskollärare, grundlärare, ämneslärare, yrkeslärare, *speciallärare, specialpedagog eller studie- och yrkesvägledare*.
5 §	
De *hälso- och sjukvårdsutbildningar* som avses i 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina är:	De *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom hälso- och sjukvården* som avses i 16 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina är:
– utbildningar som leder till fysioterapeutexamen, läkarexamen, psykologexamen, röntgensjuksköterskeexamen *eller* sjuksköterskeexamen, och	– utbildningar som leder till *apotekarexamen, arbetsterapeutexamen, audionomexamen, barnmorskeexamen, biomedicinsk analytikerexamen, dietistexamen,* fysioterapeutexamen, *hälso- och sjukvårdskuratorexamen*, *logopedexamen,* läkarexamen, *optiker-*

– utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till *yrkeslegitimation enligt 4 kap. 2 § patientsäkerhetslagen (2010:659) för* barnmorska, fysioterapeut, läkare, psykolog, röntgensjuksköterska *eller* sjuksköterska.	*examen, ortopedingenjörsexamen,* psykologexamen, *psykoterapeutexamen, receptarieexamen,* röntgensjuksköterskeexamen*, sjukhusfysikerexamen,* sjuksköterskeexamen, *tandhygienistexamen eller tandläkarexamen*, och – *utbildningar som motsvarar* utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till *behörighet som apotekare, arbetsterapeut, audionom,* barnmorska, *biomedicinsk analytiker, dietist,* fysioterapeut, *hälso- och sjukvårdskurator, logoped,* läkare, *optiker, ortopedingenjör,* psykolog, *psykoterapeut, receptarie,* röntgensjuksköterska, *sjukhusfysiker,* sjuksköterska, *tandhygienist eller tandläkare*.

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2026:000) om ändring i högskoleförordningen (1993:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskoleförordningen (1993:100)

dels att 7 kap. 2 § i stället för lydelsen enligt förordningen (2026:000) om ändring i den förordningen ska ha följande lydelse,

dels att ikraftträdandebestämmelsen till förordningen (2026:000) om ändring i den förordningen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2021:83	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
2 §[1]	
För att bli antagen krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och dessutom den särskilda behörighet som kan vara föreskriven.	
I 5–8 §§ förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor finns det bestämmelser om att betalning av studieavgift i vissa fall är en förutsättning för antagning.	
I 4 kap. 3 a § högskolelagen (1992:1434) finns det bestämmelser om att en förutsättning för att bli antagen till *vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar* är att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott.	I 4 kap. 3 a § högskolelagen (1992:1434) finns det bestämmelser om att en förutsättning för att bli antagen till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* är att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott.
Denna förordning träder i kraft den *1 januari 2023 i fråga om 10 kap. 1 § och den 1 januari 2024 i fråga om 7 kap. 2 §.*	Denna förordning träder i kraft den *1 juli 2026*.

[1] Senaste lydelse 2010:544.

2 Fler utbildningar bör omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning

2.1 Förslag har lämnats om att belastningsregisterkontroll bör införas vid antagning till vissa utbildningar

Ett flertal högskoleutbildningar innebär att studenterna under utbildningen kommer i kontakt med personer i beroendeställning. För vissa av dessa utbildningar är det av särskild vikt att skydda barn, ungdomar och vissa patientgrupper. Högskolor och universitet har i dag ingen möjlighet att få kännedom om huruvida en sökande till sådana högskoleutbildningar har dömts för brott. Med undantag för utbildning till officersexamen vid Försvarshögskolan finns det inte heller något rättsligt stöd för att neka en student att antas till en högskoleutbildning på grund av att han eller hon har dömts för brott.

Flera universitet och högskolor samt andra intressenter har fört fram att bestämmelserna om och möjligheterna för avskiljande av studenter behöver utvidgas så att det även blir möjligt att avskilja uppenbart olämpliga studenter från högskoleutbildning.

Mot denna bakgrund fick en särskild utredare hösten 2020 i uppdrag att bl.a. ta ställning till om belastningsregisterkontroll bör ligga till grund för antagning till vissa högskoleutbildningar, lämna förslag som innebär ökade möjligheter för statliga universitet och högskolor att avskilja en student från högskoleutbildning samt lämna nödvändiga författningsförslag. Utredningen redovisade i oktober 2021 sitt uppdrag i betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83), vari bl.a. förslag till kontroll av belastningsregistret och utökade möjligheter till avskiljande av studenter lämnas. Betänkandet har remitterats och remissvaren finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2021/04368). I april 2024 fick en utredare i uppdrag att bistå Utbildningsdepartementet med att bl.a. lämna förslag som rör införande av belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar hos enskilda utbildningsanordnare som omfattas av lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina (examenstillståndslagen) och förslag som innebär ökade möjligheter att avskilja studenter i högskolan. Promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126), finns tillgänglig på regeringens webbplats (regeringen.se). Promemorian har remitterats och bereds för närvarande av Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

2.2 Tidigare förslags omfattning

I SOU 2021:83 föreslogs att belastningsregisterkontroll skulle vara en förutsättning för antagning till vissa högskoleutbildningar vid statliga universitet och högskolor. Det föreslogs att belastningsregisterkontroll endast ska få göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en utbildning där avsaknad av förekomst i registret är en förutsättning för antagning. Universitets- och högskolerådet (UHR) samt universitet och högskolor ska enligt förslaget för sådan kontroll få tillgång till uppgifter ur belastningsregistret om huruvida en enskild förekommer eller inte förekommer för relevant brottslighet. Vidare föreslogs att det ska införas en ny avskiljandegrund som motsvarar förslaget om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret. Det innebär att studenter på vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar ska kunna avskiljas om de förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott. Utredningen lämnade också förslag om vilka lärarutbildningar som ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll, vilka hälso- och sjukvårdsutbildningar som ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll, och vilka uppgifter som belastningsregisterkontrollen ska omfatta. Det ingick inte i utredningens uppdrag att lämna förslag som omfattar enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen enligt examenstillståndslagen.

I promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter föreslås att motsvarande krav ska gälla för antagning till högskoleutbildningar som anordnas av enskilda utbildningsanordnare som omfattas av examenstillståndslagen.

Vid remitteringen av SOU 2021:83 lämnade flera remissinstanser synpunkter i form av att fler utbildningar bör omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning. Utbildningsdepartementet delar den uppfattningen och förslagen i denna promemoria kompletterar därför förslagen i ovan nämnda betänkande och promemoria. En utgångspunkt för de kompletterande förslagen i denna promemoria är därför att krav på belastningsregisterkontroll i samband med antagning till vissa utbildningar kommer att införas.

När det i denna promemoria hänvisas till ”utredningarna”, avses både utredningen som lämnade betänkandet SOU 2021:83 och utredningen som lämnade promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter.

3 Nuvarande reglering

3.1 Allmänt om regleringen av högskoleverksamhet

Högskoleutbildning bedrivs av universitet och högskolor som antingen är statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen eller enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina (examenstillståndslagen). En enskild utbildningsanordnare kan vara exempelvis en stiftelse, en förening eller ett aktiebolag.

De statliga högskolornas verksamhet regleras huvudsakligen av högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan. Enligt 2 § examenstillståndslagen ska utbildningen hos enskilda utbildningsanordnare vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund och på beprövad erfarenhet samt bedrivas så att den i övrigt uppfyller de krav som ställs på utbildning i 1 kap. högskolelagen. I bestämmelsen uppställs också krav på att utbildningen ska svara mot de särskilda krav som enligt förordningsbestämmelser gäller för olika examina vid de universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen. De särskilda krav som avses finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (examensordningen). I övrigt gäller inte högskolelagen eller högskoleförordningen för enskilda utbildningsanordnare.

3.2 Tillträde till högskoleutbildning

Bestämmelser om tillträde till statlig högskoleutbildning finns i högskolelagen och högskoleförordningen samt även i förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan. Högskolorna ska, så långt det kan ske med hänsyn till kvalitetskravet i 1 kap. 4 § högskolelagen, som studenter ta emot de sökande som uppfyller behörighetskraven för studierna (4 kap. 1 § högskolelagen). Den statliga högskola som anordnar en utbildning ska avgöra vilka behörighetsvillkor som ska gälla för att bli antagen till en utbildning, om inte annat följer av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (4 kap. 2 § högskolelagen). Ett urval ska göras bland de sökande om inte alla behöriga sökande till en utbildning kan tas emot (4 kap. 3 § högskolelagen).

I 7 kap. högskoleförordningen finns närmare bestämmelser om tillträde till utbildning vid statliga högskolor. För att bli antagen krävs att sökanden förutom grundläggande behörighet även har sådan särskild behörighet som är föreskriven för antagning till vissa utbildningar. Om det finns särskilda

skäl får högskolan besluta om undantag från något eller några behörighetsvillkor (7 kap. 1–4 §§ högskoleförordningen).

Det finns inte någon författning som styr tillträde till utbildning som anordnas av enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen enligt examenstillståndslagen.

3.3 Avskiljande från högskoleutbildning

Enligt 4 kap. 6 § första stycket högskolelagen får regeringen meddela föreskrifter om att en student tills vidare ska avskiljas från statlig högskoleutbildning i fall då studenten lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika, eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. I 4 kap 6 § andra stycket högskolelagen uppges att som ytterligare förutsättning för ett avskiljande gäller att det, till följd av något sådant förhållande, bedöms föreligga en påtaglig risk att studenten kan komma att skada annan person eller värdefull egendom under utbildningen.

Regeringen har meddelat föreskrifter om avskiljande från högskoleutbildning vid statliga högskolor i förordningen (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning. I förordningen anges att en student får avskiljas från högskoleutbildning under de villkor som anges i 4 kap. 6 § högskolelagen (2 §). Villkoren i 4 kap. 6 § högskolelagen måste alltså vara uppfyllda för att avskiljande ska få ske.

Frågor om avskiljande ska prövas av en gemensam nämnd för högskolan. Nämndens ordförande ska vara jurist och ha erfarenhet som domare. Nämndens beslut i avskiljandefrågor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av studenten och högskolan. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Ett beslut om avskiljande ska, om den som har avskilts begär det, omprövas efter två år (4 kap. 7 § högskolelagen).

Det finns inte någon författning som styr avskiljande från högskoleutbildning som anordnas av enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examen enligt examenstillståndslagen.

3.4 Allmänna bestämmelser om examina

Högskoleutbildning ska enligt högskolelagen ges på tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. För var och en av nivåerna finns en beskrivning av övergripande krav på utbildningen (1 kap. 7–9 a §§ högskolelagen). Omfattningen av högskoleutbildning anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng (6 kap. 2 § högskoleförordningen).

Examina ska avläggas på en av de tre nivåerna grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå (1 kap. 10 a § högskolelagen). Examina på avancerad nivå utgörs av generella examina, konstnärliga examina och yrkesexamina.

I vissa fall ställs krav på specifika kvalifikationer för att få rätt att utöva ett yrke i Sverige. Det är framför allt inom skolområdet och hälso- och

sjukvårdsområdet som det ställs krav på viss examen för att kunna få legitimation eller behörighet att utöva ett visst yrke.

4 För vilka utbildningar ska belastningsregisterkontroll vara en förutsättning för antagning?

4.1 Vilka utbildningar som leder till behörighet till vissa yrken inom skolväsendet ska omfattas av belastningsregisterkontroll?

Förslag: De utbildningar som leder till behörighet till yrken inom skolväsendet som ska omfattas av belastningsregisterkontroll är

- utbildningar som leder till förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen speciallärarexamen, specialpedagogexamen, studie- och yrkesvägledarexamen, och
- utbildningar enligt förordningen om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som förskollärare, grundlärare, ämneslärare, yrkeslärare, speciallärare, specialpedagog eller studie- och yrkesvägledare.

Utredningarnas förslag överensstämmer delvis med förslagen i denna promemoria. Utredningarna föreslår inte att belastningsregisterkontroll ska krävas för antagning till utbildningar som leder till speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller studie- och yrkesvägledarexamen. Vidare föreslår utredningarna att obehöriga lärare som antas till utbildningar enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och pedagogisk personal inom förskolan som leder till lärar- eller förskollärarexamen (VAL-förordningen) ska undantas från kravet på belastningsregisterkontroll inför antagning.

Remissinstanserna vid remittering av Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter: *Arbetsgivarverket*, *Blekinge tekniska högskola*, *Chalmers tekniska högskola AB*, *Försvarshögskolan*, *Gymnastik- och idrottshögskolan*, *Göteborgs universitet*, *Högskolan i Borås*, *Högskolan i Gävle*, *Högskolan Väst*, *Karolinska institutet*, *Kungl. Musikhögskolan i Stockholm*, *Kungl. Tekniska högskolan*, *Linköpings universitet*, *Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet*, *Lunds universitet*, *Mälardalens universitet* och *Polismyndigheten* tillstyrker förslaget. *Malmö universitet* framför att förslaget bör omfatta fler utbildningar och påpekar att om behovet är att skydda barn och unga och även särskilt utsatta personer från individer som gjort sig skyldiga till vissa vålds- och sexualbrott är det inte rimligt att endast utbildning som leder till lärar- eller förskollärarexamen (eller vissa vårdutbildningar) omfattas. Även studie- och yrkesvägledarutbildningen och eventuellt

specialpedagogutbildningen bör omfattas eftersom de verkar i skolmiljö och på ett nära och intensivt sätt interagerar med barn och unga både i sin yrkesutövning och i sin verksamhetsförlagda utbildning.

Lärarnas Riksförbund framför att det bör övervägas om inte även studie- och yrkesvägledarutbildningen bör omfattas av förslagen. Studie- och yrkesvägledare är en yrkesgrupp som dagligen kommer i kontakt med barn och elever, inte minst genom enskilda vägledningssamtal inför fortsatta studier och yrkesval. Många elever, inte minst nyanlända och elever från studieovana hem, är beroende av god studie- och yrkesvägledning för att klara sig på en alltmer föränderlig arbetsmarknad och i ett komplext utbildningssystem. Studie- och yrkesvägledare kan därför, i likhet med lärare, ha ett stort inflytande på de individer man möter i skolan och i andra verksamheter, vilket ställer höga krav på personlig lämplighet.

Statens skolverk motsätter sig förslaget och hänvisar till att det är möjligt att arbeta som obehörig lärare i skolan och bli dömd för allvarlig brottslighet utan att huvudmannen får kännedom om detta. För antagning till speciallärare- och specialpedagogutbildningarna krävs avlagd examen från lärarutbildningarna eller motsvarande äldre examen samt krav på yrkeserfarenhet som lärare. Det finns inte krav på lärarlegitimation. Skolverket förordar därför att en belastningsregisterkontroll bör göras inför varje utbildning som kan leda till en statlig lärarlegitimation och att speciallärar- och specialpedagogutbildningarna bör omfattas av förslaget liksom obehöriga lärare som antas till utbildningar enligt VAL-förordningen.

Skälen för förslaget: Det är viktigt att barn och elever garanteras en trygg och säker skolgång. De vuxna som de kommer i kontakt med ska vara lämpliga för verksamheten.

I SOU 2021:83 framförs att sökande till specialpedagog- och speciallärarutbildningarna har antagits till och genomgått en lärarutbildning, och dessutom arbetat som lärare. Därmed har de enligt utredningen redan varit föremål för belastningsregisterkontroll inför anställning i skolan, inför verksamhetsförlagd utbildning i skolan och, med utredningens föreslagna system, även inför antagning till tidigare lärarutbildning. Det har alltså redan skett flera kontroller i belastningsregistret av sökande till speciallärar- och specialpedagogutbildningar. Enligt utredningens mening väger därför intressena som talar för en belastningsregisterkontroll inte tillräckligt tungt i fråga om dessa utbildningar. Utredningen anser därför att kravet att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott inte bör omfatta sådana utbildningar. Vidare anser utredningen att kravet att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott inte bör omfatta utbildningar enligt VAL-förordningen. Utredningen föreslår därför att det ska införas ett undantag för sökande till sådan utbildning.

Mot bakgrund av de synpunkter som har framförts av *Skolverket*, *Malmö universitet* och *Lärarnas riksförbund*, finns skäl att överväga om fler utbildningar bör omfattas av ett system med belastningsregisterkontroll inför antagning.

Det kan konstateras att syftet med att införa krav på belastningsregisterkontroll som en förutsättning för antagning till vissa utbildningar inom skolområdet är att skydda barn och elever, samt att öka

förutsebarheten för sökande och studenter. Även när det föreslagna systemet med belastningsregisterkontroll som förutsättning för att antas till vissa utbildningar införs, kommer den grupp som kan söka till specialpedagog- och speciallärarutbildningar till allra största del bestå av personer som har läst sin lärarutbildning innan systemet infördes. För att antas till speciallärar- och specialpedagogutbildningarna ställs krav på avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen. Det ställs inte krav på lärarlegitimation. De skäl som presenteras i SOU 2021:83 för att införa en belastningsregisterkontroll vid antagningen till förskollärar-, grundlärar-, yrkeslärar- och ämneslärarutbildningarna bedöms mot denna bakgrund även vara giltiga för speciallärar- och specialpedagogutbildningarna. Mot denna bakgrund föreslår Utbildningsdepartementet att belastningsregisterkontroll även ska införas vid antagning till speciallärar- och specialpedagogutbildningarna.

Till skillnad från vad som föreslogs i SOU 2021:83, anser Utbildningsdepartementet, i likhet med *Skolverket*, att det inte finns skäl att undanta utbildningar enligt VAL-förordningen från systemet med belastningsregisterkontroll inför antagning. Skolverket påpekar i sitt remissvar att det är möjligt att arbeta som obehörig lärare i skolan och att bli dömd för ett brott utan att huvudmannen får kännedom om detta. Obehöriga lärare omfattas inte heller av samma regelverk som behöriga lärare där eventuell brottslighet kan uppmärksammas genom förordningen (2011:278) om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål. Mot denna bakgrund föreslår Utbildningsdepartementet att utbildningar enligt VAL-förordningen inte ska vara undantagna från kravet på belastningsregisterkontroll innan antagning.

Precis som *Lärarnas Riksförbund* påtalar i sitt remissvar är studie- och yrkesvägledare en yrkesgrupp som dagligen kommer i kontakt med barn och elever, inte minst genom enskilda vägledningssamtal inför fortsatta studier och yrkesval. Vidare finns, på samma sätt som för lärare, krav på att den som vill arbeta som studie- och yrkesvägledare i skolan ska uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret inför anställning. De skäl som presenteras i SOU 2021:83 för att införa en belastningsregisterkontroll vid antagningen till förskollärar-, grundlärar-, yrkeslärar- och ämneslärarutbildningarna bedöms mot denna bakgrund även vara giltiga för utbildningen till studie- och yrkesvägledarexamen. Därför föreslår Utbildningsdepartementet att krav på belastningsregisterkontroll ska införas som en förutsättning för antagning till utbildning som leder till studie- och yrkesvägledarexamen.

Utbildningsdepartementets förslag innebär att belastningsregisterkontroll kommer att genomföras beträffande fler sökande till högskolan jämfört med utredningarnas förslag. Trots det ingrepp i den personliga integriteten som det kommer att innebära, bedöms skälen för att införa kontrollerna väga tyngre. I syfte att skydda barn och unga som befinner sig i t.ex. förskolan och skolan från övergrepp behöver integriteten för vuxna som vistas i verksamheten stå tillbaka något. Det är av största vikt att barn och elever garanteras en trygg och säker skolgång.

4.2 Vilka utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom hälso- och sjukvården ska omfattas av belastningsregisterkontroll?

Förslag: De utbildningar som leder till behörighet för yrken inom hälso- och sjukvården som ska omfattas av belastningsregisterkontroll är

- utbildningar som leder till apotekarexamen, arbetsterapeutexamen, audionomexamen, barnmorskeexamen, biomedicinsk analytikerexamen, dietistexamen, fysioterapeutexamen, hälso- och sjukvårdskuratorexamen, logopedexamen, läkarexamen, optikerexamen, ortopedingenjörsexamen, psykologexamen, psykoterapeutexamen, receptarieexamen, röntgensjuksköterskeexamen, sjukhusfysikerexamen, sjuksköterskeexamen, tandhygienistexamen eller tandläkarexamen, och
- utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som apotekare, arbetsterapeut, audionom, barnmorska, biomedicinsk analytiker, dietist, fysioterapeut, hälso- och sjukvårdskurator, logoped, läkare, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist eller tandläkare.

Utredningarnas förslag överensstämmer delvis med förslagen i denna promemoria. Utredningarna föreslår inte att utbildningar som leder till apotekarexamen, arbetsterapeutexamen, audionomexamen, barnmorskeexamen, biomedicinsk analytikerexamen, dietistexamen, hälso- och sjukvårdskuratorsexamen, logopedexamen, optikerexamen, ortopedingenjörsexamen, psykoterapeutexamen, receptarieexamen, sjukhusfysikerexamen, tandhygienistexamen eller tandläkarexamen ska omfattas av krav på registerkontroll inför antagning. Utredningarna föreslår inte heller att utbildningar enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning och som leder till behörighet som apotekare, arbetsterapeut, audionom, barnmorska, biomedicinsk analytiker, dietist, hälso- och sjukvårdskurator, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykoterapeut, receptarie, sjukhusfysiker, tandhygienist eller tandläkare ska omfattas av sådan kontroll.

Remissinstanserna vid remittering av Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter: *Arbetsgivarverket, Blekinge tekniska högskola, Försvarshögskolan, Gymnastik- och idrottshögskolan, Högskolan i Gävle, Högskolan Kristianstad, Högskolan Väst, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Kungl. Tekniska högskolan, Mälardalens universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Luleå tekniska universitet, Mälardalens universitet, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges förenade studentkårer, Region Blekinge, Region Sörmland* och *Polismyndigheten* tillstyrker förslaget. *Göteborgs universitet* påpekar att tandläkarutbildningen och psykoterapeututbildningen också bör omfattas av förslaget. *Högskolan i Halmstad* ifrågasätter förslaget och anser att alla de s.k. legitimationsutbildningarna borde omfattas av belast-

ningsregisterkontroll inför antagning så att det blir ett enhetligt och förutsebart system. *Karolinska institutet* framhåller att samtliga legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll. Luleå tekniska universitet påpekar att det är viktigt att även arbetsterapeututbildningen omfattas av förslaget. Lunds universitet poängterar att regelverket skulle vara värdefullt även för övriga legitimationsgrundande utbildningar inom sjukvården och att de därmed bör ha kravet på belastningsregisterkontroll som en förutsättning för att bli antagen.

Socialstyrelsen ifrågasätter förslaget och poängterar att myndigheten vid prövningen av om legitimation ska utfärdas inte gör någon skillnad mellan de 22 olika yrkeskategorierna när det gäller att bedöma i vilken utsträckning ett allvarligt brott är ägnat att påverka förtroendet för en sökande. Socialstyrelsen anser att detta synsätt har stöd i patientsäkerhetslagen (2010:659) och har dessutom stöd i Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) och domstolarnas praxis. Socialstyrelsen anser därför att det inte är motiverat att göra skillnad mellan de 22 reglerade hälso- och sjukvårdsyrkena på det sättet som utredningen föreslår.

Sveriges Läkarförbund påpekar att alla vårdutbildningar bör omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning.

Universitetskanslersämbetet anser att det bör övervägas om även antagning till psykoterapeututbildningen ska omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning med hänvisning till att de flesta som söker dessa utbildningar är socionomer och därför inte har genomgått en belastningsregisterkontroll inför antagningen till utbildning.

Skälen för förslaget: Utfärdandet av legitimation inom hälso- och sjukvården syftar bl.a. till att garantera att yrkesutövaren har sådana egenskaper att denne förtjänar allmänhetens förtroende. Det är vidare av särskild vikt att sårbara grupper inom vårdsektorn skyddas, t.ex. kan vissa patienter, barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning anses vara särskilt utsatta.

Mot bakgrund av de synpunkter som har framförts av vissa remissinstanser, bl.a. *Socialstyrelsen*, *Karolinska institutet*, *Lunds universitet* och *Sveriges läkarförbund* finns skäl att överväga om fler hälso- och sjukvårdsutbildningar bör omfattas av ett system med belastningsregisterkontroll inför antagning.

Socialstyrelsen har påtalat att myndigheten vid prövningen av om legitimation ska utfärdas inte gör någon skillnad mellan de olika yrkeskategorierna när det gäller att bedöma i vilken utsträckning ett allvarligt brott är ägnat att påverka förtroendet för en sökande. Mot denna bakgrund kan det ifrågasättas om det är motiverat att göra skillnad mellan de reglerade hälso- och sjukvårdsyrkena på det sätt som utredningen föreslår.

I SOU 2021:83 föreslogs att vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar ska omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning. I betänkandet gjordes bedömningen att det måste finnas en tillräckligt stark anknytning mellan den aktuella utbildningen och viss senare yrkesutövning för att det ska finnas tillräckliga skäl för kontroll inför antagning samt att det ansetts befogat med belastningsregisterkontroll som ett villkor för yrkeslegitimation eller anställning.

Förslaget i denna promemoria innebär att samtliga högskoleutbildningar som leder till examina som ligger till grund för legitimation enligt 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen omfattas av systemet med belastningsregisterkontroll. Även utbildningen till psykologexamen, som tillsammans med praktisk tjänstgöring som psykolog enligt 3 kap. 9 § patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) krävs för legitimation som psykolog, föreslås omfattas. Anledningen är att det, i likhet med vad Socialstyrelsen påtalar, inte bedöms finnas skäl att göra skillnad mellan de högskoleutbildningar som ligger till grund för reglerade hälso- och sjukvårdsyrken.

Detta förslag innebär att belastningsregisterkontroll kommer att göras av fler sökande till högskolan jämfört med utredningarnas förslag. Trots det ingrepp i den personliga integriteten som det kommer innebära bedöms skälen för att införa kontrollerna väga tyngre. Det är av största vikt att sårbara patientgrupper i hälso- och sjukvården skyddas. Det är viktigt att patienter och anhöriga känner förtroende för de personer de möter i hälso- och sjukvården. Skulle förtroendet för dessa personers lämplighet urholkas riskerar konsekvenserna att bli allvarliga, inte bara för de enskilda verksamheter som de verkar i utan även för samhället i stort. Tillgången till verksamhetsförlagd och verksamhetsintegrerad utbildning är av yttersta vikt för att högskolans hälso- och sjukvårdsutbildningar ska kunna bedrivas. För att studenter ska kunna träna på de praktiska förmågor som krävs för den kommande yrkesutövningen behöver det säkerställas att studenterna får möjlighet att vistas i hälso- och sjukvårdsverksamheterna. Även utifrån ett utbildningsperspektiv är det därför av stor vikt att det finns en acceptans och ett förtroende för studenterna när de vistas i hälso- och sjukvårdens verksamheter.

4.3 Följdändringar behöver göras i högskolelagen och examenstillståndslagen

Förslag: En förutsättning för att bli antagen till utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården ska vara att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott.

Utredningarnas förslag överensstämmer huvudsakligen med förslaget, men utredningarna föreslår en språklig utformning som inte medger att andra utbildningar till yrken inom skolväsendet än lärarutbildningar kan omfattas av krav på belastningsregisterkontroll inför antagning.

Remissinstanserna vid remittering av Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter: Ingen remissinstans lämnar synpunkter på det av utredningen valda uttrycket ”vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar”.

Skälen för förslaget: I denna remisspromemoria lämnas förslag, se avsnitt 4.1, om att även bl.a. utbildning som leder till studie- och yrkesvägledarexamen ska omfattas av systemet med belastningsregisterkontroll inför antagning. Det medför behov av att justera utformningen av den bestämmelse i högskolelagen (1992:1434) som föreslås i betänkandet

Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) om att belastningsregisterkontroll är en förutsättning för antagning till vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar. Samma sak gäller det motsvarande förslaget till bestämmelse i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina (examenstillståndslagen) som lämnades i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter.

4.4 Avskiljande av studenter som dömts för vissa brott

I betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) föreslås att det ska införas en ny avskiljandegrund som motsvarar förslaget om nekad antagning till vissa utbildningar vid förekomst i belastningsregistret. De skäl som har motiverat förslaget om nekad antagning, dvs. intresset av enhetlighet och förutsebarhet, gör sig enligt utredningens mening gällande i lika stor utsträckning när en befintlig student på någon av dessa utbildningar döms för ett sådant brott som skulle ha inneburit nekad antagning. Studenten i fråga kommer, om utbildningen slutförs, inte att kunna få legitimation eller få anställning. Enligt utredningen är förutsättningarna för detta sannolikt sämre än om domen meddelats innan antagning, eftersom det begångna brottet kommer att ligga närmare i tiden för ansökan om legitimation eller anställning. Det finns enligt utredningen därför goda skäl för att införa en ny grund för avskiljande av studenter som motsvarar förslaget om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret.

Som framgår av avsnitten 4.1 och 4.2 föreslås i betänkandet att utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården ska omfattas av bestämmelser om belastningsregisterkontroll. En följd av de förslag som lämnas i denna promemoria är att studenter på fler utbildningar än de som föreslås i SOU 2021:83 och i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter omfattas av den föreslagna avskiljandegrunden. Det innebär att även studenter på utbildningar som leder till speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller studie- och yrkesvägledarexamen eller utbildningar enligt VAL-förordningen ska kunna avskiljas om de förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott. Detsamma gäller för studenter på utbildningar som leder till apotekarexamen, arbetsterapeutexamen, audionomexamen, barnmorskeexamen, biomedicinsk analytikerexamen, dietistexamen, hälso- och sjukvårdskuratorexamen, logopedexamen, optikerexamen, ortopedingenjörsexamen, psykoterapeutexamen, receptarieexamen, sjukhusfysikerexamen, tandhygienistexamen eller tandläkarexamen.

5 Ingen skyldighet för domstolar att meddela lärosäten om domar som kan leda till avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden

Bedömning: Det bör inte införas en skyldighet för domstolar att underrätta lärosäten om domar som kan leda till avskiljande från högskoleutbildning. Det bör inte heller införas någon ny möjlighet för lärosäten att inhämta uppgifter från belastningsregistret.

Utredningens förslag: Det förslag som lämnas i betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) skiljer sig från förslaget i denna promemoria. I betänkandet föreslås att det ska införas en underrättelseskyldighet för allmänna domstolar. Om en student på en utbildning som omfattas av den nya avskiljandegrunden döms för ett brott som ska kunna leda till avskiljande, ska domstolen enligt förslaget inom en vecka underrätta det universitet eller den högskola som tillhandahåller utbildningen om domen.

Remissinstanserna vid remittering av Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter: *Göteborgs universitet, Högskolan i Halmstad, Högskolan Väst, Kungl. Tekniska högskolan, Karolinska institutet, Lunds universitet, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Umeå universitet, Uppsala universitet* och *Örebro universitet* ifrågasätter om domstolarna verkligen kommer ha tillräcklig tillgång till information om vilka dömda personer som är studenter på relevanta lärar- och hälsosjukvårdutbildningar och vid vilka lärosäten. Om domstolar inte expedierar domar till rätt lärosäte finns uppenbar risk att lärosätena inte får underrättelse om aktuell brottslighet för alla individer som egentligen ska omfattas av den nya avskiljandegrunden. *Högskolan i Borås* befarar att domstolarna kan komma att belastas med uppgiften att utröna huruvida en dömd gärningsman är antagen till och bedriver studier vid ett visst lärosäte genom att kontakta alla lärosäten för att efterfråga om den dömde personen är student där. Detta innebär enligt högskolan en ökad arbetsbelastning både för domstolarna och för lärosätena samt en risk för att personuppgifter inte behandlas i enlighet med gällande regler. *Karlstads universitet* ifrågasätter förslaget då det inte framgår hur domstolarnas underrättelseskyldighet ska hanteras praktiskt. I princip alla som döms för brott av någon domstol i Sverige skulle kunna vara student vid något lärosäte. Domstolarna måste alltså för varje dömd brottsling (vissa brott) kontrollera om personen är student vid något lärosäte och meddela detta lärosäte att personen dömts. Det finns i dag inget system som kan hantera detta och inga rutiner som kan användas. Det måste lösas om förslagen ska vara möjliga att genomföra. *Mälardalens universitet* poängterar att om det

ska åligga domstolarna att underrätta det universitet eller den högskola som tillhandhåller utbildningen om domen, finns det en avsevärd risk att den enskilde studenten själv kan påverka huruvida det kommer till domstolens kännedom att vederbörande är student på någon av de utbildningar som omfattas av den nya avskiljandegrunden.

Högskolans avskiljandenämnd avstyrker förslaget och påpekar att det framstår som oklart hur en underrättelseskyldighet för domstolarna är genomförbar, dvs. om de omständigheter som domstolen skulle behöva ha kännedom om för att kunna fullgöra sin underrättelseskyldighet regelmässigt kommer att hämtas eller på annat sätt komma till domstolens kännedom.

Riksdagens ombudsmän (JO) anser att det kan det finnas skäl att i det fortsatta lagstiftningsarbetet överväga hur det ska säkerställas att domstolen får tillgång till informationen om att den dömde är student alternativt om underrättelseskyldigheten bör läggas på en annan aktör. *Brottsförebyggande rådet* (Brå) ifrågasätter hur underrättelseskyldigheten ska fungera i praktiken. Brå har gjort ett flertal studier där myndigheten gått igenom domar för olika brott. I dessa domar har det inte, annat än undantagsvis, framgått att den misstänkte går någon form av utbildning. Om sådana uppgifter inte registreras torde de nya reglerna bli ett slag i luften.

Domstolsverket avstyrker förslaget att domstolar ska åläggas en underrättelseskyldighet eftersom det inte bedöms finnas förutsättningar för domstolarna att fullgöra sådan skyldighet med hög kvalitet. Den främsta anledningen är att det inte alltid finns information om den åtalades sysselsättning i målen. Myndigheten pekar även på flera praktiska problem som rör den administrativa hanteringen. Frågan om den nu föreslagna expedieringsskyldigheten måste även enligt Domstolsverket sättas i ett större sammanhang. Det finns många olika författningar som reglerar när och hur domstolar ska underrätta annan myndighet om vissa avgöranden. Domstolsverket får ibland information om att det finns problem kopplade till domstolarnas expedieringsskyldigheter. En av anledningarna till detta kan vara att uppgift om den åtalades yrke saknas i målet.

Vänersborgs tingsrätt anför att det bör utredas om denna och all annan underrättelseskyldighet till arbetsgivare och lärosäten på grund av fällande domar i brottmål i stället bör läggas på Åklagarmyndigheten.

Skälen för bedömningen: För att lärosäten ska kunna avskilja studenter på vissa utbildningar på grund av brottslighet, behöver de känna till fällande domar mot de studerande. Utredningen om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter konstaterade i SOU 2021:83 att universitet och högskolor inte har tillgång till uppgifter i belastningsregistret och tycker inte heller att det är lämpligt att de ska ges sådan tillgång för att löpande kunna kontrollera om studenter har dömts för något brott. Utredningen föreslår i stället att domstolar ska bli skyldiga att underrätta det lärosäte som tillhandahåller utbildningen om domen. Liknande underrättelseskyldigheter finns bland annat beträffande vissa domar avseende legitimerade lärare och förskollärare i 1 § förordningen om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål och beträffande vissa domar avseende den som innehar legitimation för hälso- och sjukvårdsyrke i 1 § förordningen (1982:117) om underrättelse till Inspektionen för vård och omsorg och Socialstyrelsen om domar i vissa

brottmål. Utredningen konstaterar att förslaget inte innebär ett vattentätt system, eftersom det krävs att domstolen känner till att den dömde är student på en sådan utbildning som omfattas av avskiljandegrunden. Den ansåg dock att detta alternativ var att föredra framför att ge lärosätena tillgång till belastningsregistret.

Som bl.a. *Domstolsverket, Göteborgs universitet* och *Sveriges universitets- och högskoleförbund* har påpekat så finns det flera skäl som talar emot förslaget att ålägga allmänna domstolar en skyldighet att underrätta lärosäten om att en person som är student på vissa utbildningar döms för ett sådant brott som ska kunna leda till avskiljande.

Det finns en uppenbar risk att det inte framkommer uppgifter i brottmålet om att den tilltalade är en student på en sådan utbildning som ska kunna leda till avskiljande och vid vilket lärosäte som studierna i sådana fall bedrivs. Även om frågan om den tilltalades sysselsättning skulle behandlas under rättegången finns det inga möjligheter för domstolen att kontrollera om de uppgifter som lämnas är korrekta. Som *Domstolsverket* och *Karlstad universitet* har påpekat, är det redan i dag en utmaning för domstolarna att uppfylla sådan expedieringsskyldighet till olika myndigheter och andra organ som påkallas av den dömdes sysselsättning. Utredningens förslag är mer tyngande för domstolarna än nuvarande bestämmelser om underrättelseskyldighet, eftersom det inte bara krävs att den dömdes sysselsättning utreds, utan också vid vilket lärosäte som studierna bedrivs. Den föreslagna underrättelseskyldigheten riskerar därför – trots att den innebär en omfattande administrativ börda för de allmänna domstolarna – att inte leda till att lärosäten faktiskt får kunskap om att deras studenter begått sådana brott som kan leda till avskiljande. Mot denna bakgrund bör inte utredningens förslag om underrättelseskyldighet för allmänna domstolar genomföras.

Utbildningsdepartementet anser inte heller att det är lämpligt att som *Vänersborgs tingsrätt* föreslår ålägga Åklagarmyndigheten en sådan underrättelseskyldighet. Som regel bör uppgiften att underrätta om ett fattat beslut utföras av den instans som fattat beslutet och det skulle vara svårt även för Åklagarmyndigheten att utreda om den åtalade studerar på en sådan utbildning som omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll samt i sådana fall vid vilket lärosäte.

Frågan är då om lärosätena bör få tillgång till uppgifter om att studenter på de aktuella utbildningarna begått brott på något annat sätt, exempelvis genom att lärosäten ges möjlighet att inhämta uppgifter från belastningsregistret för detta ändamål. Utbildningsdepartementet instämmer i utredningens bedömning att det inte är lämpligt att lärosäten ska ges sådan tillgång för att löpande kunna kontrollera om studenter har dömts för något brott. En sådan ordning skulle som utredningen konstaterar innebära ett långt större integritetsintrång än vad som kan anses motiverat. Som beskrivits närmare i avsnitt 3.3 finns det redan i dag möjlighet att avskilja studenter som har gjort sig skyldiga till allvarlig brottslighet. Lärosäten har inte heller avseende den avskiljandegrunden möjlighet att inhämta uppgifter från belastningsregistret om att en student blivit dömd för brott. Det har dock inte framkommit att detta utgör något stort problem. Lärosäten får uppgifter om fällande domar som meddelas under den tid som utbildningen pågår på andra sätt, exempelvis för att en student blivit nekad

verksamhetsförlagd utbildning. Det kan också förekomma att medstudenter eller personal uppmärksammar lärosätet om att studenten blivit dömd för brott, eller att domen har uppmärksammats i media. Högskolans ansvarsnämnd har också enligt 11 § förordningen (1999:1134) om belastningsregister rätt att få uppgifter om brott som lett till någon annan påföljd än penningböter, i fråga om den som nämnden vid prövning enligt högskolelagen överväger att avskilja från utbildningen. Mot denna bakgrund anser inte Utbildningsdepartementet att det bör införas någon möjlighet för lärosäten att inhämta uppgifter från belastningsregistret.

6 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med dataskyddsregleringen

Bedömning: Den utökade belastningsregisterkontrollen är förenlig med dataskyddsregleringen.

Skälen för bedömningen

Det finns EU-rättsliga och nationella bestämmelser om personuppgiftsbehandling

Bestämmelser om personuppgiftsbehandling finns i EU:s dataskyddsförordning, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), som i alla delar är bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer. Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgifter inom EU. Den kompletteras i Sverige av bland annat lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, här benämnd dataskyddslagen. Utredningen om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter har bedömt att den personuppgiftsbehandling som motiveras av förslagen på belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa utbildningar är sådan att den omfattas av dataskyddsförordningens tillämpningsområde (SOU 2021:83 s. 112–113). Även den personuppgiftsbehandling som följer av förslagen i denna promemoria kommer att omfattas av förordningens tillämpningsområde.

Behandling av personuppgifter får enligt EU:s dataskyddsförordning bara ske om det finns en lämplig rättslig grund. De rättsliga grunderna regleras i artikel 6.1 och är samtycke (artikel 6.1 a), avtal (artikel 6.1 b), rättslig förpliktelse (artikel 6.1 c), skydd av vissa intressen (artikel 6.1 d), uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning (artikel 6.1 e) och intresseavvägning (artikel 6.1 f). Flera rättsliga grunder kan vara tillämpliga avseende en och samma behandling. Om personuppgiftsbehandling utförs med stöd av rättslig förpliktelse, allmänt intresse eller myndighetsutövning måste den rättsliga grunden enligt artikel 6.3 vara fastställd i unionsrätten eller i nationell rätt.

Vid behandling av personuppgifter gäller ett antal grundläggande principer som slås fast i artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning. Bland annat ska personuppgifterna behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade. Uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Uppgifterna ska också vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Förordningen innehåller också en rad andra krav på den personuppgiftsansvarige. Denna ska genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med dataskyddsförordningen, liksom lämpliga strategier för dataskydd (artikel 24). Den personuppgiftsansvarige är också skyldig att följa principerna om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard (artikel 25) samt att föra ett register över den personuppgiftsbehandling som utförs (artikel 30). Dessutom ställs en rad säkerhetskrav på den personuppgiftsansvarige (artikel 32).

Behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder (lagöverträdelser) får enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning endast utföras under kontroll av myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. I 3 kap. 8 § dataskyddslagen har förtydligats att detta innebär att myndigheter får behandla den typen av uppgifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan dessutom föreskriva att andra än myndigheter får behandla personuppgifter som rör lagöverträdelser. Enligt 5 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning får personuppgifter som rör lagöverträdelser behandlas av andra än myndigheter om behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras eller en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras.

Förslaget om utökad registerkontroll innebär att fler personuppgifter kommer behandlas

Det förslag om belastningsregisterkontroll som krav för antagning till vissa högskoleutbildningar som lämnades i SOU 2021:83 innebär att kontroll endast ska göras av sökande som ska erbjudas plats på en utbildning. Det innebär att kontrollen ska göras efter det att den sökandes behörighet har bedömts och urvalet har genomförts men innan beslut om antagning har fattats. Kontrollen ska ske genom att Universitets- och högskolerådet (UHR) och statliga lärosäten som bedriver sådan utbildning som kräver belastningsregisterkontroll inhämtar uppgifterna i belastningsregistret från Polismyndigheten. UHR ska enligt förslaget kunna inhämta uppgifterna elektroniskt. Uppgifterna ska enligt förslaget begränsas till om den sökande förekommer eller inte förekommer i belastningsregistret avseende de aktuella brotten. Det kommer alltså inte framgå vilket eller vilka brott som är aktuella i det enskilda fallet. Inte heller sådana uppgifter som tidpunkt för brottet eller utdömd påföljd kommer att framgå (SOU 2021:83).

I promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter lämnades förslag på att även

utbildningar som anordnas av enskilda utbildningsanordnare som omfattas av examenstillståndslagen ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll inför antagning.

I denna promemoria föreslås att sökande och studenter på fler utbildningar som leder till yrken inom skolväsendet och hälso- och sjukvården ska omfattas av krav på belastningsregisterkontroll. Förslaget innebär att personuppgifter om fler personer kommer att behandlas av dels Polismyndigheten i samband med utlämnande av belastningsregisteruppgifter till UHR och lärosätena, dels av UHR och lärosätena i samband med antagning till de högskoleutbildningar som omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll. Efter antagningen kan också uppgifter om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret komma att registreras i antagningssystemet. Uppgift om huruvida en sökande är dömd eller inte för vissa brott, utgör en uppgift om lagöverträdelse enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning.

Det finns rättsliga grunder för personuppgiftsbehandlingen

Den behandling som Polismyndigheten utför för att lämna ut uppgifter är nödvändig för att myndigheten ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av författning. UHR:s och lärosätenas behandling av personuppgifter i samband med antagningen är nödvändig både för att utföra en uppgift av allmänt intresse och för att kunna fullgöra en rättslig förpliktelse. Även den personuppgiftsbehandlingen kommer att följa av författning. Sammantaget innebär detta att den personuppgiftsbehandling som berörda myndigheter och enskilda utbildningsanordnare kommer att utföra för genomförandet av belastningsregisterkontrollerna uppfyller kravet på rättslig grund i artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning.

Det finns stöd för att behandla uppgifter om lagöverträdelser

Som tidigare konstaterats kommer uppgift om huruvida en sökande förekommer i belastningsregistret eller inte avseende vissa brott att utgöra en uppgift om lagöverträdelse enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning. Detsamma gäller en uppgift om att en sökande har nekats antagning på grund av att denne dömts för vissa brott.

EU:s dataskyddsförordningen innehåller särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter om lagöverträdelser (artikel 10). Behandling av sådana personuppgifter får endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. I dataskyddslagen finns en föreskriftsrätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om i vilka fall andra än myndigheter får behandla sådana personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning (3 kap. 9 §). I 5 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning föreskrivs att personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får behandlas av andra än myndigheter om behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras, eller en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras.

Eftersom Polismyndigheten, UHR och de statliga lärosätena utgör myndigheter kan de behandla uppgifter om lagöverträdelser. För de enskilda utbildningsanordnarna kommer det med förslaget om att i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina (examenstillståndslagen) införa en skyldighet för enskilda utbildningsanordnare att genomföra belastningsregisterkontroller vid antagning till vissa utbildningar också att finnas stöd för att behandla sådana uppgifter. Den personuppgiftsbehandling som de enskilda utbildningsanordnarna utför vid en belastningsregisterkontroll inför antagning kommer därmed att vara nödvändig för att fullgöra en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Den rättsliga förpliktelsen kommer vara fastställd i nationell rätt och syftet med behandlingen kommer också att framgå av den rättsliga grunden på det sätt som krävs enligt artikel 6.3. Den behandling av personuppgifter som är nödvändig vid en belastningsregisterkontroll kommer således att kunna ske med stöd av den rättsliga grunden rättslig förpliktelse. Detta innebär att de enskilda utbildningsanordnarna med stöd av 5 § förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning kommer att kunna utföra nödvändig behandling av sådana personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen. Det behövs inte någon ytterligare reglering avseende detta.

Behandlingen av personuppgifter uppfyller dataskyddsförordningens och övriga relevanta regelverks krav på proportionalitet

Respekten för individens självbestämmande och integritet är grundläggande i en demokrati. Det är viktigt att göra en noggrann analys av om de förslag som lämnas är förenliga med bestämmelserna om skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. När ett intrång i den personliga integriteten ska bedömas måste en avvägning göras utifrån berörda intressen. Vid en sådan avvägning ska hänsyn tas till syftet med och behovet av vad det aktuella intrånget kan förväntas innebära. Det ska ställas mot den inverkan som intrånget har för den enskilde. Integritetsintrånget ska inte vara större än nödvändigt utifrån vad som ska uppnås med behandlingen. I denna bedömning ska behovet av eventuella kompletterande säkerhetsåtgärder vägas in.

Utöver dataskyddsregleringen finns det skyddsreglering för den personliga integriteten både i regeringsformen och i olika internationella rättsakter. Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen). Inskränkningar i detta skydd får endast göras genom lag och bara för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle (2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen). I propositionen En reformerad grundlag framhålls att det är naturligt att det läggs stor vikt vid uppgifternas karaktär vid bedömningen av hur ingripande intrånget kan anses vara i samband med insamling, lagring och bearbetning eller utlämnande av uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Ju känsligare uppgifterna är, desto mer ingripande anses det allmännas hantering av uppgifterna normalt vara. Vid bedömningen av intrångets karaktär är det också naturligt att stor vikt läggs

vid ändamålet med behandlingen. En hantering som syftar till att utreda brott kan enligt förarbetena normalt anses vara mer känslig än t.ex. en hantering som uteslutande sker för att ge en myndighet underlag för förbättringar av kvaliteten i handläggningen. Mängden uppgifter kan också vara en betydelsefull faktor i sammanhanget (prop. 2009/10:80 s. 183).

Av regeringsformen framgår vidare att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Enligt Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens (artikel 8). Inskränkningar i dessa rättigheter får endast göras med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt för vissa i artikeln uppräknade ändamål, bl.a. hänsyn till den allmänna säkerheten och förebyggande av oordning och brott.

Avgörande för frågan om registerkontrollen ska utökas till att omfatta fler utbildningar är avvägningen mellan å ena sidan de skäl som talar för en sådan utökning och å andra sidan skyddet för den personliga integriteten. En uppgift om att en viss person dömts för vissa brott är integritetskänslig. De flesta vill inte att en sådan uppgift om dem ska spridas. Att fler utbildningar kommer att omfattas av kravet på obligatorisk belastningsregisterkontroll, innebär att fler sökande till utbildningar kommer att omfattas av kontrollen. Det ska i detta sammanhang erinras om att det är frivilligt för den enskilde att ansöka till en viss utbildning. Om någon förekommer i belastningsregistret avseende ett sådant brott som innebär att den sökande inte kan antas till utbildningen, kan denne välja att inte göra någon ansökan. I sådana fall kommer inga uppgifter att behandlas av UHR eller lärosäten. Det bör även beaktas att det av belastningsregisterutdraget inte kommer framgå vilka brott en sökande gjort sig skyldig till utan endast om sökande förekommer eller inte förekommer i registret för relevant brottslighet. Integritetsriskerna för den enskilde får därmed anses vara begränsade.

Syftet med den föreslagna regleringen är bland annat att skydda barn, elever, patienter och andra sårbara grupper inom skolväsendet samt vård- och omsorgssektorn mot att bli utsatta för brott eller annat olämpligt beteende från personer som de är beroende av. Det är också viktigt att skydda förtroendet för sådana centrala funktioner i samhället som är särskilt beroende av allmänhetens förtroende för att kunna fungera på ett tillfredställande sätt. Belastningsregisterkontroll i samband med antagning till vissa utbildningar kommer också att leda till en rimlig, enhetlig och förutsebar reglering. Det är viktigt att en person som dömts för vissa brott, och därför inte kommer att få en legitimation eller anställning efter slutförd utbildning, inte heller kan antas till utbildningen. De förslag som redan har lämnats i SOU 2021:83 och i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter innebär en omfattande belastningsregisterkontroll av sökande till vissa utbildningar. I förhållande till de förslagen är den utökning av kontrollen som nu föreslås, och därmed inskränkningen i den personliga integriteten, förhållandevis begränsad. Den personuppgiftsbehandling som blir en nödvändig följd av förslaget syftar till att tillgodose ett allmänt intresse som rättfärdigar en inskränkning av den personliga integriteten. Det integritets-

intrång som behandlingen innebär får därmed anses stå i rimlig proportion till den nytta som förslaget innebär. Mot bakgrund av det ovan sagda gör Utbildningsdepartementet också bedömningen att det inte är fråga om ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten som innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Att en förutsättning för att bli antagen till vissa utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården ska vara att den sökande inte förekommer i belastningsregistret och att en kontroll därför ska genomföras föreslås regleras i lag, men regeringen föreslås få meddela ytterligare föreskrifter om vilka utbildningar och brott som detta ska gälla för.

Av principerna för behandling av personuppgifter i dataskyddsförordningen framgår att uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (artikel 5.1 a). Även de grundläggande principerna om ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering och lagringsminimering (artikel 5.1 b, 5.1 c och 5.1 e i dataskyddsförordningen) ska tillämpas.

Sammantaget bedöms att den personuppgiftsbehandling som de nya bestämmelserna kan ge upphov till är förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen och att övriga proportionalitetskrav är uppfyllda. Det bedöms inte finnas behov av ytterligare dataskyddsreglering.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lag- och förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången inför antagningen till utbildning som börjar efter den 31 december 2027.

Skälen för förslaget: Ikraftträdandet bör harmonisera med förslagen i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter. Bestämmelserna om att sökande till vissa högskoleutbildningar ska kontrolleras och nekas antagning om de förekommer i belastningsregistret för vissa brott ska tillämpas vid antagning till utbildning som börjar från och med vårterminen 2028.

8 Konsekvenser

I SOU 2021:83 beskrivs konsekvenserna av att införa belastningsregisterkontroll som förutsättning för antagning till vissa utbildningar. Även konsekvenserna av en ny avskiljandegrund som motsvarar belastningsregisterkontrollen beskrivs i betänkandet. Konsekvenserna av att införa krav på sådan belastningsregisterkontroll även för vissa utbildningar som anordnas

av enskilda utbildningsanordnare redovisas i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter. De konsekvenser som redovisas nedan avser de förslag som lämnas i denna promemoria, nämligen att sökande och studenter på fler utbildningar ska omfattas av sådana krav på belastningsregisterkontroll. För beskrivning av konsekvenser av övriga förslag hänvisas till tidigare nämnda betänkande och promemoria.

8.1.1 Vilka problem syftar förslagen till att lösa?

Ett flertal högskoleutbildningar innebär att studenterna under utbildningen kommer i kontakt med personer i beroendeställning. För vissa av dessa utbildningar är det av särskild vikt att skydda barn, ungdomar och vissa patientgrupper. Med undantag för utbildning till officersexamen vid Försvarshögskolan finns det i dag inte någon möjlighet att neka en student som dömts för brott att antas till en högskoleutbildning, trots att denne på grund av förekomst i belastningsregistret avseende vissa brott kan komma att antingen nekas plats på verksamhetsförlagd utbildning eller senare nekas att få legitimation eller anställning inom det yrke som utbildningen ska leda till. Förslagen syftar till att skydda barn och elever i skolan och förskolan samt sårbara patientgrupper i hälso- och sjukvården.

8.1.2 Vad händer om ingen åtgärd vidtas?

Förslagen i denna promemoria utgår ifrån och kompletterar förslag som lämnas i betänkandet SOU 2021:83 och i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter. Utgångspunkten för denna promemoria är att förslagen i betänkandet och promemorian kommer att genomföras även om de åtgärder som föreslås i denna promemoria inte vidtas. Det skulle innebära att systemet med belastningsregisterkontroll endast omfattar de utbildningar som föreslås i SOU 2021:83 och promemorian om utökade registerkontroller.

8.1.3 Alternativa lösningar

Den fråga som behandlas i denna promemoria är huruvida fler högskoleutbildningar än de som föreslagits i betänkandet SOU 2021:83 och i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter ska omfattas av det föreslagna systemet med belastningsregisterkontroll inför antagning till högskoleutbildningar. Grundförutsättningen är därmed det förslag som lämnats i tidigare nämnda betänkande och promemoria.

En alternativ lösning hade kunnat vara att avgränsa förslaget om att ytterligare utbildningar ska omfattas av belastningsregisterkontroll till ett urval av de utbildningar som föreslås i avsnitt 4.1 och avsnitt 4.2 i denna promemoria. Mot bakgrund av de skäl för förslagen som redovisas i de avsnitten är dock bedömningen att ett sådant urval skulle leda till ett

inkonsekvent system för den enskilde samt ett sämre skydd för barn, elever och patienter.

8.1.4 Ekonomiska konsekvenser

Kostnader för staten

Att systemet med belastningsregisterkontroll inför antagning kommer att innebära ökade kostnader för UHR konstateras i SOU 2021:83. I betänkandet framgår att utredningens förslag även kommer att innebära vissa kostnadsökningar för Polismyndigheten samt för de statliga universiteten och högskolorna. I betänkandet föreslås ökade medel till UHR samtidigt som kostnaderna för Polismyndigheten samt universitet och högskolor bedöms rymmas inom myndigheternas anslag. I SOU 2021:83 uppskattas UHR:s kostnader för administrativa åtgärder, systemutveckling och informationsinsatser till ca 3,5 miljoner kronor.

De förslag som lämnas i denna promemoria bedöms leda till något ökade kostnader för UHR samt universitet och högskolor. Kostnaderna för lärosätena bedöms rymmas inom befintliga anslag. UHR:s kostnader för att införa belastningskontroller bedöms uppgå till 4,8 miljoner kronor. Detta innefattar även personalkostnader.

Kostnader för företag och andra enskilda

I promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter lämnas förslag om att även enskilda utbildningsanordnare ska omfattas av regelverket om belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar. Förslagen i denna promemoria innebär att fler utbildningar, och därmed fler sökande, ska omfattas av kontrollerna. Kostnaderna förväntas dock inte bli större än att de ryms inom de bidrag som berörda enskilda utbildningsanordnare får från anslaget 2:63 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet* inom utgiftsområde 16.

8.1.5 Konsekvenser för olika aktörer

Konsekvenser för sökande och studenter

Förslagen i denna promemoria innebär att en belastningsregisterkontroll ska göras av samtliga sökande som ska erbjudas plats på sådana utbildningar som omfattas av regleringen. Den instans som utför kontrollen kommer endast att få besked om huruvida den sökande förekommer i belastningsregistret för något av de relevanta brotten eller inte. En belastningsregisterkontroll är emellertid ett intrång i den personliga integriteten oavsett om den kontrollerade personen förekommer i registret eller inte.

Det är svårt att exakt uppskatta hur många som kommer att omfattas av kontrollerna då det är avhängigt hur många studenter som lärosätena antar respektive termin. Av högskoleutbildningarna inom hälso- och sjukvårdsområdet samt skolområdet antas en majoritet av studenterna till de utbildningarna som omfattas av förslaget i SOU 2021:83 och promemorian om

registerkontroll. Till vårterminen 2024 och höstterminen 2024 antogs sammanlagt ca 36 800 sökande till dessa utbildningar i det första urvalet. Vidare fick ytterligare ca 5 300 sökande som inte antagits i den första antagningsomgången besked om att de antagits i den andra antagningsomgången. För de utbildningar som tillkommer genom förslag i denna promemoria var antalet ca 9 700 respektive 1 500. Det kan därmed konstateras att förslagen i denna promemoria innebär att kontroller kommer att göras av fler personer jämfört med de förslag som lämnas i SOU 2021:83 och promemorian om registerkontroll.

Det ska samtidigt nämnas att de förslag som lämnas i denna promemoria, tillsammans med förslagen i SOU 2021:83 och i promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter, kommer att innebära en ökad förutsebarhet för den enskilde. I betänkandet framförs att det i dag inte finns någon möjlighet att neka en brottsbelastad student att antas till en högskoleutbildning, trots att denne på grund av förekomst i belastningsregistret avseende vissa brott kan komma att antingen nekas plats på verksamhetsförlagd utbildning eller senare nekas att få legitimation eller anställning inom det yrke som utbildningen ska leda till. Det gäller även för de utbildningar som omfattas av förslagen i denna promemoria.

Förslagen innebär att utbildningsplatser kan erbjudas till studenter som har förutsättningar att fullfölja utbildningen samt att verka inom det yrke som utbildningen ska leda till.

Sammantaget bedöms skälen för att införa belastningsregisterkontroll inför antagning till de utbildningar som föreslås i denna promemoria väga upp det integritetsintrång som kontrollerna innebär för den enskilde.

Konsekvenser för lärosäten

Ett lärosäte har i dag inte något rättsligt stöd för att neka en student att antas till en högskoleutbildning på grund av att han eller hon har dömts för brott. Däremot kan en skolhuvudman eller en region neka en student att tas emot till verksamhetsförlagd utbildning om det kommit till deras kännedom att den sökande har en anteckning om viss typ av brott i belastningsregistret. Studenten kan därmed inte slutföra sin utbildning men lärosätet kan inte enbart på den grunden avskilja studenten. Lärosätet kan inte heller avskilja en student i de fall då det går att förutse att Socialstyrelsen inte kommer att utfärda legitimation för studenten för det aktuella yrket. Detta leder till att studenten inte har möjlighet att uppfylla kraven för examen samtidigt som lärosätet har utbildningsansvar för studenten.

Förslagen i denna promemoria innebär att flera utbildningar inom skolområdet och hälso- och sjukvårdsområdet ska omfattas av en ordning med belastningsregisterkontroll inför antagning till utbildningarna. Detta innebär även att fler lärosäten kan omfattas av systemet med belastningsregisterkontroll. T.ex. bedrivs utbildning till psykoterapeutexamen vid vissa mindre enskilda utbildningsanordnare.

Förslagen bedöms leda till att lärosätena kan erbjuda utbildningsplatser till sökande som har en faktisk möjlighet att slutföra utbildningen samt att utöva yrket. En konsekvens av förslagen är att statliga lärosäten också

kommer att kunna begära att en student som under pågående utbildning döms för brott ska avskiljas från utbildningen.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslagen bedöms inte innebära medföra några nya åtaganden för kommuner eller regioner. Förslagen bedöms inte heller innebära några inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

8.1.6 Övriga konsekvenser

Konsekvenser för Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslaget innebär att bland annat Polismyndigheten, UHR och statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare kommer att behandla personuppgifter. Frågorna om personuppgiftsbehandling regleras i EU-rätten genom EU:s dataskyddsförordning. Den personuppgiftsbehandling som kommer att vara nödvändig med anledning av förslagen bedöms vara förenlig med EU-rätten, se avsnitt 6.

Konsekvenser för barns och ungas rättigheter

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) har alla barn samma rättigheter och lika värde (artikel 2). Konventionen fastslår också att vad som bedöms vara barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör barn samt att alla barn har rätt att uttrycka sin mening i frågor som berör dem (artiklarna 3 och 12). Barn har enligt konventionen också rätt till utbildning (artikel 28). I skollagen anges att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning och annan verksamhet enligt den lagen som rör barn (1 kap. 10 §). Förslagen i denna promemoria har utformats med utgångspunkt i principen om barnets bästa. Förslagen bedöms öka barns och ungas skydd mot att utsättas för brott eller annat olämpligt beteende från personer som är verksamma inom hälso- och sjukvården, skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

Barn och vuxna med funktionsnedsättning kan vara i en särskild beroendeställning till personer som t.ex. genomför sin verksamhetsförlagda utbildning inom hälso- och sjukvården samt skolväsendet. Förslagen i denna promemoria innebär att barn och vuxna med funktionsnedsättning kan få ett utökat skydd och därmed känna sig trygga i förhållande till personer som de kommer i kontakt med i förskolans, skolans och hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Konsekvenser för jämställdheten

Förslagen är könsneutralt utformade och förväntas därför inte få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Även med bestämmelser som gäller lika för alla kan emellertid olika grupper påverkas av dem i olika utsträckning. Höstterminen 2023 var kvinnor i majoritet bland de registrerade studenterna på utbildningarna som berörs av för-

slagen. Andelen kvinnor varierade mellan 58 procent och 100 procent av de registrerade studenterna på utbildningarna. Det är därmed fler kvinnor än män som studerar på de utbildningar som omfattas av förslagen. Det innebär att fler kvinnor än män sannolikt kommer att omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning.

Det är däremot svårare att dra några slutsatser gällande könsfördelningen bland de barn, unga och patienter som studenterna kan komma i kontakt med under sin utbildning. Såväl flickor som pojkar, kvinnor som män kan till följd av förslagen i högre utsträckning få ett utökat skydd och därmed känna sig trygga i förhållande till personer som de kommer i kontakt med i förskolans, skolans och hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Konsekvenser för de integrationspolitiska målen och målet för regeringens politik mot utanförskap

Målet för integrationspolitiken är bl.a. att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Integrationspolitiken ska bidra till social och kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund. Förslagen i denna promemoria innebär att patienter, barn och unga, oavsett etnisk och kulturell bakgrund, i högre utsträckning än i dag kan få ett utökat skydd och därmed känna sig trygga i förhållande till personer som de kommer i kontakt med i förskolans, skolans och hälso- och sjukvårdens verksamheter.

9 Författningskommentar

9.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434)

4 kap. Studenterna

3 a § En förutsättning för att bli antagen till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka utbildningar och brott som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om hur registerkontrollen ska gå till.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en förutsättning för antagning till vissa utbildningar hos statliga högskolor och universitet är att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott och om i vilket skede av antagningen som registerkontroll får göras.

Ändringen i *första stycket* innebär att belastningsregisterkontroll ska vara ett krav för antagning till utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården och är en följd av att det i promemorian föreslås att fler utbildningar ska omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

9.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

16 § En förutsättning för att bli antagen till *utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården* är att den sökande inte förekommer i det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister avseende vissa brott. En kontroll i registret får endast göras avseende sökande som ska erbjudas plats på en sådan utbildning.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka utbildningar och brott som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om hur registerkontrollen ska gå till.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en förutsättning för antagning till vissa utbildningar hos enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd

att utfärda examen är att den sökande inte förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott och om i vilket skede av antagningen som registerkontroll får göras.

Ändringen i *första stycket* innebär att belastningsregisterkontroll ska vara ett krav för antagning till utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården och är en följd av att det i promemorian föreslås att fler utbildningar ska omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Från: Cecilia Holgersson <cecilia.holgersson@regeringskansliet.se>
Skickat: den 7 oktober 2025 09:05
Ämne: Remiss av promemorian En ny miljöprövningsmyndighet - Dnr KN2025/01878
Bifogade filer: PM_Ny myndighet för miljöprövning_okt2025.pdf; Remissmissiv - Ny myndighet för miljöprövning_7okt25.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från cecilia.holgersson@regeringskansliet.se. Läs om varför det här är viktigt

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 8 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till **kn.remissvar@regeringskansliet.se** med kopia till **kn.me.remissvar@regeringskansliet.se**. Ange diarienummer **KN2025/01878 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.**

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Vänligen

Cecilia Holgersson
Enhetsassistent
Miljöprövningsenheten
Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm
Mobil 0761019669
cecilia.holgersson@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ny myndighet för miljöprövning

Dnr KN2025/01878

Oktober 2025

Innehållsförteckning

1 Promemorians huvudsakliga innehåll 4

2 Författningsförslag 5
- 2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken 5
- 2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:765) om ändring i miljöbalken 10
- 2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar 12
- 2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd 14
- 2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 17
- 2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter 20
- 2.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter 21
- 2.8 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer 30
- 2.9 Förslag till förordning om ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250) 31
- 2.10 Förslag till förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251) 33
- 2.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 36
- 2.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag 37
- 2.13 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2025:000) om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi 41

3 Ärendet 42

4 Behovet av en stegvis reformering av miljöprövningen 42

5 Miljöprövningsdelegationernas ansvar 43
- 5.1 Allmänt om miljöprövningsdelegationernas ansvar 43
- 5.2 Miljöfarliga verksamheter 43
- 5.3 Vattenverksamheter 44
- 5.4 Ärenden som avser skydd av områden 45
- 5.5 Ärenden som avser skydd för mångfald 46
- 5.6 Gemensam handläggning 46
- 5.7 Tillstånds giltighet och omprövning 46
- 5.8 Alternativvärden och dispenser enligt industriutsläppsförordningen 47

6 En ny myndighet för miljöprövning 48
- 6.1 Handläggning av en ansökan om tillstånd till täkt 49

6.2 Ansökningsmål ... 49
6.3 Förfarandet vid Miljöprövningsmyndighetens prövning ... 50
6.4 Gemensam handläggning ... 51
6.5 Övriga förordningar som bör gälla för den nya myndigheten ... 52
6.6 Avgift och redovisning av uppgifter ... 54
6.7 Till vilken mark- och miljödomstol bör överklagande ske? ... 55
6.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ... 56
7 Konsekvenser ... 57
7.1 Ekonomiska konsekvenser ... 57
7.1.1 Resursbehov för den nya myndigheten ... 57
7.1.2 Finansiering av den nya myndigheten ... 57
8 Författningskommentar ... 58
8.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken ... 58
8.2 Förslag till lag om ändring i lagen om mark- och miljödomstolar ... 64

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås de författningsbestämmelser som krävs för att en ny myndighet för miljöprövning, Miljöprövningsmyndigheten, ska ta över de ärenden som i dag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövnings-delegationer. Förslaget i promemorian kompletterar förslaget om inrättande av en ny miljöprövningsmyndighet som lämnas i betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess (SOU 2024:98).

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 9 kap. 8 §, 11 kap. 9 b §, 19 kap. 4, 5 och 5 a §§, 21 kap. 1 a §, 24 kap. 11 §, och rubriken närmast före 19 kap. 5 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 kap.	
8 §[1]	
Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.	
Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *länsstyrelsen*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av *länsstyrelsen*.	Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*.
Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.	
11 kap.	
9 b §[2]	
Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt	

[1] Senaste lydelse 2017:782.
[2] Senaste lydelse 2025:770.

7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.	Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, *Miljöprövningsmyndigheten,* länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte något annat anges i föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 a § första stycket 3 eller 4 eller i beslut som tillsynsmyndigheten i ett enskilt fall fattat med stöd av sådana föreskrifter.

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndigheten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar, och

2. verksamheterna avses bedrivas av samma verksamhetsutövare.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten. Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat.

4 §[3]

Länsstyrelser eller kommunala *nämnder* ska	*Miljöprövningsmyndigheten* eller *den* kommunala *nämnden* ska *vid prövning av ett ärende som avser en miljöfarlig verksamhet*

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och
4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

5 §[4]

I ett ärende som prövas av *länsstyrelsen* eller en kommunal nämnd ska länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna	I ett ärende som *avser miljöfarlig verksamhet och som* prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommunal nämnd ska *Miljöprövningsmyndigheten* eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

[3] Senaste lydelse 2018:779.
[4] Senaste lydelse 2024:963.

Särskilt om *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation*	**Särskilt om *Miljöprövningsmyndigheten***
5 a §[5]	
I ett ärende som prövas av *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation* ska *miljöprövningsdelegationen* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i	I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,
3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, och
4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

21 kap.

1 a §[6]

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *en länsstyrelse* eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,	1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,
3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,
4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,
5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,
6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,	7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten,* en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,
8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §,	8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans,*

[5] Senaste lydelse 2024:963.
[6] Senaste lydelse 2024:963.

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningsmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

24 kap.

11 §[7]

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om tillståndet har getts av länsstyrelsen, görs ansökan hos *länsstyrelsen*.	En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om tillståndet har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller* länsstyrelsen, görs ansökan hos *den som har gett tillståndet*.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och

2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. För tillstånd som har beslutats av en länsstyrelses miljöprövningsdelegation ska ansökan enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen göras hos Miljöprövningsmyndigheten.

[7] Senaste lydelse 2024:963.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:765) om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 24 kap. 1 § miljöbalken i stället för lydelsen enligt lagen (2025:765) om ändring i miljöbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:765	*Föreslagen lydelse*
24 kap.	
1 §	
Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *en länsstyrelse* eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 *eller 10 a* § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom föreläggganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.	Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller *en* kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse *eller Miljöprövningsmyndigheten* enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 *eller 10 a* § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom föreläggganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
1 §[8]	
Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vattenanläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.	
Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.	
Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.	
Mål om utdömande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.	
Mål som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.	*Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden* som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

[8] Senaste lydelse 2015:686.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.	
Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag	Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

dels att 6 b § ska upphöra att gälla,

dels att 7, 9, 10, 20 e, 20 f, 22 och 25 g §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 §[9]
En sådan ansökan om tillstånd som avses i 9 kap. 6 a eller 6 b § miljöbalken ska prövas av *länsstyrelsen*. Om verksamheten omfattas av 17 kap. 1 § miljöbalken, ska ansökan i stället prövas av mark- och miljödomstol.	En sådan ansökan om tillstånd som avses i 9 kap. 6 a eller 6 b § miljöbalken ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*. Om verksamheten omfattas av 17 kap. 1 § miljöbalken, ska ansökan i stället prövas av mark- och miljödomstol.
	9 §[10]
Länsstyrelsen ska i ett ärende om tillstånd skicka ett meddelande om ansökan och kungörelsen till den kommunala nämnden samt till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Om *länsstyrelsen* har beslutat att enligt 24 kap. 11 § miljöbalken på eget initiativ ta upp frågan om omprövning av ett tillståndsbeslut, ska *länsstyrelsen* informera den kommunala nämnden om beslutet.	*Miljöprövningsmyndigheten* ska i ett ärende om tillstånd skicka ett meddelande om ansökan och kungörelsen till den kommunala nämnden samt till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Om *Miljöprövningsmyndigheten* har beslutat att enligt 24 kap. 11 § miljöbalken på eget initiativ ta upp frågan om omprövning av ett tillståndsbeslut, ska *Miljöprövningsmyndigheten* informera den kommunala nämnden om beslutet.
	10 §[11]
När *länsstyrelsen* är tillståndsmyndighet ska besked om tid och plats för annat sammanträde än muntlig förberedelse meddelas genom kungörelse i ortstidning. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,	När *Miljöprövningsmyndigheten* är tillståndsmyndighet ska besked om tid och plats för annat sammanträde än muntlig förberedelse meddelas genom kungörelse i ortstidning. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,

[9] Senaste lydelse 2013:262.
[10] Senaste lydelse 2024:975.
[11] Senaste lydelse 2024:975.

sökanden och andra som har yttrat sig i ärendet ska på lämpligt sätt underrättas.	sökanden och andra som har yttrat sig i ärendet ska på lämpligt sätt underrättas.

Bestämmelser om kallelse till muntlig förberedelse finns i 19 kap. 5 a § och 22 kap. 11 a § miljöbalken.

20 e §[12]

Länsstyrelsen får förelägga den som ansöker om tillstånd till täkt enligt denna förordning att lägga fram en utredning som belyser behovet av täkten samt en täktplan av den omfattning som behövs.	*Miljöprövningsmyndigheten* får förelägga den som ansöker om tillstånd till täkt enligt denna förordning att lägga fram en utredning som belyser behovet av täkten samt en täktplan av den omfattning som behövs.
Om föreläggandet inte följs, får *länsstyrelsen* avvisa ansökan. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.	Om föreläggandet inte följs, får *Miljöprövningsmyndigheten* avvisa ansökan. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

20 f §[13]

Om länsstyrelsen överväger att meddela föreskrifter om skydd för grundvattnet enligt 7 kap. 22 § miljöbalken för *ett* område som avses med en ansökan *om tillstånd till täkt enligt denna förordning*, får frågan om tillstånd prövas först när frågan om skyddet för grundvattnet har avgjorts. *Länsstyrelsen* får dock pröva frågan om tillstånd omedelbart, om det finns särskilda skäl.	Om *det i ett ärende som avser ansökan om tillstånd till täkt enligt denna förordning framkommer att* länsstyrelsen *eller kommunen* överväger att meddela föreskrifter om skydd för grundvattnet enligt 7 kap. 22 § miljöbalken för *det* område som avses med ansökan, får frågan om tillstånd prövas först när frågan om skyddet för grundvattnet har avgjorts. *Miljöprövningsmyndigheten* får dock pröva frågan om tillstånd omedelbart, om det finns särskilda skäl.

22 §[14]

En anmälan som avses i 1 kap. 10 eller 11 § miljöprövningsförordningen (2013:251) ska vara skriftlig och ges in till den myndighet eller kommun som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) utövar tillsyn över verksamheten eller åtgärden.

Om en anmälan som avses i 19 kap. 3 § miljöbalken gäller ett ärende som ska handläggas av en miljöprövningsdelegation enligt 3 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer, ska	

[12] Senaste lydelse 2010:953.
[13] Senaste lydelse 2010:953.
[14] Senaste lydelse 2024:975.

vad som sägs i 19 kap. 3 § miljöbalken om länsstyrelse gälla en länsstyrelse som har en miljöprövningsdelegation.

25 g §[15]

När en anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken har getts in ska

1. den kommunala nämnden genast skicka *ett exemplar av* handlingarna till länsstyrelsen, om anmälan har getts in till nämnden, och

2. länsstyrelsen genast skicka *ett exemplar av* handlingarna till den kommunala nämnden, om anmälan har getts in till länsstyrelsen.

1. den kommunala nämnden genast skicka handlingarna till länsstyrelsen, om anmälan har getts in till nämnden, och

2. länsstyrelsen genast skicka handlingarna till den kommunala nämnden, om anmälan har getts in till länsstyrelsen.

Om anmälan avser en verksamhet som enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) omfattas av ”tillståndsplikt A”, ska nämnden eller länsstyrelsen också skicka ett exemplar av anmälan till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

Senaste lydelse 2025:659.

2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn

dels att 10 kap. 3 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
10 kap.	
3 §[16]	
Länsstyrelserna ska senast den 28 februari varje år redovisa föregående kalenderårs	
1. avgiftsintäkter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter,	
2. kostnader för samråd och beslut om betydande miljöpåverkan för miljöfarlig verksamhet,	
3. *kostnader för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet vid miljöprövningsdelegationerna,*	
4. kostnader för medverkan vid tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet i första instans i mark- och miljödomstol, med undantag för kostnader för att initiera tillståndsprövning enligt 24 kap. 7 § miljöbalken,	*3.* kostnader för medverkan vid tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet i första instans i mark- och miljödomstol, med undantag för kostnader för att initiera tillståndsprövning enligt 24 kap. 7 § miljöbalken,
5. kostnader för tillsyn över miljöfarlig verksamhet, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar,	*4.* kostnader för tillsyn över miljöfarlig verksamhet, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar,
6. avgiftsintäkter för tillståndsprövning av markavvattning,	*5.* avgiftsintäkter för tillståndsprövning av markavvattning,
7. avgiftsintäkter för handläggning av anmälan av anmälningspliktig vattenverksamhet,	*6.* avgiftsintäkter för handläggning av anmälan av anmälningspliktig vattenverksamhet,
8. avgiftsintäkter för tillsyn över markavvattning,	*7.* avgiftsintäkter för tillsyn över markavvattning,
9. avgiftsintäkter för tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning,	*8.* avgiftsintäkter för tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning,
10. intäkter i form av ersättning för rättegångskostnader vid till-	*9.* intäkter i form av ersättning för rättegångskostnader vid tillstånds-

[16] Senaste lydelse 2020:688.

ståndsprövning av vattenverksamhet i första instans,	prövning av vattenverksamhet i första instans,
11. kostnader för samråd och beslut om betydande miljöpåverkan för vattenverksamhet,	*10.* kostnader för samråd och beslut om betydande miljöpåverkan för vattenverksamhet,
12. kostnader för tillståndsprövning av vattenverksamheter i första instans i mark- och miljödomstol, med undantag för kostnader för att initiera tillståndsprövning enligt 24 kap. 7 § miljöbalken,	*11.* kostnader för tillståndsprövning av vattenverksamheter i första instans i mark- och miljödomstol, med undantag för kostnader för att initiera tillståndsprövning enligt 24 kap. 7 § miljöbalken,
13. kostnader för dispensprövning och tillståndsprövning av markavvattning,	*12.* kostnader för dispensprövning och tillståndsprövning av markavvattning,
14. kostnader för handläggning av anmälan från anmälningspliktig vattenverksamhet,	*13.* kostnader för handläggning av anmälan från anmälningspliktig vattenverksamhet,
15. kostnader för tillsyn över markavvattning, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar, och	*14.* kostnader för tillsyn över markavvattning, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar, och
16. kostnader för tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar.	*15.* kostnader för tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning, med undantag för kostnader för handläggning av miljösanktionsavgifter och åtalsanmälningar.

Redovisningen av kostnader ska innefatta samtliga kostnader med undantag för kostnader för prövning av civilrättsliga frågor.

5 a §

Miljöprövningsmyndigheten ska senast den 28 februari varje år redovisa föregående kalenderårs kostnader för prövning vid myndigheten.

6 §[17]

Redovisningarna enligt 1–4 §§ ska göras elektroniskt till Naturvårdsverket på det sätt som Naturvårdsverket behöver för sin sammanställning och uppföljning.	Redovisningarna enligt 1–4 *och 5 a* §§ ska göras elektroniskt till Naturvårdsverket på det sätt som Naturvårdsverket behöver för sin sammanställning och uppföljning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

[17] Senaste lydelse 2015:154.

2. Länsstyrelserna ska senast den 28 februari 2028 redovisa föregående kalenderårs kostnader för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet vid miljöprövningsdelegationerna.

2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter

Härigenom föreskrivs att 46 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
46 §[18]	
I 19 kap. 1 § tredje stycket miljöbalken samt 1 kap. 2 § första stycket och 5 kap. lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar finns det bestämmelser om överklagande i särskilda fall.	
Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga länsstyrelsens beslut som rör frågor om markavvattning.	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga länsstyrelsens *eller Miljöprövningsmyndighetens* beslut som rör frågor om markavvattning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

[18] Senaste lydelse 2024:977.

2.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ska ha följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

Nuvarande lydelse

Bilaga 2[19]

Myndigheter som är skyldiga att ha ett miljöledningssystem enligt 3 §

Myndighet	Får myndigheten ha ett förenklat miljöledningssystem?
Affärsverket svenska kraftnät	
Allmänna reklamationsnämnden	Ja
Arbetsdomstolen	
Arbetsförmedlingen	
Arbetsgivarverket	
Arbetsmiljöverket	
Barnombudsmannen	Ja
Blekinge tekniska högskola	
Bolagsverket	
Boverket	
Brottsförebyggande rådet	Ja
Brottsoffermyndigheten	Ja
Centrala studiestödsnämnden	
Diskrimineringsombudsmannen	
Domstolsverket	
E-hälsomyndigheten	Ja
Ekobrottsmyndigheten	
Ekonomistyrningsverket	
Elsäkerhetsverket	Ja
Energimarknadsinspektionen	
Exportkreditnämnden	
Finansinspektionen	Ja
Folke Bernadotteakademien	Ja
Folkhälsomyndigheten	
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	Ja
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	
Fortifikationsverket	

[19] Senaste lydelse 2025:631.

	Försvarets materielverk	
	Försvarets radioanstalt	
	Försvarshögskolan	
	Försäkringskassan	
	Gymnastik- och idrottshögskolan	Ja
	Göteborgs universitet	
	Havs- och vattenmyndigheten	
	Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	Ja
	Högskolan Dalarna	
	Högskolan i Borås	
	Högskolan i Gävle	
	Högskolan i Halmstad	
	Högskolan i Skövde	
	Högskolan Kristianstad	
	Högskolan Väst	
	Institutet för rymdfysik	
	Inspektionen för strategiska produkter	Ja
	Inspektionen för vård och omsorg	
	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	Ja
	Institutet för språk och folkminnen	Ja
	Integritetsskyddsmyndigheten	Ja
	Justitiekanslern	Ja
	Kammarkollegiet	
	Karlstads universitet	
	Karolinska institutet	
	Kemikalieinspektionen	
	Kommerskollegium	
	Konjunkturinstitutet	
	Konkurrensverket	
	Konstfack	
	Konstnärsnämnden	Ja
	Konsumentverket	
	Kriminalvården	
	Kronofogdemyndigheten	
	Kungl. biblioteket	
	Kungl. Konsthögskolan	
	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Ja
	Kungl. Tekniska högskolan	
	Kustbevakningen	
	Lantmäteriet	
	Linköpings universitet	
	Linnéuniversitetet	
	Livsmedelsverket	
	Luftfartsverket	
	Luleå tekniska universitet	
	Lunds universitet	
22	Läkemedelsverket	

Länsstyrelserna	
Malmö universitet	
Mediemyndigheten	
Migrationsverket	
Mittuniversitetet	
Moderna museet	
Myndigheten för delaktighet	Ja
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Ja
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	
Myndigheten för tillgängliga medier	Ja
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	
Myndigheten för yrkeshögskolan	Ja
Mälardalens universitet	
Nationalmuseum	
Naturhistoriska riksmuseet	
Naturvårdsverket	
Nordiska Afrikainstitutet	Ja
Patent- och registreringsverket	
Pensionsmyndigheten	
Polarforskningssekretariatet	
Polismyndigheten	
Post- och telestyrelsen	
Revisorsinspektionen	Ja
Riksantikvarieämbetet	
Riksarkivet	Ja
Riksgäldskontoret	Ja
Rymdstyrelsen	
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	Ja
Rättsmedicinalverket	
Sameskolstyrelsen	Ja
Sametinget	
Sjöfartsverket	
Skatteverket	
Skogsstyrelsen	
Socialstyrelsen	
Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Spelinspektionen	Ja
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Ja
Statens centrum för arkitektur och design	

	Statens energimyndighet	
	Statens fastighetsverk	
	Statens försvarshistoriska museer	
	Statens geotekniska institut	
	Statens haverikommission	Ja
	Statens historiska museer	
	Statens institutionsstyrelse	
	Statens jordbruksverk	
	Statens konstråd	Ja
	Statens kulturråd	Ja
	Statens maritima och transporthistoriska museer	
	Statens museer för världskultur	
	Statens musikverk	
	Statens servicecenter	
	Statens skolinspektion	
	Statens skolverk	
	Statens tjänstepensionsverk	
	Statens veterinärmedicinska anstalt	
	Statens väg- och transportforskningsinstitut	
	Statistiska centralbyrån	
	Statskontoret	
	Stockholms konstnärliga högskola	Ja
	Stockholms universitet	
	Strålsäkerhetsmyndigheten	
	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	
	Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete	
	Svenska institutet	
	Sveriges geologiska undersökning	
	Sveriges lantbruksuniversitet	
	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	
	Säkerhetspolisen	
	Södertörns högskola	
	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	
	Tillväxtverket	
	Totalförsvarets forskningsinstitut	
	Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	
	Trafikanalys	
	Trafikverket	
	Transportstyrelsen	
	Tullverket	
	Umeå universitet	
	Universitets- och högskolerådet	
	Universitetskanslersämbetet	
24	Upphandlingsmyndigheten	

Uppsala universitet	
Valmyndigheten	Ja
Verket för innovationssystem	
Vetenskapsrådet	Ja
Åklagarmyndigheten	
Örebro universitet	
Överklagandenämnden för studiestöd	Ja

Föreslagen lydelse
Bilaga

Myndigheter som är skyldiga att ha ett miljöledningssystem enligt 3 §

Myndighet	Får myndigheten ha ett förenklat miljöledningssystem?
Affärsverket svenska kraftnät	
Allmänna reklamationsnämnden	Ja
Arbetsdomstolen	
Arbetsförmedlingen	
Arbetsgivarverket	
Arbetsmiljöverket	
Barnombudsmannen	Ja
Blekinge tekniska högskola	
Bolagsverket	
Boverket	
Brottsförebyggande rådet	Ja
Brottsoffermyndigheten	Ja
Centrala studiestödsnämnden	
Diskrimineringsombudsmannen	
Domstolsverket	
E-hälsomyndigheten	Ja
Ekobrottsmyndigheten	
Ekonomistyrningsverket	
Elsäkerhetsverket	Ja
Energimarknadsinspektionen	
Exportkreditnämnden	
Finansinspektionen	Ja
Folke Bernadotteakademien	Ja
Folkhälsomyndigheten	
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	Ja
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	
Fortifikationsverket	
Försvarets materielverk	
Försvarets radioanstalt	
Försvarshögskolan	
Försäkringskassan	
Gymnastik- och idrottshögskolan	Ja

Göteborgs universitet	
Havs- och vattenmyndigheten	
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	Ja
Högskolan Dalarna	
Högskolan i Borås	
Högskolan i Gävle	
Högskolan i Halmstad	
Högskolan i Skövde	
Högskolan Kristianstad	
Högskolan Väst	
Institutet för rymdfysik	
Inspektionen för strategiska produkter	Ja
Inspektionen för vård och omsorg	
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	Ja
Institutet för språk och folkminnen	Ja
Integritetsskyddsmyndigheten	Ja
Justitiekanslern	Ja
Kammarkollegiet	
Karlstads universitet	
Karolinska institutet	
Kemikalieinspektionen	
Kommerskollegium	
Konjunkturinstitutet	
Konkurrensverket	
Konstfack	
Konstnärsnämnden	Ja
Konsumentverket	
Kriminalvården	
Kronofogdemyndigheten	
Kungl. biblioteket	
Kungl. Konsthögskolan	
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Ja
Kungl. Tekniska högskolan	
Kustbevakningen	
Lantmäteriet	
Linköpings universitet	
Linnéuniversitetet	
Livsmedelsverket	
Luftfartsverket	
Luleå tekniska universitet	
Lunds universitet	
Läkemedelsverket	
Länsstyrelserna	
Malmö universitet	
Mediemyndigheten	
Migrationsverket	

Mittuniversitetet	
Moderna museet	
Myndigheten för delaktighet	Ja
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Ja
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	
Myndigheten för tillgängliga medier	Ja
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	
Myndigheten för yrkeshögskolan	Ja
Mälardalens universitet	
Nationalmuseum	
Naturhistoriska riksmuseet	
Naturvårdsverket	
Nordiska Afrikainstitutet	Ja
Patent- och registreringsverket	
Pensionsmyndigheten	
Polarforskningssekretariatet	
Polismyndigheten	
Post- och telestyrelsen	
Revisorsinspektionen	Ja
Riksantikvarieämbetet	
Riksarkivet	Ja
Riksgäldskontoret	Ja
Rymdstyrelsen	
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	Ja
Rättsmedicinalverket	
Sameskolstyrelsen	Ja
Sametinget	
Sjöfartsverket	
Skatteverket	
Skogsstyrelsen	
Socialstyrelsen	
Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Spelinspektionen	Ja
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Ja
Statens centrum för arkitektur och design	
Statens energimyndighet	
Statens fastighetsverk	
Statens försvarshistoriska museer	
Statens geotekniska institut	

	Statens haverikommission	Ja
	Statens historiska museer	
	Statens institutionsstyrelse	
	Statens jordbruksverk	
	Statens konstråd	Ja
	Statens kulturråd	Ja
	Statens maritima och transport-historiska museer	
	Statens museer för världskultur	
	Statens musikverk	
	Statens servicecenter	
	Statens skolinspektion	
	Statens skolverk	
	Statens tjänstepensionsverk	
	Statens veterinärmedicinska anstalt	
	Statens väg- och transportforsk-ningsinstitut	
	Statistiska centralbyrån	
	Statskontoret	
	Stockholms konstnärliga högskola	Ja
	Stockholms universitet	
	Strålsäkerhetsmyndigheten	
	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	
	Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete	
	Svenska institutet	
	Sveriges geologiska undersökning	
	Sveriges lantbruksuniversitet	
	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	
	Säkerhetspolisen	
	Södertörns högskola	
	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	
	Tillväxtverket	
	Totalförsvarets forskningsinstitut	
	Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	
	Trafikanalys	
	Trafikverket	
	Transportstyrelsen	
	Tullverket	
	Umeå universitet	
	Universitets- och högskolerådet	
	Universitetskanslersämbetet	
	Upphandlingsmyndigheten	
	Uppsala universitet	
	Valmyndigheten	Ja
	Verket för innovationssystem	
28	Vetenskapsrådet	Ja

Åklagarmyndigheten	
Örebro universitet	
Överklagandenämnden för studiestöd	Ja

2.8 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer

Härigenom föreskrivs att förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer ska upphöra att gälla.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

2.9 Förslag till förordning om ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4, 15, 16, 18 och 19 §§ industriutsläppsförordningen (2013:250) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
4 §[20]	
I denna förordning avses med *miljöprövningsdelegation: ett sådant särskilt organ inom länsstyrelsen som avses i förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer, och* *tillsynsmyndighet:* den som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) utövar tillsyn över en *industriutsläppverksamhet*.	*Med tillsynsmyndighet avses i denna förordning* den som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) utövar tillsyn över en *industriutsläppsverksamhet*.
15 §	
Miljöprövningsdelegationen får besluta att en industriutsläppsverksamhet i stället för att följa ett begränsningsvärde som avses i 8 § ska följa ett begränsningsvärde som bestäms med hänsyn till andra tidsperioder eller andra referensförhållanden (alternativvärde).	*Miljöprövningsmyndigheten* får besluta att en industriutsläppsverksamhet i stället för att följa ett begränsningsvärde som avses i 8 § ska följa ett begränsningsvärde som bestäms med hänsyn till andra tidsperioder eller andra referensförhållanden (alternativvärde).

Beslutet får inte innebära att verksamheten genom att följa ett alternativvärde medför högre utsläppsnivåer under normala driftsförhållanden än om verksamheten skulle ha följt det begränsningsvärde som avses i 8 §.

16 §[21]	
Miljöprövningsdelegationen får ge dispens från ett begränsningsvärde som avses i 8 §, om	*Miljöprövningsmyndigheten* får ge dispens från ett begränsningsvärde som avses i 8 §, om

1. det med hänsyn till var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala miljöförhållandena skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, och
2. dispensen förenas med ett villkor om att i stället följa ett mindre strängt begränsningsvärde.

[20] Senaste lydelse 2020:649.
[21] Senaste lydelse 2013:504.

18 §

Miljöprövningsdelegationen får besluta att en dispens enligt 16 § ska gälla för en kortare tidsperiod än som avses i 17 §, om förutsättningarna för dispens endast finns under den tid som behövs för att anpassa anläggningen till det begränsningsvärde som avses i 8 §.	*Miljöprövningsmyndigheten* får besluta att en dispens enligt 16 § ska gälla för en kortare tidsperiod än *vad* som avses i 17 §, om förutsättningarna för dispens endast finns under den tid som behövs för att anpassa anläggningen till det begränsningsvärde som avses i 8 §.

19 §

När en ansökan om dispens enligt 16 § har inkommit till *miljöprövningsdelegationen* ska myndigheten kungöra detta på myndighetens anslagstavla samt genom information på myndighetens webbplats eller på annat lämpligt sätt.	När en ansökan om dispens enligt 16 § har inkommit till *Miljöprövningsmyndigheten* ska myndigheten kungöra detta på myndighetens anslagstavla samt genom information på myndighetens webbplats eller på annat lämpligt sätt.

Kungörelsen ska innehålla en upplysning om

1. vilken myndighet som prövar ärendet,
2. var handlingarna i ärendet finns tillgängliga,
3. till vem och inom vilken tid synpunkter i ärendet kan lämnas, och
4. hur information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

2.10 Förslag till förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6–8, 17, 18 och 21 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251)[22] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
6 §	
I 21 kap. miljöbalken finns bestämmelser om att mark- och miljödomstol prövar frågor om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. I denna förordning finns närmare bestämmelser om när frågor om tillståndsplikt prövas av mark- och miljödomstol. För sådana verksamheter och åtgärder anges uttrycket ”tillståndsplikt A”.	
Denna förordning innehåller även bestämmelser om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter och åtgärder ska prövas av *en länsstyrelse*. För sådana verksamheter och åtgärder anges uttrycket ”tillståndsplikt B”.	Denna förordning innehåller även bestämmelser om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter och åtgärder ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*. För sådana verksamheter och åtgärder anges uttrycket ”tillståndsplikt B”.
7 §	
Av 21 kap. 3 § miljöbalken följer att ansökan i vissa fall får göras hos mark- och miljödomstol även om tillståndsfrågan annars skulle ha prövats av *länsstyrelsen*.	Av 21 kap. 3 § miljöbalken följer att ansökan i vissa fall får göras hos mark- och miljödomstol även om tillståndsfrågan annars skulle ha prövats av *en förvaltningsmyndighet eller kommun*.
8 §	
I 9 kap. 8 § andra stycket miljöbalken finns en bestämmelse om att tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt alltid ska prövas av *länsstyrelsen*.	I 9 kap. 8 § andra stycket miljöbalken finns en bestämmelse om att tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt alltid ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*.
17 §[23]	
En mark- och miljödomstol ska informera *en länsstyrelses miljö-*	En mark- och miljödomstol ska informera *Miljöprövningsmyndig-*

[22] Förordningen omtryckt 2016:1188.
[23] Senaste lydelse 2025:217.

prövningsdelegation om ett överklagande av domstolens dom eller slutliga beslut, om

1. domstolen har handlagt ett överklagande av *miljöprövningsdelegationens* beslut i ett ärende om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken, och

heten om ett överklagande av domstolens dom eller slutliga beslut, om

1. domstolen har handlagt ett överklagande av *Miljöprövningsmyndighetens* beslut i ett ärende om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken, och

2. domstolens dom eller beslut har överklagats i rätt tid.

18 §[24]

Naturvårdsverket ska

1. ta emot uppgifter om mål och ärenden som avser miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken där mark- och miljödomstol eller *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation* är första instans,

1. ta emot uppgifter om mål och ärenden som avser miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken där mark- och miljödomstol eller *Miljöprövningsmyndigheten* är första instans,

2. sammanställa och analysera statistik om sådana mål och ärenden, och

3. till regeringen senast den 15 maj varje år redovisa en analys av den sammanställda statistiken.

21 §[25]

De länsstyrelser som registrerar eller samlar in uppgifter om sådana ärenden som avses i 18 § ska senast den 15 mars varje år till Naturvårdsverket samordnat lämna uppgifter för föregående år om inkomna, pågående och avgjorda ärenden som avser miljöfarlig verksamhet *i miljöprövningsdelegation där miljöprövningsdelegationen* är första instans, *dels sammanlagt, dels enskilt för varje miljöprövningsdelegation*.

Miljöprövningsmyndigheten ska senast den 15 mars varje år till Naturvårdsverket samordnat lämna uppgifter för föregående år om inkomna, pågående och avgjorda ärenden som avser miljöfarlig verksamhet *hos Miljöprövningsmyndigheten* där *myndigheten* är första instans.

Av uppgifterna ska det framgå

1. hur många ärenden om tillstånd, inklusive ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken, som inkommit, pågår och avgjorts uppdelat på respektive kategori,

2. hur många ärenden som avgjorts om

– villkorsändring enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken,

– förlängd igångsättningstid,

– förlängd prövotid för slutliga villkor,

– prövotidsredovisning med förslag till slutliga villkor,

– alternativvärden enligt 1 kap. 15 § industriutsläppsförordningen (2013:250), och

[24] Senaste lydelse 2025:217.

[25] Senaste lydelse 2025:217.

– dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen,

3. i hur många ärenden om tillstånd, inklusive ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken, som

a) ansökan har beviljats, och

b) ansökan har avslagits eller avvisats eller ärendet har avskrivits, uppdelat på respektive utgång,

4. hur många avgjorda ärenden som avser

a) ansökan om tillstånd, som inte utgör ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken,

b) ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken,

c) ansökan om villkorsändring enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken,

d) tillstånd, inklusive ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken, för industriutsläppsverksamheter enligt 15 §, och

e) tillstånd, inklusive ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken, för verksamheter som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor,

5. hur de ärenden som avses i 4 a och b är fördelade utifrån de verksamhetskoder som anges i 2–32 kap., och

6. handläggningstiden

a) från ansökan till ett första avgörande för ärenden som avses i 4 och 5, och

b) fördelat på tid från ansökan till kungörelse respektive från kungörelse till avgörande i första instans för ärenden som avses i 4 a.

För de ärenden som avses i andra stycket 4 a–c ska det också framgå

1. hur många ärenden som har överklagats till mark- och miljödomstol eller Mark- och miljööverdomstolen, och

2. för ärenden som slutligen avgjorts i någon av överinstanserna

a) vilken part som överklagat, uppdelat på kategorierna

– sökande,

– myndighet eller kommun som överklagat för allmänna intressen,

– enskilda,

– ideell förening eller annan juridisk person som omfattas av 16 kap. 13 § miljöbalken, och

– övriga, och

b) handläggningstiden från ansökan till det slutliga avgörandet.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Mark- och miljödomstolen ska vid tillämpning av 1 kap. 17 § efter ikraftträdandet informera Miljöprövningsmyndigheten om ett överklagande av domstolens dom eller beslut om domstolen har handlagt ett överklagande av miljöprövningsdelegationens beslut.

3. Naturvårdsverket ska vid tillämpning av 1 kap. 18 § efter ikraftträdandet ta emot uppgifter om mål och ärenden som avser miljöfarlig verksamhet där länsstyrelsens miljöprövningsdelegation är första instans.

4. Miljöprövningsmyndigheten ska vid tillämpning av 1 kap. 21 § efter ikraftträdandet lämna uppgifter om ärenden som avser miljöfarlig verksamhet i miljöprövningsdelegation där miljöprövningsdelegationen är första instans.

2.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

dels att 14 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 14 § ska utgå,
dels att nuvarande 13 a § ska betecknas 14 §,
dels att rubriken närmast före 13 a § ska sättas närmast före 14 §,
dels att 20–22 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 §	
De delegationer som avses i *14*–18 §§ ansvarar för sina beslut samt ansvarar för sin verksamhet inför landshövdingen.	De delegationer som avses i *15*–18 §§ ansvarar för sina beslut samt ansvarar för sin verksamhet inför landshövdingen
21 §	
Landshövdingen ansvarar inför regeringen för att de delegationer som avses i *14*–18 §§ tilldelas resurser för sin verksamhet, för att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt samt för att den redovisas på ett tillförlitligt sätt.	Landshövdingen ansvarar inför regeringen för att de delegationer som avses i *15*–18 §§ tilldelas resurser för sin verksamhet, för att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt samt för att den redovisas på ett tillförlitligt sätt.
22 §	
För de delegationer som avses i *14,* 15, 17 och 18 §§ ska det för organisationen och verksamheten finnas en särskild arbetsordning eller ett särskilt beslut.	För de delegationer som avses i 15, 17 och 18 §§ ska det för organisationen och verksamheten finnas en särskild arbetsordning eller ett särskilt beslut.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

2.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag ska ha följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

Nuvarande lydelse
Bilaga[26]

Affärsverket svenska kraftnät
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Bolagsverket
Boverket
Elsäkerhetsverket
Energimarknadsinspektionen
Finansinspektionen
Folkhälsomyndigheten
Försäkringskassan
Havs- och vattenmyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Kemikalieinspektionen
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Lantmäteriet
Livsmedelsverket
Läkemedelsverket
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län

[26] Senaste lydelse 2023:852.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Mediemyndigheten
Migrationsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser
Naturvårdsverket
Patent- och registreringsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Skatteverket
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statistiska centralbyrån
Strålsäkerhetsmyndigheten
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Tillväxtverket
Trafikanalys
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket
Verket för innovationssystem

Föreslagen lydelse
Bilaga

Affärsverket svenska kraftnät
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Bolagsverket
Boverket
Elsäkerhetsverket
Energimarknadsinspektionen
Finansinspektionen
Folkhälsomyndigheten
Försäkringskassan
Havs- och vattenmyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Kemikalieinspektionen
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen

Lantmäteriet
Livsmedelsverket
Läkemedelsverket
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Mediemyndigheten
Migrationsverket
Miljöprövningsmyndigheten
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser
Naturvårdsverket
Patent- och registreringsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Skatteverket
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statistiska centralbyrån
Strålsäkerhetsmyndigheten
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Tillväxtverket
Trafikanalys
Trafikverket
Transportstyrelsen

Tullverket
Verket för innovationssystem

2.13 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2025:000) om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Härigenom föreskrivs att 7 § förordningen (2025:000) om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt promemoria Genomförande av bestämmelser om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet dnr KN2025/00895	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Kommunerna och följande myndigheter ska bistå Statens energimyndighet i arbetet med kontaktpunkten:	
– Boverket,	– Boverket,
– Energimarknadsinspektionen,	– Energimarknadsinspektionen,
– Havs- och vattenmyndigheten,	– Havs- och vattenmyndigheten,
– länsstyrelserna,	– länsstyrelserna,
	– *Miljöprövningsmyndigheten,*
– Naturvårdsverket	– Naturvårdsverket*,*
– Skogsstyrelsen,	– Skogsstyrelsen,
– Statens jordbruksverk,	– Statens jordbruksverk,
– Regeringskansliet,	– Regeringskansliet,
– Riksantikvarieämbetet.	– Riksantikvarieämbetet.
Kommunerna och myndigheterna ska inom sina respektive ansvarsområden, se till	
1. att det på den egna webbplatsen finns uppdaterad vägledning och specifik information om de tillstånd, anmälningar och dispenser som myndigheten prövar, och	
2. att handlingar kan lämnas in digitalt till de myndigheter som prövar ärenden som rör förnybar energi.	

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

3 Ärendet

Regeringen beslutade den 8 juni 2023 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar (dir. 2023:78). Utredningen, som antog namnet Miljötillståndsutredningen, överlämnade i januari 2025 betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Betänkandet har remitterats. Remisstiden löpte ut den 15 juni och remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/00288).

Miljötillståndsutredningen föreslår bland annat att en ny myndighet bildas. Denna myndighet ska enligt utredningens förslag bland annat ansvara för de uppgifter som i dag utförs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer.

I denna promemoria lämnas författningsförslag som behövs för att en ny myndighet ska kunna ta över uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna har i dag.

4 Behovet av en stegvis reformering av miljöprövningen

En avgörande förutsättning för att genomföra klimatomställningen och samtidigt stärka Sveriges konkurrenskraft och öka tillväxten är att miljötillståndsprocesserna blir både enklare och mer effektiva, med bibehållet högt miljöskydd.

I Miljötillståndsutredningens betänkande lämnas ett stort antal förslag som syftar till att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar. Förslagen innebär en genomgripande reform av miljöprövningen och myndighetsstrukturen för miljöprövning, bland annat föreslås att den nya myndigheten ska yttra sig om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad. Utredningens förslag innebär att myndighetsstrukturen i sin helhet förändras vid ett och samma tillfälle, den 1 januari 2028, genom att en ny statlig förvaltningsmyndighet, Miljöprövningsmyndigheten, bildas för att pröva ärenden om miljöprövning och ansvara för miljöbedömningsprocessen. Det är av stor vikt att beredningen av utredningens förslag genomförs skyndsamt så att angelägna reformer inte onödigt fördröjs, något som i ljuset av frågornas komplexitet riskerar att bli följden om samtliga regeländringar beslutas vid ett och samma tillfälle. De förändringar av miljöprövningsprocessen som behöver komma till stånd bör därför genomföras stegvis på så sätt att en ny myndighet initialt enbart har att hantera ett begränsat antal ärendetyper. Ett stegvis genomförande ger den nya myndigheten tid att förbereda för nya stödjande arbetssätt och digitala processer. Verksamhetsutövare, myndigheter och allmänhet får också tid att anpassa sig samtidigt som

skyndsamhetsbehovet av en reform kan upprätthållas. Det talar för att den nya myndigheten initialt ges ett mer avgränsat uppdrag.

Regeringen har den 22 september 2025 i budgetpropositionen för 2026 tillkännagett att regeringen avser att bilda en ny myndighet för miljöprövning (prop. 2025/26:1). I denna promemoria lämnas de författningsförslag som behövs för att möjliggöra att den nya myndigheten tar över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna ansvarar för. I likhet med utredningens förslag benämns den nya myndigheten Miljöprövningsmyndigheten i de författningsförslag som lämnas i promemorian.

5 Miljöprövningsdelegationernas ansvar

5.1 Allmänt om miljöprövningsdelegationernas ansvar

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion finns bestämmelser om att det inom vissa länsstyrelser ska finnas en miljöprövningsdelegation som är ett särskilt beslutsorgan (14 §). En miljöprövningsdelegation ska finnas inom länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län (14 §). Delegationen ansvarar för sina beslut samt ansvarar för sin verksamhet inför landshövdingen (20 §).

Närmare bestämmelser om miljöprövningsdelegationerna finns i förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer. Där anges vilka ärenden som ska prövas av miljöprövningsdelegationerna (3 §). Miljöprövningsdelegationerna ansvarar i huvudsak för prövning av ärenden om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. De ansvarar även för handläggning av vissa ärenden som har samband med dessa ärenden. I avsnitt 5.2–5.8 redogörs för miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

5.2 Miljöfarliga verksamheter

I förordningen om miljöprövningsdelegationer finns bestämmelser om att en miljöprövningsdelegation ska pröva ärenden om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 8 § miljöbalken eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen (3 § 1). Miljöprövningsdelegationen ska även handlägga en anmälan av miljöfarlig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen om ärendet om anmälan har samband med ett annat ärende som miljöprövningsdelegationen prövar och ärendena har samma sökande (3 § 9).

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas som huvudregel av mark- och miljödomstolen (9 kap. 8 § miljöbalken). I miljöbalken anges dock att regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om

tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av länsstyrelsen eller i vissa fall av en kommunal nämnd. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av länsstyrelsen (9 kap. 8 § miljöbalken). I miljöbalken finns bestämmelser om att en anmälan om miljöfarlig verksamhet, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, ska göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen (9 kap. 8 §).

I förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns bland annat bestämmelser om handläggning av ärenden om miljöfarliga verksamheter och även vissa bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt. Länsstyrelsen prövar ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet efter en tillsynsmyndighets föreläggande och ansökan om frivilliga tillstånd (7 §).

I förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd finns även bestämmelser om att den kommunala nämnden ska skicka ett exemplar av handlingarna till länsstyrelsen i de fall anmälan om miljöfarlig verksamhet har getts in till länsstyrelsen, och att länsstyrelsen ska skicka ett exemplar av handlingarna till nämnden om länsstyrelsen fått en sådan anmälan (25 g § [i lydelsen enligt SFS 2025:659]).

I ett ärende om ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska länsstyrelsen skicka ett meddelande om ansökan och kungörelsen till den kommunala nämnden samt till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Om länsstyrelsen har beslutat att enligt 24 kap. 11 § miljöbalken ta upp frågan om omprövning av ett tillståndsbeslut, ska länsstyrelsen informera den kommunala nämnden om beslutet (9 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). När länsstyrelsen är tillståndsmyndighet ska besked om tid och plats för annat sammanträde än muntlig förberedelse meddelas genom kungörelse i ortstidning (10 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Vidare får länsstyrelsen förelägga den som ansöker om tillstånd till täkt enligt förordningen att lägga fram en utredning som belyser behovet av täkten samt en täktplan av den omfattning som behövs. Om föreläggandet inte följs får länsstyrelsen avvisa ansökan (20 e § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

I miljöprövningsförordningen (2013:251) finns bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter. Länsstyrelserna prövar ansökan om tillstånd för verksamheter och åtgärder som i förordningen anges med uttrycket ”tillståndsplikt B” (B-verksamheter) (1 kap. 6 §).

5.3 Vattenverksamheter

En ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas som huvudregel av mark- och miljödomstolen (11 kap. 9 b § miljöbalken).

Markavvattning får inte utföras utan tillstånd. Tillstånd krävs också i den utsträckning regeringen föreskriver det, för andra åtgärder som utförs för att avvattna mark om åtgärden kan förväntas få en bestående negativ effekt på växt- och djurlivet (11 kap. 13 § miljöbalken). Ansökan om tillstånd till

markavvattning prövas av länsstyrelsen om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

I miljöbalken finns även bestämmelser om att regeringen får förbjuda markavvattning som skulle kräva tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken i områden där det är särskilt angeläget att våtmarkerna bevaras (11 kap. 14 §). Föreskrifter om sådant förbud finns i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter (4–4 c §§). Länsstyrelsen får meddela dispens från ett sådant förbud om det finns särskilda skäl (11 kap. 14 § miljöbalken).

Miljöprövningsdelegationen prövar ärenden om tillstånd till markavvattning och dispens från markavvattningsförbud om ärendet har samband med ett ärende om tillstånd som miljöprövningsdelegationen prövar och ärendena har samma sökande (3 § 7 förordningen om miljöprövningsdelegationer).

Av förordningen om miljöprövningsdelegationer framgår att miljöprövningsdelegationerna även prövar ärenden om anmälan enligt förordningen om vattenverksamheter, om ärendet har samband med ett ärende om tillstånd som miljöprövningsdelegationen prövar och ärendena har samma sökande (19 § förordningen om vattenverksamheter och 3 § 7 förordningen om miljöprövningsdelegationer). I miljöbalken finns bestämmelser om att en anmälan om vattenverksamhet, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, ska göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen (11 kap. 9 b §).

5.4 Ärenden som avser skydd av områden

Om ett ärende har samband med ett ärende som miljöprövningsdelegationen prövar och ärendena har samma sökande prövar miljöprövningsdelegationen även ärenden om dispens från

- föreskrifter för ett naturreservat (7 kap. 7 § miljöbalken och 3 § 5 förordningen om miljöprövningsdelegationer),
- förbud att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön inom ett biotopskyddsområde (biotopskyddsdispens) (7 kap. 11 § miljöbalken och 3 § 5 förordningen om miljöprövningsdelegationer),
- förbud att i vissa fall vidta åtgärder inom ett strandskyddsområde (7 kap. 18 a § miljöbalken och 3 § 5 förordningen om miljöprövningsdelegationer),
- föreskrifter för ett miljöskyddsområde (7 kap. 20 § miljöbalken och 3 § 5 förordningen om miljöprövningsdelegationer), och
- föreskrifter för ett vattenskyddsområde (7 kap. 22 § miljöbalken och 3 § 5 förordningen om miljöprövningsdelegationer).

I miljöbalken anges att en länsstyrelse eller kommun får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett naturreservat om det finns särskilda skäl (7 kap. 7 § miljöbalken).

I förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. finns bland annat bestämmelser om handläggning av ansökan om dispenser. Dessa bestämmelser tillämpas i dag av länsstyrelsernas miljö-

prövningsdelegationer när de handlägger ansökan om dispenser enligt 7 kap. miljöbalken.

Frågan om biotopskyddsdispens prövas av den myndighet som regeringen bestämmer om dispensen avser ett s.k. generellt biotopskyddsområde (ett lätt igenkännbart område av ett visst slag som enligt föreskrifter ska utgöra biotopskyddsområde). I andra fall ska ansökan om dispens prövas av den myndighet eller kommun som har bildat biotopskyddsområdet (7 kap. 11 § miljöbalken). Av förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår att länsstyrelsen prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken (5 §).

5.5 Ärenden som avser skydd för mångfald

I 8 kap. miljöbalken finns bestämmelser om skydd för biologisk mångfald. Det finns bland annat bemyndiganden om att meddela föreskrifter fridlysning av djur och växter (1 och 2 §§). Sådana föreskrifter finns i artskyddsförordningen (2007:845). Länsstyrelsen får i enskilda fall ge dispens från förbuden (14 och 15 §§). En miljöprövningsdelegation prövar ärenden om dispens om ärendet har samband med ett ärende om tillstånd som miljöprövningsdelegationen prövar och ärendena har samma sökande (3 § 6 förordningen om miljöprövningsdelegationer).

5.6 Gemensam handläggning

I miljöbalken finns bestämmelser om att mål eller ärenden enligt balken får handläggas i en och samma rättegång, om de har samma sökande och avser samma verksamhet eller verksamheter som har samband med varandra. Om en mark- och miljödomstol prövar ett sådant mål eller ärende får en ansökan i ett annat sådant ärende göras hos domstolen, även om ärendet annars skulle ha prövats av en förvaltningsmyndighet eller kommun. En mark- och miljödomstol får vid handläggning av ett sådant mål eller ärenden förbehålla sig prövningen av ett annat sådant ärende som handläggs vid en förvaltningsmyndighet eller en kommun (21 kap. 3 § miljöbalken). Det som sägs om handläggningen vid mark- och miljödomstolen gäller även för en länsstyrelse som handlägger ett tillståndsärende eller ett anmälningsärende om vattenverksamhet, om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun (19 kap. 3 § miljöbalken).

5.7 Tillstånds giltighet och omprövning

I 24 kap. miljöbalken finns bestämmelser om tillstånds giltighet. Ett beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet eller markavvattning som har meddelats av en miljöprövningsdelegation och som har fått laga kraft gäller mot alla (1 §). Om ett tillstånd har getts av en miljöprövningsdelegation görs ansökan om återkallelse, omprövning eller ändringstillstånd hos miljöprövningsdelegationen (24 kap. 11 §).

5.8 Alternativvärden och dispenser enligt industriutsläppsförordningen

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp och utsläpp från djuruppfödning (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (industriutsläppsdirektivet) ger en möjlighet för den behöriga myndigheten att fastställa alternativa begränsningsvärden (artikel 15.3 och s. 36 förordningsmotiven FM 2013:1). Ett alternativvärde är ett begränsningsvärde som bestäms med hänsyn till andra tidsperioder eller andra referensförhållanden än de som beskrivs i slutsatserna om bästa tillgängliga teknik. Det ger en möjlighet att uttrycka begränsningsvärdena på ett annat sätt än i slutsatserna.

I industriutsläppsförordningen (2013:250) finns bestämmelser om att en miljöprövningsdelegation får besluta att en industriutsläppsverksamhet i stället för att följa ett begränsningsvärde som följer av slutsatserna om bästa tillgängliga teknik ska följa ett begränsningsvärde som bestäms med hänsyn till andra tidsperioder eller andra referensförhållanden, ett alternativvärde. Beslutet får dock inte innebära att verksamheten medför högre utsläppsnivåer under normala driftförhållanden än om verksamheten skulle ha följt det begränsningsvärde som avses i slutsatsen om bästa tillgängliga teknik (1 kap. 15 §). Om en tillståndsprövning hos mark- och miljödomstolen pågår får frågan om alternativvärde prövas av mark- och miljödomstolen (21 kap. 3 § miljöbalken).

I industriutsläppsförordningen finns även bestämmelser som innebär att länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer under vissa förutsättningar får ge dispens från ett begränsningsvärde i en slutsats om bästa tillgängliga teknik som anges i 2 kap. i förordningen (1 kap. 16 §). En dispens måste förenas med ett villkor om att i stället följa ett mindre strängt begränsningsvärde (1 kap. 16 § 2). Bestämmelsen genomför artikel 15.4 i industriutsläppsdirektivet. En ansökan om dispens kan prövas av mark- och miljödomstolen om domstolen handlägger en ansökan om tillstånd och ansökan avser samma verksamhet eller verksamheter som har samband med varandra och har samma sökande (21 kap. 3 §). En dispens från ett begränsningsvärde upphör att gälla när det begränsningsvärde som dispensen avser har ersatts med en ny slutsats om bästa tillgängliga teknik (1 kap. 17 §).

Miljöprövningsdelegationen får besluta att en dispens från ett begränsningsvärde enligt 1 kap. 16 § ska gälla för en kortare tidsperiod än som avses i 1 kap. 17 § om förutsättningarna för dispens endast finns under den tid som behövs för att anpassa anläggningen till begränsningsvärdet (1 kap. 18 §). I förordningen finns även bestämmelser om miljöprövningsdelegationens handläggning av en ansökan om dispens (19 §).

6 Uppgifter vid ny myndighet för miljöprövning

Förslag

Uppgifter som hanteras vid miljöprövningsdelegationerna ska föras över till en ny myndighet för miljöprövning.

Skälen för förslaget

En ny myndighet och avgränsning av dess uppgifter

Miljötillståndsutredningen föreslår att en ny statlig förvaltningsmyndighet, Miljöprövningsmyndigheten, bildas för att pröva ärenden om miljöprövning och ansvara för miljöbedömningsprocessen.

Utredningens förslag innebär en stor reform. Det finns fördelar med att genomföra en reform av systemet för miljöprövning i etapper. Ett stegvis genomförande ger den nya myndigheten tid att förbereda för nya stödjande arbetssätt och digitala processer. Verksamhetsutövare, myndigheter och allmänhet får också tid att anpassa sig samtidigt som skyndsamhetsbehovet av en reform kan upprätthållas.

Uppgifter för en ny miljöprövningsmyndighet

Avsikten är att föreslå ändringar som innebär att den nya myndigheten ska tillämpa motsvarande bestämmelser som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer tillämpar i dag. Det innebär att ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt bör prövas av Miljöprövningsmyndigheten i stället för av länsstyrelsen. Regeringen bör få meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av Miljöprövningsmyndigheten.

Miljöprövningsmyndigheten bör också få besluta att en industriutsläppsverksamhet i stället för att följa ett utsläppsvärde som anges i slutsatserna om bästa tillgängliga teknik ska följa ett begränsningsvärde som bestäms med hänsyn till andra tidsperioder eller andra referensförhållanden (alternativvärde). Myndigheten bör även få ge dispens från begränsningsvärden som finns i bestämmelserna om slutsatser om bästa tillgängliga teknik. Myndigheten ska också lämna uppgifter om ärenden till Naturvårdsverket för statistikändamål.

Den nya myndigheten ska tillämpa motsvarande bestämmelser om handläggning av ärenden som miljöprövningsdelegationerna tillämpar i dag. Myndighetens beslut ska omfattas av samma bestämmelser om rättskraft som miljöprövningsdelegationens beslut.

Som en följd av förslaget ska förordningen om miljöprövningsdelegationer och bestämmelserna om miljöprövningsdelegationer i förordningen med länsstyrelseinstruktion upphöra att gälla.

6.1 Handläggning av en ansökan om tillstånd till täkt

Förslag

Om det i ett ärende som avser ansökan om tillstånd till en miljöfarlig verksamhet som utgörs av en täkt framkommer att en länsstyrelse eller en kommun överväger att meddela föreskrifter om skydd för grundvattnet för det område som avses med ansökan, ska Miljöprövningsmyndigheten få pröva frågan om tillstånd först när skyddet för grundvattnet har avgjorts. Myndigheten får dock pröva frågan om tillstånd omedelbart, om det finns särskilda skäl.

Skälen för förslaget

Om en länsstyrelse överväger att meddela föreskrifter om skydd för grundvattnet för ett område som avses med en ansökan om tillstånd till täkt enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, får frågan om tillstånd prövas först när frågan om skyddet för grundvattnet har avgjorts (7 kap. 22 § miljöbalken). Länsstyrelsen får dock pröva frågan om tillstånd omedelbart, om det finns särskilda skäl (20 f § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Enligt förslaget i denna promemoria ska Miljöprövningsmyndigheten pröva ansökan om tillstånd till täkt. Föreskrifter om skydd för grundvatten ska även fortsättningsvis meddelas av en länsstyrelse eller en kommun. Det saknas skäl att skilja på när länsstyrelsen och kommunen överväger att meddela föreskrifter. Skyldigheten att invänta beslut bör inträda om det vid Miljöprövningsmyndighetens handläggning av ansökan om tillstånd till täkt framkommer att föreskrifter om skydd övervägs. Det bör på motsvarande sätt som i dag finnas möjlighet att pröva frågan om tillstånd omedelbart om det finns särskilda skäl.

6.2 Ansökningsmål

Förslag

Följande mål ska vara ansökningsmål:

- mål om tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska vara ansökningsmål om de inte prövas av Miljöprövningsmyndigheten,
- mål om omprövning ska vara ansökningsmål om de inte enligt föreskrifter ska prövas av Miljöprövningsmyndigheten, och
- mål om giltighetsförlängning endast ska vara ansökningsmål om ansökan om det tillstånd som ska förlängas har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans.

Skälen för förslaget

Ansökningsmål är de mål som mark- och miljödomstolar prövar som första instans (21 kap. 1 § miljöbalken). Ansökningsmål är bland annat mål

– om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,
– om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §, och
– om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a § (se 21 kap. 1 a § miljöbalken).

För att möjliggöra att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelsernas ansvar bör länsstyrelsen ersättas av Miljöprövningsmyndigheten när det gäller bestämmelsen om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. I punkten om omprövning bör Miljöprövningsmyndigheten läggas till. Ett mål om giltighetsförlängning bör vara ett ansökningsmål endast om ansökan om det tillstånd som ska förlängas har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans. När ansökan om det tillstånd som ska förlängas har prövats som första instans av en annan myndighet bör denna myndighet även pröva en ansökan om giltighetsförlängning.

6.3 Förfarandet vid Miljöprövningsmyndighetens prövning

Förslag

Det ska tydliggöras att vissa av bestämmelserna om förfarandet vid förvaltningsmyndigheternas och kommunernas prövning endast ska tillämpas i ärenden om prövning av miljöfarlig verksamhet.

Skälen för förslaget

I 22 kap. miljöbalken finns bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstolarna i ansökningsmål. I 19 kap. miljöbalken finns bestämmelser om förvaltningsmyndigheternas och kommunernas prövning. I 19 kapitlet finns bland annat bestämmelser om handläggningen vid prövning av miljöfarliga verksamheter som ska tillämpas av länsstyrelser och kommunala nämnder. Bestämmelserna handlar bland annat om kungörelse, samråd, sammanträde, besiktning på platsen och kommunicering (4 §). Vidare finns bestämmelser om vilka av bestämmelserna i 22 kap. som ska tillämpas i ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller av en kommunal nämnd (5 §). Sedan införandet av miljöbalken finns rubriken ”Särskilt om prövningen av miljöfarlig verksamhet” före 19 kap. 4 §. Enligt propositionen till miljöbalken finns i 4 § bestämmelser om förfarandet vid länsstyrelse och kommun i ärenden om miljöfarlig verksamhet. Även i kommentaren till 5 § anges att paragrafen innehåller

processuella regler som bör tillämpas vid länsstyrelsernas och kommunernas prövning av miljöfarlig verksamhet. Begränsningen har därefter nämnts i flera förarbeten. (Se prop. 1997/98 del 2, s. 224 och 225. Se även prop. 2013/14:174 s. 222 och prop. 2017/18:235 s. 140.) Begränsningen framgår dock inte av paragraferna. Eftersom det framgår att avsikten är att dessa paragrafer endast ska tillämpas vid prövning av miljöfarlig verksamhet bör det framgå av paragraferna. Eftersom Miljöprövningsmyndigheten ska pröva alla ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet bör myndigheten ersätta länsstyrelsen i bestämmelserna.

6.4 Gemensam handläggning

Förslag

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan, som annars skulle ha handlagts av en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, ska följande förutsättningar få ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndigheten:

– verksamheten som ansökan eller anmälan avser ska ha samband med en miljöfarlig verksamhet som myndigheten prövar och
– verksamheterna ska avses bedrivas av samma verksamhetsutövare.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan, som annars skulle ha handlagts av en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, gemensamt med en ansökan om tillstånd till en miljöfarlig verksamhet ska myndigheten underrätta den myndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den myndighet som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser ska myndigheten överlämna det till Miljöprövningsmyndigheten. Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat.

Skälen för förslaget

I miljöbalken finns bestämmelser som innebär möjlighet att handlägga ärenden som har samband gemensamt (19 kap. 3 § och 21 kap. 3 § miljöbalken). I förordningen om miljöprövningsdelegationer finns bestämmelser om att en miljöprövningsdelegation prövar ärenden som har samband med ärenden om tillstånd som miljöprövningsdelegationen prövar om ärendena har samma sökande (3 §).

För att Miljöprövningsmyndigheten ska kunna ta över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna har bör det införas en möjlighet för myndigheten att handlägga en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan som annars ska handläggas av en annan förvaltningsmyndighet eller en kommun. Förutsättningarna bör motsvara de som i dag ska vara uppfyllda för miljöprövningsdelegationerna. Det bör därför krävas att det är en verksamhet som har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten

prövar. Det bör även vara en förutsättning att verksamheterna avses bedrivas av samma verksamhetsutövare.

Behovet av gemensam handläggning bör finnas för de typer av ärenden som i dag anges i förordningen om miljöprövningsdelegationer. Det bedöms dock vara en fördel att på motsvarande sätt som för mark- och miljödomstolar och länsstyrelser införa en bestämmelse som inte begränsas till vissa ärendetyper.

På motsvarande sätt som i 21 kap. 3 § miljöbalken bör det finnas möjlighet för den sökande eller anmälande att initiera ett ärende hos Miljöprövningsmyndigheten om det bedöms finnas förutsättningar för gemensam handläggning. Om en ansökan eller anmälan görs hos Miljöprövningsmyndigheten och myndigheten inte delar bedömningen att förutsättningarna för gemensam handläggning är uppfyllda eller bedömer att gemensam handläggning inte är lämplig, ska Miljöprövningsmyndigheten inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet vidta lämpliga åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att vidarebefordra frågan till rätt myndighet eller avvisa ansökan eller anmälan.

För att undvika att motsvarande ärende handläggs hos två olika myndigheter bör det införas en skyldighet för Miljöprövningsmyndigheten att underrätta den myndighet som annars ska handlägga ansökan eller anmälan om att Miljöprövningsmyndigheten handlägger ärendet. Det bedöms inte behövas några formkrav för underrättelsen. Miljöprövningsmyndigheten bör kunna underrätta den andra myndigheten på lämpligt sätt. Det bör av samma skäl även införas en bestämmelse om att den myndighet som underrättas ska överlämna ett ärende till Miljöprövningsmyndigheten om den har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, dvs. en motsvarande ansökan om tillstånd eller dispens eller en motsvarande anmälan.

Ärendet bör handläggas på motsvarande sätt oavsett vilken myndighet som handlägger ansökan eller anmälan. Det bör därför införas en bestämmelse som innebär att Miljöprövningsmyndigheten ska tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat. Det innebär till exempel att myndigheten på motsvarande sätt ska skicka handlingar till berörda aktörer och meddela beslut när ett anmälningsärende är tillräckligt utrett. Det innebär inte någon ändring gällande myndighetens sammansättning.

6.5 Övriga förordningar som bör gälla för den nya myndigheten

Förslag

Miljöprövningsmyndigheten ska bistå Statens energimyndighet i arbetet med kontaktpunkt för ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.

Miljöprövningsmyndigheten ska omfattas av förordningen om miljöledning i statliga myndigheter och förordningen om digitalt inhämtande av uppgifter från företag.

Skälen för förslagen

Kontaktpunkt för ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi

I förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi finns bestämmelser som kompletterar lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. Tidsfristerna i förordningen gäller för prövning av vissa ansökningar om tillstånd eller dispens och handläggning av anmälningar om de behövs för att anläggningar med produktion av förnybar el och deras utrustning för anslutning till elnätet ska kunna uppföras och tas i drift eller uppgraderas (5 §). Dessa tidsfrister gäller flera B-verksamheter. Ansökan om sådana verksamheter prövas av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer (1 kap. 6 § miljöprövningsförordningen och 3 § förordningen om miljöprövningsdelegationer). Statens energimyndighet ska säkerställa att det genom kontaktpunkten tillhandahålls viss information, bland annat kontaktuppgifter och direktlänkar till de myndigheter som ska handlägga ett ärende (13 §). Kontaktpunkten ska omfatta uppgifter bland annat till länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna (14 §).

I promemorian Genomförande av bestämmelser om tillståndsförfaranden i förnybartdirektivet dnr KN2025/00895 lämnas förslag som genomför bestämmelserna om tillståndsförfarande i rådets direktiv (EU) 2023/2413 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (förnybartdirektivet). I promemorian föreslås bland annat att förordningen om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska upphöra att gälla och att motsvarande bestämmelser ska införas i en ny förordning om ärenden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Med anledning av förslagen i denna promemoria bör det i den nya förordningen anges att Miljöprövningsmyndigheten ska bistå Statens energimyndighet i arbetet med kontaktpunkten för ärenden som rör förnybar energi.

Miljöledning i statliga myndigheter

I förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter finns bestämmelser om skyldigheter för vissa myndigheter att ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att myndigheten tar hänsyn till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt (3 §). Syftet är att skapa ett systematiskt miljöarbete för att minska myndigheternas negativa miljöpåverkan och öka deras positiva miljöpåverkan. För att den nya myndigheten ska kunna bidra till detta arbete bör den omfattas av förordningen. Det bör därför göras en ändring i förordningen som innebär att Miljöprövningsmyndigheten ska omfattas.

Digitalt inhämtande av uppgifter från företag

I förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag finns bestämmelser som syftar till att förenkla för företag att starta, driva och avveckla sin verksamhet genom att underlätta deras kontakter med och uppgiftslämnande till myndigheter (1 §). En myndighet ska så långt det är möjligt använda sådana uppgifter om företag som finns tillgängliga inom statsförvaltningen så att företag inte behöver lämna samma uppgifter flera gånger (4 §). Myndigheternas samordning av uppgiftsinhämtning från företag sker i första hand genom den sammansatta bastjänsten för grundläggande uppgifter om företag. Bastjänsten gör det möjligt för myndigheter att återanvända grundläggande uppgifter om företag som Bolagsverket, SCB och Skatteverket samlar in.

Förordningen gäller för de myndigheter som anges i bilagan till förordningen (1 §). Eftersom Miljöprövningsmyndigheten kommer att ha en verksamhet som innebär mycket företagskontakter och uppgiftsinhämtning från företag bör myndigheten omfattas av förordningen. Miljöprövningsmyndigheten bör därför läggas till förordningens bilaga.

6.6 Avgift och redovisning av uppgifter

Förslag

Miljöprövningsmyndigheten ska senast den 28 februari varje år redovisa föregående kalenderårs kostnader för prövning vid myndigheten. Länsstyrelserna ska inte längre vara skyldiga att redovisa kostnader för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet vid miljöprövningsdelegationerna.

Bedömning

Länsstyrelsen bör även fortsättningsvis besluta om prövnings- och tillsynsavgift för miljöfarlig verksamhet.

Skälen för förslaget och bedömningen

I förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken finns bestämmelser om avgifter som ska betalas för sådana kostnader som mark- och miljödomstolar och statliga förvaltningsmyndigheter har bland annat i fråga om prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

En prövnings- och tillsynsavgift ska betalas av den som driver eller har tillstånd till en verksamhet som är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen, som har ansökt om tillstånd efter föreläggande från tillsynsmyndigheten eller har ett frivilligt tillstånd (2 kap. 1 §). Prövnings- och tillsynsavgiften är det belopp som anges i bilagan till förordningen (2 kap. 2 §). Avgiften ska betalas efter beslut av länsstyrelsen (2 kap. 7 §). Det innebär att avgiften ska beslutas av länsstyrelsen även när det är fråga om prövningar där länsstyrelsen inte är prövningsmyndighet. Det kan också vara fråga om prövningar där tillsynen har överlåtits till en

kommunal nämnd. (Se 1 kap. 18–20 §§ miljötillsynsförordningen [2011:13]). Eftersom det är fråga om en gemensam avgift för prövning och tillsyn och inte en avgift som tas ut av länsstyrelsen i egenskap av prövningsmyndighet bör länsstyrelsen även fortsättningsvis besluta om avgift. Bestämmelsen bör därför inte ändras.

Länsstyrelsen ska varje år redovisa föregående kalenderårs kostnader för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet vid miljöprövningsdelegationerna. Denna bestämmelse bör upphävas. Det bör i stället införas en skyldighet för Miljöprövningsmyndigheten att på motsvarande sätt redovisa föregående kalenderårs kostnader för prövning vid myndigheten.

6.7 Till vilken mark- och miljödomstol bör överklagande ske?

Förslag

Miljöprövningsmyndighetens beslut ska överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas.

Skälen för förslaget

I 21 kap. miljöbalken finns bestämmelser om att mark- och miljödomstolar, om inte annat är föreskrivet, prövar länsstyrelsens och andra statliga myndigheters beslut enligt miljöbalken eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken (1 §). Eftersom Miljöprövningsmyndigheten föreslås vara en statlig myndighet kommer den att omfattas av bestämmelsen. Det saknas skäl att införa en särlösning för myndighetens beslut. Det innebär att mark- och miljödomstol kommer att pröva myndighetens beslut efter överklagande.

Enligt lagen om mark och miljödomstolar överklagas en förvaltningsmyndighets beslut till den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten ligger (3 kap. 1 § femte stycket). I förarbetena anges att bestämmelsen överensstämmer med 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar (prop. 2009/10:215 s. 200). Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas (3 kap. 1 § första stycket). Verksamheternas geografiska placering är även avgörande för vilken miljöprövningsdelegation som prövar ärendet (5 § förordningen om miljöprövningsdelegationer).

Avsikten är att Miljöprövningsmyndigheten ska ha hela landet som verksamhetsområde. Om det inte regleras på annat sätt är det den beslutade enhetens geografiska placering som avgör var beslutet ska anses vara fattat för sådana myndigheter.

Överklagade beslut av Miljöprövningsmyndigheten kommer att utgöra en betydande andel av de mål som kommer att prövas av en mark- och miljödomstol även om målen fördelas mellan de fem domstolarna. Det finns därför skäl att låta Miljöprövningsmyndighetens beslut överklagas

till samtliga mark- och miljödomstolar baserat på verksamheternas geografiska placering.

6.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

I ärenden där tillstånd har getts av en miljöprövningsdelegation ska ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring av tillståndet efter den 1 juli 2027 göras hos Miljöprövningsmyndigheten i stället för hos miljöprövningsdelegationen.

Länsstyrelserna ska 2028 redovisa kostnaderna för tillståndsprövningen av miljöfarliga verksamheter vid miljöprövningsdelegationerna för det föregående kalenderåret.

Efter ikraftträdandet ska en mark- och miljödomstol informera Miljöprövningsmyndigheten i stället för en miljöprövningsdelegation om ett överklagande av domstolens dom eller slutliga beslut, om domstolen har handlagt ett överklagande av miljöprövningsdelegationens beslut.

Miljöprövningsmyndigheten ska efter ikraftträdande lämna uppgifter som behövs för statistiken till Naturvårdsverket om ärenden som avser miljöfarlig verksamhet i miljöprövningsdelegationen där miljöprövningsdelegationen är första instans. Naturvårdsverket ska efter ikraftträdandet ta emot uppgifter om mål och ärenden som avser miljöfarlig verksamhet där en miljöprövningsdelegation är första instans.

Skälen för förslagen

Eftersom förslagen syftar till en reform för en mer effektiv miljöprövning bör förslagen träda i kraft så snart som möjligt. Det bedöms vara den 1 juli 2027. Förslagen förutsätter att Miljöprövningsmyndigheten har bildats.

I 24 kap. miljöbalken finns bestämmelser om att en ansökan om återkallelse, omprövning och ändringstillstånd ska göras hos länsstyrelsen om tillståndet har getts av länsstyrelsen (11 §). Eftersom förslaget innebär att miljöprövningsdelegationernas uppgifter ska överföras till Miljöprövningsmyndigheten bör det införas en bestämmelse om att när ansökan om återkallelse, omprövning eller ändringstillstånd avser ett tillstånd som har getts av en miljöprövningsdelegation ska ansökan om sådan prövning ges in till Miljöprövningsmyndigheten i stället för till länsstyrelsen.

De ärenden som inte har avgjorts den 1 juli 2027 ska överlämnas från miljöprövningsdelegationerna till Miljöprövningsmyndigheten.

Eftersom förslagen träder i kraft den 1 juli 2027 kommer miljöprövningsdelegationerna att handlägga ärenden under första halvan av 2027. För att statistiken för 2027 ska bli fullständig bör det införas en övergångsbestämmelse som innebär att länsstyrelserna 2028 ska redovisa kostnaderna för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet vid miljöprövningsdelegationerna för 2027. Det bör av samma skäl även införas en

bestämmelse om att Miljöprövningsmyndigheten efter ikraftträdandet ska lämna uppgifter om ärenden som avser miljöfarlig verksamhet i miljöprövningsdelegation där miljöprövningsdelegationen är första instans. För att Miljöprövningsmyndigheten ska få den information som behövs bör mark- och miljödomstolarna informera Miljöprövningsmyndigheten om ett överklagande av domstolens dom eller slutliga beslut om domstolen har handlagt ett överklagande av ett beslut från en miljöprövningsdelegation. Det bör även införas en övergångsbestämmelse som innebär att Naturvårdsverket efter ikraftträdandet ska ta emot uppgifter om mål och ärenden som avser miljöfarlig verksamhet där länsstyrelsens miljöprövningsdelegation är första instans.

7 Konsekvenser

I det följande redovisas konsekvenser av att genomföra de författningsändringar som föreslås i promemorian där en ny myndighet övertar de uppgifter som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har i dag. Avsnittet ska läsas tillsammans med analysen av konsekvenserna från Miljötillståndsutredningens betänkande, avsnitt 16 (SOU 2024:98). De konsekvenser som anges där gäller vid genomförandet av de kompletterande författningsförslag som denna promemoria innehåller förutsatt att annat inte anges nedan.

Inrättandet av en ny myndighet innebär ett omfattande arbete med att få en fullt bemannad myndighet där nya rutiner och arbetssätt har etablerats. Avsikten är därför att myndigheten successivt byggs upp. I ett första steg överförs uppgifter från länsstyrelserna till den nya myndigheten som motsvarar de resurser som kommer att flyttas från länsstyrelserna från och med 2027.

7.1 Ekonomiska konsekvenser

7.1.1 Resursbehov för den nya myndigheten

Miljöprövningsmyndigheten inrättas från och med den 1 juli 2027. Regeringen bedömer att myndighetens resursbehov för 2027 uppgår till 125 miljoner kronor. För 2028 beräknas myndighetens resursbehov till 235 miljoner kronor, för 2029 till 275 miljoner kronor och fr.o.m. 2030 till 240 miljoner kronor Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 reserverat medel för myndighetens framtida resurser inom ramen för Naturvårdsverkets anslag (prop. 2025/26:1, utg.omr. 20, s. 93).

7.1.2 Finansiering av den nya myndigheten

Förslaget om en ny myndighet innebär minskade ärendemängder hos länsstyrelserna, vilket medför finansiella och personella konsekvenser. Detta beräknas motsvara besparingar hos länsstyrelsen om 85,5 miljoner

kronor för 2027 och 181 miljoner kronor från 2028 och framåt. I budgetpropositionen för 2026 har regeringen beräknat dessa besparingar inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslag 5:1 *Länsstyrelserna* m.m. (prop. 2025/26:1 utg.omr. 1).

8 Författningskommentar

8.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

9 kap.

8 §

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som prövar en ansökan om tillstånd till och tar emot en anmälan om miljöfarlig verksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Ändringen i *andra stycket* innebär att Miljöprövningsmyndigheten ersätter länsstyrelsen i bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om att en viss myndighet ska pröva ansökningar om tillstånd för vissa slag av verksamheter.

11 kap.

9 b §

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, *Miljöprövningsmyndigheten,* länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte något annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 a § första stycket 3.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken myndighet som prövar ansökningar om tillstånd till och tar emot en anmälan om vattenverksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att regeringens hittillsvarande bemyndigande utvidgas på så sätt att regeringen även får

föreskriva att en anmälan om vattenverksamhet ska göras till Miljöprövningsmyndigheten.

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndigheten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar, och

2. verksamheterna avses bedrivas av samma verksamhetsutövare.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten. Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om gemensam handläggning av ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 6.4.

Av *första stycket* framgår att Miljöprövningsmyndigheten under vissa förutsättningar får handlägga en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan som annars skulle ha handlagts av en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet än Miljöprövningsmyndigheten. Regleringen innebär en möjlighet, men ingen skyldighet, för Miljöprövningsmyndigheten att handlägga ett ärende som annars skulle ha handlagts av en annan myndighet. Förutsättningarna för gemensam handläggning anges i en punktlista.

Av *första punkten* framgår att det ska vara fråga om en verksamhet som har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar. Bedömningen av om ärendena har ett sådant samband bör göras i förhållande till verksamheternas art och utformning. Med utformning avses hur verksamheten är designad. Vid bedömningen av när två ärenden bör handläggas gemensamt kan ledning hämtas från 21 kap. 3 § (prop. 1997/98:45 del 2 s. 233). Exempel på ansökningar om tillstånd som kan ha samband med en miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar är tillstånd till markavvattning som annars ska prövas av länsstyrelsen enligt 11 kap. 9 b §. I de fall en markavvattningsverksamhet är en förutsättning för att en miljöfarlig verksamhet ska kunna bedrivas på en plats i sådan omfattning som omfattas av ansökan är förutsättningarna i första punkten normalt uppfyllda.

Av *andra punkten* framgår att verksamheterna ska avses bedrivas av samma verksamhetsutövare för att ärendena ska få handläggas gemensamt.

Om en ansökan eller anmälan görs hos Miljöprövningsmyndigheten och myndigheten inte delar bedömningen att förutsättningarna för gemensam handläggning är uppfyllda eller inte bedömer att sådan handläggning är lämplig, har myndigheten enligt 6 § förvaltningslagen (2017:900) en skyldighet att lämna den enskilda sådan hjälp att han eller hon kan ta tillvara sina intressen.

Av *andra stycket* framgår att Miljöprövningsmyndigheten ska underrätta den myndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan om att den handlägger ansökan eller anmälan. Det uppställs inga formkrav för underrättelsen. Det kan vara fråga om ärenden som annars skulle handläggas av förvaltningsmyndighet eller av kommun. Av andra stycket framgår också att en myndighet som annars ska handlägga ansökan eller anmälan ska överlämna ett pågående ärende som avser samma sak till Miljöprövningsmyndigheten. Syftet med regleringen är att samma sak inte ska prövas samtidigt av olika myndigheter. Utöver att det ska vara fråga om samma verksamhetsutövare ska prövningen avse samma sak, t.ex. tillstånd till samma verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten har tagit upp till prövning.

Av andra stycket framgår vidare att Miljöprövningsmyndigheten vid handläggning av ett ärende som avses i första stycket ska tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat. Det innebär till exempel att myndigheten på motsvarande sätt ska skicka handlingar till berörda aktörer och meddela beslut när ett anmälningsärende är tillräckligt utrett. Någon ändring gällande regler om sammansättning är inte avsedd.

4 §

Miljöprövningsmyndigheten eller *den* kommunala *nämnde*n ska *vid prövning av ett ärende som avser en miljöfarlig verksamhet*

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och
4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid förvaltningsmyndigheternas och kommunernas handläggning av ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 6.3.

Det görs ett tillägg som innebär att bestämmelserna även är tillämpliga vid Miljöprövningsmyndighetens handläggning av ärenden. Ändringen innebär att de krav på ärendehandläggning som i enlighet med hittillsvarande reglering gäller för länsstyrelsen ska gälla för Miljöprövningsmyndigheten.

Det förtydligas att paragrafen gäller handläggning av ärenden som avser en miljöfarlig verksamhet. Förtydligandet innebär inte någon ändring i sak.

5 §

I ett ärende *som avser miljöfarlig verksamhet* och som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommunal nämnd ska *Miljöprövningsmyndigheten* eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,

6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstol i ansökningsmål som ska tillämpas i ett ärende som prövas av Miljöprövningsmyndigheten, försvarsinspektören för hälsa och miljö, en länsstyrelse eller en kommunal nämnd. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 6.3.

Det görs ett tillägg som innebär att paragrafen även ska tillämpas av Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

Det förtydligas att paragrafen gäller handläggning av ärenden som avser en miljöfarlig verksamhet. Förtydligandet innebär inte någon ändring i sak.

5 a §

I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i
1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,
3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, och
4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstol i ansökningsmål som ska tillämpas av Miljöprövningsmyndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Det görs en ändring som innebär att paragrafen ska tillämpas av Miljöprövningsmyndigheten i stället för av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegation. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

21 kap.

1 a §

Ansökningsmål är mål
1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,
2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,
3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,
4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,
5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans,*

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningsmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

I paragrafen anges vilka mål som är ansökningsmål och när mark- och miljödomstolen får besluta att ett ansökningsmål ska behandlas som ett stämningsmål. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 6.2.

I *första stycket första punkten* ersätts länsstyrelsen med Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

I *första stycket sjunde punkten* görs ett tillägg som innebär att mål om omprövning som ska prövas av Miljöprövningsmyndigheten inte är ansökningsmål. Även denna ändring är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

I *första stycket åttonde punkten* görs ett tillägg som innebär att ansökningsmål är mål om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, om ansökan om tillstånd har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans. Om ansökan om tillstånd har prövats av en annan prövningsmyndighet är ansökan om giltighetsförlängning inte ett ansökningsmål. En sådan ansökan ska enligt 24 kap. 14 a § prövas tillståndsmyndigheten.

24 kap.

1 §

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse *eller Miljöprövningsmyndigheten* enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom föreläggande eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

Paragrafen innehåller bestämmelser om i vilken utsträckning tillstånd har rättskraft. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *första stycket andra meningen* ersätts länsstyrelsen med Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter. I samma mening görs också en ändring som innebär att ett beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av Miljöprövningsmyndigheten gäller mot alla, vad avser frågor som har prövats i beslutet. Ändringen är en följd av möjligheten till gemensam handläggning i 19 kap. 2 a §. För mer information om rättskraft se prop. 1997/98:45 del 2, s. 251–253.

11 §

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om tillståndet har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller* länsstyrelsen, görs ansökan hos den som har gett tillståndet.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och
2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om återkallelse, omprövning och ändringstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att en ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring av ett tillstånd prövas av Miljöprövningsmyndigheten i de fall ärendet rör ett tillstånd som tidigare har meddelats av myndigheten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. För tillstånd som har beslutats av en länsstyrelses miljöprövningsdelegation ska ansökan enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen göras hos Miljöprövningsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 6 och 6.8.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 1 juli 2027.

Enligt *andra punkten* ersätter Miljöprövningsmyndigheten länsstyrelsen i dess hittillsvarande roll som prövningsmyndighet av en ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring av ett tillstånd när tillståndet har getts av en länsstyrelses miljöprövningsdelegation.

8.2 Förslag till lag om ändring i lagen om mark- och miljödomstolar

3 kap.

1 §

Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vatten-anläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.

Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.

Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.

Mål om utdömande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.

Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.

Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.

I paragrafen finns forumbestämmelser för mark- och miljödomstolarna. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Tillägget i *femte stycket* är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter. Det framgår att ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Verksamhetens lokalisering avgör således till vilken mark- och miljödomstol som Miljöprövningsmyndighetens beslut ska överklagas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Lagen träder i kraft den 1 juli 2027.

Regeringskansliet

Remiss
KN2025/01878

2025-10-07

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten
Departementssekreterare
Kristin Skeppsby
08-405 80 11

Promemorian En ny miljöprövningsmyndighet

Remissinstanser

1. Advokatfirman Åberg & Co AB
2. Advokatsamfundet
3. Affärsverket svenska kraftnät
4. Arbetsgivarverket
5. Avfall Sverige
6. Bodens kommun
7. Boverket
8. Domstolsverket
9. Energiföretagen Sverige
10. Energimarknadsinspektionen
11. Enköpings kommun
12. Fortifikationsverket
13. Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (Svemin)
14. Företagarna
15. Försvarets Materielverk
16. Försvarets radioanstalt
17. Försvarsmakten
18. Gislaveds kommun
19. Green Power Sweden

20. Gävle kommun
21. Göteborgs kommun
22. Göteborgs universitet, Juridiska Institutionen
23. Havs- och vattenmyndigheten
24. Hela Sverige ska leva
25. Helsingborgs kommun
26. Huddinge kommun
27. Hushållningssällskapens förbund
28. Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
29. Jernkontoret
30. Jokkmokks kommun
31. Kalmar kommun
32. Kammarkollegiet
33. Karlstads kommun
34. Kungsbacka kommun
35. Köpings kommun
36. Landsorganisationen i Sverige
37. Lantbrukarnas riksförbund
38. Lantmäteriet
39. Livsmedelsverket
40. Lysekils kommun
41. Länsstyrelsen i Blekinge län
42. Länsstyrelsen i Dalarnas län
43. Länsstyrelsen i Gotlands län
44. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
45. Länsstyrelsen i Hallands län
46. Länsstyrelsen i Jämtlands län
47. Länsstyrelsen i Jönköpings län
48. Länsstyrelsen i Kalmar län
49. Länsstyrelsen i Kronobergs län

50. Länsstyrelsen i Norrbottens län
51. Länsstyrelsen i Skåne län
52. Länsstyrelsen i Stockholms län
53. Länsstyrelsen i Södermanlands län
54. Länsstyrelsen i Uppsala län
55. Länsstyrelsen i Värmlands län
56. Länsstyrelsen i Västerbottens län
57. Länsstyrelsen i Västernorrland
58. Länsstyrelsen i Västmanlands län
59. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
60. Länsstyrelsen i Örebro län
61. Länsstyrelsen i Östergötlands län
62. Malmö kommun
63. Mariestads kommun
64. Mora kommun
65. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
66. Nacka kommun
67. Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
68. Naturvårdsverket
69. Norrtälje kommun
70. Näringslivets regelnämnd
71. Olofströms kommun
72. Piteå kommun
73. Post- och telestyrelsen
74. Ragnsells
75. Ramböll
76. Regelrådet
77. Region Norrbotten
78. Region Skåne
79. Region Stockholm

80. Region Örebro län
81. Renova AB
82. Renägarförbundet
83. Riksantikvarieämbetet
84. Saco-s
85. Sametinget
86. Simrishamns kommun
87. Skanska Sverige AB
88. Skara kommun
89. Skogsstyrelsen
90. Sollentuna kommun
91. ST
92. Statens energimyndighet
93. Statens jordbruksverk
94. Statens tjänstepensionsverk
95. Statskontoret
96. Stockholms kommun
97. Stockholms universitet, Juridiska fakulteten
98. Strålsäkerhetsmyndigheten
99. Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)
100. Svebio
101. Svensk solenergi
102. Svenska Naturskyddsföreningen
103. Svenska Samernas Riksförbund
104. Svenskt Friluftsliv
105. Svenskt Näringsliv
106. Svenskt vatten
107. Sveriges geologiska undersökning
108. Sveriges Kommuner och Regioner
109. Säkerhets- och försvarsföretagen

110. Söderhamns kommun
111. Teknikföretagen
112. Tillväxtverket
113. Tomelilla kommun
114. Totalförsvarets forskningsinstitut
115. Trafikverket
116. Trelleborgs kommun
117. Trossamfundet Svenska kyrkan
118. Tyréns AB
119. Täby kommun
120. Umeå kommun
121. Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
122. Uppsala kommun
123. Vingåkers kommun
124. Vänersborgs kommun
125. Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
126. Vännäs kommun
127. Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
128. Åre kommun
129. Återvinningsindustrierna
130. Östersunds tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
131. Övertorneå kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 8 december 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och **med kopia till** kn.me.remissvar@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2025/01878 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven

enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Moreau
Departementsråd

Från: Kent.Olsson@slv.se
Skickat: den 7 oktober 2025 11:19
Till: konsumentverket@konsumentverket.se; jordbruksverket@jordbruksverket.se; registrator@lrf.se; info@svenskdagligvaruhandel.se; info@li.se; registrator@kommerskollegium.se; info@sverigeskonsumenter.se; info@svenskhandel.se; rasmus.backstrom@li.se; info@eldrimner.com; regelradet@regelradet.se; kontaktcenter@stockholm.se; goteborg@goteborg.se; malmostad@malmo.se; Umeå kommun; kontakt@simrishamn.se; kundcenter@ostersund.se
Ämne: Remiss - Livsmedelsverkets föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar - Dnr 2025/03653
Bifogade filer: Remiss 2025-03653 Föreskriftsförslag.pdf; Remiss 2025-03653 Konsekvensutredning.pdf; Remiss 2025-03653 Missiv.pdf

Du får inte ofta e-post från kent.olsson@slv.se. Läs om varför det här är viktigt

Hej,

Ni får härmed tillfälle att yttra er över bifogade förslag: Livsmedelsverkets föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar.

Remiss-föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar

Svaret skickas per e-post till livsmedelsverket@slv.se. Vänligen ange diarienummer **2025/03653** och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet och i dokumentnamnet på yttrandet.

Med vänlig hälsning

Kent Olsson | Verksjurist
Livsmedelsverket | Enheten för juridik
Box 622 | 751 26 Uppsala
Tel: 018 17 57 30
kent.olsson@slv.se | www.livsmedelsverket.se
Alla ska må bra av maten – nu och i framtiden
Behandling av personuppgifter på Livsmedelsverket

Livsmedelsverkets författningssamling

ISSN 1651-3533

Livsmedelsverkets föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar;

LIVSFS 2025:X

Utkom från trycket
Klicka här för att ange datum.

beslutade Klicka här för att ange datum..

Med stöd av 6 och 7 §§ livsmedelsförordningen (2006:813) föreskriver[1] Livsmedelsverket följande.

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om fruktjuice och fruktnektar.

2 § Generella bestämmelser om livsmedelsinformation finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 av den 25 oktober 2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004, och
2. Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation.

Ord och uttryck

3 § Definitioner av fruktjuice och fruktnektar finns i bilaga 1.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1438 av den 14 maj 2024 om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötad kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel.

Definitioner av råvaror för framställning av fruktjuice och fruktnektar finns i bilaga 2.

Krav vid framställning

4 § Endast de ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen som anges i bilaga 3 och de råvaror som uppfyller kraven i bilaga 2 får användas vid framställning av fruktjuice och fruktnektar.

Vid framställning av fruktnektar ska även lägsta tillåtna juice- och/eller puréinnehåll som anges i bilaga 4 följas.

5 § Vid framställning av fruktjuice från koncentrat ska lägsta tillåtna brixtal för fruktjuice som anges i bilaga 5 följas.

Beteckningar

6 § De beteckningar som anges i bilaga 1 utgör föreskrivna beteckningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011.

7 § När en produkt har framställts av en enda fruktsort ska namnet på den frukten ersätta ordet ”frukt” i beteckningarna i bilaga 1.

8 § När en produkt har framställts av två eller flera fruktsorter, ska beteckningen åtföljas av en uppräkning av de fruktsorter som använts i fallande ordning efter den mängd av fruktjuice eller fruktpuré som ingår, såsom anges i ingrediens-förteckningen. Detta gäller dock inte för citronjuice och limejuice som använts enligt villkoren i punkten 2 i bilaga 3.

När en produkt framställs av tre eller flera fruktsorter får uppgiften om fruktsorterna enligt första stycket ersättas av uttrycket ”blandad frukt” eller liknande eller av en uppgift om antalet använda fruktsorter.

9 § För beteckningen äppeljuice får även beteckningarna ”äppelmust” eller ”äpplemust” användas.

10 § I stället för beteckningen kokosjuice får beteckningen ”kokosvatten” användas.

Med kokosjuice avses den produkt som utvinns direkt från kokosnöten utan pressning av kokosnötens fruktkött.

Märkning

11 § I ingrediensförteckningen behöver inte sådana ämnen anges, som använts för att återställa olika former av juice eller nektar till ursprungligt skick och som är absolut nödvändiga för den processen.

Om extra fruktkött eller celler tillförts ska detta anges i märkningen.

12 § Uppgiften ”från koncentrat” eller i förekommande fall ”delvis från koncentrat” ska anges i märkningen
– för blandningar av fruktjuice från koncentrat eller sockerreducerad fruktjuice från koncentrat med fruktjuice eller med sockerreducerad fruktjuice, och
– för fruktnektar som erhålls helt eller delvis ur en eller flera koncentrerade produkter.

Uppgiften i första stycket ska finnas i omedelbar anslutning till beteckningen, framträda tydligt och vara skriven med tydliga bokstäver.

13 § För fruktjuice och fruktjuice från koncentrat får uppgiften ”fruktjuicer innehåller endast naturligt förekommande socker” anges i märkningen. Uppgiften ska i sådant fall finnas i samma synfält som beteckningen.

14 § För fruktnektar ska minimiinnehållet av fruktjuice, fruktpuré eller en blandning av dessa anges i märkningen med uttrycket ”fruktinnehåll minst…%”. Uppgiften ska finnas i samma synfält som beteckningen.

15 § För fruktnektar får ett påstående som anger att sockerarter inte har tillsatts, och varje påstående som sannolikt har samma innebörd för konsumenten, bara göras om produkten inte innehåller tillsatser av mono- eller disackarider eller något annat livsmedel som används på grund av sina sötande egenskaper, inbegripet sötningsmedel enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 av den 16 december 2008 om livsmedelstillsatser; om fruktnektar innehåller naturligt förekommande sockerarter bör även följande uppgift finnas i märkningen: ”innehåller naturligt förekommande socker”.

16 § För koncentrerad fruktjuice som inte är avsedd att levereras direkt till konsument ska märkningen innehålla en uppgift om den mängd citronjuice, limejuice eller surhetsreglerande medel som tillförts. Uppgiften ska stå på förpackningen, eller på en etikett på förpackningen eller i en medföljande handling.

———————————

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 14 juni 2026.
2. Genom föreskrifterna upphävs Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:18) om fruktjuice och fruktnektar.
3. Produkter som släppts ut på marknaden eller märkts före den 14 juni 2026 i enlighet med äldre bestämmelser får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts.

CHRISTINA NORDIN

Elin Häggqvist
(Enheten för juridik)

4

Livsmedelsverkets författningssamling

ISSN 1651-3533

Livsmedelsverkets föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar;

LIVSFS 2025:X

Utkom från trycket
Klicka här för att ange datum.

beslutade Klicka här för att ange datum..

Bilaga 1
(till LIVSFS 2025:X)

Definitioner och beteckningar

1. a) Fruktjuice

En jäsbar men ojäst produkt som erhålls ur de ätliga delarna av färsk eller kyld frisk och mogen frukt, antingen en enda sort eller en blandning av flera sorter, med den karakteristiska färg, smak och arom som kännetecknar juicen hos den frukt den kommer från.

Aromer, fruktkött och celler från juice som genom lämpliga fysikaliska medel erhållits från samma fruktarter får återställas till fruktjuicen.

Fruktjuice från citrusfrukter ska komma från fruktköttet (endokarpet). Limejuice får dock framställas av hela frukten.

När juice framställs av frukter med kärnor, frön och skal, ska bitar eller beståndsdelar av kärnor, frön och skal inte ingå i juicen. Denna bestämmelse ska inte gälla om bitar eller beståndsdelar av kärnor, frön eller skal inte kan avlägsnas med hjälp av god tillverkningssed.

Blandning av fruktjuice med fruktpuré tillåts vid framställning av fruktjuice.

1. b) Fruktjuice från koncentrat

Den produkt som erhålls genom rekonstituering av koncentrerad fruktjuice med dricksvatten som uppfyller kriterierna i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Halten löslig torrsubstans i den färdiga produkten ska uppfylla det lägsta tillåtna brixtalet för rekonstituerad fruktjuice enligt bilaga 5.

Om en fruktjuice från koncentrat framställs av en frukt som inte nämns i bilaga 5 ska det lägsta tillåtna brixtalet för den rekonstituerade fruktjuicen vara brixtalet för den fruktjuice som utvunnits från den frukt som använts för att framställa koncentratet.

Aromer, fruktkött och celler som genom lämpliga fysikaliska metoder erhållits från samma fruktart får återställas till fruktjuicen från koncentrat.

Fruktjuice från koncentrat bereds genom lämpliga processer som bevarar de viktigaste fysikaliska, kemiska, organoleptiska och näringsmässiga egenskaperna hos en genomsnittlig typ av juice av den frukt av vilken juicen framställts.

Blandning av fruktjuice eller koncentrerad fruktjuice med fruktpuré eller koncentrerad fruktpuré tillåts vid framställningen av fruktjuice från koncentrat.

2. Koncentrerad fruktjuice

Den produkt som erhålls från fruktjuice av en eller flera fruktarter genom att en specifik andel vatten avlägsnas fysikaliskt. Om produkten är avsedd för direkt konsumtion ska minst 50 procent av vattnet avlägsnas.

Aromer, fruktkött och celler som genom lämpliga fysikaliska metoder erhållits från samma fruktarter får återställas till den koncentrerade fruktjuicen.

3. Vattenextraherad fruktjuice

Den produkt som erhålls genom diffusion med vatten av
- köttiga hela frukter vars saft inte kan extraheras med fysikaliska metoder eller
- torkade hela frukter.

4. Torkad fruktjuice/fruktjuice i pulverform

En produkt som framställs ur fruktjuice från en eller flera sorters frukt genom att praktiskt taget allt vatten avlägsnas fysiskt.

5. Fruktnektar

En jäsbar men ojäst produkt som
- erhålls genom att vatten med eller utan tillsats av sockerarter eller honung tillsätts produkter som definieras i punkterna 1–4, fruktpuré eller koncentrerad fruktpuré eller en blandning av dessa produkter, och
- uppfyller kraven i bilaga 4.

Om fruktnektar framställs utan tillsats av sockerarter eller med reducerat energivärde får sockerarterna helt eller delvis ersättas med sötningsmedel i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 av den 16 december 2008 om livsmedelstillsatser.

Aromer, fruktkött och celler som genom lämpliga fysikaliska metoder erhållits från samma fruktarter får återställas till fruktnektarn.

6. a) Sockerreducerad fruktjuice

Den produkt som erhålls från fruktjuice enligt definitionen i punkt 1 a, i vilken halten av naturligt förekommande sockerarter har minskats med minst 30 % genom en process som är tillåten enligt villkoren i bilaga 3, punkt 3 och som bevarar alla övriga väsentliga fysikaliska, kemiska, organoleptiska och näringsmässiga egenskaper hos en genomsnittlig typ av juice av den frukt som den kommer från.

Sockerreducerad fruktjuice kan erhållas genom att sockerreducerad fruktjuice blandas med fruktjuice, fruktpuré eller båda delarna.

6. b) Sockerreducerad fruktjuice från koncentrat

Den produkt som erhålls från fruktjuice från koncentrat enligt definitionen i punkt 1 b i vilken halten av naturligt förekommande sockerarter har minskats med minst 30 % genom en process som är tillåten enligt villkoren i bilaga 3, punkt 3 och som bevarar alla övriga väsentliga fysikaliska, kemiska, organoleptiska och näringsmässiga egenskaper hos en genomsnittlig typ av juice av den frukt som den kommer från, eller den produkt som erhålls genom rekonstituering av koncentrerad sockerreducerad fruktjuice enligt definitionen i punkt 7 med dricksvatten som uppfyller kriterierna i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:12) om dricksvatten.

Sockerreducerad fruktjuice från koncentrat kan erhållas genom att sockerreducerad fruktjuice blandas med en eller flera av följande produkter: fruktjuice, fruktjuice från koncentrat, sockerreducerad fruktjuice, koncentrerad fruktpuré och fruktpuré.

7. Koncentrerad sockerreducerad fruktjuice

Den produkt som erhålls från

- koncentrerad fruktjuice enligt definitionen i punkt 2 i vilken halten av naturligt förekommande sockerarter har minskats med minst 30 % av genom en process som är tillåten enligt villkoren i bilaga 3, punkt 3 och som bevarar alla övriga väsentliga fysikaliska, kemiska, organoleptiska och näringsmässiga egenskaper hos en genomsnittlig typ av produkt, eller
- sockerreducerad fruktjuice enligt definitionen i punkt 6 a genom att en specifik andel av vatteninnehållet avlägsnas fysikaliskt.

Om produkten är avsedd för direkt konsumtion ska minst 50 % av vatteninnehållet avlägsnas.

Bilaga 2
(till LIVSFS 2025:X)

Definitioner av råvaror

I dessa föreskrifter används följande definitioner med den betydelsen som anges här.

Frukt

All frukt. Även tomater anses som frukt i dessa föreskrifter.

Frukten ska vara sund, lämpligt mogen och färsk eller konserverad med fysikaliska medel eller genom behandling, inklusive behandling efter skörd, i enlighet med unionslagstiftningen.

Fruktpuré

En jäsbar men ojäst produkt som erhålls genom lämpliga fysikaliska processer som passering, mosning eller malning av ätliga delar av hel eller skalad frukt utan att juicen avlägsnas.

Koncentrerad fruktpuré

En produkt som erhålls av fruktpuré genom att man fysikaliskt avlägsnar en viss andel av dess vatteninnehåll.

Koncentrerad fruktpuré kan ha återställda aromer, som ska erhållas med lämpliga fysikaliska medel enligt punkt 3 i bilaga 2 och som ute-slutande ska ha utvunnits ur samma fruktart.

Arom

Aromer för rekonstituering ska utvinnas i samband med bearbetningen av frukten genom lämpliga fysikaliska processer. Dessa fysikaliska processer kan användas för att bibehålla, bevara eller stabilisera aromernas kvalitet och omfattar bland annat pressning, extrahering, destillering, filtrering, adsorption, förångning, fraktionering och koncentrering.

Aromämnen erhålls från frukternas ätbara delar. Kallpressad olja från citrusskal och delar av kärnorna kan dock också användas.

Socker

Sockerarter enligt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:22) om socker.

Honung

Honung enligt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2025:X) om honung och bagerihonung.

Fruktkött eller celler

Produkter som erhålls ur den ätliga delen av frukt av samma art utan att juicen avlägsnas. Vidare, när det gäller citrusfrukter, är fruktkött eller celler de saftsäckar som erhålls från endokarpet.

Bilaga 3
(till LIVSFS 2025:X)

Tillåtna ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen

1. Sammansättning

De fruktarter som motsvarar det botaniska namnet i bilaga 5 ska användas vid framställningen av fruktjuicer, fruktpuréer och fruktnektar som bär den berörda fruktens beteckning eller vedertagna namn. För fruktarter som inte ingår i bilaga 5 ska det korrekta botaniska namnet eller det vedertagna namnet användas.

För fruktjuice ska brixtalet vara detsamma som för juice som extraherats från frukten, och får inte ändras, utom vid blandning av juicen med juice från samma fruktart.

Det lägsta tillåtna brixtal som fastställs i bilaga 5 för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré gäller utan löslig torrsubstans från eventuella andra tillförda valfria ingredienser och tillsatser.

2. Tillåtna ingredienser

I produkterna som anges i bilaga 1 får endast följande ingredienser tillsättas.

- Vitaminer och mineraler som tillåts enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 av den 20 december 2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel.

- Livsmedelstillsatser som är godkända enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008. Sötningsmedel får dock inte användas för att framställa de produkter som anges i bilaga 1, med undantag för fruktnektar.

För följande produkter får dock också nedan angivna ingredienser tillsättas.

- *Fruktjuice, fruktjuice från koncentrat, koncentrerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice:* återställda aromer, återställt fruktkött och återställda celler.

- *Druvjuice*: återställda salter från vinsyra.

- *Fruktnektar*: återställda aromer, återställt fruktkött och återställda celler, sockerarter och/eller honung upp till 20 % av totalvikten för de slutprodukter som avses i avsnitt 1 i bilaga 4, 15 % av totalvikten för de slutprodukter som

avses i avsnitt 2 i bilaga 4, och 10 % av totalvikten för de slutprodukter som avses i avsnitt 3 i bilaga 4, och/eller sötningsmedel.

– *Tomatjuice* och *tomatjuice från koncentrat*: salt, kryddor och aromatiska örter.

– *Sockerreducerad fruktjuice* och *sockerreducerad fruktjuice från koncentrat*: vatten i den utsträckning som är absolut nödvändig för att återställa det vatten som försvunnit på grund av sockerreduceringsprocessen.

För de produkter som definieras i punkterna 1–7 i bilaga 1 är det tillåtet att reglera den sura smaken genom att tillsätta citronjuice och/eller limejuice och/eller koncentrerad citron- och/eller limejuice upp till 3 g per liter juice, uttryckt som vattenfri citronsyra.

3. Tillåtna bearbetningsmetoder och ämnen

Till de produkter som anges i bilaga 1 får endast följande bearbetningsmetoder tillämpas och ämnen tillsättas.

– Mekaniska extraktionsprocesser.

– Sedvanliga fysikaliska processer, inklusive vattenextraktion (diffusion) ur de ätliga delarna av frukt med undantag av vindruvor för framställning av koncentrerade fruktjuice (s.k. in-line-processer), under förutsättning att fruktjuice som erhålls på detta sätt uppfyller definitionen i punkt 1 i bilaga 1.

– För druvjuice, när svavling med hjälp av svaveldioxid av druvorna har använts, är avsvavling med fysikaliska medel tillåten under förutsättning att den totala halten svaveldioxid i den färdiga produkten inte överstiger 10 mg/l.

– Enzymberedningar: pektinas (för nedbrytning av pektin), proteinas (för nedbrytning av proteiner) och amylas (för nedbrytning av stärkelse) som uppfyller kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1332/2008 av den 16 december 2008 om livsmedelsenzymer och om ändring av rådets direktiv 83/417/EEG, rådets förordning (EG) nr 1493/1999, direktiv 2000/13/EG, rådets direktiv 2001/112/EG samt förordning (EG) nr 258/97.

– Ätligt gelatin.

– Garvsyror.

– Kiselgel.

– Kol.

– Kvävgas.

- Bentonit som adsorbent.
- Kemiskt inerta filtrermedel och fällningsmedel (inklusive perlit, tvättad diatomit, cellulosa, olöslig polyamid, polyvinylpolypyrrolidon, polystyren), som överensstämmer med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004 av den 27 oktober 2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel och om upphävande av direktiven 80/590/EEG och 89/109/EEG.
- Kemiskt inerta adsorptionsmedel som överensstämmer med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004 och som används för att minska limonoid- och näringsinnehållet i citrusjuice utan att på ett påtagligt sätt påverka innehållet av limonoidglukosider, syror, sockerarter (däribland oligosackarider) eller mineraler.
- Växtproteiner från vete, ärter, potatis eller solrosfrön för klarning.
- Endast för sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice: processer för att minska halten av naturligt förekommande sockerarter, i den mån de bevarar alla övriga väsentliga fysikaliska, kemiska, organoleptiska och näringsmässiga egenskaper hos en genomsnittlig typ av juice av den frukt som den kommer från, nämligen membranfiltrering och jäsning med jäst.

Bilaga 4
(till LIVSFS 2025:X)

Särskilda bestämmelser för fruktnektar

1. Fruktnektar framställd av frukt med syrlig juice som inte är drickbar i naturligt tillstånd

Fruktnektar framställd av	Lägsta tillåtna juice- och/eller puréinnehåll (uttryckt i volym-procent av den färdiga produkten)
Passionsfrukt	25
Lulo	25
Svarta vinbär	25
Vita vinbär	25
Röda vinbär	25
Krusbär	30
Havtorn	25
Slånbär	30
Plommon	30
Sviskon	30
Rönnbär	30
Nypon	40
Surkörsbär	35
Övriga körsbär	40
Blåbär	40
Fläderbär	50
Hallon	40
Aprikoser	40
Jordgubbar	40
Mullbär	40
Björnbär	40
Tranbär	30
Kvitten (*Cydonia oblonga* L.)	50
Citron och limefrukt	25
Andra frukter som tillhör denna kategori	25

2. Fruktnektar framställd av frukt med lågt syrainnehåll eller med mycket fruktkött eller stark arom, med juice som inte är drickbar i naturligt tillstånd

Fruktnektar framställd av	Lägsta tillåtna juice- och/ eller puréinnehåll (uttryckt i volymprocent av den färdiga produkten)
Mango	25
Banan	25
Guava	25
Papaya	25
Litchi	25
Azarolhagtorn	25
Taggannona	25
Nätannona	25
Sockerannona (Sockeräpplen)	25
Granatäpplen	25
Cashewäpple	25
Röd mombinspondias (Rött balsamplommon)	25
Umbu	25
Andra frukter som tillhör denna kategori	25

3. Fruktnektar framställd av frukt med juice som är drickbar i naturligt tillstånd

Fruktnektar framställd av	Lägsta tillåtna juice- och/ eller puréinnehåll (uttryckt i volym-procent av den färdiga produkten)
Äpple	50
Päron	50
Persika	50
Citrusfrukter, utom citron och limefrukt	50
Ananas	50
Tomat	50
Andra frukter som tillhör denna kategori	50

Bilaga 5
(till LIVSFS 2025:x)

Lägsta tillåtna brixtal för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré

Fruktens namn	Botaniskt namn	Lägsta tillåtna brixvärde
Ananas (*)	*Ananas comosus* (L.) Merr.	12,8
Apelsin (*)	*Citrus sinensis* (L.) Osbeck	11,2
Aprikos (**)	*Prunus armeniaca* L.	11,2
Banan (**)	*Musa x paradisiaca* (förutom mjölbanan)	21,0
Citron (*)	*Citrus limon* (L.) Burm.f.	8,0
Grapefrukt (*)	*Citrus x paradisi* Macfad.	10,0
Guava (**)	*Psidium guajava* L.	8,5
Hallon (*)	*Rubus idaeus* L.	7,0
Jordgubbe (*)	*Fragaria x ananassa* Duch	7,0
Kokosnöt (*)	*Cocos nucifera L.*	4,5
Mandarin (*)	*Citrus reticulata Blanco*	11,2
Mango (**)	*Mangifera indica* L.	13,5
Passionsfrukt (*)	*Passiflora edulis* Sims	12,0
Persika (**)	*Prunus persica* (L.) Batsch var. *Persica*	10,0
Päron (**)	*Pyrus communis* L.	11,9
Surkörsbär (*)	*Prunus cerasus* L.	13,5
Svarta vinbär (*)	*Ribes nigrum* L.	11,0
Tomat (*)	*Lyxopersicon esculentum*, Mill	5,0
Vindruva (*)	*Vitis vinifera* L. eller hybrider av denna. *Vitis labrusca* L. eller hybrider av denna	15,9
Äpple (*)	*Malus domestica* Borkh.	11,2

För produkter markerade med en asterisk (*) som framställs som fruktjuice ska det fastställas en lägsta densitet i förhållande till vatten vid 20/20ºC.

För produkter markerade med två asterisker (**) som framställs som puré ska det endast fastställas ett lägsta okorrigerat brixtal, utan anpassning för syra.

Livsmedelsverket

KONSEKVENSUTREDNING

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik

2025-10-01 Dnr 2025/03653

Förslag till nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar

1. Sammanfattning

Med anledning av ny EU-lagstiftning föreslår Livsmedelsverket nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar.

I förhållande till nu gällande föreskrifter föreslås bland annat:

- att tre nya kategorier av fruktjuice införs: sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice,
- att processer för att skapa sådana fruktjuicer tas in som tillåtna bearbetningsmetoder,
- att andelen sockerarter eller honung som får tillsättas i viss fruktnektar minskas,
- att växtprotein från solrosfrön får tillsättas för klarning, och
- att nya förtydligade regler om märkning införs.

De nya föreskrifterna ska beslutas senast den 14 december och ska tillämpas från och med den 14 juni 2026. Produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med äldre bestämmelser får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts.

2. Beskrivning av problemet och vilken förändring Livsmedelsverket eftersträvar

Rådets direktiv 2001/112/EG av den 20 december 2001 om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel är ett av de så kallade frukostdirektiven. Frukostdirektiven är sju direktiv som innehåller gemensamma regler om sammansättning, beteckning, märkning och presentation av vissa livsmedel i syfte att skydda konsumenternas intressen och säkerställa den fria

Postadress
Box 622
751 26 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 56 A
Leveransadress
Dag Hammarskjölds väg 56 C
752 37 Uppsala

Telefon
018-17 55 00
Telefax
018-10 58 48

E-post
livsmedelsverket@slv.se
Internet
www.livsmedelsverket.se

Organisationsnummer
202100-1850
VAT-nummer
SE202100185001
Innehar F-skattebevis

rörligheten för dessa produkter på den inre marknaden.[1] Några av dessa direktiv[2] har nu ändrats, däribland rådets direktiv 2001/112/EG.

Ändringarna i direktivet innebär bland annat

- att det skapas nya produktkategorier för fruktjuicer där en del av det naturligt förekommande sockret har avlägsnats,
- att andelen socker och/eller honung som får tillsättas i vissa typer av fruktnektar minskas samt
- att fruktjuice ska få märkas med uppgiften att inga fruktjuicer innehåller tillsatt socker.

Syftena bakom ändringarna av direktivet är att tillmötesgå en ökad efterfrågan på produkter med lägre sockerhalt, att stödja produktion och saluföring av frukt och att förbättra konsumentupplysningen.

Av skälen i det direktiv som ändrar rådets direktiv 2001/112/EG framgår även att protein från solrosfrön i allt större utsträckning används direkt som livsmedel och har visat sig vara ett effektivt verktyg för klarning av fruktjuice. Proteiner från solrosfrön har därför lagts till i förteckningen över tillåtna bearbetningsmetoder och ämnen. Vidare framgår att kokosvatten är en synonym till kokosjuice och att även ”kokosvatten” därför ska kunna användas som beteckning för kokosjuice. För kokosjuice fastställs också ett lägsta brixtal i bilagan till direktivet.

Rådets direktiv 2001/112/EG är genomfört i nationell lagstiftning genom Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:18) om fruktjuice och fruktnektar. I föreskrifterna definieras olika benämningar för juice exempelvis fruktjuice, fruktjuice från koncentrat, koncentrerad fruktjuice och fruktnektar. Föreskrifterna reglerar även tillåtna ingredienser och bearbetningsmetoder, definitioner av råvaror samt hur produkterna ska märkas.

För att ändringarna i direktivet ska kunna genomföras i nationell lagstiftning behöver LIVSFS 2003:18 ses över. Eftersom nuvarande föreskrifter är äldre

[1] Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM88 *Ändring av de s.k. frukostdirektiven om honung, sylt och gelé, fruktjuice och hållbarhetsbehandlad mjölk.*
[2] Direktiven om honung, fruktjuice, sylt, gelé, marmelad samt sötad kastanjepuré och vissa former av hållbarhetsbehandlad mjölk, se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1438 av den 14 maj 2024 om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötad kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel.

föreslås att föreskrifterna ses över i sin helhet, och därmed upphävs och ersätts av nya föreskrifter.

3. Vilka konsekvenser uppstår om ingen åtgärd vidtas

Sverige är som medlem i EU skyldig att genomföra EU-direktiv i nationell lagstiftning. Om de nationella bestämmelserna inte uppdateras innebär det att Sverige åsidosätter EU-rätten. En utebliven åtgärd skulle också innebära att det önskade syftet med direktivsändringarna, att främja fruktodlingen inom unionen samt att öka utbudet av produkter med lägre sockerhalt, inte uppnås.

4. Möjliga alternativ för att uppnå förändringen

Ändringarna i direktivet måste till följd av Sveriges medlemskap i EU genomföras i svensk rätt. Det saknas utrymme att lämna rättsläget oförändrat eftersom Sverige då skulle bryta mot sina förpliktelser enligt EU-rätten. Det finns därför inget alternativ till att ändra föreskrifterna på det sätt som föreslås.

5. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket föreslår att nuvarande föreskrifter LIVSFS 2003:18 ses över i sin helhet, och därmed upphävs och ersätts av nya föreskrifter. De ändringar i sak som föreslås nedan följer av de beslutade ändringarna i rådets direktiv 2001/112/EG. I övrigt har föreskrifterna endast setts över språkligt och strukturellt.

Inledande bestämmelser
1 §
Paragrafen anger föreskriftens innehåll och motsvarar delvis 1 § LIVSFS 2003:18.

2 §
Paragrafen motsvarar 4 § LIVSFS 2003:18.

Ord och uttryck
3 §
I paragrafen finns hänvisningar till bilagor 1 och 2 och de definitioner som finns där. Paragrafen motsvarar delvis 2 § LIVSFS 2003:18.

Krav vid framställning
4 §

Första stycket motsvarar 3 § LIVSFS 2003:18. Andra stycket motsvarar 2 § 3 st LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

5 §
Paragrafen motsvarar 2 § 4 st. LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

Beteckning
6 §
I paragrafen finns en hänvisning till bilaga 1 och anger att de beteckningar som definieras där utgör föreskrivna beteckningar. Paragrafen motsvarar delvis 2 § LIVSFS 2003:18.

7 §
Paragrafen motsvarar 5 § LIVSFS 2003:18.

8 §
Första stycket motsvarar 6 § LIVSFS 2003:18.

9 §
Paragrafen motsvarar 7 § LIVSFS 2003:18. Paragrafens innehåll motsvarar innehållet i direktivets bilaga 3, del II, f). I direktivet anges både äppelmust och äpplemust som synonymer till äppeljuice. Paragrafen ändras på så sätt att även äpplemust får användas som synonym till äppeljuice.

10 §
Genom en ändring av direktivet införs ”Kokosvatten” som särskild beteckning, synonym för kokosjuice, i bilaga 3 del II. Livsmedelsverket föreslår att motsvarande bestämmelse placeras direkt i föreskrifterna då Livsmedelsverkets föreskrifter inte har motsvarande bilaga.

Märkning
11 §
Paragrafen motsvarar 9 § LIVSFS 2003:18.

12 §
Paragrafen motsvarar 10 § LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

13 §
Genom en ändring av direktivet ska uppgiften ”fruktjuicer innehåller endast naturligt förekommande socker” tillåtas i märkningen av fruktjuice och fruktjuice från koncentrat. Livsmedelsverket föreslår att bestämmelsen placeras som 13 § i föreskrifterna.

14 §
Paragrafen motsvarar 11 § LIVSFS 2003:18.

15 §
Paragrafen motsvarar bestämmelsen i bilaga 1 del II p. 2 andra stycket LIVSFS 2003:18. Flyttas hit då det avser en bestämmelse om märkning vilka i övrigt regleras i föreskriften.

16 §
Paragrafen motsvarar 12 § LIVSFS 2003:18. Ordet ”saluhållas” byts ut mot ”levereras”. Levereras stämmer bättre med de uttryck som används på andra språk. Saluhållas kan leda tanken fel då det inte krävs betalning vid överlåtelsen.

Bilaga 1 Definitioner och beteckningar
I bilaga 1 finns definitioner av fruktjuice och fruktnektar. De definitioner som anges i bilagan är även beteckningar som utgör så kallades föreskrivna beteckningar i enlighet med förordning (EU) nr 1169/2011. Bilaga 1 motsvarar avsnitt 1 LIVSFS 2003:18.

I bilagan har definitioner av de nya kategorierna fruktjuice lagts till enligt följande: 6 a) sockerreducerad fruktjuice, 6 b) sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och 7. koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.

Bilaga 2 Definitioner av råvaror
I bilaga 2 finns definitioner av råvaror. Bilaga 2 motsvarar bilaga 2 LIVSFS 2003:18. Några ändringar i sak är inte gjorda, men hänvisningar till Livsmedelsverkets föreskrifter har uppdaterats.

Bilaga 3 Tillåtna ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen
I bilaga 3 anges de ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen som får användas vid framställning av fruktjuice och fruktnektar. Bilaga 3 motsvarar avsnitt 2 i bilaga 1 till LIVSFS 2003:18. De ändringar som föreslås är föranledda av beslutade ändringar i rådets direktiv 2001/112/EG.

I avsnitt 2 om tillåtna ingredienser föreslås följande förändringar i förhållande till skrivningarna i tidigare föreskrifter.

- I andra strecksatsen görs ett tillägg som förtydligar att sötningsmedel inte får tillsättas i fruktjuice.
- I tredje strecksatsen läggs de nya kategorierna fruktjuice till, det vill säga sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.
- I femte strecksatsen läggs uppgift till om vilken andel sockerarter och/eller honung som får tillsättas för olika produkter. Det innebär att andelen sänks för vissa produkter. I direktivet har strecksatsen fått ett andra led som anger när ett påstående om att sockerarter inte har tillsats får göras, liksom att ett sådant påstående ska följas av uppgiften ”innehåller naturligt förekommande socker”. Livsmedelsverket föreslår att detta andra led placeras som 15 § i föreskrifterna i anslutning till annan bestämmelse om märkning av fruktnektar.
- Vad gäller för vilka produkter som det är tillåtet att reglera den sura smaken (den sjätte strecksatsen i LIVSFS 2003:18) har mindre ändringar gjorts för att innefatta de nya kategorierna av fruktjuice, det vill säga sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.
- Vad gäller sockerreducerad fruktjuice och sockerreducerad fruktjuice från koncentrat har det även lagts till att vatten får tillsättas i den utsträckning som är absolut nödvändig för att återställa det vatten som försvunnit på grund av sockerreduceringsprocessen.

I avsnitt 3 om tillåtna bearbetningsmetoder och ämnen föreslås följande ändringar.

- Det görs ett tillägg som anger att även växtprotein från solrosfrön får användas för klarning.
- En strecksats läggs till som anger att för sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice får processer för att minska halten av naturligt förekommande sockerarter under vissa förutsättningar användas.

Bilaga 4 Särskilda bestämmelser om fruktnektar

I bilaga 4 fastställs lägsta tillåtna juice- och/eller puréinnehåll i fruktnektar. Bilaga 4 motsvarar bilaga 3 till LIVSFS 2003:18. Den ändring som föreslås är endast att begreppet ”kvitten” i avsnitt 1 ersätts med "kvitten (Cydonia oblonga L.)”.

Bilaga 5 Lägsta tillåtna brixtal för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré
I bilaga 5 fastställs lägsta tillåtna brixtal för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré. Bilaga 5 motsvarar bilaga 4 till LIVSFS 2003:18. Den ändring som föreslås är att ”Kokosnöt” läggs till och får ett lägsta tillåtna brixvärde om 4,5.

6. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på 6 och 7 §§ livsmedelsförordningen (2006:813).

7. Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslaget innebär ett genomförande av EU-direktiv i svensk rätt och bedöms vara förenligt med det aktuella direktivet. Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

Förslaget utgör ett strikt genomförande av EU-rätten varför Livsmedelsverket bedömer att förslaget inte är anmälningspliktigt enligt förordning (1994:2029) om tekniska regler.

Förslaget innehåller inte heller några nya eller förändrade krav på tjänsteverksamhet. Livsmedelsverket bedömer därför att förslaget inte är anmälningspliktigt enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

8. Analys av Livsmedelsverkets förslag

8.1. Vilka berörs av förslaget?

Förslaget berör företag som tillverkar och säljer fruktjuice och fruktnektar. Det rör sig om ett stort antal aktörer, från stora företag till småskaliga producenter. Årsomsättningen inom dagligvaruhandeln för de livsmedel som berörs av aktuella regler uppgår till omkring 4,5 miljarder kronor. Enligt uppskattning från Svenska Juiceföreningen uppgår omsättningen utanför dagligvaruhandeln till ytterligare omkring en miljard kronor årligen. Därutöver berörs kontrollmyndigheterna indirekt då reglerna de ska kontrollera förändras

8.2. Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter

Förslagen innebär att tre nya kategorier fruktjuice med minskad sockerhalt införs. Produkter med lägre sockerhalt efterfrågas av konsumenter vilket bör kunna öka efterfrågan och därmed intäkterna för berörda företag. Någon närmare beräkning av detta har inte kunnat göras. Övriga förslag bör inte påverka kostnader eller intäkter i någon större utsträckning.

8.3. Beskrivning och beräkning av andra relevanta konsekvenser

8.3.1. Hållbarhet

Nya bearbetningsmetoder som möjliggör fruktjuice med lägre sockerhalt liksom förbättrad konsumentinformation underlättar övergången till hälsosamma och hållbara kostvanor.

8.3.2. Civil beredskap

Föreskriftsförslaget har ingen direkt påverkan på civil beredskap. Det kan även konstateras att det inte finns någon uttrycklig möjlighet för Sverige att göra undantag från bestämmelserna vid höjd beredskap eller krig.

8.4. Tidpunkten för ikraftträdande och informationsinsatser

Medlemsstaterna ska genomföra ändringarna i direktivet i nationell lagstiftning senast den 14 december 2025. De nya bestämmelserna ska enligt direktivet tillämpas från och med den 14 juni 2026. Livsmedelsverket föreslår därför att föreslagna ändringar i myndighetens föreskrifter träder i kraft vid samma tidpunkt.

Enligt direktivet får produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med direktiv 2001/112/EG fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts. Livsmedelsverket föreslår därför en övergångsbestämmelse som möjliggör detta.

I samband med att föreskrifterna beslutas avser Livsmedelsverket att informera om ändringarna på myndighetens webbplats samt via andra relevanta informationskanaler, exempelvis företags- och kontrollnyheter. Livsmedelsverket

kommer även att uppdatera relevanta informationstexter på myndighetens webbplats och publicera en ny vägledning på Kontrollwiki.

8.5. Hindrande av långtgående kostnader eller begränsningar utöver vad som är nödvändigt

Förslaget innebär ett strikt genomförande av ändringar i direktivet. Förändringarna innebär främst nya möjligheter för företagen vad gäller möjliga bearbetningsmetoder, benämningar och märkning och bör inte innebära några större kostnader eller begränsningar för företagen.

9. Påverkan avseende det kommunala självstyret

Förslaget påverkar inte det kommunala självstyret.

10. Utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket ser löpande över myndighetens föreskrifter. Någon särskild utvärdering utöver detta bedöms i dagsläget inte som nödvändig. Om skäl uppkommer kan dock en särskild utvärdering och översyn komma att genomföras.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Helena Arnberg, statsinspektör, Enheten för märkning och exportfrämjande, 018–17 55 23.
Kent Olsson, verksjurist, Enheten för juridik, 018–17 57 30.

Livsmedelsverket

Missiv

2025-10-06 Dnr 2025/03653

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Kent Olsson

Enligt sändlista

Förslag om nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar

Livsmedelsverket har tagit fram förslag till nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnektar. De nya föreskrifterna ersätter Livsmedelsverkets föreskrifter (2003:18) om fruktjuice och fruknektar. Som ett led i beredningsprocessen vill myndigheten nu ge er möjlighet att lämna synpunkter på detta förslag.

– Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2025:xx) om fruktjuice och fruktnektar

Myndigheten är särskilt tacksam för synpunkter avseende de praktiska konsekvenserna av förslagen för berörda företag. Mer information om bakgrunden till de föreslagna föreskrifterna finns i den konsekvensutredning som bifogas. Dokumenten finns även tillgängliga på Livsmedelsverkets webbplats, www.slv.se.

Vid frågor om remissen, vänligen kontakta:
Helena Arnberg, statsinspektör, tfn. 018-175523
Kent Olsson, verksjurist, tfn. 018-175730

Livsmedelsverket önskar synpunkter på de föreslagna föreskrifterna och tillhörande konsekvensutredning **senast den 17 november 2025**.

Svaret skickas per e-post till livsmedelsverket@slv.se. Vänligen ange diarienummer **2025/03653** och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet och i dokumentnamnet på yttrandet.

Elin Häggqvist
chefsjurist

Kent Olsson
verksjurist

Bilagor

1. Föreskriftsförslag
2. Konsekvensutredning

Sändlista

1	Konsumentverket
2	Jordbruksverket
3	Lantbrukarnas Riksförbund
4	Svensk Dagligvaruhandel
5	Livsmedelsföretagen
6	Kommerskollegium
7	Sveriges konsumenter
8	Svensk Handel
9	Eldrimner
10	Svenska Juiceföreningen
11	Regelrådet
12	Stockholm stad
13	Göteborg stad
14	Malmö stad
15	Umeå kommun
16	Östersunds kommun
17	Simrishamns kommun

För kännedom

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Från: Regional Utveckling <regionalutveckling@regionvasterbotten.se>
Skickat: den 9 oktober 2025 15:18
Till: Regional Utveckling
Kopia: Anna Norin; Nina Olofsdotter
Ämne: Remiss av aktualiserad regional utvecklingsstrategi 2020-2030 för Västerbottens län
Bifogade filer: Missiv. Remiss av aktualiserad regional utvecklingsstrategi 2020-2030 för Västerbottens län.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej!

Ett stort tack till alla som före sommaren kom med inspel i arbetet med att aktualisera den regionala utvecklingsstrategin för Västerbottens län. Inspelen har bidragit till att utveckla strategin och tydliggöra länets utmaningar fram till år 2030.

Vi inleder nu en remissomgång av förslaget till aktualiserad regional utvecklingsstrategi. **Sista datum för att lämna remissvar är den 23 december 2025**. Remissvar skickas till regionalutveckling@regionvasterbotten.se, ange *Remissvar aktualiserad regional utvecklingsstrategi i Västerbotten dnr RUN 234–2025*. Ta gärna stöd i de rekommendationer som Regeringskansliet har för remissvar.

Här finns den aktualiserade versionen av den regionala utvecklingsstrategin att ladda ner. Missiv med sändlista finns bifogat.

Kontaktperson för frågor kring aktualiseringen av den regionala utvecklingsstrategin är anna.norin@regionvasterbotten.se. Mer information om processen med att aktualisera strategin finns här.

Varmt välkommen att komma med synpunkter på förslaget till aktualiserad RUS!

Patrik Sällström
Regional utvecklingsdirektör
Regionala utvecklingsförvaltningen
Region Västerbotten

region västerbotten

Remiss av aktualiserad regional utvecklingsstrategi 2020–2030 för Västerbottens län

Ett stort tack till alla som före sommaren kom med inspel i arbetet med att aktualisera den regionala utvecklingsstrategin för Västerbottens län. Inspelen har bidragit till att utveckla strategin och tydliggöra länets utmaningar fram till år 2030.

Vi inleder nu en remissomgång av förslaget till aktualiserad regional utvecklingsstrategi. **Sista datum för att lämna remissvar är den 23 december 2025**. Remissvar skickas till regionalutveckling@regionvasterbotten.se, ange *Remissvar aktualiserad regional utvecklingsstrategi i Västerbotten dnr RUN 234–2025*. Ta gärna stöd i de rekommendationer som Regeringskansliet har för remissvar.

Här finns den aktualiserade versionen av den regionala utvecklingsstrategin att ladda ner.

Kontaktperson för frågor kring aktualiseringen av den regionala utvecklingsstrategin är anna.norin@regionvasterbotten.se. Mer information om processen med att aktualisera strategin finns här.

Varmt välkommen att komma med synpunkter på förslaget till aktualiserad RUS!

Patrik Sällström,
Regional utvecklingsdirektör
Regionala utvecklingsförvaltningen
Region Västerbotten

Sändlista

Organisation

AC-Net

Adopticum

Akademi Norr

Almi

Arbets- och miljömedicinRegion Västerbotten

Arbetsförmedlingen Norra VB

Arbetsförmedlingen Södra VB

Arctic Business Incubator

Arctic Center of Energy

Arctic Game Lab

Arctic Ventures

Arjeplogs kommun

Arvidsjaurs kommun

BIC Factory

Biofuel Region

Bjurholms kommun

Boverket

Brottsoffermyndigheten

Business Sweden

CC Build

CERUM

Connect Sverige

Coompanion

Digital Impact North

Digitalisering och service Region Västerbotten

Dorotea kommun

Drivhuset

Energikontor Norr

Energimyndigheten

ESF ÖN

Expression

Folkbildning Västerbotten

Folkets Hus och Parker

FolkhälsoenhetenRegion Västerbotten

FoU Socialtjänst Region Västerbotten

Avsändare
Regionala utvecklingsförvaltningen
Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Regionalutveckling@regionvasterbotten.se

region västerbotten

Fridays for Future

Funktionsrätt Västerbotten

Företagarna

Försvarsmakten

Försäkringskassan

Gaaltie Samien Museume

Garantia

Georange

Glesbygdsmedicinskt centrum

GoBusiness

Gold of Lapland

Grans sameby

Hela Sverige ska leva Västerbotten

Hela Sverige ska leva Västerbotten

Hushållningssällskapet

Hälso- och sjukvården

Inlandets teknikpartner

Inlandets teknikpartner

Innovationscentrum

IOGT-NTO

IUC Norr

IVL Miljöinstitutet

Jordbruksverket

Kvarkenrådet

Landsförbundet Svenska Samer, LSS

Lantmäteriet

LEADER Idériket Umeåregionen 2030

LEADER Lappland

LEADER Skellefteå älvdal

Ledningsstaben Region Västerbotten

LRF

LTU

Lycksele kommun

Lystkom

Länsstyrelsen

Länstrafiken i Västerbotten

Malå kommun

Avsändare
Regionala utvecklingsförvaltningen
Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Regionalutveckling@regionvasterbotten.se

region västerbotten

Malå sameby

MidtSkandia

MSB

MUCF

Mötesplats Stöcke

Naturskyddsföreningen

NO

Nordmalings kommun

NorrGIS

Norrlandsfonden

Norrlandsoperan

Norrtåg

Norsjö Kommun

North Sweden

North Sweden Cleantech

Nyföretagarcentrum

Nyföretagarcentrum

Nyföretagarcentrum

Partnerinvest Norr

Piteå Science Park

Processum Biorefinery Cluster

Rans sameby

Region 10

Region Västerbotten

RF-SISU Västerbotten

RFSL Skellefteå

RFSL Umeå

RFSU

Riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer i Sverige

RISE

RISE

Robertsfors kommun

RUFRegion Västerbotten

Rådet för hållbara städer

Rådet för rörelserikedom

Rädda barnen

Rättighetscentrum

Avsändare
Regionala utvecklingsförvaltningen
Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Regionalutveckling@regionvasterbotten.se

region västerbotten

Same ätnam

Samerådet

Sametinget

Samforma

Sáminuorra

Samtrafiken

SFRF

Skellefteå kommun

Skellefteå kraft

Skellefteå Science City

Skogsstyrelsen

Skogstekniska Klustret

SKR

SLU Umeå

Smittskydd

Socialstyrelsen

Sorsele kommun

Statens kulturråd

Storumans kommun

Svensk kollektivtrafik

Svenska Samernas Riksförbund

Svenskt näringsliv

Sveriges elevkårer

Såhkie

Såhkie

Såhkie

T2College

Tillväxtverket

Trafikverket

Transportföretagen

Träbransch Norr

Träinnovationsklustret

Ubmeje tjeälddie

Umeå Biotech Incubator

Umeå energi

Umeå kommun

Umeå universitet

Avsändare
Regionala utvecklingsförvaltningen
Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Regionalutveckling@regionvasterbotten.se

region västerbotten

Umeå universitet Holding

Umeåregionen

Uminova Innovation

UnBoxx

Ung företagsamhet

VAKIN

Vapsten sameby

Vattenfall

Vilhelmina kommun

Vilhelmina norra sameby

Vilhelmina södra sameby

Vindelns innovationspark

Vindelns kommun

Vindelälven-Juhttátahkka

Vinnova

Visit Skellefteå

Visit Umeå

Vännäs kommun

Västerbottens handelskammare

Västerbottens museum

Youth2030 Movement

Åsele kommun

Örnsköldsviks kommun

Avsändare
Regionala utvecklingsförvaltningen
Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Regionalutveckling@regionvasterbotten.se

region västerbotten

Från: remiss.gymnasialniva <remiss.gymnasialniva@skolverket.se>
Skickat: den 13 oktober 2025 10:31
Till: regelradet@regelradet.se; sameskolstyrelsen@sameskolstyrelsen.se; registrator@skolinspektionen.se; spsm@spsm.se; registrator@stat-inst.se; scb@scb.se; kontakt@transportstyrelsen.se; registrator@myh.se; registrator@uhr.se; info@almegautbildning.se; info@ideburenskola.se; info@sverigeselevkarer.se; registrator@skr.se; remiss@sverigeslarare.se; info@sverigesskolledare.se; info@visnet.se; goteborg@goteborg.se; malmostad@malmo.se; registrator.utbildning@edu.stockholm.se; kommun@vastervik.se; Umeå kommun
Ämne: Förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå
Bifogade filer: Konsekvensutredning.pdf; Missiv.pdf; Sändlista.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Du får inte ofta e-post från remiss.gymnasialniva@skolverket.se. Läs om varför det här är viktigt

Hej!
Skolverket skickar ut remiss om förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning i gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning.
Den här remissen handlar huvudsakligen om felaktigheter i myndighetens föreskrifter som Skolverket har uppmärksammat, till exempel språkliga fel och felaktiga ordval. Skolverket har även identifierat ett felaktigt ämnesnamn i poängplanen för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Ämnen och nivåer som motsvarar olika kurser i ämnet hantverk saknas och föreslås läggas till i Skolverkets föreskrifter om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen (relationslistan).

I detta mejl bifogas:

- Missiv
- Sändlista
- Konsekvensutredning

De föreskrifter som remissen omfattar finns att ta del av på Remisser Gy25 - Skolverket.

Skolverket önskar få synpunkter på innehållet i de förslag som ingår i remissen. Eventuella synpunkter bör vara Skolverket tillhanda **senast den 10 november 2025.**

Synpunkter skickas som e-post till remiss.gymnasialniva@skolverket.se eller till registrator@skolverket.se. Ange Skolverkets diarienummer 2025:2887 i ämnesraden.

Vid eventuella frågor hänvisas till Carina Kjelsson eller Eva Ekstedt Salzmann som nås via carina.kjelsson@skolverket.se eller eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se

Med vänlig hälsning
Skolverket

Från: Annika Dalén
Skickat: den 14 oktober 2025 12:36
Till: Umeå kommun; Utbildningskontoret
Kopia: Linda Gustafsson
Ämne: Sv: Förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå

JUSK avstår från att yttra sig.

Med vänliga hälsningar,
Annika Dalén
Utvecklingsstrateg jämställdhet
090-16 58 91
annika.dalen@umea.se
Umeå kommun
Stadsledningskontoret
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se/jamstalldhet

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

---

Från: Umeå kommun
Skickat: den 14 oktober 2025 12:32
Till: Utbildningskontoret
Kopia: Linda Gustafsson ; Annika Dalén
Ämne: VB: Förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå

Hej!

Kommunstyrelsen överlämnar denna remiss till Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden för eget yttrande till Skolverket. Sista dag för att besvara remissen är **10 november 2025.** Kopia på nämndens protokollsutdrag inkl. yttrande skickas till ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/00918.

Kopia till Linda Gustafsson och Annika Dalén med svar till KS diarium om JUSK ska yttra sig eller inte.

Med vänlig hälsning
Registrator
090 – 16 10 00
umea.kommun@umea.se
Umeå kommun
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

Från: remiss.gymnasialniva
Skickat: den 13 oktober 2025 10:31
Till: regelradet@regelradet.se; sameskolstyrelsen@sameskolstyrelsen.se; registrator@skolinspektionen.se; spsm@spsm.se; registrator@statinst.se; scb@scb.se; kontakt@transportstyrelsen.se; registrator@myh.se; registrator@uhr.se; info@almegautbildning.se; info@ideburenskola.se; info@sverigeselevkarer.se; registrator@skr.se; remiss@sverigeslarare.se; info@sverigesskolledare.se; info@visnet.se; goteborg@goteborg.se; malmostad@malmo.se; registrator.utbildning@edu.stockholm.se; kommun@vastervik.se; Umeå kommun
Ämne: Förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå

Du får inte ofta e-post från remiss.gymnasialniva@skolverket.se. Läs om varför det här är viktigt

Hej!

Skolverket skickar ut remiss om förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning i gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning.

Den här remissen handlar huvudsakligen om felaktigheter i myndighetens föreskrifter som Skolverket har uppmärksammat, till exempel språkliga fel och felaktiga ordval. Skolverket har även identifierat ett felaktigt ämnesnamn i poängplanen för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Ämnen och nivåer som motsvarar olika kurser i ämnet hantverk saknas och föreslås läggas till i Skolverkets föreskrifter om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen (relationslistan).

I detta mejl bifogas:

- Missiv
- Sändlista
- Konsekvensutredning

De föreskrifter som remissen omfattar finns att ta del av på Remisser Gy25 - Skolverket.

Skolverket önskar få synpunkter på innehållet i de förslag som ingår i remissen. Eventuella synpunkter bör vara Skolverket tillhanda **senast den 10 november 2025.**

Synpunkter skickas som e-post till remiss.gymnasialniva@skolverket.se eller till registrator@skolverket.se. Ange Skolverkets diarienummer 2025:2887 i ämnesraden.

Vid eventuella frågor hänvisas till Carina Kjelsson eller Eva Ekstedt Salzmann som nås via
carina.kjelsson@skolverket.se eller
eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se

Med vänlig hälsning
Skolverket

Skolverket

Dnr 2025:2887

Konsekvensutredning

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter om ändring i

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:130) om ämnesplan för ämnet anatomi och fysiologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:155) om ämnesplan för ämnet anläggning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:131) om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:160) om ämnesplan för ämnet automationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:132) om ämnesplan för ämnet bild i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:176) om ämnesplan för ämnet bild och visualisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:184) om ämnesplan för ämnet byggnadsplåtslageri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:192) om ämnesplan för ämnet dator- och kommunikationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:216) om ämnesplan för ämnet estetisk kommunikation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:286) om ämnesplan för ämnet florist – komposition och försäljning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:152) om ämnesplan för ämnet fordonskombinationer – godstransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:153) om ämnesplan för ämnet fordonskombinationer – persontransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:155) om ämnesplan för ämnet fysik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:302) om ämnesplan för ämnet guldsmed – specialteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,
-
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:261) om ämnesplan för ämnet humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:263) om ämnesplan för ämnet husbyggnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:306) om ämnesplan för ämnet hälso- och sjukvård i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:14) om ämnesplan för ämnet installationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:172) om ämnesplan för ämnet internationell ekonomi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:175) om ämnesplan för ämnet kemi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:20) om ämnesplan för ämnet kommunikationsnät i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:49) om ämnesplan för ämnet låsinstallation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:64) om ämnesplan för ämnet modedesign och sömnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:504) om ämnesplan för ämnet modersmål – jiddisch som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:510) om ämnesplan för ämnet modersmål – romani chib som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:68) om ämnesplan för ämnet måleri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:82) om ämnesplan för ämnet nätverksadministration i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:83) om ämnesplan för ämnet nätverksteknologier i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:101) om ämnesplan för ämnet psykiatri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:198) om ämnesplan för ämnet psykologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:119) om ämnesplan för ämnet solcellsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:123) om ämnesplan för ämnet styrteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:362) om ämnesplan för ämnet svetsmetod MIG/MAG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:363) om ämnesplan för ämnet svetsmetod MMA i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:364) om ämnesplan för ämnet svetsmetod TIG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:128) om ämnesplan för ämnet säkerhetssystem i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:245) om ämnesplan för ämnet vattenreningsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:459) om ämnesplan för ämnet naturkunskap i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:474) om ämnesplan för ämnet svenska i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:475) om ämnesplan för ämnet svenska som andraspråk i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå,

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:571) om poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år,

- Skolverkets föreskrifter (2024:628) om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner.

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Sammanfattning

Skolverket föreslår i denna konsekvensutredning ett antal mindre ändringar i myndighetens föreskrifter. Det rör ändringar i Skolverkets föreskrifter om ämnesplaner i gymnasieskolan, inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå, poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år samt Skolverkets föreskrifter om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner. Samtliga förslag till ändringar behandlas i denna konsekvensutredning. De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2026.

1. Bakgrund

Riksdagen har, efter förslag i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36), beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. De nya bestämmelserna i skollagen trädde i kraft den 15 juli 2022 och tillämpades första gången på utbildning som påbörjats efter den 30 juni 2025. Ämnesbetygsreformen (Gy25) har inneburit att Skolverket har behövt se över och ta fram nya ämnesplaner för gymnasial utbildning. Myndigheten har även tagit fram och beslutat nya programstrukturer för de nationella programmen i gymnasieskolan som gäller för utbildning som påbörjats efter den 30 juni 2025. Skolverket har också tagit fram poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen den så kallade relationslistan (SKOLFS 2024:628).

Skolverket har nu uppmärksammat att flera av myndighetens föreskrifter om ämnesplaner för olika ämnen i gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning som togs fram i och med ämnesbetygsreformen innehåller felaktigheter som behöver korrigeras.

2. Skolverkets överväganden och förslag

2.1 Problemet och den förändring som Skolverket eftersträvar samt vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Skolverket har uppmärksammat olika typer av fel såsom saknade kommatecken och bindestreck, saknade ord eller felaktiga ordval i föreskrifterna, och korrigeringar av begreppet ”bygger på”. I syfte att säkerställa att Skolverkets föreskrifter är korrekta föreslår Skolverket att de felaktigheter som har uppmärksammats justeras. Ändringarna rör föreskrifter om ämnesplaner i skolformerna gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning. Ändringarna rör även föreskriften om poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. I Skolverkets föreskrifter om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner har Skolverket också uppmärksammat ett antal felaktigheter som behöver korrigeras. Vidare föreslår Skolverket att kurser i bland annat ämnet hantverk och de ämnen och nivåer i ämnen som de bedöms motsvara läggs till i föreskrifterna.

Ordet *nivå* saknas

För ämnen där det är lämpligt med vissa förkunskaper beskrivs det som att ämnet och nivån bygger på en tidigare nivå i ämnet eller en nivå i ett annat ämne. I texten skrivs detta med ordet nivå följt av en siffra för att ange den aktuella nivån. I tre ämnesplaner saknas ordet *nivå* framför siffran i beskrivningen av vad ämnet bygger på. Skolverkets förslag är att lägga till ordet *nivå* och ändringen gäller följande ämnen:

- bild i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- fysik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- modedesign och sömnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Bygger på felaktig nivå eller ämne

Några ämnen innehåller felaktiga formuleringar om vilken nivå eller vilket ämne de bygger på. Detta behöver rättas för att ämnesplanerna ska vara korrekta. Föreslagna ändringar gäller följande ämnen:

Florist – komposition och försäljning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Skolverket har konstaterat att det finns en felaktighet i ämnesplanen för ämnet florist – komposition och försäljning. Det anges felaktigt att ämnet florist – komposition och försäljning, nivå 1 bygger på ämnet florist – teknik och form, nivå 2. Ämnesnamnet florist – teknik och form är inte korrekt. Det rätta namnet är florist – teknik och komposition. Skolverket föreslår en ändring i ämnesplanen för ämnet florist – komposition och försäljning så att det framgår att nivå 1 bygger på ämnet florist – teknik och komposition, nivå 2.

Fordonskombinationer – godstransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet fordonskombinationer – godstransporter anges att ämnet bygger på nivå 2 i ämnet godstransporter. Eftersom nivå 1 i ämnet godstransporter – vux ger motsvarande kunskaper som nivå 2 i ämnet godstransporter behöver också denna nivå i ämnet anges. Skolverket föreslår därför en ändring så att det i ämnesplanen framgår att ämnet fordonskombinationer – godstransporter bygger på nivå 2 i ämnet godstransporter eller nivå 1 i ämnet godstransporter – vux.

Fordonskombinationer – persontransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet fordonskombinationer – persontransporter anges att ämnet bygger på nivå 3 i ämnet persontransporter. Eftersom nivå 2 i ämnet persontransporter – vux ger motsvarande kunskaper som nivå 3 i ämnet persontransporter behöver också denna nivå i ämnet anges. Skolverket föreslår därför en ändring så att det i ämnesplanen framgår att ämnet fordonskombinationer – persontransporter bygger på nivå 3 i ämnet persontransporter eller nivå 2 i ämnet godstransporter – vux.

Guldsmed – specialteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet guldsmed – specialteknik anges att nivå 1 i ämnet bygger på ämnet guldsmed – fördjupning, nivå 3 men ämnesnamnet är fel. Det korrekta namnet är guldsmed – teknik. Skolverket föreslår en ändring i ämnesplanen för guldsmed – specialteknik så att det framgår att nivå 1 bygger på ämnet guldsmed – teknik, nivå 3.

Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

För ämnet humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering anges i ämnesplanen att ämnet bland annat bygger på nivå 1 i ämnet samhällskunskap eller nivå 1 i ämnet historia. Både samhällskunskap och historia är så kallade spårämnen där nivå 1 antingen kan läsas som nivå 1b, 100 poäng eller vara uppdelad i två delnivåer, 1a1 och 1a2 om 50 poäng vardera. I ämnesplanen framgår dock inte att humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering även bygger på nivå 1a2. Skolverket föreslår därför ett förtydligande där det anges att humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering bygger på *nivå 1a2 eller nivå 1b* vad gäller ämnena samhällskunskap eller historia.

Hälso- och sjukvård i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet hälso- och sjukvård anges felaktigt att ämnet bygger på bland annat anatomi och fysiologi, nivå 1a2 men det ska vara ämnet anatomi och fysiologi,

nivå 1a1. Skolverket föreslår därför en ändring i ämnesplanen för hälso- och sjukvård så att det framgår att nivå 1 bygger på nivå 1a2 i ämnet anatomi och fysiologi.

Internationell ekonomi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Ämnet internationell ekonomi bygger på samhällskunskap som är ett så kallat spårämne där nivå 1 antingen kan läsas som nivå 1b, 100 poäng eller vara uppdelad i två delnivåer, 1a1 och 1a2 om 50 poäng vardera. Det framgår inte tydligt att ämnet även bygger på de olika delnivåerna. Skolverket föreslår därför att i stället för att enbart ange *nivå 1* ange *nivå 1a2 eller nivå 1b* i ämnet samhällskunskap.

Vattenreningsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet vattenreningsteknik anges felaktigt att nivå 1 i ämnet bygger på ämnet vatten- och miljöteknik, nivå 1 men ämnesnamnet är fel. Det korrekta namnet på ämnet är miljö- och vattenteknik. Skolverket föreslår en ändring i ämnesplanen för vattenreningsteknik så att det framgår att nivå 1 bygger på ämnet miljö- och vattenteknik, nivå 1.

Bygger på ska tas bort

I flera ämnen anges att nivå 1 bygger på andra ämnen. Det har dock ansetts vara onödigt begränsande i vissa fall, särskilt för utbildning inom kommunal vuxenutbildning där detta kan medför att yrkespaketen måste utökas med upp till 400 poäng mer än vad som kan anses relevant för yrkespaketets syfte. För utbildning i gymnasieskolan finns tillräcklig styrning genom programstrukturen. Skolverket föreslår därför att formuleringen *bygger på* tas bort. Ändringen gäller följande ämnen:

- anläggning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- anläggningsförare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- byggnadsplåtslageri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- husbyggnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- kommunikationsnät i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- måleri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- solcellsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- styrteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- säkerhetssystem i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Felaktiga ordval och andra felaktigheter

I flera ämnesplaner har Skolverket uppmärksammats på att felaktiga ord har använts. Det kan vara att ett ord inte är det som används inom branschen eller att ordet inte har

rätt betydelse i det tänkta sammanhanget I de ämnen där nivå 1 antingen kan läsas som nivå 1b eller vara uppdelad i två delnivåer, 1a1 och 1a2, så kallade spårämnen, kan ett ord som finns i nivån saknas i en av delnivåerna och behöva läggas till så att innehållet i delnivåerna motsvarar hela nivån. Skolverket föreslår att de felaktiga orden byts ut eller kompletteras. Ändringen gäller följande ämnen:

Anatomi och fysiologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet anatomi och fysiologi saknas formuleringen *åtgärder för att förebygga smitta* i nivå 1b för att innehållsmässigt motsvara nivå 1a1 i ämnet. Skolverket föreslår därför att formuleringen *åtgärder för att förebygga smitta* läggs till i det centrala innehållet i nivå 1b i ämnet anatomi och fysiologi.

Anläggning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i nivå 1 i ämnet har en mening med innehåll kopplat till arbeten med stenbeläggning fallit bort. Stenbeläggning är en vanligt förekommande arbetsuppgift inom mark och anläggning. Skolverket föreslår i samråd med Byggbranschens yrkesnämnd att meningen *Underarbete inför stenbeläggningsarbete, markbeläggning med vanligt förekommande stenmaterial* läggs till i det centrala innehållet.

Automationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I den fjärde målpunkten i slutet av syftestexten i ämnesplanen för ämnet automationsteknik saknas ett mellanslag efter bindestrecken. Skolverket föreslår därför att ett mellanslag läggs till.

Bild och visualisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i ämnesplanen för ämnet bild och visualisering har frasen, *däribland för planering, produktutveckling och marknadsföring*, felaktigt använts i stället för den korrekta *med digitala och traditionella metoder*. Skolverket föreslår att det felaktiga innehållet tas bort och ersätts av den korrekta avslutningen på meningen så att meningen lyder *Gestaltande bildarbete för två- och tredimensionell visualisering med digitala och traditionella metoder*.

Byggnadsplåtslageri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Skolverket föreslår, i samråd med Plåt & Ventbyrån[1], att meningarna *Sammanfogningar inom byggnads- och ventilationsplåtslageri, däribland tennlödning, nitning och olika falsningsmetoder* och *Garnering och taktäckning* i det centrala innehållet i ämnesplanen för ämnet byggnadsplåtslageri på nivå 1 skrivs ihop. Den nya lydelsen blir då *Sammanfogningar inom byggnads- och ventilationsplåtslageri, däribland tennlödning, nitning och olika falsningsmetoder för garnering och taktäckning*. Detta för att meningens syfte då stämmer bättre för att planera och genomföra undervisningen.

Dator- och kommunikationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet dator- och kommunikationsteknik på nivå 2 anges *Användande av rit- och simuleringsprogram* i det centrala innehållet. Skolverket föreslår att ändra ordet *användande* till ordet *användning* så att meningen lyder *Användning av rit- och simuleringsprogram* för att innehållspunkten tydligare ska uttrycka vad som åsyftas.

[1] Ventilationsbranschens centrum för kompetensutveckling

Estetisk kommunikation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet estetisk kommunikation finns det upprepningar av meningen *Analys under processens gång för kvalitetshöjning av resultat* i det centrala innehållet på nivå 3. Skolverket föreslår att upprepningarna tas bort. Vidare föreslår Skolverket att ordet *vid* läggs till av språkliga skäl i meningen *Relationen mellan delar och helhet i en större estetisk produktionsprocess och vid framställning av verk* samt att ett ord i syftestexten, *förstärkas,* rättas till *förstärks*.

Fysik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet fysik används ordet *beskrivningar* i uttrycket *modeller som beskrivningar av verkligheten* i nivå 1a2, nivå 1b och nivå 2. I ämnet biologi används uttrycket *modeller som beskrivning av verkligheten* både i nivå 1 och 2. För att de naturvetenskapliga ämnena ska harmonisera föreslår Skolverket att använda ordet *beskrivning* på samtliga nivåer i ämnesplanen för ämnet fysik.

Installationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i nivå 1 i ämnesplanen för ämnet installationsteknik saknas ett kommatecken efter *TT-system* i meningen *TN-, IT- och TT-system däribland*. Skolverket föreslår att det läggs till.

I det centrala innehållet i nivå 2 i samma ämnesplan föreslår Skolverket att begreppet *utlösningsvillkor* ersätts med *automatisk frånkoppling av matning*. Begreppet "utlösningsvillkor" finns i SS436 40 00 utg.3, som upphör att gälla 2024-05-08 och ersätts av SS436 40 00 utg.4, där begreppet ersätts av "automatisk frånkoppling av matning". Av den anledningen föreslår Skolverket en uppdatering av ämnesplanen.

Kemi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet kemi används uttrycket *modeller som beskrivning av verkligheten* i nivå 1 och uttrycket *modeller som beskrivningar av verkligheten* i nivå 2. I ämnet biologi används uttrycket *modeller som beskrivning av verkligheten*. För att de naturvetenskapliga ämnena ska harmonisera föreslår Skolverket att ordet *beskrivning* används på samtliga nivåer i kemi.

Låsinstallation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet låsinstallation nivå 1 i ämnet står det *montering av lås* i det centrala innehållet. Det är ett uttryck som inte används av branschen vilket Sveriges lås- och säkerhetsleverantörers Riksförbund har påpekat. Det korrekta uttrycket anges vara *lägga ihop lås*. Skolverket föreslår därför att *montering av* byts ut mot *lägga ihop*.

Modersmål – jiddisch som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet modersmål – jiddisch som förstaspråk nivå 1 föreslår Skolverket att orden *innehåll och mottagare* i meningen *Muntlig framställning med anpassning till innehåll och mottagare samt strategier för att få fram sitt budskap i olika typer av situationer* ska bytas till *syfte, mottagare och sammanhang*. Detta för att få samma lydelse som i andra ämnesplaner för modersmål.

Modersmål – romani chib som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet modersmål – romani chib som förstaspråk finns meningen *Muntlig framställning med anpassning till syfte, mottagare och sammanhang samt utveckling av strategier för att få fram sitt budskap i olika typer av situationer* i det centrala innehållet i nivå 1. Skolverket föreslår att *utveckling av* stryks för att få samma lydelse som i andra ämnesplaner för modersmål.

Nätverksadministration i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanernas syftestexter ligger inslag om undervisningsmetoder sist i syftestexten. I ämnesplanen för ämnet nätverksadministration har inslag om undervisningsmetoder införts på annat ställe. Skolverket föreslår därför att meningen *I undervisningen ska praktiska och laborativa moment varvas med teoretiska moment* flyttas sist i syftestexten samt att ordet *moment* sist i meningen stryks. Skolverket föreslår också att ordet *även* stryks i meningen *Undervisningen ska även leda till att eleverna utvecklar förmåga att möta och kommunicera med kunder och uppdragsgivare på ett serviceinriktat och kvalitetsmedvetet sätt* som en följd av att meningen om praktiska och teoretiska moment flyttas.

Nätverksteknologier i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanernas syftestexter ligger inslag om undervisningsmetoder sist i syftestexten. I ämnesplanen för ämnet nätverksteknologier har inslag om undervisningsmetoder införts på annat ställe. Skolverket föreslår därför att meningen *I undervisningen ska praktiska och laborativa moment varvas med teoretiska* flyttas sist i syftestexten och att ordet *även* som en följd av flytten stryks i meningen *Undervisningen ska även leda till att eleverna utvecklar förmåga att möta och kommunicera med kunder och uppdragsgivare på ett serviceinriktat och kvalitetsmedvetet sätt.*

Psykiatri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet psykiatri anges ordet missbruk i det centrala innehållet i nivå 1 och nivå 2. Skolverket föreslår att ordet *missbruk* bytts ut mot *olika former av beroendesyndrom* för att bättre överensstämma med Socialstyrelsens skrivningar.

Psykologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet psykologi anges ordet perspektiv i ämnets syfte. Skolverket föreslår att ordet *perspektiv* bytts ut mot orden *principer och processer* som en anpassning till ämnesplanen i övrigt som har ett fokus på principer och processer och inte på perspektiv.

I ämnets centrala innehåll på nivå 2 i samma ämne föreslår Skolverket att frasen *samt deras biologiska förutsättningar* läggs till i en mening som då lyder *Varseblivning och kognitiva processer samt deras biologiska förutsättningar, däribland tänkande, medvetande och verklighetsuppfattning.* Motsvarande text finns i ämnets centrala innehåll på nivå 1 och nivå 3 men bedömdes initialt inte behövas på nivå 2 då det var underförstått utifrån helheten i ämnet. För att öka tydligheten och undvika missförstånd föreslår Skolverket nu lika skrivningar på alla tre nivåerna.

Svetsmetod MIG/MAG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i ämnesplanen i ämnet svetsmetod MIG/MAG nivå 1 står det *plåt mot rör*. Svetskommissionen[2] har påpekat att det är något som inte förekommer på

[2] Teknisk branschorganisation för fogande industri som jobbar med standardisering, forskning och kompetensutveckling.

gymnasial nivå och menar att det är *rör mot plåt* som avses. Skolverket föreslår därför att *plåt mot rör* ändras till *rör mot plåt*.

Svetsmetod MMA i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i ämnesplanen i ämnet svetsmetod MMA nivå 1 står det *plåt mot rör*. Svetskommissionen har påpekat att det är något som inte förekommer på gymnasial nivå och menar att det är *rör mot plåt* som avses. Skolverket föreslår därför att *plåt mot rör* ändras till *rör mot plåt*.

I nivå 1 i det centrala innehållet i samma ämne anges också några svetslägen, däribland *stående vertikalt (PF, PG, PH)*. Enligt Svetskommissionen är PG något som sällan görs och bör därför tas bort från ämnesplanen. I det centrala innehållet i nivå 2 finns formuleringen *stående vertikalt (PC, PG)*. Där anser Svetskommissionen att *PG* ska ersättas av *PF*. Skolverket föreslår därför att *PG* stryks i nivå 1 och att *PG* ändras till *PF* i nivå 2.

Svetsmetod TIG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i ämnesplanen i ämnet svetsmetod TIG nivå 1 står det *plåt mot rör*. Svetskommissionen har påpekat att det är något som inte förekommer på gymnasial nivå och menar att det är *rör mot plåt* som avses. Skolverket föreslår därför att *plåt mot rör* ändras till *rör mot plåt*.

Säkerhetssystem i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i nivå 1 i ämnesplanen för ämnet säkerhetssystem står meningen *Risker vid installation av larm och säkerhetssystem*. Ett bindestreck saknas efter ordet *larm*. Skolverket föreslår därför att ett bindestreck läggs till så att meningens syfte blir korrekt.

I meningen *Uppbyggnad och funktion hos larm-, och säkerhetssystem samt deras komponenter, däribland övervakningssystem* i nivå 2 i samma ämne står felaktigt ett kommatecken efter *larm-*. Skolverket föreslår att kommatecknet efter *larm-* tas bort.

Naturkunskap i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå

I ämnesplanen för ämnet naturkunskap nivå 1 står meningen *Naturvetenskap bakom historiska och aktuella händelser* under områdesrubriken *Naturvetenskap i omvärlden*. Under samma rubrik i nivå 2 finns orden *i omvärlden* upprepat i meningen *Naturvetenskap bakom historiska och aktuella händelser i omvärlden*. Det är en onödig upprepning av rubriken. Skolverket föreslår att ordet o*mvärlden* tas bort för att uttryckssätten i nivå 1 och nivå 2 ska överensstämma.

Svenska i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i nivå 2 i ämnesplanen för ämnet svenska står orden *Citat och referatteknik*. Ett bindestreck saknas efter ordet *citat*. Skolverket föreslår därför att ett bindestreck läggs till så att meningens syfte blir korrekt.

Skolverket föreslår också att ordet *språksituationen* i meningen *Svenska språket och språkanvändning med särskild betoning på språksituationen i Sverige* i det centrala innehållet i nivå 2 byts ut mot ordet *språkförhållanden*. Begreppet språkförhållanden förekommer i motsvarande innehåll i ämnesplanen för ämnet svenska i gymnasieskolan och Skolverket bedömer att begreppet bör formuleras likalydande i de båda ämnesplanerna.

Skolverket föreslår även tillägget *samt svenskt teckenspråk* till meningen *De nationella minoritetsspråken i Sverige* i det centrala innehållet i nivå 2 så att den nya lydelsen blir *De nationella minoritetsspråken i Sverige samt svenskt teckenspråk*. Svenskt teckenspråk har officiell status i Sverige och är jämställt med Sveriges nationella minoritetsspråk enligt språklagen. Dessutom behandlas ”teckenspråkets ställning” i motsvarande innehåll i ämnesplanen för ämnet svenska i gymnasieskolan. Därför föreslår Skolverket tillägget *samt svenskt teckenspråk* i det centrala innehållet. På så vis blir formuleringen likalydande i de båda ämnesplanerna.

Svenska som andraspråk i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå

I det centrala innehållet i nivå 2 i ämnesplanen för ämnet svenska som andraspråk står *Citat och referatteknik*. Ett bindestreck saknas efter ordet *citat*. Skolverket föreslår därför att ett bindestreck läggs till så att meningens syfte blir korrekt.

Skolverket föreslår också att ordet *språksituationen* i meningen *Svenska språket och språkanvändning med särskild betoning på språksituationen i Sverige* i det centrala innehållet i nivå 2 byts ut mot ordet *språkförhållanden*. Begreppet språkförhållanden förekommer i motsvarande innehåll i ämnesplanen för ämnet svenska som andraspråk i gymnasieskolan och Skolverket bedömer att begreppet bör formuleras likalydande i de båda ämnesplanerna.

Skolverket föreslår även tillägget *samt svenskt teckenspråk* till meningen *De nationella minoritetsspråken i Sverige* i det centrala innehållet i nivå 2 så att den nya lydelsen blir *De nationella minoritetsspråken i Sverige samt svenskt teckenspråk*. Svenskt teckenspråk har officiell status i Sverige och är jämställt med Sveriges nationella minoritetsspråk enligt språklagen. Dessutom behandlas ”teckenspråkets ställning” i motsvarande innehåll i ämnesplanen för ämnet svenska som andraspråk i gymnasieskolan. Därför föreslår Skolverket tillägget *samt svenskt teckenspråk* i det centrala innehållet. På så vis blir formuleringen likalydande i de båda ämnesplanerna.

Ändring i föreskrifterna om poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år

I poängplanen för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år anges felaktigt ämnet *produktutveckling* som valbart för profilen design och produktutveckling med utgång produktdesign. Skolverket föreslår en ändring till det korrekta ämnet *produktionsutveckling*.

Skolverket föreslår också att två ämnen i poängplanen, *Komponenter och system – VVS* och *Komponenter och system – el*, byter plats för att de ska stå i bokstavsordning.

Ändringar i föreskrifterna om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner

Skolverket har meddelat föreskrifter om vilka kurser enligt de ämnesplaner som gäller för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner som gäller för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Föreskrifterna berör gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Föreskrifterna har flera olika tillämpningsområden, bland annat vid bedömning av om kurser och nivåer i ämnen kan ingå tillsammans i examensbevis, studiebevis och komvuxbevis samt vid bedömning av om ett betyg på en överliggande nivå ska omfatta lägre nivåer i ämnet när eleven har ett godkänt betyg på en kurs som motsvarar en lägre nivå under perioden 1 juli 2025–30 juni 2030. Syftet med föreskrifterna är att underlätta för planeringen av studier för de individer som har läst i båda systemen samt säkerställa en nationellt likvärdig bedömning.

Flera felaktigheter och behov av förtydligande har uppmärksammats i dessa föreskrifter och Skolverket föreslår därför ändringar för att korrigera dessa.

För ämnena bild och form, historia, naturkunskap och samhällskunskap, som är så kallade spårämnen, anges endast i föreskrifterna att kurs 1b motsvaras av nivå 1b i respektive ämne. Det är emellertid även så att kurserna 1a1 och 1a2 tillsammans motsvaras av nivå 1b i respektive ämne, och nivåerna 1a1 och 1a2 tillsammans motsvaras av kurs 1b i respektive ämne. Skolverket föreslår därför att detta läggs till i föreskrifterna.

För ämnet fysik, som är så kallat spårämne, anges endast i föreskrifterna att kurs 1a motsvaras av nivå 1b i ämnet. Det är emellertid även så att kurserna 1b1 och 1b2 tillsammans motsvaras av nivå 1b i ämnet, och nivåerna 1a1 och 1a2 tillsammans motsvaras av kurs 1a i ämnet. Skolverket föreslår därför att detta läggs till i föreskrifterna.

Ämnet Psykiatri med kurserna Psykiatri 1 och 2 har felaktig kurskod och Skolverket föreslår att den rättas från PSYPS*K*01 och PSYPS*K*02 till PSYPS*Y*01 respektive PSYPS*Y*02.

Kursen småskalig skogsteknik i ämnet skogsmaskiner som motsvarar ämnet småskalig skogsteknik, nivå 1 bedömer Skolverket är motsvarande och därmed föreslås att den läggs till.

Kursen dramatik och dramaturgi i ämnet teater som motsvarar ämnet teaterteori, nivå 2 bedömer Skolverket är motsvarande och därmed föreslås att den läggs till.

Kurserna språkspecialisering – skrivande och språkspecialisering – retorik i ämnet språkspecialisering saknar en fotnot som anger att kursen motsvarar nivån i ämnet om utbildningen avser samma språk. Skolverket föreslår att den läggs till båda kurserna.

Ämnet hantverk och dess kurser som fanns i den tidigare kursutformade gymnasieskolan (Gy11) har i Gy25 ersatts av många nya ämnen för respektive hantverksområde. Flertalet av dessa finns inte angivna i föreskrifterna, med undantag för hantverksområdet finsnickeri. Skolverket bedömer att det finns ytterligare nivåer i ämnen inom övriga hantverksområden som motsvarar tidigare kurser inom ämnet hantverk och föreslår därför att dessa läggs till. Övriga hantverksområden som föreslås läggas till är barberare, design och sömnad, frisör, florist, glasarbete och guldsmed. Se förslag till ändringar i föreskrifterna för exakta kurser och nivåer i ämnen som omfattas.

Därutöver har ett antal andra felaktigheter uppmärksammats som Skolverket föreslår ska justeras, exempelvis felaktiga poängantal.

2.2 Redogörelse för de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen

Skolverket bedömer inte att det finns några lämpliga alternativ till de föreslagna föreskriftsändringarna. Alternativet att inte ändra föreskrifterna är inte ett tillfredställande alternativ eftersom det skulle innebära att de aktuella föreskrifterna fortsatt skulle innehålla felaktigheter. Det skulle även saknas föreskrifter om vilka kurser som motsvaras av nivåer i ämnen inom bland annat ämnet hantverk. Såväl elever som lärare och övrig personal behöver ha tillgång till korrekta versioner av de aktuella föreskrifterna, utan de felaktigheter som Skolverket nu avser att justera.

3. Analys av konsekvenserna av de författningsförslag som lämnas

3.1 Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Skolverkets förslag berör de huvudmän som bedriver gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Förslaget berör även Kriminalvården och enskilda utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning motsvarande komvux samt utbildning som bedrivs av Statens institutionsstyrelse (SiS) motsvarande gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola. Förslaget berör också elever, lärare, rektorer, administratörer och studie- och yrkesvägledare som arbetar i de berörda skolformerna.

Gymnasieskolan
Läsåret 2024/2025 fanns 371 813 elever i gymnasieskolan vid sammanlagt 1 254 skolenheter, varav 783 med kommunal huvudman, 459 med enskild huvudman och 12 regiondrivna skolenheter.
Anpassade gymnasieskolan
Läsåret 2024/2025 fanns 7 573 elever i anpassade gymnasieskolan vid sammanlagt 243 skolenheter, varav 202 med kommunal huvudman, 34 med enskild huvudman och 7 regiondrivna skolenheter.
Komvux på gymnasial nivå
Läsåret 2024/2025 fanns 242 097 elever inom komvux på gymnasial nivå vid 247 kommunala huvudmän. Statistik saknas för omfattningen av upphandlad utbildning. Utöver detta finns 3 regiondrivna huvudmän.
Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå
Läsåret 2024/2025 fanns 3 266 elever inom komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå vid 178 skolenheter. Statistik saknas för omfattningen av upphandlad utbildning.

3.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda

Skolverket bedömer att förslagen inte medför några kostnadsmässiga eller andra konsekvenser för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda. Förslagen bedöms inte heller få några negativa konsekvenser för konkurrensen mellan olika aktörer och för små företag

3.3 Beskrivning av andra relevanta konsekvenser

Artikel 28 och 29 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) gäller barns rätt till utbildning. Skolverket bedömer att de föreslagna föreskrifterna bidrar till att stärka barns och elevers rättigheter enligt artikel 28 och 29 eftersom förslagen syftar till att föreskrifterna ska vara korrekta vilket är viktigt för alla elever. Ändringarna behövs för att undvika missförstånd eller felaktiga tillämpningar av föreskrifterna.

Skolverket har beaktat perspektiven gällande jämställdhet, funktionshinder och nationella minoriteter och funnit att förslagen inte medför några särskilda effekter för dessa perspektiv.

3.4 Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Skolverket bedömer att nu föreslagna ändringar i de aktuella föreskrifterna i sig inte medför några särskilda kostnader eller begränsningar. De föreslagna ändringsföreskrifterna är nödvändiga för att uppnå syftet att de aktuella föreskrifterna inte ska innehålla felaktigheter.

3.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Skolverket bedömer att ändringarna i de aktuella föreskrifterna ska träda i kraft den 1 februari 2026. Skolverket bedömer att det saknas behov av övergångsbestämmelser.

Skolverket avser att informera om ändringarna genom myndighetens sedvanliga informationskanaler, till exempel myndighetens nyhetsbrev och webbplats, i samband med publiceringen av föreskrifterna i Skolverkets författningssamling (SKOLFS).

3.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av författningsförslagen kan utvärderas

Skolverket förvaltar alla sina myndighetsföreskrifter. Minst en gång om året kontrolleras övergripande att föreskrifterna är korrekta, aktuella och ändamålsenliga. De ändringar som föreslås i de aktuella föreskrifterna är ett led i att tillse att föreskrifterna är korrekta.

4. Bedömning av om författningsförslagen inskränker den kommunala självstyrelsen

Förslagen i denna konsekvensutredning innebär inte några utökade skyldigheter för de kommunala huvudmännen och alltså inte någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

5. Bedömning av om författningsförslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

De föreslagna föreskrifterna överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

6. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Skolverket beslutanderätt grundar sig på följande bemyndiganden:

- 1 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039),
- 4 kap. 5 § gymnasieförordningen,
- 4 kap. 3 § förordningen (2014:854) om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och statsbidrag för sådan utbildning,
- 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning,
- punkt 8 i övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039), punkt 11 i övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:655) om ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning och punkt 8 i övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:656) om ändring i förordningen (2014:854) om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och statsbidrag för sådan utbildning.

7. Samråd

Skolverket har haft samråd med olika parter, bland andra Byggbranschens yrkesnämnd, Plåt & Ventbyrån, Sveriges lås- och säkerhetsleverantörers Riksförbund, Svetskommissionen och experter inom olika områden.

8. Kontaktperson

Vid eventuella frågor om konsekvensutredningen, kontakta undervisningsråden

Eva Ekstedt Salzmann, eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se
eller
Carina Kjelsson, carina.kjelsson@skolverket.se

Skolverket

Missiv

2025-10-13
Dnr 2025:2887

Remiss avseende förslag till ändringar i föreskrifter gällande utbildning på gymnasial nivå

Skolverket har uppmärksammat att vissa av myndighetens föreskrifter som gäller i gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, anpassade gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning som togs fram i och med ämnesbetygsreformen innehåller felaktigheter. Det handlar bland annat om språkliga fel, felaktiga ordval och något saknat centralt innehåll. Skolverket har även identifierat ett felaktigt ämnesnamn i poängplanen för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

Ämnen och nivåer som motsvarar olika kurser i ämnet hantverk saknas och föreslås läggas till i Skolverkets föreskrifter om vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen (relationslistan).

Remissen innehåller förslag till ändringar i Skolverkets föreskrifter om:

- ämnesplan för ämnet anatomi och fysiologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:130),
- ämnesplan för ämnet anläggning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:155),
- ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:131),
- ämnesplan för ämnet automationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:160),
- ämnesplan för ämnet bild i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:132),
- ämnesplan för ämnet bild och visualisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:176),
- ämnesplan för ämnet byggnadsplåtslageri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:184),
- ämnesplan för ämnet dator- och kommunikationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:192),
- ämnesplan för ämnet estetisk kommunikation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:216),

Postadress: Box 4002, 171 04 Solna
Besöksadress: Svetsarvägen 16
Telefon: 08-527 332 00 (växeln)
www.skolverket.se

- ämnesplan för ämnet florist - komposition och försäljning i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:286),
- ämnesplan för ämnet fordonskombinationer – godstransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:152),
- ämnesplan för ämnet fordonskombinationer – persontransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:153),
- ämnesplan för ämnet fysik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:155),
- ämnesplan för ämnet guldsmed – specialteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:302),
- ämnesplan för ämnet humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:261),
- ämnesplan för ämnet husbyggnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2023:263),
- ämnesplan för ämnet hälso- och sjukvård i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:306),
- ämnesplan för ämnet installationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:14),
- ämnesplan för ämnet internationell ekonomi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:172),
- ämnesplan för ämnet kemi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:175),
- ämnesplan för ämnet kommunikationsnät i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:20),
- ämnesplan för ämnet låsinstallation i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:49),
- ämnesplan för ämnet modedesign och sömnad i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:64),
- ämnesplan för ämnet modersmål – jiddisch som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:14),
- ämnesplan för ämnet modersmål – romani chib som förstaspråk i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:504),
- ämnesplan för ämnet måleri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:68),

- ändring i Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet nätverksadministration i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:82),
- ämnesplan för ämnet nätverksteknologier i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:83),
- ämnesplan för ämnet psykiatri i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:101),
- ämnesplan för ämnet psykologi i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:198),
- ämnesplan för ämnet solcellsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:119),
- ämnesplan för ämnet styrteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:123),
- ämnesplan för ämnet svetsmetod MIG/MAG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:362),
- ämnesplan för ämnet svetsmetod MMA i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:363),
- ämnesplan för ämnet svetsmetod TIG i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:364),
- ämnesplan för ämnet säkerhetssystem i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:128),
- ämnesplan för ämnet vattenreningsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:245),
- ämnesplan för ämnet naturkunskap i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:459),
- ämnesplan för ämnet svenska i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:474),
- ämnesplan för ämnet svenska som andraspråk i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2024:475),
- poängplan för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år (SKOLFS 2024:571)
- vilka kurser enligt ämnesplaner som motsvaras av nivåer i ämnen enligt ämnesplaner (2024:628)

Så lämnar du synpunkter

Skolverket översänder i detta utskick endast missiv, sändlista och konsekvensutredning. Alla förslag på föreskrifter i form av ämnesplaner, poängplan och relationslista som hänvisas till ovan kan ses via

Remisser Gy25 - Skolverket

Skolverket önskar få synpunkter på innehållet i de förslag som ingår i remissen. Enskilda personer, grupper eller organisationer kan lämna synpunkter på remissen. Det är viktigt att du tydligt anger vilka förslag och ändringar som du tycker till om.

Eventuella synpunkter bör vara Skolverket tillhanda **senast den 10 november 2025**.

Du skickar dina synpunkter som e-post till remiss.gymnasialniva@skolverket.se eller till registrator@skolverket.se. Ange Skolverkets diarienummer 2025:2887 i ämnesraden.

Vid eventuella frågor hänvisas till Carina Kjelsson eller Eva Ekstedt Salzmann som nås via

carina.kjelsson@skolverket.se eller
eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se

På Skolverkets vägnar

Maria Weståker
Avdelningschef
Skolverket

Bilagor
Konsekvensutredning
Sändlista

Skolverket

25-10-13
Dnr 2025:2887
:

Sändlista

Myndigheter
Regelrådet
Sameskolstyrelsen
Skolinspektionen
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Statistiska centralbyrån
Transportstyrelsen
Myndigheten för yrkeshögskolan
Universitet- och högskolerådet

Organisationer
Almega utbildning
Idéburna skolors riksförbund
Sveriges elevkårer
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
Sveriges Lärare
Sveriges Skolledare
Vuxenutbildning i samverkan

Kommuner
Göteborgs stad
Malmö stad
Stockholms stad
Västerviks kommun
Umeå kommun

Från: Annika Dalén
Skickat: den 15 oktober 2025 09:47
Till: Umeå kommun; Strategisk utveckling; Elin Lindqvist
Kopia: Linda Gustafsson
Ämne: Sv: Remiss av förslag till länstransportplan för Västerbotten 2026-2037

JUSK avstår från att yttra sig (pga tidsplanen från regionen som blir för tajt)

Med vänliga hälsningar,
Annika Dalén
Utvecklingsstrateg jämställdhet
090-16 58 91
annika.dalen@umea.se
Umeå kommun
Stadsledningskontoret
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se/jamstalldhet

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

---

Från: Umeå kommun
Skickat: den 14 oktober 2025 12:40
Till: Strategisk utveckling ; Elin Lindqvist
Kopia: Linda Gustafsson ; Annika Dalén
Ämne: VB: Remiss av förslag till länstransportplan för Västerbotten 2026-2037

Hej!
Strategisk utveckling för eget yttrande till Regional utveckling. Sista dag för att besvara remissen är **20 november 2025.** Kopia på yttrande skickas till ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/00919.
Kopia till Linda Gustafsson och Annika Dalén med svar till KS diarium om JUSK ska yttra sig eller inte.
Med vänlig hälsning
Registrator
090 – 16 10 00
umea.kommun@umea.se
Umeå kommun
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

---

Från: Regional Utveckling
Skickat: den 13 oktober 2025 10:36
Till: info@blavagen.se; info@foretagarna.se; vasterbotten@foretagarna.se; Jonas Nordin ;

info ; asa.andersson@handelskammaren.ac; info@htairport.se; Infrastruktur i Umeå AB ; juvik@ihr.no; info@inlandsbanan.se; Karolina Filipsson ; info@kvarken.org; vasterbotten@lrf.se; info@lyckseleairport.se; vasterbotten ; harriet.soder@lanstrafikeniac.se; karin.lundberg@storuman.se; allan@ru.no; vasterbotten@naturskyddsforeningen.se; post@nfk.no; info@norrbotniabanan.se; Joakim Berg ; registrator.nord@polisen.se; info@pro.se; Jenny Lundqvist ; Ordföranden i Regionstyrelsen Jämtlands län (region@regionjh.se) ; regionnorrbotten@norrbotten.se; region@regionvasterbotten.se; region.vasternorrland@rvn.se; lars_astrand@hotmail.com; stefan.dubois@msverige.se; Kansli ; info@sca.com; info@sft.se; portof.skelleftea@skelleftea.se; ante@sapmi.se; vasterbotten@svensktnaringsliv.se; info@akeri.se; trafikverket@trafikverket.se; lulea@trafikverket.se; info@transportforetagen.se; info@umeaairport.se; Mikael Isaksson ; registrator@umu.se; info@vasek.fi; airport@vilhelmina.se; Annika Sandström ; info@obotnia.fi; kommunen@bjurholm.se; Dorotea Kommun ; kommun@lycksele.se; kommun@mala.se; ks@mala.se; kommun@nordmaling.se; info@norsjo.se; kommun@robertsfors.se; robkomm@robertsfors.se; kundtjanst@skelleftea.se; Kommunstyrelsen ; kommun@sorsele.se; info@storuman.se; vilhelmina.kommun@vilhelmina.se; vindelns.kommun@vindeln.se; vannas.kommun@vannas.se; Umeå kommun ; kommun@asele.se
Kopia: Maud K Eriksson
Ämne: Remiss av förslag till länstransportplan för Västerbotten 2026-2037
Välkommen att lämna synpunkter på förslag till ny länsplan för transportinfrastruktur i Västerbottens län 2026–2037.
Förslaget bifogas detta mejl samt finns tillgängligt på Region Västerbottens hemsida.
Svar på remissen
Svaret skickas in senast den **20 november 2025** i både word och pdf format. Ange diarienummer RUN 156-2025. Svaret skickas till regionalutveckling@regionvasterbotten.se med kopia till maud.ericson@regionvasterbotten.se

Frågor under remisstiden besvaras av:
maud.ericson@regionvasterbotten.se
Mvh,
Regional utveckling,
Region Västerbotten
Köksvägen 11, 907 37 Umeå

Från: Regional Utveckling <regionalutveckling@regionvasterbotten.se>
Skickat: den 13 oktober 2025 10:36
Till: info@blavagen.se; info@foretagarna.se; vasterbotten@foretagarna.se; Jonas Nordin; info; asa.andersson@handelskammaren.ac; info@htairport.se; Infrastruktur i Umeå AB; juvik@ihr.no; info@inlandsbanan.se; Karolina Filipsson; info@kvarken.org; vasterbotten@lrf.se; info@lyckseleairport.se; vasterbotten; harriet.soder@lanstrafikeniac.se; karin.lundberg@storuman.se; allan@ru.no; vasterbotten@naturskyddsforeningen.se; post@nfk.no; info@norrbotniabanan.se; Joakim Berg; registrator.nord@polisen.se; info@pro.se; Jenny Lundqvist; Ordföranden i Regionstyrelsen Jämtlands län (region@regionjh.se); regionnorrbotten@norrbotten.se; region@regionvasterbotten.se; region.vasternorrland@rvn.se; lars_astrand@hotmail.com; stefan.dubois@msverige.se; Kansli; info@sca.com; info@sft.se; portof.skelleftea@skelleftea.se; ante@sapmi.se; vasterbotten@svensktnaringsliv.se; info@akeri.se; trafikverket@trafikverket.se; lulea@trafikverket.se; info@transportforetagen.se; info@umeaairport.se; Mikael Isaksson; registrator@umu.se; info@vasek.fi; airport@vilhelmina.se; Annika Sandström; info@obotnia.fi; kommunen@bjurholm.se; Dorotea Kommun; kommun@lycksele.se; kommun@mala.se; ks@mala.se; kommun@nordmaling.se; info@norsjo.se; kommun@robertsfors.se; robkomm@robertsfors.se; kundtjanst@skelleftea.se; Kommunstyrelsen; kommun@sorsele.se; info@storuman.se; vilhelmina.kommun@vilhelmina.se; vindelns.kommun@vindeln.se; vannas.kommun@vannas.se; Umeå kommun; kommun@asele.se
Kopia: Maud K Eriksson
Ämne: Remiss av förslag till länstransportplan för Västerbotten 2026-2037
Bifogade filer: Missiv. Länsplan för transportinfrastruktur Västerbotten 2026-2037.pdf; Remissversion. Länsplan för transportinfrastruktur Västerbotten 2026-2037.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Välkommen att lämna synpunkter på förslag till ny länsplan för transportinfrastruktur i Västerbottens län 2026–2037.
Förslaget bifogas detta mejl samt finns tillgängligt på Region Västerbottens hemsida.

Svar på remissen

Svaret skickas in senast den **20 november 2025** i både word och pdf format. Ange diarienummer RUN 156-2025. Svaret skickas till regionalutveckling@regionvasterbotten.se med kopia till maud.ericson@regionvasterbotten.se

Frågor under remisstiden besvaras av:

maud.ericson@regionvasterbotten.se
Mvh,

Regional utveckling,
Region Västerbotten
Köksvägen 11, 907 37 Umeå

region västerbotten

2025-10-10

MISSIV
Dnr: RUN 156-2025

Remiss av förslag till Länstransportplan för Västerbotten 2026–2037

Välkommen att lämna synpunkter på förslag till ny länsplan för transportinfrastruktur i Västerbottens län 2026–2037.

Förslaget bifogas detta mejl samt finns tillgängligt på Region Västerbottens hemsida.

Förslaget till länstransportplan har utarbetats av tjänstepersoner på Regionala Utvecklingsförvaltningen på Region Västerbotten och Trafikverket Norra har bistått med kalkyler och bedömningar.

Regionala utvecklingsnämnden vid Region Västerbottens antog den 2 oktober 2025 förslaget till Länstransportplan för Västerbottens län 2026–2037. Efter att planen är remitterad och samanställd fattar Regionala utvecklingsnämnden den 10 december 2025 slutgiltigt beslut om Länstransportplan för Västerbottens län 2026–2037. Senast den 20 januari 2026 ska länstransportplanen sändas in till Regeringen som fattar beslut om slutgiltiga ramar. Därefter ska planen fastställas av Region Västerbotten.

Svar på remissen
Svaret skickas in senast den **20 november 2025** i både word och pdf format. Ange diarienummer RUN 156-2025. Svaret skickas till regionalutveckling@regionvasterbotten.se med kopia till maud.ericson@regionvasterbotten.se

Frågor under remisstiden besvaras av:

maud.ericson@regionvasterbotten.se

Bilagor
Missiv
Förslag till Länstransportplan, Västerbottens län perioden 2026–2037.

region västerbotten

2025-10-10

Remissinstanser
Länets kommuner
Föreningen Blå vägen
Företagarna i Västerbotten
Handelskammaren i Västerbotten
Hemvan Tärnaby Airport
INAB
Inlandsbanan AB
Kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten
Kvarkenrådet
LRF Västerbotten
Lycksele flygplats
Länsstyrelsen Västerbotten
Länstrafiken Västerbotten
Mittskandia
Naturskyddsföreningen i Västerbotten
Nordlands Fylkeskommune
Norrbotniabanan AB
Norrtåg AB
Polismyndigheten i Västerbotten
PRO Västerbotten
Region 10
Region Jämtland Härjedalen
Region Norrbotten
Region Västerbotten
Region Västernorrland
Riksförbundet enskilda vägar
Riksförbundet M Sverige
Sametinget
SCA Obbola
Skellefteå Airport
Skellefteå Hamn
Svenska samernas riksförbund
Svenskt Näringsliv i Västerbotten
Sveriges Åkeriföretag Norr
Trafikverket
Trafikverket Nord
Transportföretagen
Umeå Airport
Umeå Hamn
Umeå Universitet
Vasek
Vilhelmina flygplats
Västerbottens Turismen
Österbottens landskapsförbund

Länstransportplan 2026–2037
Västerbottens län

Remissversion

region västerbotten

INNEHÅLL

1. INLEDNING 2
2. PLANERINGSUPPDRAGET 3
   2.1. Ekonomiska ramar 3
   2.2. Vad styr upprättandet av länsplanen? 4
   2.3. Länsplanens inriktning och planeringsförutsättningar 7
3. REGIONALA MÅL FÖR TRANSPORTSYSTEMET 7
4. TRANSPORTSYSTEMET -NUVARANDE INFRASTRUKTUR OCH BEHOV 8
   4.1. Fungerande infrastruktur- en förutsättning för samhällsutveckling 9
   4.2. Ett robust och kapacitetsstarkt vägnät 9
   4.3. Järnvägssystemet länkar samman Västerbotten med världen 12
   4.4. Flyget 14
   4.5. Hamnarna 15
   4.6. Kollektivtrafiken 17
   4.7. Gång och cykel 18
5. ÅTGÄRDSPLANERING 19
6. STRATEGISK INRIKTNING OCH PRIORITERINGAR 20
7. ÅTGÄRDSKATEGORIER 21
8. ÅTGÄRDER OCH FÖRDELNING AV INVESTERINGSMEDEL 24
   8.1. Prioriterade åtgärder- investeringar över 75 Mkr 26
   8.2. Gång och cykelåtgärder längs statligt vägnät 29
   8.3. Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt vägnät 30
   8.4. Kollektivtrafikåtgärder längs statligt vägnät 31
   8.5. Övrig finansiering 32
9. Behov av utredningar 33
10. Effektbedömning och måluppfyllelse 34
11. Planens bedömda effekt 35
   11.1. Effekter på transportpolitiska mål 35
   11.2. Funktionsmålet om tillgänglighet 35
   11.3. Jämställdhet 36
   11.4. Hänsynsmålet om säkerhet, miljö och hälsa 36
12. Samlad miljöbedömning 37
   12.1. Strategiska vägval och alternativa inriktningar av planen 38
   12.2. Sammanfattande bedömning 38
   12.3. Riktningsanalys 38

region västerbotten

1. INLEDNING

Västerbotten är ett län där människor trivs, utvecklas och vill stanna kvar. Med 280 000 invånare år 2025 och en lång period av befolkningstillväxt är det tydligt att länet erbjuder goda livsvillkor och i en tid där kreativitet, kunskap och samverkan är avgörande för regional utveckling, är människorna Västerbottens viktigaste resurs. Detta bekräftas i den senaste mätningen av BRP+, ett breddat mått på regional utveckling som inkluderar livskvalitet tillsammans med ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Västerbotten har det högsta indexvärdet för livskvalitet i hela Sverige, 73 jämfört med rikssnittet på 46. Även i den samlade hållbarhetsbedömningen placerar sig länet i toppskiktet, med det tredje högsta värdet bland alla län. Resultaten visar att Västerbotten har ett starkt utgångsläge för en fortsatt stark regional utveckling.

Världen omkring Västerbotten förändras snabbt och påverkar hela länet. Globala konflikter, geopolitiska spänningar och ett ökat säkerhetshot påverkar trygghet, beredskap och framtidstro. Sveriges medlemskap i NATO innebär nya förutsättningar för totalförsvaret, samtidigt som hotbilden breddas från militära angrepp till cyberattacker, desinformation och terrorism. Under senare år har klimatförändringar, nya handelsvägar och stormaktsintressen skapat en mer osäker säkerhetspolitisk situation som ställer nya krav på transportinfrastrukturen och i viss mån ritar om kartan.

För att Västerbotten ska kunna fortsätta att vara en attraktiv plats att bo och verka på blir de funktionella kopplingarna mellan platser är avgörande. Pendling, handel, utbildning och besöksnäring binder samman olika delar av länet. Att förstå kopplingarna är centralt för att kunna ta vara på hela länets potential. Varje plats har unika förutsättningar som behöver beaktas och samtidigt behöver man bygga ett sammanhängande system där olika platser kan stärka varandra. Västerbottens framtid formas inte av enskilda platser utan av hur dessa platser hänger ihop.

Transportsystemen omfattar den fysiska infrastrukturen i form av vägar, gång- och cykelbanor, järnvägar, flygplatser samt farleder och hamnar. För ett fungerande transportsystem behövs även fordon, resecentrum, hållplatser och tekniska lösningar som på olika sätt underlättar användningen. Att det finns ett brett och väl fungerande transportsystem samt en digital infrastruktur, som knyter ihop städer, lands- och glesbygder i Västerbotten med varandra och vidare till omvärlden, är en nyckelfaktor för att kunna nå målen i de övriga prioriteringarna. Att förstå kopplingarna är centralt för att kunna ta vara på hela länets potential. Varje plats har unika förutsättningar som behöver beaktas och samtidigt behöver man bygga ett sammanhängande system där olika platser kan stärka varandra. Västerbottens framtid formas inte av enskilda platser utan av hur dessa platser hänger ihop.

2. PLANERINGSUPPDRAGET

Regeringen beslutade den 20 mars 2025 att ge Trafikverket i uppdrag att upprätta nationell transportplan för investeringar på järnvägsnätet och det nationella stamvägnätet. Samtidigt gavs Region Västerbotten i möjlighet att revidera den regionala länsplanen för transportinfrastruktur som pekar ut den långsiktigt strategiska inriktningen för hur länets transportsystem ska utvecklas och vilka prioriteringar och investeringar man avser genomföra perioden 2026-2037. Direktivet fastslår att den av regionen upprättade regionala transportinfrastrukturplanen ska beskriva vilka åtgärder som bör prioriteras för att bidra till uppfyllanden av de transportpolitiska målsättningarna samt klimatmålen. Prioritet bör ges till åtgärder som förbättrar trafiksäkerheten och ska inriktas mot åtgärder i infrastrukturen utan omotiverade inskränkningar gällande framkomlighet eller transporteffektivitet.

Parallellt med detta arbete upprättar Trafikverket nationell transportplan för investeringar på järnvägsnätet och det nationella stamvägnätet. Tillsammans med Nationell plan för transportsystemet visar den regionala transport infrastrukturplanen vilka investeringar som ska göras i Skåne och hur statens pengar ska fördelas på den regionala infrastrukturen under kommande tolvårsperiod. Planen ska bidra till att möjliggöra infrastruktur till en hållbar utveckling av transportsystemet.

Tillsammans med Nationell plan för transportsystemet visar den regionala transport infrastrukturplanen vilka investeringar som ska göras i Västerbotten och hur statens pengar ska fördelas på den regionala infrastrukturen under kommande tolvårsperiod. Planen ska bidra till att möjliggöra infrastruktur och till en hållbar utveckling av transportsystemet.

2.1. EKONOMISKA RAMAR

Planeringsramen för länstransportplanen i Västerbotten uppgår för planperioden 2026-2037 till 1 708 miljoner kronor vilket innebär en genomsnittlig årlig ram på knappt 142 miljoner kronor. Motsvarande ram för föregående period (år 2022–2037) var 1054 miljoner. Ramen är fördelad på tre perioder för de 12 år som planen gäller år 1–4, år 5–8 och år 9–12 och fördelningen mellan perioderna framgår av tabell 1. Det verkliga budgetutfallet för planen i genomförandet påverkas av hur den löpande infrastrukturplaneringen löper på över tid samt Trafikverkets årliga budgettilldelning av regeringen samt Trafikverkets verksamhetsplanering.

Tabell 1. Fördelning av medel per åtgärdskategori – per fyraårsperiod och totalt – i länstransportplan 2026-2037 Västerbottens län

Åtgärdskategori	2026-2029 mkr	2030-2033 mkr	2034-2037 mkr	2026-2037 Totalt mkr
Väg/Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder	324	191	185	700
Gång- och cykelväg	310,5	80	46,5	437
Kollektivtrafikåtgärder	75	120	205	400
Medfinansiering enskilda vägar	19	16	16	51
Samfinansiering nationell plan	20	50	50	120
Fördelning mellan perioder (Angivet i Mkr)	**748,5**	**457,0**	**502,5**	**1708**

Den ekonomiska planeringsram som tilldelats Region Västerbotten för perioden 2026–2037 är drygt 60 procent högre än planeringsramen för föregående period 2022–2033. Inför denna planomgång har medfinansiering från den nationella planen till trafiksäkerhetshöjande åtgärder som mitträckesseparering av vägar och cykelåtgärder upphört. Det har tidigare varit möjligt att få medfinansiering med upp till 50 procent för dessa åtgärder. Att bygga om vägar till mötesfria där trafikflödena är höga för att öka trafiksäkerheten kostsamt. Region Västerbotten beklagar att möjligheten till medfinansiering upphört och konstaterar att utbyggnaden av mötesfria vägar längs det statliga regionala vägnätet riskerar att avstanna.

Därtill har kostnaderna för investeringar i transportinfrastrukturen skenat och medfört att de objekt som genomförts blivit avsevärt dyrare än vad kalkylerna visat till följd av det ekonomiska världsläget. Sett till detta kan det konstateras att de medel som tilldelats länsplanen, oaktat en historiskt stor ökning av den ekonomiska ramen, på intet sätt är tillräckliga för att kunna genomföra det åtgärder i transportsystemet som skulle behövas och att en stor del av ökningen äts upp av ovan nämnda orsaker.

2.2. VAD STYR UPPRÄTTANDET AV LÄNSPLANEN?

Region Västerbotten har regeringens uppdrag att planera för den regionala transportinfrastrukturen. I Region Västerbottens uppdrag som länsplaneupprättare ges möjlighet att, efter direktiv från regeringen, upprätta förslag till en regional för transportinfrastruktur. Hur länstransportplanen ska upprättas och vad som kan finansieras styrs av *”Förordning (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur”.* Länstransportplanen ska ange den strategiska inriktningen för länets transportinfrastruktur för kommande tolvårsperiod och i den fastställs prioriteringar för en trafikslagsövergripande plan som ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av infrastrukturnätet. Planen ska samla, tydliggöra, konkretisera och ge en inriktning för Västerbottens transportsystem avseende användning, utveckling och effektivare nyttjande av infrastrukturen. I förordningen framgår

det även att länsplanen ska upprättas med hänsyn till de samlade transportbehoven för respektive region och ska omfatta:

- Investeringar i statliga vägar som inte ingår i stamvägnätet.
- Åtgärder i sådana anläggningar m.m. för vilken statlig medfinansiering kan beviljas enligt 2 § förordningen (2009:237) om statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m.m.
- Åtgärder som kan påverka transportefterfrågan och val av transportsätt samt åtgärder som ger effektivare användning av befintlig infrastruktur.
- Åtgärder i andra icke statligt finansierade anläggningar av betydelse för det regionala transportsystemet som bör redovisas i planen.

Länsplanen får avse investeringar och förbättringsåtgärder för vilka Trafikverket har ansvaret enligt förordningen (2009:236) om en nationell plan för transportinfrastruktur. Länsplanen får även avse byggande och drift av enskilda vägar enligt förordning (2010:137).

Planen ska omfatta investeringar i statliga regionala vägar vilket innefattar samtliga statliga vägar, förutom E4, E12 och väg E45. Dessa ingår i det nationella stamvägnätet och investeringar för dessa fastställs i den nationella planen. Det regionala vägnätet innefattar även gång- och cykelvägnätet samt kollektivtrafikanläggningar. I Länstransportplanen avsätts även medel för statlig medfinansiering av miljö- och trafiksäkerhetshöjande åtgärder längs det kommunala vägnätet, medfinansiering av kollektivtrafikanläggningar och medfinansiering av åtgärder i det enskilda vägnätet.

Däremot innefattar länstransportplanen inte drift- och underhållsåtgärder, bärighetsåtgärder eller vidmakthållande av transportsystemet utan dessa poster hanteras via den nationella transportplanen. Planerna ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av landets transportinfrastruktur. Planeringen av transportsystemet är ett komplext område som kräver att många aktörer samverkar och för dialog i syfte att skapa en god helhetslösning och samsyn kring utvecklingen av transport-infrastruktursystemet.

Till grund för planeringen finns ett antal kriterier, riktlinjer och mål att förhålla sig till och dessa beskrivs förutom i förordningen, i inriktningsunderlaget och dels i infrastrukturpropositionen som sedan mynnar ut i ett regeringsdirektiv att upprätta nationell och regionala planer för transportinfrastrukturen.

Inriktningsunderlaget för planperioden 2026-2037 presenterades av Trafikverket i januari 2024. I inriktningsunderlaget beskrivs myndighetens förslag för den långsiktiga inriktningen för utvecklingen av infrastrukturplaneringen. Trafikverket anser sammantaget att det är

angeläget att:

- rusta, effektivisera och modernisera den befintliga infrastrukturen
- vidta åtgärder för att klara dels klimat- och trafiksäkerhetsmålen, dels klimatförändringar och yttre hot
- hushålla med resurser genom att minska kostnader, prioritera noga

Inriktningsunderlaget gick ut på remiss och Region Västerbotten fick möjlighet att ge sin syn på underlaget. Tillsammans med dessa svar utgör inriktningsunderlaget det formella beslutsunderlaget till regeringens infrastrukturproposition.

I oktober 2024 presenterade regeringen proposition ”Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera”. Propositionen fastslår inriktning samt ramarna för den nationella transportinfrastrukturplanen 2026–2037. Av propositionen framgår den ekonomiska ramen och inriktningen på satsningar i transportinfrastrukturen för planperioden år 2026–2037. Planeringsramen för planperioden är 1171 miljarder kronor, vilket är en ökning med 372 miljarder kronor jämfört med planeringsperioden år 2022–2033. Medlen skall enligt propositionen fördelas som följer:

- Utveckling av transportsystemet: 607 miljarder kronor
- Vidmakthålla inkl. reinvesteringar av statliga järnvägar: 210 miljarder kronor
- Vidmakthålla inkl. reinvesteringar av statliga vägar samt statlig medfinansiering till enskilda vägar: 357 miljarder kronor

I mars 2025 presenterade regeringen sitt direktiv till åtgärdsplanering och uppdrog till Trafikverket och länsplaneupprättarna att initiera åtgärdsplaneringen och ta fram nationell plan och regionala planer för utveckling av transportsystemet. Direktivet fastslår de preliminära ramarna för den regionala transportinfrastrukturen och övriga krav som åtgärdsplaneringen ska eller bör uppfylla. Regionerna ska redovisa sina planer till regeringen senast den 20 januari. Direktivet fastslår att den av regionen upprättade regionala transportinfrastrukturplanen ska beskriva vilka åtgärder som bör prioriteras för att bidra till uppfyllanden av de transportpolitiska målsättningarna samt klimatmålen. Prioritet bör ges till åtgärder som förbättrar trafiksäkerheten och ska inriktas mot åtgärder i infrastrukturen utan omotiverade inskränkningar gällande framkomlighet eller transporteffektivitet. Utöver vad som anges i förordning (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur ska följande redovisas i de regionala transportplanerna:

- Hur de ekonomiska ramarna för planperioden ska fördelas på olika åtgärder och typer av åtgärder. I planen ska objekt som beräknas kosta över 75 miljoner kronor finnas

namngivna medan åtgärder som beräknas kosta under 75 miljoner kronor inte behöver anges i förslagen till länsplaner.
- Vilka prioriteringar som planförslagen baseras på.
- Om fyrstegsprincipen och ett trafikslagsövergripande perspektiv har tillämpats i planförslagen
- Hur mycket medel som går till åtgärder i infrastrukturen som förbättrar trafiksäkerheten.
- Hur mycket medel som går till samfinansiering av åtgärder i nationell plan samt hur mycket medel som avsätts till statlig medfinansiering.
- Miljöbedömning kopplat till respektive förslag till länsplan.

Samtidigt innebär samordningen att viss flexibilitet behöver finnas i planen och planeringen. Detta möjliggör ett mer effektivt och hållbart förverkligande av länets transportplan.

2.3. LÄNSPLANENS INRIKTNING OCH PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Denna plan är en revidering av Länstransportplan Västerbotten 2022-2033 och eftersom planen är tolvårig och revideras vart fjärde år innebär det att redan beslutade men ej genomförda objekt flyttas med till den nya planen.

3. REGIONALA MÅL FÖR TRANSPORTSYSTEMET

Länstransportplanen är ett medel för att uppnå såväl nationella som regionala mål och strategier och tar sin utgångspunkt i såväl transportpolitiska mål som regionala strategier och planer. Målet med länstransportplanen är att, utifrån Västerbottens förutsättningar, utveckla och upprätthålla en väginfrastruktur som skapar goda livsmiljöer och möjliggör hållbara transporter i länet och på bästa sätt fördela resurser för utveckling av transport-infrastrukturen i Västerbotten.

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska bidra till att ge människor och gods en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet. Västerbotten är Sveriges näst största län och präglas av långa avstånd. I Västerbottens län bor närmare 280 000 invånare, varav ungefär 80 procent bor i kustkommunerna. Det finns en stark och växande tjänstesektor som är kopplad både till de traditionella basnäringarna och nya branscher. Gruv-, skogs-, energi- och besöksnäringen är exempel på viktiga tillväxtsektorer i näringslivet som är beroende av god infrastruktur.

Region Västerbotten ska verka för att man ska kunna bo och verka i hela länet genom att:

- ha en hög standard på vägarna vad gäller framkomlighet och trafiksäkerhet
- ha ett väl fungerande järnvägssystem för såväl gods- som personresor
- ha goda flygförbindelser till- och från länets flygplatser
- ha en god tillgänglighet till kollektivtrafik genom satsningar på bytespunkter, hållplatser och resecentrum
- fortsatta satsningar på att bygga ut gång- och cykelinfrastrukturen
- bidra till att minskade fossila utsläpp från fordon och att klimatmålen uppnås

4. TRANSPORTSYSTEMET -NUVARANDE INFRASTRUKTUR OCH BEHOV

En ny kartläggning som gjorts av Accelerationskontoret visar att det pågår eller planeras investeringar i svensk industri till ett värde av 803 miljarder kronor i nyetableringar, teknikskiften och expansioner i fossilfri stålproduktion, vätgas, batterifabriker och gruvor. Av dessa 803 mnkr investeras 517 mnkr i de 4 nordligaste länen. Det är investeringar för jobb, tillväxt, exportintäkter och ökad hållbarhet. Den omfattande industriella utvecklingen som pågår i norra Sverige är kopplad till fossilfri produktion och elektrifiering till gagn för klimatomställningen och gör att norra Sverige kan bli ledande i den klimatomställning som är på gång i hela världen. Etableringarna och expansionerna är en följd av flera samverkande faktorer. Den viktigaste är företagens beslut att ställa om till fossilfria processer eller ta fram produkter som stödjer en mer klimatanpassad utveckling. Det i sin tur är en kombination av att företagen ser ökade krav hos slutkonsumenterna och att de tar sitt ansvar för en mer hållbar utveckling.

Utöver de nya etableringarna finns omfattande kompetensförsörjningsutmaningar kopplat till den pågående generationsväxlingen. De största utmaningarna återfinns inom branscherna utbildning, hälsovård, sjukvård och social omsorg, men efterfrågan på kompetens är stor även inom industri och IT-sektorn. För att säkra tillgången på kompetens är det mycket viktigt att erbjuda möjligheter för både personer som behöver höja sin kompetensnivå, såväl som för personer som behöver utöka eller komplettera sina kompetenser. Det är inte bara Västerbotten som upplever en period av minskande befolkning i arbetsför ålder, det gäller samtliga regioner som inte ligger i närheten av storstäder. Små och medelstora företag i Västerbotten har en längre period visat på en stark tillväxt inom såväl befintlig som ny industri. Regionens stora företag agerar draglok för tillväxten som i sin tur skapar öppningar och möjligheter men även utmaningar för små och medelstora företag som idag har en unik möjlighet att möta de behov som uppstår och ta position som underleverantörer till dessa, i sig en språngbräda till ytterligare internationella marknader. För Västerbottens verksamheter och organisationer är det viktigt med tillgång till rätt kompetens för ökad konkurrenskraft och för att kunna tillhandahålla samhällsfunktioner i en region glest befolkade områden och långa avstånd. Detta ställer höga krav på ett väl fungerande, robust

och kapacitetsstarkt transportinfrastrukturnät som möjliggör för gods- och persontransporter såväl inom- som till och från länet med samtliga transportslag.

4.1. FUNGERANDE INFRASTRUKTUR- EN FÖRUTSÄTTNING FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING

Fungerande infrastruktur är centralt för nationell och regional konkurrenskraft och attraktivitet. Infrastrukturplaneringen ska bidra till att skapa förutsättningar för effektiva, kapacitetsstarka och hållbara gods- och persontransporter i hela landet. Långsiktig samhällsplanering är ett viktigt verktyg för att med förutsägbarhet och systematik verka för att uppnå denna utveckling på nationell, regional och lokal nivå.

De regionala transportsystemen omfattar även sträckningen i öst–västlig riktning som knyter ihop Västerbotten med Norge och Finland via förbindelsen över Kvarken. I länets västra del finns anslutande kopplingar till det nationella väg-och järnvägssystemet i nord–sydlig riktning. Länets hamnar och terminaler har tillsammans med de fem flygplatserna med reguljär trafik, också strategisk betydelse för att upprätthålla god tillgänglighet för länet som helhet.
Kalla vintrar påverkar transportsystemens kvalitet och långa avstånd innebär stora investeringskostnader för underhåll och nyinvesteringar. Samtidigt finns ett behov av hög kvalitet i transportsystemet, för att minska restiderna för ett till ytan stort län. Därför behövs fysiska investeringar för att utveckla ett mer tillgängligt transportsystem, som behöver vara anpassade för förutsättningarna i Västerbotten samt dra nytta av den snabba teknikutvecklingen och utvecklingen av nya lösningar.

4.2. ETT ROBUST OCH KAPACITETSSTARKT VÄGNÄT

Västerbottens län har till följd av långa avstånd ett omfattande men glest vägnät med drygt 9 200 kilometer statlig väg och cirka 4 400 kilometerenskild väg med statsbidrag. Till detta kommer cirka 3 000 mil enskild väg utan statsbidrag. Under senare år har satsningarna på ett utbyggt vägnät för BK-4 på det funktionellt prioriterade vägnätet medfört att fler vägar i länet kunnat öppna upp för tyngre transporter. Men fortfarande är en stor del av vägtransportsystemet, framför allt anslutande vägar, inte byggt och dimensionerat för de laster som tillåts i dag. Detta innebär tillsammans med tjälsäkringsproblemen att en stor del av vägnätet har en oacceptabel standard.

Den undermåliga standarden på vissa vägar, framförallt i inlandet, medför allvarliga negativa konsekvenser för utvecklingsmöjligheterna i länet då ett rimligt fungerande vägsystem är en grundförutsättning dels för att kunna bosätta sig, dels för att kunna bibehålla och utveckla verksamheter i ett så geografiskt stort län som Västerbotten. Vägnätet har en avgörande betydelse för att länets orter ska kunna dra nytta av varandras styrkor och överbrygga befintliga svagheter såväl inom länet som mot angränsande län. Detta är särskilt viktigt i de mer glest befolkade delarna, där det också är svårt att skapa alternativa transportmöjligheter

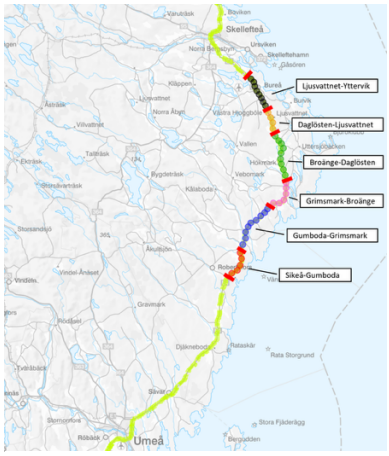
till bil och lastbil. Vägtransportsystemet i länet är relativt välutvecklat och vitt förgrenat, men har inte alltid högsta hastighetsstandard, trafiksäkerhetsstandard eller bärighetsklass. För Västerbottens län är vägnätets kvalitet nära sammankopplad med utvecklingsmöjligheterna inom bland annat besöksnäringen och skogsindustrin.

Europavägarna

Vägnätet i Västerbottens län innefattar de tre europavägarna E4, E12 och E45 som alla är viktiga stråk för regionen.

Väg E4

E4 har en stor betydelse för transportsystemets funktion i Västerbottens län och fungerar som en pulsåder för nord-sydliga transporter. På sträckan Umeå-Skellefteå pågår en ombyggnad av ett flertal sträckningar till mötesseparerad 2+1-väg. Två delsträckor saknas dock fortfarande i den nationella planen och är därmed ännu inte finansierade (Grimsmark-Broänge och Ljusvattnet-Yttervik) därtill pågår en fördjupad utredning för trafiklösningar på E4 vid Dåva/Umeå Eco Industrial Park. Byggandet av ringleden kring Umeå är nu så gott som klar och har haft en positiv effekt på framkomligheten och miljön i staden. Dock har vissa delar av systemet redan slagit i kapacitetstaket under de mest transportintensiva tiderna och kan komma att kräva åtgärder. Ett arbete för att få förbifart Skellefteå på plats pågår och åtgärden finns med som ett namngivet objekt i den nationella transportplanen. Anläggandet av förbifarten är av yttersta vikt för av såväl framkomlighets- som miljöskäl och blir en strategiskt viktig del av Skelleftetriangeln.

Figur 1. Genomförda och planerade delsträckor för mötesseparerin på väg E4 sträckan Umeå-Skellefteå

Väg E12

E12 sträcker sig mellan Mo i Rana i Norge fram till Helsingfors i Finland och knyter samman Norden i öst- västlig riktning. Vägen fyller en viktig funktion för tillgängligheten för Västerbottens läns inland samt för samverkan mellan kust och inland. E12 är en viktig transportled för pendling, råvarutransporter och turism samtidigt som den löper genom flera byar och där utgör en lokalgata. Stråket har i tider av ett oroligt omvärldsläge fått en allt viktigare betydelse som försörjningsstråk för kommuner och orter från Helgeland/Mo i Rana i väster till Vasa och Österbotten i öster. Målsättningen för aktörerna längs E12-stråket är

förbättrade förutsättningarna för en fungerande försörjningskorridor, vilket gynnar näringslivet, civilsamhället och försvaret både i fredstid och i händelse av kris och krig.

Det finns ett flertal trafiksäkerhets- och tillgänglighetsbrister längs väg E12 där exempelvis delar av sträckan Umeå -Vännäs har en ÅDT på 8000- 12 000 fordon per körbana (källa NVDB). Vägen har en mycket ojämn standard där vissa delar är utbyggda till 2+1 väg med mötesseparering och en hastighet på 110 km/h samtidigt som andra delar fått hastighetssänkningar till 60 km/h vilket gör flödet ojämnt med många hastiga inbromsningar. Tilläggas kan att sträckningen har en hög andel blandtrafik. Dels går vägen går genom mark som brukas vilket gör att andelen långsamgående arbetsfordon på sträckan tidvis är hög. Men det färdas även många A-traktorer, mopedförare och cyklister längs vägen vilket medför kilometerlånga bilköer under de mer intensiva trafiktimmarna då möjligheten att köra om är kraftigt begränsad. Vägens beskaffenhet gör den till en otrygg trafikmiljö och behovet av åtgärder är akut.

Väg 45

Inlandsvägen - väg E45 - har stor strategisk betydelse för Västerbottens läns inland. Dels på grund av dess betydelse för samverkan mellan inlandskommunerna inom och utom länet, dels som transportled för besöksnäringen till inlandet. Den har också stor betydelse för kopplingarna med Norge, samt utgör tillsammans med E4 länk i en. viktig kommunikationsled i ett nord-sydligt perspektiv. Dagens dåliga vägstandard är dock ett hinder för att Inlandsvägen skall kunna fylla sin funktion. Även här ligger ett latent hot i form av ytterligare hastighetsnedsättningar som skulle innebära allvarliga regionförminskande konsekvenser i en redan gles del av Sverige. Därför blir den för Västerbottens län mest väsentliga åtgärden därför att säkerställa nuvarande hastighetsnivå och fullgott drift- och underhåll för E45:an.

Statliga vägnätet

Västerbottens län har cirka 10 procent av Sveriges statliga vägnät. Utöver europavägarna och delar av det regionala vägnätet är transportarbetet relativ måttligt. Samtidigt har dessa mer lågtrafikerade vägar en mycket viktig funktion för de medborgare och näringsliv som använder sig av dem. Drift- och underhållsåtgärderna av dessa vägar är av störst betydelse och behöver säkerställas. Medlen för drift och underhåll hanteras av Trafikverket inom ramen för den nationella transportplanen. Då många av vägarna i grunden inte byggts för den allt tyngre godstrafiken, har en bytande del av vägkapitalet brutits ned under senare decennier utan att tillräckliga medel först till drift och underhåll. Om man till detta lägger att senaste årens ändrade väderförhållanden med mildare vintrar, som en del bedömer är kopplade till klimatförändringarna, slits vägnäten än hårdare. Det innebär att om inte ökade resurser förs till drift och underhåll av vägnätet riskeras stora kapitalvärden och till slut.

Vägnätet är, särskilt avseende det finmaskiga, av undermålig kvalitet och standard vilket skapar tillgänglighetsproblem. Det finns en stark oro att vägnätet under kommande planperiod kommer att försämras ytterligare om inte mer medel avsätts för vidmakthållande.

Enskilda vägnätet

I länet finns ett mycket omfattande nät av enskilda vägar. Det enskilda vägnätet i Västerbottens län är cirka tre gånger längre än det statliga. Större delen är skogsbilvägar, men närmare 300 mil har direkta funktioner för bofasta. Vägarna har, liksom det lokala vägnätet, stor betydelse för rekreation och friluftsliv, samt för enskilda individers resmöjligheter och för exempelvis skogsbrukets och gruvnäringens transporter. Trafikverket betalar ut statligt driftbidrag till enskilda vägar bland annat för att vägen ska hållas öppen för allmän trafik och för att underlätta för boende och näringsliv i glesbygd. De statliga bidragen för drift och underhåll som ges till enskilda vägar följer dock inte kostnadsutvecklingen, vilket medför successivt försämrad standard. Investeringsbehoven är stora, men då 30 procent skall finansieras av vägförening eller kommun, innebär detta behov av medel som är svåra att uppbringa. Detta innebär en stor risk att nödvändiga reinvesteringsåtgärder uteblir, med försämrad funktion som följd.

4.3. JÄRNVÄGSSYSTEMET LÄNKAR SAMMAN VÄSTERBOTTEN MED VÄRLDEN

Bristerna i järnvägssystemet är på sina håll mycket stora, det finns ett flertal flaskhalsar där avsaknaden av en kustnära modern järnväg mellan Umeå och Luleå, dubbelspår mellan Umeå C och Umeå Ö samt avsaknaden av elektrifiering av Tvärstråket Hällnäs- Storuman är bara några.

Stambanan genom övre Norrland sträcker sig genom länet i nord-sydlig riktning och har en stor betydelse för övre Norrland och Sverige som helhet. Betydande godsmängder till- och från övre Norrland fraktas längs denna. I nord-sydlig riktning finns även Inlandsbanan och Botniabanan. Dessa kompletteras i och med färdigställandet av Norrbotniabanan mellan Umeå och Luleå där den första etappen är påbörjad. Norrbotniabanan är en viktig länk som idag saknas, bland annat för att stärka kapaciteten vad gäller godstransporter och för att förbättra människors mobilitet.

De nord-sydliga järnvägsstråken kompletteras i öst-västlig riktning av tvärbanorna Storuman-Lycksele-Hällnäs, Bastuträsk-Skellefteå-Skelleftehamn och Umeå-Holmsund,

Det finns stora brister i järnvägssystemet i form av avsaknad av elektrifiering på vissa sträckor, brister i signal- och säkerhetssystem, bristande bärighet, brist på mötesplatser och uppställningsspår samt behov av dubbelspår på vissa sträckor.

Västerbotniabanan/ tvärbanan Hällnäs-Storuman har en betydande funktion i järnvägssystemet och är en mycket viktig länk i det öst-västliga stråket både när det gäller godstransporter och arbetspendling. Sträckan trafikeras idag med diesellok då den saknar

elektrifiering vilket är negativt såväl när det gäller transporter som ur miljö och klimathänseende. En elektrifiering av tvärbanan Hällnäs-Storuman är nödvändig för att uppnå full effekt av Norrbotniabanan och för att få ett välfungerande sammanlänkat järnvägssystem. Region Västerbotten har via länstransportplanen tidigare finansierat en järnvägsplan mellan Hällnäs och Lycksele för att möjliggöra en elektrifiering av stråket i närtid. Region Västerbotten har även samfinansierat ett triangelspår i Storuman som länkar samman tvärbanan med Inlandsbanan på ett effektivt sätt och avsätter i denna plan investeringsmedel för kapacitetshöjande åtgärder med fokus på plankorsningar. Detta i syfte att bidra till att en elektrifiering av banan kommer till stånd.
Inlandsbanan, som ägs av staten men förvaltas av Inlandsbanan AB, har betydelse för godstransporter av främst skogsråvara och länkar samman till det övriga järnvägssystemet via sina tvärbanor. Under sommartid pågår också en relativt omfattande turisttrafik som har stor betydelse för besöksnäringen i Västerbottens inland.

Holmsundsbanan sträckan Gimonäs-Umeå hamn sammanlänkar stomnätet med regionens enda av EU utpekade strategiska hamn med TEN-T status och via järnvägsterminalen ute på Hillskär så länkas färjeförbindelsen mellan Vasa och Umeå ihop med det svenska järnvägssystemet. Stråket har också lyfts fram som betydelsefullt för totalförsvaret. Sträckan trafikeras idag av godstrafik men ambitionen från kommunen och Norrtåg är att utvidga persontrafiksystemet till Holmsund. Holmsundsbanan har idag brister vad gäller kapacitet och bärighet. Signalsystemet behöver också utvecklas och därtill finns ett antal plankorsningar som behöver byggas bort. Tillika som banorna till Piteå hamn och Skellefteå hamn har upprustats så behöver banan ut till Umeå hamn rustas för att klara kraven på ökade volymer, framtida persontrafik, EU:s intentioner att knyta de strategiska hamnarna till huvud nätet samt behoven vid kris och krig.

EU arbetar för att det ska finnas fungerande gods- och passagerarflöden i hela Europa. EU-kommissionen, medlemsstaterna och vårt grannland Norge har tillsammans pekat ut ett gemensamt transportnät, TEN-T, som är avgörande för att stärka EU:s konkurrenskraft och göra det möjligt för alla medborgare och företag att ta del av den inre marknaden. Botniska korridoren, som bland annat, innefattar den ännu ej färdigbyggda Norrbotniabanan är en viktig del av det europeiska stomnätet för transporter (TEN-T) som knyter samman Europa. Botniska korridoren utgör Sveriges enda järnvägskoppling till Finland, och är en av EU:s viktigaste kopplingar till Norge och Arktis via Malmbanan. Botniska korridoren kopplar även samman norra Sverige med den europeiska kontinenten och sedan sommaren 2021 ingår den Botniska korridoren i Scandinavian–Mediterranean Corridor som är en del av EU:s stomnät. Transportnätet ska erbjuda snabba och konkurrenskraftiga transporter på järnväg genom hela Europa. För att uppnå detta har Sverige förbundit sig att till 2030 bygga bort kvarvarande flaskhalsar i stomnätet där Norrbotniabanan är en mycket viktig del.

Norrbotniabanan är en 27 mil lång järnväg som är under produktion där första sträckan mellan Umeå och Dåva planeras vara klar för drift kvartal fyra 2026. Den ingår i den Botniska korridoren som i sin tur är en del av det europeiska stomnätet TEN-T. Banan kommer att gå mellan Umeå och Luleå, över Robertsfors, Skellefteå och Piteå. Norrbotniabanan byggs med modern standard som tillåter både snabba och tunga transporter. Norrbotniabanan kommer att göra det möjligt för både persontrafik och godstransporter längst kusten. Den kommer att öka kapaciteten för godstrafik och sänka transportkostnaderna. Restiden mellan Umeå och Luleå kommer att halveras.

Införandet av det europeiska tågsäkerhetssystemet European Rail Traffic Management System (ERTMS) innebär vissa förbättringar men utgör samtidigt ett potentiellt hinder för vissa tågoperatörer på grund av de relativt höga kostnaderna i förhållande till nyttan. Detta kan innebära en suboptimering när det gäller nyttjandet av de delar som enbart förlitar sig på ERTMS som signalsystem.

För att kunna möta prognostiserade ökningar av persontransporter och godsflöden på järnvägen som helhet krävs investeringar i järnvägsnätet. Utöver det som nämnts ovan utgör sträckan Umeå C-Umeå Ö redan idag en kritisk flaskhals i järnvägssystemet. Avsaknaden av dubbelspår på sträckan ställer redan nu till med stora problem och under de närmsta åren bedöms problemet att eskalera. I Umeå har de intermodala volymerna ökat dramatiskt under de senaste tre åren och på Umeå kombiterminal hanterades närmare 100 000 TEU under 2024. I järnvägsnoden Umeå saknas kapacitet för tågbildning och vagnsuppställning. Därtill svarar inte spåranläggningarna mot kraven om att hantera 630 m långa tåg och än mindre att möta EU:s krav på hantering av 740 m långa tåg.

4.4. FLYGET

Flyget är av stor betydelse för Västerbotten och norra Sverige eftersom regionen präglas av långa avstånd och en gles befolkning. Snabba flygförbindelser och möjlighet till över dagenresor gör det möjligt att knyta samman området med resten av landet och världen, vilket är avgörande för både näringsliv och privatpersoner. Företag inom exempelvis gruv-, skogs- och energibranschen är beroende av internationella kontakter, och forskningen vid Umeå universitet behöver goda kommunikationer för att locka studenter och samarbetspartners. Även sjukvården är starkt knuten till flyget, då universitetssjukhuset i Umeå fungerar som regionsjukhus för hela norra Sverige och många patienter behöver resa dit.
Under senare är har trenden varit att inrikesflyget minskar till följd av bland annat flygskam och resepolicys begränsar flygresor. Effekten av detta blir medför problem för norra Sverige där vi redan upplevt negativa effekter i form av färre avgångar och minskat antal flygstolar.

Detta får till följd att tillgängligheten försämras när restiderna blir längre, vilket påverkar både företag, forskning och sjukvård som är beroende av snabba resor. Näringslivet riskerar att tappa konkurrenskraft och får svårare att rekrytera kompetens, samtidigt som turismen drabbas när regionen blir svårare att nå. Detta kan i sin tur bromsa den regionala utvecklingen och öka klyftan mellan norra och södra Sverige.

Västerbotten ligger i framkant när det gäller utveckling av fossilfritt flyg. Ett flertal projekt kring el-flyg har bedrivit och bedrivs och i Skellefteå pågår en banbrytande satsning på e-SAF (Electro-Sustainable Aviation Fuel) – ett syntetiskt, hållbart flygbränsle som kan bli en avgörande pusselbit i flygets klimatomställning. Genom att kombinera regionens starka tillgång till förnybar energi, teknisk innovationskraft och industriell tradition, positionerar sig Västerbotten som en ledande aktör i utvecklingen av fossilfritt flyg.

Åtgärder för att ställa om till mer långsiktigt hållbara drivmedel pågår. Ett exempel på omställningen är den snabba utvecklingen inom el flyg och drönarverksamhet. Redan idag Ett annat exempel är utvecklingen av drönare där Skellefteå har byggt en Drone-port. Ny teknik och elektrifiering av luftfarten kan bidra till ett mer hållbar tillgänglighet i länet. Detta kan komma att medföra behov av en utveckling av infrastruktur på flygplatserna både vad gäller möjligheten att tillhandahålla flera olika typer av bränslen men även landningsplatser för drönare.

4.5. HAMNARNA

Umeå hamn

Umeå hamn är en av de största hamnarna i norra Norden med en årlig godshantering på cirka 2,6 miljoner ton 2024. Hamnen ingår som övergripande hamn i EUs strategiska nätverk TEN-T. Umeå hamn är en diversifierad hamn som hanterar ett brett spektrum av relativt högvärdigt gods. Ungefär hälften av de produkter som passerar hamnen är olika typer av skogsprodukter såsom kraftliner, sågade trävaror och returfiber. Därtill finns det ett antal produkter där Umeå hamn är försörjningshamn för norra Sverige såsom fossila bränslen till det civila flyget och för privat bruk, bitumen, cement och foder. Därutöver hanterar Umeå hamn olika projektlaster som exempelvis vindkraftverk, byggmoduler och andra insatsvaror som försörjer det regionala samhällsbygget. Hamnen ligger strategiskt vid Kvarken och den naturligt kortaste vägen över till Vasa men erbjuder även reguljära transporter till bland annat London, Rotterdam och Kiel. Umeå hamn är en året runt hamn och har tack vare sitt geografiska läge i stort sett isfria förhållanden.

Förbindelsen mellan Umeå och Vasa trafikeras sedan hösten 2021 av städernas gemensamma färja M/S Aurora Botnia. Med den nya färjan har trafiken utvecklats med en betydlig ökning av både godsvolymer och antalet passagerare. Färjan som räknas som en av världens mest

miljövänliga, drivs av el och förnybara bränslen. Färjeförbindelsen utsågs 2025 till den första gröna sjöfartskorridoren inom EU.

En upprustning och utveckling av Umeå hamn pågår där ca 1,4 mdr investeras för att kunna ta emot större och mer djupgående fartyg, hantera större godsvolymer samt möjliggöra för sjöfartens omställning. De centrala delarna av projektet Nordporten utgörs av upprustade och utvecklade kajer i det som kallas inre hamnen samt breddning och fördjupning av farleden och hamnbassängen. Prognosen för hanterade godsvolymer i Umeå hamn anger en fördubbling till 5 miljoner ton/år fram till 2030. I dessa volymer ligger nya varugrupper som bland annat insatsvaror till den nya gröna industrin i norra Sverige, RDF(sopor), stålskrot, malm och förnybara bränslen. Därtill utgör transittrafik till/från mellersta Finland en stor potential.

Försvaret har pekat ut Umeå som en strategisk logistisk nod där hamnen är en viktig del. En kapacitetsstark järnvägskoppling mellan hamnen och det övergripande nätet är därmed viktig, vilket också ligger i linje med EU:s intentioner för de strategiska hamnarna.

Port of Skellefteå

Skellefteå hamn är en året runt-hamn nom hamnområdet lastas och lossas varje år ca 1,6 miljoner ton gods, vilket gör hamnen till en av Sveriges 20 största. Volymerna består i huvudsak av bulk och skogsprodukter, smältmaterial och färdigprodukter till/från Rönnskärsverken samt stålämnen, skrot och sågade trävaror. Hamnen har kort insegling och goda förbindelser med både E4:an och stambanan, vilket gör hamnen attraktiv för många industrier. En annan viktig fördel är dess närhet till hamnar i norra Finland.

Skellefteå Hamn är även omlastningsterminal för allt gods som kommer och går med järnväg till Skellefteå. Det lastas även container på järnväg för vidaretransport ut i världen.

För närvarande pågår en utveckling på norra sidan inför den kaj som ska byggas 2024. Hela området kommer att bli ca 15 ha stort och en kaj på ca 275 meter har börjat projekteras. I detta område kan Port of Skellefteå erbjuda lagring och logistikfunktioner.

Närheten till batterifabriken och nya industrietableringar och industriområden har möjliggjort för Wallenius/Sol att trafikera Port of Skellefteå med veckotrafik för container och roro. Hamnen förbättrar även möjligheterna att kunna utveckla järnvägs-verksamheten med nya stickspår och lastplatser, till viss del redan nu men framför allt till när Norrbotniabanan är färdigbyggd.

4.6. KOLLEKTIVTRAFIKEN

Den fysiska transportinfrastrukturen har stor betydelse för tillgänglighet och hållbart resande i länet. Järnvägar, vägar, gång- och cykelvägar, hållplatser och resecentrum samt deras kvalitet påverkar vilken kollektivtrafik som kan bedrivas, hur attraktiv trafiken är och hur tillgängliga olika delar av länet blir. Hållplatser, resecentrum, buss- och tågstationer är dessutom kollektivtrafikens "skyltfönster" och en viktig del av många människors livsmiljö och vardag. För att uppnå ökad tillgänglighet och en större andel hållbart resande i länet är det därför strategiskt viktigt att utveckla den transportinfrastruktur som kollektivtrafiken använder. Norrbotniabanans byggande Umeå-Skellefteå ställer krav på satsningar i resecentrum under perioden. Det finns ett stort behov att lyfta kvalitén på länets hållplatser, resecentrum och busstationer.

Delar av transportinfrastrukturen delar kollektivtrafiken med till exempel privatbilstrafik och godstrafik. Andra delar av infrastrukturen är särskilt tillägnad kollektivtrafiken, framför allt busshållplatser, plattformar, resecentrum och busstationer. Länets kollektivtrafikutbud, resandeunderlag och kollektivtrafikens infrastruktur beskrivs i länets regionala trafikförsörjningsprogram Regionalt trafikförsörjningsprogram 2025-2031. Programmet innehåller även de mål och strategier som styr utvecklingen av länets regionala kollektivtrafiksystem.
Mål för den regionala kollektivtrafiken i Västerbotten:

- Mål 1. Kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserade resandet är 25 % år 2035. Delmål för 2031 är 20 %.
- Mål 2. Andelen fordonskilometer som sker med förnybart drivmedel i allmän kollektivtrafik uppgår till 100 % år 2030.
- Mål 3. Minst 90 % av invånarna i Västerbotten ska 2035 kunna nå minst ett kommuncentrum inom 60 minuter med ett utbud om minst 10 resmöjligheter per vardag. Delmål för 2031 är 87 % av invånarna.
- Mål 3. Minst 97 % av invånarna i Västerbotten ska 2035 kunna nå minst ett kommuncentrum inom 120 minuter med ett utbud om minst 3 resmöjligheter per vardag. Delmål för 2031 är 93 % av invånarna.
- Mål 4. Den regionala kollektivtrafiken är tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar.
- Mål 5. Andelen resenärer som anser att det är attraktivt att åka med kollektivtrafiken i Västerbotten ska öka till 69 % år 2035. Delmål 67 % år 2031.

Region Västerbotten har utvecklat arbetet med hållplatsbrister och hållplatsåtgärder och samarbetet med Länstrafiken, Trafikverket och kommunerna kring dessa. En hållplatshandbok har tagits fram för att underlätta anläggandet och det finns en så kallad hållplatsbristlista som uppdateras årligen i samråd med kommunerna. Därutöver anordnar Trafikverket regelbundna möten för att diskutera hållplatsbristerna och planera insatser.
Genom länstransportplanen kan åtgärder i kollektivtrafikens infrastruktur genomföras. Framför allt gäller detta genom:

• Medfinansiering av kollektivtrafikanläggningar. Denna kategori kan användas för medfinansiering upp till 50 procent av investeringskostnaden för exempelvis hållplatser efter kommunala vägnätet samt för busstationer och resecentrum. Under perioden kommer kommuner årligen kunna söka denna medfinansiering.

• Finansiering av hållplatser för kollektivtrafik längs det statliga regionala vägnätet. Åtgärderna upp till marknivå finansieras till 100 procent via Länstransportplanen. Medlen är fördelade på en del som avser ett begränsat antal namngivna hållplatsobjekt, och en del som används genom att göra urval i regionens hållplatsbristlista. Till de större insatserna under kommande tolvårsperiod hör utveckling av ett antal resecentrum inom Västerbottens län längs den kommande Norrbotniabanan på sträckan Umeå-Skellefteå.

4.7. GÅNG OCH CYKEL

Framkomlighet, trygghet och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter är otillfredsställande på flera sträckor i länet. Bristen på tillgänglighet gör att korta resor i hög grad sker med bil vilket inte är förenligt med målet om ett hållbart resande. Satsningar på gång- och cykelåtgärder är ett viktigt verktyg i arbetet med att åstadkomma ett hållbart resande. Behovet av nya gång- och cykelvägar är stort i hela länet och i många fall en förutsättning för att på ett trafiksäkert vis kunna förflytta sig mellan två målpunkter. Detta behov har även uttrycks tydligt genom att länets kommuner de senaste åren inkommit med mycket omfattande förslag på utbyggnad av nya gång- och cykelvägar.

Foto: Mårten Edberg

Satsningar på gång- och cykelvägar bidrar till ett antal positiva effekter. Gång- och cykelvägar bidrar bland annat till ökad framkomlighet och tillgänglighet för oskyddade trafikanter, positiva hälsoeffekter samt ökad trafiksäkerhet. Insatserna för gång- och cykel handlar i de större tätorterna ofta om att lösa ett specifikt transportbehov och samt minska trängsel och miljöeffekter från bilismen. I mindre tätorter och på landsbygden är åtgärden viktig framför allt ur generell trafiksäkerhetssynpunkt och för att bidra till en attraktiv miljö. Många av länets viktiga transport- och pendlingsstråk passerar genom byar eller kantas av randbebyggelse vilket innebär att de har en funktion som lokalgata samtidigt som det finns höga krav på framkomlighet för pendlings- och godstransporter. Att tillgodose trafiksäkerheten för de oskyddade trafikanterna samtidigt som vägen behåller sin funktion och framkomlighet som transportled är en utmaning.

5. ÅTGÄRDSPLANERING

All långsiktig åtgärdsplaneringen ska föregås av en trafikslagsövergripande åtgärdssvalstudie där fyrstegsprincipen ska vara vägledande. Åtgärdsvalsstudier är det första steget i planeringsprocessen och sker genom dialog mellan flera aktörer. Åtgärdsvalsstudier är uppbyggda för att vara ett verktyg vid tillämpandet av fyrstegsprincipen. Med hjälp av fyrstegsprincipen kan valet av trafikslag och åtgärder påverkas redan på idéstadiet. Valet av åtgärder handlar om att lösa problem och tillgodose behov och på så sätt bidra till en hållbar samhällsutveckling genom kostnads-effektiva åtgärder. De åtgärder som blir utfallet av en åtgärdsvalsstudie kan vara allt från steg 1 till steg 4 åtgärder enligt fyrstegsprincipen. I de fall fysiska åtgärder som kräver väg- eller järnvägsplan ska genomföras, det vill säga steg 3 och 4 enligt fyrstegsprincipen, tas de planerna fram i en sammanhållen process.

Region Västerbotten kommer under senhösten 2025 att starta upp arbetet med att ta fram en ny systemanalys för länet. Målet med arbetet är att den ska utmynna i tre olika dokument där den övergripande systemanalysen identifierar brister och behov i transportsystemet och tydliggör funktionerna i för vägar och stråk i länet. De två andra dokumenten ska mynna ut i

en godsstrategi samt en cykelplan. Projektet ska vara avslutat och slutrapporterat i augusti 2026.

Figur 2 Fyrstegsprincipen tillämpas för att säkerställa en god resurshushållning och för att åtgärder ska bidra till en hållbar samhällsutveckling. Den är vägledande i Trafikverkets arbete för att säkerställa effektiva och hållbara lösningar.

6. STRATEGISK INRIKTNING OCH PRIORITERINGAR

Planeringsramen för länstransportplanen i Västerbotten uppgår för planeringsperioden 2026–2037 till 1708 miljoner kronor. Den årliga ramen är i genomsnitt drygt 140 miljoner kronor för hela planperioden och denna fördelas mellan ett antal åtgärdsområden. Fördelningen av planens tillgängliga medel bygger på regeringens direktiv, de transportpolitiska målen, den övergripande målbilden för Västerbottens transportinfrastruktursystem och dialog med framför allt länets kommuner. Det samlade behovet av åtgärder överstiger vida de ekonomiska ramarna och därför krävs en hård prioritering mellan dels åtgärdskategorier, dels enskilda objekt. Länstransportplanen syftar sammantaget till att, utifrån ett helhetsperspektiv, lyfta länets resurser och stärka förutsättningarna för att bo och verka i hela Västerbottens län. Länstransportplanen följer i stort samma strategiska inriktningar som den förgående planperiod. Planen har ett fortsatt fokus på att utveckla de öst-västliga stråken, utveckla pendlingsstråken samt bytespunkter och resecentrum för kollektivtrafiken för att möjliggöra för regionens innevånare att kunna bo och verka i hela länet. Den satsning på gång- och cykelvägar som inleddes under tidigare planperioder fortgår och 25 procent av planens budget är avsatt för detta. Under denna period har även skett ett tillskott av budgetmedel till kollektivtrafikåtgärder dels för att kunna möta behovet av tillkommande resecenter längs Norrbotniabanan, dels för att främja resandet med kollektivtrafik genom satsningar på hållplatsåtgärder och kollektivtrafikanläggningar.

Planen har ett 12-årsperspektiv och omprioriteringar mellan såväl objekt som åtgärdskategorier komma att behöva göras under planperioden utifrån ändrade behov och förutsättningar.

Fördelningen mellan åtgärdskategorierna för hela planperioden 2026–2037 framgår av figur 3 och tabell 2.

Figur 3 Fördelning av investeringsmedel per åtgärdskategori planperioden 2026-2037 visat i procent.

Tabell 2. Fördelning av medel per åtgärdskategori – per fyraårsperiod och totalt – i länstransportplan 2026-2037 Västerbottens län

Åtgärdskategori	2026-2029 mkr	2030-2033 mkr	2034-2037 mkr	2026-2037 Totalt mkr
Väg/Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder	324	191	185	700
Gång- och cykelväg	310,5	80	46,5	437
Kollektivtrafikåtgärder	75	120	205	400
Medfinansiering enskilda vägar	19	16	16	51
Samfinansiering nationell plan	20	50	50	120
Fördelning mellan perioder (Angivet i Mkr)	**748,5**	**457,0**	**502,5**	**1708**

7. ÅTGÄRDSKATEGORIER

Västerbotten har stora behov av åtgärder i det regionala vägnätet, där framför allt behovet av trimnings- och underhållsåtgärder som hanteras av den nationella planen är stort. Men även behovet av investeringar som hanteras inom ramen för länstransportplanen är stort.

Nedan ges en beskrivning av vilka åtgärdskategorier planen hanterar.

Väg/miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt regionalt vägnät: Kan exempelvis innefatta trafiksäkerhetsåtgärder eller framkomlighetsåtgärder som exempelvis mötesseparering, cirkulationsplatser, korsningar, planskildhet på regionala vägar. Ofta är vägåtgärder av större karaktär och kan innefatta ett stråk. Större objekt som överskrider 75 miljoner kronor anges i planen medan mindre objekt listas utan prioriteringsordning och kommer där det är möjligt att samordnas med Trafikverkets underhållsåtgärder för att hålla nere kostnaderna.

Gång- och cykelvägar längs statligt regionalt vägnät: Behovet av gång- och cykelvägar är stort i hela länet. Det finns ett behov av att noggrant utvärdera vilken typ av lösning som kan lösa problemet då separerade gång- och cykelvägar är mycket kostsamma. Under förgående planperiod testades både en trottoar och en cykelväg genom att separera en del vägbanan med räcke samt ett antal målade cykelvägar för att skapa ett utrymme för oskyddade trafikanter. Gång- och cykelåtgärder är särskilt viktig att kombinera med underhållsåtgärder från Trafikverkets nationella plan, då det blir ekonomiskt effektivt.

Kollektivtrafikåtgärder längs statligt regionalt vägnät: Åtgärdsområdet innefattar investeringar i kollektivtrafikanläggningar längs det regionala vägnätet. Åtgärden innefattar exempelvis utveckling av regionala noder för kollektivt resande som resecentrum, anslutningar till- eller utveckling av hållplatser samt tillgänglighetsanpassning av hållplatser. Den regionala kollektivtrafikmyndigheten, länstrafiken och Trafikverket har ett nära samarbete för att i så stor utsträckning som möjligt samordna hållplatsåtgärder längs vägnätet med underhållsåtgärder genomförda av nationell plan.

Potter: Inom samtliga tre ovannämnda åtgärdskategorier kommer det att finnas avsatta medel i så kallade potter. Detta för att möjliggöra en flexibilitet i planens genomförande och underlätta en samordning med Trafikverkets underhållsarbete. Potterna innebär också en möjlighet att på ett relativt snabbfotat sätt kunna hantera mindre brister som identifieras i transportsystemet relativt snabbfotat.

Statlig medfinansiering: regleras genom *Förordning (2009:237) om statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar* m.m. och innebär att staten kan bidra till genomförande av regionala kollektivtrafikanläggningar samt till åtgärder inom miljö och trafiksäkerhet på kommunala gator och vägar. Medel för statlig medfinansiering finns avsatta inom ramarna för de regionala planerna för transportinfrastruktur, de så kallade länsplanerna, och inom nationell plan för transportsystemet. Bidraget kan maximalt uppgå till 50 procent av ansökt belopp.
Statlig medfinansiering kan inte beviljas retroaktivt. Åtgärden får därför inte ha byggstartat – ”spaden i backen” – innan beslut fattas. Aktiviteter som får ha förekommit när beslut är förberedande aktiviteter såsom planering, projektering samt avslutad upphandling. Eventuell kontraktsteckning med entreprenör görs på sökandens egen risk innan beslut fattats.

Region Västerbotten har delat in finansieringen i 2 olika potter, en för miljö- och trafiksäkerhet och en för kollektivtrafikåtgärder. Ett årligt ansökningsförfarande tillämpas genom att Trafikverket årligen skickar ut en inbjudan där kommunerna ges möjlighet att ansöka om medfinansiering. Det förslag som inlämnas bör innehålla en beskrivning av vilka brister eller möjligheter som åtgärden syftar till att hantera, en karta som anger geografisk belägenhet, eventuell koppling till relevanta strategier eller planeringsdokument, samt annat som bedöms vara relevant för att ett urval och prioritering ska kunna göras.

Statlig medfinansiering till miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs kommunalt vägnät

Statlig medfinansiering för åtgärder inom miljö och trafiksäkerhet på det kommunala väg och gatunätet kan vara gång- och cykelvägar, pendlarparkeringar, säkra passager för oskyddade trafikanter, miljö-, säkerhets- och tillgänglighetsåtgärder inom tätorter. Medel från länstransportplanen kan medfinansiera investeringsobjekt med maximalt 50 procent av objektets totala investeringskostnad.

Statlig medfinansiering till regionala kollektivtrafikanläggningar

Statlig medfinansiering kan beviljas tillför investeringar i kollektivtrafikanläggningar, spårfordon och fartyg. Ett effektivt kollektivtrafiksystem bidrar till att utveckla och stärka arbetsmarknadsregioner och förbättrar därmed möjligheterna till regional tillväxt. Medfinansieringen ska bidra till att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig, attraktiv och säker för att öka resandet med kollektivtrafik samt öka dess konkurrenskraft. Den regionala kollektivtrafiken ska möjliggöra resenärernas vardagsresande, till exempel arbetspendling, och således tillgodose ett allmänt kommunikationsbehov och bidra till att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att använda transportsystemet. Medel från länstransportplanen kan medfinansiera investeringsobjekt med maximalt 50 procent av objektets totala investeringskostnad.

Medfinansiering enskilda vägar

De enskilda vägarna utgör den största delen av Sveriges vägnät. De väghållare som har ansvar för enskilda vägar är ofta en organisation, till exempel vägförening, samfällighetsförening eller vägsamfällighet och i vissa enstaka fall en enskild markägare. Vägarna är ett viktigt komplement till de allmänna vägarna för framkomlighet och tillgänglighet i hela landet. Region Västerbotten ger årliga bidrag för byggande och rekonstruktion av enskilda vägar. Kommuner, organisationer, till exempel vägförening, samfällighetsförening eller vägsamfällighet och i vissa enstaka fall en enskild markägare kan som enskild väghållare ansöka om bidrag på maximalt 70 procent av investeringskostnaden. För mer information kontaktas länsplanerupprättaren på Region Västerbotten.

Samfinansiering nationell plan: Samfinansiering till den nationella transportplanen innebär att en part, tex Region Västerbotten, går in och samfinansierar en åtgärd i nationell plan i syfte att tidigarelägga åtgärden.

8. ÅTGÄRDER OCH FÖRDELNING AV INVESTERINGSMEDEL

Av tabell 3 framgår hur Region Västerbotten har för avsikt att fördela investeringsmedlen över planperioden. Då det generellt funnits problem med att upparbeta medlen trots ett stort behov av investeringar i länets transportinfrastruktur är de första fyra åren något övertecknade utifrån hur ramfördelningen ser ut. Erfarenheten ger vid hand att det ändå ofta sker en viss förskjutning i tid till följd av exempelvis överklagningar och omtag.

Under planperioden finns ett utrymme att hantera ännu inte definierade åtgärder. För närvarande pågår ett antal utredningar men dessa är ännu ej färdigutredda och planmogna så det kommer högst troligt att behöva genomföras en kompletterande prioritering under planperioden.

	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Namngivna objekt > 75 Mkr				
Väg 363. Gång- och cykelväg Forslundagymnasiet-Hissjö	169	0	0	169
Väg 95, Planskild GC-passage vid Skellefteå resecentrum samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder	80	0	0	80
Väg 363 Nedre Rosinedal- Vindeln innovationcenter standardhöjande åtgärder	96	20	0	116
Väg 372, Risbergsgatan-Torsgatan-Klemensnäsvägen, mötesfri väg	0	50	100	150
Öst-västliga stråket		50	50	
Totalt:	345	120	150	**515**

Gång- och cykelvägar längs statligt vägnät				
	2026-2029	**2030-2033**	**2034-2037**	**Totalt**
Väg 544. Gång - och cykelväg Vännäsby	22			
Väg 522. Gång- och cykelväg Sörmjöle-Åheden.	25			
Väg 512. Gång- och cykelväg Röbäck- Skravelsjö	22			
Väg 363. Gång- och cykelväg Vindeln mot Solvik (till järnvägen)	21			
Väg 855. Gång- och cykelväg Skellefteå-Medle. Etapp 1	43			
GC-väg Ånäset C - E4	8,5			
Väg 363. Gång- och cykelväg Forslunda-Hissjö (169 mkr ingår i namngivna objekt >75 mkr)	169			
Utrymme kommande perioder		80	46,5	
Totalt:	310,5	80	46,5	**437**

Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt vägnät				
	2026-2029	**2030-2033**	**2034-2037**	**Totalt**
Väg 95/370/805/919 Bolidenkorsningen	47			47
Cirkulationsplats i Sorsele tätort.	11			
Väg 651.Passager för oskyddade trafikanter Robertsfors	0	0	0	0
Väg 363 Hippologum, korsningsåtgärd				
Utrymme kommande perioder		106	70	176
Pott- Vägåtgärder/miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt vägnät	75			75
Totalt:	133	106	70	309

Kollektivtrafikåtgärder längs statligt vägnät				
	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Bjurträsk	1,5			
Boliden 95	1,5			
Boliden hälsocentral	1,5			
vsk Yttersjö.	1,5			
Strömbäck	1,5			
Vilhelminavägen, Lycksele	1,5			
Robertsfors centrum	4			
Överklinten	1,5			
Pott- Kollektivtrafikåtgärder längs statlig väg	20,5	20	15	
Totalt:	35	20	15	**70**

Statlig medfinansiering				
	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Pott-Statlig medfinansiering miljö- och trafiksäkerhet, max 50 procent bidrag	15	15	15	45
Pott-Statlig medfinansiering kollektivtrafikanläggningar, max 50 procent bidrag	10,0	10,0	10	30
Sävar resecentrum	30	30		
Bureå resecentrum	0	60		
Medfinansiering av tillkommande resecentrum längs Norrbotniabanan			180	
Medfinansiering enskilda vägar, max 70 procent bidrag	19	16	16	51
Totalt:	74	131	**221,0**	**426**

Samfinansiering Nationell plan				
	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Öst-västliga stråket. Samfinansiering Nationell plan (100 mkr ingår i namngivna objekt >75 mkr)		50	50	100
Tvärstråket Hällnäs-Storuman. Samfinansiering nationell plan korsningsåtgärder	20			20
Totalt:	20	50	50	**120**

Totalt:	748,5	457	502,5	1708

Tabell 3. Åtgärder och prioriteringar av investeringsmedel i länstransportplan för Västerbottens län 2026-2037.

8.1. PRIORITERADE ÅTGÄRDER- INVESTERINGAR ÖVER 75 MKR

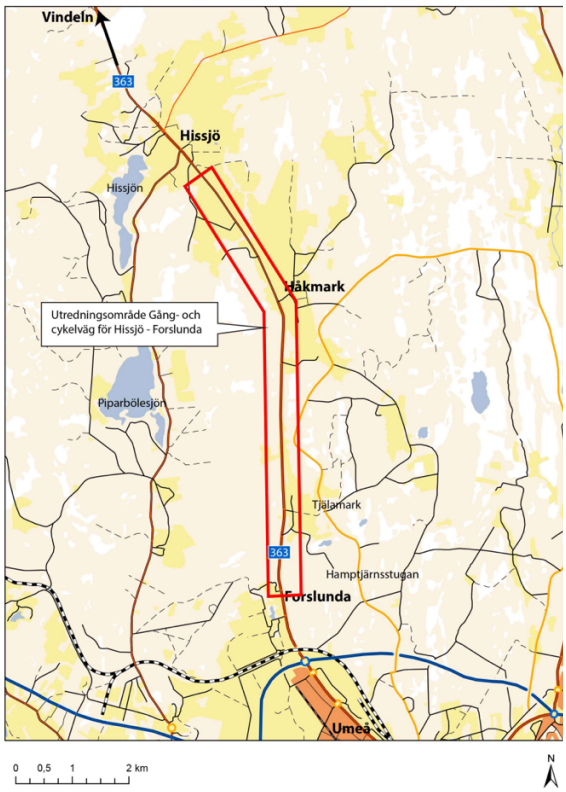
Investeringsobjekt vars kostnader överstiger 75 miljoner klassas som namngivna objekt i planen. Namngivna objekt kräver på grund av sin omfattning fler planeringsunderlag för att vara planmogna, exempelvis samhällsekonomiska bedömningar (SEB) vilket gör att dessa objekt ofta har en längre planeringstid. I Västerbotten finns ett stort antal viktiga transport- och pendlingsstråk som har behov av åtgärder i det regionala vägnätet, mycket innefattar underhållsåtgärder som hanteras av den nationella planen. Av tabell 4 framgår vilka större objekt som kommer att genomföras under perioden följt av en beskrivning av respektive objekt.

Tabell 4. Namngivna objekt- investeringar över 75 mkr.

	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Namngivna objekt > 75 Mkr				
Väg 363. Gång- och cykelväg Forslundagymnasiet-Hissjö	169	0	0	169
Väg 95, Planskild GC-passage vid Skellefteå resecentrum samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder	80	0	0	80
Väg 363 Nedre Rosinedal- Vindeln innovationcenter standardhöjande åtgärder	96	20	0	116
Väg 372, Risbergsgatan-Torsgatan-Klemensnäsvägen, mötesfri väg	0	50	100	150
Öst-västliga stråket		50	50	
Totalt:	345	120	150	**515**

Väg 363 Gång- och cykelväg Forslunda-Hissjö

På sträckan mellan Forslundagymnasiet och Hissjö saknas det idag parallellt vägnät som kan nyttjas för gång och cykling vilket medför att fotgängare och cyklister i nuläget måste färdas längs väg 363. Den aktuella sträckan är smal, kurvig och har dålig sikt, vilket gör att få nyttjar cykel för att transportera sig. Trafiken uppmättes år 2013 till 3440 fordon/dygn, varav 240 tunga fordon och sedan dess har en avsevärd ökning skett. Från Forslundagymnasiet och in till centrala Umeå går en separat gång- och cykelväg på västra sidan av väg 363. Gång- och cykelvägen kommer att fungera som pendlingsstråk för gående och cyklister samt för fastighetsägares nödvändiga transporter till respektive fastighet. Gång- och cykelvägen planeras för att i en framtid, med mötesfri landsväg utbyggd, även tillåta mopeder klass I och långsamtgående fordon (exempelvis EPA- och A-traktorer).

Figur 4. En gång- och cykelväg anläggs mellan Forslunda gymnasiet och Hissjö med start 2026.

Projektet bidrar till nytta för lokalsamhället och den regionala utvecklingen genom en förbättrad trafiksäkerhet för de oskyddade trafikanterna eftersom de skiljs från fordonstrafiken med en separerad gång- och cykelväg. Projektet bidrar till att knyta ihop befintlig gång- och cykelväg från Umeå till Tjälamark, Håkmark och Hissjö.

Väg 95 Planskild GC-passage vid Skellefteå resecentrum samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder

Väg 95 är en av Sveriges viktigaste näringslivsvägar där en stor del av trafiken utgörs av tunga transporter för energi-, skogs- och gruvnäringen. Trafiken på väg 95 genom centrala Skellefteå uppgår till ungefär 10 000 fordon per dag. I de prognoser som Trafikverket gjort tillsammans med Skellefteå kommun framgår att trafiken sannolikt kommer att öka till 14 000 fordon per dag år 2040. I samband med byggandet av Norrbotniabanan i centrala Skellefteå kommer sidoområden till väg 95 byggas om och samband en planskild passage byggs för oskyddade trafikanter. Förutom att åtgärden skapar en trafiksäker passage av allmän väg blir det också en del i att knyta samman viktiga och växande stadsdelar. Planen finansierar åtgärden med 80 miljoner kronor.

Väg 363 Nedre Rosinedal- Vindeln innovationcenter standardhöjande åtgärder

Väg 363 är ett av de viktigaste pendlingsstråken i Västerbotten och vägen trafikeras tidvis mycket intensivt av såväl persontrafik som tung trafik och trafiken väntas öka framgent. Vägen är smal, kurvig och har dålig standard i profil och plan. Det råder en omfattande gods- och pendlingstrafik på sträckan. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder i form av kurvrätning och breddning av sträckan kommer att genomföra för att skapa en bättre trafiksäkerhet och förbättra framkomligheten. Trafiksäkerheten är i dagsläget bristande och hastigheten har sänkts i omgångar vilket har lett till ökade res- och transporttider. Åtgärden bedöms skapa bättre förutsättningar för regional utveckling och innebär ett positivt bidrag till social hållbarhet genom att öka trafiksäkerheten och framkomligheten längs väg 363.
I planen finns 116 miljoner kronor avsatta för åtgärden.

Väg 372, Risbergsgatan-Torsgatan-Klemensnäsvägen, mötesfri väg

Väg 372 med stora pendlingsströmmar mellan Skellefteå och Skelleftehamn är mycket olycksdrabbad med många allvarliga olyckor. Vägen är sedan tidigare utpekad som en av landets 100 mest olycksdrabbade vägar. Stora brister finns i trafiksäkerheten för alla trafikantslag. Förbättringar kommer därför att få stor positiv effekt på miljö, transportkvalitet, trafiksäkerhet, tillgänglighet och regional utveckling.

Anläggandet av en mötesfri väg på sträckan, Risbergsgatan-Torsgatan-Klemensnäsvägen innebär en förlängning av befintlig mittseparering och bedöms ha god effekt på trafiksäkerheten. Finansiering finns avsatt i planen med 150 miljoner kroner.

Samfinansiering av fortsatta åtgärder för att förstärka det öst-västliga stråket genom att säkerställa funktionen till/från och i Umeå hamn

Umeå hamn är som enda hamn i regionen klassad som Comprehensive port och därmed del av EU:s strategiska nätverk. Tillsammans med väg E12 som också tillhör EU:s övergripande nät och färjeförbindelsen till Vasa bidrar dessa funktioner till ett öst-västligt stråk med en strategisk särställning. Stora investeringar pågår i Umeå hamn och behoven att utveckla den anslutande infrastrukturen för att kunna möta upp större godsvolymer samt att koppla an hamnen till järnvägens stomnät är stora. Det handlar om att utveckla multimodaliteten, signalsystem, miljöåtgärder och andra kapacitetshöjande åtgärder.
Trafikverket har gjort en åtgärdsvalsstudie för sträckan mellan Umeå godsbangård och Holmsund som visar på ett antal brister och behov i järnvägsnätet. I studien redovisas fördelarna med att möjliggöra för genomgående tåg på Holmsunds bangård genom att ersätta dagens funktioner på andra delar av systemet. Utöver bättre funktion på järnvägsnätet skapas då även bättre förutsättningar för fortsatt samhällsutveckling i Holmsund. Ansvaret att genomföra åtgärderna fördelas på olika parter, men måste ske i en sammanhållen process. En samfinansiering till åtgärderna finns avsatta i planen med 100 miljoner koronor.

8.2. GÅNG OCH CYKELÅTGÄRDER LÄNGS STATLIGT VÄGNÄT

Region Västerbotten under ett par planperioder ökat sin satsning på gång- och cykelåtgärder. Denna planperiod avsätts totalt 437 000 000 kr till anläggande av nya gång- och cykelvägar i länet. I övre delen av tabellen återfinns objekt som planeras för genomförande under planens första fyra år. Objekten i nedre delen av tabell 5 ligger prioriterade utan inbördes rangordning för genomförande år 2030 och framåt. Dessa objekt har i de flesta fall föregåtts av en åtgärdsvalsstudie. Dock råder fortfarande oklarheter kring faktiska kostnader etc. som kan komma att påverka möjligheten att genomföra åtgärden.

Behovet av gång- och cykelvägar i länet är stort det finns ett behov av att ta ett större mer samlat grepp kring länets av gång- och cykelinfrastruktur med tydligare kriterier och riktlinjer för bla prioriteringar. Med start senhösten 2025 kommer en cykelplan att tas fram i samband med att en systemanalys genomförs. Behovet av gång- och cykelvägar i länet är stort och för att hålla nere kostnaderna för gång- och cykelinvesteringar kommer dessa att i så stor utsträckning som möjligt samordnas med Trafikverkets underhållsarbete.

Tabell 5. Planerade satsningar för gång- och cykelåtgärder. Under planens första fyra år planeras byggstart för samtliga objekt ovanför den gula markeringen. Objekten under kommer att genomföras år 2030 och framåt.

Gång- och cykelvägar längs statligt vägnät	Kommun	År 2026-2029
Väg 544. Gång - och cykelväg Vännäsby	Vännäs	22 000 000 kr
Väg 522. Gång- och cykelväg Sörmjöle-Åheden.	Umeå	25 000 000 kr
Väg 512. Gång- och cykelväg Röbäck- Skravelsjö	Umeå	22 000 000 kr
Väg 363. Gång- och cykelväg Vindeln mot Solvik (till järnvägen)	Vindeln	21 000 000 kr
Väg 855. Gång- och cykelväg Skellefteå-Medle. Etapp 1	Skellefteå	43 000 000 kr
GC-väg Ånäset C - E4	Robertsfors	8 500 000 kr
Väg 363. Gång- och cykelväg Forslunda-Hissjö (169 mkr ingår i namngivna objekt >75 mkr)	Umeå	169 000 000 kr
Utrymme för ännu ej prioriterade objekt	Alla	126 500 000 kr
Totaltgång- och cykelåtgärder		**437 000 000 kr**
Väg 90. Åsele och väg 92 Lappvallen-Stamsjöbadet, oskyddade trafikanter	Åsele	0 kr
Väg 855. Gång- och cykelväg Skellefteå-Medle. Etapp 2	Skellefteå	0 kr
Väg 867, Ersmark-Kusmark, gång- och cykelbana	Skellefteå	0 kr
Borgafjäll,Gång-och cykelväg ny skola	Dorotea	0 kr
Gång- och cykelväg utmed Storgatan/E45 från centrum till Storbergets industriområde. Etapp 1.	Sorsele	0 kr
Väg 513, Rödviksvägen	Nordmaling	0 kr
Väg 533, Sörfors-Brännland	Umeå	0 kr
Väg 364, Gång- och cykelväg från skola till S Stenbergsvägen, 650 m	Botsmark	0 kr
Väg 1088, Gångbana Dikanäs etapp1+2	Vilhelmina	0 kr
Väg 642. Gång-och cykelväg innertavle-Täfteå	Umeå	0 kr
Väg 620 (Järnvägsallen). Gång- och cykelväg, Resecentrum-ICA	Vindeln	0 kr

8.3. MILJÖ- OCH TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER LÄNGS STATLIGT VÄGNÄT

Åtgärder inom miljö- och trafiksäkerhet ska till att förbättra tryggheten och tillgängligheten i transportsystemet. Det kan vara åtgärder som planskilda korsningar, rastplatser, säkra passager för oskyddade trafikanter, cirkulationsplatser, stigningsfält och korsningsåtgärder. Dessa åtgärder är ofta av mindre karaktär och ambitionen är att genomföra dessa löpande. Denna planperiod avsätts totalt 700 miljoner kronor för väg/miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder. Av dessa är 346 miljoner kronor låsta i namngivna objekt > 75 mkr och 309 mkr är avsatta för mindre åtgärder, se tabell 6, som genomförs löpande. Utöver detta finns 45 mkr vikta för medfinansiering av trafiksäkerhets- och miljöåtgärder längs det kommunala vägnätet.

Tabell 6. Åtgärder inom miljö- och trafiksäkerhet ska till att förbättra tryggheten och tillgängligheten i transportsystemet. Åtgärder kommer att identifieras, prioriteras och genomföras löpande under perioden.

Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt vägnät		Miljoner kronor
Väg 95/370/805/919 Bolidenkorsningen	Skellefteå	47
Cirkulationsplats i Sorsele tätort.	Sorsele	11
Väg 651.Passager för oskyddade trafikanter Robertsfors	Robertsfors	0
Väg 363 Hippologum, korsningsåtgärd	Umeå	-
Utrymme för ännu ej prioriterade objekt	Alla	176
Pott- Vägåtgärder/miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder längs statligt vägnät	Alla	75
Totalt:		309

8.4. KOLLEKTIVTRAFIKÅTGÄRDER LÄNGS STATLIGT VÄGNÄT

Kollektivtrafikåtgärder är, tillsammans med gång- och cykelvägarna, ett viktigt verktyg i arbetet för ett hållbart resande i närmiljön. Med en stärkt kollektivtrafik förbättras möjligheterna till ett klimatsmart resande som minskar bilberoendet, förbättrad kapacitet i vägsystemet samt ökad trafiksäkerhet. De planerade åtgärderna längs det statliga vägnätet är i första hand åtgärder som hållplatsfickor, anslutnings-vägar till hållplats för oskyddade trafikanter, uppställningsplatser för cyklar samt anläggning av samåknings-parkeringar med motorvärmare. I planen finns totalt 400 miljoner kronor avsatta för kollektivtrafikåtgärder. En stor andel av dessa, 330 mkr, avsatta för medfinansiering av kommunala kollektivtrafikanläggningar. Merparten av dessa 330 mkr är vikta för att medfinansiera de tillkommande resecentrumen längs Norrbotniabanan. 70 mkr är avsatta för hållplatsåtgärder kopplade till det regionala vägnätet och redovisas i tabell 7.

Utöver de objekt som återfinns i tabellen kommer en löpande prioritering att ske utifrån den hållplatsbristlista som arbetats fram i samverkan mellan Regionala Kollektivtrafikmyndigheten, Länstrafiken i Västerbotten och Trafikverket Norra.

Tabell 7. Utöver de objekt som återfinns i tabellen kommer en löpande prioritering att ske utifrån den hållplatsbristlista som arbetats fram i samverkan mellan Regionala Kollektivtrafikmyndigheten, Länstrafiken i Västerbotten och Trafikverket Norra.

Kollektivtrafikåtgärder längs statligt vägnät	Kommun	Miljoner kronor
Bjurträsk	Norsjö	1,5
Boliden 95	Skellefteå	1,5
Boliden hälsocentral	Skellefteå	1,5
vsk Yttersjö.	Umeå	1,5
Strömbäck	Umeå	1,5
Vilhelminavägen, Lycksele	Lycksele	1,5
Robertsfors centrum	Robertsfors	4
Överklinten	Robertsfors	1,5
Pott- Kollektivtrafikåtgärder längs statlig väg	Alla	55,5
Totalt:		**70**

8.5. ÖVRIG FINANSIERING

M*edfinansiering till regionala kollektivtrafikanläggningar, trafiksäkerhet och miljö*

Statlig medfinansiering innebär att kommunerna kan ansöka om medfinansiering till genomförande av regionala kollektivtrafikanläggningar samt till åtgärder inom miljö och trafiksäkerhet på kommunala vägar och gator. Medfinansieringen kan uppgå till maximalt 50 procent av godkända kostnader.

Medfinansiering av tillkommande resecentrum längs Norrbotniabanan, delen Umeå–Skellefteå

Arbetet med att bygga Norrbotniabanan mellan Umeå och Luleå pågår för fullt. Samtliga etapper mellan Umeå och Skellefteå fick under första kvartalet 2025 byggstartsbesked vilket är mycket glädjande!

Byggstartsbeskeden innebär också att kommunerna längs sträckan kan börja planera för sina resecentrum och andra satsningar som behöver genomföras för att koppla samhället till den nya kustjärnvägen. Utgångspunkten är att de resecentrum som anläggs i kommuncentra, dvs i Robertsfors och Skellefteå centrum ska medfinansieras av den nationella transportplanen då dessa då den nationella nyttan bedöms vara stor medan Region Västerbotten avser att medfinansiera anläggandet av resecentrumen Sävar och Bureå (och framgent Byske) med 60 miljoner kronor vardera eller maximalt 50 procent av investeringskostnaden.

Den totala summa som avsätts i länstransportplanen kan därmed både komma att justeras nedåt utifrån behov.

Medfinansiering enskilda vägar

Kommuner, organisationer, till exempel vägförening, samfällighetsförening eller vägsamfällighet och i vissa enstaka fall en enskild markägare kan som enskild väghållare ansöka om bidrag på maximalt 70 procent av investeringskostnaden. För mer information kontaktas länsplaneruppräättaren på Region Västerbotten.

Samfinansiering nationell plan: Samfinansiering till den nationella transportplanen innebär att en part, tex Region Västerbotten, går in och samfinansierar en åtgärd tillsammans med nationell och eventuellt andra intressenter som kommun, näringsliv m.fl-. Region Västerbotten har identifierat åtgärder kopplade kapacitets- och framkomlighetsbrister i det öst-västliga transportsystemet och har för avsikt att samfinansiera åtgärderna med totalt 120 miljoner kronor.

Tabell 8. Region Västerbotten har avsatt medel för medfinaniering och samfinansiering.

Statlig medfinansiering				
	2026-2029	**2030-2033**	**2034-2037**	**Totalt**
Pott-Statlig medfinansiering miljö- och trafiksäkerhet, max 50 procent bidrag	15	15	15	45
Pott-Statlig medfinansiering kollektivtrafikanläggningar, max 50 procent bidrag	10,0	10,0	10	30
Sävar resecentrum	30	30		
Bureå resecentrum	0	60		
Medfinansiering av tillkommande resecentrum längs Norrbotniabanan			180	
Medfinansiering enskilda vägar, max 70 procent bidrag	19	16	16	51
Totalt:	74	131	**221,0**	**426**
Samfinansiering Nationell plan				
	2026-2029	2030-2033	2034-2037	Totalt
Öst-västliga stråket. Samfinansiering Nationell plan		50	50	100
Tvärstråket Hällnäs-Storuman. Samfinansiering nationell plan korsningsåtgärder	20			20
Totalt:	20	50	50	**120**

9. Behov av utredningar

Region Västerbotten kommer under senhösten 2025 att starta upp arbetet med att genomföra en systemanalys som identifierar brister, behov och funktioner för länets transportinfrastruktur. I samband med detta kommer även en godsstrateg samt en cykelplan att tas fram. Dessa dokument bedöms bli viktiga för kommande val och prioriteringar.

I länstransportplanen finns investeringsmedel avsatta för senare prioriteringar.
Under kommande år blir aktuellt att prioritera vilka prioriteras brister som ska utredas för att ha planmogna åtgärder att lägga in vid nästkommande revidering av länstransportplanen. Denna revidering bedöms ske år 2029. De brister av mer omfattande betydelse avseende vägnätet som i nuläget bedöms som viktiga att beakta inför denna kommande prioritering redovisas i tabell 9. De åtgärder som redovisas i tabellen blir föremål för diskussion de närmaste åren. Denna diskussion kan även leda till att listan kompletteras med andra brister/möjliga åtgärder.

Tabell 9. Åtgärder som Region Västerbotten ser som prioriterade för utredning/ fördjupad utredning framgent.

Större åtgärder för utredning och kommande prioritering i slutet av planperioden eller i nästkommande planrevidering
Väg 827. Sundgrundsleden, trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder.
Väg 95, trafiksäkerhetsåtgärder och framkomlighetshöjande åtgärder.
Anslutning Skellefteå airport
Väg 364. Ersboda- Flurkmark, trafiksäkerhetsåtgärder och framkomlighetshöjande åtgärder.
Åtgärder för utrening och kommande prioritering i nästa nationella plan
Väg E12. Umeå -Vännäs, behov av kapacitetshöjand åtgärder. Viktigt pendlingsstråk med hög ÅDT och ojämn vägstandard och hastighet.
Väg E12. Uppdatering av ÅVS Trv 2015/108288
Väg E12/92 Utredning korsning Vännäs/Lycksele. Osäker korsning där fordon som kommer från Lyckselehållet måste korsa den tidvis hårt trafikerade väg 92. Korsningen ligger även med ett svagt motlut som innebär extra otrygghet under vinterhalvåret.
Tvärbanan Hällnäs-Storuman, fortsatt arbete för en elektrifiering

10. Effektbedömning och måluppfyllelse

Effektbedömningen är utförd på planförslaget för både namngivna objekt och åtgärdsområden, under hela planperioden 2022-2033.
Den samlade bedömningen är en kombinerad värdering av samhällsekonomiska kalkylvärden för åtgärderna, effekter som inte ingår i de samhällsekonomiska kalkylerna samt en

kombination av funktionsmål och hänsyns-mål. Den samlade effektbedömningen utgår från den målstruktur som finns inom svensk transportpolitik i enlighet med den transportpolitiska propositionen ”Mål för framtidens resor och transporter” (Prop. 2016/09:93). Det övergripande målet är ”*att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet*”. Under det övergripande målet finns ett funktionsmål och ett hänsynsmål. Funktionsmålet syftar till att skapa en grundläggande tillgänglighet och bidra till utvecklingskraft i hela landet. Hänsynsmålet syftar till högre trafiksäkerhet samt förbättrad miljö och hälsa.
Trafikverket har där det varit möjligt bistått med samhällsekonomiska beskrivningar och kalkyler för de enskilda objekten. Att det inte finns kalkyler framtagna för alla planerade åtgärder beror främst på att betydande delar av planeringsramen avsätts till åtgärdsområden, där specifika åtgärder ännu ej beslutats mer än för planens inledande år, samt till åtgärdsvalsstudier.
En fullständig presentation av den samlade effektbedömningen för de objekt som prioriterats i länstransport-planen, för åtgärdsområdena samt för planen som helhet återfinns i bilaga 6. För åtgärdsområden samt för planen som helhet har Trafikverkets regionöverskridande beslutsunderlag och en samlad bedömning av åtgärderna använts som underlag.

11. Planens bedömda effekt

Övergripande bedöms Länstransportplanen för Västerbotten framför allt ge positiva effekter på tillgängligheten för människor och gods, trafiksäkerhet och hälsa.
När det gäller bedömningen av länstransportplanen ska man däremot ha i åtanke att direktiven och syftet med planen till stor del riktar sig mot väg- och järnvägsåtgärder vilket även återspeglar sig i valet av åtgärder. En bedömning av en länstransportplan innehåller också väldigt många osäkerheter.
En väsentlig del av länstransportplanens satsningar är medfinansiering via bidragsåtgärder, vilket i sin tur ger ytterligare effekter och kraft i investeringen. För perioden 2026–2029 finns åtgärder med hög mognadsgrad och därför mycket hög sannolikhet att de genomförs samt inom beräknade kostnadsramar. År 2029–2037 innehåller mer osäkerhet och fördelningen mellan åtgärdsområdena kan därmed komma att omprioriteras.

11.1. EFFEKTER PÅ TRANSPORTPOLITISKA MÅL

Planens bidrag till de transportpolitiska målen specificeras avseende funktionsmålet om tillgänglighet och hänsynmålet.

11.2. FUNKTIONSMÅLET OM TILLGÄNGLIGHET

Länstransportplanen stärker tillgängligheten inom länet såväl som till andra regioner. Detta sker dels genom större systemövergripande satsningar, dels genom mer lokala satsningar.

Samma objekt kan dessutom ha varierande inverkan på tillgängligheten på de olika nivåerna beroende på olika delåtgärder inom objekten.
Åtgärderna bidrar till ökad tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet för såväl människor som näringsliv. Genom åtgärder för ökad tillgänglighet bedöms länstransportplanen för åren 2026–2037 bidra till ökade möjligheter till arbetspendling, vilket kan främja bättre systemkopplingar mellan existerande arbetsmarknads-regioner. Detta förväntas stärka förutsättningarna för att Västerbotten ska kunna fortsätta utvecklas och attrahera inflyttare, arbetskraft och investeringar.
Satsningarna på kollektivtrafik, gång - och cykelstråk ger ökad flexibilitet för persontrafiken. Flera av de namn-givna objekten innebär förbättringar avseende trafiksäkerhet och framkomlighet för flera transportslag.
Vissa lokala barriäreffekter skapas genom enskilda investeringsobjekt, men planen ger som helhet en ökad tillgänglighet genom gång- och cykelvägsatsningar.
Planens åtgärder och inriktning bedöms stödja en fortsatt stark näringslivsutveckling i Västerbotten. Skogs- och gruvnäring och vindkraftsutbyggnad ställer krav på transportinfrastrukturen. Åtgärder för att öka kapacitet, tillförlitlighet, transportkvalitet, framkomlighet och tillgänglighet bedöms bidra väsentligt till ett fortsatt konkurrenskraftigt näringsliv.
Länstransportplanen för 2026–2037 bedöms sammanfattningsvis stärka tillgängligheten i transportsystemet som helhet.

11.3. JÄMSTÄLLDHET

För att uppfylla funktionsmålet krävs ett jämställt transportsystem, det vill säga att systemet likvärdigt ska svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov. Satsningarna som planen beskriver bidrar till förbättrade transportmöjligheter för både kvinnor och män. Planens effekter för jämställdhet bedöms positiv. En stor del av åtgärderna främjar kollektivtrafiken, vilken till större del används av kvinnor. Förbättrad kollektivtrafik-standard genom kortare restider och ökad tillgänglighet med förbättrade resecentrum bidrar även till ökad andel manliga resande, vilket bidrar positivt till målet om ökad jämställdhet. En kvantifiering av utfallet är dock inte möjligt att göra, men planens positiva riktningsdrivande effekter är tydliga.
Hela resekedjan kommer att utvecklas och bli bättre anpassad efter användarnas behov. Genom åtgärder såsom gång- och cykelvägar bedöms länstransportplanen få positiva effekter för barn och unga, som får lättare att ta sig till skola/skolskjuts på egen hand.

11.4. HÄNSYNSMÅLET OM SÄKERHET, MILJÖ OCH HÄLSA

Åtgärderna i länstransportplanen bidrar till att möta hänsynsmålet. De ingående vägobjekten har en tydlig positiv effekt på trafiksäkerheten genom breddning av väg, montering av mitträcken samt omkörningsfält och säkrare vägar för oskyddade trafikanter. Planen

innehåller objekt som på sikt kommer leda till överflyttning från väg till järnväg. Detta minskar trafikintensiteten på väg och därmed minskar även olycksrisken. Dessutom bidrar det till minskade utsläpp från transportsektorn. Samtidigt finns även ett antal objekt som främjar ökad vägtrafik.

Åtgärdsområdena för gång- och cykelvägar och kollektivtrafikfrämjande åtgärder bedöms ge positiva hälsoeffekter genom att dessa transportmedel ofta är förknippade med fysisk aktivitet. Utbyggnaden av gång- och cykelnät möjliggör överflyttning från kollektivtrafik och bil och därmed hälsofrämjande effekter och ökad säkerhet för inte minst barn och unga. Merparten av objekten i planen ligger i direkt anslutning till existerande infrastruktur vilket minskar påverkan på landskapet jämfört med nysträckningar. Vissa objekt innebär dock en negativ påverkan då ny mark till viss del tas i anspråk.
Länstransportplanen som helhet bedöms ha en positiv påverkan på hänsynsmålet om säkerhet, miljö och hälsa.

12. Samlad miljöbedömning

Länstransportplanens samlade miljöeffekter bedöms vara relativt små, då åtgärderna främst avser förbättringar i befintliga transportsystem. Det finns dock en del satsningar som stödjer val av miljövänliga transportsätt såsom gång och cykeltrafik, samt kollektivtrafik, som förväntas ge positiva miljökonsekvenser. Norrbotniabanan beräknas kunna minska CO_2-utsläppen med omkring 80 000 ton per år när den är färdigställd dels genom kortare restider mellan Umeå–Luleå som gör att fler kan resa kollektivt i stället för att flyga eller köra bil, dels genom att gods överförs från väg till spårtrafik. Minskat gods på landsväg (genom byar och städer) antas minska andelen buller från transporter.

Miljöbedömningen av länstransportplanen är en av flera miljöbedömningar i en kedja av planeringssteg från översiktlig nivå till en alltmer detaljerad nivå. I den inledande fasen, inriktningsplaneringen, bedöms olika inriktningar, bland annat avseende miljöpåverkan, dock utan att någon formell miljöbedömning enligt miljö-balken genomförs.
Inför varje åtgärd som Trafikverket ska utföra görs tidigt i planeringsprocessen en åtgärdsvalsstudie med fyr-tegsprincipen som utgångspunkt. Denna process tar med olika aspekter och aktörer och leder fram till vilka åtgärder som är relevanta för att lösa en specifik brist. Där klargörs också behov av särskild miljökonsekvens-beskrivning.
Kunskapen om olika åtgärders miljöpåverkan varierar beroende på hur långt framskriden den fysiska planeringen är kring respektive projekt. Kunskapen om de objekt som har en långt framskriden fysisk planering är större än för de objekt som fortfarande är i ett tidigt utredningsskede. Länstransportplanens miljöbedömning bygger i stor utsträckning på den befintliga kunskap som finns om enskilda objekt. Miljökonsekvenser av den närmare

lokaliseringen och utformningen för enskilda åtgärder behandlas i respektive åtgärds miljökonsekvensbeskrivning. Bedömningen baseras även på typiska miljökonsekvenser kopplade till en viss åtgärdstyp.

12.1. STRATEGISKA VÄGVAL OCH ALTERNATIVA INRIKTNINGAR AV PLANEN

Den nationella planens innehåll påverkar länets infrastruktur och därmed också helheten i transportsystemet. Länstransportplanen har potential att lösa vissa problem och bidra till lösningen av vissa problem, medan en rad andra problem inte kan lösas inom planens ramverk. Planen kan endast i begränsad utsträckning bidra till att nå klimatmålen. Planen kan till viss del bidra till att nå målen som rör människors hälsa, främst och buller och minskade risker med transporter av farligt gods. Hälsoproblem beroende på luftutsläpp är främst en tätortsfråga, varför planen har små möjligheter att nå målen för detta område.
Tänkbara inriktningar på planen kan vara att satsa på järnvägstrafik, kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik, att vidmakthålla och förbättra befintlig väginfrastruktur och satsa på ny infrastruktur. De olika inriktningarna har i varierande grad positiva och negativa effekter på miljömålen.

12.2. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Bedömningen av betydande miljöpåverkan är en helhetsbedömning av planen, inte av de enskilda objekten. Riktningsanalysen genomförs på ett generellt plan och visar endast en översiktlig bedömning av objektens miljöpåverkan. En länstransportplan sträcker sig över så lång tid, och inkluderar objekt i många olika stadier, att en rättvisande och helt korrekt miljöbedömning är svår att genomföra. Att jämföra miljöeffekterna av ett objekt som är klart att bygga och färdigutrett med ett objekt som ännu är i ett tidigt utredningsskede ger miss-visande resultat. Effekterna av ett objekt kan även påverkas av tidpunkten för dess genomförande. Exempelvis kan en förbifart påverka trafiken på vägen tillräckligt för att det inte längre ska finnas ett behov av en gång- och cykelväg.
På grund av dessa faktorer presenteras här inte en statisk bedömning av länstransportsplanens effekt, utan en bedömning av planens inriktning och miljöpåverkan.

12.3. RIKTNINGSANALYS

De åtgärder som finns i länstransportplanen är i mycket begränsad utsträckning ny transportinfrastruktur utan bygger på utveckling och trimning av redan befintlig, vilket bedöms ge begränsad påverkan på natur- och kulturmiljö. Huvuddragen i länets infrastruktur är också etablerade sedan lång tid. Flertalet av planens åtgärder handlar om att effektivisera den befintliga infrastrukturen för att åstadkomma en ökad trafiksäkerhet, samt att förstärka de positiva systemeffekter som Botniabanan givit upphov till.

Länstransportplanens investeringar har delats in i sju investeringsområden. Dessa kan vidare grovt delas in i två huvudområden; Trafiksäkerhet på väg och Hållbart resande i närmiljön. Åtgärderna inom de olika områdena överlappar och förstärker till viss del varandra.
Det är inte möjligt att på ett säkert sätt kvantifiera planens miljöeffekter. Däremot är det rimligt att föra en diskussion utifrån de olika åtgärdsområdena och genomföra en riktningsanalys för respektive åtgärd. Majoritet av åtgärderna i planen är begränsade förbättringsåtgärder av befintlig infrastruktur. Kombinerat med åtgärdernas fokus på trafiksäkerhet, överflyttning av transporter från väg till järnväg och hållbart resande i närmiljön, så har Länstransportplanen en tydlig riktning mot ett mer hållbart samhälle. Avsaknaden av direkta steg 1 och steg 2-åtgärder i planen innebär inte en avsaknad av steg 1 och steg 2-effekter genom planens objekt. Den omfattande satsningen på åtgärder för kollektivtrafik och utbyggnad av gång- och cykelstråk bedöms ge tydligt positiva effekter, som främjar ett hållbart resande.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00057

Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att anse motionen besvarad i enlighet med Umeå kommunföretags yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen ”Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning” och föreslår att kommunfullmäktige:

uppdrar åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå kommunföretag har yttrat sig på motionen och hänvisar till ett innovationsarbete som pågår sedan 2024 med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken i nära samverkan med Umeå kommun där målsättningen är att skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden, frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål och skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Beslutsunderlag

Motion 1/2025
Umeå kommunföretags yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
UKF

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-09-04

§ 39

Diarienr: KS-2025/00057

JUSK yttrande på motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige
Att anse motionen besvarad

Ärendebeskrivning

Centerpartiet yrkar i motion 1/2025 att uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Motionären lyfter vikten av en planering med smarta och flexibla lösningar för mobilitet för att främja hållbart resande, och ger som exempel att möjliggöra att parkera i ett parkeringshus och sedan åka buss med samma biljett.

Umeå kommunföretag har yttrat sig på motionen och hänvisar till ett innovationsarbete som pågår sedan 2024 med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken i nära samverkan med Umeå kommun där målsättningen är att skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden, frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål och skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Utskottet instämmer i motionärens ambitioner att främja hållbar mobilitet. Dessa går även i linje med de övergripande mål som Umeå kommun antagit, däribland att år 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort (Umeå kommuns miljömål).

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-09-04

Kommunens resvaneundersökning (2023) visar att bilresor fortfarande är för dominerande, som det vanligaste färdmedlet, och att kvinnor reser mer hållbart än män. Om männen i Umeå skulle resa så som kvinnorna reser idag skulle bilresornas andel av de totala resorna minska med sex procentenheter, från 40 procent till 34 procent. Det innebär en minskning av bilresorna med cirka 15 procent. Eftersom männen i genomsnitt reser betydligt längre än kvinnorna skulle trafiken med bil minska ännu mer. Samma resvaneundersökning visar också att en övervägande majoritet av invånarna i kommunen anser att hållbara färdmedel ska prioriteras framför biltrafik. Kommuninvånarna ser helst att cykeltrafiken prioriteras allra högst i planeringen och därefter busstrafiken.

Utskottet ser mycket positivt på att UKF i samverkan arbetar med dessa frågor för att påskynda en förflyttning från biltrafik till hållbara färdmedel. I de olika innovationsarbeten som pågår för att främja hållbar mobilitet vill utskottet göra medskicket att kompetens och kunskap kopplat till hur resmönster och val av mer hållbara transportmedel präglas av kön och normer utifrån förutsättningar som ges av hemmet, arbetslivet och den fysiska platsen är av högsta relevans.

Beslutsunderlag

Motion 1/2025
Umeå kommunföretags yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till
Umeå kommunföretag

Svar Motion 1/25

Ambitionen att utveckla samordningen av verksamheter inom Umeå kommunföretag överensstämmer med våra ägardirektiv och är ett prioriterat område för oss.

När det gäller hållbar mobilitet specifikt driver vi sedan hösten 2024 ett innovationsarbete med AB Bostaden, UPAB och Kollektivtrafiken samt i nära samverkan med Umeå kommun. I arbetet med mobilitet för hållbar stadsutveckling är målsättningen att stärka våra mobilitetserbjudanden och att:

- Skapa förutsättningar för fler att välja hållbar mobilitet genom ökad tillgänglighet till staden
- Frigöra ytor som kan nyttjas för stadsutvecklande ändamål.
- Skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Vi ser att intentionen i motionen är helt i linje med det nu pågående arbetet.

Umeå kommunföretag

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

FRAMTIDSSÄKRA UMEÅS MOBILITET GENOM BÄTTRE SAMORDNING

Bilen har gett oss människor stora friheter och haft en genomgripande påverkan på planeringen och utformningen av Sveriges kommuner under 1900-talet. Med växande städer följer dock trängsel och luftkvalitetsproblem, vilket även är fallet i Umeå. Samtidigt kommer många umebor även i framtiden att vara beroende av bilen för att få vardagen att fungera. Det är ett faktum vi inte kan blunda för. Därför måste vi planera med smarta och flexibla lösningar.

Flexibilitet är en nyckel för framtidens samhällen. För att möta framtidens utmaningar behövs lösningar som kombinerar enkelhet och hållbarhet utan att exkludera någon.

Inom Umeå kommunkoncern finns idag två viktiga verksamheter som stödjer människors transporter: Ultra och UPAB. Ultra sköter kollektivtrafiken och UPAB ansvarar för parkering, som är en väsentlig del av kommunens infrastruktur. Det finns en stor potential i att samordna deras arbete på ett bättre sätt för att främja mobilitet och hållbara transporter.

Ett exempel på vad samordningen kan innebära är att göra det möjligt att parkera i ett parkeringshus och sedan åka buss med samma biljett. Smidiga lösningar som dessa gör det enklare och mer attraktivt för umeborna att välja hållbara färdsätt.

För att framtidssäkra Umeås mobilitet krävs en ökad samordning mellan dessa verksamheter. Det är först när alla hänger med som vi får en hållbar framtid på riktigt.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå 10 januari 2025

Mattias Larsson, Centerpartiet
Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

Centerpartiet
UMEÅ

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00060

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med kulturnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Maja Westling Palmberg (C) har anmält motionen ”Låna en kulturupplevelse” och föreslår;

- Att Umeå kommun inför konceptet ”Låna en kulturupplevelse” med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg
- Att kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas

Kulturnämnden har yttrat sig över förslaget och är positiv till förslaget. Kulturförvaltningen med biblioteket i spetsen har börjat utreda möjligheten för biblioteken att erbjuda Låna en kulturupplevelse. Nämnden ser vissa utmaningar i hur idén ska genomföras och framför att om förslaget kräver inköp behöver nämnden utökad budget för det.

Beslutsunderlag
Motion 3/2025
Kulturnämndens yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
Kulturnämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-10-02

§ 49

Diarienr: KS-2025/00060

JUSK yttrande på motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att anse motionen besvarad

Ärendebeskrivning

Centerpartiet hänvisar i motion 3/2025 till konceptet ”låna en kulturupplevelse” i Göteborg, där invånarna på biblioteken kan låna biljetter till olika evenemang, och menar att ett liknande införande i Umeå skulle sänka trösklarna för kulturkonsumtion och bidra till ökad delaktighet i stadens kulturliv. Motionären yrkar därför:

> Att Umeå kommun inför konceptet ”Låna en kulturupplevelse” med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg
> Att kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas

Kulturnämnden har yttrat sig på motionen och föreslår att anse den besvarad. Nämnden menar att konceptet är bra och intressant och kan få kulturovana att besöka arrangemang samtidigt som arrangörer får möjlighet att bredda sin målgrupp. Förvaltningen har börjat utreda möjligheten och ser att ett sådant genomförande behöver bygga på ett erbjudande från kulturarrangörerna. Med hänvisning till pågående utredning föreslår nämnden att motionen anses besvarad.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsutskottet instämmer i kulturnämndens bedömning av konceptet som intressant och välkomnar den pågående utredningen.

I det av kommunfullmäktige antagna *Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030* tydliggörs i första avsnittet om kulturell välfärd att Umeå kommun bör sträva efter att ge alla medborgare likvärdiga möjligheter att skapa och ta del av kultur, oavsett ekonomiska omständigheter, och även att aktivt söka nå nya målgrupper.

Jämställdhetsutskottet vill understryka vikten av ett brett och tillgängligt kulturliv som en grundläggande del i ett socialt hållbart samhälle och gör medskicket att i den pågående utredningen och eventuellt efterföljande erbjudande säkerställa en bred representation inte bara av olika typer av kulturyttringar utan även en spegling av samhällets mångfald både i det utbud som erbjuds och i de målgrupper som erbjudandet når ut till.

Beslutsunderlag

Kulturnämndens yttrande
Motion 3/2025

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Linda Lotare (V) – bifall till motionen
Josefin Gustafsson (M) för Moderaterna – avslag till motionen
Maria Lindvall (-) (L) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad) mot bifall till motionen mot avslag till motionen. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Beslutet ska skickas till

Motionären

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-10-02

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

§ 17

Diarienr: KU-2025/00023

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att föreslå kommunfullmäktige, i enlighet med yttrandet, att anse motionen besvarad.

Reservation
Anna-Karin Sjölander (C) och Kjerstin Widman (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Maja Westling Palmberg (C) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med förslag att uppdra till kulturnämnden att införa konceptet Låna en kulturupplevelse.
Kulturnämnden och jämställdhetsutskottet har fått i uppdrag att yttra sig över motionen.

Yttrande

Konceptet är bra och intressant genom att det kan få kulturovana invånare att besöka och delta i kulturarrangemang. Konceptet kan också ge arrangörer möjlighet att bredda sin målgrupp. Låna en kulturupplevelse är en idé som prövats på några platser i landet. Den har också prövats på vissa idrottsevenemang.
Kulturnämnden är positiv till förslaget, men ser vissa utmaningar i hur idén ska genomföras. Vilka kulturupplevelser ska det finnas möjlighet att låna en biljett till? Vilka arrangörer ska ingår i koncept? Att erbjuda invånare att låna en biljett kan skapa en förväntan på att det ska finnas möjlighet att låna biljetter till alla kulturevenemang i Umeå.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kulturnämnden 2025-04-24

Kulturförvaltningen med biblioteket i spetsen har börjat utreda möjligheten för biblioteken att erbjuda Låna en kulturupplevelse. Om kulturarrangörerna finner det möjligt att erbjuda biljetter eller årskort för utlån är det genomförbart. Om arrangörerna förväntar sig att kulturförvaltningen ska köpa årskort eller biljetter till alla kulturevenemang i Umeå behöver nämnden ökade ekonomiska resurser för att klara av att erbjuda konceptet.

Med stöd av informationen ovan föreslår kulturnämnden kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C)

Beredningsansvariga

Helena Karlström
Leif Mårtensson

Beslutsordning

Anna-Karin Sjölander (C)– bifall till motionen.
Kjerstin Widman (M) – avslag till motionen.
Alex Nilsson (L) och Helena Smith (S)– bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Proportionsordning som godkänns
Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.
Bifall till avslag av motionen.
Bifall till motionen.
Ordförande finner att nämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation
Anna-Karin Sjölander (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Kjerstin Widman (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se , diarienummer KS-2025/00060

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

LÅNA EN KULTURUPPLEVELSE

Biblioteken är en viktig del av det offentliga rummet och en plats där människor kan ta del av både kunskap och kultur. I Göteborg har man tagit ett innovativt steg och infört möjligheten att låna kulturupplevelser via biblioteken. Detta innebär att invånarna exempelvis kan låna biljetter till teater-, opera- eller konsertbesök, vilket gör kultur tillgängligt för fler och stärker bibliotekens roll som kulturförmedlare.

Umeå, som en kommun med ett rikt kulturutbud och en stark identitet som kulturhuvudstad, har goda förutsättningar att ta efter detta framgångsrika koncept. Genom att låta biblioteken bli en kanal för kulturupplevelser kan vi sänka trösklarna för kulturkonsumtion och bidra till ökad delaktighet i stadens kulturliv.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att Umeå kommun inför konceptet "Låna en kulturupplevelse" med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg,

att Kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas.

Umeå 11 januari 2025

Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

Centerpartiet
UMEÅ

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00093

Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält motionen ”Avskaffa ensamarbete i förskolan” och föreslår att

- att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två under förskolans öppettider.

För- och grundskolenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen avslås. I yttrandet framgår att ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger. Förskolans utgångspunkt när det gäller schemaläggning är att det ska vara så mycket personal som möjligt på plats när det är som flest barn på förskolan. Sammanfattningsvis är det inte möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Beslutsunderlag

Motion 4/2025
För- och grundskolenämndens yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
För- och grundskolenämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-10-02

§ 50

Diarienr: KS-2025/00093

JUSK yttrande på motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige
Att avslå motionen

Reservation
Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har lämnat in en motion där de yrkar att: Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två.

Vänsterpartiet framhåller att ensamarbete på många arbetsplatser innebär en belastning för personalens arbetsmiljö. Att ensam ha ansvaret för en grupp barn anses olämpligt av flera skäl, då det kan försämra tryggheten för både personal och barn samt leda till ökad stress och psykisk ohälsa. Vänsterpartiet menar att ensamarbete kan leda till oro hos vårdnadshavare, en ökad risk för barn att utsättas för skadliga handlingar samt att det vid extraordinära händelser kan uppstå konsekvenser för den personal som arbetar ensam. En förklaring till att ensamarbete förekommer är bland annat organisatoriska utmaningar med långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, något som Vänsterpartiet uppger inte får vara ett skäl till att säkerheten riskeras.

Jämställdhetsutskottets yttrande
Umeå kommuns förskolors öppettider är vid behov 6.00-19.00. De flesta förskolorna har idag öppettider 6.30-17.30, utifrån vårdnadshavarnas

behov baserat på arbetstider eller studier. Ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger.

Vid öppning är det 72 % av förskolorna där endast en personal är schemalagd den första 15–30 minuterna, medan 8 % av förskolorna har två eller fler personal schemalagda direkt vid öppning. 17 % har en personal schemalagd upp till 45 minuter och 3 % upp till 60 minuter. Vid stängning har 80 % av förskolorna en personal schemalagd de sista 15–30 minuterna, 14 % upp till 45 minuter och 6 % upp till 60 minuter. Förskolor med högre värden för ensamarbete är företrädesvis små förskoleenheter eftersom de i regel har färre barn i samband med öppning och stängning än de större enheterna.

För- och grundskolenämnden skriver i sitt yttrande att utöka bemanningen för att avskaffa ensamarbetet vid öppning och stängning skulle teoretiskt innebära att förskolan behöver få ett ekonomiskt tillskott på minst sex miljoner kronor per år. Den beräkningen är gjord enbart på antal timmar och tar inte hänsyn till några andra faktorer som till exempel om det är möjligt att lösa med att befintlig personal utökar sin arbetade tid. Det är även baserat på att det enbart är barnskötare som schemaläggs dessa tider, inte förskollärare. I realiteten innebär förslaget om att avskaffa ensamarbete i förskolan att de allra flesta förskolor behöver utöka bemanningen med en årsarbetare för att kunna uppfylla heltidsnormen och undvika att det uppstår ett behov med delade turer inom förskolan. Det i sin tur skulle innebära en kostnad på cirka 35 miljoner, beräknat utifrån att 90 % av förskolorna behöver utöka bemanningen med en barnskötare. Sammanfattningsvis menar för - och grundskolenämnden att det inte är möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Jämställdhetsutskottet ser att det kan finnas fördelar med ett avskaffande av ensamarbete i förskolan i enlighet med det som motionärerna lyfter. Samtidigt är det tydligt att ensamarbetet idag sker vid öppning och stängning av förskolan, dvs. från klockan 06.00 på morgonen och på kvällen. Utöver de resonemang som för - och grundskolenämnden lyft

innebär schemaläggning av personal dessa tider en potentiellt försvårad egen livssituationen. Verksamheter som är kvinnodominerade riskerar att i större utsträckning än verksamheter som är mansdominerade att utsättas för kontroll och med en lägre grad av frihet. Till detta hör även att de verksamheter inom Umeå kommun som är kvinnodominerade i hög utsträckning är människonära där det finns en tydlig målgrupp vars behov arbetet organiseras kring. Detta innebär ytterligare lager av minskad kontroll över den egna arbetsdagen, något som inte är lika vanligt förekommande i mansdominerade branscher.
Jämställdhetsutskottet föreslår att i en kommande enkät eller liknande kan en fråga ställas till förskolepersonal om de upplever att det finns risker som inte är uppmärksammade vad gäller ensamarbete i förskolan samt att vårdnadshavare och barn tillfrågas om deras erfarenheter på lämpligt sätt för att på detta vis samla mer kunskap i frågan.

Beslutsunderlag

För- och grundskolenämndens yttrande
Motion 4/2025

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg
Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Linda Lotare (V) – bifall till motionen
Josefin Gustafsson (M) för Moderaterna - bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen)

Propositionsordning som godkänns

Tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) mot bifall till motionen. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Reservation

Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-10-02

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-06-19

§ 55
Diarienr: SK-2025/00053

Yttrande om motion (V) 4/2025 - Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom yttrande enligt nedan och föreslår kommunfullmäktige att motion 4/2025 – *Avskaffa ensamarbetet i förskolan* ska avslås.

Reservation: Tobias Holmbom (V) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

En motion har inkommit från Vänsterpartiet att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två under förskolans öppettider.

Vänsterpartiet framhåller att ensamarbete på många arbetsplatser innebär en belastning för personalens arbetsmiljö. Att ensam ha ansvaret för en grupp barn anses olämpligt av flera skäl, då det kan försämra tryggheten för både personal och barn samt leda till ökad stress och psykisk ohälsa.

Vänsterpartiet menar att ensamarbete kan leda till oro hos vårdnadshavare, en ökad risk för barn att utsättas för skadliga handlingar samt att det vid extraordinära händelser kan uppstå konsekvenser för den personal som arbetar ensam. En förklaring till att ensamarbete förekommer är bland annat organisatoriska utmaningar med långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, något som Vänsterpartiet uppger inte får vara ett skäl till att säkerheten riskeras.

Vänsterpartiet anser därför att Umeå kommun måste ta ett större ansvar för att förbättra arbetsmiljön för förskolans personal och för att säkra

barnens trygghet. Att avskaffa ensamarbete vid öppning och stängning är en nödvändig åtgärd för att uppnå detta.

Yttrande

Arbetsmiljöverket är den statliga myndighet som har i uppdrag att se till att lagar om arbetsmiljö och arbetstider följs av företag och organisationer. Arbetsmiljöverket har flera ansvarsområden, några av dessa är att utfärda föreskrifter och allmänna råd, samt att ta fram statistik om arbetsmiljö, arbetsolyckor och arbetssjukdomar.

Arbetsmiljöverket har även ansvar över att kontrollera att arbetsmiljölagen och utfärdade föreskrifter i hög utsträckning genom inspektion av arbetsplatser.

Som ensamarbete räknas arbete som innebär fysisk eller social isolering, enligt arbetsmiljöverkets definition. Fysisk isolering innebär att en arbetstagare bara kan få kontakt med andra människor på arbetsplatsen genom att använda någon form av teknisk kommunikation som till exempel mobiltelefon. Social isolering innebär att arbetstagaren befinner sig bland andra människor, men ändå inte kan räkna med hjälp i en kritisk situation.

Enligt Arbetsmiljöverket kan ensamarbete vara otillåtet eller olämpligt. Ensamarbete ska inte utföras om det innebär större risk för våld, olycksfall eller ohälsa än om arbetet utförs av flera samtidigt. Exempel på det är arbete som innebär dykning och rengöring av tankar.

Om ensamarbetet innebär påtaglig risk för olyckor med kroppsskada, så måste arbetstagaren kunna få snabb hjälp i en nödsituation. Om det inte går att lösa på ett godtagbart sätt, får arbetet inte utföras utan att någon annan person finns i närheten. Ensamarbete kan även vara olämpligt exempelvis när det gäller kontakt med elektricitet, fall från hög höjd, kemiska ämnen, kvävning eller förgiftning, föremål i rörelse eller levande djur.

Personal i förskoleverksamhet har inte regelmässigt den arten av arbetsuppgifter som beskrivs för arbetstagare enligt ovan. I arbetsgivaransvaret ingår att systematiskt organisera, genomföra och

följa upp arbetsmiljöarbetet för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet. Om risker kopplade till ensamarbete identifieras, gör arbetsgivaren enskilda överväganden och bedömningar om bemanningen behöver utökas vid vissa tider inom förskolans verksamhet.

Risken för stress, oro, olyckor och att barn utsätts för skadliga handlingar bedöms vidare vara högre under de tider på dagen när det är flest barn på plats.

Gällande risken för barn att utsättas för skadliga handlingar av personal inom förskolan, är kravet enligt gällande lagstiftning att personal för arbete med barn och unga före anställning ska uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret. Det finns även en utredning med förslag på att fler brott ska vara synliga i detta registerutdrag samt att personer som dömts för grova brott inte ska bli antagna till universitets- eller högskoleutbildningar exempelvis lärarutbildning.

Umeå kommuns förskolors öppettider är vid behov 6.00-19.00. De flesta förskolorna har idag öppettider 6.30-17.30, utifrån vårdnadshavarnas behov baserat på arbetstider eller studier. Ensamarbete i den betydelsen att det endast finns en av förskolans personal schemalagd förekommer under begränsad tid på morgonen och i slutet av dagen innan förskolan stänger.

Tabellen nedan visar att det vid öppning är det 72 % av förskolorna där endast en personal är schemalagd den första 15–30 minuterna, medan 8 % av förskolorna har två eller fler personal schemalagda direkt vid öppning. 17 % har en personal schemalagd upp till 45 minuter och 3 % upp till 60 minuter.

Vid stängning har 80 % av förskolorna en personal schemalagd de sista 15–30 minuterna, 14 % upp till 45 minuter och 6 % upp till 60 minuter. Förskolor med högre värden för ensamarbete är företrädesvis små förskoleenheter eftersom de i regel har färre barn i samband med öppning och stängning än de större enheterna.

Förekomst av ensamarbete* i Umeå kommuns förskolor				
Antal minuter	0	15–30	31–45	46–60
Öppning	8 %	72 %	17 %	3 %
Stängning	-	80 %	14 %	6 %

*Endast en personal schemalagd

Förskolans utgångspunkt när det gäller schemaläggning är att det ska vara så mycket personal som möjligt på plats när det är som flest barn på förskolan. Barnens möjligheter till en god utbildning underlättas när de kan delas in i mindre grupper. En schemaförändring för att öka bemanningen till två personer vid öppning och stängning skulle innebära att bemanningen över dagen reduceras, så att det blir en mindre del av dagen när all personal är på plats samtidigt. Detta får till följd att tiden för att dela in barnen i mindre grupper under dagen även minskar, vilket med mycket stor sannolikhet påverkar utbildningens kvalitet negativt.

Att utöka bemanningen för att avskaffa ensamarbetet vid öppning och stängning skulle teoretiskt innebära att förskolan behöver få ett ekonomiskt tillskott på minst sex miljoner kronor per år. Den beräkningen är gjord enbart på antal timmar och tar inte hänsyn till några andra faktorer som till exempel om det är möjligt att lösa med att befintlig personal utökar sin arbetade tid. Det är även baserat på att det enbart är barnskötare som schemaläggs dessa tider, inte förskollärare.

I realiteten innebär förslaget om att avskaffa ensamarbete i förskolan att de allra flesta förskolor behöver utöka bemanningen med en årsarbetare för att kunna uppfylla heltidsnormen och undvika att det uppstår ett behov med delade turer inom förskolan. Det i sin tur skulle innebära en kostnad på cirka 35 miljoner, beräknat utifrån att 90 % av förskolorna behöver utöka bemanningen med en barnskötare.

Sammanfattningsvis är det inte möjligt att utifrån befintlig budgetram att tillskapa de tjänster som krävs för att uppfylla de krav som ställs i motionen.

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-06-19

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion (Vänsterpartiet) nr 4/2025 – Avskaffa ensamarbetet i förskolan

Beredningsansvariga

Carola Nilsson, strateg
Maud Karlström, samordnare

Yrkanden

Socialdemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Maria Lindvall (-)(L) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Vänsterpartiet för bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden prövar bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation: Tobias Holmbom (V) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se märk ämnesraden med diarienummer KS-2025/00093 senast 22 juli

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2025-01-21

Avskaffa ensamarbetet i förskolan

På många arbetsplatser innebär ensamarbete en betydande belastning för personalens arbetsmiljö. Inom förskolan innebär det att ensam ha ansvaret för en grupp barn - någonting som är olämpligt av många skäl. Det kan försämra tryggheten för såväl personal som barn, och kan leda till ökad stress och sämre psykisk hälsa. Det innebär att inget oförutsett som kräver den anställdes fulla uppmärksamhet får ske under den tiden. Det innebär också att pedagogen inte ens kan gå på toaletten utan att denne tvingas lämna barnen utan uppsyn. Dessutom medför ensamarbete en ökad risk för att barn kan utsättas för skadliga handlingar, inklusive sexuella övergrepp, eftersom det saknas kollegor som kan agera som skyddande närvaro. Avsaknaden av medarbetare kan därtill leda till ökad oro hos vårdnadshavare och ett eventuellt misstänkliggörande av den personal som arbetar ensam med barnen. Att ha en kollega på plats kan i sådana fall fungera som en trygghet för den anställde.

När en olycka inträffar, en brand utbryter, eller en dörr går i baklås, kan det leda till ödesdigra konsekvenser för den personal som ensam ska lösa situationen och samtidigt ha uppsikt över en barngrupp. Trots dessa risker förekommer ensamarbete regelbundet i förskolor i Umeå kommun. Detta kan delvis förklaras av organisatoriska utmaningar som långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, men det får inte utgöra en ursäkt för att riskera såväl personalens som barnens säkerhet. Där det inte går att lösa extra bemanning på ett naturligt sätt mellan avdelningar behöver Umeå kommun säkra upp med en till vuxen.

Vi i Vänsterpartiet anser att Umeå kommun måste ta ett tydligt ansvar för att förbättra arbetsmiljön för förskolans personal och skydda barnens trygghet. Att avskaffa ensamarbete vid öppning och stängning är en konkret och nödvändig åtgärd för att uppnå detta. Principen ska vara att minst två personer alltid ska finnas på plats under förskolans öppettider. Detta skulle leda till minskad stress och psykisk påfrestning för personalen och ett minskat misstänkliggörande av personal. Det minskar även föräldrars oro och förekomsten av otrygga situationer för barnen.

Vänsterpartiet yrkar:

> att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två.

Tobias Holmbom
Bore Sköld
Vänsterpartiet

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00113

Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Centerpartiet föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,

- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Förvaltningen har berett ärendet via genomgång av de möjligheter och begränsningar som såväl Skatteverket som kommunallagen erbjuder. Personalnämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska avslås.

Beslutsunderlag
Motion 6/2025
Personalnämndens yttrande

Beredningsansvariga
SLK HR

Beslutet ska skickas till
Motionären
SLK HR

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

§ 44

Diarienr: PN-2025/00027

Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander (C)

Beslut

Personalnämnden föreslår kommunfullmäktige

att avslå motionen.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet föreslår i en motion att kommunfullmäktige ska besluta:

- att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,
- att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Förvaltningen har berett ärendet via genomgång av de möjligheter och begränsningar som såväl Skatteverket som kommunallagen erbjuder. Sammanfattningsvis framkommer följande:

Av Skatteverkets hemsida Gåvor - Arbetsgivare | Skatteverket framgår att penninggåva är skattepliktig inkomst av tjänst. Förvaltningen har även ställt frågan till Simployer, ett företag för expertstöd inom HR och fått samma svar, det vill säga att om den anställde får välja sin gåva gäller andra stycket nedan (det första stycket gäller bara om arbetsgivaren väljer att ge gåva till välgörenhet):

”Om ni själva väljer att, i stället för att ge en minnesgåva till den anställde, ge ett bidrag till exempelvis en välgörenhetsorganisation i den anställdas namn, då är detta en ej avdragsgill gåva till välgörenhet. Gåvan är ju i sådana fall ingen minnesgåva rent skattemässigt och är inget som ska beskattas som förmån hos den anställde.

Om ni däremot på den anställdes begäran skänker pengar till ideell verksamhet, i stället för att lämna en minnesgåva, ska den anställde beskattas för det aktuella beloppet som lön. Detta beror på att den anställde anses ha förfogat över pengarna som getts bort. En skattefri minnesgåva kan inte bestå av pengar."

Det är vidare tveksamt om man rent juridiskt kan ge en gåva till en välgörenhetsorganisation, eftersom det inte ligger inom den kommunala kompetensen att skänka gåvor på det viset. Om den anställde själv vill ge gåvan i sitt eget namn blir det beskattningsbar inkomst för den anställde, vilket motionären anser att det inte ska vara.

Till detta ska läggas ökad administration som motionärens föreslag förväntas innebära.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås personalnämnden förorda att motionens attsatser avslås.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR
Fredrik Åberg, SLK HR

Beslutet ska skickas till
Motionären
KS-diarium

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

MÖJLIGHET ATT DONERA FÖRTJÄNSTGÅVA TILL VÄLGÖRANDE ÄNDAMÅL

Att visa uppskattning för lång och trogen tjänst inom kommunen är en fin tradition som stärker känslan av gemenskap och tillhörighet. Enligt nuvarande regelverk har den som arbetat eller varit förtroendevald i Umeå kommun i 25 år möjlighet att välja en förtjänstgåva till ett värde av 15 procent av gällande prisbasbelopp. Alternativen för förtjänstgåvan är idag ett presentkort för smycke eller klocka, konst eller resa.

Det finns dock personer som i stället för en personlig gåva gärna skulle vilja använda detta belopp för att stödja ett välgörande ändamål. Att ge den möjligheten skulle vara ett sätt för kommunen att uppmuntra och visa engagemang för samhällsnytta.

Jag föreslår därför att ett fjärde alternativ läggs till för förtjänstgåvor: att hela beloppet i stället kan doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer. Eftersom det rör skattemedel bör donationen riktas till organisationer med så kallade 90-konton, som kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Vidare bör organisationen också vara med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare, för att säkerställa att givaren kan erhålla skattereduktion. Det ska följa de generella reglerna för jubileumsgåvor och dokumenteras väl. Detta säkerställer att pengarna används på ett ansvarsfullt och transparent sätt för ändamål som bidrar till samhällsnytta.

Denna förändring skulle ge jubilarerna en större valfrihet och bidra till att stärka kommunens roll som en organisation som värdesätter både sina medarbetare och det bredare samhället.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att ett fjärde alternativ införs för förtjänstgåvor för 25 tjänste- eller förtroendemannaår, som möjliggör att motsvarande belopp doneras till en välgörenhetsorganisation som mottagaren själv väljer, under förutsättning att organisationen har ett 90-konto kontrollerat av Svensk Insamlingskontroll och är med på Skatteverkets lista över godkända gåvomottagare,

att HR-avdelningen ansvarar för att administrera donationer i enlighet med detta beslut.

Umeå 25-01-27

Anna-Karin Sjölander, Centerpartiet

Centerpartiet
UMEÅ

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00211

Motion 8/2025: Återinför ”Krogar mot Knark” i Umeå; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anse motion besvarad med att arbetet är påbörjat med att starta upp Krogar mot knark.

Ärendebeskrivning
Veronica Kerr (KD) har inkommit med en motion med följande yrkanden:
- att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i Krogar mot Knark
- att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig och föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.

Stadsledningskontorets anförande
Krogar mot Knark (KMK) är en metod och ett stöd för att bedriva narkotikaförebyggande arbete i krog- och nöjesmiljöer. Genom att minska förekomsten och användning av narkotika är syftet att få ner antalet olyckor, våld och kriminalitet som är kopplat till droger.

Krogen, hotellen och andra nöjesmiljöer ska vara platser som är förenat med positiva upplevelser där både gäster samt personal ska känna sig trygga.

Metoden bygger på samverkan mellan polis, nöjesbransch, Länsstyrelsen och Umeå kommun. Metoden (KMK) har tidigare använts i Umeå mellan 2010 och 2014.

Under 2025 uppmärksammade polisen Umebrå på att narkotikabeslagen ökat i regionen och polisen och Umebrå bedömer krogmiljön som strategiskt viktig för att förebygga och bekämpa narkotikan lokalt i Umeå kommun.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00211

KMK har av kommun och polis bedömt som en lämplig insats i ett gemensamt arbete.

Det nationella uppdraget kring Krogar mot knark ligger idag på STAD Region Stockholm. Med varumärket KMK förbinder sig deltagare till att uppfylla kriterier för att certifiera krogarna enligt den evidensbaserade metod som STAD erbjuder.

Metoden har en koppling till det kommunala ANDTS-arbetet, brottsförebyggande insatser, folkhälsoarbete och alkohollagens krav.

Status i arbetet nu:
Arbetet med att starta upp Krogar mot knark konceptet i Umeå är påbörjat med projektledare från näringslivsenheten och strategisk utveckling/ Umebrå i samarbete med miljö och hälsoskydd.

Arbetet har påbörjats med organiseringen av KMK och det har bildats styr och arbetsgrupp. Information och samtal med krögare har skett och initiativet och att anmäla intresse för utbildningen kommer lyftas på krögarträffen som är inplanerad under oktober månad. Planerat för utbildningsinsats 21 januari 2026.

Kommunikation är en viktig del i KMK konceptet och både kommunikationsenheten på polis och kommunen är vidtalade och positiva. Det kommer finnas behov av att upprätta ett samverkansavtal mellan Umeå kommun och Polisen i Umeå. Samverkansavtalet kommer omfatta vad varje aktör ska bidra med och bör bli en bilaga till den upprättade samverkansöverenskommelsen mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå.

Summering och bedömning:
Krogar mot knark är en metod för att bedriva narkotikapreventivt arbete. Metoden har kopplingar till både det brottsförebyggande, trygghetsskapande och till folkhälsoarbetet.

Utredande tjänsteperson delar motionärens intention och bedömer att det finns goda förutsättningar att ansluta sig till konceptet Krogar mot knark och arbetet påbörjats. Både polisen och krogbranschen har uttryckt att det är angeläget att metoden återigen implementeras för att användning och försäljning av narkotika ska minska i nöjesmiljöer.

Dessutom stödjer (KMK) den redan upprättade Samverkansöverenskommelsen och medborgarlöften som är avtalade för

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00211

Perioden 2025-2027.

Beslutsunderlag

Motionen
Samverkansöverenskommelsen och medborgalöften mellan Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå 2025–2027.
MHN Protokoll 2025-05-15

Beredningsansvariga

Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg

Beslutet ska skickas till
Motionären
Ulrika Granskog

Elin Pietroni
stadsdirektör

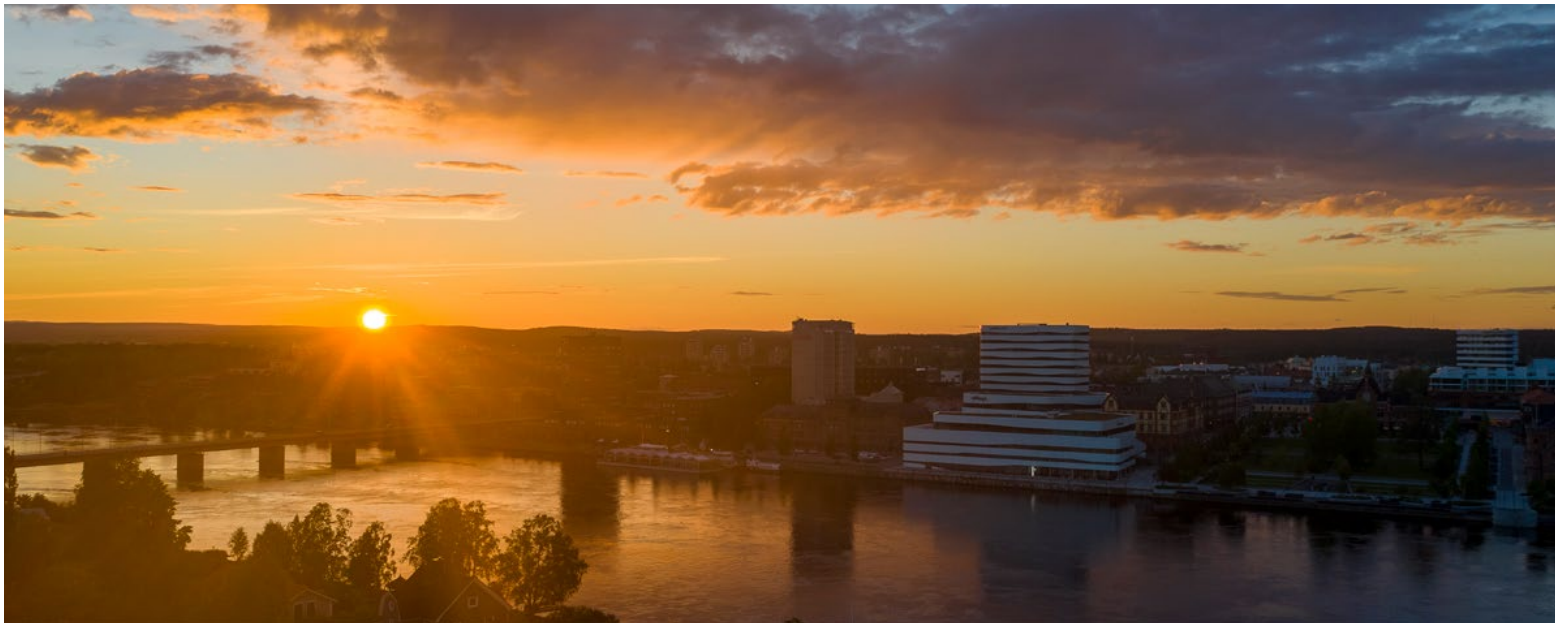
Ulrika Granskog
Samordnare,
ensamkommande och
Projektled

Samverkans-överenskommelse 2025–2027

UMEÅ KOMMUN

Polisen

Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027.

Syftet med samverkansöverenskommelsen är att säkra ett långsiktigt och hållbart brottsförebyggande arbete för Umeå kommun och Polismyndigheten med gemensamma fokusområden och mål framtagna utifrån en lokal lägesbild.

Samverkande parter och avtalets omfattning.

Umeå kommun och Lokalpolisområde Umeå.

Inledning

Samhället har allt att vinna på en minskad brottslighet och ökad trygghet. Därför behövs ett aktivt brottsförebyggande arbete samt ett trygghetsskapande arbete som bygger på en gemensam och långsiktig samsyn mellan Polisen och Umeå kommun.

I Umeå initierades det brotts- och drogförebyggande rådet redan 1985 av Polismyndigheten och sedan dess har en tät samverkan mellan dessa två organisationer skett på lokal nivå. Det första samverkansavtalet mellan Umeå kommun och lokalpolisområde Umeå undertecknades 2008.

Kraven på nära samverkan mellan polis och kommun inom det brottsförebyggande området skärptes ytterligare 2023 med Lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar (SFS 2023:196), som bland annat fastställer att alla kommuner ska ha ett strategiskt råd med representation från polisen.

Samverkansmodellen

Respektive organisations samlade kunskaper, erfarenheter och faktaunderlag, skapar en gemensam uppfattning om vilka samhällsutmaningar som finns lokalt. Utifrån detta samverkar parterna strategiskt för att förhindra och förebygga brott. Andra aktörer, som Region Västerbotten, näringsliv och civilsamhälle involveras vid behov i det brottsförebyggande arbetet. En välförankrad samverkan förutsätter också att medborgare ges möjlighet till delaktighet i utvecklingen av lägesbild och åtgärder.

Medborgarlöften

Medborgarlöften är en utveckling och en förstärkning av samverkansöverenskommelsen mellan kommun och polis. Syftet är att stärka engagemanget i lokalsamhället, och förbättra tryggheten och det brottsförebyggande arbetet genom dialog och samarbete med medborgarna.

Gemensam vision

Den övergripande visionen som styr samverkan mellan Polismyndigheten och Umeå kommun är att tillsammans:

- minska brottsligheten i Umeå kommun
- öka tryggheten i Umeå kommun
- minska nyttjandet av alkohol, narkotika, tobak, dopning samt motverka överdrivet spelande som kan leda till brottslighet.

Prioritering för verksamhetsåren 2025–2027

Umeå har en låg brottslighet och höga värden när det gäller trygghet och mellanmänsklig tillit. För att det ska fortsätta vara fallet prioriterar Polisen och kommunen samverkan inom områden som har hög påverkan på människors säkerhet och trygghet, och på Umeås hållbara tillväxt:

- **Förebygga och motverka organiserad brottslighet**
  Med en alltmer etablerad organiserad brottslighet ökar risken för grovt våld, narkotikahandel, rekrytering av barn och unga i kriminell verksamhet, samt för välfärdsbrott och otillåten påverkan. Det finns ett stort behov av samverkan för att förebygga brott och minska risken att fler unga dras in. Att motarbeta organiserad brottslighet är också viktigt för att människors ska känna sig trygga och ha förtroende till myndigheter.
- **Arbeta förebyggande mot våld och stötta särskilt utsatta brottsoffer** – våld i nära relation är ett angeläget samhällsproblem, där utvecklingen går åt fel håll. Det finns ett stort behov av förebyggande insatser och av riktade insatser mot de som utför våldet.
- **Trygga och säkra offentliga miljöer** – det är viktigt att medborgarna har tillgång till säkra och väl underhållna gator, parker och bostadsområden, där alla kan känna sig välkomna och trygga. Utformningen bör uppmuntra till möten och social blandning men också bidra till att minska mängdbrott genom att göra platser mindre brottsattraherande. Alla ska kunna känna sig trygga i trafiken oavsett färdsätt.

Överenskommelsens giltighetstid

Överenskommelsen gäller från 1 januari 2025 till 31 december 2027. Om ny överenskommelse inte tecknas efter utgånget datum förlängs denna överenskommelse tills vidare.

Umeå 11 mars 2025

Hans Lindberg
kommunstyrelsens ordförande, Umeå kommun

Michael Rystedt
lokalpolisområdeschef, Polisområde Västerbotten

Bilaga

- Medborgarlöften 2025–2027.

Umeå kommun
Besök: Stadshuset, Skolgatan 31A
Postadress: 901 80 Umeå
090–16 10 00
umea.kommun@umea.se
www.umea.se

Polisen Umeå
Besök: Ridvägen 10
Postadress: 903 25 Umeå
Telefon 114 14
info@polisen.se
www.polisen.se

Medborgarlöften
Umeå 2025–2027

Medborgarlöften syftar till ett effektivare brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete genom att vi bygger förtroende samt engagerar och involverar medborgare tillsammans med lokalsamhällets aktörer. Umeå kommun har i samverkan med polisen arbetat fram medborgarlöften.

Öka trygghet och minska brottslighet

- Polisen och Umeå kommun lovar att intensifiera arbetet mot den organiserade brottsligheten, genom att förebygga och motverka välfärdsbrott, narkotika, otillåten påverkan samt förhindra att barn och unga rekryteras till kriminell verksamhet.
- Polisen lovar att eftersträva att vid varje möjligt tillfälle arbeta förtroende- och kontaktskapande med medborgarna i Umeå kommun, med ett särskilt fokus på synlig närvaro i centrum och andra offentliga platser.
- Polisen och Umeå kommun lovar att motverka prostitution och människohandel med sexuella ändamål samt människoexploatering i alla dess former.
- Polisen och Umeå kommun lovar att verka för att förebygga och förhindra våld i nära relation, bland annat genom ökad medvetenhet och ett mer riktat fokus på gärningspersonen.

Trygg trafikmiljö

Polisen och Umeå kommun lovar att arbeta för en säker och trygg trafikmiljö för oskyddade trafikanter.

- Polisen tillsammans med Umeå kommun lovar att vid minst två tillfällen under året, vår och höst, genomföra särskilda trafik- och informationsinsatser riktade till cyklister och gångtrafikanter. Inriktning under våren är trafikregler, förändringar i trafiklagstiftning och cykelhjälm. Inriktning under hösten är belysning och reflexer.
- Umeå kommun och polisen lovar att tillsammans med andra samhällsaktörer aktivt arbeta för att främja motorburna ungas möjlighet att utöva sitt motorintresse och samtidigt vidta åtgärder för att motverka de problem som kan uppstå som hög musik, nedskräpning och andra negativa beteenden.

Umeå 11 mars 2025

Hans Lindberg

Kommunstyrelsens ordförande
Umeå kommun

Michael Rystedt

Lokalpolisområdeschef
Lokalpolisområde Umeå

UMEÅ KOMMUN

Polisen

§ 63
Ärendenr: 2025-972

Yttrande över motion 8/2025 Återinför ”Krogar mot Knark” i Umeå

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att bifalla motion 8/2025 om att återinföra metoden Krogar mot Knark i Umeå samt att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Ärendebeskrivning
Veronica Kerr (KD), har lämnat en motion ”Återinför krogar mot knark” till kommunfullmäktige. Kerr föreslår fullmäktige att besluta att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i Krogar mot Knark samt att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiva till motionen om att återinföra "Krogar mot Knark" i Umeå. Narkotikaanvändningen i krogmiljöer är ett allvarligt problem som påverkar både individers hälsa och samhällets trygghet. Genom att återinträda i nätverket "Krogar mot Knark" kan vi ta ett viktigt steg mot att skapa säkrare och drogfria miljöer för våra invånare.

Tillsyn på serveringsställen med serveringstillstånd utförs i dagsläget regelbundet av kommunens handläggare samt polisen och syftar till att kontrollera att lagar och regler efterlevs. Detta arbete leder även till en positiv effekt på folkhälsan hos befolkningen då det i tillsynen bland annat kontrolleras att ansvarsfull alkoholservering sker, att serveringstider efterlevs, att mat erbjuds, regler kring åldersgränser efterlevs, och att påträngande, uppsökande och uppmanande marknadsföring av alkohol inte görs.

Initiativet "Krogar mot Knark" har visat sig vara framgångsrikt i flera svenska städer sedan starten i Stockholm i början av 2000-talet. Genom samarbete mellan krogar, myndigheter och kommuner har man kunnat minska narkotikabruket och hindra att krogar används som marknadsplats för droger. Umeå kommun var en del av nätverket mellan 2010 och 2014, och det är motiverat att vi åter igen blir en del av arbetet mot narkotika.

Enligt svensk narkotikastrafflag är all form av narkotikahantering och narkotikaanvändning olaglig och enligt Alkohollagen får heller inga märkbart berusade, eller på annat sätt påverkade personer befinna sig inne på ett serveringsställe. Genom att Umeå kommun deltar i ett initiativ som "Krogar mot Knark" visar det krogar och restauranger att Umeå kommun tar ett aktivt samhällsansvar. Att krogarna deltar

bidrar till att skapa en tryggare och mer hälsosam miljö för sina gäster och sina anställda.

År 2022 genomfördes en studie i Umeå som visar på en ökning av narkotikaanvändningen, särskilt av kokain och amfetamin. Detta trots att flera faktorer kan ha bidragit till en underskattning av den faktiska konsumtionen. Resultaten från studien, samt de beslag och åtal för narkotikabrott som skett den senaste tiden, understryker behovet av att agera.

Under 2018 startade ett samverkansarbete upp mellan Umeå kommun, polis, näringsliv och civilsamhället. Samverkansarbetet heter Umeå växer tryggt och säkert och den nuvarande inriktningen på arbetet är att förebygga och motverka rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Genom att minska användandet av narkotika i krogmiljöer kan man minska risken för att individer dras in i kriminella nätverk. Narkotikahandel och användning av narkotika är ofta kopplade till kriminell verksamhet och genom att minska dessa aktiviteter kan man bidra till att försvaga de kriminella nätverkens inflytande och rekryteringsmöjligheter. Det är en del av ett större arbete för att skapa ett tryggare och säkrare samhälle.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser att våra krögare efterfrågar stöd och samverkan för att kunna hantera narkotikaproblemet på ett effektivt sätt. Genom att återinträda i "Krogar mot Knark" kan Umeå erbjuda den utbildning, de rutiner och det samarbete som krävs för att skapa trygga och drogfria restaurang- och nöjesmiljöer. Det innebär också en tryggare arbetsmiljö för de anställda som många gånger är unga om narkotikaanvändningen minskar.

Även om miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till ett återinträde skulle det innebära ett behov av utökade resurser då ett återinträde skulle innebära större arbetsbelastning för miljö- och hälsoskyddsnämnden i form av arbete med utbildning i kunskap och metodik, utbildning av inblandade parter så som krögare, krogpersonal och tillsynspersonal samt nätverkande med andra myndigheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-05-07
Motion 8/2025 Återinför ”krogar mot knark” i Umeå

Beredningsansvariga

Karin Lindmark, Alkohol- och tobakshandläggare

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

MOTION 2025-02-10

Återinför ”Krogar mot Knark” i Umeå

Krogar mot knark är ett samverkansinitiativ mellan krogar, myndigheter och kommuner för att motverka narkotikaanvändning i krogmiljöer. Syftet är att skapa trygga och drogfria restaurang- och nöjesmiljöer genom utbildning, samarbete och tydliga rutiner för hur personal ska agera vid misstanke om narkotikabruk. Initiativet startade i Stockholm i början av 2000-talet och har sedan dess spridits till flera svenska städer. Det bygger på att krogpersonal, ordningsvakter, polis och andra aktörer samarbetar för att minska narkotikabruket och hindra att krogar används som marknadsplats för droger.

2022 genomfördes en studie i Umeå. Studien undersökte avloppsvattnet i Umeå för att analysera narkotikaanvändningen i befolkningen. Genom att mäta förekomsten av narkotikarester och beräkna konsumtionen per 1 000 invånare, såg man en ökning av användningen av kokain och amfetamin jämfört med tidigare mätningar 2011 och 2013.

De uppmätta halterna av kokain och amfetamin är avsevärt högre än i tidigare studier, detta trots att flera faktorer som man misstänkte skapade lägre förekomst förelåg. Främst nämnde man påsklov, kraftig snösmältning och pandemins påverkan på nattlivet som möjliga orsaker till en underskattning av den faktiska konsumtionen.

Förekomsten är med stor sannolikhet betydligt högre än vad som framkom genom studien.

📌 **24 januari 2024** – VK genomför en kontroll av 10 uteställen. Spår av kokain återfinns på 7 krogar. Krögarna efterfrågar en förändring.
📌 **19 mars 2024** – Tre personer åtalas för grovt narkotikabrott efter att ha innehaft 6 kilo amfetamin.
📌 **5 november 2024** – Ett rekordbeslag i Umeå: 9 kilo hasch, 18 kilo amfetamin och 250 gram kokain tas i beslag.

Mellan 2010 och 2014 var Umeå kommun en del av nätverket *Krogar mot Knark*, men sedan dess har narkotikaanvändningen stadigt ökat. Idag är 32 kommuner med i nätverket, och med tanke på att Umeå är Sveriges elfte största kommun borde vi också vara en del av detta viktiga arbete. Av landets tio största kommuner deltar sju redan och problemet med narkotika i Umeå är precis som i många andra städer omfattande. Vi måste ta alla möjligheter att vända trenden. Våra krögare efterfrågar hjälp i ett arbete där samverkan är nyckeln till framgång.

– det är hög tid att Umeå följer efter och tar ett tydligare ansvar i kampen mot narkotika.

Med anledning av ovanstående yrkar Kristdemokraterna att kommunfullmäktige beslutar

- Att Umeå kommun utreder möjligheten att återinträda i *Krogar mot Knark*.
- Att nödvändiga resurser avsätts för att implementera insatser i samverkan med berörda aktörer.

Veronica Kerr
Kristdemokraterna

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anta Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Ärendebeskrivning
Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte
Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Policy för jämställdhetsarbete tydliggör fem bärande principer för jämställdhetsarbete i Umeå kommun:

- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap
- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna
- Förståelse av makt och motstånd
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00326

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande. Totalt tio nämnder samt UKF lämnade remissyttranden. Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Inga nämnder eller bolag föreslog genomgripande förändringar i remissversionen. I den reviderade utgåvan gjordes mindre språkliga justeringar, förtydliganden och tillägg i enlighet med förslag från remissrundan.

Beslutsunderlag

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Protokollsutdrag JUSK – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Byggnadsnämndens yttrande
Fritidsnämndens yttrande
För- och grundskolenämndens yttrande
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande
Individ- och familjenämndens yttrande
Kulturnämndens yttrande
Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande
Tekniska nämndens yttrande
Äldrenämndens yttrande
Umeå kommunföretag AB:s yttrande
Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Ledningskoordinator

Förnamn, Efternamn	Annika Dalén
Befattning	Jämställdhetsstrateg

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-10-02

§ 47

Diarienr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att överlämna reviderad utgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun till kommunfullmäktige för antagande

Reservation
Moderaterna och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte
Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för

policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.
Jämställdhetsutskottet önskade synpunkter kring:

1) policyns upplägg och innehåll, samt
2) om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Totalt tio nämnder samt UKF har lämnat remissyttranden.

Revideringar av remissversion

Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Inga nämnder eller bolag föreslog genomgripande förändringar i remissversionen.

Följande justeringar har gjorts i den reviderade utgåvan:

- Mindre språkliga justeringar för korrigering av fel samt viss språkförenkling (se yttranden från ÄN och IFN).
- Ordningen på de bärande principerna har ändrats för ett bättre flöde.
- Förtydligande skrivningar kring intersektionalitet under ”omfattning och avgränsning” (se yttrande från IFN).
- Förtydligande skrivningar under ”principer och förhållningssätt” (se yttrande från IFN).
- Tydligare inkludering av bolagen under ”organisation och ansvar” (se yttrande från UKF).

Vad gäller frågan om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas svarar tre nämnder (BN, MHN och ÄN) att detta vore bra medan övriga nämnder inte ser behov av detta (FN, FGN, GVN, IFN och TN) alternativt adresserar inte tydligt frågan (KN, UKF). Jämställdhetsutskottet föreslår därför inte i detta skede ett framtagande av kompletterande riktlinjer men erbjuder stöd till de nämnder och bolag

som så önskar för att konkretisera jämställdhetsarbetet inom ramen för den egna verksamheten.

Beslutsunderlag

Reviderad utgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Byggnadsnämndens yttrande
Fritidsnämndens yttrande
För- och grundskolenämndens yttrande
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande
Individ- och familjenämndens yttrande
Kulturnämndens yttrande
Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande
Tekniska nämndens yttrande
Äldrenämndens yttrande
Umeå kommunföretag AB:s yttrande
Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Joline Göttfert (M) för Moderaterna – s. 4 Ta bort ”förståelse av makt och motstånd” och ändra till ”förståelse av jämställdhetsarbete”
s. 5 ändra till:

”Förståelse av jämställdhetsarbete

Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att påverka sin egen livssituation. Det kan handla om formella positioner som följer med ett visst uppdrag, men också om möjligheten att definiera problem och lösningar, och att påverka både samhällets utveckling och sitt eget liv.
Policyn utgår från ett könsperspektiv och det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att frågor om jämställdhet hänger samman med andra faktorer, som till exempel etnicitet, socioekonomi, ålder,

funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.
Det är viktigt att verksamheter som arbetar aktivt med jämställdhet har tydligt stöd från ledningen, så att det framgår att frågan är prioriterad och syftar till förbättringar för både medarbetare och invånare.
Det är också nödvändigt att de personer som leder arbetet får det stöd de behöver under processen.

s.6 stryk slutet av meningen, efter "hinder": Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser.”

Maria Lindvall (-) (L) – bifall till Moderaternas yrkande.

Linda Lotare (V) - bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns
Tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas förslag. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation
Moderaterna och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Ledningskoordinator

Sammanställning av remissvar – policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Remissförfarande

Jämställdhetsutskottet beslutade 2025-04-10 att lämna förslag till policy på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.

Jämställdhetsutskottet önskade synpunkter kring:

1) policyns upplägg och innehåll, samt
2) om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Totalt tio nämnder samt UKF har lämnat remissyttranden.

Sammanfattning remissvar

Alla nämnder och bolag välkomnar policyn och ser den som ett viktigt steg i att stärka det strategiska jämställdhetsarbetet. Nedan följer en kortare sammanställning per nämnd och bolag utifrån de två frågor som utskottet efterfrågat synpunkter kring.

Sammanställning per nämnd/bolag

<u>Byggnadsnämnden (BN)</u>

1) Nämnden är positiv till policyn. Anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbetet ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande och kompetensutveckling, samt anser att uppföljning av jämställdhetsarbete på nämndsnivå behöver förhålla sig till styrmodellen med mer tillitsbaserad styrning. Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.
2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

<u>Fritidsnämnden (FN)</u>

1) Understryker vikten av att Umeå kommun bedriver ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. Välkomnar en tydlig policy som vägledning. Har formulerat ett tydligt åtagande kring jämställdhet i sitt grunduppdrag, anser att varje nämnd själv avgör om skrivningar bör ingå i nämndernas grunduppdrag.

2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje. Ser det som viktigt att jämställdhetsstrategerna kan utgöra ett stöd för nämnder och förvaltningar.

För- och grundskolenämnden (FGN)

1) Välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy och menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Anser att varje nämnd bör ta ansvar och utforma egna mål utifrån policyn.
2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)

1) Välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy och menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå.
2) Ser inget behov av kompletterande riktlinje.

Individ- och familjenämnden (IFN)

1) Anser att det är nödvändigt med en policy för arbetet med jämställdhet för att tydliggöra kommunens ansvar att främja jämställdhet inom såväl organisationen som i samhället i stort. Positiva till intersektionellt perspektiv och vill stärka dessa skrivningar ytterligare. Föreslår förtydliganden kring könsstereotyper och att jämställdhetsarbete ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.
2) Ser inget behov av en kompletterande riktlinje men önskar stöd för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för jämställdhetsarbetet.

Kulturnämnden (KN)

1) Anser att arbetet för jämställdhet är viktigt och att en jämställdhetspolicy är bra och nödvändig. Betonar att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv som behöver samordnas över förvaltningsgränserna och inte skrivas in i nämnders grunduppdrag.
2) Frågan adresseras inte direkt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN)

1) Nämnden är positiv till policyn. Anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbetet ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande och kompetensutveckling, samt anser att uppföljning av jämställdhetsarbete på nämndsnivå behöver förhålla sig till styrmodellen med mer tillitsbaserad styrning. Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.
2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Tekniska nämnden (TN)

1) Positiva till förkortningen av det tidigare styrdokumentet och till att de fem bärande principerna ligger i fokus. Anser att det är viktigt att vikten av att jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplanering och uppföljning tas upp samt att policyn i sin helhet är bra.
2) Vill lämna till verksamheterna att avgöra om riktlinjer behövs, men betonar behov av stöd i form av kompetensutveckling.

Äldrenämnden (ÄN)

1) Ser policyn som en positiv förflyttning för att underlätta att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning och välkomnar hur policyn betonar vikten av aktiv dialog och analys av jämställdhetsrelaterat arbete inom förvaltningarna. Efterfrågar ett enklare språkbruk.
2) Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer som beskriver hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas i praktiken med tydliga delmål, aktiviteter, åtgärder och nyckeltal.

Umeå Kommunföretag AB (UKF)

1) Välkomnar en policy som bidrar till att skapa ökad tydlighet kring jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Anser att dokumentet är för långt för att vara en policy och mer liknar en strategi och upplevs delvis svår att omsätta i praktiken.
2) Frågan adresseras inte direkt.

Valnämnden (VN)

1) Nämnden bedömer att de kan arbeta i linje med policyn och integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten där det är möjligt och relevant utifrån verksamhetens specifika förutsättningar.
2) Frågan adresseras inte direkt.

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-23

§ 21

Diarienr: VN-2025/00024

Valnämndens yttrande över förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Valnämnden beslutar

att lämna yttrande enligt förslag.

Ärendebeskrivning

Valnämnden har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Valnämndens verksamhet mellan valen består av fyra årsarbetare. Verksamheten inriktas på att utvärdera det senaste valet och påbörja förberedelser inför det kommande.

Under valår rekryteras ett stort antal röstmottagare där det stora flertalet arbetar på valdagen, ett drygt hundratal under 2–3 veckor och några få längre tid än så. Det gemensamma för samtliga är att anställningarna är tidsbegränsade.

Valnämnden ser dock att vissa delar av kommunens riktlinjer, inklusive den föreslagna jämställdhetspolicyn, kan vara utmanande att implementera fullt ut i den egna verksamheten. Detta gäller särskilt långsiktiga insatser som kräver kontinuitet och viss volym i personalstyrkan.

Trots dessa förutsättningar bedömer valnämnden att vi kan arbeta i linje med policyn och integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten där det är möjligt och relevant.

I övrigt har valnämnden inga synpunkter på förslaget till jämställdhetspolicy.

Valnämndens beslutsordning

Yrkanden
Joline Göttfert (M) Tillägg enligt eget yttrande
Lina Farhat (S) Bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Propositionsordning som godkännes
Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot avslag till yttrande. Valnämnden bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation
Joline Göttfert (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yttrande.

Reservationstext
Yttrande om jämställdhetspolicyn
Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter ”Förståelse av makt och motstånd”. Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.
Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står ”Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation”. Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika ”maktstrukturer” gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör

att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.
Begreppet ”könsmaktsordning” är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin ”en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor.” Att kommunen ska använda sig av teorier som ”könsmaktsordning” i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med ”motstånd”. Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av ”motstånd” i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som ”könsmaktsordning” och ”maktordningar” på s. 5, bör därför tas bort.
På s. 3 står det ”Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag”. Alla nämnder är olika och arbetar på olika sätt. Skrivningen kan tolkas som att alla nämnder borde ha med ordet *jämställdhet* i sitt grunduppdrag. I vissa nämnders grunduppdrag passar det bra att ha med skrivningar om jämställdhet, men det beror helt och hållet på hur grunduppdraget är skrivet. Oavsett om jämställdhet nämns i grunduppdraget eller inte, så ska hela organisationen arbeta med jämställdhetsfrågor. Det ska vara upp till varje nämnd att besluta om hur grunduppdraget formuleras och därför borde formuleringen tas bort.

Beslutsunderlag

Förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Marie Sandström
Tordleif Hansson

Beslutet ska skickas till
sofia.gustafsson.2@umea.se
I ärenderaden anges KS-2025/00326

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-23

UMEÅ KOMMUN

Antagandeversion

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslutad av: Kommunfullmäktige	**Diarienummer:** XXX	**Datum och paragraf för beslutet:** XXX	**Policyn styr**: Kommunkoncernen
Dokumenttyp: Policy	**Giltighetstid:** Tills vidare	**Dokumentansvarig nämnd:** Jämställdhetsutskottet	

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.[1]

Syfte

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för Umeå kommuns jämställdhetsarbete.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete ska integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Omfattning och avgränsning

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

> ***Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.***

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är långsiktiga, används för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer och kan syfta till att skapa utvecklingskapacitet.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Samtidigt är jämställdhet ett horisontellt perspektiv och en

[1] *Policy: Beskriver övergripande förhållningssätt eller principer för kommunen inom ett område. De är översiktliga, generella och hållbara över tid. De lämnar ett stort handlingsutrymme. Kan beslutas av kommunfullmäktige.* (Riktlinje för styrande dokument, politiskt beslutade)

övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Jämställdhetsarbetet utgår ifrån kön, men en förståelse för hur andra faktorer än kön spelar in i människors livsvillkor är nödvändig. Jämställdhetsarbete som utgår från det av kommunfullmäktige antagna målet har fokus på en rättvis fördelning av makt och resurser. Det avser alltså inte i första hand rättighetsarbete utifrån ett diskrimineringsperspektiv och har inte fokus på individer utan på maktfördelning och strukturer.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Principer och förhållningssätt

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden. Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Det handlar om att medvetandegöra livsvillkoren för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun och att utveckla arbete för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Vi behöver vara medvetna om risken att könsstereotypa normer och föreställningar kan påverka hur vi bedömer, bemöter och behandlar människor, och insatta i skillnaden mellan könsstereotypa föreställningar och reella skillnader som finns utifrån kön. Kommunen ska vara en pådrivande aktör i jämställdhetsarbetet och har ett viktigt uppdrag i att främja jämställdhet inom organisationen såväl som i samhället i stort.

Att arbeta med att synliggöra maktstrukturer och arbeta för att förändra dem kräver ambition och mod. Umeå kommuns mest framgångsrika satsningar utifrån jämställdhetsperspektiv har blivit framgångsrika för att det har funnits en politisk vilja, stöttande ledning, engagerade medarbetare och att arbetet varit kopplat till verksamhetens uppdrag. Skrivningar om jämställdhet kan därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag, när det bedöms lämpligt.

De bärande principerna för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun är:

- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna
- Förståelse av makt och motstånd
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

Kunskap är en central del av jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och ökar insikten i vad olika beslut får för konsekvenser för kvinnor respektive män. Individer och organisationer utvecklas då både kvinnors och mäns kunskaper om jämställdhet ökar.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Kvinnors och mäns livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom könsuppdelad statistik där det handlar om att belysa vilka villkor kvinnor och män har i Umeå kommun. Fakta och könsuppdelad statistik utgör en bra början, men för att underlaget ska bli ett verktyg för verklig förändring mot ökad jämställdhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Kunskap om jämställdhet, hur ojämställdhet uppstår och upprätthålls och kan förändras är väsentlig för att kunna bedriva ett förändringsarbete. För att kunna identifiera träffsäkra ojämställdhetsproblem behövs också kunskap om hur andra maktordningar samverkar med kön. Utifrån kunskapen behöver jämställdhetsarbetet organiseras så att det skapas ett institutionellt lärande som stannar kvar i och sprids inom organisationen.

Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem

En grundläggande utgångspunkt för jämställdhetsarbetet är att utgå ifrån tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns, i verksamheten liksom i samhället. I en tydlig problemformulering framgår:

- vad som behöver förändras
- vem eller vilka som drabbas av problemet
- vad eller vilka det är som bidrar till att problemet upprätthålls

Detta innebär att identifiera hur problemet definieras och vilka antaganden som ligger till grund för denna definition, samt att undersöka vilka konsekvenser denna representation av problemet har för olika grupper och individer, inklusive vilka aspekter av problemet som inte

tas upp i representationen. Det som lämnas osagt och inte problematiserat kommer inte heller att bli inkluderat i arbetet.

Det är viktigt att prioritera de problem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag och att välja de insatser och förändringar som har störst potential att öka jämställdheten för målgruppen och som kan få största möjliga genomslag i samhället, i linje med det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet.

Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete syftar till att lösa övergripande problem som går över verksamhetsgränserna och där samverkan är en grundläggande förutsättning för att nå framgång. Genom att sätta olika personer med olika expertis runt bordet ställs frågor på nya sätt, vilket motverkar att problem formuleras på samma sätt om och om igen med sikte på lösningar som är möjliga inom den egna verksamheten. Att vara modig och ha ett utmaningsdrivet, samarbetsbaserat och utforskande arbetssätt ska därför vara utgångspunkten för jämställdhetsarbetet, vilket främjar innovation och medskapande mellan verksamheter men också med andra aktörer i den offentliga sektorn, civilsamhället, näringslivet och forskarsamhället. Kommunen fungerar här som ett viktigt föredöme och katalysator för att få fler att delta i jämställdhetsarbetet.

Förståelse av makt och motstånd

Jämställdhet handlar om en jämn fördelning av makt och resurser mellan könen samt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Makt kan avse formell makt förvärvad genom exempelvis en viss befattning, men kan även avse möjligheten och privilegiet att formulera både problem och möjliga lösningar, att forma samhället såväl som sitt eget liv. Policyn utgår från ett könsperspektiv men det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att könsmaktsordningen samspelar med andra maktstrukturer som till exempel etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Ifrågasättande av maktfördelning, privilegier och inflytande berör och upprör. Aktivt jämställdhetsarbete innebär en kritisk granskning av den egna verksamheten och möts därför ofta med motstånd. Det är viktigt att berörda verksamheter är medvetna om detta och att det från ledningshåll tydliggörs att det är en prioriterad fråga som syftar till förbättringar för såväl medarbetare som invånare och att stöd erbjuds den eller de personer som ska leda processen.

Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställning

Jämställdhetsarbete är en integrerad del av omställningsförmågan inom en organisation. För att kunna anpassa sig till förändringar och utveckla hållbara lösningar krävs en aktiv och medveten satsning på jämställdhet. Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser. Jämställdhetsarbete är också ett utvecklingsarbete som bygger på kunskap och kontinuerligt lärande. Genom att samla in och analysera data, samt utbilda medarbetare och ledare, kan organisationen utveckla effektiva strategier som främjar jämställdhet. Det krävs också en vilja att utmana befintliga normer och strukturer, och att vara öppen för nya idéer och perspektiv.

För att arbetet ska leda till resultat behöver det integreras i organisationens verksamhet och processer. Jämställdhetsperspektiv bör finnas med i alla beslut och på alla nivåer. Det är en strategi för lärande och förändring där organisationer utvecklar ett reflekterande och analyserande arbetssätt för att synliggöra och åtgärda ojämställdhet. För detta krävs en organisation med förändringskompetens där ett systematiskt lärande tillåts pågå genom att analysera och driva innovation. Jämställdhetsarbetet bidrar till att höja kvaliteten i verksamheterna och skapa en rättvis fördelning av makt och resurser som på sikt även bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Organisation och ansvar

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har uppdraget att stötta policyns genomförande, utifrån sitt uppdrag att initiera, granska och följa upp kommunövergripande frågor ur ett jämställdhetsperspektiv, ur jämställdhetssynpunkt bereda ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige, utveckla strategier för att uppnå jämställdhetsmålen samt öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden.

Ansvaret för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för arbetet, baserat på principerna i denna policy, ligger på nämnder och verksamheter samt respektive bolagsstyrelse. Jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnder och bolag som behöver stöd i sitt jämställdhetsarbete kan vända sig till jämställdhetsutskott och till jämställdhetsstrateg.

Umeå kommun har tjänsteresurser som fungerar som stöd i processer kring jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering på övergripande nivå samt arbetar med strategiskt utvecklingsarbete i frågorna. Vidare har kommunen personalfunktionen som

ansvarar för arbetet med, arbetsgivarfrågor, lönekartläggning samt ärenden som rör diskrimineringslagstiftning.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen)

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 75
Diarienr: TN-2025/00506

Yttrande remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att yttra sig enligt nedan.

Reservation
Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige 2011 och reviderades 2017. Förslag till uppdatering av styrdokumentet är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och är tänkt att fungera som ett stöd till kommunens nämnder och bolag i förståelsen av hur jämställdhetsarbetet kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.
Styrdokumentets namn uppdateras också från strategi till policy i enlighet med kommunens riktlinjer för styrande dokument.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Tekniska nämndens yttrande
I nya förslaget till policy har styrdokumentet förkortats och fokus ligger på fem bärande principer för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun.
Nämnden anser att det är positivt att dessa principer och förhållningssätt har utvecklats och får ta mer plats. När fokus är på vad vi ska göra och hur

vi ska förhålla oss kan styrdokumentet fungera som ett bättre stöd i jämställhetsarbetet.

Den första punkten handlar om att jämställdhetsarbetet ska utgå från tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns. Det är bra att det lyfts upp på agendan. Idag har jämställhetsarbetet redan ett ganska stort fokus och är inarbetat i verksamheternas arbetssätt. Till exempel finns perspektiv om jämställhet med som en del vid planering av nya parker, gator och trafiklösningar. Det är samtidigt ett arbete som aldrig kommer bli helt klart. Nya situationer uppstår hela tiden som kräver att vi vrider och vänder på dessa frågor ytterligare. Det är också lätt att göra saker på samma sätt som tidigare, utan att ta hänsyn till ny kunskap som kan påverka utfallet. Denna policy bidrar till att sätta dessa perspektiv på agendan och skapa en större medvetenhet om jämställhetsfrågor i respektive verksamhet.

Den andra punkten om förståelse av makt och motstånd lyfter fram perspektivet att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Detta perspektiv kan hjälpa oss med analysen i verksamheterna. Det kan till exempel handla om hur mycket någon funktion används av kvinnor och män, och vad vi kan göra för att förändra detta mot ett mer jämställt samhälle. Det är också bra att det nämns att det kan se olika ut, och att kön samspelar med etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Den tredje punkten handlar om datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap. Nämnden ser positivt på att utgångspunkten i jämställdhetsarbetet ska bygga på data och kunskap. Idag använder vi oss i viss uträckning av könsuppdelad statistik och tar del av aktuell forskning inom respektive områden, men vi behöver också arbeta vidare med och analysera vad siffrorna betyder och analysera underlaget från nya infallsvinklar.

Under den fjärde punkten; jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen, beskrivs vikten av att jämställdhetsarbetet integreras i organisationens verksamhet och processer och att för detta

krävs en organisation med förändringskompetens. Nämnden anser att det är bra att detta perspektiv lyfts fram. Till viss del kan det idag vara personberoende hur mycket jämställdhetsperspektivet lyfts fram i olika sammanhang och är bra om det arbetas med mer systematiskt. Det är värdefullt att jämställhetsstrategerna kan vara till hjälp kring hur vi kan få in jämställhetperspektivet som en del i ordinarie processer och arbetssätt. Till exempel ser vi behov av stöd i hur verksamhetsplanen kan utvecklas eller att checklistor/mallar tas fram för att få en ökad jämställdhetsintegrering.

Den femte och sista punkten betonar vikten av samverkan med andra aktörer, att en blandning av olika kompetenser kan bidra till nya infallsvinklar och att kommunen ibland fungerar som en katalysator för jämställdhetsarbetet. Inom nämndens verksamheter sker samverkan sker med olika aktörer både internt i kommunen och med externa aktörer. Det kan handla om olika forum för samverkan, medborgardialoger, trygghetsvandringar, planarbete med mera. Här kan det handla om att utveckla hur jämställdhetsperspektivet kan ta mer plats i dessa forum.

Avslutningsvis betonas vikten av organisationen, att jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och det ska avsättas tid och resurser för att arbeta med målen som sedan redovisas och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnden anser att det är viktigt att detta tas upp samt att policyn i sin helhet är bra. Nämnden ser med fördel att verksamheterna ges utrymme att själva avgöra om det finns behov av att ta fram ytterligare riktlinjer kring hur jämställhetsarbetet ska bedrivas.

Utbildning och kompetensutveckling kring jämställdhet kopplat till verksamhetsspecifika frågor bör också erbjudas till kommunens anställda, för att i högre grad kunna planera och utveckla insatser och åtgärder som påverkar kommunens medborgare.

Förslag på sammanträdet
Stefan Nordström (M) yrkar på att hela stycket kring ”Förståelse av makt och motstånd” stryks.

Rebecka Dejby (MP) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.
Johan Stål (V) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

Christina Bernhardsson (S) yrkar avslag på Stefan Nordströms (M) yrkande.

Tekniska nämndens beslutsordning
Ordförande frågar om nämnden kan besluta i enlighet med tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Reservation
Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsunderlag
Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Bilaga.

Beredningsansvariga
Ann Siklund, handläggare

Beslutet ska skickas till
Stadsledningskontoret: sofia.gustafsson.2@umea.se (KS-2025/00326)

UMEÅ KOMMUN

Yttrande

2025-04-22 Dnr: IFN-2025/00151

Jämställdhetsutskottet

Yttrande över remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad policy till jämställdhetsutskottet. Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Sammanfattning av policyn
Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen av styrdokumentet 2025 syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Individ- och familjenämndens synpunkter
Individ- och familjenämnden anser att det är nödvändigt med en policy för arbetet med jämställdhet mellan män och kvinnor för att tydliggöra kommunens ansvar att främja jämställdhet inom såväl organisationen som i samhället i stort. Förhållningssätten och principerna som beskrivs i policyn överensstämmer med det nämnden anser vara centrala komponenter i ett jämställdhetsarbete, såsom att medvetandegöra livsvillkor och

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Camilla Nilsson

camilla.nilsson@umea.se

maktstrukturer, kritiskt granska den egna verksamheten och åtgärda de ojämställdhetsproblem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag. Eftersom hänsynstagande till samverkande maktordningar kan bidra till träffsäkrare arbetssätt ses det som positivt att det intersektionella perspektivet berörs i avsnitten *Förståelse av makt och motstånd* och *Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap*. Att ytterligare beskriva det intersektionella perspektivet skulle, enligt nämnden, stärka policyn. Detta perspektiv skulle kunna läggas till i avsnittet *Omfattning och avgränsning*.

I avsnittet *Principer och förhållningssätt* nämns kort att människor inte ska styras eller begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Individ- och familjenämnden ser det som lämpligt att lägga till en beskrivning av att vi behöver vara medvetna om risken att könsstereotypa normer och föreställningar kan påverka hur vi bemöter, bedömer och behandlar människor. Det kan också vara värt att beröra att det även är nödvändigt att vi är insatta i skillnaden mellan könsstereotypa föreställningar och reella skillnader som finns utifrån kön. Detta är kunskap som är viktig att beakta för att uppnå mer jämställda levnadsvillkor och medborgarservice.

Ett annat önskvärt tillägg är ett förtydligande om hur jämställdhetsarbetet ska följas upp. Det kan också vara av vikt att tydliggöra att arbete med jämställdhet ska ingå i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Därtill vill Individ- och familjenämnden uppmärksamma att ordet *strategi* används i stället för *policy* i första stycket i avsnittet *Förståelse av makt och motstånd*.

Vidare vill Individ- och familjenämnden lyfta att det är uppskattat att policyn inte detaljstyr nämnden, det medför möjlighet att prioritera de jämställdhetsproblem som uppmärksammas i verksamheterna. De bärande principerna i policyn ger nämnden en utgångspunkt till vad nämndens arbete med jämställdhet ska utgå ifrån, vad som ska prioriteras och hur arbetet ska upprätthållas. Individ- och familjenämnden ser inget behov av kompletterande riktlinjer men skulle uppskatta stöd i att komma i gång med att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för jämställdhetsarbetet.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Camilla Nilsson
Utredare

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-27

§ 180

Diarienr: IFN-2025/00151

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till jämställdhetsutskottet i enlighet med det reviderade yttrandet 2025-04-22.

Reservation
Igor Hell (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remissversionen av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnden ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen av styrdokumentet 2025 syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Syftet med policyn är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för jämställdhetsarbetet.

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande
Andreas Lundgren (S) yrkar att yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Andreas Sellstedt (V) och Igor Hell (M) yrkar bifall till Lundgrens (S) yrkande.

Igor Hell (M) yrkar att stycket ”Makt och motstånd” i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Andreas Lundgren (S) och Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag till Hells (M) yrkande.

Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till Hells (M) yrkande.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Lundgrens (S) yrkande.
Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller Lundgrens (S) yrkande.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Hells (M) yrkande.
Ordförande finner att arbetsutskottet avslår Hells (M) yrkande.

Reservation
Igor Hell (M) reserverar sig mot arbetsutskottets beslut till förmån för eget yrkande.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen förslag till beslut att yttra sig enligt det reviderade yttrandet, som är reviderat i enlighet med arbetsutskottets beslut.

Igor Hell (M) yrkar att stycket ”Makt och motstånd” i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Andreas Lundgren (S) och Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag till Hells (M) yrkande.
Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till Hells (M) yrkande.

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-27

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkanden är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag till beslut och finner att individ- och familjenämnden har beslutat att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut att yttra sig i enlighet med det reviderade yttrandet.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Hells (M) yrkande och finner att det avslås.

Reservation
Igor Hell (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande att stycket ”Makt och motstånd” i policyn om jämställdhetsarbete ska strykas.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-04-22
Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun - 2025
Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun - protokollsutdrag 2025-04-10

Beredningsansvarig

Camilla Nilsson, Utredare

Beslutet ska skickas till
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

UMEÅ KOMMUN

Sammanträdesprotokoll
2025-08-28

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag 28 augusti 2025 kl. 13.00–16.00
Plats: Länken, Saluten

Beslutande
Julia Algotsson (C), ordförande
Dennis Larsson (S)
Elin Nejne (S)
Jari Prosi (S)
Mikael Thyni (M)
Gabriel Farrysson (M)
Mattias Nilsson (V)
Simon Mattson (MP)
Emil Bayat (L)
Evelyn Ångqvist (S), ersättare för Andreas Sjögren (S)
Anna Forss (S), ersättare för Anna Bengtsson (S) §§ 90 - 103
Åsa Bäckström (V), ersättare för Anna Bengtsson (S) § 89

Övriga deltagare Se sida 2.

Utses att justera Elin Nejne (S)

Sekreterare *Digital signatur* §§ 98
Ulrika Lindström

Ordförande *Digital signatur*
Julia Algotsson

Justerande *Digital signatur*
Elin Nejne

BEVIS
Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Sammanträdesdatum	2025-08-28
Anslaget har satts upp	2025-08-29
Anslaget tas ner	2025-09-20
Förvaringsplats:	Umeå kommun/Miljö- och hälsoskydd
Underskrift	*Digital signatur* Ulrika Lindström

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare
Mats Granath (M)
Hans Modig (M)
Åsa Bäckström (V), §§ 90–103
Stefan Boström (C)

Tjänstepersoner
Rune Brandt, stadssbyggnadsdirektör
Ulrika Lindström, nämndsekreterare
Nils Gilenstam, enhetschef miljöskydd, §§ 89–96
Jenny Wallin, alkohol- och tobakshandläggare, § 94
William Jonsson, miljöinspektör, § 96
Emma Johansson, handläggare, § 97

Övriga
Mårten Bäck, näringslivsutvecklare, § 89

Presenteras för nämnden:
Joel Sehlberg, miljöinspektör
Linnea Förare, miljöinspektör

Umeå kommun **Sammanträdesprotokoll**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden **2025-08-28**

---

§ 98
Ärendenr: 2025-2788

Yttrande över remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. Att yttrande över remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun fastställs enligt nedan.
2. Att ärendet justeras omedelbart

Reservation
Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning
Uppdatering av kommunens styrdokument pågår. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument. Remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har överlämnats till kommunens nämnder och bolag för yttrande.

Syftet med policyn för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinjer som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Eftersom sista datum för att svara på remissen är 31 augusti så krävs att beslutet direktjusteras.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande
Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade i yttrande över planeringsdirektiven för 2026 följande:
”Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämställdhetsutskotts förslag 2025-02-13 §10 (Dnr KS-2025/00147).”

Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har en särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.

Nämnden anser att jämställdhetsutskottets arbetsformer med årlig genomgång av nämndernas verksamhetsplaner är förnämlig och borde appliceras på fler sakfrågor. Verksamhetsplanerna behöver dock läsas tillsammans med nämndens övriga specifika handlingsplaner, aktivitetsplaner, tillsynsplaner och övriga system för uppföljning. Tillsammans ger detta en bild av hur nämnden styr och leder exempelvis jämställdhetsarbetet. ”Nya” styrmodellen och nämndens verksamhetsplan försöker vidare skjuta upplägget mot en i alla led mer tillitsbaserad form. Detta innebär att alla sakfrågor inte längre bryts ned till delmål i alla nämnder. Utifrån grunduppdrag, uppföljning och indikatorer sätter nämnden mål i de delar där detta behövs för att styra verksamheten i någon riktning eller höja takten i arbetet. Nämnden anser att policyn och jämställdhetsutskottet behöver förhålla sig även till denna del av styrmodellen. Nämnden anser vidare att den som tar del av jämställdhetsutskottets årliga uppföljning parallellt med förbättringspotential ska få en känsla av stolthet för det goda jämställdhetsarbete som bedrivits under lång tid i Umeå. Där vi tillsammans borde känna stolthet skapas i stället en känsla av att få nämnder gör det som förväntas. Samtliga nämnder har förbättringspotential men insatser behöver balanseras utifrån den enskilda nämndens uppdrag och utgångsläge.

Nämnden anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbete ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande. Bland annat genom än tydligare erbjudande om kompetensutvecklingsinsatser till politiker och tjänstepersoner.

Nämnden anser även att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse daterad 2025-07-14
JUSK protokollsutdrag 2025-04-10 Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga
Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef

Yrkanden på sammanträdet

Mikael Thyni (M) yrkar att det i yttrandet läggs till följande:

Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter ”Förståelse av makt och motstånd”. Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står ”Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation”. Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika ”maktstrukturer” gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Begreppet ”könsmaktsordning” är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin ”en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor.” Att kommunen ska använda sig av teorier som ”könsmaktsordning” i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med ”motstånd”. Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av ”motstånd” i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som ”könsmaktsordning” och ”maktordningar” på s. 4, bör därför tas bort.

På s. 3 står det ”Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag”. Alla nämnder är olika och arbetar på olika sätt. Skrivningen kan tolkas som att alla nämnder borde ha med ordet *jämställdhet* i sitt grunduppdrag. I vissa nämnders grunduppdrag passar det bra att ha med skrivningar om jämställdhet, men det beror helt och hållet på hur grunduppdraget är skrivet. Oavsett om jämställdhet nämns i grunduppdraget eller inte, så ska hela organisationen arbeta med jämställdhetsfrågor. Det ska vara upp till varje nämnd att besluta om hur grunduppdraget formuleras och därför borde formuleringen tas bort.

Mattias Nilsson (V) yrkar avslag till Moderaternas yrkande och bifall till tjänsteskrivelsen.

Elin Nejne (S) yrkar avslag på Moderaternas yrkande och bifall till tjänsteskrivelsen

Beslutsgång
Ordförande ställer Moderaternas yrkande om ett tillägg i förslaget till yttrande mot bifall till tjänsteskrivelsen och finner att nämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till
Jämställdhetsutskottet, sofia.gustafsson.2@umea.se

UMEÅ KOMMUN

SignPort

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av de personer som listas i signaturpanelen.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerad elektronisk underskrift enligt definitionen i eIDAS (EU:s förordning 910/2014).

Äktheten kan valideras enligt internationella standarder i en valideringstjänst som uppfyller förordningen. Validering kan exempelvis göras här: https://validate.signport.se/

Där finns även information om hur validering kan göras i Adobe Acrobat Reader.

Notera, om dokumentet skrivs ut på papper, eller ’skrivs ut’ till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet kan valideras.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 37

Diarienr: KU-2025/00034

Remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att ställa sig bakom yttrandet i tjänsteskrivelsen

att paragrafen är omedelbart justerad.

Reservation
Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar

Yttrande

Kulturnämnden anser att arbetet för jämställdhet är viktigt och att en jämställdhetspolicy är bra och nödvändig.

Precis som framgår av remissen delar kulturnämnden åsikten att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Därför anser kulturnämnden att det är olämpligt att skriva in jämställdhetspolicyn i grunduppdraget. Arbetet behöver samordnas över förvaltningsgränserna för att bli bra och få önskad effekt.

En policy är en avsiktsförklaring för att styra en fråga i önskad riktning och berör flera kommunala aktörer. Grunduppdraget är kommunfullmäktiges uppdrag till en enskild nämnd med ett enskilt ansvar. Ofta också kopplat till lagar som styr nämndens verksamhet.

I enlighet med kommunfullmäktiges planeringsdirektiv ska en nämnd ha ett skriftligt grunduppdrag och reglemente som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden och dess roll och ansvar.

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för styrmodell för Umeå kommun. Beslutet delar upp styrningen i organiserande, aktiverande och normerande styrning. I beslutet framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Jämställdhetsarbetet behöver ske förvaltningsöverskridande för att bli bra och effektivt och få önskat resultat. Det innebär att jämställdhetsarbetet tjänar bäst på att ingå i inriktningsmål och program

Beslutsunderlag

Remiss – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

Kulturnämndens beslutsordning

Tilläggsyrkande

Anton Bergström Nord (M) - Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter ”Förståelse av makt och motstånd”. Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.
Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står ”Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation”. Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika ”maktstrukturer” gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som fördelar sig på en viss maktskala. Det är en felaktig analys, beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kulturnämnden 2025-08-28

Begreppet ”könsmaktsordning” är utan tvekan politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Att kommunen ska använda sig av teorier som exempelvis ”könsmaktsordning” i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med ”motstånd”. Det är inte givet att förbättringsområden kommer att leda till någon form av ”motstånd” i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som ”könsmaktsordning” och ”maktordningar” på s. 5, bör därför tas bort.

Anton Bergström Nord (M) – bifall till tjänsteskrivelsens yttrande med eget tilläggsyrkande
Titti Ådén (S), Alex Nilsson (L) och Sofia Wiesler (MP) – bifall till tjänsteskrivelsens yttrande

Propositionsordning som godkänns
Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens yttrande mot avslag och finner att nämnden bifaller. Ordförande ställer bifall till Moderaternas tilläggsyrkande mot avslag och finner att nämnden avslår.

Reservation
Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se med dnr KS-2025/00326 i ämnesraden

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

§ 97
Diarienr: ÄN-2025/00109

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Äldrenämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun enligt nedan.

Äldrenämnden beslutar att yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Kevin Björnsdotter, verksamhetsutvecklare föredrar i rubricerat ärende.

Äldrenämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, se bilaga 1. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, beslutad 2011 och reviderad 2017, se bilaga 2.

Uppdateringen av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och att tydligare integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningssystem.

Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Remissversion – Policy för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-08-28

Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Kevin Björnsdotter

Beslutet ska skickas till
Jämställdhetsutskottet

Äldrenämndens beslutsordning

Förslag till beslut under överläggningarna

Åsa Bäckström (-) (V) med bifall av Carin Nilson – bifall till äldreomsorgsförvaltningens förslag till beslut

Lotta Holmberg (M) med bifall av Veronica Kerr (KD) – stryk stycket ”Makt och motstånd” samt övriga skrivelser om makt, strukturer och könsmotstånd

Åsa Bäckström (-) (V) – avslag till Lotta Holmbergs förslag

Veronica Kerr (KD) – yttrandet kompletteras med en skrivning om att nämnden anser att arbetet utifrån jämställdhetspolicyn ska följas upp i nämndernas verksamhetsplan och styrkort.

Propositionsordning

Ordföranden ställer Åsa Bäckströms förslag och Lotta Holmbergs förslag under proposition och finner att äldrenämnden beslutar i enlighet med Åsa Bäckströms förslag.
Äldrenämnden beslutar i enlighet med Veronica Kerrs förslag.

Reservationer

Lotta Holmberg reserverar sig mot beslutet.

UMEÅ KOMMUN

Yttrande Sida 1 av 2

2025-07-17 Dnr: ÄN-2025/00109

JUSK

Remiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Yttrande

Äldrenämnden välkomnar att policy för jämställdhetsarbete anpassas till kommunens styrmodell för att underlätta att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning. Uppdateringen bedöms vara en positiv förflyttning i det avseendet.

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv harmoniserar väl med mål inom äldreomsorgen.

Jämställdhet ligger nära äldreomsorgens grunduppdrag bland annat i fråga om att främja självständighet och kvarboende, förebyggande verksamhet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde. Jämställdhetsarbete är en viktig del av äldrenämndens uppdrag som betonas ytterligare i portalparagrafen till nya socialtjänstlagen som trädde i kraft 1 juli 2025 som bland annat innebär att socialtjänst aktivt ska arbeta för att minska omotiverade skillnader mellan kön.

Äldrenämnden välkomnar hur policyn betonar vikten av aktiv dialog och analys av jämställdhetsrelaterat arbete inom förvaltningarna. Mot den bakgrunden ser äldrenämnden gärna ett komplement till policyn, en riktlinje som beskriver hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas i praktiken. Exempelvis med ett innehåll som tydligare speglar ansvar för förvaltningar att konkretisera delmål, aktiviteter och åtgärder. Denna bör även innehålla förslag på prioriterade och mätbara nyckeltal för hur kommunen och kommunägda bolag bör följa upp arbetet i sin helhet.

I dagsläget uppfattas policyn innehålla formuleringar som förutsätter förkunskaper inom jämställdhetsabete och dess begrepp. Policyn föreslås ses över i sin helhet för att nå ett förenklat språkbruk i syfte att underlätta samstämmighet relaterat till övriga styrande dokument.
Utöver det föreslår äldrenämnden följande språkliga justeringar:

- Under syftesbeskrivning beskrivs att policyn är tänkt att fungera som ett stöd till nämnder och hur arbetet kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Förslag att ”kan” ersätts med ”ska”.
- Om rubriken: ”Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen”. Förslag att skriva omställningen i obestämd form, alternativt tydliggöra vilken omställning som syftas till.

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab ÄN

Kevin Peters Björnsdotter

kevin.bjornsdotter@umea.se

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Kevin Peters Björnsdotter

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-22

§ 43
Diarienr: FN-2025/00024

Svar på remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Reservation
Joline Göttfert (M), Christer Lindvall (M) och Lars-Olof Uhlin (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande (se Fritidsnämndens beslutsordning nedan).

Ärendebeskrivning

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun. Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål beslutat av Umeå kommunfullmäktige:
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar.

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har beslutat att överlämna förslag till *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* till nämnder och bolag för yttrande.

Fritidsnämndens yttrande
Fritidsnämnden understryker vikten av att Umeå kommun bedriver ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. Nämnden instämmer i att jämställdhet utgör ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som måste genomsyra hela den kommunala organisationen. För att säkerställa ett hållbart och systematiskt arbete krävs en tydlig policy som vägleder samtliga nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Inom ramen för sitt grunduppdrag har fritidsnämnden redan formulerat ett tydligt åtagande kring jämställdhet. *Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning.* Detta visar nämndens engagemang och vilja att bidra till ett mer jämställt samhälle. Samtidigt anser fritidsnämnden att varje nämnd själv avgör om skrivningar om jämställdhet bör ingå i nämndernas grunduppdrag.

Fritidsnämnden anser att det är bra att koppla jämställdhetspolicyn till det redan beslutade jämställdhetspolitiska inriktningsmålet: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*.

Nämnden ser inte att det finns ett behov av att ta fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas. Däremot anser nämnden att det är viktigt att Umeå kommuns jämställdhetsstrateger även framgent kan utgöra ett stöd för nämnder och förvaltningar i detta arbete.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Fritidsnämnden 2025-08-22

Beslutsunderlag

Remiss Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
JUSK protokollsutdrag 2025-04-10
Remissversion – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Monica Svonni, verksamhetschef

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Joline Göttfert (M) – tillägg i yttrandet:
Jämställdhet är en viktig fråga och ska prioriteras inom Umeå kommuns organisation. Det är bra att det görs ett kontinuerligt förbättringsarbete inom kommunen. I policyn finns ett avsnitt med en rubrik som heter ”Förståelse av makt och motstånd”. Vi föreslår att stycket skrivs om i sin helhet, eller att det stryks.

Både rubriksättningen och innehållet är mer konfrontativt och kritiskt än vägledande för kommunens verksamheter. Jämställdhet handlar inte om lika utfall, utan om lika möjligheter, på samma sätt som det beskrivs på s. 3. Vi föreslår därför att den första meningen i stycket ändras, så att det står ”Jämställdhet handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation”. Att ta med de olika diskrimineringsgrunderna i policyn är ett perspektiv som är bra att ha med sig inom organisationen. Att däremot kalla det för olika ”maktstrukturer” gör att läsaren får bilden av att samhället består av grupper som har olika mycket makt. Det är en felaktig beskrivning och gör att människor beskrivs som att de tillhör grupper i stället för att de är individer.

Begreppet ”könsmaktsordning” är politiskt laddat och bör inte finnas med i en kommunal policy. Det är enligt Nationalencyklopedin ”en samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor.” Att kommunen ska använda sig av teorier som ”könsmaktsordning” i jämställdhetspolicyn är något vi inte anser är lämpligt. Att formulera sig på det viset skapar mer konflikt än lösningar. Samma sak gäller kring beskrivningen av att jämställdhetsarbete skulle mötas med ”motstånd”. Det är inte givet att

förbättringsområden kommer att leda till någon form av ”motstånd” i organisationen. Däremot blir det konfliktskapande att från början uttrycka sig på det sättet. Ord som ”könsmaktsordning” och ”maktordningar” på s. 5, bör därför tas bort.

Olivia Lundgren (S) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag till yttrande, avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Lennart Arvidsson (V) – avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Johan Asplund (MP) – avslag till Joline Göttferts (M) yrkande.

Propositionsordning som godkänns
Avslag mot bifall till Joline Göttferts (M) tilläggsyrkande, yrkandet avslås. Ordföranden finner att nämnden beslutar att fastställa tjänsteskrivelsens förslag till yttrande.

Reservation
Joline Göttfert (M), Christer Lindvall (M) och Lars-Olof Uhlin (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Sofia Gustafsson, märkning KS-2025/00326

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-20

§ 162

Diarienr: BN-2025/00178

Yttrande över remiss: Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Byggnadsnämnder fastställer yttrande över remiss *Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun* enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Uppdatering av kommunens styrdokument pågår. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument. Remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har överlämnats till kommunens nämnder och bolag för yttrande.

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Byggnadsnämndens yttrande

Byggnadsnämnden beslutade, 2025-03-19 § 46, följande i yttrande över planeringsdirektiven för 2026:

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Byggnadsnämnden 2025-08-20

”Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämställdhetsutskotts förslag 2025-02-13 § 10 (Dnr KS-2025/00147).”

Nämnden anser att jämställdhet i Umeå har i särställning gentemot andra tvärfrågor och därav bör nämnas i grunduppdraget.

Nämnden anser att jämställdhetsutskottets arbetsformer med årlig genomgång av nämndernas verksamhetsplaner är förnämlig och borde appliceras på fler sakfrågor. Verksamhetsplanerna behöver dock läsas tillsammans med nämndens övriga specifika handlingsplaner, aktivitetsplaner, tillsynsplaner och övriga system för uppföljning. Tillsammans ger detta en bild av hur nämnden styr och leder exempelvis jämställdhetsarbetet. ”Nya” styrmodellen och nämndens verksamhetsplan försöker vidare skjuta upplägget mot en i alla led mer tillitsbaserad form. Detta innebär att alla sakfrågor inte längre bryts ned till delmål i alla nämnder. Utifrån grunduppdrag, uppföljning och indikatorer sätter nämnden mål i de delar där detta behövs för att styra verksamheten i någon riktning eller höja trakten i arbetet. Nämnden anser att policyn och jämställdhetsutskottet behöver förhålla sig även till denna del av styrmodellen. Nämnden anser vidare att den som tar del av jämställdhetsutskottets årliga uppföljning parallellt med förbättringspotential ska få en känsla och stolthet för det goda jämställdhetsarbete som bedrivits under lång tid i Umeå. Där vi tillsammans borde känna stolthet skapas istället en känsla av att få nämnder gör det som förväntas. Samtliga nämnder har förbättringspotential men insatser behöver balanseras utifrån den enskilda nämndens uppdrag och utgångsläge.

Nämnden anser att den stora möjligheten med ett fortsatt gott jämställdhetsarbetet ligger i ett fortsatt gemensamt kulturskapande. Bland annat genom än tydligare erbjudande om kompetensutvecklingsinsatser till politiker och tjänstepersoner.

Nämnden anser att det vore bra med efterföljande riktlinjer.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-08-20

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-07-14
JUSK protokollsutdrag 2025-04-10 Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Nicklas Fryksten, bygglovschef
Marie Häggström, lantmäterichef
Camilla Högdahl, HR-chef

Föredragande

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till
Jämställdhetsutskottet, sofia.gustafsson.2@umea.se

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-06-18

§ 73
Diarienr: SK-2025/00272

Yttrande om internremiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun enligt nedan.

Reservation: Izabel Riedl (M) och Frida Fröberg (KD) till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun, se bilaga 1. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun beslutad 2011 och reviderad 2017, se bilaga 2.

Jämställdhetsutskottets förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har anpassats till kommunens nya styrmodell och dokumentstruktur. Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy. Att policyn anpassas till kommunens styrmodell är en viktig förutsättning för att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning.

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål – att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv – harmonierar väl med mål i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsplan.
Innehåll i förslag till ny policy tydliggör både bärande principer samt ger en riktning om vikten av integrering av jämställdhetsarbetet i för Umeå kommuns centrala strategiska områden.

Jämställdhetsutskottet ställer frågan om nämnden ser ett behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Detta ger en god utgångspunkt för vidare arbete inom respektive nämnd utifrån förvaltningsspecifika verksamheter och förutsättningar.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens övergripande mål i verksamhetsplan är att andelen elever som tar gymnasieexamen ska öka. För att följa hur väl utvecklingen sker mot det fastställda målet har delmål formulerats inom respektive strategiområde. Delmålen följs upp av resultatmått. Uppföljning av långsiktiga mål och delmål sker i styrkort, verksamhetsrapporter samt genom huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och avrapporteras i nämnd enligt årshjul.
Jämställdhetsperspektiv har integrerats i verksamhetsplan och delmål med koppling till jämställdhet har identifierats, vilka lägger fokus på att utveckla jämställdheten i flickor och pojkars studieval. Jämställdhet, jämlikhet och mångfald kopplat till det personalpolitiska området hanteras inom ramen för nämndens systematiska arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och skyldigheter.

Om inte jämställdhetsutskottet mot bakgrund av sin expertis inom området gör en annan bedömning anser nämnden det vara ändamålsenligt att varje nämnd, tar ansvar och utformar egna mål baserade på principer och strategier i föreslagen kommunövergripande policy.

Sammanfattning
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter omfattar både utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser där kunskaper och perspektiv inom jämställdhet är avgörande för att uppnå målen om ökad likvärdighet, förbättrade studieresultat och effektiv etablering på arbetsmarknaden.

Nämnden ställer sig positiv till förslaget till ny policy för jämställdhetsarbete och ser det som ett viktigt steg i att stärka kommunens systematiska och strategiska jämställdhetsarbete.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Remissversion – Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Åsa Bergström, personalchef
Anna Persson, utbildningsstrateg

Ändringsyrkande

Moderaterna för att i remissversionen, bilaga 1, föreslå strykning av stycket med rubriken *Förståelse av makt och motstånd*.

Kristdemokraterna för bifall till Moderaternas ändringsyrkande.

Socialdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för avslag till Moderaternas ändringsyrkande.

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Ordföranden prövar vidare Moderaternas ändringsyrkande, avslag mot bifall, och finner att nämnden beslutar att avslå ändringsyrkande.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-06-18

Reservation: Izabel Riedl (M) och Frida Fröberg (KD) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se senast 31 augusti 2025

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-06-19

§ 53
Diarienr: SK-2025/00272

Yttrande om internremiss - Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till remissyttrande enligt nedan till jämställdhetsutskottet gällande internremiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun.

Reservation: Elmer Eriksson (M) och Lucas Nilsson (KD) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

För- och grundskolenämnden har fått i uppdrag att inkomma med synpunkter på Jämställdhetsutskottets förslag till ny policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun. Policyn planeras ersätta Umeå kommuns nu gällande styrdokument inom området; Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun beslutad 2011 och reviderad 2017.

Jämställdhetsutskottets förslag till policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har anpassats till kommunens nya styrmodell och dokumentstruktur. Jämställdhetsutskottet efterfrågar särskilt synpunkter på policyförslagets upplägg, innehåll och om det finns behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas i praktiken.

Yttrande

För- och grundskolenämnden välkomnar ambitionen att förstärka och tydliggöra det strategiska jämställdhetsarbetet genom en ny policy. Att policyn anpassas till kommunens styrmodell är en viktig förutsättning för att jämställdhetsarbetet ska bli en integrerad del av ordinarie ledning och styrning.

Umeå kommuns övergripande jämställdhetspolitiska inriktningsmål – att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv – harmonierar väl med mål i för och grundskolenämndens verksamhetsplan.
Innehåll i förslag till ny policy tydliggör både bärande principer samt ger en riktning om vikten av integrering av jämställdhetsarbetet i för Umeå kommuns centrala strategiska områden.

Jämställdhetsutskottet ställer frågan om nämnden ser ett behov av en kompletterande riktlinje som tydliggör hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

För- och grundskolenämnden menar att policyn svarar tydligt på de grundläggande frågorna *varför* jämställdhetsarbete behövs och *vad* kommunen vill uppnå. Detta ger en god utgångspunkt för vidare arbete inom respektive nämnd utifrån förvaltningsspecifika verksamheter och förutsättningar.

För- och grundskolenämndens övergripande mål i verksamhetsplan är att andelen elever som blir behöriga till nationellt gymnasieprogram ska öka**.** För att följa hur väl utvecklingen sker mot det långsiktiga målet har delmål formulerats inom respektive strategiområde. Delmålen följs i sin tur upp genom resultatmått. Resultatmåtten för respektive delmål framgår i styrkortet. Uppföljning av övergripande mål samt delmålen sker inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och avrapporteras i nämnd enligt årshjul.

Jämställdhetsperspektiv har integrerats i verksamhetsplan och delmål med koppling till jämställdhet har identifierats, vilka lägger fokus på att utveckla jämställdheten i flickor och pojkars studieval. Jämställdhet, jämlikhet och mångfald kopplat till det personalpolitiska området hanteras inom ramen för nämndens systematiska arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och skyldigheter.

Om inte jämställdhetsutskottet mot bakgrund av sin expertis inom området gör en annan bedömning anser för- och grundskolenämnden det vara ändamålsenligt att varje nämnd, tar ansvar och utformar egna mål

baserade på principer och strategier i föreslagen kommunövergripande policy.

Sammanfattning
För och grundskolenämndens verksamheter omfattar i huvudsak utbildning, undervisning och omsorg där kunskaper och perspektiv inom jämställdhet har stor påverkan på kvalitet och måluppfyllelse i syfte att nå ökad likvärdighet, förbättrade studieresultat och goda resultat.
För- och grundskolenämnden ställer sig positiv till förslag till ny policy för jämställdhetsarbete och ser det som ett viktigt steg i att stärka kommunens systematiska och strategiska jämställdhetsarbete.

Beslutsunderlag
Bilaga 1: Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
Bilaga 2: Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvarig
Åsa Bergström, personalchef

Yrkanden
Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna för bifall till tjänsteskrivelsen.

Ändringsyrkande
Moderaterna för att i remissversionen, bilaga 1, föreslå strykning av stycket med rubriken *Förståelse av makt och motstånd*.

Kristdemokraterna för bifall till Moderaternas ändringsyrkande.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för avslag till Moderaternas ändringsyrkande.

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-06-19

Ordföranden prövar vidare Moderaternas ändringsyrkande, avslag mot bifall, och finner att nämnden beslutar att avslå yrkandet.

Reservation: Elmer Eriksson (M) och Lucas Nilsson (KD) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Sofia Gustafsson, sofia.gustafsson.2@umea.se senast 31 augusti 2025

Från: Fredrik Lundberg
Skickat: den 28 april 2025 17:08
Till: KS Diarium; Sofia Gustafsson
Ämne: KS-2025/00326

Hej

UKF kommer med ett samlat remissvar ang rubricerat.

UFK och dotterbolagen välkomnar en policy som bidrar till att skapa ökad tydlighet kring jämställdhetsarbete i Umeå kommun och ambitionen linjerar väl med våra befintliga ägardirektiv. En tydlig policy är ett effektivt verktyg för att styra arbetet i organisationen mot uppsatta mål.

Vi har följande synpunkter för att öka tydligheten och göra den föreslagna policyn lättare att tillämpa i det dagliga arbetet:

- *I grunden tycker vi att dokumentet är alldeles för långt för att vara en policy.*
  - *Policydokumentet ser mer ut att utgöra en strategi med bakomliggande analys snarare än en policy. Vi vill se att det tydliggörs vad som faktiskt ska följas i den dagliga verksamheten.*
  - *Det är svårt att urskilja policyn från riktlinjer samt övergripande förhållningssätt och principer för jämställdhetsarbete.*
  - *Några av begreppen och formuleringarna ser vi kan vara svåra att förstå hur de ska omsättas i praktisk handling, tex ”skapa en rättvis fördelning av makt och resurser”.*
- *När det gäller organisation och ansvar ser vi att det är respektive bolagsstyrelse som ansvarar för att policyn följs.*

Vi bidrar gärna i det fortsatta arbetet att utforma detta viktiga styrande dokument.

Med vänliga hälsningar

Fredrik Lundberg
VD
Umeå Kommunföretag AB
Rådhusesplanaden 8
903 28 UMEÅ
070-300 84 56
fredrik.lundberg.ukf@umea.se

Umeå kommunföretag

Vi värnar om din personliga integritet, läs mer i Umeå Kommunföretag ABs integritetspolicy

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00907

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Fastställa taxa för byggnadsnämndens verksamheter i enlighet med förslag från Byggnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Byggnadsnämnden har i beslut den 2025-09-24 föreslagit kommunfullmäktige att fastställa nya taxor för nämndens verksamheter. För en sammanfattning av föreslagna ändringar, se Bilaga 1. protokollsutdrag med tjänsteskrivelse från Byggnadsnämnden. Enligt förslaget ska ny taxa gälla från den 1 jan 2026 och ersätter då tidigare beslut från 2025-06-16 § 127

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Byggnadsnämnden
Bilaga 2. Förlag till taxa byggnadsnämndens verksamheter
Bilaga 3. Beräkning av taxa
Bilaga 4. Beräkning av handläggningskostnad

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Beslutet ska skickas till
Byggnadsnämnden

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-24

§ 201

Diarienr: BN-2025/00236

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

Beslut

1. **Byggnadsnämnden godkänner *Taxan för byggnadsnämndens verksamheter* med ikraftträdande den 1 jan 2026.**

2. **Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta *Taxan för byggnadsnämndens verksamheter* med ikraftträdande den 1 januari 2026.**

Ärendebeskrivning

Taxan för byggnadsnämndens verksamheter arbetades fram och beslutades av kommunfullmäktige i nuvarande format första gången hösten 2020. Under 2025 har taxan reviderats enligt punkter nedan. Taxan har även justerats utifrån SKR:s prisindex för kommunala verksamheter (PKV).

Genomförda justeringar och ändringar:

- Ärendetyp och avgift för marklov i samband med små avlopp framtagen och inkluderad i tabell A9 (A9.03).
- Möjlighet till att reducera avgiften vid användande av certifierade byggprojekteringsföretag.
- Avgift vid tillsyn av individuell mätning och debitering (IMD) har förtydligats i underlaget.
- Möjlighet att ta betalt i de fall handlingsunderlag fortsatt är bristfälliga efter komplettering. (A15.09)
- Ny hänvisning till kommunens taxa för kostnader vid utlämnande av allmän handling. (KS-2024/00541 – rev. 2025-06-16)
- Avgiften för bildande av samfällighetsförening fastställs enligt avgiftsförordningen och är lika över hela landet.

Utöver ovan nämnda ändringar har handläggningskostnaden justerats i enlighet med SKR:s prisindex för kommunala verksamheter (PKV).
Ny timkostnad är beräknad till 1 287 kr per timme.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-09-24

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2025-09-11
Taxa byggnadsnämndens verksamheter
Taxaberäkning 2026, bilaga
Handläggningskostnad Plan- och bygglagen byggnadsnämnden 2026, bilaga

Beredningsansvariga

Nicklas Fryksten, bygglovschef
Harry Bertilsson, tf. planchef/enhetschef detaljplanering
Marie Häggström, lantmäterichef

Föredragande

Emelie Wållberg, enhetschef lov

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till
Umeå kommun, kommunfullmäktige

Taxa för byggnadsnämndens verksamheter

2026-01-01

Dokumenttyp: Taxa	
Dokumentansvarig: Byggnadsnämnden	**Beslutsdatum:** BN 2025-09-24, § 201 KF
Beslutad av: Kommunfullmäktige	**DNR:** BN-2025/00236 KS-

Innehåll

Inledning 4
Lagstöd för tillämpning av taxan 4
Avgifter 4
Allmänna regler om kommunala avgifter 5
Kommunallagen 5
Självkostnadsprincipen 5
Likställighetsprincipen 6
Retroaktivitetsförbudet 6
Allmänna bestämmelser om taxa 7
Kommunfullmäktiges beslut om taxa 7
Indexuppräkning 7
Avgiftsbestämning 7
Avgiftsreducering 7
Nedsättning av avgift 8
Avgift vid avskrivning och avvisning 8
Reducerad avgift vid användande av ett certifierat byggprojekteringsföretag 8
Betalning av avgift 9
Återbetalning av avgift 9
Handläggningskostnad 9
Mervärdesskatt 9
Upplysning om överklagande 9
Ikraftträdande 10
Särskilda bestämmelser om taxa 11
Avgift för lov och genomförande 11
Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär 11
Lov för åtgärder som inte kräver lov – frivilliga lov 11
Extra tekniskt samråd, startbesked med mera 11
Tillsynsavgift 12

Byggsanktionsavgift 12
Planbesked 12
Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser 12
Utlämning av allmänna handlingar 13
Taxetabeller 13
Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera 14
Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov 20
Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser 21
Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning 21
Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling 23
Bilaga till Tabell D 24
Förklaringar av begrepp 25

Inledning

Lagstöd för tillämpning av taxan

Taxan för byggnadsnämndens verksamheter är framtagen och anpassad utifrån Umeå kommuns ärenden i enlighet med 12 kap. 8–11 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725), KL, samt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken (MB) och taxan är unik för byggnadsnämnden i Umeå kommun. Tabeller och beräkningssätt har med förslag från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som grund anpassats så att avgifterna ska täcka kommunens kostnader för det arbete som utförs i byggnadsnämndens olika ärendetyper.

Avgifter

Särskilda föreskrifter om avgifter för kommunernas verksamhet inom byggnadsnämndens ansvarsområde återfinns i 12 kap. PBL.

12 kap. 8 § PBL anger att byggnadsnämnden får ta ut avgifter för:

- beslut om planbesked, förhandsbesked, villkorsbesked, startbesked, slutbesked och ingripandebesked
- beslut om lov
- tekniska samråd och slutsamråd
- arbetsplatsbesök och andra tillsynsbesök på byggarbetsplatsen
- upprättande av nybyggnadskartor
- framställning av arkivbeständiga handlingar
- expediering och kungörelser enligt 9 kap. 41–41 b §§ PBL
- andra tid- eller kostnadskrävande åtgärder.

Taxan omfattar även andra avgifter i byggnadsnämndens verksamhet såsom:

- arkivservice
- geografisk information, lantmäteri och mätning
- ärenden angående strandskyddsdispenser.

Byggnadsnämnden får enligt 12 kap 9 § PBL ta ut en planavgift för att täcka programkostnader och kostnader för andra åtgärder som behövs för att upprätta eller ändra detaljplaner eller områdesbestämmelser, om

1. nämnden ger bygglov för nybyggnad eller ändring av en byggnad, och
2. den fastighet som bygglovet avser har nytta av planen eller områdesbestämmelserna.

För ärendetyper där en genomsnittlig kostnad inte är möjlig att bestämma, anges timdebitering i tillämplig taxetabell. Avgiften beräknas i de ärendetyperna genom att tillämplig handläggningskostnad per timme multipliceras med kommunens nedlagda tid för handläggning av ärendet. Med ärendetyp avses i detta dokument exempelvis besked, beslut, handläggning, produkter, tjänster eller serviceåtgärd.

Allmänna regler om kommunala avgifter

Kommunallagen

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av 2 kap. 5 § KL som har följande lydelse: *”Kommuner och regioner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.”*

Av paragrafen framgår kommuners och regioner rätt att ta ut avgifter. Paragrafen motsvarar huvudsakligen 8 kap. 3 b § i den äldre kommunallagen, med hänvisning till prop. 1993/94:188 s. 107 f.

Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektor som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nyttighet som motprestation. Det gäller även ”frivilliga uppgifter” som tillhandahålls inom ramen för en obligatorisk verksamhet (se prop. 1993/94:188 s.79–80 samt prop. 2016/17:171 sid. 301). Detta innebär att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för frivillig uppdragsverksamhet.

Självkostnadsprincipen

För byggnadsnämndens verksamhet reglerar 12 kap. 10 § PBL att en avgift inte får överstiga kommunens genomsnittliga kostnad för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser. För all kommunal verksamhet gäller dessutom allmänt självkostnadsprincipen som uttrycks i 2 kap. 6 § KL. *”Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.”*

Självkostnadsprincipen som uttrycks i denna paragraf syftar på det totala avgiftsuttaget per verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet eller ärendet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Vid beräkningen av självkostnaderna får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader är personalkostnader, material, utrustning, lokalkostnader med mera. Verksamhetens andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader räknas också med i kostnaden.

Likställighetsprincipen

Plan- och bygglagen innehåller inte några särskilda regler om hur avgifternas storlek i det enskilda fallet ska bestämmas, dvs. hur de totala kostnaderna ska fördelas på dem som är avgiftsskyldiga. Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är däremot den s.k. likställighetsprincipen, som uttrycks i 2 kap. 3 § KL. *”Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”.*

Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Retroaktivitetsförbudet

Kommunfullmäktige ska ha fattat beslut om en specifik taxa innan den börjar tillämpas. Det anses alltså otillåtet att ge avgiftsbestämmelser retroaktiv verkan – annat än i vissa speciella undantagsfall. Retroaktivitetsförbudet framgår direkt av 2 kap. 4 § KL, vilken har följande lydelse: *”Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.”*

Allmänna bestämmelser om taxa

Kommunfullmäktiges beslut om taxa

Enligt 12 kap. 10 § PBL är det kommunfullmäktige som ska fatta beslut om grunderna hur avgifterna ska beräknas. Kommunfullmäktige kan inte delegera rätten att besluta om taxan till nämnd. Detta innebär att taxan, dess konstruktion och omfattning så väl som ändring av taxan måste beslutas av kommunfullmäktige.

Indexuppräkning

Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla. Så länge denna taxa gäller uppdrar kommunfullmäktige till byggnadsnämnden för varje nytt avgiftsår (kalenderår) att justera taxan i enlighet med den procentsats som anges i den version av PKV som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad före avgiftsåret.

Avgiftsbestämning

Avgift tas ut enligt den taxa som gäller vid tidpunkten då ärendet inkommer till byggnadsnämnden. Detta gäller dock inte för detaljplaner, för dessa gäller att avgift tas ut enligt den taxa som gäller då planavtal tecknas. Om ett ärende påbörjats men inte avslutats före antagandet av denna taxa, har byggnadsnämnden rätt att tillämpa den nya taxan i ärendet om det innebär en lägre avgift för den sökande.
Om det finns särskilda skäl, som motiverar en höjning eller minskning av avgiften, får nämnden besluta detta för viss typ av ärenden eller för ett särskilt ärende.
Vid två eller flera åtgärder debiteras i normalfallet den mest tidskrävande utav dem.
Avgift för handläggningen utgår även om ansökan avslå eller om startbesked nekas.

Avgiftsreducering

Avgiftsreducering för taxetabell A innebär för bygglov, marklov och rivningslov samt förhandsbesked där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften för beslutet reduceras med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 10 veckors handläggning från det att ansökan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.
Avgiftsreducering innebär för ett ärende gällande en eller flera anmälningspliktiga åtgärder där beslut inte fattats inom lagstadgad tidsfrist att avgiften reduceras för beslutet med 20 % per överskriden vecka. Lagstadgad tidsfrist är 4 veckors handläggningstid från det att anmälan bedömdes vara komplett, enligt 12 kap. 8 a § PBL.

Handläggningstiderna i båda ovanstående fall kan i särskilt beslut förlängas till 20 respektive 8 veckor.

Nedsättning av avgift

Avgiften för ett lov där det finns ett beviljat lov som gått ut, eller håller på att gå ut, är detsamma som för ett helt nytt lov. Bygglovspliktiga ändringar i ett beviljat och gällande lov hanteras också som ett nytt beslut och debiteras enligt taxan för åtgärden som ändras.

För en ansökan gällande en åtgärd som innebär en förändring av motsvarande underlag tillhörande ett tidigare beslutat lov, förhandsbesked eller dispens kan byggnadsnämnden om det är motiverat med hänsyn tagen till arbetsinsats, reducera avgiften med 25, 50 alternativt 75 %. Nämnden har även möjlighet att reducera avgiften med ovan nämnda nivåer vid ny prövning av ett tidigare beslutat ärende om giltighetstiden gått ut, där inga eller endast mindre ändringar är gjorda.

Det förekommer nedsättning av vissa avgifter i tabell D, dessa framgår av Bilaga till tabell D (Tabell 3).

Avgift vid avskrivning och avvisning

Om den sökande återkallar sin ansökan, avskrivs ärendet. Om en ansökan är så ofullständigt att ärendet inte går att pröva i sak kommer det att avvisas. Vid avskrivning eller avvisning av ärende utgår en avgift motsvarande 25, 50 eller 75 % av avgiften för tillämplig ärendetyp, dock minst motsvarande 1 timmar för start och avslut av ärendet. Vilken av dessa procentsatser som tillämpas avgörs av hur stor del av handläggningen som utförts. I ärendetyper med timdebitering tas avgift ut för nedlagt antal timmar fram till avskrivning alternativt avvisning.

För detaljplaner reglerar planavtalet betalningsskyldigheten i händelse av att planarbetet avbryts med mera.

Reducerad avgift vid användande av ett certifierat byggprojekteringsföretag

För ett ärende där byggherren använder ett certifierat byggprojekteringsföretag enligt 9 kap. 32 b § PBL, utgår en reducerad avgift för handläggningen som motsvarar byggnadsnämndens begränsade prövning enligt 9 kap. 32 c § och/eller 10 kap. 25 a § PBL. För handläggning av lov utgår en avgift motsvarande 85 % av avgiften för tillämplig ärendetyp, med undantag för ärendetyper i tabell A 2.07-2.15 där en avgift utgår med 80 % av avgiften för ärendetypen. För teknisk kontroll utgår en avgift motsvarande 75 % av avgiften för tillämplig ärendetyp.

Betalning av avgift

Avgift enligt denna taxa förutom detaljplanerna betalas av sökanden eller beställaren mot faktura när denne tillställts byggnadsnämndens beslut, beställd handling levererats eller beställd åtgärd vidtagits. Avgift för utstakning i samband med bygglovsprocess faktureras i samband med avgiften för lov. Betalning av avgift ska ske till nämnden inom den tid som anges i fakturan. Betalas inte avgiften vid den förfallodag som anges i fakturan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) från förfallodagen tills betalning sker. Vad gäller krav och inkasso tillämpar nämnden de rutiner som framgår av kommunens "*Riktlinjer för kredit- och krav verksamhet*" (2018-04-20). Avgifter kan tas ut som förskott.

Betalning av planavgift enligt avtal för upprättandet av ny detaljplan/planprogram ska ske enligt de villkor som anges i avtalet.

Om slutlig avgift för bygglov eller avgift för genomförande är högre än förskottsbetalad avgift kommer tilläggsdebitering att ske.

Återbetalning av avgift

Åtgärder som debiterats men ej utförts återbetalas om sökanden så begär och endast under förutsättning att det är omständigheter som sökanden inte rår eller kunnat rå över. Avgift återbetalas då för de handläggningsåtgärder enligt tillämplig tidsuppskattning som inte vidtagits i ärendet. Återbetalning kan tidigast ske när lovet upphört att gälla.
Ränta utgår inte på belopp som återbetalas.

För planavgift enligt avtal gäller, utöver vad som anges i denna taxa, de villkor som anges i avtalet.

Handläggningskostnad

Handläggningskostnaden är 1 287 kronor per timme för ärenden som avses i denna taxa. Minsta tid för debitering är en timme.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt utgår inte för avgifter i samband med myndighetsutövning.

Mervärdesskatt 25 % tillkommer på tjänster och produkter som inte är myndighetsutövning. Undantag för kartor i tryckt form, där mervärdeskatt 6 % tillkommer.

Upplysning om överklagande

Byggnadsnämndens beslut om debitering kan överklagas enligt 13 kap 3, 8–9 §§ PBL samt

42 § förvaltningslagen (2017:900), FL. Överklagan skall ske skriftligt till byggnadsnämnden och ska ha inkommit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Byggnadsnämnden prövar om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagan inte avvisas, överlämnas den till länsstyrelsen beträffande bygglov m.fl. ärenden och mark- och miljödomstolen beträffande planavgifter, som har rätt att pröva överklagandet som första instans.

Ikraftträdande

Denna taxa ska tillämpas från och med den 1 januari 2026.

Särskilda bestämmelser om taxa

Avgift för lov och genomförande

För ärenden gällande bygglov, marklov eller rivningslov består avgiften av två delar, en som avser lovprövningen och en del som avser genomförandet av bygg-, mark- eller rivningsåtgärderna. Avgiften för lov tas ut i samband med beslut om lov. Avgiften för genomförande tas ut i förskott antingen i samband med beslut om lov och startbesked eller i samband med startbeskedet för åtgärden.

För anmälningspliktiga åtgärder tas avgiften för genomförande ut i förskott i samband med beslut om startbesked.

Tidsbegränsade bygglov och bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Vid ansökan om ett tidsbegränsat bygglov eller om ett bygglov för ändamål av säsongskaraktär tas samma avgift ut som för ett permanent bygglov för motsvarande åtgärd. Planavgift utgår inte vid tidsbegränsat bygglov.

Lov för åtgärder som inte kräver lov – frivilliga lov

Vid ansökan om lov för en åtgärd som enligt PBL ej kräver lov tas avgift ut enligt taxetabell för motsvarande åtgärd. För de åtgärder som inte återfinns i taxetabellerna tillämpas timdebitering.

Extra tekniskt samråd, startbesked med mera

För de åtgärder där arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked är aktuella ingår ett sådant besök eller beslut i avgiften. Ytterligare platsbesök eller intermistiska slutbesked utöver det första faktureras separat enligt tabell A15.

I de fall det behövs eller önskas fler startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd, interimistiska slutbesked eller slutbesked debiteras dessa separat enligt taxetabell A 15. Eventuella beslut om kompletterande villkor eller beslut om ny kontrollansvarig debiteras separat enligt taxetabell A 15.

I de ärenden där handlingsunderlaget är så bristfälligt att handläggare behöver granska på nytt efter inkommen komplettering eller där nya handlingar med stora förändringar inkommer under pågående handläggning debiteras en extra avgift enligt A15.09.

Tillsynsavgift

Tillsyn inom området strandskydd genomförs enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 7 kap och 27 kap MB (1998:808). Avgift enligt denna taxa tas inte ut för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogade.

Tillsyn av system för individuell mätning och debitering (IMD) av uppvärmning och tappvatten utgår från lagen om energimätning i byggnader och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Avgiften tas ut av den som tillsynen riktas mot. (jfr prop. 2013/14:174 s. 141)

Byggsanktionsavgift

Om någon utför en åtgärd utan tillstånd utgår byggsanktionsavgift enligt 9 kap Plan- och byggförordningen (PBF).

Planbesked

En begäran om planbesked får enligt 5 kap 2 § PBL göras av den som har för avsikt att vidta en åtgärd som kan förutsätta att en detaljplan eller områdesplan antas, ändras eller upphävs. Byggnadsnämndens avgift för planbesked framgår av tabell C.1. Beloppen i tabellen har beräknats genom att framräknad handläggningskostnad per timme för verksamheten har multiplicerats med en genomsnittlig tidsåtgång för den typ av ärende som åtgärden avser. Avgift utgår även vid negativt besked. Vid återtagande av ansökan om planbesked utgår avgift för nedlagd tid.

Avgift för detaljplanearbete, planprogram och områdesbestämmelser

Planavgifter tas ut för att täcka kostnader som uppstått för att upprätta, ändra eller upphäva detaljplan eller områdesbestämmelser, separat eller i anslutning till handläggning av ett annat ärende. Byggnadsnämndens kostnader för att ta fram detaljplaner och områdesbestämmelser ska ersättas av den som har nytta av åtgärden. Fakturering sker löpande under arbetet.

En planavgift ska motsvara kommunens självkostnad för arbete utfört av egen personal, inhyrd personal eller annan som utför arbete för kommunens räkning. Kostnaden beräknas enligt den tid (antal timmar) som erfordrats för arbetet och en genomsnittlig timkostnad för handläggningen.

Avgift för detaljplanearbete regleras genom avtal mellan exploatör och byggnadsnämnden.

För uppdragets nedlagda arbetstid debiteras tidsersättning enligt handläggningskostnad per timme. Utöver nedlagd arbetstid reglerar planavtalet exploatörens betalningsansvar för övriga med planarbetet sammanhängande kostnader. Samtliga utredningar som behövs för prövning av detaljplan ska bekostas av exploatören.

Det är byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar som krävs för planarbetet. Det är även byggnadsnämnden som avgör vilka utredningar exploatören kan beställa alternativt tillhandahålla respektive vilka utredningar som det är lämpligt att byggnadsnämnden utför eller beställer. Handläggning som krävs för hantering av utredningar debiteras exploatören baserat på tidsåtgång.

Om byggnadsnämnden bedömer att det behövs ett program för att underlätta planarbetet, ska nämndens självkostnad för detta bekostas av exploatör. Fakturering sker löpande under arbetet. Om ett program har upprättats i förväg ska hela eller delar av kostnaden ingå i planavgiften om programmet fortfarande är aktuellt och bidrar till att planarbetet underlättas.

Om ett planarbete har flera exploatörer fördelas planavgiften schablonmässigt mellan de olika exploatörerna i förhållande till deras nytta av planen i enlighet med vad byggnadsnämnden tillsammans med exploatörer i övrigt överenskommer.

För gällande planer, som inte betalats genom planavtal, ska planavgift betalas av den som söker bygglov för åtgärder enligt gällande bestämmelse i samband med beslut om lov och senast vid beslut om startbesked. Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter (bruttoarea) enligt tabell B1.

Utlämning av allmänna handlingar

Utlämning av allmän handling debiteras enligt Umeå kommuns taxa KS-2024/00541 (rev.2025-06-16) *“Taxa för utlämnande av allmän handling”.* Se tabell E.

Taxetabeller

Byggnadsnämndens taxa för tjänster inom bygglov utgår från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) standardiserade modell för bygglovtaxa. Beslutade avgifter framgår av tabellerna nedan. Byggnadsnämndens taxa för planer och områdesbestämmelser baseras på beräknad handläggningstid och ingångna planavtal.

Taxa för nybyggnadskarta, utstakning och lägeskontroll, kartor och geodata, arkiv samt övrigt utgår från beräknad handläggningstid och framgår av tabeller nedan.

Tabell A - Taxetabeller för lov, anmälan med mera

A1 Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

	Ärendetyp		Avgift lov	Avgift genomförande	Total avgift
A1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	16 731 kr	20 592 kr	37 323 kr
A1.02		Avviker från detaljplan	21 879 kr	20 592 kr	42 471 kr
A1.03		Utanför planlagt område	19 948 kr	20 592 kr	40 540 kr
A1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovspliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	15 444 kr	20 592 kr	36 036 kr
A1.05		Avviker från detaljplan	20 592 kr	20 592 kr	41 184 kr
A1.06		Utanför planlagt område	18 661 kr	20 592 kr	39 253 kr
A1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A1.08		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.09		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A1.11		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.12		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.14		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.15		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A1.17		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.18		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A1.20		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.21		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A1.23		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.24		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	8 365 kr	6 435 kr	14 800 kr
A1.26		Avviker från detaljplan	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A1.27		Inom kulturmiljöområde	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr

A1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A1.29		Planenligt – mycket enkel åtgärd	5 148 kr	1 287 kr	6 435 kr
A1.30		Avviker från detaljplan	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A1.31		Inom kulturmiljöområde	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	2 574 kr	5 148 kr	7 722 kr
A1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avviker från detaljplan	3 861 kr	5 148 kr	9 009 kr
A1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	7 722 kr	20 592 kr
A1.35		Avviker från detaljplan	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A1.36		Utanför planlagt område	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1–2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A1.38		Avviker från detaljplan	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr
A1.39		Utanför planlagt område	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr

A2	**Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1**				
	Ärendetyp		**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A2.01	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	14 157 kr	27 027 kr
A2.02		Avviker från detaljplan	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.03		Utanför planlagt område	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0–100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 930 kr	14 156 kr
A2.05		Avviker från detaljplan	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.06		Utanför planlagt område	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101–1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	31 531 kr	36 036 kr	67 567 kr
A2.08		Avviker från detaljplan	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.09		Utanför planlagt område	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001–5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	56 628 kr	48 906 kr	105 534 kr
A2.11		Avviker från detaljplan	61 132 kr	48 906 kr	110 038 kr
A2.12		Utanför planlagt område	57 271 kr	48 906 kr	106 177 kr
A2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥ 5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	60 489 kr	57 915 kr	118 404 kr
A2.14		Avviker från detaljplan	64 993 kr	57 915 kr	122 908 kr
A2.15		Utanför planlagt område	61 132 kr	57 915 kr	119 047 kr
A2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex. vis tälthall	Planenligt	14 800 kr	2 574 kr	17 374 kr
A2.17		Avviker från detaljplan	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr

A2.18		Utanför planlagt område	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	9 009 kr	18 018 kr
A2.20		Avviker från detaljplan	14 157 kr	9 009 kr	23 166 kr
A2.21		Inom kulturmiljöområde	16 731 kr	9 009 kr	25 740 kr
A2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	1 930 kr	10 939 kr
A2.23		Avviker från detaljplan	13 513 kr	1 930 kr	15 443 kr
A2.24		Inom kulturmiljöområde	16 087 kr	1 930 kr	18 017 kr
A2.25	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, med tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	23 166 kr	37 323 kr
A2.26		Avviker från detaljplan	19 948 kr	23 166 kr	43 114 kr
A2.27		Utanför planlagt område	17 374 kr	23 166 kr	40 540 kr
A2.28	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, utan tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	1 930 kr	16 087 kr
A2.29		Avviker från detaljplan	19 948 kr	1 930 kr	21 878 kr
A2.30		Utanför planlagt område	17 374 kr	1 930 kr	19 304 kr

A3	**Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar**			
	Ärendetyp	**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	8 365 kr	1 930 kr	10 295 kr
A3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	11 583 kr	1 930 kr	13 513 kr
A3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	1 287 kr	0 kr	1 287 kr

A4	**Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1**	
	Ärendetyp	**Avgift**
A4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor	Timdebitering
A4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar	Timdebitering
A4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift	Timdebitering
A4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser	Timdebitering
A4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn	Timdebitering
A4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter	Timdebitering

A4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser	Timdebitering

A5	**Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2** (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)				
	Ärendetyp		**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	9 653 kr	5 148 kr	14 801 kr
A5.02		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.03		Utanför planlagt område	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 652 kr	1 287 kr	10 939 kr
A5.05		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.06		Utanför planlagt område	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	5 148 kr	13 513 kr
A5.08		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.09		Utanför planlagt område	11 583 kr	5 148 kr	16 731 kr
A5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A5.11		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.12		Utanför planlagt område	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A5.14		Avviker från detaljplan	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A5.15		Utanför planlagt område	10 939 kr	1 287 kr	12 226 kr

A6	**Förlängning av tidsbegränsat bygglov**	**Avgift**
A6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	10 939 kr

A7	**Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär**	**Avgift**
A7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	10 939 kr

A8	**Anmälningspliktiga åtgärder**	
	Ärendetyp	**Avgift**
A8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	25 740 kr
A8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	10 296 kr
A8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	4 504 kr
A8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	11 583 kr
A8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	12 870 kr
A8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A9	**Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder**			
	Ärendetyp	**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	9 652 kr	7 722 kr	17 374 kr
A9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr
A9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med ansökan om små avlopp	3 861 kr	0 kr	3 861 kr

A10	**Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov**			
	Ärendetyp	**Avgift lov**	**Avgift genomförande**	**Total avgift**
A10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	9 652 kr	9 009 kr	18 661 kr
A10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr

A11	**Förhandsbesked**	**Avgift**
A11.01	Förhandsbesked	19 305 kr

A12	**Villkorsbesked**	**Avgift**
A12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A13	Ingripandebesked	Avgift
A13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A14	Strandskyddsdispens	Avgift
A14.01	Strandskyddsdispens	12 870 kr

A15	Extra arbetsinsatser under genomförandet	Avgift
A15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	7 494 kr
A15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2 498 kr
A15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	6 245 kr
A15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2 498 kr
A15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2 498 kr
A15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2 498 kr
A15.09	Extra granskning - bristfälliga handlingar	1 287 kr

A16	Nybyggnadskarta	Avgift
A16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	12 226 kr
A16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² *Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA*	10 296 kr
A16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	1 930 kr
A16.04	Revidering av nybyggnadskarta *Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.*	5 791 kr
A16.05	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*	Timdebitering

Alternativ till Nybyggnadskarta se tabell D, D 1.7 Enkelt underlag till situationsplan.

A17	Utstakning i samband med bygglovsprocess	Avgift
A17.01	Grundavgift finutstakning	2 896 kr *
A17.02	Tillägg per byggnad	4 183 kr *
A17.03	Lägeskontroll	5 792 kr
A17.04	Avgift för utstakning i egen regi	2 574 kr

För andra typer av mätuppdrag se tabell D 5 Mätningstjänster

* Mervärdesskatt (moms) tillkommer

A18	Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	Avgift
A18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A19	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Avgift
A19.01	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A20	Avslag	Avgift
A20.01	Beslut om att avslå en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A21	Avskrivning	Avgift
A21.01	Beslut om att avskriva en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A22	Avvisning	Avgift
A22.01	Beslut om att avvisa en ansökan eller anmälan	Timdebitering

A23	Neka startbesked	Avgift
A23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A24	Tillsyn	Avgift
A24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A25	Kungörelse	Avgift
A25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

Tabell B - Taxetabeller för planavgift vid bygglov

B 1 Planavgift vid bygglov för byggnader

I de fall planavgiften inte reglerats genom planavtal, tas avgift ut i samband med bygglov och senast vid beslut om startbesked.
Planavgift tas ut baserat på area i kvadratmeter enligt tabell B1 nedan.
Planavgift tas endast ut i samband med bygglovspliktiga åtgärder, alltså inte för exempelvis friggebodar.
Planavgift tas inte ut vid tidsbegränsat bygglov (9 kap. 33 § PBL).

	Ärendetyp	Avgift
B1.01	Nybyggnad 0 - 100 kvm	12 000 kr
B1.02	Nybyggnad 101 - 1000 kvm	24 000 kr
B1.03	Nybyggnad 1001 - 5000 kvm	36 000 kr
B1.04	Nybyggnad ≥ 5001 kvm	48 000 kr
B1.05	Tillbyggnad 0 - 50 kvm	6 000 kr
B1.06	Tillbyggnad ≥ 51 kvm	12 000 kr

Tabell C – Planbesked, planprogram, detaljplaner och områdesbestämmelser

C1 Planbesked

Avgiften debiteras i samband med beslut om planbesked oavsett om beslutet är positivt eller negativt och avräknas inte från kommande planavgift vid upprättande av detaljplan. Skulle ärendet återkallas innan beslut fattats debiteras nedlagd tid.

	Ärendetyp	Avgift
C1.01	Planbesked kategori 1 (alla åtgärder som inte omfattas av kategori 2 eller 3)	23 175 kr
C1.02	Planbesked kategori 2 (komplexa åtgärder eller åtgärder som kräver miljöbedömning)	34 711 kr
C1.03	Planbesked kategori 3 (åtgärder som innebär mindre ändring av gällande detaljplan, förlängning av genomförandetid för gällande detaljplan eller andra åtgärder av motsvarande komplexitet)	12 875 kr

C2 Detaljplaner, planprogram och områdesbestämmelser

Avgifter debiteras löpande och regleras som huvudregel genom avtal mellan exploatör och kommunen, se kapitel *Särskilda bestämmelser om taxa*

	Ärendetyp	Avgift
C 2.01	Program, detaljplaner och områdesbestämmelser	Timdebitering
C 2.02	Tillkommande handläggningskostnad per timme	Timdebitering

Tabell D - Taxetabeller för geografisk information, lantmäteri och mätning

Avgifter exklusive 25% mervärdesskatt (moms) om inte annat anges.
Mediakostnad anges i tabell 1, Bilaga till tabell D.
Kilobyte-pris anges i tabell 2, Bilaga till tabell D.
Prisreduktion anges i tabell 3, Bilaga till tabell D.

D1 Kartdata och produkter ur kartdatabasen

	Ärendetyp		Avgift
D1.01	Enkelt utdrag ur fastighetssystemet *Servitut och rättigheter är inte utredda*		Se tabell E, E.1.1
D1.02	Tomtkarta		0 kr
D1.03	Bykarta *Skala 1:5000*	A4	59 kr
D1.04		A3	83 kr
D1.05		A2	152 kr
D1.06		A1	199 kr
D1.07	Enkelt underlag till situationsplan (när nybyggnadskarta ej krävs) *Vid behov av inmätning tillkommer timdebitering*		2 574 kr + ev. timdebitering
D1.08	Digital kopia ur kartdatabas, rasterformat, jpg, gif, tif, pdf		Timdebitering
D1.09	Digital kopia ur kartdatabas, vektorformat, dwg, tab, shape		Timdebitering+ kilobyte-pris (se tabell 2)

D1.10	Grundkarta *Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar*	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	16 731 kr
D1.11		Nivå A: revidering 2 och framåt	7 722 kr
D1.12		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	23 809 kr
D1.13		Nivå B: revidering 2 och framåt	10 296 kr
D1.14		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	29 601 kr
D1.15		Nivå C: revidering 2 och framåt	14 157 kr
D1.16	Fastighetsförteckning *Underlag till detaljplan, enbart interna beställningar*	Nivå A: <9 ha, alt. ursprung D2 el bättre Revidering 1 ingår	11 583 kr
D1.17		Nivå A: revidering 2 och framåt	6 435 kr
D1.18		Nivå B: >9 ha, alt. ursprung D3 el sämre Revidering 1 ingår	17 374 kr
D1.19		Nivå B: revidering 2 och framåt	9 652 kr
D1.20		Nivå C: >24 ha Revidering 1 ingår	21 879 kr
D1.21		Nivå C: revidering 2 och framåt	10 296 kr
D1.22	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*		Timdebitering

D 2	**Kartprodukter**	
	Ärendetyp	**Avgift**
D2.01	Stadskarta Umeå (inkl. moms), vektor dwg *Skala 1:10 000*	10 550 kr

D 3	**Flygfoton**	
	Ärendetyp	**Avgift**
D3.01	Kopia av äldre s/v flygfoto, analog, flygstråk 1956-2011 *Flyghöjd 800 meter*	6 kr/ha + timdebitering + mediakostnad (se tabell 1)
D3.02	Kopia av äldre flygfoto s/v, jpg, tif, flygstråk 1956-2011 *Flyghöjd 800 meter*	25 kr/ha + timdebitering

D 4	**GIS-relaterade produkter och tjänster**		
	Ärendetyp		**Avgift**
D4.01	Stadsmodell - 3D fasaddraperad *Avser endast färdigdraperade byggnader inom centrumfyrkanten*		49 kr/kb + timdebitering
D4.02	3D konstruktion *Exempel skuggstudier, visualiseringar* *Avser leverans i jpg*		Timdebitering
D4.03	Kartframställning, databearbetning, 3D modellering		Timdebitering
D4.04	Webbkarta 2D/3D *Gäller endast de kommunala bolagen, denna tjänst säljs ej externt*	Framtagande	Timdebitering
D4.05		Drift standard	2 290 kr/år
D4.06		Drift utökad	4 470 kr/år
D4.07		Formulärfunktion	3 780 kr/karta

D 5	Mätningstjänster	
	Ärendetyp	**Avgift**
D5.01	Mätuppdrag *Exempel grovutstakning, inmätning, gränsutvisning med stakkäpp, etc.*	Timdebitering

D 6	Stompunkter	
	Ärendetyp	**Avgift**
D6.01	Stompunkter, triangelpunkter, polygonpunkter, väggpunkter, fixar, samt punktbeskrivningar *Web-lösning där kunden själv kan hämta ner punkter samt anmäla till oss om någon punkt är borta.* www.umea.se/stomnatskarta	0 kr

D 7	Publicering och spridning av produkt	
	Ärendetyp	**Avgift**
D7.01	Nyttjanderätt för karta - avser tryckt och digital form, infoga ”© Umeå kommun” *Gäller både intern (inkl. bolag) och extern kund*	0 kr

D 8	Fastighetsrättsliga uppdrag och tjänster	
	Ärendetyp	**Avgift**
D8.01	Fastighetsrättsliga uppdrag *Exempel värdeintyg, fastighetsutredning, sakägareförteckning, andelsutredning med flera uppdrag*	Timdebitering
D8.02	Bildande av samfällighetsförening – ingen mervärdesskatt (moms) tillkommer	5 200 kr (registreringsavgift) + timdebitering

Tabell E – Taxetabell för utlämning av allmän handling

E 1	Arkiv - utlämning av allmän handling	
Utlämning av allmän handling debiteras med stöd av Umeå kommuns taxa KS-2024/00541 (rev. 2025-06-16) “*Taxa för utlämnande av allmän handling”.* Avgifter avseende utskrivna papperskopior gäller per sida och inte per papper, ett papper med dubbelsidig text räknas alltså som två sidor. Med sida avses en A4-sida. Vid utlämning via digital lagringsmedia gäller samma taxa som vid papperskopior.		
	Ärendetyp	**Avgift**
E 1.1	Grundavgift för utlämning vid fler än 9 sidor. (<9 sidor gratis) Kostnad per sida vid fler än 9 sidor.	50 kr 2 kr/sida
E 1.2	Lagringsmedia	(kostnad för lagringsmedia debiteras)

Bilaga till Tabell D

Tabell 1. Mediakostnad

Storlek	Papper		Fotopapper	
	s/v	Färg		
A4	6 kr*			* Avgifter för utlämnande av allmän handling se Tabell E, E.1.1
A4		30 kr	41 kr	
A3	41 kr	70 kr	94 kr	
A2	65 kr	106 kr	134 kr	
A1	83 kr	129 kr	176 kr	
A0	111 kr	152 kr	362 kr	

Tabell 2. Vektordata från storskalig kartdatabas. Kronor per kilobyte (beräknat på dwg-format).

Antal kilobyte	Fastigheter/rättigheter byggnader	Landskapsinfo/PB	Höjdinformation		
			T1-T2, F1	F2, D1-D3	D4-D6
1–499	20,5	10,5	7,5	4,5	-
500–749	18,5	8,5	6,0	4,0	-
750–999	16,5	7,5	4,5	3,0	-
> 1000	14,0	6,5	3,5	2,5	-

Tabell 3. Prisreduktion avseende avgifter till Tabell D.

Kommunens verksamheter (ej bolag)	Ingen debitering förutom vid myndighetsutövning
Kommunala bolag (gäller vid kommunal service och inom Umeå kommun)	Inget kilobyte-pris tas ut för vektordata
Ideella föreningar, icke kommersiella sammanslutningar eller privatpersoner	50 % på digitalt material ur kartdatabas. 75 % på digitalt material utanför tätorten.
Studenter	Studenter kan erhålla digitala kartfiler inom specificerat område för examens- eller studiearbete kostnadsfritt. Vid ev. bearbetning tillämpas timdebitering med 50 % rabatt.

Förklaringar av begrepp

Listan nedan innehåller förklaringar av vissa begrepp som finns i taxan. När begreppen avser handläggningsmoment, är det den genomsnittliga tiden för arbetet med respektive moment som anges i tids- och kostnadsuppskattningarna.

Arbetsplatsbesök
I detta ingår såväl för- som efterarbete som det faktiska arbetsplatsbesöket, samt den genomsnittliga restiden till och från ett arbetsplatsbesök i kommunen.

Avskrivning
Avskrivning av ett ärende sker om sökanden återkallar sin ansökan.

Avslut av ärende
I detta ingår exempelvis rensning, fakturering och arkivering.

Avvikelse från detaljplan
Den föreslagna åtgärden överensstämmer inte med gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser.

Avvisning
Om en ansökan är så ofullständig att ärendet inte går att pröva i sak, ska ansökningen avvisas.

Expediering och kungörelse
Den genomsnittliga tiden för detta, utslaget på alla ärenden av respektive typ.

Kulturmiljö eller kulturområde
Område eller miljö som bedöms vara historiskt, kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärligt värdefulla.

Liten avvikelse
Sådan liten avvikelse från gällande detaljplan eller gällande områdesbestämmelser som avses i 9 kap. 31b § PBL.

Lovprövning
I detta ingår exempelvis inläsning av material, prövning och beslutsfattande, den genomsnittliga tiden för eventuella platsbesök, att skriva beslut, grannehörande, remittering och att skriva fram ärenden till nämnden.

Mycket enkel åtgärd
En åtgärd som efter utförd handläggning tagit avsevärt kortare tid än det genomsnittliga ärendet.

Nybyggnad
Uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Planenligt
Den föreslagna åtgärden överensstämmer med gällande detaljplan, gällande områdesbestämmelser eller givet förhandsbesked.

Slutbesked
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutbeskedet.

Slutsamråd
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska slutsamrådet, samt den genomsnittliga restiden till och från en byggarbetsplats.

Start av ärende
I detta ingår exempelvis registrering, upprättande av ärende, kontroll av inkomna handlingar, fördelning av ärenden.

Startbesked
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska startbeskedet.

Tekniskt samråd
I detta ingår exempelvis för- och efterarbete och det faktiska samrådet.

Tillbyggnad
Ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Utanför planlagt område
Den föreslagna åtgärden ligger utanför område med detaljplan och omfattas inte heller av ett tidigare givet förhandsbesked.

Ändring av en byggnad
En eller flera åtgärder som ändrar en byggnadskonstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde (definition enligt 1 kap. 4 § PBL).

Kommunnamn	**Umeå Kommun**
Datum	**2026-01-01**
Upprättad av	**Byggnadsnämnden**
Handläggningskostnad per timme för lov, anmälan mm	**1 287 kr**

A Taxetabeller för lov, anmälan mm

A1 Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

	Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A 1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	16 731 kr	20 592 kr	37 323 kr
A 1.02		Avviker från detaljplan	21 879 kr	20 592 kr	42 471 kr
A 1.03		Utanför planlagt område	19 948 kr	20 592 kr	40 540 kr
A 1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	15 444 kr	20 592 kr	36 036 kr
A 1.05		Avviker från detaljplan	20 592 kr	20 592 kr	41 184 kr
A 1.06		Utanför planlagt område	18 661 kr	20 592 kr	39 253 kr
A 1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A 1.08		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.09		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A 1.11		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.12		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.14		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.15		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	10 296 kr	23 166 kr
A 1.17		Avviker från detaljplan	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.18		Utanför planlagt område	16 087 kr	10 296 kr	26 383 kr
A 1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A 1.20		Avviker från detaljplan	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.21		Utanför planlagt område	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr

A 1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 287 kr	13 513 kr
A 1.23		Avviker från detaljplan	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.24		Utanför planlagt område	15 444 kr	1 287 kr	16 731 kr
A 1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	8 365 kr	6 435 kr	14 800 kr
A 1.26		Avviker från detaljplan	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A 1.27		Inom kulturmiljöområde	12 226 kr	6 435 kr	18 661 kr
A 1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A 1.29		Planenligt- mycket enkel åtgätd	5 148 kr	1 287 kr	6 435 kr
A 1.30		Avviker från detaljplan	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A 1.31		Inom kulturmiljöområde	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A 1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	2 574 kr	5 148 kr	7 722 kr
A 1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avviker från detaljplan	3 861 kr	5 148 kr	9 009 kr
A 1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	7 722 kr	20 592 kr
A 1.35		Avviker från detaljplan	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A 1.36		Utanför planlagt område	16 087 kr	7 722 kr	23 809 kr
A 1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A 1.38		Avviker från detaljplan	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr
A 1.39		Utanför planlagt område	16 087 kr	1 287 kr	17 374 kr

A2	**Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1**				
	Ärendetyp		**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A2.01		Planenligt	12 870 kr	14 157 kr	27 027 kr

A2.02	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avviker från detaljplan	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.03		Utanför planlagt område	18 661 kr	14 157 kr	32 818 kr
A2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	12 226 kr	1 930 kr	14 156 kr
A2.05		Avviker från detaljplan	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.06		Utanför planlagt område	18 018 kr	1 930 kr	19 948 kr
A2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	31 531 kr	36 036 kr	67 567 kr
A2.08		Avviker från detaljplan	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.09		Utanför planlagt område	34 749 kr	36 036 kr	70 785 kr
A2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	56 628 kr	48 906 kr	105 534 kr
A2.11		Avviker från detaljplan	61 132 kr	48 906 kr	110 038 kr
A2.12		Utanför planlagt område	57 271 kr	48 906 kr	106 177 kr
A2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	60 489 kr	57 915 kr	118 404 kr
A2.14		Avviker från detaljplan	64 993 kr	57 915 kr	122 908 kr
A2.15		Utanför planlagt område	61 132 kr	57 915 kr	119 047 kr
A2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex.vis tälthall	Planenligt	14 800 kr	2 574 kr	17 374 kr
A2.17		Avviker från detaljplan	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.18		Utanför planlagt område	20 592 kr	2 574 kr	23 166 kr
A2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	9 009 kr	18 018 kr
A2.20		Avviker från detaljplan	14 157 kr	9 009 kr	23 166 kr
A2.21		Inom kulturmiljöområde	16 731 kr	9 009 kr	25 740 kr
A2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens utseende	Planenligt	9 009 kr	1 930 kr	10 939 kr
A2.23		Avviker från detaljplan	13 513 kr	1 930 kr	15 443 kr
A2.24		Inom kulturmiljöområde	16 087 kr	1 930 kr	18 017 kr
A2.25	Ändrad användning, med tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	23 166 kr	37 323 kr
A2.26		Avviker från detaljplan	19 948 kr	23 166 kr	43 114 kr

A2.27		Utanför planlagt område	17 374 kr	23 166 kr	40 540 kr
A2.28	Ändrad användning, utan tekniskt samråd	Planenligt	14 157 kr	1 930 kr	16 087 kr
A2.29		Avviker från detaljplan	19 948 kr	1 930 kr	21 878 kr
A2.30		Utanför planlagt område	17 374 kr	1 930 kr	19 304 kr

A3	**Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar**			
	Ärendetyp	**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	8 365 kr	1 930 kr	10 295 kr
A3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	11 583 kr	1 930 kr	13 513 kr
A3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	1 287 kr	0 kr	1 287 kr

A4	**Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1**	
	Ärendetyp	**Avgift**
A4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor	Timdebitering
A4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar	Timdebitering
A4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift	Timdebitering
A4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser	Timdebitering
A4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn	Timdebitering
A4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter	Timdebitering
A4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser	Timdebitering

A5	Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)				
	Ärendetyp		Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	9 653 kr	5 148 kr	14 801 kr
A5.02		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.03		Utanför planlagt område	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	9 652 kr	1 287 kr	10 939 kr
A5.05		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.06		Utanför planlagt område	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	5 148 kr	13 513 kr
A5.08		Avviker från detaljplan	14 157 kr	5 148 kr	19 305 kr
A5.09		Utanför planlagt område	11 583 kr	5 148 kr	16 731 kr
A5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 365 kr	1 287 kr	9 652 kr
A5.11		Avviker från detaljplan	14 157 kr	1 287 kr	15 444 kr
A5.12		Utanför planlagt område	11 583 kr	1 287 kr	12 870 kr
A5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 722 kr	1 287 kr	9 009 kr
A5.14		Avviker från detaljplan	12 870 kr	1 287 kr	14 157 kr
A5.15		Utanför planlagt område	10 939 kr	1 287 kr	12 226 kr

A6	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	Avgift
A6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	10 939 kr

A7	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	Avgift
A7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	10 939 kr

A8	Anmälningspliktiga åtgärder	
	Ärendetyp	Avgift

A 8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	11 583 kr
A 8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	11 583 kr
A 8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, med tekniskt samråd	25 740 kr
A 8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventilation och installationer, utan tekniskt samråd	10 296 kr
A 8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	4 504 kr
A 8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A 8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	3 217 kr
A 8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samåd	12 870 kr
A 8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan teknsiskt samråd	6 435 kr
A 8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	11 583 kr

A 8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 435 kr
A 8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	12 870 kr
A 8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	6 435 kr

A9	**Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder**			
	Ärendetyp	**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A 9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	9 652 kr	7 722 kr	17 374 kr
A 9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr
A 9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med ansökan om små avlopp	3 861 kr	0 kr	3 861 kr

A10	**Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov**			
	Ärendetyp	**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	9 652 kr	9 009 kr	18 661 kr
A10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	9 652 kr	2 574 kr	12 226 kr

A11	**Förhandsbesked**	**Avgift**
A11.01	Förhandsbesked	19 305 kr

A12	**Villkorsbesked**	**Avgift**
A12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A13	**Ingripandebesked**	**Avgift**
A13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A14	**Strandskyddsdispens**	**Avgift**
A14.01	Strandskyddsdispens	12 870 kr

A15	**Extra arbetsinsatser under genomförandet**	**Avgift**

A 15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	7 722 kr
A 15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2 574 kr
A 15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	6 435 kr
A 15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2 574 kr
A 15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	6 435 kr
A 15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2 574 kr
A 15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2 574 kr
A 15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2 574 kr
A 15.09	Extra granskning - bristfälliga eller nya handlingar	1 287 kr

A16	**Nybyggnadskarta**	**Avgift**
A 16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	12 226 kr
A 16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² *Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA*	10 296 kr
A 16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	1 930 kr
A 16.04	Revidering av nybyggnadskarta *Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.*	5 791 kr
A 16.05	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*	Timdebitering

A17	**Utstakning**	**Avgift**
A 17.01	Grundavgift finutstakning	2 896 kr
A 17.06	Tillägg per byggnad	4 183 kr
A 17.07	Lägeskontroll	5 792 kr
A 17.08	Avgift för utstakning i egen regi	2 574 kr

För andra typer av mätuppdrag se tabell D 5 Mätningstjänster

* Mervärdeskatt (moms) tillkommer

A18	Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	Avgift
A18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A19	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Avgift
A19.01	Andra tids- och kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A20	Avslag	Avgift
A20.01	Beslut om att avslå en ansökan	Timdebitering

A21	Avskrivning	Avgift
A21.01	Beslut om att avskriva en ansökan	Timdebitering

A22	Avvisning	Avgift
A22.01	Beslut om att avvisa en ansökan	Timdebitering

A23	Neka startbesked	Avgift
A23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A24	Tillsyn	Avgift
A24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A25	Kungörelse	Avgift
A25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

A 1 Tidsuppskattning

Bygglov och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

Kommentar
När det gäller en- och tvåbostadshus räknas tillhörande bygglovpliktiga komplementbyggnader och andra lovpliktiga åtgärder (exempelvis plank och murar), med i ärendetyperna för nybyggnad, om allt ingår i en och samma ansökan. Detsamma gäller även eventuella anmälningspliktiga åtgärder (exempelvis eldstad och VA-anslutning), om de ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.

I A1.25 avses gruppbebyggelse av småhus, om ansökan gäller flera likartade en- eller tvåbostadshus. Då tas avgift ut för det första huset i enlighet med rätt ärendetyp avseende nybyggnad. För de övriga byggnaderna i ansökan tillkommer en avgift per styck i enlighet med A1.25. När tidsuppskattningen för A1.25 görs ska alltså bara de handläggningsmoment som upprepas för varje ytterligare hus i samma ansökan tas med, till exempel arbetsplatsbesök men inte registrering. Om ansökan gäller en grupphusbebyggelse där byggnaderna och/eller de topografiska förhållandena skiljer sig så väsentligt åt att prövningen blir i princip helt ny för varje byggnad, bör avgiften istället tas ut i enlighet med rätt ärendetyp avseende nybyggnad en gång per byggnad.

För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.

Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.

Ärendetyp			Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	**Summa tid för lov**	**Summa tid för genomförande**	**Summa total tid**	**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A 1.01	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	2,5	9	1,5	7	1	3	4	1	**13,0**	**16,0**	**29,0**	**16731**	**20592**	**37323**
A 1.02		Avviker från detaljplan	2,5	13	1,5	7	1	3	4	1	**17,0**	**16,0**	**33,0**	**21879**	**20592**	**42471**
A 1.03		Utanför planlagt område	2,5	11,5	1,5	7	1	3	4	1	**15,5**	**16,0**	**31,5**	**19948**	**20592**	**40540**
A 1.04	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder. Ingår gör även tillhörande lovpliktiga komplementbyggnader samt andra bygglovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som ingår i samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.	Planenligt	2,5	8	1,5	7	1	3	4	1	**12,0**	**16,0**	**28,0**	**15444**	**20592**	**36036**
A 1.05		Avviker från detaljplan	2,5	12	1,5	7	1	3	4	1	**16,0**	**16,0**	**32,0**	**20592**	**20592**	**41184**
A 1.06		Utanför planlagt område	2,5	10,5	1,5	7	1	3	4	1	**14,5**	**16,0**	**30,5**	**18661**	**20592**	**39253**
A 1.07	Nybyggnad av komplementbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	2	1	2	2	1	**10,0**	**8,0**	**18,0**	**12870**	**10296**	**23166**
A 1.08		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	2	1	2	2	1	**12,5**	**8,0**	**20,5**	**16087**	**10296**	**26383**
A 1.09		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	2	2	1	**12,5**	**8,0**	**20,5**	**16087**	**10296**	**26383**
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**6,5**	**1,0**	**7,5**	**8365**	**1287**	**9652**
A 1.11		Avviker från detaljplan	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.12		Utanför planlagt område	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.14		Avviker från detaljplan	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,0**	**1,0**	**13,0**	**15444**	**1287**	**16731**
A 1.15		Utanför planlagt område	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,0**	**1,0**	**13,0**	**15444**	**1287**	**16731**
A 1.16	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	2	1	2	2	1	**10,0**	**8,0**	**18,0**	**12870**	**10296**	**23166**
A 1.17		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	2	1	2	2	1	**12,5**	**8,0**	**20,5**	**16087**	**10296**	**26383**
A 1.18		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	2	2	1	**12,5**	**8,0**	**20,5**	**16087**	**10296**	**26383**
A 1.19	Tillbyggnad, mycket enkel, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**6,5**	**1,0**	**7,5**	**8365**	**1287**	**9652**
A 1.20		Avviker från detaljplan	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.21		Utanför planlagt område	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,5**	**1,0**	**10,5**	**12226**	**1287**	**13513**
A 1.23		Avviker från detaljplan	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,0**	**1,0**	**13,0**	**15444**	**1287**	**16731**
A 1.24		Utanför planlagt område	1,5	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,0**	**1,0**	**13,0**	**15444**	**1287**	**16731**
A 1.25	Fasadändring, med tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	2	3	1,5	1	1	0	2	1	**6,5**	**5,0**	**11,5**	**8365**	**6435**	**14800**
A 1.26		Avviker från detaljplan	2	6	1,5	1	1	0	2	1	**9,5**	**5,0**	**14,5**	**12226**	**6435**	**18661**
A 1.27		Inom kulturmiljöområde	2	6	1,5	1	1	0	2	1	**9,5**	**5,0**	**14,5**	**12226**	**6435**	**18661**
A 1.28	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måla om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande	Planenligt	1,5	3	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**6,0**	**1,0**	**7,0**	**7722**	**1287**	**9009**
A 1.29		Planenligt- mycket enkel åtgärd	1,5	1,5	1	0	0,5	0	0	0,5	**4,0**	**1,0**	**5,0**	**5148**	**1287**	**6435**
A 1.30		Avviker från detaljplan	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,0**	**1,0**	**10,0**	**11583**	**1287**	**12870**

A 1.31		Inom kulturmiljöområde	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,0**	**1,0**	**10,0**	**11583**	**1287**	**12870**
A 1.32	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Planenligt	0,5	1	0,5	1	0,5	1	1	0,5	**2,0**	**4,0**	**6,0**	**2574**	**5148**	**7722**
A 1.33	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse) med	Avviker från detaljplan	0,5	2	0,5	1	0,5	1	1	0,5	**3,0**	**4,0**	**7,0**	**3861**	**5148**	**9009**
A 1.34	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning med tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	2	1	0	2	1	**10,0**	**6,0**	**16,0**	**12870**	**7722**	**20592**
A 1.35		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	2	1	0	2	1	**12,5**	**6,0**	**18,5**	**16087**	**7722**	**23809**
A 1.36		Utanför planlagt område	2	9	1,5	2	1	0	2	1	**12,5**	**6,0**	**18,5**	**16087**	**7722**	**23809**
A 1.37	Ändrad användning av småhus och tillhörande komplementbyggnader från bostad (1-2 lägenheter) till annan användning utan tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**10,0**	**1,0**	**11,0**	**12870**	**1287**	**14157**
A 1.38		Avviker från detaljplan	2	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,5**	**1,0**	**13,5**	**16087**	**1287**	**17374**
A 1.39		Utanför planlagt område	2	9	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**12,5**	**1,0**	**13,5**	**16087**	**1287**	**17374**

A 2 Tidsuppskattning

Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte hör till ett småhus enligt tabell A 1

Kommentar
För dessa lov innehåller underlaget en storleksindelning. Gruppen kan innehålla ärenden av avsevärt skiftande karaktär och därmed också avsevärt skiftande tidsåtgång för handläggningen. Det är däremot fortfarande inte det enskilda objektets storlek som ska vara avgörande för avgiftens storlek, utan den genomsnittliga tidsåtgången för ett lov inom ett givet storleksspann.
Om kommunen anser sig ha behov av fler eller andra ärendetyper, eller en annan storleksindelning beroende på vanligt förekommande ärenden, kan kommunen göra egna anpassningar av tabellen.

För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.

Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.

	Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförand	Summa total tid	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A 2.01	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	2	6,5	1,5	4	1	2	3	1	10,0	11,0	21	12879	14157	27 027 kr
A 2.02		Avviker från detaljplan	2	11	1,5	4	1	2	3	1	14,5	11,0	25,5	18661	14157	32 818 kr
A 2.03		Utanför planlagt område	2	11	1,5	4	1	2	3	1	14,5	11,0	25,5	18661	14157	32 818 kr
A 2.04	Nybyggnad och tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	6,5	1,5	0	1	0	0	0,5	9,5	1,5	11	12226	1930	14 156 kr
A 2.05		Avviker från detaljplan	1,5	11	1,5	0	1	0	0	0,5	14,0	1,5	15,5	18018	1930	19 948 kr
A 2.06		Utanför planlagt område	1,5	11	1,5	0	1	0	0	0,5	14,0	1,5	15,5	18018	1930	19 948 kr
A 2.07	Nybyggnad och tillbyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	3,5	19,5	1,5	14	1	6	6	1	24,5	28,0	52,5	31531	36036	67 567 kr
A 2.08		Avviker från detaljplan	3,5	22	1,5	14	1	6	6	1	27,0	28,0	55	34749	36036	70 785 kr
A 2.09		Utanför planlagt område	3,5	22	1,5	14	1	6	6	1	27,0	28,0	55	34749	36036	70 785 kr
A 2.10	Nybyggnad och tillbyggnad 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	4	38,5	1,5	21	1	8	7	1	44,0	38,0	82,0	56626	48906	105 534 kr
A 2.11		Avviker från detaljplan	4	42	1,5	21	1	8	7	1	47,5	38,0	85,5	61132	48906	110 038 kr
A 2.12		Utanför planlagt område	4	39	1,5	21	1	8	7	1	44,5	38,0	82,5	57271	48906	106 177 kr
A 2.13	Nybyggnad och tillbyggnad ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	4	41,5	1,5	28	1	8	7	1	47,0	45,0	92,0	60489	57915	118 404 kr
A 2.14		Avviker från detaljplan	4	45	1,5	28	1	8	7	1	50,5	45,0	95,5	64983	57915	122 908 kr
A 2.15		Utanför planlagt område	4	42	1,5	28	1	8	7	1	47,5	45,0	92,5	61132	57915	119 047 kr
A 2.16	Nybyggnad och tillbyggnad ≥101 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd ex.vis tälthallar	Planenligt	3,5	6,5	1,5	0	1	0	0	1	11,5	2,0	13,5	14805	2574	17 374 kr
A 2.17		Avviker från detaljplan	3,5	11	1,5	0	1	0	0	1	16,0	2,0	18	20592	2574	23 166 kr
A 2.18		Utanför planlagt område	3,5	11	1,5	0	1	0	0	1	16,0	2,0	18	20592	2574	23 166 kr
A 2.19	Fasadändring, med tekniskt samråd Måste om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens uttryck	Planenligt	1,5	4	1,5	3	1	0	2	1	7,0	7,0	14,0	9009	9009	18 018 kr
A 2.20		Avviker från detaljplan	2	7,5	1,5	3	1	0	2	1	11,0	7,0	18,0	14157	9009	23 166 kr
A 2.21		Kulturmiljö	2	9,5	1,5	3	1	0	2	1	13,0	7,0	20,0	16731	9009	25 740 kr
A 2.22	Fasadändring, utan tekniskt samråd Måste om, byta material, byta dörrar eller fönster och liknande som påverkar byggnadens uttryck	Planenligt	1,5	4	1,5	0	1	0	0	0,5	7,0	1,5	8,5	9009	1930	10 939 kr
A 2.23		Avviker från detaljplan	1,5	7,5	1,5	0	1	0	0	0,5	10,5	1,5	12,0	13513	1930	15 443 kr
A 2.24		Kulturmiljö	1,5	9,5	1,5	0	1	0	0	0,5	12,5	1,5	14,0	16087	1930	18 017 kr
A 2.25	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, med tekniskt samråd	Planenligt	2	7,5	1,5	8	1	4	4	1	11,0	18,0	29,0	14157	23166	37 323 kr
A 2.26		Avviker från detaljplan	2	12	1,5	8	1	4	4	1	15,5	18,0	33,5	19948	23166	43 114 kr
A 2.27		Utanför planlagt område	2	10	1,5	8	1	4	4	1	13,5	18,0	31,5	17374	23166	40 540 kr
A 2.28	Ändrad användning, inredning av ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, utan tekniskt samråd	Planenligt	2	7,5	1,5	0	1	0	0	0,5	11,0	1,5	12,5	14157	1930	16 087 kr
A 2.29		Avviker från detaljplan	2	12	1,5	0	1	0	0	0,5	15,5	1,5	17	19948	1930	21 878 kr
A 2.30		Utanför planlagt område	2	10	1,5	0	1	0	0	0,5	13,5	1,5	15	17374	1930	19 304 kr

A 3 Tidsuppskattning

Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar

Kommentar

Hanteringen av skyltar och ljusanordningar skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner beroende på tätorternas karaktär och rutinerna för skyltärenden. Vad som är stor och liten omgivningspåverkan kan därför skilja mellan olika kommuner. Avsikten är i detta fall att kommunen själv definierar vad som utgör stor och liten omgivningspåverkan och beskriver det, förslagsvis i en bilaga till taxan.

Ärendetypen A3.3 syftar på de ansökningar om lov som innehåller flera skyltar eller ljusanordningar på samma fastighet. Avgift för den skylt som innebär den mest tidskrävande handläggningen tas ut i enlighet med A3.2 eller A3.1. Till detta adderas avgiften enligt A3.3, styckevis per ytterligare skylt eller ljusanordning som ingår i ansökan. När tidsuppskattningen räknas fram för A3.3 ska alltså bara de handläggningsmoment som upprepas för varje ytterligare skylt tas med.

Ärendetypen A3.4 innehåller samma resonemang som i A3.3, i det fall de yytterligare skyltarna eller ljusanordningarna är belägna på andra fastigheter än den första.

För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.

Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa total tid	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Total avgift
A 3.01	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	1,5	3,5	1,5	0	1	0	0	0,5	**6,5**	**1,5**	**8**	**8365**	**1930**	**10 295 kr**
A 3.02	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	1,5	6,0	1,5	0	1	0	0	0,5	**9,0**	**1,5**	**10,5**	**11583**	**1930**	**13 513 kr**
A 3.03	Ytterligare skylt eller ljusanordning utöver den första	0,5	0,5	0,0	0	0	0	0	0,0	**1,0**	**0,0**	**1**	**1287**	**0**	**1 287 kr**

A 4 Tidsuppskattning

Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1

Kommentar
Ärendetyperna i tabell A4 och A5 bygger på den lista som återfinns i 6 kap. 1 § PBF. Ärendetyperna har delats i två tabeller i underlaget (A4 och A5), beroende på skillnaden i karaktär för de olika åtgärderna.

I tabell A4 återfinns lov för åtgärder som bedöms vara så pass sällan förekommande i många kommuner att det är svårt att ange en genomsnittlig tid för handläggningen av dem. Därför föreslås timdebitering för dessa ärenden.

Om kommunen har så många ärenden av en viss typ, exempelvis upplag eller master, att det går att ange en genomsnittlig tidsåtgång och därmed avgift för dem, bör det göras.

För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.

	Ärendetyp	Avgift
A 4.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor	Timdebitering
A 4.02	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar	Timdebitering
A 4.03	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvdrift	Timdebitering
A 4.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan medföra brand eller andra olyckshändelser	Timdebitering
A 4.05	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller torn	Timdebitering
A 4.06	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter	Timdebitering
A 4.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser	Timdebitering

A 5 Tidsuppskattning

Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)

Kommentar
Ärendetyperna i tabell A4 och A5 bygger på den lista som återfinns i 6 kap. 1 § PBF. Ärendetyperna har delats i två tabeller i underlaget (A4 och A5), beroende på skillnaden i karaktär för de olika åtgärderna. I tabell A5 återfinns åtgärder i denna kategori som bedömts vara mer vanligt förekommande i många kommuner, och där det därför bör vara lämpligt att arbeta med en genomsnittlig tidsåtgång.

För tidsbegränsade eller säsongsbetonade lov tas samma avgift ut som för ett permanent lov.

	Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	**Summa tid för lov**	**Summa tid för genomförande**	**Summa total tid**	**Avgift för lov**	**Avgift för genomförande**	**Total avgift**
A 5.01	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	1,5	4,5	1,5	1	1	0	1	1	**7,5**	**4,0**	**11,5**	**9653**	**5148**	**14 801 kr**
A 5.02		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	**11,0**	**4,0**	**15**	**14157**	**5148**	**19 305 kr**
A 5.03		Utanför planlagt område	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	**11,0**	**4,0**	**15**	**14157**	**5148**	**19 305 kr**
A 5.04	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	4,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**7,5**	**1,0**	**8,5**	**9652**	**1287**	**10 939 kr**
A 5.05		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**11,0**	**1,0**	**12**	**14157**	**1287**	**15 444 kr**
A 5.06		Utanför planlagt område	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**11,0**	**1,0**	**12**	**14157**	**1287**	**15 444 kr**
A 5.07	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	1,5	3,5	1,5	1	1	0	1	1	**6,5**	**4,0**	**10,5**	**8365**	**5148**	**13 513 kr**
A 5.08		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	1	1	0	1	1	**11,0**	**4,0**	**15**	**14157**	**5148**	**19 305 kr**
A 5.09		Utanför planlagt område	1,5	6	1,5	1	1	0	1	1	**9,0**	**4,0**	**13**	**11583**	**5148**	**16 731 kr**
A 5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	1,5	3,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**6,5**	**1,0**	**7,5**	**8365**	**1287**	**9 652 kr**
A 5.11		Avviker från detaljplan	1,5	8	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**11,0**	**1,0**	**12**	**14157**	**1287**	**15 444 kr**
A 5.12		Utanför planlagt område	1,5	6	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**9,0**	**1,0**	**10**	**11583**	**1287**	**12 870 kr**
A 5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	1,5	3	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**6,0**	**1,0**	**7**	**7722**	**1287**	**9 009 kr**
A 5.14		Avviker från detaljplan	1,5	7	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**10,0**	**1,0**	**11**	**12870**	**1287**	**14 157 kr**
A 5.15		Utanför planlagt område	1,5	5,5	1,5	0	0,5	0	0	0,5	**8,5**	**1,0**	**9,5**	**10939**	**1287**	**12 226 kr**

A 6 Tidsuppskattning

Förlängning av tidsbegränsat bygglov

Kommentar

En ansökan om ett tidsbegränsat bygglov (9 kap. 33 § PBL) som kräver samma genomsnittliga handläggning som ett motsvarande permanent bygglov, bör leda till samma avgift som motsvarande permanent lov. Tabell 6 avser därför enbart förlängning av ett tidigare beviljat, tidsbegränsat bygglov.

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	**Summa tid för lov**	**Avgift för lov**
A 6.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	1,5	5,5	1,5	**8,5**	**10 939 kr**

A7 Tidsuppskattning

Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Kommentar

Tabellen behandlar förlängning av sådana lov som avses i 9 kap. 9 § PBL. Även i detta fall bör det ursprungliga lovet handläggas på samma sätt, och därmed få samma avgift, som ett motsvarande permanent lov.
Antalet tillfälliga lov av säsongskaraktär, och vad de avser, skiljer sig en hel del mellan olika kommuner. Inom denna kategori kan kommunen därför ha behov av att formulera egna ärendetyper.

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning bygglov	Beslut om lov	**Summa tid för lov**	**Avgift för lov**
A 7.01	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	1,5	5,5	1,5	**8,5**	**10 939 kr**

A 8 Tidsuppskattning

Anmälningspliktiga åtgärder

Kommentar
Här återfinns de åtgärder som räknas upp i 6 kap. 5 § PBF. I tabellen ingår därmed också de så kallade attefallsåtgärderna, som ärendetyperna A 8.21-31. Timmarna redovisade för tekniskt samråd, startbesked, arbetsplatsbesök, slutsamråd och slutbesked motsvarar ett samråd, ett besök eller ett beslut. Arbetsinsatser utöver detta tillkommer tilläggsdebitering.

Ärendetyp		Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning av anmälan	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid förgenomförande	Avgift för genomförande
A 8.01	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	**9,0**	**11 583 kr**
A 8.02	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.03	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	**9,0**	**11 583 kr**
A 8.04	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § PBL har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.05	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventiltion och installationer, med tekniskt samråd	1	5	8	1	2	2	1	**20,0**	**25 740 kr**
A 8.06	Större inre ombyggnation/ändring som kan påverka planlösning, brandskydd, konstruktion, ventiltion och installationer, utan tekniskt samråd	1	5	0	1	0	0	1	**8,0**	**10 296 kr**
A 8.07	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.08	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.09	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	1	0,5	1	0,5	0	0	0,5	**3,5**	**4 504 kr**
A 8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	1	0,5	0	0,5	0	0	0,5	**2,5**	**3 217 kr**
A 8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	1	0,5	0	0,5	0	0	0,5	**2,5**	**3 217 kr**
A 8.15	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.16	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar planlösningen, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.17	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.18	Ändring av byggnad som väsentligt ändrar eller påverkar bärande konstruktion, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.19	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.20	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.21	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	1	2	2	1	1	1	1	**9,0**	**11 583 kr**
A 8.22	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c PBL eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**
A 8.23	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	1	2	2	1	2	1	1	**10,0**	**12 870 kr**
A 8.24	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd	1	2	0	1	0	0	1	**5,0**	**6 435 kr**

A 9 **Tidsuppskattning**

Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning marklov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa tid totalt	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Avgift
A 9.01	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	3	1	0	1	1	**7,5**	**6**	**13,5**	**9652**	**7722**	**17 374 kr**
A 9.02	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	0	1	0	0	1	**7,5**	**2**	**9,5**	**9652**	**2574**	**12 226 kr**
A 9.03	Marklovpliktig åtgärd, i samband med byggnation och ansökan för små avlopp	0,5	2	0,5	0	0	0	0	0	**3**	**0**	**3,0**	**3861**	**0**	**3 861 kr**

A 10 **Tidsuppskattning**

Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning rivningslov	Beslut om lov	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Summa tid för lov	Summa tid för genomförande	Summa tid totalt	Avgift för lov	Avgift för genomförande	Avgift
A 10.01	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	3	1	1	1	1	**7,5**	**7**	**14,5**	**9652**	**9009**	**18 661 kr**
A 10.02	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	1,5	4,5	1,5	0	1	0	0	1	**7,5**	**2**	**9,5**	**9652**	**2574**	**12 226 kr**

A 11 Tidsuppskattning

Förhandsbesked

Kommentar: Det skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner i hur ofta förhandsbesked utnyttjas. Karaktären på de frågor som bedöms vara lämpliga att hantera via förhandsbesked skiljer sig också åt. Här kan det därför vara lämpligt att komplettera med fler ärendetyper om kommunen anser att det behövs.

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning	Beslut	Summa tid	Avgift
A11.01	Förhandsbesked	1,5	12	1,5	**15**	**19 305 kr**

A 12 Tidsuppskattning

Villkorsbesked

Kommentar: Villkorsbesked respektive ingripandebesked bedöms vara så pass sällan förekommande att det är svårt att ange en genomsnittlig tid för handläggningen av ärendetyperna Därför föreslås timdebitering för dessa ärenden. Om kommunen däremot har så många villkorsbesked eller ingripandebesked att det går att ange en genomsnittlig tidsåtgång för dem, är det lämpligt att göra det.

	Ärendetyp	Avgift
A 12.01	Villkorsbesked	Timdebitering

A 13 Tidsuppskattning

Ingripandebesked

	Ärendetyp	Avgift

A 13.01	Ingripandebesked	Timdebitering

A 14 Tidsuppskattning

Strandskyddsdispens

Kommentar: Enligt MB. Strandskyddsdispensen regleras tillsvidare i denna taxa. Flyttas över till MHN-taxa vid kommande revidering.

	Ärendetyp	Administration, arkivering och avslut av ärende	Handläggning	Beslut	Summa tid	Avgift
A 14.01	Strandskyddsdispens	2	7	1	**10**	**12 870 kr**

A 15 Tidsuppskattning

Extra arbetsinsatser under genomförandet

	Ärendetyp	Utförande	Summa tid	Avgift
A 15.01	Extra tekniskt samråd, utöver det första, per styck	6	**6**	**7 722 kr**
A 15.02	Extra beslut om startbesked, utöver det första, per styck	2	**2**	**2 574 kr**
A 15.03	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	5	**5**	**6 435 kr**
A 15.04	Beslut om kompletterande villkor, per styck	2	**2**	**2 574 kr**
A 15.05	Extra slutsamråd, utöver det första, per styck	5	**5**	**6 435 kr**
A 15.06	Beslut om interimistiskt slutbesked, per styck	2	**2**	**2 574 kr**
A 15.07	Extra beslut om slutbesked, utöver det första, per styck	2	**2**	**2 574 kr**
A 15.08	Beslut om byte av kontrollansvarig, per styck	2	**2**	**2 574 kr**
A 15.09	Extra granskning - bristfälliga eller nya handlingar	1	**1**	**1 287 kr**

A 16 Tidsuppskattning

Upprättande av nybyggnadskarta

Kommentarer:
Start av ärende - registrering, ev.kundkontakt, fördelning m.m.

Utredning och förberedande arbete - tolkning av DP, studera förrättningskartor och ortofoto, lägga in koordinater för beräknade gränser m.m.

Mätning - mäta gränspunkter, markhöjder, byggfixar, byggnader, infarter och andra objekt. Instrument och bokning

Bearbetning och kartproduktion - ladda in inmätningar,kommunikation med VAKIN och GoP, anpassa kartdeklaration/layout, förtydligande text, anpassningar, kartografiskt bearbetning, beskrivning

	Ärendetyp	Start av ärende	Utredning och förberedande arbete	Mätning	Bearbetning och kartproduktion	Granskning, leverans och avslut	Summa tid	Avgift
A 16.01	Nybyggnadskarta ≤ 2000 m²	0,5	2	4	2	1	**9,5**	**12 226 kr**
A 16.02	Nybyggnadskarta, enkelt förfarande ≤ 2000 m² *Enkelt förfarande kan tillämpas utanför planlagt område och kommunalt VA*	0,5	1,5	4	1	1	**8**	**10 296 kr**
A 16.03	Tillägg för varje extra 1000 m²	0	0,5	0,5	0,5	0	**1,5**	**1 930 kr**
A 16.04	Revidering av nybyggnadskarta *Revidering görs för ärenden som är upp till 5 år gammal. Vid revidering kan mätning enligt timdebitering tillkomma.*	0,5	0,5	2	1	0,5	**4,5**	**5 791 kr**
A 16.05	Övriga tidskrävande åtgärder *Tex extra utredning eller mätning*							**Timdebitering**

A 17 Tidsuppskattning

Utstakning

Kommentarer:
Moms tillkommer för utstakning, men inte för lägeskontroll och avgiften för utstakning i egen regi.

Start av ärende - registrering, administration. Handäggning av ansökan i egen regi

Förberedelser - kontakt med sökande och andra inblandade parter. Hitta aktuella handlingar, beräkninga, förbereda mätfiler och instrument.

Mätning - kontrollera gränspunkter, skapa piképunkter, stationsetablering, ordna med profiler, kontrollera och hämta höjd, utsättning, kontrollmätning. Kundkontakt och utsättningsbevis. Tömma och kontrollera data på kontoret.

Avslut av ärende - Registrera Utstakningsbevis. Kontrollera utförandet, skapa flyttfil för registrering av byggnad, adress- och lghregister. Uppföljningar av ärenden. Vid inmätning: kontroll mot handlingar, inkommen mätdata, bearbetning av data och registrering.

	Utstakningsåtgärd		Start av ärende	Förberedelse	Mätning	Avslut av ärende	Summa tid	**Avgift**
A 17.01	Grundavgift finutstakning	Moms tillkommer	0,5	1,25		0,5	**2,25**	**2 896 kr**
A 17.02	Tillägg per byggnad	Moms tillkommer		0,75	2	0,5	**3,25**	**4 183 kr**
A 17.03	Lägeskontroll	Myndighetsutövning, ingen moms	0,5	1	2	1	**4,5**	**5 792 kr**
A 17.04	Avgift vid finutstakning i egen regi	Myndighetsutövning, ingen moms	0,5	0	0	1,5	**2**	**2 574 kr**

A 18	Tidsuppskattning Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)	
Kommentar: Tabellen avser frivilliga lov i enlighet med 9 kap.14 § PBL.		
	Ärendetyp	**Avgift**
A 18.01	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A 18.02	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering

A 19	Tidsuppskattning Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder	
	Ärendetyp	**Avgift**
A19.01	Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering

A 20	Tidsuppskattning Avslag	
Kommentar: Kommunen har kostnader även för handläggning som leder till avslag. Avgift tas därför ut för den handläggning som lagts ned, även om den sökande får ett negativt besked. Däremot tas avgift bara ut för den del av handläggningen som gjorts, det vill säga fram till och med exempelvis ett negativt bygglovsbeslut, inte för startbesked med mera.		
	Ärendetyp	**Avgift**

A 20.01	Avslag	Timdebitering

A 21	Tidsuppskattning Avskrivning

Kommentar: Avskrivning av ett ärende sker om sökanden återkallar sin ansökan. Gällande avgiften, se resonemanget för Avslag.

	Ärendetyp	Avgift
A 21.01	Avskrivning	Timdebitering

A 22	Tidsuppskattning Avvisning

Kommentar: Om en ansökan är så ofullständig att ärendet inte går att pröva i sak, ska ansökningen avvisas. Gällande avgiften, se resonemanget för Avslag.

	Ärendetyp	Avgift
A 22.01	Beslut om avvisning	Timdebitering

A 23	Tidsuppskattning Nekat startbesked

Kommentar: Kommunen har kostnader även för handläggning som leder till nekat startbesked. Avgift tas därför ut för den handläggning som lagts ned, även om den sökande får ett negativt besked.

	Ärendetyp	Avgift
A 23.01	Beslut om att neka startbesked	Timdebitering

A 24 Tidsuppskattning

Tillsyn

Kommentar: Kommunen tar ut en avgift för tillsynsarbete inom vissa områden. Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader. Tillsyn strandskydd enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) 7 kap och 27 kap MB (1998:808).

	Ärendetyp	Avgift
A 24.01	Tillsyn enligt lagen om energimätning i byggnader	Timdebitering
A 24.02	Tillsyn strandskydd	Timdebitering

A 25 Tidsuppskattning

Kungörelse (lokaltidning)

Kommentar: I de ärenden där kungörelse sker enligt 5 kap. 35 § alternativt 9 kap. 41-41B § PBL tar kommunen ut en avgift för det.

	Ärendetyp	Avgift
A 25.01	Kungörelse (lokaltidning)	7 500 kr

Underlag för att beräkna handläggningskostnad per timme
för kommunala taxor avseende Miljöbalken samt Plan- och bygglagen

Version 1.0
2015-04-13

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

Åter till översikten

1. Generella uppgifter

Kommun/förbund	Umeå Kommun
Myndighetsområde	Bygglov
Gällande år	2026
Uppdaterad (datum)	2024-09-11
Upprättad av	Nicklas Fryksten

Övriga kommentarer

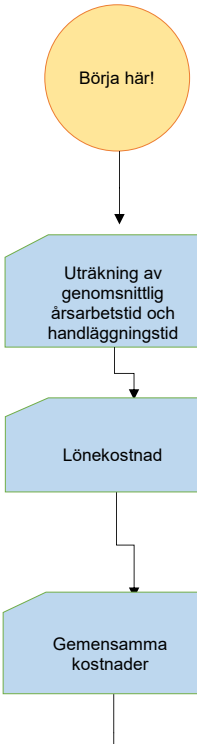
Handläggningskostnaden är uträknad utifrån byggnadsnämndens verksamheters kostnader inom Stadsbyggnadsförvaltningen. Beräkningarna är gjorda med faktiskt utfall för 2023 i de fall detta har varit möjligt att ta fram. Lönekostnader är utlästa mars 2024.

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

[Plats för kommunlogo]

2. Översikt

Arbetsgång, klicka nedan

Beskrivning, läs detta först

1. Här börjar du för att beräkna handläggningskostnaden per timme. I första fliken anger du kommunnamn, aktuellt år och vilket myndighetsområde uträkningen avser. Mallen är tänkt att användas för plan- och bygglagens samt miljöbalkens område.

2. I denna flik räknar du fram ett antal parametrar som handlar om årsarbetstid och hur den genomsnittliga arbetstiden fördelas på årsbasis (timmar).

3. I denna flik räknar du fram den genomsnittliga lönen/år för en heltidsanställd handläggare samt anger antalet årsarbetskrafter inom myndigheten

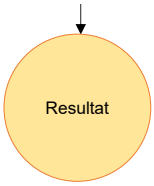
4. I denna flik räknar du fram ett antal parametrar som handlar om gemensamma kostnader för förvaltningen och specifika kostnader för myndighetsområdet (kronor).

Resultat

Genomsnittlig handläggningstid per handläggare
955

Genomsnittlig lönekostnad per år och handläggare
687 000
Myndighetsområdets antal årsarbetskrafter
87,30

Gemensamma kostnader per handläggare
408 477
Myndighetsspecifika kostnader per handläggare
40 092

5. I denna flik får du sammanställningen av handläggningskostnaden per timme, för aktuellt myndighetsområde. Här kan du också räkna ut handläggningskostnaden per timme med SKL:s prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Total kostnad per handläggare

1 135 568

Handläggningskostnad per timme

1 190

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

Åter till innehållet

3. Genomsnittlig tid

Uträkning av genomsnittlig årsarbetstid och handläggningstid
I det här bladet tar du fram den genomsnittliga tidsanvändningen per handläggare och år. De förs sedan över till nästa steg och används

Årsarbetstid	
Genomsnittlig årsarbetstid per handläggare (timmar) exklusive frånvaro (2 000 tim exkl SKL schablon)	2 000

Frånvaro	
Här anger du genomsnittlig frånvaro per handläggare (timår), uppgifterna hämtar du från personal-/lönekontoret.	
Semester	224
Sjukdom (5,5%)	110
Övrig frånvaro	75
Summa genomsnittlig frånvaro (timmar/år)	**409**

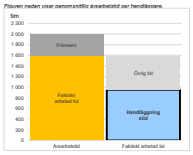
Faktiskt arbetad tid (timmar)	**1 591**
(genomsnittlig årsarbetstid / handläcgare minus frånvaro)	

Handläggningstid	
Här beräknar vi hur stor del av faktiskt arbetad tid som en heltidsanställd handläggare i genomsnitt lägger per år på handläggning. SKL schablon är 60% men man kan fylla i annan % alternativt ange antal timmar/år och handläggare i genomsnitt.	
Alternativ 1, ange handläggningstid i % av faktiskt arbetad tid	
Genomsnittlig handläggningstid (60% ett SKL schablon)	60,0%
Alternativ 2, ange antal timmar/år och handläggare i genomsnitt	
Genomsnittlig handläggningstid (timmars och år för heltidsanställd handläcgare)	0

Detta är den genomsnittliga handläggningstiden per handläggare och år som förs över till nästa steg	
(avser heltidsanställd handläggare)	→
Genomsnittlig handläggningstid tim.handläggare enligt ovan	**955**

Årsarbetstiden är din ordinarie arbetstid under närmaste året, dvs. 12 månader framåt, inklusive semester. Övertid, mertid med mera räknas inte som ordinarie arbetstid. Årsarbetstiden används för att beräkna ersättningen per dag om den ska tim.tidgberäknas. Om den ordinarie arbetstiden varierar görs en genomsnittsberäkning. En normal 40-timmarsvecka motsvarar 2080 timmar eller 260 dagar

Flouren nedan visar genomsnittlig årsarbetstid per handläcgare.

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

Åter till översikten

4. Lönekostnad och årsarbetskraft

I det här bladet beräknas den genomsnittliga lönen/år för en heltidsanställd handläggare

Lönekostnad Handläggare *Här anger du de personer som i någon omfattning arbetar med handläggning inom myndighetsområdet. Alternativt anger beräknad genomsnittlig årslön på en rad*	Total lönekostnad per per handläggare och år ink PO (kr)
Genomsnittlig årslön (inkl PO)	687 000
Genomsnittlig lönekostnad/handläggare (kr)	**687 000**

Ange myndighetsområdets antal årsarbetskrafter (budgeterat antal heltidstjänster för handläggare inom myndighetsområdet) text …	87,30

Detta förs över till nästa steg	
Genomsnittlig lönekostnad per handläggare och år	**687 000 kr**
Myndighetsområdets antal årsarbetskrafter	**87,30 st**

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

Åter till översikten

5. Gemensamma kostnader

Här beräknas verksamheternas gemensamma kostnader. Gemensamma kostnader finns ofta uppräknade i förvaltningens budget. Vissa av förvaltningens gemensamma kostnader hanteras på central nivå i kommunen. Förvaltningens andel av dessa kostnader bör tas med i beräkningen, även om de inte belastar den egna budgeten. Om det inte går att få fram kostnaderna, kan de uppskattas. Hör med ekonomiavdelningen eller motsvarande för att ta fram de tre första posterna, från den centrala budgeten. Nedanstående poster är exempel. Fyll i eller ta bort utifrån vad som är aktuellt för myndighetsområdet i fråga.

Gemensam kostnad	Belopp (kr)	Kommentar
Byggnadsnämndens verksamheters andel av "**Fördelade kostnader**" enligt SCB:s räkenskapssammandrag (RS)	2 750 000	*Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Här anger du förvaltningens andel av kommunens gemensamma funktioner, tjänster och lokaler. Det avser overheadkostnader för kommungemensam verksamhet som inte kan väljas bort, t.ex. kommunledning och central administration (telefon, data, IT), juridik, arkiv, telefonväxel etc.*
Byggnadsnämndens verksamheters andel av "**Kalkylerade kapitalkostnader**" enligt SCB:s räkenskapssammandrag (RS)	280 000	*Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Om ni har lokaler och inventarier som gemensamma nyttigheter, och inte har internhyror, ska ni fylla i denna ruta. Kalkylerade kostnader avser intern ränta och avskrivningar på byggnader och inventarier i byggnader.*
Byggnadsnämndens verksamheters andel av kostnader för KS- och KF-verksamhet	1 500 000	*Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader.*
Arbetsledning och administration för förvaltningen	17 550 000	*Här anger du chefens chefernas lönekostnader till den del som är arbetsledning samt administratörers lönekostnad, t.ex. förvaltningens assistenter och nämndsekreterare.*
Lokalhyror för förvaltningen	4 000 000	*Anges endast om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.*
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	680 000	*Städ- och renhållningstjänster etc om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.*
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	1 300 000	*Datorer som inte köpts in centralt, böcker, tidningar, elektronisk media, prenumerationer, laboratoriematerial, arbetskläder, skyddsmaterial etc. som förvaltningen budgeterar/faktureras för.*
Kontorsmaterial	100 000	*Trycksaker, IT-material, kontorsmaterial som förvaltningen budgeterar/faktureras för.*
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran	350 000	*Porto, telefoni, IT- och datakommunikation som förvaltningen budgeterar/faktureras för.*
Egna verksamhetssystem	5 000 000	*Det som förvaltningen budgeterar/faktureras för.*
Kostnader för transportmedel	300 000	*Drivmedel, fordonsskatt, leasing/hyra av bilar, trängselskatt, övriga kostnader för transportmedel som förvaltningen budgetar/faktureras för.*
Utbildning/kompetensutveckling	1 600 000	*Avgifter för kurser etc. (inkl resor)*
Tillfälligt inhyrd personal	250 000	*Från bemanningsföretag etc. - konsulttjänster*

Summa (kronor):	**35 660 000**	

Summa förvaltningens kostnader	35 660 000	*Summering av förvaltningens kostnader*
Ange totalt antal årsarbetskrafter på förvaltningen	87	*Antal handläggare på förvaltningen*
Förvaltningens gemensamma kostnad per handläggare och	**408 477**	*Beräkning av gemensam kostnad per handläggare*

Myndighetsområdets specifika kostnader

Specifikation av de kostnader som enbart ska belasta det aktuella myndighetsområdet. Hit räknas t.ex. andelen av nämndens totala budget som avser myndighetsområdet i fråga, eller exempelvis kostsam utrustning som bara är till för det specifika myndighetsområdet. Nedanstående är exempel.

Myndighetsområdets specifika kostnader	Belopp (kr)
Nämndens kostnad	3 500 000
Provtagning	
Mätutrustning	
Myndighetsspecifika licenser och programvaror	
Summa (kronor):	**3 500 000**

Summa myndighetsområdets specifika kostnader	3 500 000	*Summering av myndighetsområdets specifika kostnader*
Antal årsarbetskrafter inom myndighetsområdet	87,30	*Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"*
Myndighetsområdets specifika kostnader per handläggare	**40 092**	*Beräkning (Myndighetsområdets specifika kostnader fördelat per handläggare)*

Antal årsarbetskrafter inom myndighetsområdet	87,30	*Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"*
Myndighetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader	35 660 000	*Beräkning (kostnad per handläggare multiplicerat med myndighetsområdets antal årsarbetskrafter)*
Summa myndighetsområdets specifika kostnader	3 500 000	*Summering av myndighetsområdets specifika kostnader*
Summa gemensamma och myndighetspecifika kostnader	39 160 000	
Summa (kronor per handläggare):	448 568	

Detta är myndighetsområdets kostnader som överförs till nästa steg →	
Myndighetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader per handläggare	**408 477**
Myndighetsområdets specifika kostnader per handläggare	**40 092**

Umeå Kommun, Bygglov, 2026

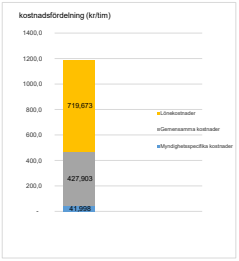
Åter till översikten

6. Resultat handläggningskostnad per timme

Genomsnittlig årslön per handläggare inkl po-tillägg	687 000 kr	*Från fliken"Lönekostnad och årsarbetskraft"*
Gemensam kostnad per handläggare (OH)	408 477 kr	*Från fliken "Gemensamma kostnader"*
Myndighetsspecifik kostnad handläggare	40 092 kr	*Från fliken "Gemensamma kostnader"*
Summa kostnader per handläggare	**1 135 568 kr**	
Handläggningstid (tim)	955 tim	*Från fliken "Genomsnittlig tid"*
Kostnader:	1 135 568 kr	= 1 190 kr/tim
Handläggningstimmar:	955 tim	

Resultatet av modellen ger följande handläggningskostnad

Handläggningskostnad per timme **1 190 kr**

Indexuppräkning

	2024	2025	2026	2027
Indexuppräkning år				
Indexuppräkning %	4,70%	0,30%	3,00%	3,40%
Index (kronor)	56 kr	4 kr	37 kr	44 kr
Indexuppräknad handläggningskostnad per timme	1 245 kr	1 249 kr	1 287 kr	1 330 kr

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-29

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00928

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa Kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2026.
att fastställa Fördelning av kommunstyrelsens budgetram för 2026.

Ärendebeskrivning

Förslag till verksamhetsplan och budget för 2026 har upparbetats i stadsledningskontorets ledningsgrupp. Samråd har skett vid näringslivs- och arbetsutskottets sammanträde den 21 oktober 2025.

Förslaget utgår från kommunstyrelsens reglemente och grunduppdrag samt de mål, tilläggsuppdrag och den budgetram som kommunfullmäktige fastställt för kommunstyrelsen inför 2026.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson
Lina Renfors
Urban Blomdahl

Beslutet ska skickas till

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

UMEÅ KOMMUN

Kommunstyrelsen

Verksamhetsplan 2026

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00928

Datum och paragraf för beslutet:
2025-11-11 XXXXXX

Dokumenttyp:
Plan

Giltighetstid:
jan- dec 2026

Dokumentansvarig:
SLK, Ekonomi och styrning

Innehållsförteckning

1. Organisation kommunstyrelsens verksamheter 3
2. Kommunstyrelsens grunduppdrag 4
3. Fokus 2026 5
4. Planering för inriktningsmål och program 6
5. Kommunstyrelsens verksamheter 7
   HR 7
   Ekonomi och styrning 8
   Strategisk utveckling 9
   Mark och exploatering 10
   Näringsliv och platsutveckling 10
   Demokrati och juridik 11
   Kommunikation 11
   Säkerhet 12
6. Arbete med personalpolitiska mål 13
7. Arbete med finansiellt mål 14
8. Tilläggsuppdrag 14
9. Drift- och investeringsbudget 17
10. Styrning och uppföljning av externa utförare 18

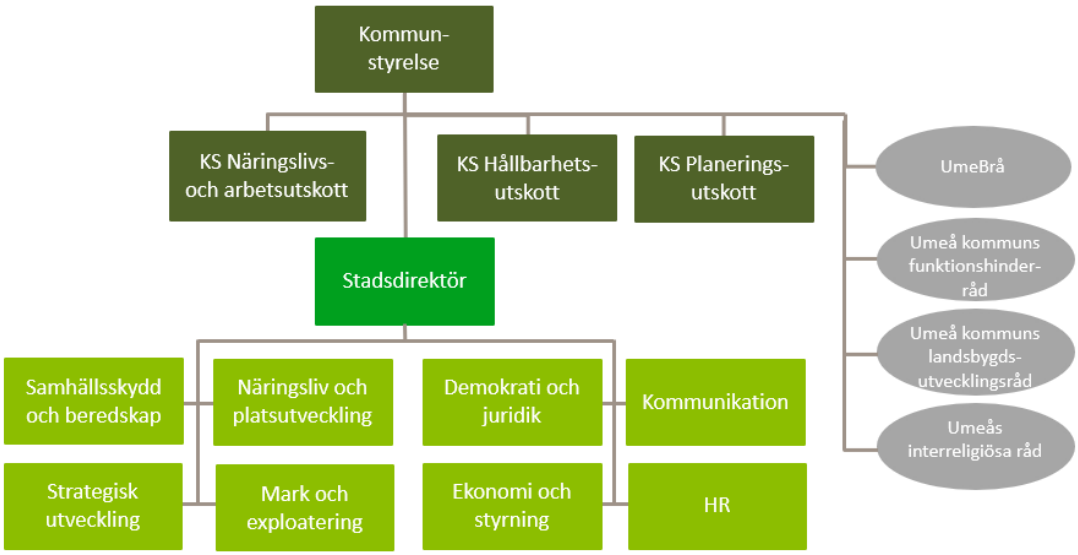
Bilaga 1 – Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026 19
Bilaga 2 – Kompetensförsörjningsplan kommunstyrelsen 2026–2028 21
Bilaga 3 – Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt 23
Bilaga 4 – Aktiverande styrdokument relevanta för kommunstyrelsen 26

1. Organisation kommunstyrelsens verksamheter

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Presidiet består av ordförande samt förste och andre viceordförande. Ordförande är Hans Lindberg (S)

Kommunstyrelsen har tre utskott; ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har sju ledamöter och sju ersättare.

Nedan finns schematisk beskrivning av organisation med utskott, samverkansorgan och verksamheter.

Figur 1: Schematisk beskrivning av Kommunstyrelsens organisation.

Kommunstyrelsens verksamhet bedrivs i en förvaltning, stadsledningskontoret som leds av stadsdirektör. Styrelsens och styrelsens utskott har förvaltningen till stöd för att verkställa grunduppdrag samt de ansvar och åtaganden som kommunfullmäktige delegerat till kommunstyrelsen eller ansvar/uppdrag som kommunstyrelsen är ålagd enligt lagstiftning /förordning. Förvaltningen är indelad i åtta avdelningar.

Inom stadsledningskontoret finns tre verksamheter som arbetar på uppdrag av annan nämnd; Umeåregionens brandförsvar inom avdelningen för samhällsskydd och beredskap samt valkansliet och överförmyndarenheten inom avdelningen för demokrati och juridik.

Kommunstyrelsens verksamheter 24 sep 2025	**Antal**	**Årsarbetare**
Stadsdirektör	1	1
HR	64	61,65
Ekonomi och styrning	51	51
Strategisk utveckling	41	41
Mark och exploatering	23	23
Näringsliv och platsutveckling	18	18
Demokrati och juridik (exkl. Valkansli och Överförmyndarverksamhet)	21	18,5
Kommunikation	16	15,25
Samhällsskydd och beredskap (exkl. Umeåregionens brandförsvar)	11	11
Totalt	**246**	**240,4**

2. Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen ***styr, leder och samordnar*** kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, ***bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs***.

Kommunstyrelsen har ansvar att ***leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden*** som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Kommunstyrelsen har ansvar för ägarstyrning av kommunens bolag och ansvar för att bereda frågor av principiell karaktär till kommunfullmäktige för fastställande.

Kommunstyrelsen har även ansvar för ett flertal samverkansforum och råd, exempel är Umebrå, Umeå Interreligiösa råd, Umeå Funktionshindersråd och Umeå kommuns landsbygdsutvecklingsråd.

Kommunstyrelsens grunduppdrag	Uppföljning
Styrning, ledning och samordning	En bedömning baserad på bland annat: Genomförande av styrelsens uppsiktsplikt Genomförande av övergripande planerings- och uppföljningsprocess Efterlevnad god ekonomisk hushållning Ansvar som anställande myndighet
Beredning inför och uppföljning av kommunfullmäktiges beslut	En bedömning baserad på bland annat: Efterlevnad riktlinje för styrdokument Uppföljning av motionsberedning Uppföljning verkställande av motioner (KF) och åtaganden vid revisionsgranskning (KS)
Utveckling av strategiskt viktiga områden	En bedömning baserad på bland annat: Uppföljning av inriktningsmål i delårs- och årsrapport Utveckling av modell för programhantering En bedömning baserad på genomförande av avdelningarnas uppdrag

3. Fokus för 2026

Mot bakgrund av de demografiska förändringar som väntas de kommande åren är befolkningsutveckling, arbetsmarknadens försörjningsförmåga och förutsättningar för hållbar tillväxt centrala. Konkurrensen om Sveriges befolkning kommer att öka. Situationen gör att välfärdsuppdraget påverkas i grunden liksom Umeå kommuns framtida förutsättningar att leverera på våra högt uppsatta ambitioner. Kommunstyrelsen har en viktig och strategisk roll i att stärka Umeå som tillväxtnod i norra Sverige och som motor för utvecklingen i Umeåregionen. Det innefattar arbetsinsatser för befolkningstillväxt, kompetensförsörjning, bostadsbyggande, större kapacitetshöjande infrastrukturprojekt och ett starkt näringslivsklimat.

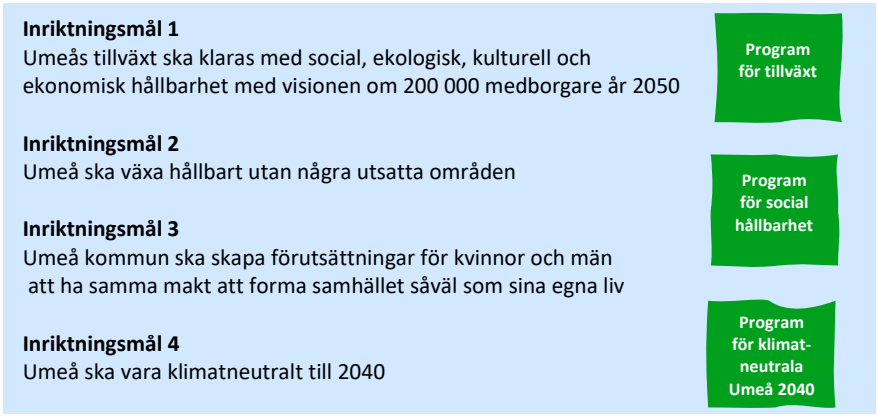
Vikten av kontinuitet och verksamhetsskydd har ökat utifrån det försämrade säkerhetspolitiska läget, Nato-medlemskapet samt att flera statliga utredningar anger högre krav på kommuner inom området. Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030 pekar också tydligt på kommunens roll och förmåga att kunna upprätthålla verksamhet under mycket störda förhållanden. För att positionera Umeå och nå resultat krävs samverkan både inom kommunkoncernen och med andra aktörer i regionen. Det handlar också om att säkerställa tillräcklig kapacitet och utrymme för framtidens behov, särskilt när det gäller tillgänglighet för godsflöden, logistiklösningar och effektiva persontransporter.

Förstärkning av arbetet med inriktningsmål och program genomförs genom att initiera och koordinera en koncernövergripande styrgruppsfunktion för inriktningsmålen och programmen som ger en tydlig kraftsamling i arbetet och som underlättar för genomförande och uppföljning. Fokus ska läggas på konkreta åtgärder som åstadkommer faktiskt effekt och en sammanhållen rapportering liksom visualisering för inriktningsmålen och programmen.

Kommunstyrelsen har uppdraget att samordna nämnder och bolag. Med ledordet *Tillsammans* ska Stadsledningskontoret genom stöd och en konsultativ ansats skapa bästa möjliga förutsättningar för nämnder och förvaltningar att leverera på inriktningsmål och kommunens övergripande målsättningar. Under 2026 ska därför ett arbetssätt som genomsyrar alla stadsledningskontorets verksamheter tas fram och förankras.

4. Planering för inriktningsmål och program

I detta avsnitt redovisas dels planering för kommunstyrelsens uppdrag att samordna kommunkoncernens arbete med inriktningsmål och program, dels kommunstyrelsens egna verksamheters arbete för att bidra till fullmäktiges inriktningsmål och program[1].

Kommunstyrelsen har en central roll i genomförande av kommungemensamma inriktningsmål och program (programstyrningen). Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram, utveckla och förvalta struktur för programstyrning. Programansvariga chefer arbetar inom stadsledningskontoret och så även programansvariga tjänstepersoner.

Fokus för kommunstyrelsens ansvar avseende samordning 2026 är:

- **Gemensam riktning och samordnad kraft**
  Fortsätta arbetet med att bygga förståelse och samordnad riktning i hela kommunkoncernen. Det görs bland annat genom en koncernövergripande styrgrupp bestående av bolagens VD samt förvaltningschefer som startats upp hösten 2025.
- **Gemensamma samhällsutmaningar**
  Stärka fokus på gemensamma samhällsutmaningar som kräver samordnade insatser mellan flera förvaltningar och bolag för att uppnå önskad effekt.
- **En tydligare prioritering i programarbetet**:
  Stärka genomförandekraften genom tydligare prioritering.

Fokus för kommunstyrelsens egen verksamhet 2026 och där, från kommunfullmäktige destinerade medel kommer att nyttjas är:

- **Kvarstanning och kompetensförsörjning**
  Stärka Umeås attraktionskraft genom positionering och insatser för kvarstanning av arbetskraft och studenter.
- **Bostäder för barnfamiljer**
  Initiera analys av om det byggs rätt typ av bostäder för barnfamiljers behov.

[1] Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

- **Planberedskap**
  Utveckla det översiktliga planeringsarbetet för att möta framtidens krav på bostäder, näringsliv och samhällsservice.
- **Strategisk infrastruktur**
  Lägga särskilt fokus på att säkra tillgänglighet via flyg, järnväg och annan infrastruktur som är avgörande för tillväxten.
- **Klimatomställning och upphandling**
  Rikta insatser mot beteendeförändring, investeringar och strategisk upphandling som driver klimatarbetet framåt.
- **Social hållbarhet**
  Koordinerar satsningen *Umeå växer tryggt och säkert* och fokusera på att ta det samlade arbetet till nästa nivå.

5. Kommunstyrelsens verksamheter

Nedan redovisas kortfattat uppdrag och fokusområden som avdelningarna inom kommunstyrelsen arbetar med under 2026 för att verkställa styrelsens grunduppdrag och utveckla verksamheten.

HR

HR-avdelningen har till uppgift att stödja kommunens verksamheter så att de kan uppnå sina mål och bidra till att Umeå kommun är en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen. Huvuduppgiften är att ta ansvar för en enhetlig och konsekvent tillämpad personalpolitik hos arbetsgivaren som helhet.

HR-avdelningen ska vara en professionell och värdeskapande funktion som levererar stöd med hög kvalitet till förvaltningar och chefer som skapar förutsättningar för att starkt gemensamt arbetsgivarskap. Avdelningen ansvarar även för adekvata beslutsunderlag som beretts i samspel mellan förvaltningar till personalnämnden, kommunstyrelsen, PA-nämnden och kommunfullmäktige. HR-avdelningen ska tillhandahålla, utveckla, förvalta och följa upp strukturer, system och processer för

- Förhandling och arbetsrätt
- Lönebildning
- Aktiva åtgärder mot diskriminering
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Rehabilitering och anpassning
- Ledarskap, medarbetarskap, förändringsledning och värdegrund
- Omställningskapacitet och lärande organisation
- Kompetensförsörjning och rekrytering

Avdelningen är ägare av det samlade HR-objektet med systemstöd för processerna ovan. Enheten för Lön och pension är objektägare för Umeåregionens gemensamma personal-och lönesystem och värdkommun och nämndsanvarig inför den gemensamma PA-nämnden. Lön och pension ansvarar för löneadministrationen till Umeå och Vindelns kommuner.

Uppdrag HR	Uppföljning
Kompetens-försörjning	Kommunens gemensamma kompetensförsörjningsplan.
Lönebildning, avtal lönebildning	Lönekartläggning och utfall i relation till riktlinje för lönestrategiska frågor.
	Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (process).

Arbetsmiljö/ aktiva åtgärder	Uppföljning av aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering (process) inkl. arbetssätt för att bättre mäta och analysera åtgärder i relation till diskrimineringsgrunderna.
Ledarskap medarbetarskap	Implementeringsarbetet av reviderad medarbetarpolicy och ledarpolicy.

Fokus för 2026:

- Uppdatera instruktion till lönesättande chefer utifrån ny lönepolicy och kollektivavtal samt säkerställa förberedelse inför ikraftträdande av EU:s lönetransparensdirektiv 2026.
- Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter (Fokusområde Arbete och försörjning inom program för social hållbarhet).
- Stärka och utveckla ledarskapets kapacitet att möta och leda i förändring med stöd av uppdaterad medarbetar- och ledarskapspolicy.
- Anpassa arbetsformer utifrån förändrad lagstiftning om vilka kontroller en kommunal arbetsgivare kan, bör och får göra vid och under anställning.

Ekonomi och styrning

Avdelningen för ekonomi och styrning har i uppdrag att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning, detta innebär att avdelningen ska stödja kommunstyrelse och kommunfullmäktige och stadsledning med relevanta och adekvata beslutsunderlag inom ekonomi- och anskaffningsområdet. Avdelningen ska även tillhandahålla, utveckla och förvalta strukturer, system och processer för:

- Budget & investering
- Finansiering
- Anskaffning (upphandling & inköp)
- Bokföring & Redovisning
- Uppföljning & rapportering
- Styrning och samordning

Avdelningen ansvarar även för att följa upp och utvärdera huruvida ekonomistyrning och finansiell styrning är ändamålsenlig och leder till god ekonomisk hushållning.

Uppdrag Ekonomi och styrning	**Uppföljning**
Budget och investering	Årlig utvärdering av processen, justeringar sker fortlöpande på uppdrag av KSnau.
Finansiering	Följs i kraft- och finansrapport. Där framgår om låneportföljens sammansättning är i enlighet med policy och riktlinjer på området.
Anskaffning	Genomförande och uppföljning av plan för implementering av policy upphandling.
Bokföring och redovisning	Extern revisionsgranskning av delårs- och årsbokslut, vars syfte är att säkra rättvisande räkenskaper.
Uppföljning och rapportering	Extern revisionsgranskning av delårs- och årsbokslut.
Styrning och samordning	Efterlevnad riktlinje för styrdokument.
	Genomförande och resultat av uppsiktsplikt.

Fokus för 2026:

- Arbete med datadriven kommun och fokus på juridiska frågor samt att tre fördjupade verksamhetsspecifika insatser
- Implementering av policy och riktlinjer upphandling och inköp
- Planeringsprocessen (investeringar) utifrån beslut om långsiktiga finansiella mål

Strategisk utveckling

Strategisk utveckling initierar, leder och samordnar uppdrag av strategisk och verksamhetsövergripande karaktär inom social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet. Uppdraget är att samverka, samordna, styra och stödja inom områdena: bostadsförsörjning, brottsförebyggande, folkhälsa, innovation, internationellt, jämställdhet, jämlikhet, klimat, landsbygd, miljö, minoritets- och rättighetsfrågor, stadsutveckling, tillgänglighet och tillväxt.

Strategisk utveckling arbetar med att växla upp kommunens utvecklingsfrågor inom ramen för det regionala, nationella och internationella innovationssystemet.

Avdelningen tar fram underlag, analyser, prognoser och scenarier samt genomför uppföljning inom områden som är av strategisk betydelse för Umeås utveckling.

Strategisk utveckling har ansvar för den översiktliga planeringen som sätter riktningen för efterföljande planerings- och utvecklingsarbete i kommunen.

Grunduppdrag Strategisk utveckling	**Uppföljning**
Strategisk planering som möjliggör långsiktigt hållbar tillväxt genom att aktivt förverkliga översiktsplanens intentioner i extern och intern samverkan.	Antalet färdigställda bostäder. Investeringsmedel i nationella planen. Indikatorer för att mäta utfallet av översiktsplanen (t.ex. Nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge).
Samordning och positionering av strategiska utvecklingsfrågor kring Umeås hållbara tillväxt	Trender för de indikatorer som är utpekade i program för tillväxt, social hållbarhet och klimatneutrala Umeå 2040. Trender i övrig uppföljning t.ex. befolkningsprognoser, resvaneundersökning, unga-enkäten, jämlika liv.
Växla upp kommunens utvecklingsfrågor inom ramen för det regionala, nationella och internationella innovationssystemet för att skapa välfärd och hållbar tillväxt	Volym extern finansiering. Investeringar i FoU (offentliga/privata).
Identifiera utmaningar och möjligheter för Umeås utveckling genom att ta fram underlag, analyser, prognoser och scenarier	Användning av framtagna underlag, analyser, prognoser och scenarier.

Fokus för 2026:

- Leda kommunens strategiska samhällsplanering och utvecklingsinriktning för hållbar tillväxt genom att förbereda för nästa planeringsstrategi.

- Stärka kommunens förmåga att arbeta med extern finansiering, innovativa arbetssätt och medborgarengagemang för omställning mot hållbar tillväxt.
- Utveckla stöd till nämnder och förvaltningar som möjliggör en gemensam kraftsamling för att driva tillväxt, social hållbarhet och klimatneutralitet i hela Umeå.

Mark och exploatering

Mark och exploatering säkrar markförsörjningen så att det finns utrymme för Umeås nuvarande och framtida utveckling samt leder arbetet med att planera och genomföra översiktsplanens intentioner avseende stadens tillväxt. Det sker framför allt genom att utveckla nya områden för bostäder och verksamheter på kommunal mark. Avdelningen ska också skapa framdrift i samhällsbyggnadsprocessen genom att identifiera behov av och ta initiativ till samordning samt bevaka och följa upp genomförandeaspekter i exploateringsprocessen i både kommunala och privata projekt.

Avdelningen initierar förstudier och planläggning av kommunens egna områden för bostadsbyggande, verksamheter och kommunala behov, ansvarar för utbyggnad av infrastruktur inom projekten och hanterar försäljning av tomtmark. För genomförande av detaljplaner på privat mark skriver Mark och exploatering exploateringsavtal med byggherrar.

Mark och exploatering leder också utredningar och genomför statligt och kommunalt finansierade saneringar av förorenad mark.

Grunduppdrag Mark och exploatering	Uppföljning
Markförsörjning	Sammanställd status- och aktivitetsrapportering.
Exploatering på kommunal mark	Sammanställd status- och aktivitetsrapportering.
Sanering av förorenad mark	Återrapportering via handlingsplanen för förorenade områden.

Fokus för 2026:

- Färdigställa och sjösätta första versionen av en utbyggnadsplan för att underlätta samordning av exploateringsprojekt och strategiska satsningar inom kommunkoncernen.
- Utveckla en metod för att synliggöra hur användningen av tillgänglig verksamhetsmark uppfyller kommunfullmäktiges inriktningsmål
- Identifiera och ta nästa steg i att integrera klimatomställning och hållbarhet i kommunens egna exploateringsprojekt.

Näringsliv och platsutveckling

Näringsliv är Umeå kommuns operativa och strategiska organ för näringslivsutveckling och tillväxt. Näringslivsavdelningen arbetar nära näringslivet och dess organisationer, universiteten och andra aktörer i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för Umeås tillväxt med det övergripande målet om fler arbetstillfällen och företag.

Grunduppdrag Näringsliv och platsutveckling	Uppföljning
	Netto arbetstillfällen.

Förutsättningar för arbetstillfällen	
Branschbredd	Bibehållen branschbredd är grundläggande för långsiktigt hållbar tillväxt. 35 procent tillverkande, 32 procent platstjänster och 33 procent företagstjänster

Fokus för 2026:

- Fortsatt utöka samordning i försäljning och marknadsföring av Umeå som plats för investeringar, talangattraktion och besökare med genomförande av Visit Umeå AB som helägt kommunalt bolag.
- Öka samordning mellan befintliga inkubatorer och därmed högre effekt av våra insatser i det företags- och innovationsstödjande systemet samt koordinering av universitetsstaden som tillväxtområde där akademi och företagande möts.
- Fortsatt fokus på hög närvaro i det lokala näringslivet och att samla insikter till insatser som skapar bättre förutsättningar för företagens fortsatta tillväxt.

Demokrati och juridik

Avdelningen har ett särskilt ansvar för kommunkansli, juridik och arkiv. Avdelningen samordnar ärendeberedning till kommunfullmäktige och kommunstyrelse med dess utskott. Vidare samordnar, stödjer och utvecklar avdelningen det kommunövergripande arbetet inom juridik och informationsförvaltning samt ansvarar för det centrala kommunarkivet.

Grunduppdrag Demokrati och juridik	**Uppföljning**
Kommunkansli	Hantering av motionsberedning. Redovisas vid kommunfullmäktige i april och oktober
Arkiv	Utökad programfunktion för att kommunens verksamheter ska kunna söka och ta del av handlingar i e-arkivet på egen hand (API) är klar senast tertial två. Fortsatt stöd i arbetet med dokumenthanteringsplaner vid kommunstyrelsen. Nämndadministration m.fl. generiska processer samt HR-processer klart tertial 1.

Fokus för 2026:

- Förberedelser inför en ny mandatperiod.
- Dokumenthanteringsplan för kommungemensamma styrande och stödjande processer Ekonomis processer prioriteras 2026.
- Plan för regelbunden arkivtillsyn inom kommunens verksamheter för att därefter kunna inleda tillsyn 2027.
- Överföring av material till e-arkiv först som ett mellanarkiv och sen som ett slutligt arkiv.

Kommunikation

Kommunikationsavdelningen är ett strategiskt och operativt stöd för Stadsledningskontoret och övriga förvaltningar. Avdelningen leder, samordnar och stöttar i många typer av kommunikations-uppdrag. Det sker med Umeåbornas bästa i fokus och i linje med våra inriktningsmål.

Kommunikationsarbetet bidrar till förståelse, insyn och uppmärksamhet för kommunens organisation, uppdrag och beslut. Avdelningen arbetar i kommunövergripande insatser för att stärka Umeås position och roll som kommun, plats och arbetsgivare. Det inkluderar uppdrag och projekt där Stadsledningskontoret har samordningsansvar.

Avdelningen förvaltar och utvecklar kommunens kommunikation och kanaler. Dessa utvärderas löpande för att skapa goda förutsättningar för effektfull kommunikation med kommunens målgrupper. Avdelningen är en central del i kommunens krisorganisation vilket inkluderar kommunikatör i beredskap och central krisledning. Den samlade erfarenheten bidrar också till att kompetensutveckla och stärka medarbetare och ledare i kommunen.

Receptionen bidrar genom stadshusreceptionen med ett positivt värdskap för alla besökare och säkerställer en säker inpassering i stadshusmiljön.

Grunduppdrag Kommunikation	Uppföljning
Utveckla och förvalta bilden av Umeå kommun	Månatliga mediemätningar som regelbunden uppföljning av våra egna kanaler.
Utveckla och förvalta kommunens kanaler	Regelbunden utveckling av intranät, webb och andra redaktionella kanaler.
Utbilda medarbetare och ledare inom kommunikation	Utbildningar erbjuds regelbundet och anpassas efter behov.

Fokus för 2026:

- Utveckla en kommunikationsplattform som samlar berättelsen om Umeå, stärker samsynen internt och gör kommunikationen mer strategisk.
- Utveckla och anpassa avdelningens organisering för att säkerställa att resurser används mer strategiskt. Det inkluderar roller, ansvar och mandat.
- Fortsätta utveckla vår förmåga att jobba i kriser och störda lägen.
- Fortsätta utveckla vår insikts- och analysförmåga.

Säkerhet (inom avd. Samhällsskydd och beredskap)

Säkerhetsenheten ingår i avdelningen för samhällsskydd och beredskap och har uppgiften att arbeta för att kommunen har en ändamålsenlig planering enligt lagen om kommunens skyldigheter vid och inför extraordinära händelser, höjd beredskap och krig.

Enheten samordnar kommunens arbete enligt säkerhetsskyddslagen, samordnar det kommunövergripande arbetet inom informationssäkerhet, tillgodoser kommunens försäkringsbehov och stödjer kommunens verksamheter i det skadeförebyggande och trygghetshöjande arbetet.

Säkerhetsenheten har även uppdraget att samordna kommunens verksamheter och externa aktörer för att motverka möjligheten för att bedriva organiserad brottlighet och välfärdsbrott på lokal nivå.

Inom avdelningen för samhällsskydd och beredskap ingår även verksamheten Umeåregionens brandförsvar, som styrs av Umeåregionens brand- och räddningsnämnd.

Grunduppdrag Säkerhet	Uppföljning

Kommunövergripande arbete med interna säkerhetsfrågor i kommunen	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Övergripande ansvar för att säkerhets-skyddslagen följs	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Kommunens krisberedskap och krisberedskap i enlighet med lagen om extraordinära händelser	Årlig uppföljning av användningen av statliga medel görs av Länsstyrelsen Västerbotten. Löpande uppföljning inom ramen för Konkretiserad plan för Civil beredskap (KS-2023/00819). Kompletterande uppföljning av det övergripande ansvaret tas fram inför 2026.
Kommunövergripande arbete med civilt försvar	Årlig uppföljning av användningen av statliga medel görs av Länsstyrelsen Västerbotten. Löpande uppföljning inom ramen för Konkretiserad plan för Civil beredskap (KS-2023/00819). Kompletterande uppföljning av det övergripande ansvaret tas fram inför 2026.
Kommungemensam samordning internt och externt i trygghets-skapande och brotts-förebyggande syfte	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Tillgodose kommunens behov av försäkringsskydd	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.
Informations-säkerhet	Underlag för uppföljning kommer att tas fram inför 2026. Samlad bedömning baserad på bland annat framtaget underlag.

Fokus för 2026:

- Etablera systematiskt arbetssätt för kontinuitetshantering samt krigsorganisation.
- Utveckla och förankra kommunövergripande strukturer och styrning för att motverka välfärdskriminalitet.
- Ta fram ett grundläggande stöd för förvaltningarnas implementering av NIS2.

6. Arbete med personalpolitiska mål

I detta avsnitt redovisas planering och fokus för arbete med de personalpolitiska målen i kommunstyrelsens verksamheter. Uppföljning genomförs under året med hjälp av kommungemensamma analysmått.

Mål 5
Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället

Utifrån kommunstyrelsens kompetensförsörjningsplan (se bilaga 2) konkretiserar de avdelningar/enheter som har behov av aktivt arbete med kompetensförsörjning, med aktiviteter och insatser i aktivitetsplaner. Mångfaldsperspektivet inkluderas i arbetet med kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Mål 6
Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30

Baserat på verksamheternas organisatoriska utformning kommer förvaltningen under 2026 att vidmakthålla och bevaka utvecklingen avseende antalet medarbetare per chef samt skapa förutsättningar för närvarande ledarskap. Fortsatta utbildningsinsatser för nya chefer, möjlighet till fördjupningsutbildningar för erfarna chefer och mindre utbildningsinsatser såsom tematiska frukostseminarier är även viktiga förutsättningar för ledarskapet. SLK chefsforum kommer fortsätta att utvecklas med syfte att skapa nätverk och bidra till kunskapspåfyllnad i aktuella frågor.

Mål 7
Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden

Under 2026–2028 ska verksamheterna fortsätta det systematiska arbetsmiljöarbetet och utgå från behov och förutsättningar för respektive arbetsplats, med avstamp från friskfaktorerna. Eventuella olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsförhållanden ska synliggöras och hanteras utifrån dess förutsättningar.

7. Arbete med finansiellt mål

Mål 8
Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2025–2028.

Kommunens ekonomi följs upp kontinuerligt genom månadsbokslut. Information om nämndernas utfall och prognos presenteras månadsvis för KSnau. Nämnder som prognosticerar underskott på mer än en procent (minst 1 mnkr), kallas till KSnau för presentation av åtgärdsplan. Tre gånger per år rapporterar kommunstyrelsen till kommunfullmäktige uppföljning av kommunens ekonomi; en förenklad rapport lämnas för perioden jan-april, delårsbokslut för jan-aug samt årsbokslut för helår.

8. Tilläggsuppdrag

I detta avsnitt redovisas ansats och/eller planering för de tilläggsuppdrag kommunfullmäktige har tilldelat kommunstyrelsen samt de uppdrag kommunstyrelsen har tilldelat förvaltningen.

Tilläggsuppdrag från fullmäktige	Planering	Uppföljning
2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras	Analys av hur förändrad demografi påverkar KS egna verksamheter, granskning av strukturella kostnader och identifiering av eventuella behov av principiella förändringar. Stöd/anvisning till nämnderna i	T1, T2, T3 Ansvar: Ekonomidirektör

över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.	deras analyser kopplade tilläggsuppdraget. KS sammanställer underlag från nämnderna och gör en kommunövergripande analys utifrån det.	
2025:4 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, samt tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och externa parter ta fram förslag på samverkan kring och samnyttjande av anläggningar för djurhållning.	Stadsledningskontoret (Mex) samordnar arbetet med GVN och TN för att utreda alternativ för samnyttjande. Görs i nära samverkan med främst SLU.	T2 Ansvar: Exploaterings-direktör
2025:6 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att i dialog med berörda verksamheter och föreningslivet utreda förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv.	En styrgrupp bildas som ska som ska utreda förutsättningarna. Näringslivsdirektör sammankallande. Stadsledningskontoret, Näringsliv och Mex ingår i styrgruppen och bevakar tillväxtperspektivet. Förslag på konkreta åtgärder presenteras under hösten 2026.	T2, T3 Ansvar: Näringslivs-direktör, Exploaterings-direktör
2025:7 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av kommunens arbete med antidiskriminering i syfte att göra en nulägesanalys av befintliga insatser, styrning och behov av aktiva åtgärder på området. Översynen ska också innehålla en omvärldsanalys av andra kommuner.	Arbetet är påbörjat med en nulägesanalys av befintliga insatser och styrning kopplat till antidiskriminering. Utifrån det identifieras behov av åtgärder samt jämförelse med andra kommuners arbete genom en omvärldsanalys. Resultatet sammanställs för vidare hantering och prioritering.	T2 Ansvar: HR-direktör, Utvecklings-direktör
2025:10 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och fritidsnämnden i uppdrag att teckna nytt avtal med Fritidsbanken och att det i överenskommelsen ska ingå ytterligare en fritidsbank.	Arbetet med nytt avtal är påbörjat under 2025 och planeras avslutas under T1.	T1 Ansvar: Utvecklings-direktör
2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att	Arbete för att öka omställningsförmågan i nämnder/styrelse inleddes under 2024 utifrån en modell som stadsledningskontoret tagit fram.	Löpande samt T2, T3 Ansvar: Ekonomidirektör

klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	Fördjupad analys av framtida tillgång till och efterfrågan av kompetens är genomförd och hanterad i berörda nämnder. För att bredda ansatsen och ta med fler parametrar som är väsentliga för formulering av framtida inriktning för respektive nämnd är tilläggsuppdrag 2025:1 och den analys av demografiska förändringar som ingår en viktig komplettering och förutsättning för att komma vidare med uppdrag 2023:1.	
2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	Detta uppdrag rapporterades som slutfört i delårsrapporten 2025.	Slutfört Ansvar: Ekonomi-direktör
2021: 8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.	Utveckla och förankra kommunövergripande strukturer och styrning för att motverka välfärdskriminalitet.	T2, T3 Ansvar: Beredskaps-direktör

Uppdrag från kommunstyrelsen	Uppföljning
KS Uppdrag 1 Kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att inrätta ett klimatpolitiskt råd.	Återrapportering till KSnau T2

9. Drift- och investeringsbudget

Kommunstyrelsens budgetram för 2026 uppgår till 1 348,4 mnkr enligt kommunfullmäktiges beslut.

Av kommunstyrelsens budgetram har kommunfullmäktige specificerat poster motsvarande totalt 1 055,5 mnkr. Exempel på specificerade poster är avskrivningar, pensionskostnader, utvecklingsanslag, friskvård och särskilda medfinansieringar. Dessa poster framgår under rubriken ”Åtaganden beslutade av KF” i bilaga 1, Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026.

De medel som kommunstyrelsen direkt förfogar över benämns som ”kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet, övrigt” i fullmäktiges budgetbeslut. Dessa medel uppgår till 292,9 mnkr för 2026. Här ingår stadsledningskontoret och kommungemensamma avtal och avgifter.

Tillskott från fullmäktige

Kommunstyrelsens budgetbeslut innebär att budgeten för personalkostnader inom stadsledningskontoret räknas upp med i snitt 3,7 procent från 2025 års nivå och driftskostnadsbudgeten med en procent. Minskning av ram utifrån minskat PO-pålägg 2026 har justerats proportionerligt mellan avdelningarna.

Fullmäktige har i sitt budgetbeslut tilldelat kommunstyrelsen riktade medel om 1,4 mnkr (0,5 procent av budgetramen) för att förstärka arbetet i enlighet med de inriktningsmål som är destinerande till styrelsen. I kommunstyrelsens budget läggs dessa medel på kommunledning/förvaltningschef för att under 2026 nyttjas för att intensifiera arbetet enligt det som lyfts under avsnitt fem i verksamhetsplanen.

Resterande medel om 2,8 mnkr fördelas till kommunledning/förvaltningschef för eventuell senare prioritering.

Tekniska justeringar

Fullmäktige har i budgeten för 2026 beslutat om ramjustering avseende kostnader för IT-kapacitetsnämnden (ITKN) och Umeregionens nämnd för PA-system (PAN) som i dagsläget ligger på kommunstyrelsen men nu flyttas till ITKN respektive PAN som därmed får en nettoram på samma sätt som andra nämnder. Dessa är av teknisk karaktär och därmed kostnadsneutrala för kommunstyrelsens verksamheter.

En översiktlig bild av kommunstyrelsens budget redovisas i tabellen nedan. I bilaga framgår ekonomiska ramar för 2026 för kommunstyrelsens olika delar.

Kommunstyrelse (tkr)	**Ram 2025**	**Ram 2026**
Åtaganden beslutade av KF	-1 032 021	-1 055 486
Stadsledningskontoret	-239 131	-247 754
Kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	-44 576	-45 148
Kommunstyrelsen totalt	**-1 315 728**	**-1 348 388**

Investeringar
Investeringsbudgeten för 2026 uppgår till 322,7 mnkr, vilket är i samma storleksordning som 2025.

Investeringar verksamhet (tkr)	Budget 2025	Budget 2026
Kraftverksamhet	20 587	26 754
Köp av fastigheter		30 000
Digitaliseringsreserv	4 400	4 400
Investeringsreserv	1 091	1 238
Mark- och exploateringsprojekt, inkl. markförvärv	265 100	250 300
Elektrifiering bussdepå kollektivtrafik	15 000	
Säkerhet och beredskap	20 000	10 000
Netto investeringar	326 178	322 692

10. Styrning och uppföljning av externa utförare

Kommunstyrelsen nyttjar till stor del externa utförare för skötsel av kommunens markreserv och utbyggnad av infrastruktur i kommunala exploateringsområden. Styrning och uppföljning sker inom respektive projekt och avvikelser rapporteras till kommunstyrelsen om sådana uppstår.

Befintligt avtal med extern utförare för skogsförvaltningen löper ut under 2025 och upphandling av avtal från 2026 är påbörjad. Upphandlingen har föregåtts av en utvärdering av befintligt avtal.

Bilaga 1 – Fördelning av kommunstyrelsens budget 2026

Åtaganden beslutade av Kommunfullmäktige:	Ram 2025				Ram 2026
Totalt åtaganden beslutade av KF:	**-1032 021**				**-1 055 486**
Kraftverksamhet	117 000				107 000
Kollektivtrafik	-166 566				-179 566
Umeå Folkets Hus	-26 555				-26 821
Västerbottens Museum	-18 430				-19 093
Norrlandsoperan	-34 406				-35 645
Friskvårdsbidrag	-7 671				-7 747
Fackliga förtroendemän	-13 961				-14 235
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-20 815				-34 904
- Verksamhetsutvecklingsanslag socialhållbarhet	-6 000				0
- Verksamhetsutvecklingsanslag klimat	-3 000				0
- Verksamhetsutvecklingsanslag omställning	-6 000				0
Anslag för oförutsedda behov och civiltförsvar	-21 337				-31 337
Avskrivningar	-596 859				-620 757
Utrangeringar	-12 000				-12 000
Pensioner nettokostnad	-215 420				-180 381

Fördelning av resterande del av kommunstyrelsens budget 2026

Stadsledningskontor	Ram 2025	Index	Minskat PO-påslag 0,82%	Förändr.	Tekniska justeringar	Ram 2026
Totalt Stadsledningskontor	**-239 831**	**-8 029**	**1 125**	**-4 279**	**3 262**	**-247 754**
Kommunledning	-4 308	-104	16	-4 279		-8 675
Demokrati och juridik	-44 093	-1 274	88			-45 279
Varav stöd till politisk verks. samt politisk verks.	*-27 446*	*-767*	*0*			*-28 213*
Kommunikation	-11 487	-322	54			-11 755
HR	-51 947	-1 734	272		3 262	-50 148
Varav HR-avdelningens andel av PA-nämnden	*-3 262*	*0*	*0*		*3 262*	*0*
Varav stöd till politisk verksamhet	*-4 786*	*-191*	*29*			*-4 948*
Ekonomi & styrning	-45 789	-1 663	243			-47 209
Näringsliv och platsutveckling	-38 302	-891	109			-39 085
Säkerhet (Samhällsskydd och beredskap)	-12 747	-465	73			-13 139
Strategisk utveckling	-33 546	-1 281	206			-34 622
Mark och exploatering	2 388	-294	64			2 158
Kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	**Ram 2025**	**Index**		**Förändr.**	**Tekniska justeringar**	**Ram 2026**
Totalt kommungemensamma avgifter, bidrag och avtal	**-44 576**	**-543**		**-30**	**0**	**-45 148**
Kulturväven	450	5				455
Kommungemensamma avgifter	-15 806	-158				-15 964
Norrbyskärs museum	-217	-2				-219
Drift Resecentra och NLC terminal	-10 775	-108				-10 883
Curiosum	-11 531	-212		-30		-11 773
Bildmuseet	-5 101	-51				-5 152
Umeå Växer tryggt och säkert	-1 352	-14				-1 366
Postdistribution	-244	-2				-246

Bilaga 2 – Kompetensförsörjningsplan kommunstyrelsen 2026–2028

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap.

Yrkesgrupperna ovan är påtagligt olika gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kring detta kan även komma att omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Utifrån ett allt osäkrare omvärldsläge samt ökade krav på att samhällets aktörer arbetar med säkerhetsfrågor, ökar behovet av kompetenser inom säkerhets- och beredskapsområdet på arbetsmarknaden och konkurrensen om kompetensen är stor.

Den ökade digitaliseringen innebär en förändring av kraven för vissa kompetenser inom förvaltningen.

Aktivitetsplan

Demokrati och juridik
Den pågående digitaliseringen av Stadsarkivet medför ett fortsatt behov av kompetensväxling. En anpassning av bemanningen kommer därför att göras under perioden i samband med pensionsavgång, då en arkivassistent ersätts med en arkivarie.

Åldersstrukturen bland kommunjuristerna, som båda närmar sig pension, är en utmaning. För att säkerställa kompetensöverföring behöver ersättare rekryteras i god tid innan pensionsavgångar.

Valkansliet har endast fyra tillsvidareanställda medarbetare, vilket innebär en sårbarhet. Under perioden kommer strategier för att säkra bemanningen vid val att tas fram.

Ekonomi och styrning
Det är en utmaning att rekrytera såväl upphandlare som seniora ekonomer till avdelningen. Med utgångspunkt i såväl rekrytera- som behållaperspektivet, kommer ett internt arbete initieras som syftar till att säkerställa att upphandlare och seniora ekonomer har relevanta befattningar och marknadsmässiga löner.

HR
Lönekonsultrollen kräver kompetens inom avtalstolkning och -tillämpning, matematisk och analytisk kompetens och förmåga att kommunicera ibland komplexa formler, till såväl arbetstagare som arbetsgivare. En lönespecialist behöver även besitta arbetsrättslig och lönesystemkompetens. Bristen på lönekonsulter/-specialister är en nationell kompetensförsörjningsutmaning. Under perioden behöver strategier tas fram för att säkra kompetensförsörjningen inom området. För att underlätta rekryteringar och även utifrån behållaperspektivet så behöver säkerställas att lönerna för gruppen är marknadsmässiga. Bristen på lönekonsulter driver upp lönerna nationellt och lokalt.

Kompetens inom lönebildning och förhandling behöver rekryteras under perioden. Två förhandlare som har till huvuduppdrag att arbeta med lönebildning kommer avsluta sina anställningar innan 2028. Ersättningsrekryteringar kommer behöva genomföras under perioden för att säkerställa att kommunen inte drabbas av ett kompetensglapp inom området.

Kommunikation
Kommunikationsområdet påverkas i relativt hög grad av digitalisering och AI, vilket innebär att

strategier för omställning av medarbetarnas arbetsinnehåll och kompetenser behöver tas fram under perioden fram till 2028.

Mark och exploatering
Det är en utmaning att rekrytera ingenjörer med rätt utbildningskompetens och erfarenhet till avdelningen, vilket innebär att inskolningen och kompetensinsatser till yrket exploateringsingenjör tar lång tid. Mot bakgrund av det så är det viktigt att genomföra insatser inom avdelningen som gynnar behållaperspektivet, genom att erbjuda kompetensutveckling och goda arbetsmiljövillkor.

Säkerhet
Konkurrensen om tillgänglig arbetskraft inom säkerhets- och beredskapsområdet är stor. Attraktiviteten stärks genom aktiviteter som medför en god arbetsmiljö och goda anställningsvillkor, såsom att löpande säkerställa att lönerna för gruppen är marknadsmässig, då bristen på kompetens driver upp lönerna nationellt och lokalt. Det bidrar till att underlätta att önskad kompetens kan rekryteras och att medarbetare inom området blir kvar i Umeå kommun.

Näringsliv respektive Strategisk utveckling
De kompetensbehov som avdelningarna Näringsliv samt Strategisk utveckling har, finns tillgängliga på arbetsmarknaden och söktrycket är högt till befattningar som utannonseras. Fokus under perioden 2026 – 2028 kommer därför att ligga på det systematiska arbetsmiljöarbetet inom avdelningarna. Därigenom skapas goda förutsättningar för att få behålla medarbetarna och därmed säkras kontinuiteten i avdelningarnas uppdrag.

Bilaga 3 - Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

I denna bilaga beskrivs kortfattat utmaningar och möjligheter som bedöms ha störst påverkan på kommunstyrelsens verksamheters förmåga och kapacitet att leverera på sitt grunduppdrag i ett 3–5 årsperspektiv.

Utmaningar och möjligheter av kommungemensam karaktär sammanställas från samtliga nämnder och används som underlag i den övergripande planeringsprocessen inför 2027.

Förmåga att möta nya krav inom beredskap och säkerhet

De yttre hoten har betydelse för säkerheten och beredskapen. Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Liksom den organiserade brottslighetens utbredning, där utnyttjande av välfärdssystemet blir ett allt viktigare inslag i ekonomin. Säkerhetspolisen konstaterar att det finns kopplingar mellan grov organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism. Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks på så sätt. Samordning av kommunens verksamheter för att möta dessa hot är av stor vikt för att begränsa risker och konsekvenser. Att personer med kopplingar till organiserad brottslighet och främmande makt, hålls borta från den offentliga förvaltningen är avgörande för att värna om det demokratiska systemet. Regeringen ser därför över kommuners möjligheter att genomföra utökade bakgrundskontroller men även kommuners ansvar att skydda förtroendevalda för hot- våld och otillbörlig påverkan.

Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer i nordatlantiska föredraget (artikel 5), vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige. Medlemskapet ställer även krav (artikel 3) på att parterna, var för sig och tillsammans, upprätthåller och utvecklar sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. I detta resonemang ingår också förmåga till resiliens. Även om Nato-medlemskapet kan verka avskräckande när det gäller fysiska angrepp så ökar hoten inom andra områden såsom desinformationskampanjer, risker för infiltration, cyberattacker med mera.

Antalet cyberattacker har ökat under 2025 och bland annat har en av kommunens leverantörer som tillhandahåller system för arbetsmiljö, personalärenden och rehabilitering drabbats stort. För att öka skyddet för information samt höja nivån för cybersäkerhet förväntas cybersäkerhetslagen träda i kraft i början av 2026. Lagen ställer högre krav på vår informationshantering, resiliens och incidentrapportering. Intern förankring av arbetssätt, metoder, kontinuitetshantering och incidentrapportering är viktiga områden för att bli effektivare i hantering av risker inom samtliga områden. I regeringens utredning för ny lagstiftning, *kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*, ställs också krav på att kommunen ska kunna fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det handlar om att kunna prioritera resurser, tolka och tillämpa ny lagstiftning i kombination med äldre lagstiftning samt bygga upp intern kapacitet för att agera snabbt och samordnat. Ekonomiska förutsättningar, komplex regelstyrning och behovet av ökad kompetens gör detta till en växande utmaning – särskilt i en tid där hotbilden förändras snabbt och kraven på robusthet ökar.

Kompetensförsörjning

Ett flertal av kommunens verksamheter står idag inför väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Detsamma gäller idag även för enskilda delar av kommunstyrelsens verksamheter. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och prognos om ökande konkurrens om tillgänglig kompetens bedöms flertalet av kommunstyrelsens verksamheter befinna sig i en likartad situation inom en 3–5 årsperiod.

Då kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av kommungemensamma funktioner, system och processer samt tillhandahåller specialiststöd/expertis inom sakområden som enskilda förvaltningar på egen hand inte kan tillgodose, kan framtida kompetensbrist inom kommunstyrelsens verksamheter ge negativ följdverkan för kommunen som helhet samt för övriga kommunala verksamheters kapacitet och förmåga.

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, jurister och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap. Detta är påtagligt olika grupper gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kommer säkerligen även omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Finansiering av insatser att möta framtidens samhällsutmaningar

För att möta framtidens komplexa utmaningar – hållbar tillväxt, social hållbarhet, klimatomställning, anpassning och robusthet måste kommunen ha en god finansiell och verksamhetsmässig planering.

Umeå behöver fortsätta investera i bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsbyggande, samt fortsätta satsa på brottsförebyggande åtgärder och förebyggande socialt arbete. Om dessa områden hanteras integrerat och långsiktigt kan det leda till både stärkt resiliens och minskade framtida kostnader – exempelvis genom minskad brottslighet, bättre folkhälsa och lägre klimatrelaterade risker.

För att underlätta finansiering och därmed kunna hålla en högre takt i arbetet behöver det fortsätta jobbas för extern medfinansiering, såväl via regionala som nationella och europeiska finansieringssystem, i form av EU-program och klimatinvesteringsfonder. Det kommer att krävas god styrning och finansiell planering för att upprätthålla god ekonomisk hushållning över tid samt att säkerställa att resurser riktas dit de ger mest nytta, för att hantera de framtida utmaningarna.

Datadriven kommun

Kommunstyrelsen och därmed kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av ett flertal kommungemensamma funktioner, system och processer. Att genomföra en systematisk översyn och utveckla dessa kommungemensamma processer och system bedöms utgöra en stor möjlighet för att öka kommunens kapacitet, förmåga och effektivitet. Nya arbetssätt som tillvaratar digitaliseringens möjligheter bedöms därför utgöra en väsentlig möjlighet i ett 3–5 års perspektiv.

Kommunen står inför stora utmaningar med bland annat kompetensförsörjning. Utvecklingen inom digitalisering, automation och AI går snabbt framåt. Verksamheterna i kommunen ser en stor möjlighet i att nyttja denna typ av teknik. För att möjliggöra användning av den nya tekniken behöver kommunen fortsätta arbeta med detta på ett strukturerat sätt. Det görs inom ramen för det kommungemensamma arbetet med Datadriven kommun som leds av kommunstyrelsen tillsammans tekniska nämnden. En styrmodell och en gemensam grund/plattform för datainsamling och hantering håller på att byggas. Genom att fortsätta skapa styrning i frågor kopplat till detta och möjliggöra nyttjande av denna teknik är bedömningen att det i ett 3–5 års perspektiv kommer att underlätta för kommunen och dess verksamheter att möta den kompetensbrist som prognosticeras komma.

Positionering

Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Bilden av norra Sverige har påverkats under det senaste året då flera investeringar i viktig omställning och industrin misslyckats. Under den kommande tioårsperioden ska stora investeringar göras i närområdet. Umeå kommun behöver då kliva fram mer genom att tydligare ta position vid myndighetsetableringar och utveckling av befintliga verksamheter.

En central del i arbetet med att stärka och utveckla kommunens position är påverkansinsatser. Ofta handlar det om relevanta mötesplatser där kommunen tar plats, nationellt och internationellt, som ska bidra till tillväxt. En tydligare samordning i kommunen, inleddes under 2024 vilket skapat en stabil grund där Umeå syns och hörs.

En viktig del i positionsarbetet är att också fortsätta arbetet med en gemensam budskapsplattform inom kommunkoncernen. Det bidrar till ett tydligare genomslag när aktörerna bär fram Umeå. Parallellt med det arbetet ska kommunkoncernen också synliggöra vad platsen har att erbjuda för prioriterade målgrupper som studenter och barnfamiljer.

Demografiska förändringar i hela västvärlden med minskat barnafödande, migration och förändrade flyttmönster medför att kommunens arbetssätt behöver utvecklas. En del i det arbetet är att fortsätta utveckla samarbetet med Umeå universitet och andra viktiga intressenter.

Ny programperiod i EU

För att möta framtida samhällsutmaningar behöver Umeå kommun stärka förmågan att leda, samordna och mobilisera resurser över organisatoriska gränser. I detta ingår att vidareutveckla den territoriella och gränsregionala samverkan, där Umeå samspelar med aktörer i såväl Umeåregionen som i norra Sverige och över landsgränser. Särskilt viktigt är att förvalta och stärka Umeås roll som motor för hållbar tillväxt i norr.

EU:s nästa programperiod 2028–2034 innebär potentiellt genomgripande förändringar i hur regionala utvecklingsmedel fördelas, där en större andel av ansvaret kan flyttas från regional nivå till medlemsstaternas nationella partnerskapsplaner. För Umeå kommun kan detta innebära minskat direktinflytande över inriktning och användning av EU-medel och därmed ett behov av att stärka vår förmåga att bevaka, påverka och samverka kring den nya programarkitekturen.

Bilaga 4 – Aktiverande styrdokument relevanta för kommunstyrelsen

Nedan upptas aktiverande styrdokument som styr kommunstyrelsens verksamhet alternativt där kommunstyrelsen är ansvarig nämnd. Ansvarig nämnd innebär ansvar för planering av genomförande, samordning och stöd för genomförande samt uppföljning av dokumentet (benämns samordning i kolumnen KS roll).

De flesta av dokumenten innehåller flertalet mål/inriktningar och aktiviteter/uppdrag som riktas till olika nämnder. Här anges ett det antal som tydligt riktas till eller bedöms riktas till kommunstyrelse verksamheter.

Styrdokument som är under revidering upptas i egen tabell.

Aktiverande styrdokument som styr KS

Nr	Dokumentnamn	KS roll: Samordning	KS roll: Följa mål/ inriktning	KS roll: Genomföra aktivitet/ uppdrag
1	Aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert 2024–2026	x	12 mål	-
2	Cykeltrafikprogram		2 mål	6 aktiviteter
3	Energiprogram	x	6 inriktningar	-
4	Fotgängarprogram		1 mål	4 aktiviteter
5	Gemensam utvecklingsstrategi mellan Umeå och Vasa stad "Umeå och Vasa 2030 - Gränslösa möjligheter i en hållbar tillväxtregion"	x	13 mål/ inriktningar	-
6	Godstrafikprogram		2 mål	5 aktiviteter
7	Handlingsplan för halverad barnfattigdom	x	1 mål	aktiviteter?
8	Handlingsplan suicidprevention		6 mål	5 aktiviteter
9	Holmön – Umeås utpost i Kvarken: Strategier för framtiden	X	11 mål	-
10	Integrationsstrategi		3 mål	3 aktiviteter
11	Internationellt program	x	5 mål	
12	Kollektivtrafikplan 2025–2028	KS fastställer		UKF genomför
13	Kollektivtrafikprogram			7 åtgärder
14	Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030		6 mål	-
15	Parkeringsprogram		1 mål	4 aktiviteter
16	Plan för civil beredskap 2024-2026	X	1 mål	16 aktiviteter

17	Konkretiserad plan för civil beredskap	x		30 aktiviteter
18	Plan för kommersiell service på Umeå landsbygd	X	3 mål	10 aktiviteter
19	Program för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun	X	6 mål	32 aktiviteter
20	Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018–2030	X	9 mål	31 aktiviteter
21	Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern	X	3 mål	
22	Strategisk plan 2016–2028	X		
23	Tillgänglighetsprogram, etapp 2	X	3 mål	2 aktiviteter
24	Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 med utblick 2040	X	10 mål	15 aktiviteter
25	Umeå kommuns lokala miljömål 2020	X		
26	Vattentjänstplan Umeå kommun	X		6 aktiviteter
27	Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser	X		21 aktiviteter
28	Renare luft i Umeå - Åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormen för kvävedioxid i Umeå	X	1 mål	10 aktiviteter

Aktiverande styrdokument under revidering eller framtagande

Här upptas styrdokument där kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen fattat beslut om revidering eller igångsättning och där kommunstyrelsen är dokumentansvarig nämnd.

Nr	Dokumentnamn	Revidering/ framtagande	Datum för KF/KS beslut om revidering/ framtagande
1	Drog- och brottsförebyggande program 2025–2027	Under framtagande	2025-04-28
2	Grönstrukturprogram	Under framtagande	2024-11-25
3	Övergripande styrdokument kommunikation	Under framtagande	2025-04-28
4	Parkeringsnorm/Mobilitetsnorm	Under framtagande	2024-06-11
5	Utbyggnadsplan	Under framtagande	2025-04-14
7	Åtgärdsprogram mot buller	Under revidering	2024-11-25
8	Avfallsplan för Umeåregionen (samverkan Umeåregionen)	Under revidering	2024-11-25

9	Dagvattenprogram för Umeå kommun	Under revidering	TN[2]
10	Mål och riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete	Under revidering	2024-04-29

[2] Beslut om revidering fattat av Tekniska nämnden

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-15

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00921

Översyn av styrdokument hösten 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Upphäva IT-strategi
- Upphäva Strategi för E-service
- Upphäva Handlingsplan för halverad barnfattigdom
- Revidera Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun
- Revidera Integrationsstrategi 2019
- Revidera Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun, Fotgängarprogram för Umeå, Godstrafikprogram för Umeå, Cykeltrafikprogram för Umeå, Trafiksäkerhetsprogram samt Parkeringsprogram och ge tekniska nämnden i uppdrag att ta fram och besluta om ett nytt gemensamt program som ersätter de befintliga.
- Ta fram styrdokument för AI-tillämpning

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens effekt och betydelse för styrningen. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har uppgått eller infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig.

Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

För att skapa bättre överblick lyfts flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga 1 för en sammanfattning av orsaker till besluten.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00921

Bakgrundsanalyserna till varje styrdokument finns samlade i bilaga 2. Dessa bakgrundsbeskrivningar är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De befintliga styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning bedömningar
Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Beredningsansvariga

Lina Renfors, Sara Nordström

Beslutet med underlag ska skickas till
Kommunens nämnder

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2024/01101

Nämndernas rapportering till kommunstyrelsen 2025

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025.

att ge ekonomidirektör mandat att vid behov genomföra redaktionella ändringar i anvisningen och distribuera reviderad anvisning till kommunens nämnder.

Ärendebeskrivning
Kommunstyrelsen beslutade i februari om en anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen 2025. Anvisningen innehöll tidplan för rapportering samt krav på innehåll och utformning av respektive nämnds rapporter till kommunstyrelsen för verksamhetsåret 2025.

I samband med utvärderingen av planeringsprocess inför 2026 framkom behov av att stärka nämndernas uppföljning och rapportering av de insatser och åtgärder nämnden vidtagit utifrån fullmäktiges inriktningsmål samt vilka effekter/resultat som uppnåtts som en följd av dessa insatser/åtgärder. Samma behov påtalades även i samband med kommunrevisionens grundläggande granskning av nämnder och styrelse för 2024 (slutrapporterades 15 maj 2025 vid möte mellan presidierna i KF och KS samt kommunrevisionen). Inom ramen för den grundläggande granskningen av kommunstyrelsen har kommunrevisionen noterat att övriga nämnder i varierande grad styr och följer upp utifrån inriktningsmålen. Kommunrevisionen har även påtalat att enskilda nämnder påtalat att anvisningar och former för denna uppföljning saknas.

Kommunstyrelsens arbetsutskott (2025-09-09 § 252) gav därför stadsledningskontoret i uppdrag att upparbeta förslag till justerad anvisning för nämndernas rapportering T3 2025.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/01101

Förslag till justerad anvisning är upparbetad med tillägg avseende nämndernas rapportering av åtgärder för att bidra till inriktningsmålen. Anvisning med markeringar bifogas. I övrigt är inga andra förändringar gjorda utifrån den ursprungliga anvisningen.

Beslutsunderlag

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025
Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025_med markeringar
Bilaga 1. Ombudgetering investeringar bokslut 2025 (oförändrad)
Bilaga 2. Mall ombudgeteringar investeringar (oförändrad)

Beredningsansvariga

Lina Renfors

Beslutet ska skickas till
Samtliga nämnder

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

UMEÅ KOMMUN

Anvisning

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen – reviderad anvisning inför T3

Bakgrund 2
Syfte 2
Avgränsning 3
Tidplan för kvarvarande rapportering 3
Anvisning för rapportering 4
Uppföljning av intern kontroll 6
Kontakt 6
Mall för nämnders rapport 7

Nytt inför rapportering T3

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2025 om en anvisning som avsåg nämndernas rapportering till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

I november beslutade kommunstyrelsen om ett tillägg till rapporteringen inför årsredovisningen som avser nämndernas bidrag till inriktningsmålen.

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- *Förenklade rapporten* avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden samt ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är *inte* ett delårsbokslut och innehåller *inte* ett konsoliderat bokslut.
- *Delårsrapporten* avser perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer inom två månader.
- *Årsredovisningen* avser helåret 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter ovan baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i nämndernas rapportering till KS framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet.

Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive tidsperiod.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- ekonomi- och personalförhållanden
- omfattning och förändringar kring privata utförare och avtalssamverkan
- status i arbetet med nämndernas interna kontroll
- uppföljning av inriktningsmål och program

Uppgifterna utgör underlag för kommunstyrelsens uppsiktsplikt och för kommunstyrelsens uppföljningsrapporter till kommunfullmäktige under 2025.

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder. Anvisning till kommunens bolag hanteras separat.

Tidplan för kvarvarande rapportering 2025

Datum för rapport jan–dec 2025	Aktivitet	Ansvar
4 februari	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KSNAU
11 november	Reviderade anvisningar inför årsredovisningen fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KS nau
5 januari 2026	Personalunderlag klara i systemen	SLK personal
13 januari 2026	Ekonomiunderlag klara i systemen	SLK ekonomi
16 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor >3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämndcontroller
6 februari 2026	**Förvaltningens förslag till rapport från nämnden ska vara klar och inskickat till SLK budget enligt anvisning**	**respektive förvaltning**
21 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor <3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämnd-controller
23 februari 2026	**Nämndens fastställda rapport till KS (direktjusterad vid möte vid behov) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi enligt anvisning**	**respektive nämnd**
19 mars 2026	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	revisionen
9 april 2026	Förenklad rapport/delårsrapport/års-redovisning inlagd i Public 360	SLK ekonomi
14 april 2026	KSNAU hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
14 april 2026	KS hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KS
XX april 2026	Revisionen lämnar yttrande	revisionen
10 april 2026	Information till CSG	stadsdirektör
27 april 2026	KF beslutar om förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KF

Anvisning för rapportering

Använd klarspråk

- Använd klarspråk och tillämpa kommunens skrivregler: Skrivregler, språkvård.
- Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.

Namnge rapport

Namnge rapporten så här:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Skicka in rapport

Skicka in rapport i Word-format enligt tidplan

- till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se
- till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Rapportens delar

Nämndens rapport till KS för perioden januari–december består av tre delar: verksamhetsuppföljning, personaluppföljning och ekonomiuppföljning.

I avsnitt och mallar som följer framgår krav på innehåll utformning.

1. Verksamhetsuppföljning

- Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max fyra sidor* för stora nämnder och *max två sidor* för små nämnder, inklusive medföljande tabeller och grafer/diagram.
- Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf till rapporten i Excel-format.

Verksamhetsrapporten ska innehålla:

- nämndens bedömning av i vilken omfattning grunduppdraget har uppfyllts
- beskrivning av verksamhet och väsentliga händelser under perioden
- produktionsstatistik/nyckeltal
- rapport av nämndens genomförda aktiviteter/åtgärder relaterade till destinerade inriktningsmål och program samt vilka effekter/resultat det har medfört

- rapport av status för arbetet med eventuella tilläggsuppdrag som nämnden har tilldelats av kommunfullmäktige

Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och program som innefattar hela kommunen s.k. programrapport, sammanställs av programansvarig tjänsteperson och programstyrgrupp. Rapport per inriktningsmål/program delges nämnder och bolag och bifogas till kommunens delårsrapport respektive årsredovisning.

2. Personaluppföljning

- Låt personaluppföljningen rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller i enlighet med bifogad mall.
- Gör en bedömning av i vilken omfattning de personalpolitiska målen har uppfyllts.
- Beskriv verksamhet och väsentliga händelser under perioden kopplade till nämndens verksamhetsplan och arbete med de personalpolitiska målen.
- Kommentera resultatmått, nyckeltal etc. Förklara eventuella avvikelser och beskriv åtgärder med anledning av detta.
- Nytt för i år; kommentera väsentliga förändringar i medeltal anställda.

3. Ekonomiuppföljning

- Låt ekonomirapporten rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabeller i enlighet med bifogade mallar. TN har utökat utrymme att beskriva ekonomi med anledning av nämndens investeringsvolym.
- I tabeller, ange sifferuppgifter med samma tecken som i uppföljningssystemet (Hypergene).
- Beskriv väsentliga orsaker till utfall jämfört med utfall föregående år och avvikelse mot budget för nämnden som helhet.
- Infoga inga underrubriker, bara löpande text.
- Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras med anledning av eventuell avvikelse mot budget.
- Beskriv årsprognos/budgetavvikelse som tar hänsyn till effekter för vidtagna eller planerade åtgärder och förutsättningar som prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari−december.
- Beskriv väsentliga orsaker till avvikelser för investeringar och årsprognos för utfall investeringar och förutsättningar prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari−december.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Privata utförare av större betydelse/omfattning ska enligt lag redovisas i kommunens årsredovisning. Sammanställning av privata utförare upparbetas av SLK och skickas ut till förvaltningarna.
- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om nämndens nyttjande av privata utförare. Nämnd ska därför i samband redovisa om det har skett *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av privata utförare under året.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under året.

Uppföljning av intern kontroll

I samband med nämndens beslut om att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden ska nämnden även ta del av och godkänna rapport över nämndens arbete med intern kontroll för motsvarande period. Använd mall för internkontrollplan på intranätet.

Nämndens godkännande av rapport över internkontrollarbetet ska fastställas i egen att-sats och nämnden ska bedöma om nämndens interna kontroll är tillräcklig och ändamålsenlig.

Rapporten för perioden januari-december namnges enligt nedan:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapportering av intern kontroll för perioden januari till december.

Rapporterna skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Kontakt

- Kontakta i första hand din förvaltnings ekonomi- eller HR-chef.
- Kontakta i andra hand SLK ekonomi och styrning, SLK HR eller kommunkansli beroende på vad det handlar om.

Mall för nämnders rapport

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

Rapport till KS, januari–december 2025 8
Verksamhetsuppföljning 8
Personaluppföljning 10
Ekonomiuppföljning 12
Redovisning av externa utförare av väsentlig betydelse 14
Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse 14
Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden 15
Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025 18

[xxnämndens rapport till KS, januari–december 2025

Verksamhetsuppföljning

[Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max 4 sidor* för stora nämnder och *max 2 sidor* för små nämnder inklusive tabeller/grafer/diagram.]

Nämndens grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens grunduppdrag
[Nämndens grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

[Använd tredelad bedömningsskala i tabellen för nämndens bedömning:]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men nämnden behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Nämnden har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för nämndens bedömning enligt ovan (motivera bedömningen).]

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

[Beskriv kortfattat hur verksamheten har utvecklats under perioden, inklusive eventuella väsentliga händelser som har inträffat och som har haft stor påverkan på nämndens verksamhet.]

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver verksamhetens utveckling/resultat. Redovisa med fördel statistik/nyckeltal över tid (trend) eller i form av jämförelse med andra kommuner. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i excel-format.]

[Små nämnder gör en beskrivning för hela nämnden. Större nämnder kan med fördel dela upp avsnittet per verksamhet/huvudprocess.]

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

[Beskriv kortfattat nämndens arbete med att genomföra inriktningsmål och bidra till fokusområden inom programmen samt vilka effekter/resultat det har medfört.

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver utveckling/resultat. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i Excel-format.]

[Beskrivning kan med fördel delas upp på respektive program.]

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag från kommunfullmäktige. Avsnittets omfattning styrs av hur många KF-uppdrag nämnden har tilldelats. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till nämnd]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till nämnd]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till nämnd]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

Personaluppföljning

[Låt personalrapporten rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller. Bedöm status utifrån nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen. Redovisa kortfattat genomförd verksamhet och viktiga händelser i förhållande till nämndens planering för målen enligt VP 2025. Ta hjälp av rekommenderade resultatmått (VP PN 2024-11-12). Vid avvikelser beskriv vad det beror på och vilka åtgärder som har vidtagits.]

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har genomfört sitt arbete för att nå de personalpolitiska målen under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

[Beskriv under varje rubrik]

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

[Beskriv]

Ledarskap (mål 6)

[Beskriv]

Friskfaktorer (mål 7)

[Beskriv]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari−december 2025 [20XX-XX XX]

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)							
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
Medarbetarenkäten, medelvärde							

Ekonomiuppföljning

[Låt ekonomirapporten rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabeller. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari−december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv utfall av investeringar, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bifogad fil) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (se bifogad fil).]

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av privata utförare under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal med privata utförare under året, om nämnden har övertagit verksamhet från privata utförare under året eller om andelen privata utförare inom ett verksamhetsområde har förändrats. Använd antal, andel och kostnadsbelopp för att beskriva väsentliga förändringar.]

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal av väsentlig betydelse.]

Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden

[Låt tekniska nämndens ekonomirapport rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabeller. Redovisning av investeringar inkluderas *inte* i detta krav. Använd inga underrubriker utan bara löpande text. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari−december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv i tabell utfall avseende investeringar på sammanställd nivå, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till dessa avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Fastighet						
Gator och vägar						
Parker						
IT						
Övrigt						
Summa						

[Specificera utfall, budgetavvikelse och prognos för året samt hela projektets investeringsutgift för de tio största investeringsprojekten (reinvesteringsprojekt exkluderade) för fastighet respektive gator, vägar och parker.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
[Projekt 1]						
[Projekt 2]						
[Projekt 3]						
[Projekt 4]						
[Projekt 5]						
Summa						

[Beskriv även avvikelser i text för ovanstående investeringar:

- mot budget
- prognos för årets samt hela projektets ackumulerade investeringsutgift
- tidsmässiga förseningar och förskjutningar

- orsaker till eventuella avvikelser.]

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bilaga 1) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (bilaga 2).]

Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025

Programansvarig chef/tjänsteperson och programstyrgrupp följer upp och sammanställer övergripande rapport av inriktningsmål och program. De som ingår i en programstyrgrupp från respektive förvaltning ansvarar för att bidra med underlag enligt programstyrgruppens tidplan och arbetssätt.

Rapporten skickas senast nedan datum till enheten för styrning och samordning, som infogar den i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter.

När	Programrapport
21 januari 2026	Programrapport för januari–december (T3) 2025

Sammanställd rapport per inriktningsmål/program delges därefter berörda nämnder/bolag och biläggs till kommunens årsredovisning.

Bilaga 1. Ombudgetering av investeringsanslag från 2025 till 2026, 2027 och 2028

Regler för ombudgetering av investeringsanslag

Enligt Riktlinjer för budget- och investeringsprocess ska en budgetavräkning göras på projektnivå för investeringar i byggnader och anläggningar i samband med årsbokslut. För årligen återkommande anskaffning av utrustning och inventarier görs avräkning mot beslutat ramanslag. Överföring av investeringsanslag mellan år sker genom beslut om ombudgetering per projekt i samband med att bokslutet behandlas av kommunfullmäktige. Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras dock ej.

Styrelse och nämnd kan i samband med bokslutet för 2025 föreslå att ej förbrukade investeringsanslag för pågående projekt i budget 2025 ombudgeteras till åren 2026, 2027 och 2028. Avräkning ska göras mot beslutad budget vilket innebär den senast antagna budgeten för 2025 samt eventuella beslutade, tilläggsanslag eller omdisponeringar som tillkommit.

Följande gäller för förslag till ombudgetering:

- Projektet är tidsmässigt förskjutet/försenat: Beräknad kostnad för del som förskjutits/försenats kan ombudgeteras.
- Projektet billigare än enligt kalkyl i plan: Ombudgeteringen begränsas till vad som krävs för att fullfölja projektet enligt den nya kalkylen.
- Projektet är avslutat eller inte längre aktuellt: Ombudgetering inte tillämpbart på dessa projekt.
- Projektet är tidigarelagt/bokfört utfall överstiger årets budget för projektet och det finns investeringsmedel kommande år: Ombudgetering innebär att budget för kommande år reduceras.
- Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras ej.

EXCEL-fil för ombudgetering av investeringsanslag till 2026, 2027 och 2028

De projekt som föreslås ombudgeteras ska redovisas och summeras i filen som bifogas anvisningarna eller egen fil som innehåller kolumner enligt nedan:

- Projektkod redovisas enligt den kodning som gäller i investeringsbudget 2025. (Undantag kan förekomma för ramanslag. Kontakta budgetenheten om oklarhet finns.)
- Text. Projektets benämning i investeringsbudget.
- Budget 2025 = beräknade ut- och inbetalningar 2025 enligt investerings-budget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2023 samt eventuella tilläggsanslag och omdisponeringar mellan nämnder som tillkommit därefter.
- Utbetalning = minus (-) och inbetalning = plus (+).
- Förbrukning 2025 = bokfört utfall 2025.
- Återstår 2025 d v s beräknade utbetalningar/inbetalningar enligt budget minus förbrukning/inbetalning. Uppgifterna ska bruttoredovisas.
- Ombudgetering till 2026, 2027 och 2028. Ombudgeteringsbelopp som avser förskjutning av anslag för projekt till 2026, 2027 och 2028 = minus (-). Ombudgeteringsbelopp som innebär minskning av budget kommande år = plus (+).
- Differens. Redovisning av eventuell differens mellan vad som återstår av 2025 års anslag och vad som föreslås ombudgeteras till åren 2026–2028.

Inlämning av ombudgeteringsförslag

EXCEL-fil med projektvis redovisning enligt ovan och summerad per nämnd skickas till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se, senast **2026-02-06**.

Nämndbeslut inklusive beslutsunderlag skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se, senast **2026-02-23**.

Eventuella frågor besvaras av Simon Dahlgren eller Urban Blomdal, SLK Ekonomi.

UMEÅ KOMMUN/SLK Ekonomi

FÖRSLAG OMBUDGETERING AV INVESTERINGSANSLAG 2025 --> 2026, 2027 och 2028

Specifikation av förslag till ombudgetering av investeringsanslag från 2025 till 2026, 2027 eller 2028. Belopp anges i tkr.

Förvaltning:

Vrk A	Projekt- kod	Text	Budget 2025* A	Förbruk- ning 2025 B	Åter- står 2025 A - B	Omb till 2026 C	Omb till 2027 D	Omb till 2028 E	Differens (A-B)-C-D-E

*/ Budget 2025 = beräknade ut- och inbetalningar 2025 enligt investeringsbudget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2024 samt beslutade tilläggsanslag eller omdisponeringar.

UMEÅ KOMMUN

Anvisning

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen – reviderad anvisning inför T3

Bakgrund 2
Syfte 2
Avgränsning 3
Tidplan för kvarvarande rapportering 3
Anvisning för rapportering 4
Uppföljning av intern kontroll 6
Kontakt 6
Mall för nämnders rapport 7

Nytt inför rapportering T3

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2025 om en anvisning som avsåg nämndernas rapportering till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

I november beslutade kommunstyrelsen om ett tillägg till rapporteringen inför årsredovisningen som avser nämndernas bidrag till inriktningsmålen. Tillägget markeras i blått i anvisning samt ny mall för nämndernas rapportering till KS inför årsredovisningen.

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- *Förenklade rapporten* avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden samt ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är *inte* ett delårsbokslut och innehåller *inte* ett konsoliderat bokslut.
- *Delårsrapporten* avser perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer inom två månader.
- *Årsredovisningen* avser helåret 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter ovan baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i nämndernas rapportering till KS framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet.

Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive tidsperiod.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- ekonomi- och personalförhållanden
- omfattning och förändringar kring privata utförare och avtalssamverkan
- status i arbetet med nämndernas interna kontroll

- uppföljning av inriktningsmål och program

Uppgifterna utgör underlag för kommunstyrelsens uppsiktsplikt och för kommunstyrelsens uppföljningsrapporter till kommunfullmäktige under 2025.

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder. Anvisning till kommunens bolag hanteras separat.

Tidplan för kvarvarande rapportering 2025

Datum för rapport jan–dec 2025	Aktivitet	Ansvar
4 februari	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KSNAU
11 november	Reviderade anvisningar inför årsredovisningen fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KS nau
5 januari 2026	Personalunderlag klara i systemen	SLK personal
13 januari 2026	Ekonomiunderlag klara i systemen	SLK ekonomi
16 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor >3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämndcontroller
6 februari 2026	**Förvaltningens förslag till rapport från nämnden ska vara klar och inskickat till SLK budget enligt anvisning**	**respektive förvaltning**
21 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor <3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämnd-controller
23 februari 2026	**Nämndens fastställda rapport till KS (direktjusterad vid möte vid behov) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi enligt anvisning**	**respektive nämnd**
19 mars 2026	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	revisionen
9 april 2026	Förenklad rapport/delårsrapport/års-redovisning inlagd i Public 360	SLK ekonomi
14 april 2026	KSNAU hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
14 april 2026	KS hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KS
XX april 2026	Revisionen lämnar yttrande	revisionen
10 april 2026	Information till CSG	stadsdirektör
27 april 2026	KF beslutar om förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KF

Anvisning för rapportering

Använd klarspråk

- Använd klarspråk och tillämpa kommunens skrivregler: Skrivregler, språkvård.
- Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.

Namnge rapport

Namnge rapporten så här:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Skicka in rapport

Skicka in rapport i Word-format enligt tidplan

- till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se
- till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Rapportens delar

Nämndens rapport till KS för perioden januari–december består av tre delar: verksamhetsuppföljning, personaluppföljning och ekonomiuppföljning.

I avsnitt och mallar som följer framgår krav på innehåll utformning.

1. Verksamhetsuppföljning

- Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max fyra sidor* för stora nämnder och *max två sidor* för små nämnder, inklusive medföljande tabeller och grafer/diagram.
- Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf till rapporten i Excel-format.

Verksamhetsrapporten ska innehålla:

- nämndens bedömning av i vilken omfattning grunduppdraget har uppfyllts
- beskrivning av verksamhet och väsentliga händelser under perioden
- produktionsstatistik/nyckeltal
- rapport av nämndens genomförda aktiviteter/åtgärder relaterade till destinerade inriktningsmål och program samt vilka effekter/resultat det har medfört

- rapport av status för arbetet med eventuella tilläggsuppdrag som nämnden har tilldelats av kommunfullmäktige

Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och program som innefattar hela kommunen s.k. programrapport, sammanställs av programansvarig tjänsteperson och programstyrgrupp. Rapport per inriktningsmål/program delges nämnder och bolag och bifogas till kommunens delårsrapport respektive årsredovisning.

2. Personaluppföljning

- Låt personaluppföljningen rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller i enlighet med bifogad mall.
- Gör en bedömning av i vilken omfattning de personalpolitiska målen har uppfyllts.
- Beskriv verksamhet och väsentliga händelser under perioden kopplade till nämndens verksamhetsplan och arbete med de personalpolitiska målen.
- Kommentera resultatmått, nyckeltal etc. Förklara eventuella avvikelser och beskriv åtgärder med anledning av detta.
- Nytt för i år; kommentera väsentliga förändringar i medeltal anställda.

3. Ekonomiuppföljning

- Låt ekonomirapporten rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabeller i enlighet med bifogade mallar. TN har utökat utrymme att beskriva ekonomi med anledning av nämndens investeringsvolym.
- I tabeller, ange sifferuppgifter med samma tecken som i uppföljningssystemet (Hypergene).
- Beskriv väsentliga orsaker till utfall jämfört med utfall föregående år och avvikelse mot budget för nämnden som helhet.
- Infoga inga underrubriker, bara löpande text.
- Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras med anledning av eventuell avvikelse mot budget.
- Beskriv årsprognos/budgetavvikelse som tar hänsyn till effekter för vidtagna eller planerade åtgärder och förutsättningar som prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.
- Beskriv väsentliga orsaker till avvikelser för investeringar och årsprognos för utfall investeringar och förutsättningar prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Privata utförare av större betydelse/omfattning ska enligt lag redovisas i kommunens årsredovisning. Sammanställning av privata utförare upparbetas av SLK och skickas ut till förvaltningarna.
- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om nämndens nyttjande av privata utförare. Nämnd ska därför i samband redovisa om det har skett *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av privata utförare under året.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under året.

Uppföljning av intern kontroll

I samband med nämndens beslut om att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden ska nämnden även ta del av och godkänna rapport över nämndens arbete med intern kontroll för motsvarande period. Använd mall för internkontrollplan på intranätet.

Nämndens godkännande av rapport över internkontrollarbetet ska fastställas i egen att-sats och nämnden ska bedöma om nämndens interna kontroll är tillräcklig och ändamålsenlig.

Rapporten för perioden januari-december namnges enligt nedan:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapportering av intern kontroll för perioden januari till december.

Rapporterna skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Kontakt

- Kontakta i första hand din förvaltnings ekonomi- eller HR-chef.
- Kontakta i andra hand SLK ekonomi och styrning, SLK HR eller kommunkansli beroende på vad det handlar om.

Mall för nämnders rapport

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

Rapport till KS, januari−december 2025 8
Verksamhetsuppföljning 8
Personaluppföljning 10
Ekonomiuppföljning 12
Redovisning av externa utförare av väsentlig betydelse 14
Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse 14
Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden 15
Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025 18

[xxnämndens rapport till KS, januari–december 2025

Verksamhetsuppföljning

[Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max 4 sidor* för stora nämnder och *max 2 sidor* för små nämnder inklusive tabeller/grafer/diagram.]

Nämndens grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens grunduppdrag
[Nämndens grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

[Använd tredelad bedömningsskala i tabellen för nämndens bedömning:]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men nämnden behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Nämnden har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för nämndens bedömning enligt ovan (motivera bedömningen).]

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

[Beskriv kortfattat hur verksamheten har utvecklats under perioden, inklusive eventuella väsentliga händelser som har inträffat och som har haft stor påverkan på nämndens verksamhet.]

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver verksamhetens utveckling/resultat. Redovisa med fördel statistik/nyckeltal över tid (trend) eller i form av jämförelse med andra kommuner. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i excel-format.]

[Små nämnder gör en beskrivning för hela nämnden. Större nämnder kan med fördel dela upp avsnittet per verksamhet/huvudprocess.]

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

[Beskriv kortfattat nämndens arbete med att genomföra inriktningsmål och bidra till fokusområden inom programmen samt vilka effekter/resultat det har medfört.

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver utveckling/resultat. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i Excel-format.]

[Beskrivning kan med fördel delas upp på respektive program.]

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag från kommunfullmäktige. Avsnittets omfattning styrs av hur många KF-uppdrag nämnden har tilldelats. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till nämnd]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till nämnd]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till nämnd]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

Personaluppföljning

[Låt personalrapporten rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller. Bedöm status utifrån nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen. Redovisa kortfattat genomförd verksamhet och viktiga händelser i förhållande till nämndens planering för målen enligt VP 2025. Ta hjälp av rekommenderade resultatmått (VP PN 2024-11-12). Vid avvikelser beskriv vad det beror på och vilka åtgärder som har vidtagits.]

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har genomfört sitt arbete för att nå de personalpolitiska målen under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

[Beskriv under varje rubrik]

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

[Beskriv]

Ledarskap (mål 6)

[Beskriv]

Friskfaktorer (mål 7)

[Beskriv]

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)							
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
Medarbetarenkäten, medelvärde							

Ekonomiuppföljning

[Låt ekonomirapporten rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabeller. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari−december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv utfall av investeringar, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bifogad fil) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (se bifogad fil).]

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av privata utförare under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal med privata utförare under året, om nämnden har övertagit verksamhet från privata utförare under året eller om andelen privata utförare inom ett verksamhetsområde har förändrats. Använd antal, andel och kostnadsbelopp för att beskriva väsentliga förändringar.]

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal av väsentlig betydelse.]

Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden

[Låt tekniska nämndens ekonomirapport rymmas på *2 sidor* inklusive medföljande tabeller. Redovisning av investeringar inkluderas *inte* i detta krav. Använd inga underrubriker utan bara löpande text. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari−december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv i tabell utfall avseende investeringar på sammanställd nivå, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till dessa avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
Fastighet						
Gator och vägar						
Parker						
IT						
Övrigt						
Summa						

[Specificera utfall, budgetavvikelse och prognos för året samt hela projektets investeringsutgift för de tio största investeringsprojekten (reinvesteringsprojekt exkluderade) för fastighet respektive gator, vägar och parker.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan−aug 2025	Prognos-avvikelse
[Projekt 1]						
[Projekt 2]						
[Projekt 3]						
[Projekt 4]						
[Projekt 5]						
Summa						

[Beskriv även avvikelser i text för ovanstående investeringar:

- mot budget
- prognos för årets samt hela projektets ackumulerade investeringsutgift
- tidsmässiga förseningar och förskjutningar

- orsaker till eventuella avvikelser.]

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bilaga 1) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (bilaga 2).]

Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025

Programansvarig chef/tjänsteperson och programstyrgrupp följer upp och sammanställer övergripande rapport av inriktningsmål och program. De som ingår i en programstyrgrupp från respektive förvaltning ansvarar för att bidra med underlag enligt programstyrgruppens tidplan och arbetssätt.

Rapporten skickas senast nedan datum till enheten för styrning och samordning, som infogar den i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter.

När	Programrapport
21 januari 2026	Programrapport för januari–december (T3) 2025

Sammanställd rapport per inriktningsmål/program delges därefter berörda nämnder/bolag och biläggs till kommunens årsredovisning.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-07

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00013

Årsärende 2025: Finans- och kraftrapport

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar
Att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport september 2025

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson
Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till
Olof Jansson

Förnamn, Efternamn	Anna-Karin Nilsson
Befattning	Portföljförvaltare

FINANS- & KRAFTRAPPORT

SEPTEMBER 2025

Handläggare, Finans: Anna Westerlund
Handläggare, Kraft: Anna-Karin Nilsson
Ansvarig: Olof Jansson

Internbankens finansiella positioner

mnkr

Upplåning	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbankens skuldportfölj	10 447,8	76,8	40,3
Totalt	**10 447,8**	**76,8**	**40,3**

Utlåning	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Umeå kommun	1 886,2	-25,8	12,3
UKF	8 474,0	98,9	25,5
Folkets Hus	87,6	3,8	2,5
Totalt	**10 447,8**	**76,8**	**40,3**

Umeå kommuns nettoupplåning

mnkr

	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbanken	1 886,2	-25,8	12,3
4H - Röbäck	0,0	0	0
Nettoskuld	**1 886,2**	**-25,8**	**12,2**

UKFs upplåning

mnkr

UKF-koncernen	I-banken	Externt	Totalt	Förändr. fg mån
Bostaden	3 996,5		3 996,5	-45,9
Umeå Energi	1 475,9	368,6	1 844,5	31,5
VAKIN	1 746,7		1 746,7	41,3
INAB	674,4		674,4	0,4
Umeå Hamn	748,5		748,5	14,5
UKF	-86,6	360,0	273,4	35,0
Övriga	-81,5		-81,5	16,3
UKF-koncernen	**8 474,0**	**728,6**	**9 202,5**	**93,1**

Umeå kommuns räntenetto

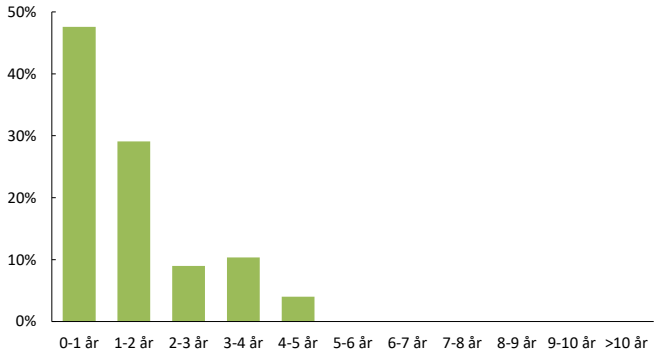
mnkr

	sep-25
Internbankens nettointäkt	40,2
Umeå kommuns räntekostnad	-30,5
Umeå kommuns räntenetto	**9,6**

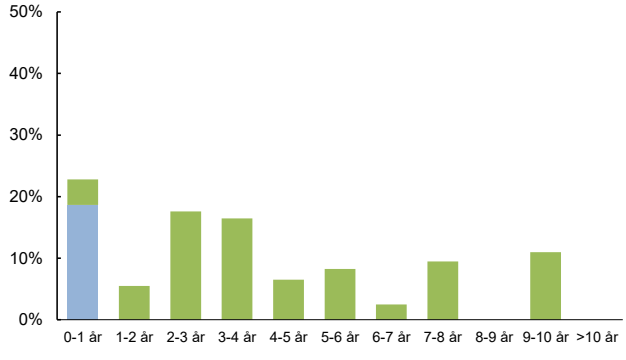
Internbankens skuldportfölj

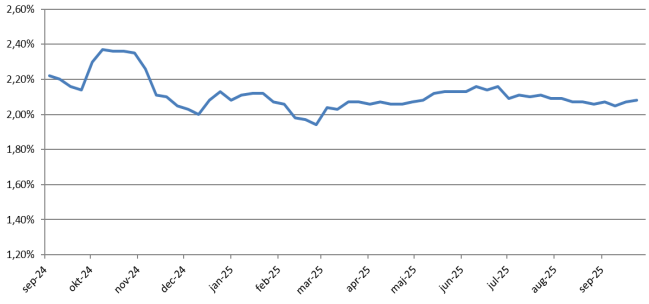
Total skuld (mnkr)	**10 023,0**
varav bundet	*8 155,0*
varav rörlig ränta	*1 868,0*

Kapitalförfall

Ränteförfall

Skuldportföljens upplåningsränta per 2025-09-30 2,06%

*exkl. 0.45% internbanksmarginal

FINANS- & KRAFTRAPPORT

SEPTEMBER 2025

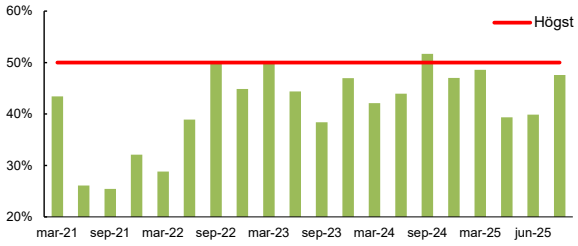
Skuldportföljens finansiella nyckeltal - avstämning mot finansiella regler

FINANSIERINGSRISK **RÄNTERISK** **FINANSIELL MOTPARTSRISK**

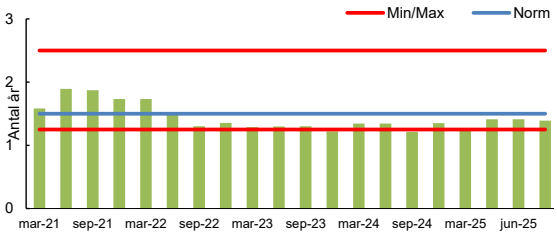
Finansieringsrisk

Finansiella regler	sep-25	Inom reglerna	Kommentar
A. Högst 50% får förfalla inom 1 år	47,6%	JA	A.
B. Snittkapitalbindning 1,25-2,5 år, norm 1,5 år	1,39	JA	B.
C. Likviditetsreserv minst 400 mnkr	934	JA	C.
Genomsnittlig kreditmarginal	0,27%		

A. Andel kapitalförfall inom 1 år

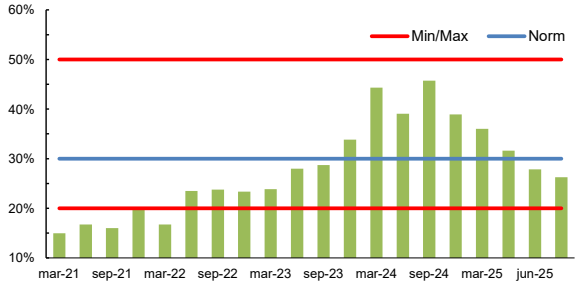
B. Kapitalbindningtid

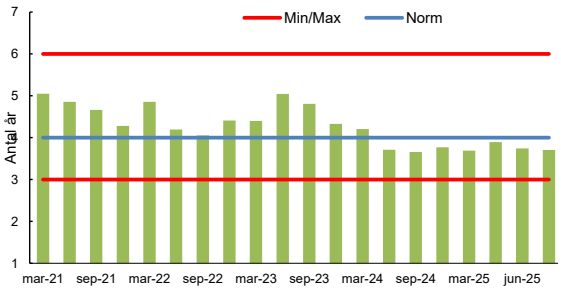
Ränterisk

Finansiella regler	sep-25	Inom reglerna	Kommentar
A. Ränteförfall inom 0-1 år lägst 20% och högst 50%, norm 30%	26%	JA	A.
B. Snitträntebindning 3 - 6 år, norm 4 år	3,71	JA	B.
C. Lån eller derivat > 10 år ska motiveras	9,5	JA	C.
D. Icke tillåtna derivat	Nej	JA	D.
E. Ställda optioner nya derivat	Nej	JA	E.
F. Derivatvolym < kreditvolym	Ja	JA	F.

A. Andel ränteförfall inom 1 år

B. Räntebindningstid

Motpartsrisk

Finansiella regler

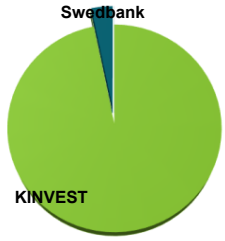
Vid affärsuppgörelser som avser lån, derivat och extern placering av likvida medel ska motpartens långa kreditvärdighet hos kreditvärderingsinstituten Moody's vara lägst A2 eller hos S&P lägst A–.

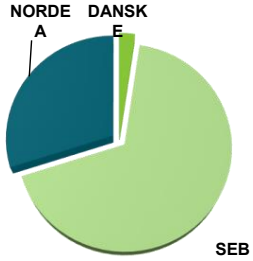
Kommentar

Kreditgivare	S&P rating	mnkr	Andel
KINVEST	AAA	9 906,5	103%
Swedbank	A+	-333,5	-3%
Totalt		**9 573,0**	**100%**

Derivatgivare*	S&P rating	mrdkr	Andel
DANSKE	A+	200,0	2%
SEB	AA-	5 760,0	68%
NORDEA	AA-	2 545,0	30%
Totalt		**8 505,0**	**100%**

* inkl fwd startade

FINANS- & KRAFTRAPPORT

SEPTEMBER 2025

Marknadsräntor och kommentar

3M Stibor och 5års Swap

Senaste riksbanksprotokoll talar för att styrräntan troligtvis ligger kvar på 1,75% de kommande tre-fyra mötena. Ändå är det mer troligt med en sänkning än en höjning under 2026. Förra veckans förbättrade konsumentförtroende var nödvändigt men läget är fortfarande svagt samtidigt som detaljhandelsföretagen är den bransch med bäst tillförsikt enligt KI-barometern. Det finns förhoppningar om en återhämtning i konsumtionen, men det går inte att dra några starka slutsatser från en enskild månad. Detaljhandels-försäljningen har varit mer volatil än vanligt under 2025.

Donationsmedel

mnkr

	sep-25	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte*
Marknadsvärde	19,5	1,0	2,0

* inkl. utdelning

Borgen

mnkr

	2024-12-31*	Förändr. årsskifte
Kommunägda företag	1 166,6	-24,6
Extern borgen	100,2	-2,5
Totalt	**1 266,8**	**-27,1**

* uppdateras årsvis

Pensionsstiftelser

mnkr

	Marknadsvärde		Avkastning mån		Avkastning 2025		Avk. sedan start *	
	Kommun***	UKF**	Portfölj	Index	Portfölj	Index	Portfölj	Index
TOTALVÄRDE	180,2	164,8	0,4%	0,9%	2,0%	3,0%	6,6%	6,5%
VÄRDE fg mån	179,6	164,2						

* Start 2012-10-31. Avkastning anges på årsbasis

** Avyttrat 8,9 mnkr 0425 för utbetalning av gottgörelse

** Avyttrat 13,8 mnkr 0625 för utbetalning av gottgörelse

UMEÅ KOMMUN

FINANS- & KRAFTRAPPORT

September 2025

Marknadskommentar - krafthandel

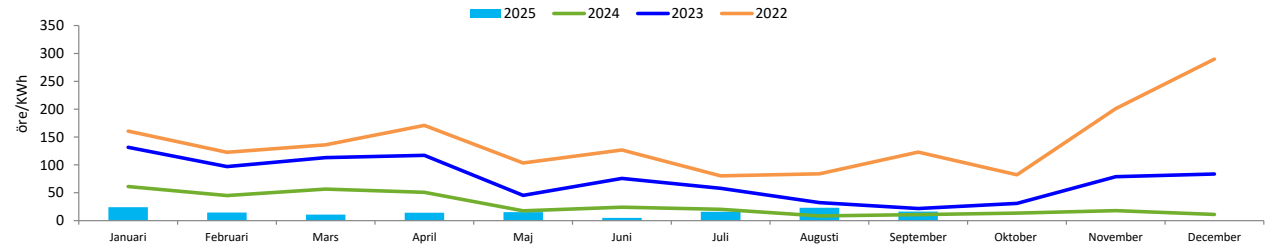
Förbättrad hydrologi efter stora nederbördsmängder är en förklaring både till lägre priser under månaden och att prisförväntan framåt har kommit ned något. Produktionsvolymen i Stornorrfors är fortfarande god.

Krafthandelns produktion och resultat

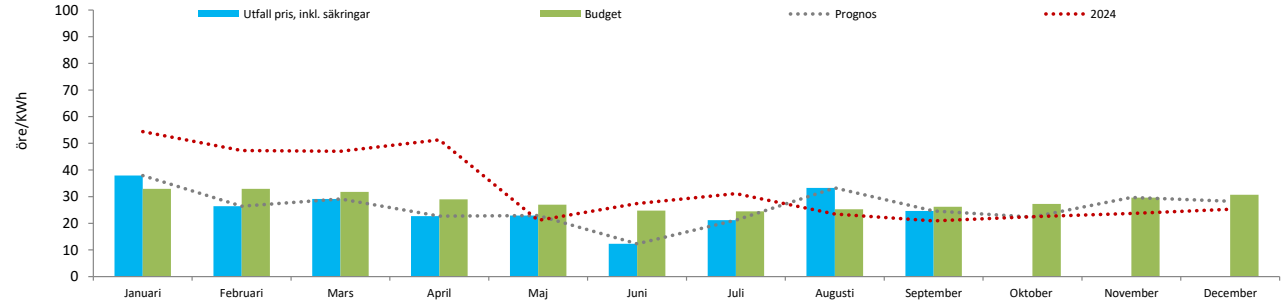
mnkr

	September 2025	Budget	Avvikelse	Ack utfall	Ack budget	Ack avvikelse	Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Totalt resultat	**9,1**	**8,9**	**0,2**	**80,6**	**86,2**	**-5,6**	**105**	**117**	**-12**

Marknadens spotpris, historiskt månadsmedel

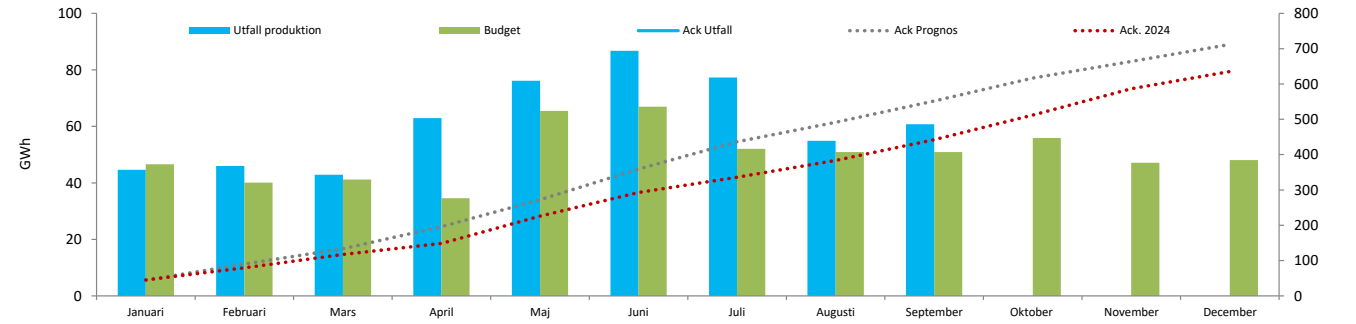

Produktionspris inkl. säkringar

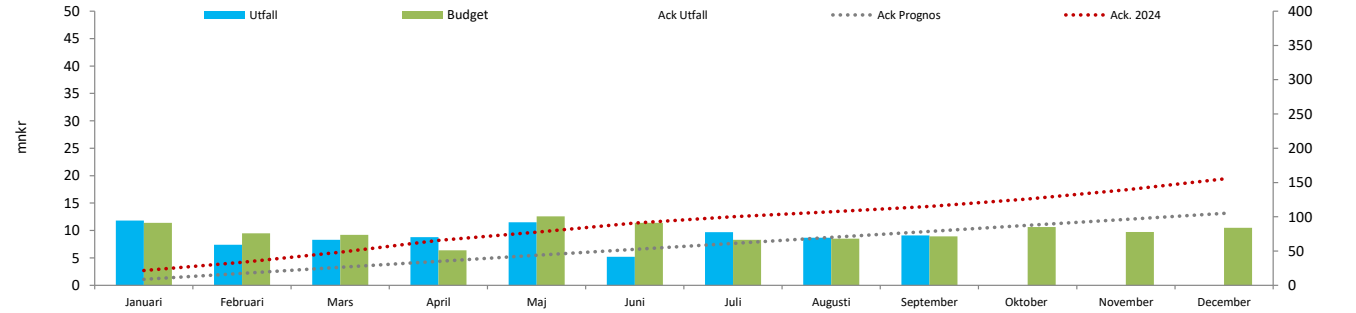
Produktion, Kommunens andel - 25,85% av Stornorrfors

GWh

Resultat - Kraftverksamhet

mnkr

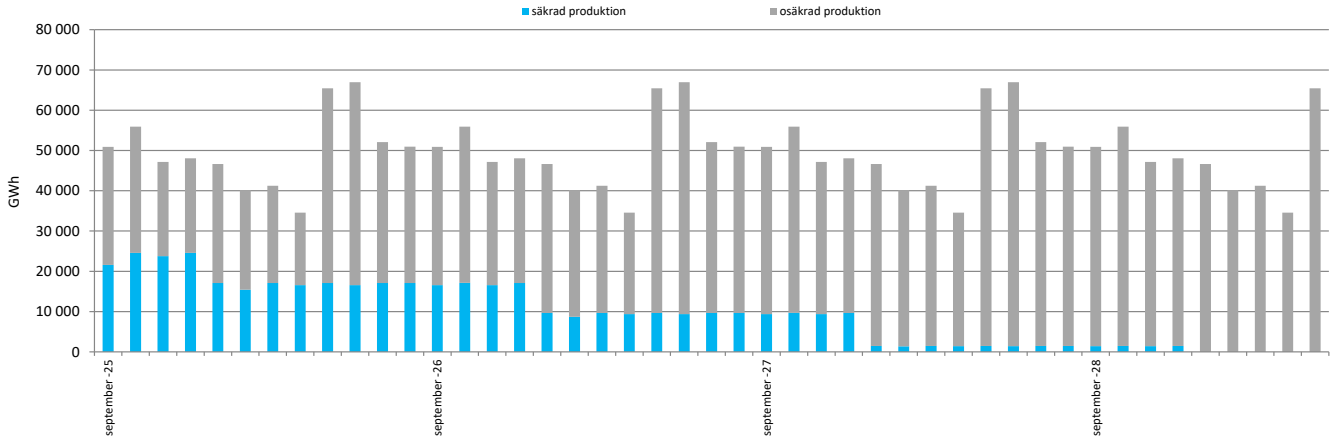
UMEÅ KOMMUN

FINANS- & KRAFTRAPPORT

September 2025

Prissäkrade produktionsvolymer

En målsättning med kommunens försäljning av sin andelskraft är att få en över åren jämn, stabil och sannolik försäljningsintäkt. Strategin för att uppnå detta är en indexliknande hantering där terminsaffärer genomförs kontinuerligt och strukturerat. Genom att över tiden fylla på säkringsvolymer för varje kalenderår uppstår en prisutjämnande effekt. Nedan redovisas prognostiserade produktionsvolymer samt hur stor del av dessa som är prissäkrade.

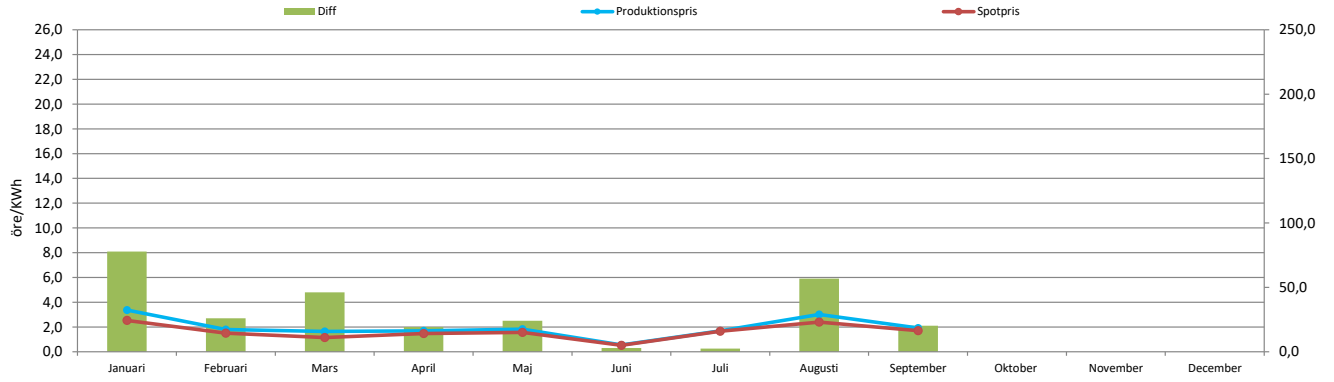

Optimering

öre/KWh

Umeå kommun är delägare i Stornorrfors kraftverk till 25,85% och därmed berättigad till samma andel av den kraft som produceras. Kommunen har enligt avtal rätt att fiktivt, inom avtalat intervall, "köra" sin produktionsandel som om det vore en egen kraftstation. Målsättningen med kommunens "körning" är därför att optimera produktionen och resultatet genom att planera sitt kraftuttag.

Kurvorna visar de olika priserna medan höjden på staplarna beskriver skillnaden mellan det pris som optimeringen åstadkommit och det verkliga genomsnittliga spotpriset.

Ekonomifunktionen

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Olof Jansson
Finanschef

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

§ 314

Diarienr: KS-2025/00013

Finans- och kraftrapport september 2025

Beslut

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att bordlägga ärendet på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

Kommunstyrelsen beslutar
att godkänna Finans- och kraftrapport september 2025.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport september 2025

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att bordlägga ärendet på grund av tidsbrist.

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson
Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till
Olof Jansson

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-08-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00616

Avslut av stiftelse: Umeå stads invalid- och beväringskassa

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- ansöka om att få sammanlägga Umeå stads invalid- och beväringskassa med stiftelsen Biståndsfonden

Ärendebeskrivning

Umeå stads invalid- och beväringskassas ursprung är något oklar. Dåvarande stadsfullmäktiges beredningsutskott undersökte 1909-1911 kassans ursprung och bestämmelser. De kunde inte hitta några föreskrifter och då kassan inte omfattades av statlig reglering som andra liknande kassor kom de fram till att stadsfullmäktige hade rätt att fastställa bestämmelser. Den 17 februari 1911 fastställdes följande ändamål.

Ränteavkastningen från kassan ska användas till:
- i första hand till sådana i torftig belägenhet stadda värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada
- i andra hand till dylika värnpliktiges likaledes i torftig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar; samt
- i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst.

Senare ansökte kommunen om en permutation av ändamålet med stiftelsen och kammarkollegiet medgav 1975-02-12 följande.

Avkastningen från kassan får utbetalas till såväl värnpliktig som medlem av värnpliktigs familj för att tillgodose sådant av militärtjänstgöring föranlett särskilt behov som in te kan tillgodoses inom ramen för gällande familjebidragsförfattningar och inte heller bedöms skäligen kunna avhjälpas i annan ordning.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00616

Det är oklart om skrivningen skulle ersätta det tidigare ändamålet eller komplettera det, eftersom det inte framgår inte av beslutet. Oavsett är ändamålen väldigt lika.

Syftet med stiftelsen har varit svårt att uppfylla och den har inte delat ut några medel de senaste 30 åren eftersom sökande saknas. Att båda regementen som tidigare fanns i Umeå är nedlagda sedan många år gör också att ändamålet är svårare att uppnå. Antalet värnpliktiga i Umeå stad är färre och det finns inte en lika bra informationskanal för att informera värnpliktiga i andra städer om stiftelsen på samma sätt som när det fanns regemente i staden.

För att möjliggöra en ökad utdelning och nyttjande av stiftelsens medel behövs ett bredare ändamål. Ändamålet ska fortfarande möjliggöra att värnpliktiga och deras familjer kan söka stöd om behov skulle uppstå framöver. Därför föreslås en sammanläggning med Stiftelsen Biståndsfonden som har följande ändamål:

Avkastningen får, sedan minst en tiondel lagts till kapitalet, användas till punktvisa hjälpinsatser till personer eller familjer, som lider av fysiskt, psykiskt eller socialt handikapp och som hamnat i en akut hjälpbehovssituation.

En sammanläggning skulle minska administrationen, öka effektiviteten och öka möjligheterna till utdelning. Värnpliktiga i Umeå och deras familjer skulle fortsatt kunna söka stöd om behov skulle uppstå framgent. Stiftelsen Biståndsfonden består av en sammanläggning av 34 donationer som tidigare förvaltats av Umeå kommun. Vid en eventuell sammanläggning skulle information om Invalid och beväringskassan läggas in i Biståndsfondens donationsbok.

Umeå stads invalid- och beväringskassa har en kapitalspärr som förhindrar att hela kapitalet får användas fritt och kapitalet på 781 778 kr är mer än 10 prisbasbelopp, vilket innebär att en sammanläggning kräver tillstånd från Kammarkollegiet.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Stadsfullmäktige 1911

Beredningsansvariga

Sara Nordström

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00616

91/34 # Umeå stads Invalid- och beväringskassa.

Utdrag av protokoll, hållet vid sammanträde med stadsfullmäktige i Umeå den 17 februari 1911.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 15.

Sedan stadsfullmäktige till beredningsutskottet för yttrande remitterat revisorernas af stadens räkenskaper för år 1909 afgifna betänkande rörande stadens "Invalid- och beväringskassa" hade utskottet till fullmäktige inkommit med ett så lydande utlåtande: (Se Bil. § 15).

Herr Rosén yrkade bifall till beredningsutskottets förslag med den förändring, att kassan borde öfverlämnas till fattigvårdsstyrelsen att af denna särskildt förvaltas samt att för undvikande af misstydning rörande användandet af ränteafkastningen stadgades, att densamma finge användas

1:o) i första hand till sådana i torftig belägenhet stadda värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada;

2:o) i andra hand till dylika värnpliktiges likaledes i torftig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar; samt

3:o) i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst.

Hvad herr Rosén yrkat, blev af fullmäktige bifallet.

Som ovan

In fidem
Ernst Humble.

Justerat den 22 Februari 1911.

O. Th. Bergström.

Bertil Lagerqvist. P. A. Lundmark.

(Bil. § 15).

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med stadsfullmäktiges i Umeå beredningsutskott den 10 Februari 1911.

§ 1.

I anledning af revisorernas af stadens räkenskaper för år 1909 gjorda erinringar och förslag angående "Invalid och beväringskassan", till hvillken

staden vid 1909 års utgång hade en skuld af kr. 12,142: 17 hade utskottet sökt utreda, huru kassan uppstått, samt om kassans förvaltning och användandet af dess afkastning funnes några bestämmelser, men hade härom icke kunnat erhållas andra upplysningar, än hvad som funnes angivet i framlidne Borgmästaren J. G. Rothoffs "Upplysningar och uppgifter rörande Umeå stad", och hvilket vore i revisionsberättelsen intaget.

Af nämnda anteckning syntes framgå, att kassan rörande sin uppkomst vore av helt och hållet enskild natur och icke jämförlig med öfriga invalidbeväringskassor inom länet, för hvilka Kungl. Maj:t den 19 Oktober 1906 fastställdt reglemente, och hvilka kassor från början bildats af afgifter som enligt 1765 års knekteroteringsverk för Västerbotten utgått dels af vissa från in natura rotering uteslutna udda mantal och dels från åtskilliga gästgiveri- och posthemman.

Under sådana förhållanden syntes det utskottet, som att stadsfullmäktige hade full frihet att bestämma angående kassans användning, och ville utskottet i sådant afseende föreslå, att kassan öfverlämnades till fattigvården att av denne särskildt förvaltas med villkor, att räntan användes som understöd, 1) i första hand till sådana värnpliktige, tillhörande Umeå stad, som under värnpliktens fullgörande ådragit sig sjukdom eller annan skada, 2) i andra hand till dylika värnpliktiges i torvtig belägenhet stadda hustrur, barn eller föräldrar samt 3) i tredje hand till sådana anhöriga till värnpliktige, som för sin utkomst äro beroende af den värnpliktiges arbetsförtjänst, och skulle fattigvårdsstyrelsen äga rätt att till kapitalet lägga,, hvad af räntan under ett år för afsedda ändamålet icke komme till användning.

Som ovan

In fidem

Ernst Humble.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-09-02

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00747

Valärende; Förslag på begravningsombud för Hörnefors församling, Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Att nominera Ejvår Falck till begravningsombud för Hörnefors församling.

Ärendebeskrivning

Hörnefors församling saknar i dagsläget begravningsombud. Begravningar och begravningsplatser sköts oftast av församlingar inom Svenska kyrkan. För att säkerställa att församlingarna tillvaratar de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan förordnar länsstyrelsen begravningsombud i varje kommun.

Enligt begravningslagen ska länsstyrelsen ge alla kommuner, trossamfund och livsåskådningsorganisationer tillfälle att skicka in förslag på lämpliga personer för uppdraget.

Socialdemokraterna har nominerat Ejvår Falck som begravningsombud.

Beslutsunderlag

Begäran om förslag på begravningsombud för Hörnefors församling

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Länsstyrelsen Norrbotten
Socialdemokraternas partiexpedition för förmedling till nominerat ombud

Förnamn, Efternamn	Sofia Gustafsson
Befattning	Nämndsekreterare

Länsstyrelsen Norrbotten

Begäran

Datum
2025-08-29

Diarienummer
13807-2025

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Begäran om förslag på begravningsombud för Hörnefors församling

Hörnefors församling i Umeå kommun saknar i dagsläget begravningsombud.

Begravningar och begravningsplatser sköts oftast av församlingar inom Svenska kyrkan. För att säkerställa att församlingarna tillvaratar de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan förordnar länsstyrelsen begravningsombud i varje kommun. Enligt begravningslagen ska länsstyrelsen ge alla kommuner, trossamfund och livsåskådningsorganisationer tillfälle att skicka in förslag på lämpliga personer för uppdraget. Länsstyrelsen i Norrbotten förordnar begravningsombud i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Begravningsombudet ska vara en för uppdraget lämplig och kvalificerad person. Vid bedömningen ska hänsyn särskilt tas till kunskaper inom ekonomi samt kunskaper om och förståelse för olika religioner, livsåskådningar och begravningsseder.

Länsstyrelsen vill härmed ge er tillfälle att föreslå personer som skulle kunna vara lämpliga för uppdraget. Förordnandet sträcker sig till och med 31 december 2026.

Länsstyrelsen önskar skriftligt motiverade förslag **senast den 3 oktober 2025**. Av förslaget ska det framgå varför den föreslagna personen anses lämplig och kvalificerad för uppdraget som begravningsombud.

Använd länsstyrelsernas e-tjänst för komplettering eller yttrande i ärende. I e-tjänsten anger ni Länsstyrelsen Norrbotten och diarienummer 13807-2025. Ni hittar e-tjänsten via länken här ovanför, eller i vår e-tjänstportal (www.lansstyrelsen.se/e-portal).

Josefine Liljenfeldt

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00756

Planeringsdirektiv och budget 2027 samt plan 2028-2030

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet informerar ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson om planeringsprocess 2027: Ekonomiska förutsättningar.

Samråd om hantering/konsekvenser för beredning av förslag till planeringsdirektiv ver 1.

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson, Ekonomidirektör

Beslutet ska skickas till

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Dan Gideonsson
Ledningskoordinator

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2025-10-30

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00964

Samråd Kommunstyrelsens internkontrollplan 2026

Ärendebeskrivning

Samråd kring kontrollområden, risker och riskvärdering som underlag till kommunstyrelsens internkontrollplan som fastställs av kommunstyrelsen i december.

Beredningsansvariga

Lina Renfors
Lena Höök Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
ekonomidirektör

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-10-10

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00794

Stadsdirektören informerar

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning
Vid sammanträdet 2025-10-21 informerar stadsdirektör Elin Pietroni om aktuella frågor.

- Miljödata, Per Österlund DoIT och Karin Ahnqvist HR
- Datadrivna objektet, Lena Höök Gustafsson

Beslutet ska skickas till
-

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-10-21

§ 315

Diarienr: KS-2025/00794

Stadsdirektören informerar

Beslut

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att bordlägga informationsärendet på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2025-10-21 informerar stadsdirektör Elin Pietroni om aktuella frågor.

- Miljödata, stadsdirektör
- Datadrivna objektet, ekonomidirektör

Beslutet ska skickas till

-